הכל חייכין בראייה. פירש רש"י גמלות יראה כל זכורך והקשה

כסף משמע דבקרבן מיירי ותו תניא בגמראי הערל וטמא פטורין מן

הראייה בשלמא טמא דכתיב (דברים יב) ובאת שמה (ד) כל שישנו

הר"ר אלחנן דהא תני בסמוך ב"ש אומרים הראייה שתי

בביאה ישנו בהבאה ועוד אמרינן

בירושלמי ריש מכילתין בד"ח ברחיית

קרבן אבל בראיית פנים בעזרה הכל

חייבין כמו בהקהל האנשים והנשים

עין משפם

נר מצוה

א א מיי' פ"ב מהלכות

עשין רכז רכת רכט:

ב ב מייי שם הני ג:

ב מיי פ"ח שם הלי ב

ד ד מיי׳ שם פ״ב הלכה

ל פמג שם:

ו סמג שם:

ו ו מיי׳ שם פ״ב הלכה א

מוסף רש"י

לאתויי מי שחציו עבד

וחציו בן חורין. אכל עכד

גמור פעור. דכחיב את פני

האדון ה', מי שאין לי אדון

ולרבינא דאמר כר׳

פטור מז הראיה. ומייתי

לה מסיפא דמתניתין דקתני

ועבדים שחינם משוחררים

ומחו. בולו תשלומיו זה

לזה. אין לך יום כהם שאין

חיבתו תלויה בו בעצמו למי

שלא נראה בינים שלפניו.

דיום ראשון שהוא נראה

להכיא עיקר לדידיה וימיי

שלאחריו תשלימין זה לזה

(לקמן ט.). דהא דקחני התם

חוגג והולך את כל הרגל משים דכל שבעת הימים

משלומין זה לזה שני לראשון

ושלישי לשני אלמא כל חד

יחד חשיב כאפי נפשיה דהא

למימר דמאן דלא חזי

ברמשון וחזי בשני חייב

. תשלומין דראשון. שהרי

יום אחד עשה הכחוב עיקר

דכתיכ

ושלחחריו עשה חשלותין לו

לקחו חם. למי שהום כחיי

ומחייב בראשון להקריב ילא

הקריב מקריב והולך כל

שבעה ומי שלח נרחה

ברחשון שוב אינו חייב, דהא

כולן אינן תשלומין אלא

לרחשון (ערכין בו). שנאמר

יראה יראה. יַרַּמָּה כל

זכורך כתיב וקרינא יַרְטָּה,

מרוייהו דרשינן ירחה כל

זכורך שיראו פני השכינה.

יראה משמע שיתראו לפניו

שהוא בא לראומו וב"ל

לראותך) הקיש ראייתך

לראיתו, כדרך שהקב"ה בא

לראותך כך בא ליראות לו

ול"ל לך), מה הוא רואה

אותך כשהוא שלם, שנאמר

(דברים יא) עיני ה' אלהיר

בה מראשית, אף אתה רואה

אומו כשמי שיניך (סנהדרין

ד: וכעי"ו ערכין ב:). כאן

כמשנה ראשונה. מודס

אבל אחר שחורו להודות

רצו עליו ולא קרינא ביה

סדון סקל מורכיו ב.. מי

שחציו עבר וחציו כו

חורין. כגון שהיי כ' אחין

או כ׳ שותפין ושתרל אחד

מת חלקו (גימין מא).

לשחררי

הואיל ובידינו

אים להו משלומין

וערכיו

סול (ערכין ב:)

חגיגה הלכה א סמג

א) ערכין נג, ב) [שם], ב) וכגון שהיו שני אחין אי שני שותפין ישחרר אחד את חלקו רש"י גטין מח.), ד) ולקמן ד.), ה) ולקמן ט.), ו) לקמן ד: סנהדרין ד: ערכין ב: ותוספתה פ"ה ע"שן, ז) בסנהדרין ד: אי' כן תימא, א) פסחים פה. גטין מא. כ"ב יג. ערכין כ: עדיות פ"ח מי"ג, עו) ולקמן ד.ן, י) נלקמן ו.ן, כ) נייקרא כגן, ל) נשמות לד), מ) בס"א: אל (שמות כג), כ) ולקמן ד:ן, ש) ולקמן ו:ן, ע) ודף ד.], ב) [פסחים ח:], ל) ולהמו דף ד:ו, ק) ולימח בבינה כ: ולא במנחות ק:ן,

תורה אור השלם ו. שַלש רגַלִים תחג לי שמות כג יד בשנה: 2. שְׁלשׁ פָּעָמים בִּשְׁנָה. יראה כל וכורך אל פני שמות כג יו הארן יי:

הגהות הב"ח

(\$) דש"ר ד"ה הניחל וכו' ואיכא למאן דאמר בולם דראשון תשלומין ואמרינו: (ב) ד"ה יראה כמינ וקרינן יראה כל זכוכך :35 יראה השכינה . כדרך לְרְאוֹתְךְ כך הוא בא לְרְאוֹת ממף מה לראותף בשחי עיניו אף כא לראות מן האדם: (ד) תום' ד״ה הכל חייכין וכו' וכחת שתה והבאתם שמה כל שישנו מימר: (ס) בא"ד וגם ים ליישב דמתניתיו משמע ליה איירי כצ"ל ותיבת נמי נמחק: (ו) בא"ד כל שחין משמע דבקטן דחיירי ביה בראיית פנים בעזרה איירי כנ"ל ותיבות קאמר אלמא נמחה: (1) בא"ד דחמרינו לקמן עד הכא מאן איימיה אמו וכו' דמחייבא בראיית פנים בעזרה וכו' ולפי שיטת הירוש' וכו' שחייכת כראיית פנים בעזרה חלח: (ח) ד"ה חון וכו' ושייר מקמן ומצרף נחשת ונורסי: (ע) ד"ה אחהו וכו' כיון ללא חזי בראשון לא חזי וכו' ישנו ראשונה. קודם שחזרו ב"ה להורות בראשון אלא משום שאין דאוקמא רבינא במי שחליו עבד וחליו בן חורין דפטור נשנית קודם שחזרו היום רחוי: (י) בא"ד לח ב"ה אבל לאחר שהודו לב"ש שיש על ב"ד לכוף את אדונו לשחררו לראיית בקרבן רק לראיית פנים והוה ליה כאילו משוחרר כבר וחייב ומשנה שנשנית לא זזה ממקומה: בעזרה: (כ) ד"ה הכל לאמויי וכו' אע"ג דסיפא דמתניתין קאמר: (ל) ד"ה יראה וכו' אף אחה בא ליראות לו מה הוא רואה אותך בשתי עיניו אף אתה רואה לומו כשתי עיניך ולא יתכן וכו׳ ע"כ גרים ר"ח ירחה ירחה

הגהות מהר"ב רנשבורנ

מה לראות:

או תום' ד"ה איוהו קטן וכו'. דהא בפ"ק דבינה דף ושם. נמחק חיכות בפ"ק דבילה ונ"ב בפ"ב דבילה דף כע"ב כל"ל וכן מהלכות חגיגה הלכה ח דף :פ"ג ע"ל יעו"ם

הכל חייבין בראייה. במלות ראיית כל זכורך (שמות כג) שלריכים להתראות בעזרה ברגל: חוץ מחרש שועה וקען. דלאו בני דעה נינהו ופטורין ממלות: בחיגר והסומא. כולה יליף מקראי

> מכאן ואילך אף על פי שאינו חייב מן התורה הטילו חכמים על אביו ועל אמו לחנכו במצות: שלש רגלים. הראוי לעלות ברגליו חייב הכתוב וכיון דגדול פטור מן התורה קטן לאו בר חינוך הוא: ב"ש אומרים הראייה שחי כסף. גדול הבא להיראות לריך להביא עולה ואינה פחותה משתי כסף שתי מעות כסף שהן שליש דינר שנאמר ולא יראו פני ריהם (שם) ויליף בגמראי) שלריך להביא עולה. אע"פ שלא נתנה בו תורה שיעור חכמים נתנו שיעור: והחגיגה. שלמי חגיגה חייבין היחידים להכיח ברגל דילפינן לה בשלהי פירקין (דף ע.) מוחגותם חותו חג לה'ים: גמ' ולרכינה דאמר כו'. לקמן אמרי' בפירקין (דף ד.): הניחם למחן דחמר כו'. לקמן אמרינן בפירקין (דף ט.) שיש לקרבנות החג תשלומין כל ז' ואיפליגו בה אמוראי איכא למאן דאמר תשלומין זה לזה ואיכא למאן דאמר (4) משלומין דראשון הן ואמרינן מאי בינייהו חיגר ביום רחשון ונתפשט ביום שני איכא בינייהו מאן דאמר כולן תשלומין לראשון מי שמחויב בראשון ולא הביא יביא באחד משאר הימים ומי שאינו מחויב אינו לריך תשלומין ומאן דאמר תשלומין זה לזה קסבר החובה מוטלת על כל אחד מן שאר הימים ולא על הראשון לבדו הלכך אף מי שפטור בראשון ונראה בשני חייב להביא ואם לא יביא בו ביום יביא למתר: (כ) יראה יראה. [יראה] כחיב וקרינן יראה. יראה כל זכורך את פני האדון לי דמשמע שהאדם רואה את השכינה יראה כל זכורך אתם פני האדון משמע שהאדון בא לראותך הקיש הכתוב ראייתך לראייתו: כדרך שכא (ג) לראוחך. כך הוא בא ליראות ממך: מה לראוחך.

בשתי עיניו: אף. כאן ליראות מן

החדם בשתי עיניו של חדם: משנה

כדברי ב"ש. סיפא דמתני׳ דקתני חוץ מן העבדים שאינן משוחררים

בגמראש: ומי שאינו יכול לעלות ברגליו. מירושלים לעזרה ובגמראש מפרש להו: אי והו קען כו'. אכל

Xxxxxxxxxxx

מארש שומה וקמן החייבין בראייה חוץ מחרש שומה וקמן ומומטום ואנדרוגינום ונשים ועבדים שאינם משוחררים החיגר והסומא והחולה והזקן ומי שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתפיו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית דברי בית שמאי ובית הלל אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר ישלש רגלים בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף ובית הלל אומרים יהראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף: גמ' יהכל לאתויי מאי לאתויי יימי שחציו עבד וחציו בן חורין ולרבינא דאמר יימי שחציו עבד וחציו כן חורין יפטור מן הראייה הכל לאתויי מאי לאתויי חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני הניחא למ"ד ייכולן תשלומין זה לזה אלא למאן ראמר הכולן תשלומין דראשון הכל לאתויי מאי לאתויי סומא באחת מעיניו ודלא כי האי תנא דתניא ייוחנן בן דהבאי אומר משום ר' יהודה" יסומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה יראה כדרך שבא לראות כך בא ליראות מה לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו ואיבעית אימא לעולם כדאמרי מעיקרא ודקא קשיא לך הא דרבינא לא קשיא כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה דתנן יימי שחציו עבר וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחר דברי בית הלל אמרו להם בית שמאי

והטף ותו תניא בגמראם רבי יוסי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בעלייתן לרגל ראייה ושמחה וחגיגה יש בראייה שאין בשתיהן שהראייה כולה כליל משמע דסתם ראייה בקרבן מיירי ע"כ נראה לר"ת דמתני' מיירי בקרבן ובעזרה ורש"י דנקט בראיית פנים בעזרה נקט חדא דמשמע תרי ולפטורא דכולהו אתא דאף בראיית פנים בעזרה פטירי וכל שכן בראיית פנים בקרבן וגם יש ליישב דמתני' משמע ליה דבראיית פנים (ה) נמי איירי דקתני בסמוך איזהו קטן כל שאין יכול לילך כו'(ו) משמע דבקטן דאיירי ביה קאמר אלמא בראיית פנים בעזרה איירי שאינו יכול לילך לשם ומיהו שיטת הירושלמי לא יתכן לפי שיטת שמעתתא שלנו מפני דברים הרבה דהתם יליף מהקהל לחיוב ואנן לא ילפינן מיניה רק לפטור דחרש ואע"ג דאמרינן לקמן ש ס״ד אמינא נילף ראיה ראיה מהקהל מה להלן נשים חייבות כו׳ מ״מ מהתם שמעינן דלפי האמת דלא ילפינן מהקהל לחיוב ועוד היכי מחייבינן נשים בראיית פנים בעזרה מראייה דהקהל דהא ילא יראו הוא דמוקמינן לקמן בראיית פנים לקרבן וממעטינן נשים מזכורך ועוד קשיא ליה דאמרינן לקמן (דף ו.) (ו) מאן אייתי׳ אמו דמחייב׳ בשמחה אייתיה ולא קאמר דמחייבא בראיית עזרה משמע דפטורה ועוד בגמרא דהאמר שפטורה מראייה וחייבת בשמחה לפי שיטת הירושלמי הוה מלי למימר שחייבת בראיית עזרה אלא ודאי כולי שמעתין מוכח דפטירי בכולי ראייה כדפריטית: חוץ מחרש שומה וקטן. חין למדין מן הכללות

אפילו במקום שנאמר בו חוץ כדאמרינן

בריש בכל מערבין (עירובין דף מ.)

דהא תנא ושייר מקמן (ח) ובורסי ומי שאין לו קרקעם) ומיהו אי משום הני לאו שיורא הוה דפסול דגופא קחשיב לאפוקי הני דפסולן מחמת דבר אחר הוא משום אומנותו וכי תימא הא איכא חרש באזנו אחת וחיגר ברגלו אחת ובעלי קבין כל הני מכללא אתיין וטמא פשיטא ליה לפי שאינו בביאה אינו בהבאה וערל מרבינו

תהנתם בגמראט כי טמא ואליבא דרבי עקיבא אבל כל הני דמחני׳ רבוחא אשמעינן דבעינן מעוטא מקרא: איזהו קשן כא שאינו יבוא דרבוב. משם והלאה הוה ליה הגיע לחינוך ומדרבנן הוא דמחויב ולריך להביא קרבנותיו נדבה ולמ"ד (ביצה יט.) אין קריבין ביו"ט אין קריבין עד למחר בחול המועד אך קשה למורי למ"ד תשלומין דראשון נינהו כיון דלא מצי קריב בראשון לא קרבי תו כדאמרינן לקמן (דף ט.) גבי חיגר שנחפשט בשני וייל דהחם גברא לא חזי הלכך כיון דלא חזי (ש) בראשונה לא חזי בשני אבל הכא כל חיוב שיש בשני ישנו בראשונה אלא משום שאינו היום ראוי עכשיו ודומה לו מצינו בפסחים בפרק אלו דברים ודף ע: ושם) גבי חגיגה פעמים ו־ פעמים ז' חל יו"ט הראשון להיות בשבת קרב בששה אלמא אע"ג דלא קרב בראשון קרב בשני כיון דמחמת יום הוא דאתי כדפרישית וליכא למימר דלמ״ד דנדרים ונדבות אינן קריבין ביו״ט דרבנן הוא והכא דרבנן תקינו לה שיוכל להביא אף ביו״ט דהא בפ״ק דבילה אן (דף יב ושם) משמע דמדאורייתא הוא דהא שתי הלחם ש(ולחם הפנים) לא דחו יו"ט וכי תימא מ"מ כי מייתי להם נדבה היכי סמיך עלה דקטן אינו סומך כדאיתא במנחות בפרק שתי מדות (דף 11.) וי"ל אע"ג דלא סמיך עליה מ"מ דמיא לחינוך בנו ורש"י פירש דאיזהו קטן לא קאי (י) לראייה בראיית קרבן רק לראיית פנים בעזרה:

הבל לאתויי מאי לאתויי מי שחציו עבר ובו'. ואליצא דמשנה אחרונה אע"ג (כ) דמתניתין קאמר איפכא כדדייק בגמרא (דף ד.) מלשון שאינן משוחררים דחלי עבד פטור מ״מ מחרץ רישא לחיוב לפי מה דסבירא ליה השתא ואדיוקא לא חש אלישנא דעבדים שאינן משוחררים: תשלומין דראשון. ואע"ג דגבי חגיגה הוא דכתיב תשלומין מ"מ ילפיטן ראייה מיניה כולן תשלומין דראשון והכא גברא לא חזי הוא

וכיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני ולא הוה מלי למימר חיגר בשעה ראשונה ונתפשט בשניה דהא פשיטא הוא: ראה בדרך שבא לראות. פרש"י כדרך שבא הקב"ה לראומך דהיינו בשמי עיניו אף אתה בא (ו) לראומו בשמי עיניך ולא יתכן לר"מ דהם לא שייך ביאה גבי שכינה שבכל מקום הוא ועוד דדריש מסורת קודם אדרבה היו לנו לדרוש המקרא קודם ע"כ גרים ר"ת יראה יראה מה לראות בשתי עיניו שאדם בא להתראות לפני המקום בשתי עיניו של מקום אף האדם בא לראות המקום בשתי עיניו ולא דמי לעובד ועבד (פסחים דף כו:) דדרשינהו תרוייהו מקרא ומסורת דהכא כי הדדי נינהו אבל התם כל חדא חלוק מחבריה:

רבינו חננאל הרל חייריו בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן למתני הכל חייבין הכל לאתויי מאי מי שחציו עבד וחציי בן חורין שחייב בראייה. ודחינן . לרבינא דפוטר בהאי מאי שהיה חיגר ביום ראשוי ולא היה יכול לעלות בהר הבית שפטור ואם נתפשט כלומר נתרפא ביום שני חייב. ואמרינן הניחא לר׳ תשלומיז זה לזה וכיוו

שהוא יכול לעלות ביום ב' של חג (חייב) בשאר הימים אלא לר' יוהנן דאמר כולן תשלומין דראשון הן כדבעינן למימר לקמן האי הכל דקתני במתניתין לאתויי מאי

מקנחם את רבו ואת עלמו לא מקנחם. כל תקנת רבו כאן היא

ורביה: לישא שפחה אינו יכול. מפני לד החרות שבו וכתיב לא יהיה

אבל תקנת העבד אין כאן אם נתקן במשפט הממון לא נחקן בפריה

לא מהו בראה. לא ברא הקב"ה

את הארץ להיות בלא יישוב אלא

לשבת יצרה: כדתנן. בריש מסכת

תרומות (מ"ב): חרש שדכרו כו

חכמים בכל מקום. שהשוו חותו

לשוטה לפוטרו לא דברו אלא במי

שאינו שומע ואינו מדבר הכי קים להו

לרבנן דמי שאינו שומע ואינו מדבר

דלאו בני דעה נינהו: מדבר ואינו

שומע. תחילתו היה פקח עד שלמד

לדבר ואח"כ נתחרש: חנינא. במתניתין:

להא דתנו רבנן. בברייתא ולמדנו

שהברייתא הזאת עיקר וסומכין עליה:

זה וזה כפקחים. היינו כמתניתין דלא

פטר אלא חרש הדומה לשוטה: ואי

בעית הימה. אלם כמשמעו נוטריקון

אישתקיל מלוליה ניטל דבורו: פטור.

מן הראייה. קשיין אהדדי מתניתין

וברייתה: אמר רבה. מתניתין דתני

לל כאייה חרש דומיא דשוטה:

מסורי מיחסרה והכי קחני. (4) דאע"פ

דלא דומה לשוטה פטור וכי תניא

מתניתין דומיא דשוטה גבי שמחה הוא

דתני ותרי מיני חרש תנא מתניתין

וחסורי מיחסרא מתניתין והכי קתני

הכל חייבין בראייה חוץ מחרש כל

דהי או שומע ואינו מדבר או

מדבר ואינו שומע: ואף על פי

שהוא פטור. בעולת ראייה ליראות:

ל) ויכמות לט: גיטין כג.

ל א מיי׳ פ"ו מהלכות עבדים הלכה ו סמג

רסו סעיף סב: ח ב מיי' פ"ב מהלכות אישות הלכה כו ופ"ב מהלכות גירישין הלכה טו ופכ"ט מהלכות מכירה הלכה ב ג טוש"ע אה"ע סימן קכא סעיף ו וח"מ סימן רלה סעיף יח נוח"ח סימן נה סעיף חן:

ב מיי פ"ב מהלכום חגיגה הלכה א סמג

ד מיי שם הלכה ד סמג :05

רבינו חננאל

(לאתויי מאי) כאחת סומא לאתויי שחייב בראייה ודלא כיוחנן בן דהבאי שהיה פוטרו ואסיקנא לאתויי עכד וחציו כן חורין שחייב ומתני כמשנה אחרונה דתנן כופין את רבו ועושהו בן חורין יחזרו כ״ה להורות כדברי בית שמאי דכיון דודאי לשחרור אע"פ שעדיין לא נשתחרר חייב בראייה: ירושלמי מתניתין בראיית קרבן אכל כראיית פנים אפילו שטז אבינ חייב להעלותו שנאמר הקהל את העם האגשים והנשים והטף. דקתני שאינן משוחררין לגמרי פטוריו כמשנה ראשונה שנויה. דרש ר אלעזר בן עזריה אנשים באיז ללמד ונשים באות לשמוע וטף ליתן שכר למביאיהן. חוץ מחרש אתינו לאוקומא בחרש שאינו לא שומע ולא מדבר הא החרש המדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר חייב. ואי תנינא להא דתגו רבגן חרש מדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו וזה הרי הן כפקחין לכל דבריהם. ואקשינן איני והתניא מדכר ואינו שומע שומע ואינו מדבר פטור מז הראייה ואתא רבינא ותרצה ואמר חסורי

מחסרא והכי קתני הכל

חייבין בראייה וכשמחה

תקבתם את רבו. נמה שהיה לו מעיקרא יש לו עכשיו שזהו העבדות ואת עלמו לא תקנתם שאינו יכול לישא אשה ואי משום עבדות הא לא איכפת ליה כלל כיון דמעיקרא היה כולו לרב ועכשיו ביומו לעלמו והר"ר משולם גרים תקנחם את עלמו ואת קדש וגו' (דכרים כג): בת חורין אינו יכול. מפני לד עבדות שבו: רבו לא תקנתם כלל שגם הרב

> מפסיד הוולדות: לישא שפחה אינו יכול. ולמכור

עלמו לא מלי כדי לישא שפחה דהא גר אינו נמכר בעבד עברי דבעינן ושב אל משפחתו (מקרא כה) וליכא כדאיתא באיזהו נשך (ב"מ דף עה.) ועוד מאחר דלא היים פריה ורביה ביהדות לא נסבינו ליה כנענית ללד חירות שבו ודכוותיה מלינו בפ"ק דקדושין (דף כ.) אין לו אשה ובנים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית וא"ת ישא בת מינו ליתי לד חירות ולישתמיש בלד חירות ולד עבדות בלד עבדות דומיא דפרידה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה בפרק אותו ואת בנו (חולין דף עט.) וי"ל דהתם לא קפיד קרא אלא בכלאים דתרי מינים והא ליכא אבל הכא אמאן קפיד קרא אלד חירות דלא לישתמיש לד חירות בעבדות והא איתא ומטעם דשרי הרבעה שרי גם לרכוב על הפרידה ובתוספתא דמסכת כלאים (פ״ה ובירושלמי פ״ח) תניא אמר רבי איסי בן יהודה אסור לרכוב על הפרידה מק"ו ומה במקום שמותר ללבוש שתי חלוקין אסור בתערובתו מקום שאסור לנהוג שני מינים אינו דין שאסור במערובתו אמרו ליה והא כתיב (ב) והרכבתם את שלמה בני על הפרדה (מלכים א א) אמר להם אין למדים תורה תן ד)התקועה א"ל והא כתיבים ויעש הישר בעיני ה'וו:

לישא שפחה אינו יכול. וממזרת

תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול ליבטיל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר ילא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב לו שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי: חוץ מחרש שומה וקמן כו': קתני חרש דומיא דשומה וקמן מה שומה וקמן רלאו בני דעה אף חרש דלאו בר דעה ⁰ הוא וקא משמע לן כדתנן ייחרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו שומע ואינו מדבר הא מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר חייב תנינא להא דתנו רכנן ייהמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם יזה וזה הרי הן כפקחין לכל דבריהם וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מרבר זהו אלם דכתיב יואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו ואיבעית אימא כראמרי אינשי אישתקיל מילוליה: מרבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר חייב: והתניא במדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר פטור אמר רבינא ואיתימא רבא חסורי מיחסרא והכי קתני הכל חייבין בראייה ובשמחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטור מן הראייה ואע"פ

שפטור מן הראייה חייב בשמחה יואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומה וקטן פטור אף מן השמחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראייה ובשמחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראייה ואף על פי שפטור מן הראייה חייב

לא ישא אע"ג דעבד מותר בממזרת לפי שקדש ועומד כדתנן פרק האומר (קדושין דף סט.) יכולין ממזרים ליטהר כילד ממזר נושא שפחה ולד חירות שרי בה כדתנן פרק עשרה יוחסין (שם) שחרורי יממורי שרו לגא זה בוה דהא י"ל דאין לנו לתקן כדי להרבות ממזרים בעולם ועוד כיון דחפסי בה קדושין אתי לד עבדות ומשחמש באשת איש ונחינה נמי לא ישא דאע"ג דממזרת ונחינה ושחרורי מוסרין לבא זה בזה דהא הוה התפסח קדושין ואחי לד עבדות ומשחמש באשת איש אי נמי נחינה אסור כלד עבדות דלאו קדש ועומד הוא אע"ג דמותר בממורת משום דלא מקרי קהל מוחהר בלאו דלא יהיה קדש (דברים כנ) וא"ת וליחי עשה [דלשבת ילרה] ולידחי לאו דלא יהיה קדש ו"על דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפייה אי נמי דלא אתי עשה ודחי לא מעשה אלא כגון מילה בצרעת דבעידנא דמעקר לאו מקיים עשה אבל הכא משעת העראה עובר ליה בלאו ועשה ליכא עד גמר ביאה:

לא תהו בראה. האי עשה אלים טפי מפרו ורבו כדאמר במגילה בפרק בתרא (דף מו.) מוכר אדם ס"ת לישא אשה וללמוד תורה ומייתי לא תהו בראה אבל י"מ משום דעבד לא מיפקיד אפריה ורביה דאמר "היו לו בנים בעבדותו ונשתחרר לא קיים פריה ורביה ולאו מילחא היא דאמר בירושלמי דמו״ק (פ״א) עבד מהו שישא אשה במועד אמר להון נשמעינן מן הדין מחניתין יבטל והלא לא נכרא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמעון בר אבא משום רבי יומנן כל שהוא מלווה על פריה ורביה לא ישא אשה במועד ישועוד לישנא דנקט הכא והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה משמע דאתרוייהו קאי והא דאמרינן לא קיים פריה ורביה היינו מטעם דבעינן זרעו מיוחס אחריו ואפילו ישראל שיש לו בן מן השפחה אינו קרוי (0 אחריו ועוד פרו ורבו אכולהו בני נח כחיב אף לכנען: בופין את רבו. אפילו לשמואל דאמר (גיטין דף לה.) המפקיר עבדו יוצא לחירות וא"ל גט שחרור הכא דטבא ליה עבדו ליה לעשות שחרור גמור ואע"ג דאמרינן (ברכות דף מו:) המשחרר עבדו טובר בעשה ניחא לן דליעבד הרב איסורא זוטא ולא ליעבד

העבד איסורא רבה כדאמר בעירובין בפ' בכל מערבין (דף לב: ישם) ולא דמי לההיא דרים שבת (דף ד. ושם) וכי אמרינן לו לאדם עמוד וחטא בשביל שיוכה חבירך דהתם פושע בדבר הוי שלא היה לו לאפות הפת חדע דשרינן ריש תמיד נשחט (פפחים דף נט. ושם) להקריב לכהן אחר תמיד של בין הערבים כפרת חבירו כדי שיאכל קרבן פסח לערב אע"ג דאיכא עשה דהשלמהש:

"שנשים ועברים. לא שייך לאקשויי אמאי תני נשים לשון רבים ותנא קטן ודי חרש לשון יחיד כדדייק בפרק קמא דנדה (דף ח.) גבי קטנות והכא תנא אשה דהכא תרי ענייני ולא דמי חד לאידך דחרש ושוטה פטור תכל המצות כדאמר לחמן וקטן לא ידעינן דפטור מקרא רק מק"ו דנשים פטורות דכתיב זכורך טפלים לא כל שכן דהכי דייקינן בפרק קמא דקדושין (דף לד: ושם) טפלים חייבין נשים לא כל שכן:

יובר שאינו יבוד דעדות ברגדיו. פרש"י מירושלים לעזרה ורבותא נקט דלא מיבעיא מעירו דלא מלי סליק לעזרה וה"ה נמי אם הוא אינו יכול לעלות מעירו לירושלים דפטור כדמשמע בגמרא עד הכא מאן אייתי: חדש דומיא דשושה וקשן. במגילה פ"ב (דף יעי) הכל כשרין לקרוא את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן כו' לא דייק הכי דהתם ע"כ במדבר קיימיט מדקרא את המגילה וברמיזה לא הוה מפיק אחרים וכן בחולין (דף ב.) חוץ מחרש שוטה וקטן שמא יקלקלו את שחיטתן לא דייק הכי דהתם הטעם סלוי בכיון שיוכל לאמן את ידו לשחוט: המדבר ואינו שומע זהו חרש. בכ"ר מפיק ליה אינו מדבר ואינו שומע דכתיב מי שם פה לחדם או מי ישום אלם או חרש (שמות ד) מי [שם] פה קחי לתרוייהו:

שומע ואיגו מדבר פמור מן הראייה וחייב בשמחה. והא דלא קתני נשים דמחייבי בשמחה בתר הכי לא חש להכי למיתני סורקא וכיולא כזה מלינו בכמה מקומות וההיא דלקמן (דף ו:) דאמר יש בשמחה שאין בשתיהן שנוהגת באנשים ובנשים מה שאין כן בשתיהן ולא קחשיב חרש מדבר ואינו שומע דהתם בחגיגה נמי מיחייב ולא בעי למיתני יש בשתיהן שאין באחת כגון חרש מדבר ואינו שומע דלא נחית למיתני הך כללא רק מה שבאחת שאין בשתים והכא כי קאמר דמיחייב בשמחה הוא הדין בחגיגה כדפירשתי אלא שמחה נקט דנשים חייבות וחרש שוטה וקטן פטירי וכי תניכן לעיל זה וזה כפיקחין לכל דבריהן להתחייב בשמחה ובחגיגה קאמר:

מנקות לג, ערכיו ה:ו. ב) ונדה יג: תרומות פ"ח מ"כן, ג) גיטין עח. ותוספתה תרומות פ"הן. ד) פי' תוקע עלמי לדבר סלכה. ה) ול"ל משר עשה דיד את הישר וכו' מלכים א טו הן, ו) וומשני (בירושלמי שם) ברי' מששת ימי ברחשית היתהן ובתוספתה לה משני כלום ע"ו. ז) ניבמית סב. וע"ש בתו" ד"ה הכל מודין בעבד שחין לו חיים, ם) ועיין תוספות גטין מס: ד"ה לא תהון, עי (ועי תוקפות פסחים פח: ד"ה כופיןן, י) ושייך לעיל במשנה ועיין תוי"ען, כ) [שייך למחני'ן,

תורה אור השלם ו. כי כה אמר יי בורא השמים הוא האלהים בוננה לא תהו בראה לשבת יצרה אני יי ואין 2. ואני בחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח

הגהות הב״ח

(ל) דש"ר ד"ה מסורי מחסרת והכי קתני דגבי :65 אע"פ לל (ב) תום' ד"ה לישה שפחה ליה והא כתיב אשר עשה דוד את הישר אשר צותו כל ימי חייו רק בדבר אוריה החתי הס"ד ינ"ב עיין בר"ם פ׳ ח' דכלאים חוקע עלמו לדבר הלכה ילי נרחה שדיד ועשה זחת על פין רבו עירא היאירי שהיה מעיר תקוע: (ג) ד"ה למ מוהו וכו' כן מן השפחה לינו קרוי מיוחס לתריו: (ד) ד"ה נשים וכי' ותנה קטן שוטה מרש לשון

מוסף רש"י

תקנתם את רבו. שחיט מקר כלום (גיטין מא.) שחינו מפסיד כלום מן הראוי ואת עצמו תקנתם. מה מהה עליי לישא מפסחים פחוז. שפחה אינו יכול. דגד חירות אסיר בה דכתיב ודברים כגן לא יהיה קדש, לא ישב איתמא אמה :פפחים שם). לא תהו בראה. יונר הארד לא על מהי להיות לשבת, להיות בה ישיב, יצרה יכימרותם. חבש שדיבבו בו חכמים ככל מקום. להולים מכלל בן דעת תדה יניו. המדבר ואינו שומע זהו חדש. ולא זהו חבש שדברו בו חכמים בכל מקום יהשיוהי לשוטה, דוהי כפיקח לכל דבריו, כדקתני חייב בשמחה ואת שאינו לא שומע ולא

מדבר ושומה וקמן פמורין אף מן השמחה

הואיל ופטוריז מכל מצות האמורות בתורה

מאי שנא לענין ראיה דפטירי ומאי שנא

לעניו שמחה דמחייבי לענין ראיה גמר ראיה

ראיה אמהקהל דכתיב יהקהל את העם

האנשים והנשים והמף וכתיב יבבא כל

מסורת הש"ם ובע"י הגי המיהן,

מגיגה הלכה ב: ב ב מיי׳ שם פ״נ הלכה א פמג עשין . 122

תורה אור השלם

ו. הַּקְהַל אַת הַעָּם

האנשים והנשים והטף אַשר בשעריוך

למען ישמעו ולמען

ילמדו ויראו אח י

אַלהיכָם ושָמִרוּ לַעֲשות

את כל דברי התורה

לראות את פני יי אלהיף במקום אשר יבחר

תקרא את התורה הואת

נָגִר בְּל ישְׁרָאַל באזניהם: רברים לא יא

שלש רגלים תחג לי

4. שַלשׁ פּעמים בַשְנַה

יַראָה כָּל זְכוּרְךְ אֶל פּני

5. תרמסנה רגל רגלי 15. תרמסנה באל באלי

מה יפו פעמיור

בָּנְעָלִים בָת נָדִיב חָמוּקי

7. גדיבי עמים נאספו

עם אַלֹהֵי אַבְרְהָם כִּי

לאלדוים מגני ארץ מאד

הברה והבור רק אין בו

9. אַת יִי הָאֱמרתָ הִיוֹם

וללכת בדרכיו ולשמר

חקיו ומצותיו ומשפטיו

האמירה היום להיות לו

לך ולשמר כל מצותיו:

יי שמע ישראל ייַ.10

רבינו חנגאל

חוץ מחרש המדבר ואינו

שומע או שומע ואינו

מדבר שפטור ואף על פי

שפטור מן הראיה חייב

שומע ולא מדבר ושוטה

וקטי פטוריז אף מי

השמחה הואיל ופטורין

מכל מצות האמורות

בתורה. ומנא לו דהני

פטורין מן הראיה דגמר

ראיה ראיה מהקהל וכתיב

וחרש שאינו

כשמחה

אַלהַינוֹ ייִ אָחָד:

דברים כו יו-יח

דברים ו ד

ולשמע בכלו:

עני פעמי דלים:

ירביה המו

נעלה:

מים:

:מעשה ידי אמן

בבוא כל ישראל

הואת:

דברים לא יב

שמות כג יד

שמות כג יז

ישעיהו כו ו

שיר השירים ז כ

תהלים מז י

בראשית לז כד

גמר ראיה ראיה מהקהל. ונשים ליכא לחיובי דקא ממעטו ליה לקתן מזכורך וכן אמרינן לקמן הא למה לי קרא חיפוק לי דמלות עשה שהזמן גרמא מהו דתימא נילף ראיה מהקהל מה להלן נשים חייבות וטפלים לא מחייבינן כמו בהקהל וליתן שכר למביאיהם

כי התם דמקל וחומר פטרינן ליה כדפרישית לעיל דנשים פטורות טפלים לא כל שכן (כ) ולקמן דמרבינן קטן שהגיע לחינוך מדכתיב כל ולא גמרינן מהקהל התם אסמכתא בעלמא הוא כדמסיק ומהאי ק"ו נמי פטור וכי פריך דרבנן הוא מני לאקשויי למה לי קרא ליגמר מהקהל אלא עדיפא מינה פריך:

מלמען ישמעו נפקא. דפשטיה דקרא משמע האזינה והבין שיבין מה שילמדהו הלכך מה לנו שישמע כיון דלא גמיר ממעטינן ליה שפיר:

אלא קרי ביה למען ילמרו. ותף על גב דלא משמעי גמיר ולהכי לא נפקא להו מלמען ישמעו וכן מדבר ואינו שומע אפילו שמע עד השתח דמצי גמיר לחחריני כיון דלח מלי גמיר בהאי הליכה מה לו ללכת וכיון דלא שמע לא גמיר מכאן ולהבא אע"ג דגמיר לאחריני עד האידנא לא יזיל השתא כיון דלא יועיל לו הליכה זו דהא לא תאמר קרא הקהל אלא שישמעו בקריאת המלך ויבינו מהשתא ויבאו לידי יראת הצור דכתיב בסיפיה דקרא ויראו את ה' והש"ם לא חש להביאו דפשיטא ליה דמשתעי בהני אבל מלמען ילמדו לא מצי מפיק (0) בלא ישמעו דלא הוינא מפיק מדבר ואינו שומע כיון דשמע מקמי הכי ושפיר גמיר אף לאחריני וגם יבין למה נקהלו עכשיו וגם (ד) ישמעו כדחמרינן לקמן: ילטרך באזנו אחת. בירושלמי

אמר ר' יותנן בעי חרש באזנו אחת מהו א"ר יוסי בר בון פלוגתא דרבי יוסי ורבנן דתני רבי יוסי ולבני אהרן תעשה כתנות (שמות כח) רבנן אמרי שתי כתונות לכל אחד רבי יוסי אמר אפילו כתונת (ה) לכל אחד ואחד הכי נמי רבנן אמרי באזניהם שתי אזנים לכל אחד ורבי יוסי אמר ° אזן לכל אחד ואחד: אה על גב דלא שמעי. מחמת שהן רחוקים אבל אם היו חרשין

ממעטינן מבאזניהם: מפעמים נפקא. וכי חמרינן לקמן רגלים פרט לבעלי קבין אסמכתא בעלמא הוא ° דמפעמים נפקא וכי פריך במלות חלילה (יבמוח דף קג. ושם) ובערכין פרק האומר משקלי (דף יע: ושס) ורמינהי רגלים פרט לבעלי קבין ההיא (ו) מדסמכיה רגלים קאמר ולא

משום שהוא עיקר דרשה מ: תחילה לגרים. שנצטווה על המילה טפי מכל איתם שלפניו: לשמוע. אמר בירושלמי נשים דלא ככן עואי יודאמר לכתו תורה: אדם ללמד כדי ליתן שכר למכיאיהן. ועל וה סמכו ס להביא הטנים בבית הכנסת:

הייב בשמחה. לשמוח בחג דכתיב ושמחת בחגך (דברים טו) ואמרינן לקמן (דף ח.) דשמחה בשלמים לאכול את הבשר וילפינו לה (פסחים דף קע.) מוזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת כ). ולקמן פריך מ"ם לענין ראייה דפטור ולענין שמחה דמחייב: ושאינו לא שומע

> מעיכה אחם. שכח אחד שכח מיוחד לומר אין כמוך לכך בחרנוך לאלוה:

ועקרבים יש בו ת"ר ימעשה ברבי יוחנן בן qbı ברוקה ורבי אלעזר יי(בן) חםמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום אמרו לו תלמידיך אנו ומימיך אנו שותין אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש ישבת של מי היתה שבת של ר' אלעזר בן עזריה היתה ובמה היתה הגדה היום אמרו לו בפרשת הקהל ומה דרש בה יהקהל את העם האנשים והנשים והמף אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע פף למה באין כדי ליתן שכר למביאיהן אמר להם מרגלית פובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני ועוד דרש יאת ה' האמרת היום וה' האמירך היום שאמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה? אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם אתם עשיתוני

ולת מדבר. היינו חרש דמתניתיו שסמכו לשוטה וקטן: ראייה מהקהל. דכתיב בפרשת הקהל בבוא כל ישראל לראות וגו'. ופרשת הקהל המלך היה קורא משנה תורה בעזרה בכל מולאי שמטה דכתיב מקן שבע שנים במועד שנת השמטה וגו' (דברים לא): פרט לשומע ואינו מדבר. השתא משמע שאין זה ראוי ללמוד: הלכסא. משניות: למען ילמדו. ואין זה ראוי ללמד אחרים: רב אשי אמר ודאי למען ילמדו. כלומר בלחו קושיח דהנך תרי אילמי ליכא לאוקמי לדרשה דתנא דמעיט מהכא שומע ואינו מדבר אלא מלמען ילמדו: דאי סלקא דעתך מלמען ילמדו. הוא דמשמע ליה אלמא סבירא ליה לתנא דכיון דלא מישתעי לא גמיר לנפשיה: וכיון דלא שמע. אנן סהדי דלא גמיר. וכיון דתנן למען ישמעו פרט למדבר ואינו שומע ואנן סהדי דטעמא משום דלא גמיר הוא שלא יבין כל מה שאומרים לפניו למה לי למהדר תו למען ילמדו פרט לשומע ואינו מדבר כיון דקבירא ליה דמאן דלא משתעי נמי לא גמיר מלמען ישמעו ממעט ליה אלא ודאי סבירא ליה דמאן דלא משתעי נמי גמיר ולא מלמען ישמעו ממעט הלכך הדר ומעטיה מלמען ילמדו הלכך ודאי למען ילמדו הוא דדריש: פרט לבעלי קבין. כשחתכו רגליהם נתנו קב קטן בסוף שוקו ונותנים בו מוכין וסומך סוף שוקו עליו: פלפ רגלים. אדם שיש לו רגלים: פעמיך בנעלים. אלמא בבעלי מנעלים שייכי פעמים ובראייה כתיבלי שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו': שנקרא נדיב. על שם שנדבו לבו להכיר בוראו: נדיבי שמים. הם הגרים המתנדבין מבין העמים לקבל עליהן עול מלות: והבור רק. משום דרבי תנחום אמרה נקט לה הכא גבי שמעתתה דרבי תנחום: הכל נחשים ועקרבים יש בו. לא היה ריק אלא ממים: להקביל פניו. יום טוב היה שחייב אדם לכבד את רבו בהקבלת פנים כדאמרינן במסכת ראש השנה (דף טו:) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת (מלכים ב ד): חלמידיך אנו. ואין לנו לדבר בפניך: האמרת. שבחת כתו יתאמרו כל פועלי און (מהלים לד) ישתבחו שדרכן ללחה:

ב) ומנחות סג.ו. ג) ולחמו ל. יבמות הג. ערכיו יעון, ר) סוכה מטי, ה) שכת כב, ו) מכילחה פי בה פר' טו ואדר"ג פרק ית ותוספתא סוטה פ"ון, ז) [וער' תוי"ע פוף פ"ג לחבותו, ה) ברכות כח., פ) ברכות ו., י) נפי ציור אחד בעולם כלימר דבר הניכר שחין כמותו. ערוך בשם כב האי בערד אמרו. כ) [דברים כו], ל) [שמות כגן, מ) [וע"ע תוספות בכורות ו: ד"ה רוטבן, נ) [סוטה כ.], ס) [כ"ה צמסכת סופרים פי״ח הלכה ,[1

הגהות הב"ח

(מ) גם' למר מר זוטרל קרי ביה למען ילמדו וכו׳ למען יַלְמֵדוּ הוח דחי ס"ד למעו ילמדו: (ב) תום׳ דמרכיט. נ"ב וק"ק דהא אנטריך כל דלא תימא נשים פטורין טפלים לכ"ש וי"ל דה"פ הם אי לחו נק"ו מהקהל שפיר משמע אף שלחן הגיע לחינוך כדקאמר ליתן שכר למביאיהם וכיון דאית לן ריבוים דכל איתרע ק" ושפיר נילף מהקהל אף בלא הגיע לחינוך יוה ילהמן שכתבו התוספות דמרבינן קטן שהגיע לחינוך מדכתיב כל ילא גמרינן מהקהל אף בלא הגיע לחיטך כיון דאיתרע ליה ק"ו ואהא תירט התם אסמכתא בעלמא הוא כדמסיק ומהאי ק"ו נמי פטור בלא הגיע לחינוך ומפיים המוס' וכי פריך לקמן דף ד' קודם דידע . הוא הוה מצי לאהשויי ליגמר מהקהל אף כלא וכו׳ לה מלי מפיק בלאו ישמעו למען למען ישמעו כדחמרינן לקמן: (ה) ד"ה חרש וכו ממל וכו' ור' יומי אומד אפרי חון אחת לכל חחר: (ו) ד"ה מפעמים וכו' ההיה מדאסמכיה רגלים:

גליון הש"ם

תוספות ד"ה חדש וכו' אח לכל אחד ואחד. עייו יומא דף לו ע"א וביבמות דף קלו ע"ב תוספות ד"ה ש"ח: ד"ה מפעמים נפכא וכו' דמפעמים נפקא. עיין מום׳ כ״ה לף ה ע״ל ד״ה שלמי פסח:

מוסף רש"י

פרט לבעלי קבין. מי שנחתך רגלו בפרה ראשון לשוקו וחוקק קב סמוך מקבל כתיתין ונותן שיקו למוכה והוריו אשהנל"א. שפטור מן הראיה, דאין נו רגל מרכין ימם. מה יפר פעמיך בנעלים. נעליית רגלים ופוכה מטם. **שהיה** תחילה לגרים. ננדנת לנו להתגייר (שם). האמרת. לשון חשיבות ושבח, כמו יתחמרו כל פועלי חון

(ברכות ו.).

ישראל לראות והתם מנלן דכתיב ילמען ישמעו ולמען ילמדו ותניא למען ישמעו פרט למדבר ואינו שומע ולמען ילמדו פרט לשומע ואינו מדבר למימרא דכי לא משתעי לא גמר והא הנהו חרי אילמי דהוו בשבבותיה דרכי בני ברתיה דרכי יוחנן בן גודגדא ואמרי לה בני אחתיה דרבי יוחנו רכל אימת דהוה עייל רבי לבי מדרשא הוו עיילי ויתבי #קמייהו ומניידי ברישייהו יומרחשין שפוותייהו ובעי רבי רחמי עלייהו ואיתםו ואשתכח דהוו גמירי הלכתא וספרא וספרי וכולה הש"ם אמר מר זומרא קרי ביה למעז (4) ילמדו רב אשי אמר וראי למעז ילמדו הוא ראי סלקא רעתך למען ילמדו וכיון דלא משתעי לא גמר וכיון רלא שמע לא גמר האי מלמען ישמעו נפקא אלא וראי למען ילמדו הוא אמר ר' תנחום יחרש באזנו אחת פמור מן הראיה שנאמר יבאזניהם והאי באזניהם מבעי ליה באזניהם דכולהו ישראל ההוא מנגד כל ישראל נפקא אי מנגד כל ישראל הוה אמינא אע"ג דלא שמעי כתב רחמנא באזניהם והוא דשמעי ההוא מלמען ישמעו נפקא אמר רכי תנחום יחיגר ברגלו אחת פטור מן הראיה שנאמר ירגלים והא רגלים מבעי ליה שפרם לבעלי קבין ההוא מפעמים נפקא דתניא פעמים אין פעמים אלא רגלים וכן הוא אומר יתרמסנה רגל רגלי עני פעמי דלים ואומר ימה יפו פעמיך בנעלים בת גדיב יודרש רבא מאי דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב שנאמר "נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם אלהי אברהם ולא אלהי יצחק ויעקב אלא אלהי אברהם שהיה תחילה לגרים אמר רב כהנא דרש יירב נתן בר מניומי משום ר'

תנחום מאי דכתיב יוהבור רק אין בו מים

ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין

בו מים אלא מים אין בו אבל נחשים

חפיבה אחת בעולם דכתיב ∘ישמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חפיבה אחת בעולם שנאמר

ביה בהקהל למעז ישמעו ולמען ילמדו ותניא למען ישמעו פרט למדבר ואינו שומע שפטור למעז . ילמדו פרט לשומע ואינו מדבר. ומקשינן איני דכל

מאן דלא ממלל לא גמר והא הנהו תרי אילמי דבעא רבי רחמי עלייהו ואתפתחו ואשתכחו דהוו וסיפרא ותוספתא וכולה תלמודא ופריק מר זוטרא קרי ביה למען ילמדו הן לאחרים ורב אשי קאי כוותיה דודאי ילמדו פשטיה וכיון דאילמא הוא אע"ג דגמירי לא מצי לאגמורי הוא לאחריני. הא דא"ר תנחום חיגר ברגלו אחת ותרש כאזנו אחת פטורין מי הראיה אברהם שנקרא נדיב כו׳. והבור רק אין בו מים

וכזי ועקרבים יש בו: ת"ד מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ור' אלעזר חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין ואמרו כי ר' אלעזר בן עוריה דרש הקהל את העם האנשים והנשים והטף הא תינח אנשים ונשים וטף למה לי כו׳. ועוד דרש את ה׳ האמרת היום וכו׳. אתם עשיתוני חטיכה אחת

עין משפט

נר מצוה

"ג א מיי׳ פ"ו מהלכות

וופ"ד מהלכות שמיטה

הלכה כון פמג עשין קפא

וטוש"ע י"ד סרי בלא סערי

יטן:

יד בגמיי פ״ח מהלי

הלכה טו: מו ד ה מיי פ"ט מהלי

י"ד פימן א פעיף ה ועוש"ע

ח"מ סימן לה סעיף ח:

תורה אור השלם

ו. ומי כעמך ישראל גוי

אַחָד בָאַרִץ אַשר הַלַּרְ

האלהים לפרות לו עם

לשום לך שם גדלות ונראות לגרש מפני עמך

אשר פדית ממצרים

כַדְרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות

וידכוי אלהים את כל

4. סוד ייַ לִירֵאָיוּ ובְּרִיתוֹ

להודיעם: תהלים כה יד

לעזי רש"י

.[טרימויו"א (טרימויא"ה]

רבינו חננאל

כו: אף ר' יהושע

פתח ודרש דברי חכמים

. אסופות אסופות ועוסקין

בתורה הללו מטהרי

. והללו מטמאין הללו

אוסריו והללו מתירין כו".

וא"ת הואיל וכן היאך אני

למד תורה מעתה ת״ל

נתנו מרועה אחד כולן

מפי אל אחד אמוריז

כל הדברים האלה אלא

שה אזגך כארפכסת וקנה לב לשמוע אלו

ואלו שכולן מתבררין לך

באיוה מהז הלכה ברורה

וגומרין ומסכימין בסוף

כדכתים את והב בסופה

כלשון הזה אמר אין דור

יתום שר׳ אלעזר בז

עזריה שרוי בתוכו. ומעשה כר' יוסי כן

דורמסקית שהלך להקבי

פני ר' אלעור וא"ל

בבהמ"ד נמנו ונמרו עמוי

. ומואב מעשרין מעשר

שני בשביעית. א"ל ר"

אלעזר יוסי פשוט ידיך

וקבל עיניך פשט ידיו

וקבל עיניו. כעם ר׳

אלעזר בשביל שא"ל נמנו

. תולקין חוזרין

ונמניז

וכמסמרות נטועים בעלי אכופות.

ת״ח שיושבין

אפרכסת, משפך ושדרכו

מכניסים חומר לריחיים

וכרומה).

הדברים האלה לאמר:

נתנו מרעה אחד:

דברי הימים א יז כא

דברי חָכְמִים

קהלת יב יא

שמות כ א

גוים:

עדות הלכה ט טוש"ע

מהלכות

תרומות הלכה ה ופ"ו בית הבחירה

מתנות עניים הלכה ה

ל) וחבות דר"ג פי"ח

ב) הערור גרם כחרפכםת.

ב) וברכות פח.ן, ד) מכילתה פ׳ כח פט״ז, ה) [חוקפ׳

ידים פ"ג ע"ם ידים פ"ד

מ"גן, ו) יכמות טו., ו) כלומר

דבר ברור כהלכה למשה

מסיני עי׳ רא״ש בהל׳

מקואות (סוף נדה) סימן א,

ח) חולין ז, עו) מגילה י.

ומכות יט. שבועות טז.

ובחים ם: קו: חולין ז. תמורה

כח. ערכין לכ:ן, י) ומוספחה

מרומות פ"ל). כ) וד"ה מה

לפני ד"ה פוסליןן, ל) בע"י: בקדושת, מ) בע"י הגרסח

כולי האי, ג) ומקטיר לשדים

כנ"לן, ש) הוא נמי חולי של

מחשנה מפרש שם.

מיספתה סיטה

יומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ואף הוא

פתח ודרש מיב דברי הכמים כדרבונות

וכמסמרות נפועים בעלי אסופות נתנו מרועה

אחד למה נמשלו דברי תורה לדרבן לומר

לך מה דרבן זה מכוין את הפרה לתלמיה

להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכוונין

את לומדיהן מדרכי מיתה לדרכי חיים א אי

מה דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלין

ת"ל מסמרות בן אי מה מסמר זה חסר ולא

יתר אף דברי תורה חסירין ולא יתירין ת"ל

נמועים מה נמיעה זו פרה ורכה אף דברי

תורה פרין ורבין בעלי אסופות אלו תלמידי

חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין

בתורה הללו משמאין והללו משהרין הללו

אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו

מכשירין שמא יאמר אדם היאך אני למד

תורה מעתה תלמוד לומר (4) כולם נתנו מרועה

אחד אל אחד נתנן פרנם אחד אמרן מפי אדון

כל המעשים ברוך הוא דכתיב יוידבר אלהים

את כל הדברים האלה אף אתה עשה אזניך

יכאפרכסת וקנה לך ילב מבין לשמוע את

דברי משמאים ואת דברי משהרים את דברי

אוסרין ואת דברי מתירין את דברי פוסלין

ואת דברי מכשירין בלשון הזה אמר להם

יאין דור יתום שר' אלעזר בן עזריה שרוי

בתוכו ולימרו ליה בהדיא משום מעשה

שהיה דתניא יימעשה בר' יוסי בן דורמסקית

שהלך להקביל פני ר' אלעזר בלוד אמר לו

מה חידוש היה בבהמ"ר היום א"ל נמנו וגמרו

ייעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית

אמר לו יוםי פשום ידיך וקבל עיניך פשם ידיו

וקבל עיניו בכה ר' אלעזר ואמר יסוד ה' ליראיו

ובריתו להודיעם אמר לו לך אמור להם אל

תחושו למניינכם כך מקובלני מרבן יוחנן בן

זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו יייהלכתא

למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר

עני בשביעית מה מעם מהרבה כרכים כבשו

עולי מצרים ולא כבשום עולי בכל מפני

יישקרושה ראשונה קרשה לשעתה יולא

קדשה לעתיד לבא והניחום כדי שיסמכו

עליהן עניים בשביעית תנא לאחר שנתיישבה

דעתו אמר יהי רצון שיחזרו עיני יוםי למקומן

וחזרו ת"ר האיזהו שומה היוצא יחידי בלילה

והלן בבית הקברות והמקרע את כסותו איתמר רב הוגא אמר עד שיהו

כולן בכת אחת ר' יותנן אמר האפי' באחת מהן היכי דמי אי דעביד להו דרך

שמות אפי' בחדא נמי אי דלא עביד להו דרך שמות אפילו כולהו נמי לא

לעולם דקא עביד להו דרך שמות והלן בבית הקברות אימור כדי שתשרה עליו

רוח מומאה הוא דקא עביד והיוצא יחידי בלילה אימור גנדריפם אחדיה והמקרע

את כסותו אימור בעל מחשבות הוא כיון דעבדינהו לכולהו הוה להו

בשביעית. לפי סדר השנים

רך שמות אפילו בחד גמי. וכי תימא דלא היה מועד לשטות

שנגח בו'. ומחד בשלשה זימנא לא אימחזק דתלינן בהך דקאמר הש"ם אימא בעל מחשבות או אינך:

סמכינן לומר אתה אחד במנחה בשבת אע"פ שאינו מדבר מעניינא דיומא דשבת מוכמו תפלת ערבית ושחרית: עמון ומואב מעשרין מעשר עני

היה להם להפריש מעשר שני שהוא שנה ראשונה ומעשר עני נוהג בששית ולא מלינו מעשר עני שתי שנים רציפים אלא תקנה תקנו בה כדי שיסתכו עליהם עניים בשביעית וכדין הוא דאפי׳ תרומה גדולה לא ניתקן אלא יהא הכל מעשר עני אלא שלא רצו לחלק כל כך משאר שנים פרש"י דהיינו ארץ סיחון ועוג כדאמרינן בחולין (דף ס:) עמון ומואב טהרו בסיחון כלומר על ידי כבוש סיחון ועוג הותר לישראל ליכבש והקשה ר"ת דאמרינן בפרק מקום שנהגו (פסחים דף נב: ושם) שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל ועבר הירדן היינו ארץ סיחון ועוג (ג) וכ״ת דקדושה רחשונה לא קידשה לעתיד לבא אם כן תיפשוט מיניה דלרבי אליעזר לא קידשה אלמה מיבעי' לן בפ"ק דמגילה (דף י. ושם) ובשבועות (דף טו. ושם) מאי סבירא ליה אי קידשה אי לא קידשה (ד) ותירן ר"ת דיש לחלק דהכא בעמון ומואב דלא כבשי סיחון ועיג ולא נתקדשו כלל בקדושת הארץ ועוד מתרץ דלא קידשה עבר הירדן רק לחרץ סיחון ממש חבל

מה שכבש מעמון לא נתקדשה: רק לאותו דבר ובעינן תלתא כדי להחזיקו כשוטה לכל מילי כמו נגח שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל בלילה והלן בבית הקברות והמקרע כסותו (ו) והוא מאבד מה שנותנים לו א"ר הונא והוא שיהו כולן צו דלא כן אומר אני היולא בלילה יחידי אימור ם) קוביקום רבי יוחנן אמר אפילו אחת מהן אמר ר' אבין מסתברא כר' יוחנן בלבד ממחבד מה שנותנין לו דחפילו שוטה שבשוטים אינו מאבד מה שנותנין לו קוביקום אין בו אחת מכל אלו: כיון דעכדינהו לכולהו נעשה כמי

זה על זה ישראל ושבת והקדוש ב"ה ישראל והקדוש ברוך הוא

(ה) דהכא לא דמי דהכא כיון שהוא שוטה באחת ודאי יש להחזיקו בחזקת שוטה לכל דבר בירושלמי בפ"ק דתרומות אומר סימני שוטה היוצא גנדריפס אחדיה והלן בבית הקברות ילשדים והמקרע כסותו אימר בעל מחשבות מאבד מה שנותנים לו

ומן בעמך ישראל גוי אחד בארץ. אמרינן במדרש שלשה מעידין ואף הוא. גו רבי אלעור כן עוריה: לחלמיה. שורות המענה: פוסלין ומכשירין. שייך לומר לענין פסול עדות ופסול כהונה (ב): כולן מעידים על השבת שהוא יום מנוחה ישראל ושבת על הקדוש ב"ה אל אחד אמרן. אין לך מבני המחלוקת מביא ראיה מתורת אלוה שהוא אחד הקב"ה ושבת על ישראל שהם יחידים באומות ועל זה אחר אלא מתורת אלהינו: פרנס אחד אחרן. אין לך מביא ראייה

מדברי וביא הכא לחלוק על משה רבינו: עשה אזניך כאפרכסת. מאחר שכולן לבן לשמים עשה חונך שומעת ולמוד ודע דברי כולן וכשתדע להבחין אי זה יכשר קבע הלכה כמותו. אפרכסת טירתוייא שעל הריחים: סמה מסמר זה. כשנועלין אותו בכותל הוא מחסרו יכול אף זה כן תלמוד לומר נטועים כנטיעה שדרכה לפרות ולרבות: ולימרו ליה בהדים. מיד למה הוזקקו לומר מלמידיך אנו: נמנו וגמרו. והתקינו שיהו ישראל הדרין בעבר הירדן במה שכבשו מסיחון ועוג ארך עמון ומואב: מעשרין. עלשיו מעשר עני בשביעית שהן היו זורעין בשביעית כדאמריגן לקמן שלא קידשוה עולי גולה כקדושתי הארן: פשוט ידיך וקבל עיניך. הוקשה בעיניו שנתן עטרה לחותו דורש והלא מימות אנשי כנסת סגדולה היתה תקנה זו: אל מחושו למניינכם. חל יהי לכם שום חשש וגמגום במה שמיניתם ותיקנתם שהרי הסכמתם להלכה: כך מקובלני. שקדושה ראשונה שקידשה יהושע לשעתה לא קידשה לעתיד לבא אבל קדושה שניה נתקדשה לעולם כדתניא ביבמות (דף פב:) קדושה ראשונה ושניה יש להן שלישית אין להן לפיכך בשאר ארץ ישראל אין זריעה בשביעית אבל עמון ומואב הניחו מלקדשן כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית בלקט שכחה ופאה ובמעשר עני לכך תקנו להן שיהו מעשרין מעשר עני וברשות החכמים היה להטיל עליהן איזה מעשר שירנו לפי שאינן חייבין מן התורה: איוהו שועה. האמור בכל מקום שפטור מן המלות ומן העונש ואין קנינו קנין ואין ממכרו ממכר: והלן בבים הקברום.

בלילה: לעולם דקא עביד להו דרך

שטום. ואפילו הכי לא מחזקינן

ליה בחדא דהיוצא יחידי בלילה

אימור גנדריפס אחדיה. אני שמעתי

מולי האוחז מתוך דאגה ולי נראה

שנתחמם גופו ויוצא למקום האויר:

שתשרה עליו רוח טומאה. רוח

שדים שיסייעוהו להיות מכשף:

הגהות הב"ח (מ) נמרא תלמוד לומר נחנו מרועה אחד כולם מל ממד: (3) רש"י ד"ה פוסלין וכו׳ כהונה הס״ד יאח"כ מה"ד מה מסמר וכו' ולרבית הס"ד ואח"כ מה"ד כולן אל אחד יכו׳ שעל הרחיים המ"ד ואחר כך מה"ד ילימרו: (ג) תום' ד"ה עמון יכי ארן סיחון ועוג וכז תימה דקאמר הכא לקלושה כחשונה: (ד) בא"ד ותיכן כ"ת. כ"כ ועל קושיה שהקשו חם כן חפשוט אין החירון מפורש אבל בפרק קמא דמגילה מפורם בתים' ע"ם דף י: (ה) ד"ה דרך וכו' נעשה מיעד לכל דלא דמי כנ״ל יתיבת דהכא נמחק: (ו) בא"ד והמקרע כסותי והמארד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] אי מה דרבון זה מטלטל. נ"ב ר"ל שאיני מ"ח: בן שם חי מה מקמר זה חקר. נ"ב ר"ל ומנקנ מהרש"ל שם וכן הוא בלשון רש"י ד"ה מה זסמר וכו": גן רש"י ד"ה ואף הוא ר' אלעור בן עוריה. נ"ב ומהרש"א בח"ח פין שר׳ יהושע פתח ודרם מעו"ם:

מוסף רש"י

עמון ומואב מעשרין מעשר עני כשכיעית. ישראלים הדרים בארן . עמון ומואב שכיכש משה מסיחון ונחקדשו בקדישת א"י ועכשיו גבית שמי בטלה קדושתה וזירעין בשביעית יתהנו להו מטשר ראשון ומעשר עני בשביעית. כדמפרש לקמן מפני פרנסת עניים שבח"י שחיו להם מה לאכול בשביעית, לפי שבטל לקט שכחה ופיאה יהולכים שם ונוטלים להנו שכחה ופיחה ומעשר עני

מום. הרבה כרכים ככשו עולי מצרים. לחדשם בשניה. והדשום נהדושת הארז, ולא כבשום עולי בבל. כבשום דקסברי הואיל והוחרו הוחרי, דקדישה ראשונה בטלה, דכי קדשה יהושע לשעחה קדשה ילא לעתיד לבוא כשגלו בימי וכוכדונה, ולא רצי להחזיר קדישתה כדי שיהא מותר לחרוש ילורוע שם בשביעית שאינה נוהגת בחוצה לארץ רסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני ודירי: ז: הלכך זורעים בהן בשביעית שיסמכי עליהן עניים לשכיר עלמן לחרוש ולקלור ועוד ליטול לקט שכחה ופיחה ומעשר עני ויבחוח שו...

וגמרו כלומר למה נמנו והלא הלכה למשה מסיני הוא ובכה ואמר סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם ואין בריתו אלא חורה. תנא אחר שנתיישבה דעתו בקש רחמים ואמר יהי רצון שיחזרו עיני יוסי למקומן וחזרו. אמר צא ואמור אל תחושו למגיינכס כך מקובלני מריב"ז שקיבל מרבו ורבו מרכו הלכה למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר שני בשביעית. מה טעם הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא ככשו עולי בבל מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד

כמי שנגח שור חמור וגמל ונעשה מועד

לכל אמר רב פפא אי שמיע ליה לרב הונא

הא דתניא אי זהו שומה זה המאבד כל מה

שנותנים לו הוה הדר ביה איבעיא להו כי

הוה הדר ביה ממקרע כסות: הוא דהוה הדר

ביה דרמיא להא או דלמא מכולהו הוה

הדר תיקו: ומוממום ואנדרוגינום כו': תנו

רבנן מאזכור להוציא את הנשים זכורך להוציא

מוממום ואנדרוגינום כל זכורך לרבות את

הקטנים אמר מר זכור להוציא את הנשים

הא למה לי קרא מכדי מצות עשה שהזמן °

גרמא הוא בּוֹכֹל מצות עשה שהזמן גרמא

נשים פטורות אצטריך סלקא דעתך אמינא

נילף ראייה ראייה מהקהל מה להלן

נשים חייבות אף כאן נשים חייבות קמ"ל

אמר מר זכורך להוציא טומטום ואנדרוגינום

בשלמא אנדרוגינום אצטריך סלקא דעתך

אמינא הואיל ואית ליה צד זכרות ליחייב

קמ"ל דבריה בפני עצמו הוא אלא מוממום

ספיקא הוא מי אצמריך מקרא למעומי

ספיקא אמר אביי כשביציו מבחוץ אמר מר

כל זכורך לרבות את הקמנים והתנן חוץ

מחרש שומה וקמן אמר אביי לא קשיא

יכאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא

הגיע לחינוך קטן שהגיע לחינוך הרבנן

היא אין ה"נ וקרא אסמכתא בעלמא ואלא

קרא למאי אתא לכראחרים יי(דתנן)

חגיגה הלכה או:

בוז ב מיי פייב מהלי ע"ו

הלכה ג:

כ) וקדושין לד:], ג) וברכות כ: ערוכין כז. קדושין כט.ן, ד) [בכורות מא:] חולין כב:, ה) [סוכה כח:], ו) [ל"ל דמניאן, ז) לקמן ו:, ס) נטיר סא. כריתות ז:ן, ט) וקדושין כג. גיטין לט: מא:ן, י) [לעיל ב. ערכין ב:], כ) לעיל ג. יבמות קג. ערפין יט:, ל) בס"ח: חתר, מ) נשמות כג], ג) (ועי' ברכות כה. וברש"י שם ד"ה בומן וכרש"י כתיכות עו. ד"ה המקמץ כו' ינ"ען, ם) (שמות כג), ע) (דף ג.), ש) (שבת קלד:), ל) (פטור מן הראיה], ק) [שבת קלו:], ב) וא"נ כצ"ל מהרש"או. ש) ול"ל נ"ען, פן וע"ש דלח נוכר ר' עקיבה), א). נע"ם דחיבטי ליה בחטוכב גט שחרור ופשיט הש"ם מחלי

תורה אור השלם ו. שלש פּעִמִים בַּשְּנְה יראה כָּל זְבוּרָךְ אָל פּני שמות כג יז הארן ייי 2. שלש רגלים תחג לי שמות כג יד

עבד ודע דתום' ערכין ב:

ד"ה במשנה ראשונה וכו"

העתיקי על נכון),

הגהות הב"ח (מ) תום' ד"ה או דלמא

: דממקרע (ב) ד"ה חלח וכו׳ בגמרח אדרכי ישמעאל דאמר חין לך וכו׳ הני ליכח רק חדא קכל וכו' דקאמר רכי שמעון: (ג) בא"ד קרא יתירא הוכר קדריש וכפרק קמא דב"מ וכי' שבוה ושבוה שפסול פריד ליה שפיר אינטריך קרא שאם למעוטי ספיקא הביא מחורים וכני יונה נפיק ממה נפשך וכו' גליח היה ולה אתא למעוטי: (ד) בא"ד ליקרנו למחר דשפיר עביד אפילו: (ה) ד"ה לא נצרכה וכו' רמוקי לה רבי עקיבא וכו׳ אלא משום דביון דעומד לכוף:

גליון הש"ם גםרא הא למה לי קרא. עייו שיטה מהוכלת רפ"ב דב"מ ד"ה מנא פירות בשם

לעזי רש"י קורדוו"ו וקורדוא"וו. עור רך המיוצר בקירדובה

שבספרד.

כמו שנגח שור חמור וגמל. דבבא קמא (דף א.) דנעשה מועד לכל ולא אמרינן עד שיהא מועד בשלשה בכל מין ומין דהואיל והועד בשלשה נגיחוחיו בשלשה מינין אין זה מקפיד על מין אחר⁰ אף כאן לא באו שלשה דברים לידו בבת אחת אלא כולן משום שטות: אי

> שמיעה ליה. הה דתניה דתשמע בדבר אחד מחזיקין אותו בשוטה הוה הדר ביה: וכור. אם נאמר זכור אין לך להוליא אלא את הנשים עכשיו שנאמר זכורך מ בא להוליא אף טומטום ואנדרוגינום עם הנשים: נשים פטורות. בפ"ק דקדושין (דף לד:) ילפינן לה: מהקהל. דהוי נמי מלוח עשה שהזמן גרמה ונשים חייבות: אתה קרה למעוטי ספיקה. בתמיה למה לי קרא מהיכא תיתי לן לחיוביה: כשביליו מבחוץ. אלא שהגיד טמון דהא ודאי זכר הוא הלכך איצטריך קרא למעוטי: **המקמן.** מפרש במסכת כתובות (דף עו.) המקתן בידו לואת כלבים. ואומר אני כי למקן בהן עורות שקורין קורדוו"ן שמעבדין אותן בלואת כלבים 0: והמלרף נחשת. שמלרפו במקום שחופרין אותו מן הקרקע כדמפרש במסכת כתובות (שם). וכל אלו ריחן רע ואין יכולין לעלות עם חביריהם: פדאמרן. זכור להוליא את הנשים: לה לה מאשה. כתיב הכא וכתב לה (דברים כד) וכתיב התם או חפשה לא נתן לה (ויקרא יט): לא נלרכה כו'. מיהו למשנה אחרונה הואיל ובידינו לכוף את רבו חייב דאין לו אלא אדון אחד: דבר אחר כו'. פרט לבעלי קבין מפעמים ם) נפקא כדאמרינן לעיל ש הלכך רגלים למעיטי מי שלריך משענת אחרת לבד מרגליו:

"אחרים אומרים "המקמץ והמצרף נחשת והבורסי פמורין מן הראייה משום שנאמר יכל זכורך מי שיכול לעלות עם כל זכורך יצאו אלו שאינן ראויין לעלות עם כל זכורך: נשים ועברים שאינן משוחררים וכו': בשלמא נשים כראמרן אלא עבדים מנלן אמר רב הונא אמר קרא יאל פני האדון ה' מי שאין לו אלא אדון אחר יצא זה שיש לו אדון אחר הא למה לי קרא מכרי יכל יימצוה שהאשה חייבת בה עבר חייב בה כל מצוה שאין האשה חייבת בה אין העבר חייב בה שדגמר לה לה מאשה אמר רבינא שלא נצרכה אלא ולמי שחציו עבד וחציו בן חורין דיקא נמי דקתני נשים ועבדים שאינן משוחררין מאי שאינן משוחררין אילימא שאינן משוחררין כלל ליתני עבדים סתמא אלא לאו שאיגן משוחררין לגמרי ומאי נינהו מי שחציו עבד וחציו כן חורין ש"מ: והחיגר והסומא וחולה והזקן: תגו רבגן ירגלים ספרם לבעלי קבין דבר אחר רגלים "פרט לחיגר ולחולה ולסומא ולזקן ולשאינו יכול

או גדול הוי וכשר לחדא מינייהו לעלות ברגליו ושאינו יכול לעלות ברגליו לאתויי מאי אמר רבא לאתויי וקמי שמיא גליא היא ולא למעוטי מפנקי רק אחד וליתכשר גבי אידך בשם רבי יצחק בן ברוך שוצ"ע ויש להקשות לייתי על תנאי ואם הוא אשה ליהוי נדבה ואפילו למ"ד נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ע ליקרבו למחר דשפיר (ד) עדיף אפילו למאן דאמר תשלומין דראשון כדפי׳ לעיל (דף ב.) וי״ל דמבטל ליה מסמיכה ואע״ג דסמיכה לא מיעכבא כדאימא ביומא (דף ה.) מכל מקום לכתחילה אין לנו לחקן קרבן כדי לבטלו מסמיכה דהכי קאמר הש"ס פרק האשה בפסחים (דף פט.) גבי ה' שנתערבו פסחיהן ונמצא יבלת באחד מהן ולא דמי לערל וטמא משלחין קרבנוחיהן וגם לקתן ממעטינן ליה משום דכל שישנו בביאה ישנו בהבאה ולא משום סמיכה דהתם גברא בר חיובא ואריא הוא דרביעא עליה שאינו יכול לסמוך אבל האי לאו בר חיובא הוי דאימא איחחא הוא אבל הא ק"ל דתיפשוט מהכא דסמיכה בכל כחו בעינן דאי באקפויי ידיו לייחי וליחני ולסחוך

דהכי פריך לקמן פרק שני (דף טו:) ואיכא למימר דבכל ענין ממעט ליה קרא: לא נצרכה אלא לחציו עבר וחציו כן חורץ. ולא מימא דקאי עליה ג"ש דלה לה מאשה וקשה דעליה כתיב או חופשה לא ניתן לה (ד) ומוקי לה רבי עקיבא בהשולח (גיטין דף מא: ס)ישם) ובכריתות (דף יא.) בחליה שפחה וחליה בת חורין וי"ל מכל מקום אלד עבדות כחיב כדמוכם קרא או חופשה לא ניתן לה אך קשה הכא משמע בחליו עבד לפי משנה אחרונה חייב דלפי משנה ראשונה קיימא הכא כדאיתא לעיל ריש מכילמון ואלו בגיטין ריש השולח (דף מב:)4) מיבעי ליה מי שחציו עבד אם יש לו קנס או לא שלשים שקלים יתן לאדניו אמר רחמנא והאי אדון הוא ולפי משנה אחרונה קאי דקאמר התם מאי לאו לפי משנה אחרונה ואילו הכא פשיטא לן דאין לו אלא אדון אחד ויש לדחות דעד כאן לא מחייבי ליה הכא אלא משים דעומד לכוף את רבו כמאן דשיחרר דמי אבל התם כיון דמית אגליא מילתא דלא הוה עומד לשחרור והתם בכריתית (דף יא.) מתרץ הר"י בענין אחר:

או דלמא מבולהו. מי אמרינן דכיון (4) דמקרע דדמי להאי הדר ביה גם לאינך דחשיב בהדי מקרע הדר ביה או דלמא מהאי לחודיה: זכורך להוציא מוממום ואנדרונינום. בירושלמי בעי מה חמר רבי יהודה באנדרוגינוס דשמעינן ליה סדמתיר דמחללין עליו

יו ג מיי שם ופ״ג מהל׳ מגיגה הלי ב: שבת נשמענה מן הדה רבי יוחנן בן יח ד מיי׳ פ״ב מהלכות דהבאי בשם רבי יהודה אומר אף מגיגה הלכה ג: מיי שם הלי ב: הסומאט ולית בר נש אמר אף אלא ו מיי' שם הלכה א נטוש"ע י"ד סימן רסז דהוה מודה על קדמייתא כו' ומוקי טעמא דהתם גבי שבתף דריש זכר :מעיף יון: ב ז ח מיי שם הלכה א: מה תלמוד לומר ערל אפילו מקלת ערל והכא כל זכורך פרט לטומטום NTH מוממום ואנדרוגינום: ספיקא הוא. ואע"ג דאנדרוגינוס

נמי ספיקא הוא [אפ״ה מחייבי]

מטעם מקלת זכורך כדאמר הש"ם

ר) אלא טומטום הואיל ונשים פטורות

והאי אימא אשה הוה ממילא

הוה פטרינן ליה כי היכי דלא לייתי חולין

לעזרה וא"ת בנדה פרק המפלת

(דף כח: ושם) מפקינן מוכר [עד נקבה

תשלחון (במדבר ה) [זכר] ודחי

נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינום

ולא פריך מידי אומר הר"י דהתם

איכא חרי קראי ומפיק ליה מייתורא

דקרא אבל הכא ליכא אלא חד קרא

הלכך יש לאוקומא באנדרוגינוס

מטעם דקאמר ולהכי פריך ליה

בבכורות בפ' על חלו מומין (דף מח:

ושם) בגמרא (כ) דרבי ישמעאל אין

לך מים גדול מזה אנדרוגינים ספיקא

הוא איצטריך קרא למעוטי ספיקא וכן

בפרק דם שחיטה (כריתות כא.) גבי

כוי ובריש פרק בתרא דיומא (דף

עד.) דבכל הני ליכא רק מחדא קרא

ובהכי יתכן ההיא דשילהי הערל

(יבמות דף פא.) קאמר רבי שמעון

אנדרוגינום זכר מאכיל בתרומה

ואלו בפרק על אלו מומין ובכורות

דף מב.) אמר רבי שמעון בן יהודה

בשם רבי שמעון הרי הוא אומר

הזכר להוליא טומטום ואנדרוגינום

אלא ודאי המם קרא יתירא הזכר (ג)

ובפרק קמא דב"מ (דף ז.) העשירי

ודאי אמר רחמנא ולא ספק ולא

פריך אנטריך קרא למעוטי ספק

דכולא קרא יתירא להכי ובשילהי פ״ק

דחולין (דף כב: ושם) גבי תחילת

הליהוב שבוה ושבוה שפסול פריך

ליה אנטריך קרא למעוטי ספיקא

מתורים ובני יונה ממה נפשך או קטן

מוסף רש"י

מצות עשה שהזמן גרמא. שהומן גירם לה שתכות (קדוטין בני). מי אצטריך קרא למעוטי ספיקא. מי איכא ספיקא המי הודשה בכיד הוה (חודיו בב:) הא ליכא ספק קמי שמיח (בכורות מאם. פרט לבעלי קבין. מי שנחתך רגלו בפרק רחשין סמוך לשוקו וחיקק קב מקבל כחימין ונותן שוקו לתוכו וקורין אשקנל"א שפטור מן הראיה, דאין לו **לגל** (ערכין ים: וכעי"ז לעיל .1.3

רבינו חננאל

לבוא והניחם כדי לסמוך . עניים בשביעית. שוטה פטור מן הראייה: ח״ר איזהו שוטה וה היוצא יחידי בלילה והלן כבית הקברות והמקרע את כסותו רב הונא אמר עד . אמר ואפילו אחד מהן והוא דעבדינהו דרך שטות וקיי"ל כר׳ יוחנן דתניא איזהו שוטה זה המאבד כל מה שנותנין . לו. טומטום ואנדרוגינוס פטורין: ת"ר זכור להוציא הנשים שהן פטורות. זכורך להוציא הנשים שהן פטורות. זכורך להוציא טומטום ואנדרוגינוס כל לרבות הקטנים אתינן לאוקומה בקטן שהגיע לחינוך ונדחה דקטנים שהגיעו לחינוך מדרבנן נינהו וקרא לא אתא ןאלאן לכדתניא דתניא אחרים אומרים המקמץ והמצרף נחושת והבורסקי פטוריי מן הראייה שנא׳ לעלות עם כל זכורך יצאו אלו שאינן יכוליי לעלות עם כל זכורך. נשים ועבדים אוקימנה מי שחציו עבר וחציו בן חורין פטורין במשנה ראשונה היא שנויה סיפא במשנה ראשונה ורישא דקתני לאיתויי מי שחציו עכד וחציו בז חוריו חייב וכמשנה אחרונהן ומשנה לא זזה ממקומה כל מצוה שהאשה חייבת עבד חייב בה דגמר לה לה כתיב בשפחה או חופשה לא ניתן לה וכתיב באשה וכתב לה ספר כריתות

ונתן. ושאינו יכול לעלות

א) ויבמית עב:ן, כ) שם ע.

ג) [מוספתה פ"ה], ד) לעיל

ב. סנהדרין ד: ע"ש ערכין

ב: (תוספתה שם ע"ש),

ב) נעיין תוספות בכורות כז.

תורה אור השלם

ו. כי תַבֹאו לרְאוֹת פָּנֵי

מי בקש זאת מידכם

2. כי אם אל המקום

אשר יבחר יי אלהיכם

מבל שבטיכם לשום את

שמו שם לשכנו תדרשו

ישעיהו א יב

רמס חצרי:

בא א ב מיי׳ פ״נ מהלכות הלכה א פמג עשין רכו: בב ג מיי פ"ו מהלי תרומות הלכה י:

הגהות הב"ח

(מ) גם' ר' עקיכל היא דמרכי ליה לערל: (כ) שם כדרר שכח לרחות כר כח לרחות מה כח לרחות כשתי עיניו אף לראות: (ג) שם בלא משפט ומי איכא כצ"ל ממר נמחק: (ד) תוב' ד"ה דכתיכ וכו' ואע"ג וכו' קכועים להם ומן: (כ) בא"ד דלעיל דערל וטמה משלחין דמשמע קרבנותיהן דליכח: (ו) בא"ד ועוד דהתם הוה ליה לחמויי ההוא דערל ועמח וכו׳ דמשלחין קרבנותיהן שפיר וגראה: (ז) ד"ה דמרבה יכו' וי"ל דמהתם דעינו ליה בעלמה דכיוו דמדמה ערל לטמא דרשיגן נמי מאיש איש לרבות ערל דאי ליכא קרא דערל גבי פסח הייתי אומר דפסח כא בערלות אי הוה:

מוסף רש"י

איש איש לרבות את הערל. כטמא אנל אכילת תרומה, דבהאי קרא תרומה כתיב. דכתיב וויהרא כבו מן הקדשים, והיינו תרומה דסגי ליה בהערב שמש יַרָשָׁה כתיב וקרינן יַרָשָׁה, יראה כל זכורך את פני דמשמע שהאדם רואה את השכינה, יראה כל זכורך את פני האדון משמע שהחדיו כח לרחותר, ההיש הכתוב ראייתך לראייתו, כדרך שבא לראותך כך בא ליראות ממך, מה לראותך בשתי עיניו, אף כאן ליראות מן החדם בשחי עיניו של . **אלס** ולעילב ועי־שבמוסף .: ""W"

רבינו חננאל

ברגליו לאתויי מפנקי שנאמר כי תבאו לראות פני. תנא הערל והטמא אוקימנא לרבי עקיבא ליה לערל מן דמרבי . הטמא שנאמר איש איש מזרע אהרן והוא צרוע ודחי ליה לערל מן . התרומה כטמא ומפורש ביבמות פרק הערל בתחלתו, טמא פטור ומז שמה והבאתם שמה כל שישנו בכיאה ישנו בהבאה כו׳ ר׳ אלעזר כי מטי להאי קרא בכי לכו נא ונוכחה אמר ומה אחי יוסף לא יכלו לענות אותו בתוכחה כי נבהלו מפניו תוכחה של הקב״ה על . אחת כמה וכמה. ועוד היה כוכה ואומר ומה שמואל הצדיק מתיירא מן הדין שנאמר ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אוחי ולא עוד אלא שביקש מרבינו משה לבא שנאמר ותאמר האשה אל שמואל אלהים ראיתי עולים מן הארץ. . עולים תרי משמע וכו

בי תבואו לראות פני. פירש רש"י דנפהה ליה מדכתיב רמום חלרי דמשמע דהולך במנעליו ותימה הוא דבפרק הרואה וברכות דף סב:) מפיק ליה מדכתיב של נעלך ויש לומר דהתם עיקר אבל הכא ניחא ליה לאתויי ראייה כדכתיב כי תבאו לראות וכו':

דכתיב וכאת שמה והכאתם דאמרינן והמ שמה.

(פסחים דף סב.) ערל וטמא משלחין קרבנותיהן (ד) דאע"ג דליתנהו בביאה התם מיירי בנדרים ונדבות שאין קבועין זמן בהבאת רגלים והאי קרא לא משתעי אלא בעולת ראייה דבעינן ביאה אך קשה לרבי שמעון דאמר פרק בתרא דמו"ק (דף טו. ושם) וביום באו יקריב (יחוקאל מד) בומן שהוא ראוי לביאה יקריב בזמן שאינו ראוי לביאה לא יקריב ופשיט מהתם דמלורע לא ישלח קרבנותיו וכי לית ליה ההוא דלעיל דערל (ד) וטמא דמשמע דליכא מאן דפליג ולא מסתבר לחלק דהתם במלורע לחוד וההיא בשאר טמאים דהאי קרא בסתמא כתיב משמע דאכל טמאים קאי וכי תימא משום דכתיב לעיל מינה שבעת ימים יספרו לו (שם) דמשמע בימי סיפורו דקאי דוקא אמלורע הא אפסקיה למילתיה וביום באו אל הקודש אל החלר הפנימית דדרשינן מיניה זו עשירית האיפה ועוד (ו) התם הוה ליה לאתויי לההוא ערל וטמא למיפשט מינה דמשלח שפיר ונראה בעיני דהתם בקרבנות מלורע מלרעתו מיירי ובשמיני לרפואה כי בעי לאתויי קרבנותיו חזר ונצטרע הלכך האי קרבן דמחוייב לא מלי מייתי כיון דלאו בר ביאה הוא אבל בנדרים ונדבות מביא שפיר אף מלורע כמו שאר טמאים והתם הארכתי בדבר לפרש מההיא דערל וטמא משלחין קרבנותיהן ולא בעינן סמיכה כמו בההיא דהשולח חטאתו ממדינת הים דכל הגט (גיטין דף כח: ושם) דפריך לה והא בעי סמיכה ומוקי לה בקרבן נשים או בחטאת העוף דהתם בערל שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כמו מלורע או זב דאין טהרתו תלויה רק ברפוחה וחפשר שלח יתרפח לעולם והוה ליה מחוייב קרבן הלכך טיב לנו שיביא בלא סמיכה אבל התם בגיטין יש לנו להמחין עד שיביא עוד הארכתי התם בפרק ג' דגיטין (שם): דמרכה ערל כי ממא.

אמר הרב ר' אלחנן דהא דאיצטריך

"מפנקי דכתיב יכי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמום חצרי תנא 🌣 הערל והממא פמורין מן הראייה בשלמא ממא דכתיב יובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה אלא ערל מנלן הא מני רבי עקיבא היא דמרבי (י) לערל כממא ∘דתניא ר' עקיבא אומר יאיש איש ילרבות את הערל ת"ר שממא פמור מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כל בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה סרבי יוחנן בן דהבאי אומר משום ר' יהודה סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה יראה כדרך שבא פי לראות כך בא ליראות מה בא לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו: רב הוגא כי ממי להאי קרא יראה יראה בכי אמר עבד שרבו מצפה לו לראותו יתרחק ממנו דכתיב כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמום חצרי רב הונא כי ממי להאי קרא בכי יוזבחת שלמים ואכלת שם עבד שרבו מצפה לאכול על

שלחנו יתרחק ממנו דכתיב זלמה לי רוב זבחיכם יאמר ה' ר' אלעזר כי מטי להאי קרא בכי יולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו ומה תוכחה של בשר ודם כך תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ומה שמואל הצריק היה מתיירא מן הדין אנו על אחת כמה וכמה שמואל מאי היא דכתיב יותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים עולים תרי משמע חד שמואל ואידך דאזל שמואל ואתייה למשה בהדיה אמר ליה דלמא חם ושלום לדינא מתבעינא קום בהראי דליכא מילתא דכתבת באורייתא דלא קיימתיה רבי אמי כי מטי להאי קרא בכי יותן בעפר פיהו אולי יש תקוה אמר כולי האי ואולי רבי אמי כי משי להאי קרא בכי ⁰יבקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה' אמר כולי האי ואולי רבי אסי כי ממי להאי קרא בכי יישנאן רע ואהבן טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן ה' [אלהי] צבאות כולי האי ואולי רב יוסף כי מטי להאי קרא בכי 12יש נספה בלא משפט (4 אמר מי איכא דאזיל בלא זמניה אין כי, הא דרב ביבי בר אביי הוה שכיח גביה מלאך המות אמר ליה לשלוחיה זיל אייתי לי מרים מגדלא שיער נשייא אזל אייתי ליה מרים מגדלא דרדקי אמר ליה אנא מרים מגדלא שיער נשייא אמרי לך אמר ליה אי הכי אהדרה אמר ליה הואיל ואייתיתה ליהוי למניינא אלא היכי יכלת לה הות נקימא יימתארא בידה והות קא שגרא

קרא דלעיל למעוטי ליה טומטום ואנדרוגינוס ולא למעוטי מספק ערל המם אליבא דרבנן הוא דלרבי עקיבא לא לריך ומיהו אך קשה אמאי אינטריך מיעוט לערל גבי פסח חיפוק ליה מטמא וי"ל דהתם ממעטינן ערל שמחו אחיו מחמת מילה דלאו כטמא ומיהו זהו דוקא לפרש"י דמפרש התסשי שערל שמחו אחיו מחמת מילה יש להעמיד הכי אבל לפר"ת שדחאג מחמת הצער אבל מחו אחיו מחמת מילה היי אנוס יש להקשות לרבי עקיבא דמרבה ערל כי טמא אמאי אילטריך קרא לערל דפסח תיפוק ליה מטמא ויש לומר (0) דמהתם ידעינן ליה בעלמא כיון דמדמה ערל לטמא בפסח דרשינן נמי מאיש איש לרבות ערל כטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא אלא דערל כטמא הייתי אומר דפסח בא בערלות דאי הוה רובן ערלים כמו בטומאה דהא מגא ידעינן לרבות ערל כי טמא מאיש איש כי יהיה לרוע או זב והתם לא כתיב רק טומאת לרעת חיבות ואנן אמרינן בריש אלו דברים (פסחים דף סו.) דלא דחי רק טומאת מת בלבד והשתא סוגיא דהכא פליגא ארבא דריש הערל (ינמות דף עב:) דקאמר דלא לישתמיט תנא דמרבה ערל כי טמא ונוקמא כרבי עקיבא ופריך ליה מהכא דערל וטמא פטורין מן הראייה ומשני שאני החם משום דמאים ומשמע דאפילו רבנן מודו כלומר לאו משום דמרבה ליה כי טמא אלא משום דמאיס ומיהו י"ל דה"פ שאני המם משום דמאיס להכי מרבה ערל כי טמא אליבא דרבי עקיבא אבל לא שיהא ערל מטמא בנגיעה כטמא להכי לא חנינהו גבי הדדי:

של הקדוש ברוך הוא עד אחת כמה וכמה. שלא יוכל להשיב תשובה מעלייתא להיפטר לגמרי דמכמה דברים מצי לפטור עצמו קלם כדאיתא בפרק הדר (עירונין דף פה.) יכולני לפטור כל העולם מדין של מפלה: דליכא מילחא דכתיב באורייתא דרא קיימתיה. לא בעי למימר שיעיד לו שקיים הכל דמנא ידע והא לא היה בדורו אלא היה אומר כך וכך דרשתי ועשיתי מעשה בוא והעידני שכן למדת גם אתה: אכלך מי איבא איניש ראויל בלא וימניה. ל"ג אתר שהרי רב יוסף לא היה שואל כך שעל זה לא מתרץ לו הש"ם כלום אלא הש"ם קא פריך ליה: הוה שביה גביה מדאך המות. דמספר מה שאירע לו כבר דהאי עובדא דמרים מגדלא נשייא בבית שני היה דהיתה אמו של פלוני כדאיתא בשבת (דף קד: ושם):

ד"ה ברישן, ו) נחת משכנן, ונכרתה (במדבר יט): ערל. ישראל ו וישעיה אן, א) בע״י (1 שמתו אחיו מחמת מילה: הכי גרסינן משפעו, ע) ופסחים נו.ן, י) נעיין תוספות זכחים כב: דמרבי ליה ערל כטמא: איש איש. ושייך למשנה דף טו: ערלן, מזרע אהרן והוא לרוע או זב: כ) ויבמות ע.ן, לרבות את הערל. שהוא כטמא

שלא יאכל תרומה אם כהן הוא: עכד. שהוא חביב לרבו עד שרבו מלפה ושואף מתי יראהו יתרחק מעליו: יחרחק מעליו. איך הגיע יום שנהפך לו לשונא ורחקו ולוה שלא יראהו שנאמריי כי תבאו וגו': תוכחה. שמוכיח פשעו בפניו: מאי היא. מנא לן דמתיירא: כולי האי ואולי. כל היסורין הללו יקבל ועודנו בספק אם תהיה לו תקוה: ויש נספה כלה משפע. יש כלה וחין עון בידו ולא היה משפטף לספית: ומי איכא דאויל כו'. הש"ם קא בעי לה: אמר ליה. מלאך

מפנקי. שאין הולכין בלא מנעל דאין אדם נכנס להר הבית במנעלו

דמתיב מי בקש זאת מידכם רמום חלרי: פטורים מן הראייה.

אין חייבין לשלוח עולות ראיותיהן על ידי שליח: ממא. אינו (חייב)

בביאה שאינו יכול ליכנס למקדש דכתיב יו (כי מקדש) ה' טמא

ובאת שמה: והבאתם שְׁמָּוֹה עלתיכם וובחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרבם 3. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או בְּקָרְשִים לא יאכל עד בַּקַרְשִים לא לשלוחו: אייתי לי מרים מגדלא אשר יטהר והנגע בכל נשייא. הרוג את מרים המקלעת טמא נפש או איש אשר שיער הנשים: היכי יכלת לה. מחחר תצא ממנו שבבת ורע: ויקרא כב ד שלא הגיע זמנה: הות נקיטא וובחת ' מתארא בידה. היתה אוחות בידה האוד של תנור שקורין פורגו"ן:

ואָכַלתָ שָׁם ושְמַחת לפּנֵי יי אלהיף: דברים כז ז 5. למה לי רב זבחיכם יאמר יי שבעתי עלות אִילִים וחלֵב מֵריאִים וְדָם פָּרים וֹכְבָשִים ועתודים לא חפצתי: ישעיהו א יא

6. ויאמר יוסף אל אחיו אָנֵי יוסף הָעוֹר אָבֵי חַי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו: בראשית מהג

7. ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אתי ויאמר שָׁאול צר לי מאד ופלשתים גלחמים בי ואלהים סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאם גם בחלמות ואקראה לך להודיעני מה אעשה:

שמואל א כח טו 8. ויאמר לה המלר אל תירָאִי כּי מָה רָאִית וַתאמָר הָאשָה אֶל שָאול אָלהים רִאיתי שָאול אָלהים רִאיתי עלים מן הארץ: שמואל א כח יג

9. יָתֵן בְעָפָּר פּיהוּ אוּלִי אירה ו כוו 10. בקשו את יי כל ענוי הארץ אשר משפטו פעלו בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום 11. שנאו רע ואדרו טור והציגו בשער משפט אולי יחנז צבאות שארית יוסף:

עמוס ה טו ויש נספה בלא משפט: משלי יג כג

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד חתייה.

אנו על אחת כמה וכמה. ר' אמי הוה בכי אמר כחיב יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה וכתיב בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה' וכתיב שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן ובי' כולי האי ואולי

ַתְּאָרֵץ לְעוֹלָם עמִרַת: הַאָּרֵץ לְעוֹלָם

2. וַיּאמֶר יִיִּ אֶל הַשְּטָן השמת לבר אל עבד איוב כי אין כמדו בארץ איש תם וישר ירא אַלהִים וְסְר מִרְע וְערָנוּ מְחָזִיק בֹּתְמָתוֹ וְתְסִיתֵנִי בו לבלעו חנם:

3. הַן בּקְרֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין ושמים לא וכו בעיניו:

4.וקרבתיאליכםלמשפט ממחר והַיִּיתִי עד במכשפים ובַנִּשׁבָּעיםלִשְקָרוּבְעשׁקִי שכיר אַלמנה שכר ויתום ומטי גר ולא יראוני אַמִר יִי צְבָאוֹת: מלאכי ג ה

5. כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כַל נַעַלָם אָם טוב קהלת יב יד 6. וֹהָיָה כִּי תִּמְצֵאן אתוּ רעות רבות וצרות יענתה השירה הואת לפניו לעד בי לא תשבח מפּי זרעו כי יִדעתי אָת יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל ָּהָאָרֶץ אֲשֶׁר נְשִׁבְּעְתִי: דברים לא כא

וחרה אפי בו ביום ההוא ועובתים והסתרתי פני והיה לאכל ומצאהו רְעוֹת רַכּוֹת וְצָרוֹת וְאָמֵר בִּיום הָהוּא הֲלֹא עָל כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה: דכרים לא יז

רבינו חננאל (המשך) ששקל הקלות עושק שכר שכיר וביוצא בו הקישו למנאף ולמכשף ר"ל אמר ומטה גר ומטי גר כחיב כלומר כאלו מטה דיז של מעלה וכל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו שנאמר ולא יראוני הא יראוני אני מוחל להם. כי את כל מעשה האלהים יכיא במשפט על כל נעלם. היה ד' יוחגן אומר עבד שרבן שוקל שגגות כזדונות תקנה יש לו. על כל נעלם זה שהורג כינה לפני חבירו ונמאס אם טוב ואם רע כלומר אפילו רצה לעשות טוב ועלה בידו רע כגון שנתן צדקה לעני בפרהסיא אמר הגותן צדקה לאשה בסתר ומייתי לה חשרא אמר זה המשגר לאשחו בשר כע"ש שאינו מחותך וכהימנותא ל) כרבא בר רב חסרא: והיה כי תמצאן אותו רעות דכות וצרות. אמר רב רעות שנעשות צרות זו לזו כגון זיבורא ועקרבא כגון שעקצו זיבורא ועקרב ביחד לאדם מי שעקצו עקרכ (אינו) רוצה דברים קרים נמצא המועיל לאחד מזיק לאחר. שמואל אמר זה הממציא מעות לעני בשעה שהנוגשים עליו באין ולוקחין אותו הממון

בשילהי החולך (יכמות דף נ. ושם) משלו הוסיפו לו

לחוקיהו ולית ליה זכה מוסיפין לו הא משמע הכא דמוסיפין לו ל"ע: מבעם ברבותיו הוה. וכן איכא למימר בההיא דפ"ק דשבת (דף יג.) באחד שמת והיתה אשתו מולכת תפיליו בבית המדרש אמרה

כתיב כי היא חייך ואורך ימיך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה היכי מת בחלי ימיו ולא השיבו לה דבר ולא היו אומרים מהני הוה דבקדושיו לא יאמין שאי נמי לא היה תשובה נלחת: דא יראוני מוחלין. גכי עושק שכר שכיר כתיב דהוה °ליה לא תעשה ופליגא אן דרבי ישמעאל בפרק בתרא דיומא (דף פו.) דאמר תשובה תולה ויוה"כ מכפר ואיכא

ברייתא אחרת דאמר על עשה ולא תעשה תשובה מכפרת (כ) ועוד יש לחלק בין עניני תשובה יש שב ומוחלין לו מיד ויש שב דמוחלין לו אבל לא מחילה גמורה ועדיין יש עונש ואותו עונש תולין והא דאמרינן בשבועות (דף יב: ושם) העובר על מלות עשה ונתחרט לא זו משם עד שמוחלין לו היינו מחילה גמורה ואם שב בכל לבו ע"י יסורין יתכפרו לו עונותיו: שנעשות צרות זו לזו כגון ועקרכא. זיכורא

פר"ת רפואה לנשיכה זו השה לנשיכה זו וכן אמרינן ריש פרק ב' דע"ז (דף כח: ושם) חמימי לעקרכת קרירי לזיכורא: זה הממציא מעות לעני בשעת דוחקו. פרש"י דקאי אדלעיל אם טוב ואם רע שממתין לו עד שעת היוקר ונמצא קונה ביוקר לתליתה לתנות פת לפי שעה כמו שקונהו בסלו כדאמרינן תלא לסילתי מלא למזוניה וקשיא לר"ת מדא למה יונקט כולי האי ואפסקיה באידך קרא והיה כי תמלאן אותו רעות רבות ולרות ועוד דאמרינן המלוה לעני בשעת דוחקו עליו נאמר אז תקרא וה' יענה (ישעיה נח) בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סג ושם) מיהו החם מחלק הריב"ן בין מלוה לממניא ועוד דנקט הש"ם מילתא דלא שכיח לתלות הלחם דאמר בערבי פסחים (דף קיא: ושם) תלאי בביתה קשי לעניותה ומפרש ר"ת לרות רבות ורעות זהו הממליא מעות לעני בשעת דוחקו כגון שתפסו המושל ובא זה ואמר לו שילוה לו מעות על קרקעותיו ואם לא היה זה בא המושל היה מיקל בפדיונו לפי שהוא דחוק ועני וווי לעללתא לא שכית אם היה רולה לקנות תבואה להאכילו לביתו אין (2) מוציאין לו מעות לחליתא כתו תלא וזכין (ב"ב דף מו:) כשדוחקין אותו למכור משלו לתלותו כדי שיפדה עלמו נוע"ע תוס׳ סנהדרין

דף עו: ד"ה והמלוה]:

שלוכ

אינו שהלוהו וכי מסתלקי והוא בא ונושה בו בכל יום היינו דאמרי אינשי זוזא לעללא לא שכיח לתוליתא שכיח. פי׳ זווא לקנות בו הבואה אינו מצוי ולמי שתולין אותו הנוגשים מצוי. כתיב והסתרתי פני מהם וחיה לאכול. אמר רב כל שאין בו והסתרתי פני מהם כלומר שהתפלל 3) ואין נענה אין כו והיה לאכול כלומר שמענישין אותו

ועקרכא ושמואל אמר זה הממציא לו מעות לעני כשעת דוחקו אמר רבא היינו דאמרי אינשי

זוזא לעללא לא שכיחא לתליתא שכיח יוחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתי פני מהם

בשר שאינו מחותך בערבי שבתות ייוהא רבא יימשגר שאני בת רב חסדא

דקים ליה בגווה דבקיאה רבי יוחגן כי מטי להאי קרא בכי יוהיה כי תמצאן

אותו רעות רבות וצרות עבד שרבו ממציא לו רעות וצרות תקנה יש

לו מאי רעות וצרות אמר רב רעות שנעשות צרות זו לזו כגון זיבורא

אמר רב ברדלא בר טביומי אמר רב כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם כל

ולא חטא שוב אינו חוטא) וההוא תלמיד דהוה בשיבבותיה דר׳ יוחנן ושכיב זוטר. ואמר ר׳ יוחנן אי בעי להוטובי ארחתיה דלא לבעוט ברבותיו היה חיי. ר׳ יוחגן הוה בכי אמר כתיב וקרבתי אתכם למשפט והייתי עד ממהר וגו' עבד שרבו מקרכו לדין וממהר להעידו כלום יש בו תקנה. אריב"ז אוי לנו

מזוני תלאי בכיתא קשה לעניותא:

וקם מסרים תנורם. מכבדת את התנור: אוסיבסיה אגבה דכרעה. מומיפנא דו והוה חדופיה. יש להקשות לרבי עקיבה דאית ליה ו. דור הלך ודור בא הושיבתו על גב רגלה ונכות והורע מזלה: דרעינה להו הנה. חיני מוסרן לשומר המתים ששמו דומה אלא מתגלגלין עמי ושטין בעולם עד שיתמלאו שנותיו והוא קרוי דור: דמעביר במיליה. מעביר על

> ומחריא תנורא שקלתא ואנחתא אגבה דכרעה #קדחא ואיתרע מזלה ואייתיתה א"ל רב כיכי בר אכיי אית לכו רשותא למיעבד הכי אמר ליה ולא כתיב ויש נספה בלא משפט א"ל והכתיב ידור הולך ודור בא אמר דרעינא להו אנא עד דמלו להו לדרא והדר משלימנא ליה לדומה א"ל סוף סוף שניה מאי עבדת אמר אי איכא צורבא מרבנן דמעביר במיליה מוסיפנא להו ליה והויא חלופיה רבי יוחגן כי מטי להאי קרא בכי יותסיתני בו לבלעו חנם עבד שרבו מסיתי*ן* לו וניסת תקנה יש לו רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי זהן בקדושיו לא יאמין אי בקדושיו לא יאמין במאן יאמין יומא חד הוה קא אזיל באורחא חזייה לההוא גברא דהוה מנקים תאני שביק הנך דמטו ושקיל הנך דלא מטו א"ל לאו הני מעלן מפי א"ל הני לאורחא בעינן להו הני נמרן והני לא נמרן אמר היינו דכתיב הן בקדושיו לא יאמין איני והא ההוא תלמידא דהוה כשיבבותיה דרבי אלכסנדרי ושכיב אדזומר ואמר יאי בעי האי מרבגן הוה חיי ואם איתא דלמא מהן בקדושיו לא יאמין הוה ההוא מבעם ברבותיו הוה רבי יוחגן כי מטי להאי קרא בכי זוקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעושקי שכר שכיר עבד שרבו מקרבו לדונו וממהר להעידו תקנה יש לו אמר רבי יוחנן בן זכאי אוי לנו ששקל עלינו הכתוב קלות כחמורות אמר ריש לקיש כל הממה דינו של גר כאילו ממה דינו של מעלה שנאמר יוממי גר וממי כתיב א"ר חנינא בר פפא כל העושה דבר ומתחרם בו מוחלין לו מיד שנאמר יולא יראוני הא יראוני מוחלין פלהם מיד רבי יוחגן כי מטי להאי קרא בכי יכי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם עבד שרבו שוקל לו שגגית כזדונות תקנה יש לו מאי על כל נעלם אמר רב זה ההורג כינה כפני חברו ונמאם בה ושמואל אמר זה הרק ייבפני חבירו ונמאם מאי אם מוב ואם רע אמרי דבי ר' ינאי זה הנותן צדקה לעני בפרהסיא כי הא דרבי ינאי חזייה לההוא גברא דקא יהיב זווא לעני בפרהסיא אמר ליה מומב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה דבי ר' שילא אמרי זה הנותן צדקה לאשה בסתר דקא מייתי לה לידי חשרא רבא אמר זה המשגר לאשתו

מדומיו: דמטו. נמבשלו: הני מינטרן. אותן שלא בישלו כל לורכן אין ממהרות לירקב: היינו דכסיב כו'. (4) הטובות ירא פן ירקבו אף הבחורים הלדיקים נאחזין למיתה פן יחטאו: אדווטר. בעודו בחור: אי בעי האי מרבנן. להיום הולך בדרך טובים הוי חיי: מכעט ברבותיו הוה. רבי אלכסנדרי היה מכיר בו שלא היה מן הקדושים וכתיב וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כלל אשר איננו ירא מלפני האלהים (קהלת ח) ותניא במסכת קדושין (דף לג:) מורא זו איני יודע מהו כשהוא אומר והדרת פני זקן ויראת מאלהיך (ויקרא יט) הוי אומר מורא זו כבוד חכמים: קלום כחמורום. עושקי שכר שכיר כמנאפים ומכשפים: ומטי גר. בהאי קרא כתיב: ולא יראוני. ובהא קרא כתיב: כי אם כל מעשה האלהים יבים במשפט על כל נעלם. ואף על הנעלמות ממנו שעשה שוגג הוא מביאו במשפט: על כל. אפיי דבר מועט במשמע: ונמאם. הנה דעת תבירו בדבר: מאי אם טוב. דמשמע לף על הטובה מביאו במשפט: שחינו מחוסך. שחינו מנוקר מן החלב ומן הגידין האסורים: בערבי שבסות. שמתוך שממהרין לעשות לורכי שבת אינן נותנין לב אם מנוקר הוא: לרות המוכות זו לזו. לשון וכעסתה לרתה (שמואל א א) שתי נשים יחד: זיכורא ועקרכא. יונקיט הכי משום דאמרינן במסכח ע"ו בפרק אין מעמידין (דף כח:) חמימי לעקרבא וקרירי לזיבורא וחילופה סכנתה הלכך היכה דנכתיה זיבורא ועקרבא נעשות לרות זו לזו דלית ליה תקנתא לא בקרירי דקשה לעקרב ולא בחמימי דקשה לזיבורא: זה הממלים מעום לעני בשעם דוסקו. אלעיל קאי אם טוב ואם רע הרגיל להמליא לדקחו לעני בשעח דוחקו ולא קודם שעת הדחק שיכול לבקש מזונותיו ולקנותן בשעת הזול: לעללם. לקנות התבוחה יו דמתרגם

ועללת ארעא (ויקרא כג): לחליםא. להפסד ולאיבוד כך שמעתי. ולי נראה לקנות בשעת הדחק מזון שהוא תולה בסלו כדאמר מל (פסחים דף קיא:) תלא סילתא תלא

ופי׳ נשרפה רגלה. ערוך], כ) [כתוכות קיח.], ג) ול"ל לו וכ"ח בילקוט ובע"יו. ד) וד"ח רבה פ"יו. ה) ואיניו. ו) ול"ל משדרו. ו) וכל זה הדיבור אינו מפרש"י ושייר למוספות הארן מ"א עללא דארעא (ויקרא כג), ע) משום שלא כ"ה הגרפה בע"י, י) ול"ל

> הגהות הב"ח

נטרן,

רש"י ד"ה היינו דכתיב (ל) כו' כי היכי דבחאוים העוכות ירא: (ב) תום' ד"ה הא יראוני וכו׳ ועוד יש לחלק. נ"ב כלומר דהשתח לה החמר הכא הא יראוני מוחלין מחילה מורה אלא כשנתחרט ועדיין לא שב בכל לבו חוליו והיינו דהחמר משובה תולה והח דקלמר כשכועות דף י"כ דבטובר ונתחרט לה זו משם עד שמוחלין לו ומשמע [מסילה גמורה] היינו דוקא בתלות משה והכוח ברייחה האמר על עשה ול"ח חשובה מכפרת מיירי בשב בכל לבו ע"י יסורין שעושה בגופו מי לו לגמרי נוסשחר חקרן: (ג) ד"ה זה הממנים וכו׳ לניתו חיו ממציאיו לו וכו׳ כמו תליה חבין וכו׳ כדי שיפדה עלמו ממציאין לו מעות כס"ל:

> **>**•••• גליוו הש"ם

תום' ר"ה הא יראוני וכו' החוח ליה ל"ת. עיין תשוכת ובספר מים חיים להפר"ח במשובה החחרונה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תום' ד"ה הא יכאוני כ"ב עי' בסוף ספר מים חיים להפר"ח דף מ"ד ע"ב ד"ה נתקשיתי וכו' וד"ה אמר וכו":

רבינו חננאל

יש נספה בלא משפט מעשה דמרים מגדלא נשיא ומרים (מגדלא) רדדקי דאתחלף לשליחא ואייתי מרים מגדלא שער נשיא ויש מי שאומר כענין חלום ראה דברים הללו. ולא עוד אלא רב ביבי בן אביי היה מתעסק בראיית השדים לפיכך יש לומר כדרד הזה ראה נאיז ם מכיז עליו ופתרון יש נספה כלא וגר׳ כגוו אדם שהרג חבירו. ותסיתני בו. אתה מעלה בדעתך כיון שאתה כא כדכריך הללו בעקיפין אתה מדמה להסית ואינך יכול להסית אלא (ברבוי מור) מיכז היה. הן בקדושיו לא יאמיז כלומר אינו מאמיז בזקנותם יטו מן הדרך הטובה (וקשיא לי דהא טרר שלשים וששה שוה

שאינו בוהיה לאכול

נדרים ז: ע"ם, ב) ויתכן

להיות רבהן, ג) נברכות

מונו. ד) וברכות מבו.

ה) ולהמן יג ן, ו) ועיין מ"ם

בם"ד פסחים מג: מל צידו

בשם רש"ה בכריחות כה:ו.

ד"ה מרים), **ה)** העיקר חסר

מן הספר ובע"י מפני הח

שהשתרתי פני מהם כדכתיב

ודבר ה' אל משה פנים יגו'

אותן הפנים אסתיר אבל

בחלום אדבר בו ע"כ מחילופי גרס', ט) בס"א:

מינא מלמידי ישו,

הגהות הב"ח

(ל) גמרא מריה לאפיה

מיניה ומאי אחוי לך:

(ב) שם של מלכות שמים

ביה כדקם (ג)

כשהוקין הס"ד ולוח"כ מה"ד רב אידי אבוה

דרבי יעקב היה רגיל:

. וכ״ה שם אע״ כג א מיי׳ פ״ה מהלי דעים הלכה ד סמג לאין פא טוש״ע א״ח סימן רמ סעיף ע וובאה״ע סימן כה סעיף בן:

תורה אור השלם 1. וְאָנִכִּי הַסְתַר אַסְתִּיר פָּנִי בִּיוֹם ההוא עַל כָּל הָרְעָה אֲשָר עָשָה כִּי פָנָה אַל אֱלֹהִים אֲחַרים: רברים לא ית

אומר הר"י דהיינו ההוא

דבפרק בתרא דברכות (דף נו.) גבי

פשריה דבר הדים שפתר לו שתמות

אשתו ויאבד כל אשר לו מאת המלך:

הן אראלם צעקו חוצה. פשטיה

וכתיב הוי אריאל (ישעיה כט):

ויתי עוד לנצח לא יראה השחת.

הרשע לא ימות כמו שהחכמים ימותו:

דקרא בישעיה כתיב על המוכח

פשטיה דקרא בתמיה הוא וכי

דמחייבא

 וְאַשִּים דְבַּרִי בפּיףְ לנטע שְׁמִים דְי בסיתוּין לנטע שְׁמִים דְי וֹלִיסוֹ אַרִיץ אָתָה ישעיהו אַ טוּ וֹלְאמֵר לְיִמִין עמי ג. לאַדוֹם כה אָמר יי צְבְּאוֹת הַאִין עוֹד חָבְּמָה בְּתִימָן אָבְדָה עצָה בְּתִימָן אָבְדָה עצָה ירמיהו מטור ירמיהו מטור .
 וָיאמיר נטעה וְרַלְּבָּה

ואלְכָה לנֵגְדְרָ: בראשית לג יב 5. כִּי הנָה יוצַר הָרִים וברא רוּח ומִגִיד לְאָרָם

וברא היות ותגיד כאדם מה שרו עשה שהרי עקם להתי שמוז באחת שמוז באחת שמוז במחר במחר במחר במחר במחר במיני במור במיני במור בייני רמעה כי נשבה ערני רמעה כי נשבה ערני רמעה כי נימות בייני רמעה כי נימות ביינית ביינית

ירמיהו יג יז 7. הוד וְהָדֶר לְפָנִיו עוֹ וַחַרְוָה בִּמֹלְמוֹ:

דברי הימים א טו כו 1. ויקרא אדני אלהים אביום ההוא לבכי למספר ולקריףה ולחגר פ. קו ישניהו כב יב הן אראלם צעקו הן אראלם צעקו הן מלאכי שלום מר ביביון: ישניהו לג ז גור ביב עיון השליך מיבים ארץ תפארת מישראל ולא זכר הרם משמים ארץ תפארה משראל ולא זכר הרם

רגליו ביום אפו: איכה ב א 11. (י) ניתי עוד לנצח לא יראה השחת: (יא) בי יראה הקמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועובו לאתרים חילם:

תהלים מט י-יא 12. שחק לרעהו אָהיֶה קרא לאֶלוֹה וִיעֵנהו שְחוּק צַדִּיק תַמִיב:

איזב יב ד 13. ואותי יום יום ידְרשון ודעת דרכי יחפצון בגוי אשר צְּדְקָה עִשְׂה ומשפט אֱלֹהָיו לא עָוָב ישאָלוני משפטי צָדַק קרבָת אֱלֹהִים יחפצון:

ישעיהו נח ב במספר הזמים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונתיכם ארבעים שנה וידעתם את הנואתי: במדבר יד במדבר יד

רבינו חננאל

העוכדי כוככים ואוכלין ממונו אינו מישראל אמרו ליה לוכא והא מר ליתא בוהיה לאכול ומתפלל

ונענה. אמר להן לא ידעיתהו כמד משדרנא בצנעא לבי שבור מלכא ואפ״ה לא איפרק דאמור רבנן כ״מ שנתנו חכמים עיניהם או מרתה אינ עני. שדרוה ליה שבור מלכא וגרכוה לרבא אמר רבה אע״ג דכתים והסתרהי פני מהם אמר רחמנא בחלום אדבר בו. רב יותר אמר ליה או מר בלל ידו אנו סכונים כו עינים כי מו משיה עים עוניא אמרו מוניא אמרו ליה מה תהא עלן ממינאי כלומר אין אדם בינינו שיש בו בח להשיבם כמותו אמר להם אבדה עצה מבנים נטחה הכמת האומרה: כי תנה יוצר הרים ובורא רוח ומגוד לאדם מה שיתו. אמר רב אפילו שיתה קלה שבין איש לאשתו מנידין לאדם האומרה: כי מנת יוצר של אבר בה אפילו עם אשתו אלא אם צריך לארצויה כגון שהיא כעוסה ובא לרצותה בשעת מיתה וכל מוכרים מכוכל מלאכים כזכתיכ מלאכי מלום מר

אינו מהן. מזרע ישראל דכתיב והסתרתי פני מהם (דברים לא) שלועק מלרות הבאות עליו ואינו נענה שלא יבואו: והיה לאכול.
שהעובדי כוכבים שוללין ממונו: וגרבוהו. שללוהו: בחלום אדבר בו. שינים החוא קא דייק ביום ולא בלילה שמראין לו חלום כדי שיתפלל
על הדבר: ידו געויה. להגן עליו: אפיקורסים ש. שאינם מאמינים לדברי רז"ל כגון לדוקים: אחוי ליה. על ידי סימן רמז לו החזיר
פניו: במחוג. ברמז: נסרחה חכמחם. בפסוק כתיב האין עוד חכמה צמימן אבדה עלה מבנים מישראל: לנגדך. בשוה: שיחה יחירה.
דברי שחוק שלפני חשמיש: כדלא
שדור בי שבור מלכא וגרבוהו. אינן מהם אמרו ליה רבגן לרבא מר לא טעים הבשילא. שרעב לאכול כלומר

טעים קבשילה. שרעב לחכול כלומר מתאוה לתשמיש: בבחי גואי. איכא במסתרים: הכי גרסינן **דכמינ** ובבתי בראי ליכא והכתיב ויקרא. וכל קריאה השמעת קול היא: מחיגרה רם לבירה עמיקחה. כמה גדולה נפילה זו אין לר גבוה ובור עמוק כמשמים לחרץ: חקפיה. רבי לר' חייא ואזיל רבי בהדיה: כי הוו מיפטרי מקמיה. שנטלו ממנו רשות: איכו השתא. אם לא באתי עמך והאמנתי לך מנעתני מברכה זו: מנא לך. שכל כך גדולה הקבלת פנים: כדקש. כשהזקין (ג) רבי יעקב: היה רגיל כו'. מהלך שלשה חדשים היה מביתו לבית המדרש ונוסע מביתו אחר הפסח ולומד יום אחד וחוזר

לביתו לשמח את אשתו בחג הסוכות: עד

כורסף רש"י כל מקום שנתנו חכמים עיניהם. לחדם שניתו, מו עיניהם. לחדם שניתו, מו מו וופל כעניות וודרים שיחה בעלה של רצוי שימה בעלה של רצוי ברכיו. שימש מעמי, וועשה צרכיו. במאן דלא טעים ליה תבשילא. כחדם רעם של שמחם מטקן מעולם, מהבשילא. כחדם מעולם, מות קלות רוש. וושם: בדלא לחתן ושם. וושם: בדלא שחדם. בדלא שחדם. בדלא שחדם. בדלא שהיא.

>+@+**<** רבינו חננאל (המשך) יבכיני ואע״פ מפורש מלאכי שלום. השלוחים ששלח המלד לעשות שלום לא קבלו מהם וחזרו בוכים בפחי נפש: מפני גוה מפני גאותן של ישראל שניטלה מהן ונתנה לעובדי כוכבים. ומקשה ומי איכא בכיה קמיה דקב״ה והא כתיב עוז וחדוה במקומו ופרקינו כי ליבא ככיה . י. בבתי גואי ומקום הנקרא מסתרים כבתי כראי הוא. איני ויקרא ה' אלהים צבאות כיום ההוא לבכי ולמספד וגו" הנה הקכ"ה קראו לבכי. ופרקינן שאני מלאכי שלום ככו שנאמר הז אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון פר ויקרא ה' אלהים צבאות וגו' קרא אותו היום כלומר קבעו יום בכיה ומספר לדורות. כתים ודמע תדמע ותרד הללו אחת למקדש ראשוז ואחת למקדש שני ואחת כי נשבה עדר ה' דכיון שגלו אין לך ביטול תורה מזה: תנו רבני שלשה הקב״ה בוכה עליהן בכל יום. פי׳ אומר הקב״ה

יום על הככות על אלו ככל יום על הכל במרה [ואינו עוסק ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ועיסק] ועל פרנס המתגאד על הצבור בחום. ר. זור יחייא אקפנילו אפיה חד סגי נהורא. אמר להו אתם הקבלתם פנים הנראים ואינם רואים תזכו להקכיל פני שכינה שרואין ואינן ניאין, הרואה אפיה חד סגי נהורא. אמר להו אתם הקבלתם פנים הנראים ואינם רואים תזכו להקכיל פני שכינה שרואין ואינן ניאין, הרואה חכמים במיתתם כתיב ויחי עוד לנצה לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו השתא ומה הרואה חכמים במיתתן יחייה בחויהם של אחת כמה וכמה דרש הי יוחגן כתיב ואותי יום יום יום יליו הכתוב כאילו עסק כל השנה וכן במדה פורענות כתיב במספר בליו הימים אשר תרמש את הארץ ארבעים יום יום לשנה וכי שנה חטאו רולא לא תטאו אלא ארבעים יום אלא לומר לך כל הימים אשר תרמש את הארץ ארבעים יום יום לשנה וכי שנה חטאו רולא לא תטאו אלא ארבעים יום אלא לומר לך כל השנה כולה. איזהו (חייב) [קטון שאינו חייב בראיה העובר עבירה אפילו יום אחד בשנה מעלה עליו עליו עבר כל השנה כולה. איזהו (חייב) [קטון שאינו חייב בראיה

אינו מהם אמרו ליה רבגן לרכא מר לא בהסתר פנים איתיה ולא בוהיה לאכול איתיה אמר להו מי ידעיתו כמה משדרנא בצגעא בי שבור מלכא אפי' הכי יהבו ביה רבגן עינייהו אדהכי שדור דבי שבור מלכא וגרבוהו אמר היינו דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל ייכל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני יואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא אמר ירבא אמר הקב"ה אף על פי שהסתרתי פני מהם בחלום אדבר בו רב יוסף אמר ידו נמויה

עלינו שנאמר יובצל ידי כסיתיך ר' יהושע כן חנניה הוה קאי כי קיסר אחוי ליה ההוא אפיקורוסא עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה אחוי ליה ידו נמויה עלינו אמר ליה קיסר לר' יהושע מאי אחוי לך עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה ואנא מחוינא ליה ידו נמויה עלינו אמרו ליה לההוא מינא מאי אחויית ליה עמא דאהדרינהו מריה ⊕ מיניה ומאי אחוי לך לא ידענא אמרו גברא דלא ידע מאי י∘מחוו ליה במחוג יחוי קמי מלכא אפקוהו וקמלוהו כי קא ניחא נפשיה דרכי יהושע כן חנניה אמרו ליה רבגן מאי תי

וקטלוהו כי קא ניחא נפשיה דרבי יהושע בן חנניה אמרו ליה רבנן מאי תיהוי עלן מאפיקורוסין אמר להם יאברה עצה מבנים נסרחה חכמתם כיון שאבדה עצה מבנים נסרחה חכמתן של אומות העולם ואי בעית אימא מהכא יויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך רבי אילא הוה סליק בדרגא דבי רבה בר שילא שמעיה לינוקא דהוה קא קרי יכי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו אמר עבד שרבו מגיד לו מה שיחו תקנה יש לו מאי מה שיחו אמר רב אפילו "שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם בשעת מיתה איני והא דורב כהנא הוה גני תותי פורייה דרב ושמעיה דסח וצחק ועשה צרכיו אמר דמי פומיה דרב כמאן דלא מעים ליה תבשילא אמר ליה כהנא פוק לאו אורח ארעא לא קשיא כאן דצריך לרצויה הא דלא צריך לרצויה יואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי מפני גוה אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו מאי מפני גוה אמר רב שמואל בר יצחק מפני גאוותן של ישראל שנימלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים ר' שמואל בר נחמני אמר מפני גאוותה של מלכות שמים «) ומי איכא בכיה קמיה הקב"ה והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקב"ה שנאמר יהוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו לא קשיאי הא בבתי גואי הא בבתי בראי ובבתי בראי לא והא כתיב יויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק שאני חרבן בית המקדש דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר "הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון: "ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' אמר ר' אלעזר שלש דמעות הללו למה אחת על מקדש ראשון ואחת על מקדש שני ואחת על ישראל שגלו ממקומן ואיכא דאמרי אחת על נימול תורה בשלמא למאן דאמר על ישראל שגלו היינו דכתיב כי נשבה עדר ה' אלא למאן דאמר על ביטול תורה מאי כי נשבה עדר ה' כיון שגלו ישראל ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה תנו רבנן שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום על שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ועוסק ועל פרנס המתגאה על הצבור רבי הוה נקיט ספר קינות וקא קרי בגויה כי מטא להאי פסוקא ייהשליך משמים ארץ נפל מן ידיה אמר מאיגרא רם לבירא עמיקתא רבי ורבי חייא הוו שקלי ואזלי באורחא כי ממו לההוא מתא אמרי איכא צורבא מרבגן הכא גזיל וניקביל אפיה אמרי איכא צורבא מרבנן הכא ומאור עינים הוא אמר ליה ר' חייא לרבי תיב את לא תזלזל בגשיאותך איזיל אנא ואקביל אפיה תקפיה ואזל בהדיה כי הוו מיפמרי מיניה אמר להו אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין תזכו להקביל פנים הרואים ואינן נראין אמר ליה איכו השתא מנעתן מהאי בירכתא אמרו ליה ממאן שמיעא לך מפרקיה דרבי יעקב שמיע לי דרבי יעקב איש כפר חיטייא הוה מקביל אפיה דרביה כל יומא כי קש א"ל לא נצטער מר דלא יכיל מר אמר ליה מי זומר מאי דכתיב בהו ברבנן ייויחי עוד לנצח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו ומה הרואה חכמים במיתתן יחיה בחייהן על אחת כמה וכמה רב אידי אבוה דרכי יעקבי בר אידי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב והוו קרו ליה רבנן בר בי רב דחד יומא חלש דעתיה קרי אנפשיה ישחוק לרעהו אהיה וגו' א"ל ר' יוחנן בממותא מינד לא תעניש להו רבנן גפק ר' יוחנן לבי מדרשא ודרש ייואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון וכי כיום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתובי כאילו עסק כל השנה כולה וכן במרת פורענות דכתיב יבמספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי ארבעים שנה חמאו והלא ארבעים יום חמאו אלא לומר לך כל העובר עבירה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עבר כל השנה כולה: אי זהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתפו של אביו: מתקיף לה רבי זירא

בד א מיי׳ פ״ה מהלי

יושיו רכו:

בה ב מיי׳ שם פ"ב הלכה

הגהות הב"ח

(מ) נפרא עד הכח מחן

אייתיה אמר ניה אביי עד

הכל אימיה דמחייבא

מם דגדיל פטור (ב)

[פטור] מדרבנן כ״ם

מומר: (ג) שם נית שמחי

ישמעאל

אליעזר כילהו: (ד) דש"י

ד"ה עד הכא מאן אייתיה

דכדי עלייה מירושלים

וכר׳ מי הביאו והלא

לאחוז ביד אביו המ״ד

יאס"כ מה"ד דמחייבא:

(ה) תום' ד"ה אימיה

(ו) ד"ה ישנה וכו' עולת

תמיד הוחי: (1) ד"ה דנין

יכי׳ ואף על גב וכי׳ מכף לחת וכו׳ משעה

משום דתני:

רבינו חננאל (המשך)

לדברי (ב״ה) וב״שו וקטו

סומא שיכול להתפתח

לדררי שויהם מאי ופשטה

אביי כל היכא דגדול חיים

מן התורה קטן גמי כו׳

מדרבנן פטור: מתני' ב"ש

אומרים הראייה שתי כסף

. כו". ת"ר הראייה שתי כסף

שהיא כולה לגביה מה

שאין כן בחגיגה שהחגיגה

החלב והדם לגבוה והכשר

לבעלים ועוד מצינו בעצרת שהזהיר הקב״ה

לישראל בעולות ושלמים

וריבה בעולות. ובה"א

החגיגה גדולה מן הראייה

שהחגיגה ישנה לפני מתן

תורה שנאמר ויזבחו

זבחים שלמים לה׳ פריס

וכי תימא והא התם נמי

כתיב ויעלו עולות והנה

הקריבו נמי קודם מתן

תורה עולת ראיה ההיא

עולה שהקריבו ישראל

תמיד הואי. ועוד מצינו

בנשיאים שהקריבו פר

והקריבו לזבח שלמים

פרים שנים וגו', ודחינן

כ״ה עצרת קרבן צבור ואין

דניי קרכן יחיד מקרכן

צבור. ודחינו כ"ש עולה

. שהקריבו ישראל במדכר

עולת ראיה הואי. קרבן

נשיאים אינו ניהג לדורות.

ישמעאל ור׳ אליעזר כולהו

סכירא להו עולה שהקריבו

בשמתכי

עד ירושלים מי

משהוא יכול

דמחיירא

מדאורייתה קטן

אייתית

כשמחה א מכאן ואילך

חגיגה הלכה א ממג

(דף לד: ושם) גבי אשה בעלה משמחה בבבל בבגדי

לבעונין בא"י בבגדי פשתו והכא משמע דבשלמי שמחה מיירי והתם (בד"ה אשה) פי" וכן בפ"ק דר"ה (דף ו: ושם): דיבול לרכוב על כתיפו של אביו.

שהיה גדול הלת אבל לא מצי לאחוז בידו ולעלות ברגליו: בחינד שיכול להתפשט. מקמי גדולו מאי מי אמרינו דכיון דגדול המיחייב מדאורייתא גבי קטן נמי מיחייב בחינוך דמידי הוא טעתא בקטן אלא משום לחנכו דידע

כשהוא גדול או דלמא כיון דגדול

בהכי לא מיחייב גם קטן לא: הראייה שתי כסף. י ומדרבנן הוא דמדאורייתא אין לו שיעור לקרבן רק לאשם מעילות ושבועת העדות) דכתיב ביה כסף שקלים (ויקרא ה) ותנן בכריתות (דף כו:) התפריש שתי סלעים לחשם והח דאמרינן בזבחים (דף מח.) (לא יהא ספיקו חמור מודאו מה ודאו חטאת בת דנקא אף ספיקו אשם בר דנקא] ובמנחות (דף קוב) יביא שאשם הוא ונסכיו בסלע לאו דוקא קחשיב דאתרינן בפרק ב' דכריתות (דף י:) יביא ייאשם בפלע וכן הא דאמרינן בפ׳ הוליאו לו ביומא (דף נה:) נישקול ארבעה זוזי ונשדי בנהרא לאו דוקא דלא בעי כולי האי ובפ"ב דמנחות (דף קו: ושם בד"ה כבש) פירשתיה: ישבה לפני חרבור. וס"ל עולת (ו) ראייה הואי כדקאמר בסמוך:

שוקרבן יחיד. כגון חגיגה וכפ״ה דיומא (דף נא. ושם) דקרי ליה קרבן לבור היינו גבי פסח שני כדקאמר התם חגיגה מ"ט מקריא קרבן לבור דאתיא בכנופיא פסח נתי אתיא בכנופיא איכא פסח שני דלא אתיא בכנופיא:

דבין דכר הנוהג לדורות. ולא בעי למימר דנין יו"ט מיו"ט לאפוקי נשיאים דחול הוי דלא מלינו ליה האי חילוקא בשום מקום (ו) אע"ג דלקמן פרק חומר בקודש (דף כג: ושם) ילפינן לירוף כף חחת הכתוב עשה כל מה שבכף אחת ולא פרכינן דורות משעה לא ילפינן דהתם כיון דליכא למלפי מדורות ילפינן ליה שפיר משעה אי נמי שאני התם דתני ביה קרא תריסר זימני כדאמרינן בפ"ק דמנחות (דף ח:) ובפרק הקומץ רבה (שם דף יע:) גבי כלי הלח מקדש הלח ויליף שמואל דורות משעה

דתני ביה קרא תריסר זימני: ורבי אלעזר וכו'. ואין להקשות ושבקי ב״ה ועבדי כב"ם הלא ב"ש במקום בית הלל אינו משנה וי"ל דקבירא להו לא נחלקו בית שמאי וב״ה בדבר זה: בית שמאי תא דאמרן. וליכל לאקשרי מנא ליה דאית להו עולת ראייה הואי דלמא לעולם סבירא להו עולת תמיד וטעמא דידהו עדיף להו דהכי משמע מדבעי מאי טעמא לא אמר בית הלל כוותייהו האי לאו מילתא היא

טד הכל מאן אסייה. עד ירושלים מי הביאו וד) והלא משהוא יכול (פן דמחייבא אימיה בשמחה. פירש רש"י בפרק קמא דקדושין להיות חוץ מאמו יכול לאחוז ביד אביו דכדי עלייה מירושלים להר הבית אתה אומר שיתנכוהו ועד ירושלים מי הביאו: מחייבא בשמחה. לעלות לרגל ולשמוח בחג עם בעלה דעל השמחה נלטוו נשים דכתיב

ושמחת אתה וביתך (דברים יד): מכאן ואילך. דאימיה לא מחייבא להתראות בהר הבית: עד יגמל. לסוף כ"ד חודש שכן תינוק יונק ומשנה ראשונה הוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו כדי לעלות מירושלים הר הבית וכל שכן משילה למשכן: הכי גרסי קטן חינר לדכרי בית שמפי וסומה לדברי שניהן. דחילו חיגר לדברי בית הלל לא מיבעיא לן דלא מחנכינן ליה דהא אמרינן אין מחנכין אלא לקטן שיכול לאחוז ולעלות ברגליו בירושלים חה אינו יכול אבל לבית שמאי דמחייבי לחנכו משיכול לרכוב קטן חיגר יכול לרכוב על כתיפו של אביו והסומא יכול לאחוז לב"ה מהו לריך חינוך או לא: שאינו יכול להחפשע. שאין סופו להתפשט עולמית: קטן מיכעיא. הלא אין חינוך קטן אלא כדי להנהיגו שיהא סרוך אחר מנהגו לכשיגדיל וכיון שזה פטור לכשיגדיל למה לי חינוך: שיכול להתפחה. קודם שיגדיל: מלינו בעלרת. כפ׳ שור או כשב והקרבתם על הלחם שבעת ככשים תמימים ופר כן כקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה' וכתיב ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים (מקרם כג): ישנה לפני הדיבור. קודם מתן תורה הקריבו שלמים בסיני דכתיב וישלח את נערי בני ישראל (שמות כד). ואע"ג דהאי הרא כתיב בואלה המשפטים לאחר עשרת הדברות הודם עשרת הדברות הוה ואין מוקדם ומאוחר בתורה והכי תניא במסכת שבת בפרק ר' עקיבא (דף פח.) רבי יוסי אומר בשני עלה וירד בשלישי עלה וירד ברביעי ירד ושוב לא עלה בחמישי בנה מזבח והקריב עליו קרבן בששיה) ניתנה תורה ואין אתה מולא בנתינת התורה בנין מובח אלא באותו שנאמר וישלח את נערי בני ישראל וגו׳. ולקמן פריך התם נמי עולה הואי: נשיאים. בחנוכת המזבח הקריבו שלמים יותר מעולות דכתיב כל הבקר לעולה וגו׳ וכל בקר זבח השלמים וגו' (במדבר ז): שחי אכילות. מזבח ואדם: נשיאים קרבן יחיד וראייה וחגיגה קרבן יחיד אבל כבשי עלרת קרבן לבור ומתרומת הלשכה: ראייה נמי ישנה לפני הדיבור. דעולה נמי הוה התם: מדכר הנוהג לדורות. כבשי עלרת: עולת ממיד הואי. חובת כל יום ויום ולא גמרינן מינה: עולם ראייה הואי. על שם ויחזו את האלהים 10: כללות נאמרו בסיני. הרבה דברים נאתרו סתומים בסיני שלא נתפרשו כל לרכן ופירשו לו לחחר שהוקם המשכן באהל מועד שהרי לא נתפרשו שם הלכות עבודה ככל הצריך אלא מובח אדמה תעשה לי וובחת עליו את עולותיך ואת שלמיך (שמות כ) ולא פי׳

א) ס"ח אניי, ב) וכן לקים וכן איתא בפסחים קיט.], ג) ניכמות ה:ן, ד) סוטה לו: פנאי ואח"כ בשבת כנ"ל להני וע"ש], ו) (שמות כדן, תוספות כ"ל קסו: ד"ה רבעתיםן, ט) [דיבור זה שייך קולם ד"ה ישנהן,

תורה אור השלם ו. וְחַנָּה לֹא עֻלְתַה כִּי אמרה לאישה עד יגמל הוער והראחיו ווראה את פני יי וישב שם עד עולם: שמואל א א כב וישלח את נערי בני ויעלו עלת ויובחו זבחים שלמים ליי שמות כד ה פרים:

גליון הש"ם גמרא עולה שהקריבו ישראל במדבר שולת תמיד הואי. עיין יומל דף לד ע"ח תוספות ד" מנולה: תד"ה הראיה בו ומדרבגן היא. עי' קדוסין יו ע"ל חד"ה ונילף:

מוסף רש"י

עולה שהקריבו ישראל במדבר. דכתיב (שמות כד) **ויעלו עולות** וירחום הם. כללות נאמרו בסיני. נסתם נאמרה תורה נסיני ילא נתפרשה לו. כגוו בסיני נאתר (שמות כ) ווכחת עליו את עולותיד ואת שלמיר. ילא פירש מתו דמים כילד ינתוח וכליל של עולה ובספר ויהרא באהל מועד פירשה י וסוטה לזי וכעי"ז זכחים: קטו:),

רבינו חננאל

בה"א כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים. ממקום מושבותיהם מי הביא הקטנים ופרקינו חייכת לעלות ולשמות הביאתו אמו מיכן ואילך משלימתו לאביו ומקשה לב"ש דאמרינן אם יכול לרכוב על כתיפיו של אביו ולעלות חייב. והא שמואל דיכול לרכוב הוה וכתים יחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הוער והביאותיו ונראה את פני ורחי ב״ש ולטעמיד חנה . גופה אמאי לא עלתה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזת (והשתא) ווחששה) משום חולשא דאורחא משום הכי חנה ומשמשיהן פטורין מן הראיה. בעי ר"ש בר אכא קטן חגר שיכול להתפשט

עד הכא מאן אתייה אמר ליה אביי עד הכא אימיה איתיתיה אימיה בשמחה אייתיתיה אימיה מכאן ואילך אם יכול לעלות ולאחוז בידו של אביו מירושלים להר הבית חייב ואי לא פטור השיב רבי תחת בית הלל לרברי בית שמאי יוחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה א"ל יאבוה ולטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזייא ביה בשמואל וחשא ביה בשמואל לחולשא דאורחא בעי רבי שמעון∘ קטן חיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו היכי דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט וסומא שאינו יכול להתפחח השתא גדול פטור קטן מיבעיא לא צריכא בחיגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי אמר אביי יכל היכא דגדול מיחייב מדאורייתא קטן נמי מחנכיגן ליה מדרבגן כל היכא דגדול פטור מדאורייתא מדרבנן (כ) קטן נמי פטור: ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו': ת"ר בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ועוד מצינו בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין כן בראייה ועוד מצינו בנשיאים שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר מבעולות ובית הלל מאי מעמא לא אמרי כבית שמאי דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות ודקא אמרת נילף מעצרת דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"ם לא אמרי כבית הלל דקאמרת חגיגה עדיפא דישנה לפני הדיבור ראייה נמי ישנה לפני הדיבור ודקאמרת נילף מנשיאים דנין דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות ואין דגין דבר הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני הדיבור דכתיב יוזבחו זבחים שלמים ראייה נמי הכתיב ²ויעלו עולות קסברי בית הלל שיעולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי ובית שמאי סברי עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי אמר אביי בית שמאי יי ורבי אלעזר ור' ישמעאל כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי ובית הלל ורבי עקיבא ור' יוםי הגלילי כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל יידתניא ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני

א) בנמ' לא מציעו זה כה גבי סוכה בסיכה ד' כ"ה ואולי דל"ל דאמרה ור"ל דחנה סברה כן בדעתה דחולין ימשמשיהן פטורין מן הראיה.

מתן דמיהן הפשיטן וניתוחן של עולות והקרבת אימורין של שלמים: דמיבעיא ליה אמאי לא קאמרי בית הלל עולת ראייה כבית שמאי:

ופרמות

קטו: ע"ש ודף קכ. [תופסמ' דפרה פ"ד],

נו יומל נב.. ד) פלה פ"ל

מ"א סולין קלו:, ה) וויקרא

אן, ו) כד"ה שומע, ז) וועי׳

עמום ה כה

שמות כד ה

סגיגה הלכה א:

גליון הש"ם תוספות ד"ה יש כשמחה יכי" ולא בשתיהו. עייו

פסחים לף ע ע"ב חוספות

מוסף רש"י

יפרטות באהל מועד. לאחר שהיקם המשכן נאמרה תורת כהנים למשה ושם נתפרשו והפשיט ונתח זכחים קטו*ו.* ונשתלשו בערבות מואב. משנה מורה שחזר משה וחמרה להם על הסדר כדכתיב ודברים או בעבר הירדן כחרך מוחב הוחיל משה וגו׳ מפי משה לישראל לוט. עובה. ישראל (סומה במדבר. נמדנר סיני קודם מתו תורה וישלח את נערי (זבחים קטו:)**. ויעלו** עולות כבשים. ינ״מ לפסיה כאו את הטעם אידי ואידי פרים. וחיו אתנחתא בטעם עילות אלא טעם גרש ויעלו עולות כדי שיממבר לשל ממריו ויוווא .(:D)

רבינו חננאל שראל במדבר עולת ראיה הואי וכ"ה ורכי עקיבא ור׳ יוסי הגלילי סברי עולת תמיד הואי ב״ש הא דאמרן ר' ישמעאל דתניא כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד וליכא מידי דבסיני לא בעי הפשט ונתוח דהא אמרת כללות נאמרו בסיני ובסוף בעי הפשט ונתוח שנאמר והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. אלא לאו ש"מ לאו עולת תמיד הואי. אלא עולת ראיה הואי. ר׳ אליעזר נמי דתניא עולת תמיד העשויה בהר סיני ר' אליעזר אומר מעשיה נאמרו כסיני והיא עצמה לא קרבה ר' עקיבא אומר היא עצמה קרבה בסיני ושוב לא פסקה. הזבחים ומנחה הגשתם לי במרבר ארכעים שנה בית ישראל לו שעבדו ע״ז הקריבו עולת תמיד ככל ארבעים שנה שהיו ישראל כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ב״ה ור״ע הני דאמרן ר' יוסי הגלילי דתניא ר׳ יוסי הגלילי אומר ו׳ מצרה וצטרו ישראל בעלייתן לרגל ראיה חגיגה בשתיהז שהראיה כולה לגבוה משא"כ בשתיהן. בשתירי שהתגיגה ישנה לפני הדבור מה שאיז י. כן בשתיהן ויש בשמחה שהשמחה נוהגת בנשים כבאנשים מה שאין כן בשתיהן. קתני מיהא שהחגיגה ישנה לפני הדבור מה שאין כן . בעולת ראיה ובשמחה ש"מ דסבר ר' ייסי הגלילי

במדבר עולת תמיד הואי.

סיני דריש מאותה שעה דנאמר מעשיה בסיני כדכתיב עולת סמיד העשויה בהר סיני ומאו דלא דרים האי מוקי לה דעולה טעונה כלי וכן פירש רש"י בנימוקי חומש העשויה בהר סיני ובסיפרי דריש לה שנעשית בהר סיני קודם לתורה והיינו בחמישי שבנה מזבח:

יש כשמחה שאין כשתיהן. ונתוספ׳ גרסינן שהשמחה יש לה תשלומין כל שבעה ° ולח בשתיהן ושמעתתא שלנו דלא גרים ליה סבירא ליה דגם באינך יש להן תשלותין ולא קאמר יש בשתיהן שלריכין שיעור מה שאין כן בשמחה דאימא אף שמחה יש לה שיעור ומיהו בלאו הכי ניחא דלא נחית למיתני הא כללא כדפריש׳ לעיל (דף ב:) 1) רק חומרא באחת שאין בשתים ולהכי לא חשיב שתיהן אינן באין מכל דבר מה שאין כן בשמחה שבאה מכל דבר דהא חומרי דשתים לא קא חשיב: אידי ואידי פרים הוו. חליכה דמ"ד עולת ראייה הואי ואפי׳ למ״ד

עולת תמיד קודם מתן תורה היתה של פרים והדר אישתנו כמו שנשתנה מן הפשט וניתוח לרבי יוסי הגלילי: מאי נפקא מינה. כלומר מאי דהוה הוה וכן פריך בפ"ק

דיומא (דף ה: ושם) גבי כילד הלבישן ובפסחים (1:) גבי אימורי פסחים (ד) ובסנהדרין (דף טו: ושס)" גבי שור סיני בכמה לא בעי משום דסבירא לאלופי דורות משעה ובע"ז פרק שני (דף לד.) ובתענית (דף יא:) גבי במה שמש משה כל ימי המלואים דלא פריך ליה התם נמי למיסבר קראי לפי שלא מצינו בגדי כהונה רק לאהרן ובניו ועוד דאכתי לא נתחנכו הבגדים דבעינן עלייהו הזאה ונפקא מינה לעבוד במלואים בלא הואת בגדים:

לפסוקי מעמא. ולא דמי לה׳ מקראות שאין

הכרע (יומא דף נב.) ולא אזלינן בתר פסוקי טעמה החם לה מלי החי רק לחד מינייהו דחין משמעות שתיהן שוה אבל הכא מצי קאי למרווייהו: שאין להן שיעור הפאה. דכתיכ

לא תכלה פאת שדך וויקרא יטו ומדאורייתא היא דאילו מדרבנן (ה) אמר בפרק ראשית הגז (חולין דף

קלו: ושם) אין פוחתין ח (לעני בגורן פחות) מששים ופליגי אמוראי לפחות עד חטה ולמעלה כל שדהו וחד אמר למעלה אין לה שיעור הא

למטה יש לה ובעי מאי בינייהו כלומר ודאי לכולי עלמא איכא ומשני

אומר עד שישייר שם חולין ומפרש בירושלמי טעמא דרבי ישמעאל דראשית דגנך דיו לראשית שיהו כדגן:

מ" איבא מירי דמעיקרא לא בעי הפשם. דוקה (0 קה מבעיה ליה 👚 ופרטות כההל מוטד. משהוקם המשכן ודיבר עמו מעל (6) הפרוכת משום דעיקר הפשע כתיב בגופיה אבל מעולת ראייה אע"ג דאמת שם פירש לו הכתוב כדכתיבה ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל הוא דטעונה הפשט לא קשה ליה מידי כיון דלאו בגופיה כתיב: מועד לאמר ובספר תורת כהנים דהיינו ויקרא נתפרשו כל הלכות רבי עקיבא ובוי. אע"ג דבחמישי בנה מובח ולא ניתנה חורה עד - קרבן וכן דברים הרבה: ונשנו. פעם שנית וכל מה שנאמר כאן נאמר כאן ואע"פ שלא נכתב: ונשתלשו

במום' ד"ה שור כ מ) נל"ל לפאה], **בערבות מואב.** מפי משה לישראל שנאמר בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה וגו׳ תורה אור השלם (דברים ה): וחי סלקה דעתך עולת ו. עלת הָמִיד הָעַשְּיָה סיני עולה תמיד הואי. וחובת בהר סיני לריח ניחח הדורות מפי הגבורה: מי איכא מידי אשה ליי: במדבר כחו כו'. אלא ודאי עולת ראייה הואי הֹזבֶחים ומנחָה הגשתם לי במדבר ומאיליהם הקריבוה: והיא עלמה לא אָרבְעִים שָׁנָה בֵּית קרבה. והעולה שהקריבו הבכורות עולת ראייה הוה: ומה אני מקיים 3. וישלח את נערי בני הוכחים ומנחה הגשתם לי במדבר. וְיוֹבַחוּ זְבָּחִים שׁלְמִים לִייִ לשון תימה ומשמע שלא הקריבו לפי פרים: שמופין היו: שבטו של לוי. הקריבוה

משלהם: שמחה. אף הם שלמי הגהות הב"ח שמחה אם אין לו בשר שלמים של (ל) רש"י ד"ה ופרטות נדר ונדבה שהתנדב כל השנה וכו' מעל הכפורת שם: שמביחין ברגל ולח מעשר בהמה מביא שלמים משלו או ממעות מעשר לאוקמה ככ"ש דהא רבי יוםי: (ג) תים' ד"ה מי שני שלו להיות לו בשר לשובע שחין איכא וכו׳ דוקא מעולת שמחת החג אלא בבשר: שחגיגה תמיד קא מינעיא ליה: (ד) ד"ה למאי נפקא מינה ישנה לפני הדיבור. אותן שלתים שהקריבו הבכורות אף על פי שלא דאמרינן מאי דהוה ברגל הקריבום חגיגה נקראו שבהן הוה וכסנהדרון: (ה) ר"ה נתקיים ויחוגו לי במדבר (שמות ה) הא אמר וכו' אין פוחמין שנחמר להם במלרים: השמחה לפאה אפילו בחוצה נוהגת בנשים. דכתיב ושמחת חתה לארץ פחות מששים וכו׳ איו להם שיעור לא למעלה וביתך (דברים יד): מה שחין כן ולא למעה כלומר למטה בשתיהן. דמלות עשה שהומן גרמה יוכל לפחות וכו' לכולי הן והכתוב לא ריבה אותן: הכי עלמא איכא שיעור למטה גרסינן ורבי ישמעאל מאי טעמא מדרבנן ימשני יכו׳ ופריך לא חשיב תרומה າຣົກຄົ קה מוקמם ליה כבים שמחי הי ומשני מפני המחלוהת סלקה דעתך וכו'. ולה גרסינן המר ואין מחלוקת זה לשון . פלוגמא וכי' ששיריה לך. והכי פירושה להביי פריך דחמר ניכרים כדאמר נפרק נכל לעיל בית שתאי ורבי ישתעאל כו׳ שלה קלר שבולת ראשונה לא נתחייב וכו׳ מחי טעמח מוקמת לה לרבי ישמעחל

רבינו חננאל (המשר) ואמרינן אמאי מוקמת ליה לר׳ ישמעאל כב״ש משום דליכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט ינתוח וכסוי בעי הא ר׳ יוסי הגלילי דאוקימתא כב״ה בהדיא רבי יוסי הגלילי אומר עולה שהקריבו בני שראל במדבר הפשט ונתוח אלא מאהל מועד ואילר, ואסיקנא סמי רב חסדא האי קרא היכי פירושיה וישלח את נערי כבשים ויזכחו זבחים שלמים לה' פרים או דלמא אידי ואידי כלומר העולות והשלמים כולו פרים היו ואמרינן מאי נפקא לן מינה [מאי] דהוה הוה. ואמר מר זוטרא לפיסוק טעמי׳ כלומר אם קרא צריך לאפסוקינהו ואי לא (לא) צריך רב אחא אמר לנודר. באומר הרי עלי עולה כעולה שהקריבו ישראל במדבר כבש תיקו. תנן התם אלו

וטוד דפליני. נ"ב לפי

פירוש זה דקאמר ועוד כו׳

יהיה מחלוקת זה לשון

פלוגתא וק"ל:

ופרטות באהל מועד ור' עקיבא אומר כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב ואי סלקא דעתך עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשמ וניתוח ר' אלעזר רתניא יעולת תמיד העשויה בהר סיני ר' אלעזר אומר מעשיה גאמרו בסיני והיא עצמה לא קרבה רכי עקיבא אומר קרבה ושוב לא פסקה אלא מה אני מקיים יהזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר ארבעים שנה בית ישראל שבפו של לוי שלא עבדו ע"ז הן הקריבו אותה בית הלל הא ראמרן ר' עקיבא הא נמי דאמרן ר' יוסי הגלילי דתניא ר' יוםי הגלילי אומר מאשלש מצות נצמוו ישראל בעלותם לרגל ראייה וחגיגה ושמחה יש בראייה שאין בשתיהן ויש בחגיגה שאין בשתיהן יש בשמחה שאין בשתיהן יש בראייה שאין בשתיהן שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בשתיהן יש בחגיגה מה שאין בשתיהן שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין בשתיהן יש בשמחה מה שאין בשתיהן שהשמחה נוהגת באנשים וכנשים מה שאין בשתיהן ור' ישמעאל מאי מעמא קא מוקמת ליה כבית שמאי אי סלקא דעתך עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשמ וניתוח ולבסוף בעי הפשמ וניתוח והא רבי יוםי הגלילי דאמר עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי מעיקרא לא בעי הפשמ וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח ∘דתניא רבי יוסי הגלילי אומר עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה מעונה הפשט וניתוח לפי שאין הפשט וניתוח אלא מאהל מועד ואילך סמי מכאן ר' ישמעאל בעי רב חסרא האי קרא היכי כתיב יוישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות כבשים זבחים שלמים לה' פרים או ויזבחו דלמא אידי ואידי פרים הוו למאי נפקא זוטרא אמר לפיסוק מעמים מינה מר רב אחא בריה דרבא אמר לאומר הרי עלי עולה כעולה שהקריבו ישראל במדבר מאי פרים הוו או כבשים הוו תיקו ייתנן התם אלו דברים שאין להם שיעור הפאה

אחד היה לריך אחה לקרוחו באחד משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא אי רביע: לאומר הרי עלי בירושלמי חד אמר אין להם שיעור למעלה ולא למטה כלומר יוכל עולה כו' גר' ולא גרסי כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאומה **עולה.** מה יביא פרים או כבשים תיקו: **חנן החם.** במסכת פאה:

דלא כהלכתא דבית שמאי במקום

בית הלל אינו משנה משום דשמעת

ליה דאמר פרטות לא נאמרו בסיני

וקשיא לך אי סלקא דעתך עולת

ממיד הואי ומי איכא מידי כו' משום

הכי לא הוה לך לאוקמה כבית

שמחי (כ): הח ד' יוםי הגלילי. דשמעת

ליה בהדיא דאמר לעיל עולת תמיד

הואי ואפילו הכי שמעינן בעולת

תמיד דלית ביה הפשט וניתוח:

לפסוקי טעמים. בנגינות. חם תחמר

שני מינין לריך אתה לפסוק הטעם

של ויעלו עולות באתנחתא כמו

שאנו קורין אותו או בוקף קטן טעם

שמפסיק הדבור ממה שלאחריו ואם מין

הפחה אם פיחם מששים למאן דאמר אין לו שיעור כלל מה שנתן נתן ופטור מפאה ואם הוסיף חייב במעשר ולמאן דאמר יש לו שיעור למטה מה שנתן נתן ואינו פטור מפאה חכה העני ומחויב במעשר עד שישלם שיעור ששים בבת אחת דלא הוי פאה אם לא שילם לו בבת אחת כו' ופריך אתאי לא חשיב תרומה ומשני תפתר מפני המחלוקת לשון פלוגתא דומיא דמחלוקת בששניהן אדוקין בתורף (ב"מ דף ז:) כלומר שיש בה חילוק דאמר רבי יוחנן עושה אדם כל שדהו בכורים ולא אמר עושה כל שדהו תרומה דהא בעינן ראשית ששיריה ניכרים בפרק בכל מערבין החיבון הרי פאה דאין אדם עושה כל שדהו פאה ומשני עד שלא קצר שבולח לא נתחייב שדהו פאה כלומר דכחיב פאת שדך בקולרך תלה רחמנא פאה בקליר והכי קאמר דמשנחחייב בפאה אין לה שיעור וכי חימא בכורים נמי הכחיב ראשית וליבעי שירים ניכרים כמו בתרומה דמרבינן ליה התם ראשית כל בכורי כל ואני הייתי מפרש מפני המחלוקת עין יפה עין רעה ובינונית לאפוקי הך דעניינם שוה ועוד דפליגי במסכת תרומה (פרק ד מ״ה) המרבה בתרומה רבי אליעזר אותר אחד מעשרה יתר מכאן יעשה תרומת מעשר למקום אחר רבי ישמעאל אותר מחצה חולין ומחצה תרומה ר' עקיבא

והבכורים

"הפאה יוהבכורים יוהראיון "וגמילות חסדים

-ותלמוד תורה א"ר יוחנן כסבורין אנו לומר

הראיון אין לו שיעור למעלה אבל יש לו

שיעור למטה עד שבא ר' אושעיא ברבי

ולימד הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא

למטה יאבל (4) חכמים אומרים הראייה מעה

כסף והחגיגה שתי כסף מאי הראיון רבי יוחנן

אמר ראיית פנים בעזרה וריש לקיש אמר

ראיית פנים בקרבן "בעיקר הרגל כולי עלמא

לא פליגי דראיית פנים בקרבן כי פליגי

בשאר ימות הרגל כל היכא דאתא ואייתי

כולי עלמא לא פליגי דמקבליגן מיניה כי

פליגי דאתא ולא אייתי דר' יוחנן סבר ראיית

פנים בעזרה דכל אימת דאתי לא צריך

לאתויי ריש לקיש אמר ראיית פנים בקרבן

בכל אימת דאתי צריך לאחויי איתיביה ריש

לקיש לרבי יוחנן יולא יראו פני ריקם אמר

ליה בעיקר הרגל איתיביה ולא יראו פני

ריקם בזבחים אתה אומר בזבחים או אינו

אלא בעופות ומנחות ודין הוא נאמרה

חגיגה להדיום ונאמרה ראייה לגבוה מה

חגיגה האמורה להדיום זכחים אף ראייה

האמורה לגבוה זבחים ומה הן זבחים

"עולות אתה אומר עולות או אינו אלא

שלמים ודין הוא נאמרה חגיגה להדיום

ונאמרה ראייה לגבוה מה חגיגה האמורה

להדיום בראוי לו אף ראייה האמורה לגבוה

בראוי לו יוכן בדין שלא יהא שולחנך מלא

ושולחן רבך ריקם א"ל בעיקר הרגל איתיביה

יוםי בר' יהודה אומר שלש רגלים בשנה (ס) ר' יוםי

נצמוו ישראל לעלות ברגל בחג המצות ובחג

השבועות ובחג הסוכות ואין נראין חצאין

משום שנאמר 2כל זכורך ואין נראין ריקנים

משום שנאמר ולא יראו פני ריקם א"ל בעיקר

הרגל איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש יי יראה

מוספות ב"ב קנד: ד"ה ברם

ומומפות בכורות ד: ד"ה

אלא], ג) [ל"ל אושעיא],

ד) ול"ל ודמין,

בז א מיי׳ פ״א מהל׳ מתנות עניים הלכה טו סמג לאוין רפד: בח ב מיי' פ"ב מהלי בכירים הלכה יו

סמג משיו הלח: בש ג מיי פ"ח מהלכות חגינה הלכה ב סמג משיו רכה:

מכל כלכה מ: לא ה מיי פיים מהלי מ"מ הלכה י טוש"ע "ד פי" רמו פעיף ג: לב וז מיי פ״ל מהלי

חגיגה הלכה ב: לנחנט מיי שם סלי 6: לדי במיי שם הלינ ופ״ב שם הלכה ו:

תורה אור השלם ו. את חג המצות תשמר מצות כאשר צויתר למועד חדש האביב כי בו יצאת ממצרים ולא יראוּ פָנִי ריקם: , שמות כנ טו

2. שָׁלוש פִּעָמִים בִשְּנָה יראה כל זכורף את פני יי אַלדויך בַּמָּקום אַשֶּׁר יכחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות וְלֹא יֵרְאָה אָת פּנֵי ייִ דברים טז טז ז. הקר רגלף מבית רעף 3. הקר רגלף פן ישבער ושנאף:

משלי כה יז 4. אבוא ביתר בעולות אָשַלִּם לְךְ נְדָּרָי: מהלים מו יו

רבינו חננאל (המשד) לקיש (אומר) לא עייל אלא אי מייתי קרבן בהדיה. ומותיב ר"ל והכתיב ולא יראו פני ריקם. ופריק ר יוחנז ההוא בעיהר הרגל כי קאמרינן דלא צריך היכא דאייתי בעיקר הרגל ולא אייתי בשאר ימות הרגל. איתיביה לא יראו פני ריקם בזבחים אתה אומר כזכחים או אינו אלא בעופות וכמנחות ודין . הוא נאמרה חגיגה להדיוט ונאמרה ראייה לגבוה כו׳ ים ופריק רבי יוחנן החיא בעיקר הרגל וכן בהא דר יוסי ב״ר יהודה והדר ר׳ יוחנן ומותיב ליה לר"ל כתיב יראה וקרינן יראה מה אני בחנם אף אתם כחנם. ופרקינן אלא לעולם בעו לאחריי דהא כחיב ולא יראו פני ריקם ל) וכל היכא דאתא ולא אייתי אע"ג דטבר ב״ט לא פליני דטייל בעזרה ומתחזי ונפיק כי הרגל. ר' יוחגן אומר תוב לא מייתי רראיית פנים בעזרה הוא דאין לו שיעור וכל אימה דאחי עייל אבל ראיית קרבן יש לה שיעור וכיון דאייתי אי מייתי אחריתי לא מקבליגן מיניה ומותיב ר' יוחנן והכתיב הוקר . רגלד מבית רער כלומר פניך ופריק ר"ל התם בחטאות ואשמות כלומר

בירושלמי רבי ברכיה בעי למה לא תנינן עפר

לסוטה אפר פרה רוק יבמה דם לפור של מצורע א"ר יוסי לא אייתינן אמר רבי יוחנן כסבורין היינו לפרש. האי אין לו שיעור דקחני במחני׳ אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מלוה ואלו אע"פ שמוסיף עליהן אין בעשייתן מצוה:

חסדים. בירושלמי גמילות הדא תימא בגופו אבל בממונו יש לו שיעור וביקור חולים דאיו לו שיעור כדאיתא בנדרים (דף לט:) הוי בכלל גמילות חסדים:

כםבורין אנו לומר ריש לו שיעור לממה. וסכיכא

ליה כאידך תנא בירושלמי דחשיב פאה

דים לה שיעור למטה: יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה. דכיון דאייתי (ו) בראייה חדא זימנא מיפטר בכך אם ירלה או יביא כמו שירלה אבל ראיית פנים בקרבן יש לו שיעור דסבירא ליה לרבי יוחנן מעה כסף ושתי כסף דאורייתא והכי איתא בירושלמי דמסכת פאה מתני בראייה (1) אבל בקרבן יש לו שיעור דה"ר יוחנן מעה כסף שתי כסף דאורייתא ועוד אמר במכילתין רבי יוחנן כדעתיה דחמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני ואמר מעה כסף ושתי כסף דאורייתא וריש לקיש דמוקי לה בראיית פנים בקרבן סבירא ליה כר׳ יו (יהושע) דאמר מעה כסף שתי כסף דרבנן וכן אמר התם לא יראו פני (ח) כל שהוא אבל חכמים נתנו להם שיעור מעה כסף שתי כסף ותיהו הש"ס שלנו לא נחית להכי אלא להך לישנא המא משמע דבעי למימר דמתניתין מיירי אף במועד הלכך לא מלי

לאוקמי בראיים קרבן דאו לא מיחייב כלל להביא אבל בראיית פנים מיחייב לבוא חדא זימנא ומשם (זה) והלאה אין לו שיעור וריש לקיש אמר דמתני' נמי בראיית פנים בקרבן דמיחייב להביא ומ"מ לריך לומר דסבירא ליה כרבי יהושע כדפירשתי כדי שלא יהא שיעור כלל ולאידך לישנא דאתא ואייתי בו ביום קאמר דלא מקבלינן (ש) משום בל תוסיף כיון דכבר נפיק אבל למחר וליומא אוחרא מלי להביא אם ירלה והא לא פטר ליה קרא מה אני בחנם רק בחיובא אבל אי מייתי שפיר מהבלינן וכן משמע לישנא דלעיל דאתא ולא אייתי בשאר יומי ולא פליג רבי יוחנן רק דלא מיחייב לאתויי אבל אי מייתי מקבלינן שפיר וריש לקיש לא איתותב אלא משום דמיחייב ולא מחייב ליה קרא ולא דמי האי יש לו שיעור לההיא דירושלמי דהתם מלמטה מיירי ד) (ודחי) הקרבן אבל הכא קיימינן שיעור בהבאתו ואם נבוא

להשוותם יחד הא לקרבן יש לו

הדר פריך מעור לא למעלה ולא למטה. הדר פריך הדרבורים אין לו שיעור לה ולא למטה. הדר פריך הדר מעור לא למעלה ולא למטה. הדר פריך בו חכמים שיעור אחת מששים: וכן הככורים. ולקחת מראשית כל פרי האדמה (דברים כו) ולא נאמר כמה: והראיון. לקמן מפרש:

> כמה שירנה: אבל למטה יש לו שיעור. שלה לפחות ממעה כסף כמו ר' אושעיא ברבי ולימד. ברבי גדול בדורו: ולימד שחין לו שיעור לח למטה ולא למעלה. מן התורה: אכל חכמים כו'. כלומר שיעור מעה כסף ושתי כסף האמור במשנתינו בראייה ובחגיגה מדברי חלמים הוא: בדמים משמע אלא במלות ראיית פנים: רבי יוחנן אמר ראיית פנים בעורה. כמה פעמים שהוא חפץ ראיים פנים בקרבן. ולריך להביל קרבן על כל פעם ופעם: בעיקר רגל. ביו"ט ראשון: בובחים. לריך פני דכתיב משמע לצורכי אני שואל: עד בקר (שמות כג) במידי דחית ליה חלב הקרב לגבוה קאמר: ואין ואשמום. שלא תחטא ותוקק להביא חטחת וחשם: מכית רעך. מבית אוהבך הקב״ה שקרא ישראל רעים שנאמר למען אחי ורעי (תהלים קכב): סבר רב יוסף למימר כו'. דחי לחו הכי מאי אין נראין חלאין דיליף מבכל זכורך אי שלא יהיו חליין עולין מזכורך נפקא שהרי כל הזכרים בכלל זכורך:

יראה מה אני בחנם או אף אתם בחנם יאלא °כל היכא דאתא ולא אייתי דכולי עלמא לא פליגי דעייל ומתחזי ונפיק כי פליגי דאתא ואייתי רבי יוחגן דאמר ראיית פנים בעזרה ראיית פנים הוא דאין לה שיעור הא לקרבן יש לה שיעור וריש לקיש אמר ראיית פנים בקרבן ידאפילו קרבן נמי אין לו שיעור איתיביה יהוקר רגלד מבית רעך התם בחמאות ואשמות כדרבי לוי דרבי לוי רמי כתיב הוקר רגלך מבית רעך וכתיב יאבא ביתך בעולות לא קשיא כאן בחמאות ואשמות כאן בעולות ושלמים תניא נמי הכי הוקר רגלך מבית רעך בחמאות ואשמות הכתוב מדבר אתה אומר בחמאות ואשמות או אינו אלא בעולות ושלמים כשהוא אומר אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי הרי עולות ושלמים אמור הא מה אני מקיים הוקר רגלך מבית רעך בחמאות ואשמות הכתוב מדבר: ואין נראין חצאין כו': סבר רב יוסף למימר מאז ראית ליה עשרה בנים לא ליסקו האידנא חמשה ולמחר חמשה

שיעור למטה כדאיתא בירושלמי וה"נ דין הוא שיש לו שיעור בהבאתו אי בעי מייתי אי מקבליטן מיניה או לא ומיהו לפי לשון הירושלמי לא ידענא היכי מוקי לה מתני' בראיית פנים בעזרה ולא בקרבן משום שיש לה שיעור כרבי יוחנן והא חשיב פאה שיש לה שיעור למטה ושמא דאיבעי ליישבו למחני' כדברי הכל אף כתנא דאמר פאד אין לה שיעור לא למעלה ולא למטה ומתוקמא בראיית פנים לחוד לרבי יוחנן כן נראה לי הפירוש דהך שמעתמא:

בכל יום ולהביא חטאת ואשם וכדר: לוי דאמר כתוב אחד אומר אכוא ביתר בעולות וכתוב אחר אומר הוקר וגלך מבית רעך ומשני לא קשיא הא בעולות ושלמים אבוא ביתך יהא דכתב הוקר רגלך בחטאות ואשמות. תניא נמי הכי כשנויא

בעזרה דברי הכל ראיית ופנים! בקרבז כי פליגי בשאר ימות הרגל וכל עידן דמייתי ועייל כ"ע לא פליגי דמקבלין מיניה כי פליגי היכא דאתא בשאר ימות הרגל ולא אייתי ר' יוחנן אומר עייל דלא צריך לאתויי כל זמן דעייל ור' שמעון בן

הכח: חין להן שיעור למעלה. שיביח ששנינו במשנתינו והיינו סבוריו דשיעור דחורייתה הוה: עד שכה הכל המרו חכמים גרסינן: מהי הראיון. ולא תנא הראייה דליהרי משמע דמי עולה דאלו השתא לאו בא ומראה עלמו בעזרה ואין לריך להביא קרבן בכל ראייה וראייה: להביא קרבן בהמה הזבוחים בסכין ולא עולת העוף שהיא נמלהת: נאמרה חביבה ברבל. למאכל הדיוט: ונאמרה ראייה לגבוה. דהא לא יראו מה תגיגה האמורה להדיוע זכחים. של בהמה דכתיב לא ילין חלב חגי נראין חלאין. מפרש לקמן (ה): בחטאום

הגהות הב"ח

(מ) גם' הכל אמרו חבמים הראיה: (ב) שם בעיקר הרגל איתיכיה ר"ל לר"י ר' יוסי בר' יהודה: (ג) שם אימיניה כ' יוחנו לכים לקים יראה יראה הפחה וכו׳ אע״פ שיש לפחה שיעור חכמים נתנו נראין וכו' לקמן הס"ד ואח"כ מה"ד מכים רעך ואח"ה מה"ב בחוואות וחי ואשם הס"ד ואח"כ מה"ד סבר רב: (ו) תום' ד"ה ר' יותנו וכו' דכיוו דאייתי קרבן נרחייה: (1) כא"ד מתני׳ בראיית פנים אבל בראיית קרגן יש לו: (ס) בא"ד לא יראו פני ריקם אפילו כל שהוח: (ט) בא"ר דלה מקבלינן תוסיף יכו' אם יכנה דהא לא פטר וכו' דלא פליג ר' היינו יש לו שיעור למטה כדאיתא בירושלמי וכו׳

גליון הש"ם

שיעור להבאתו:

גמרא כל היכא דאתא. כעין זה שבת דף נ ע"ל ועיין בתוספות שם ד"ה אלא אי אתמר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גפרא אף אתם בחנם. נ"ב ער' טורי אבן:

מוסף רש"י

והראיון. מפרש בגמ' דכל כמה דבעי לאתחורי בעזרה ברגל מתחזי ומייתי תרבו עולת רחיה וגם הקרבן חין שיעורא לדמים אם מרונה אם מועט מן התורה, אבל חכמים אמרו הראיה מעה כסף והחגינה שתי כסף (חוליו קלו).

רבינו חננאל

דרבים שאיז להם שיטור הפאה והבכורים והראיון ר׳ אושעיה ברבי ולימד הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה. אבל חכמים אומרים הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף. מאי הראיון ר' יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה כלומר ביאתו ויציאתו בעזרה כמה פעמים אין לה שיעור. ראיית פנים ייל אמר בקרבן. ואמרינן בעיקר הרגל כלומר בתחלת הרגל

לה א מיי׳ פ״ב מהלי מגיגה הלכה י: לו ב מיי׳ שם הלכה ת סמג עשין רכט: לו גד מיי שם פ״ל

הלכה ח ט: לח ה מיי שם הלכה י: לם וז מיי שם הלכה ח: מ ח מיי׳ עם פ״ב הלכה ח פמג עשין רכט: ט מיי שם הלכה י: מבי מיי שם הלי ח:

הגהות הב"ח לם רש"י ד"ה וכשהית (5)

כדתניא לקמן: (כ) תום' ד"ה מביחיו וכו' הבלו מרכם אף עולות ונחלקו בה בההוא דפ' שני כל"ל 631 נמחק: בא"ד מכל על הסמיכה: (ד) ד"ה עולות ולא אקשי ליה ממתניתין דהכח לבתר דמתרצים לה וכו׳ ולה ממתניתין ע"י דייקא וכו" והר"י מתרן וכו' שמחה נגדרים ונדבות ואלאן :היכא שהקרינוס:

רבינו חננאל דריש לקיש. ואין נראין חצאין פי׳ כל מי שאינו יכול לעלות . לעלות בכלל ישראל כולו. כגוו המקמץ והמצרף נחשת והבורסקי מפני שריחו רע ומואסין אותו פטורין מו הראייה שנאמר כל וכורר מי שיכול לעלות עם כל זכורך: מתנ" . במועד מן החולין כוי ושלמים מז המעשר מעשר שני מעשר שני לשמחת הרגל. שלמים לשמחת הרגל הן באין ומותר תריצנה למתניתין הכי חסורי מחסרא והכי התגי עולות ינדרים ונדבות במועד הז באות אכל לא ביו״ט ועולת ראייה כאה אפי׳ ביו״ט וכשהיא באה אינה באה אלא מן החוליי ושלמי שמהה באיי אף מן המעשר ממעות מעשר שני וחגיגת יו״ט הראשוו של פסח בש״א מן החולין ובה"א מן המעשר. תניא נמי הכי עולות נדרים ונדבות במועד כאות כיו"ט ספבר ב"ש חגיגה יו"ט הראשון היא מן התורה.

מביאין שלמים ואין סומכין עליהם. דקנירא להו כשתאי רנס דאמר לקמן (דף מ.) שלא לסמוך ביום טוב והלל

אומר לסמוך אבל מעולות לא מצינו פלוגתא דפליגו בה הלל ושמאי יאמרינן בפרק קמא דשבת (דף טי. ישם) דלא נחלקו רק בשלשה - נמי אין נראין לחלאין דמי שאיני ראיי לעלית אלא בחבורה מועטת

דברים ומההיא דסמיכה פריך ומשני לה שפיר אלא התלמידים קבלו מרבם אף עולות (כ) ולא נחלקו בהא ובההיא דפרק שני דבילה (דף כ:) מעשה באחד מתלמידי הלל שהביא עולתו בעורה כו' ואמר לו אחד מתלמידי שמאי מה זו סמיכה הוא הדין דמצי למימר מה זו עולה שהם אומרים שלא להביא אלא לא הבין שהיה עולה אבל (0) הסמיכה שראה לפניו הקפיד והא דלא הקפיד כמו כן בהלל עלמו בעובדה דמייתי לעיל מינה דשמה לה ראו הסמיכה ועוד שמא לא היו מוחין אלא למלמידיו שהיו חולקין אבל הלל חלק עם רבם ואין בידם למחות: שולות ונדרים ונדכות כמועד כאות ולא כיו"ט. דלף

בית הלל מודו דאין קריבין ביו"ט והא דקאמרי׳ בפ"ק דבילה (דף יב. ושם) השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה דאמר לך מני ב"ש היא ולא מוקי לה כב"ה דנהי דאיסורא איכא לאו ליכא כיון דאית ליה מתוך כדקאמרינן התם וכן אמרינן התם פ׳ שני דבינה (דף יט.) בגמרא דהאי משנה אמר רשב"א לא נחלקו ב"ש וב"ה על עולות שאינם של יו"ט שאין קריבין [והא] דהתם כי פריך על עולה דחמר מחלוקת ב"ש וב"ה בשלמי חגיגה לסמוך וכו׳ מברייתא דתני בה פלוגתא על שלמים שאינן של יו"ט כו' ולא אקשי ליה ממתניתין דהכא (ד) כי היכי דמתרלי לה עולית נדרים ונדבות במועד בחות ביו"ט לא היינו טעמא דעדיפא ליה לאקשויי מברייתא דמתני בהדיא ולא ע"י דיוקא יחסורי מיחסרא והכי קתני והא דלא מייתי להו נדרים ונדבות לעולא דאמר לב"ה אין קריבין נדרים ונדבות משום דנפיק בהו משום שלמי שמחה כדאמרינן בסמוך דאיכא לאוקמי שכבר קרב שמחה כדינו והרב רבי אלחנן והר"י מתרץ דלא אמר בסמוך דנפיק בשלמי שמחה בנדרים אלא היינו היכא שהקריבום משום שמחה אבל הביאום לשם נדרים לא נפיק רק

משום הקדישם:

א"ל אביי פשימא הי מינייהו משוית להו פושעים והי מינייהו משוית להו זריזין אלא קרא למאי אתא לכדאהרים דתניא אחרים אומרים המקמץ והמצרף נחשת והבורםי פטורין מן הראייה שנאמר יכל זכורך מי שיכול לעלות עם כל זכורך יצאו אלו שאין יכולין לעלות עם כל זכורך: מתני' עולות במוער באות מן החולין והשלמים מן המעשר יום מוב הראשון של פסח ב"ש אומרים מז החולין ובית הלל אומרים מן המעשר אישראל יוצאין ירי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה והכהנים בחמאות ואשמות ובבכור ובחזה ושוק אבל לא בעופות ולא במנחות: גמ' אלא עולות במועד הוא רבאות מן החולין הא ביים טוב מן המעשר אמאי ידבר שבחובה היא ייוכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וכי תימא הא קא משמע לן דעולות במועד באות ביום מוב איגן באות כמאן כבית שמאי דתנן ייבית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות ובית הלל אומרים ימביאין שלמים ועולות יוסומכין עליהן חסורי מיחסרא והכי קתני יעולות נדרים ונדבות במועד באות יביום מוב אינן באות יועולת ראייה באה אפילו ביו"ט וא וכשהיא באה "אינה באה אלא מן החולין יושלמי שמחה באין אף מן המעשר וחגיגת יום מוב הראשון של פסח בית שמאי אומרים מן החולין ובית הלל אומרים מן המעשר תניא נמי הכי עולות גדרים ונדבות במועד באות ביום מוב אינן באות ועולת ראייה באה אפי' ביום מוב 🗉 וכשהיא באה אינה באה אלא מן החולין ושלמי שמחה באין אף מן המעשר וחגיגת יום מוב הראשון של פסח בית שמאי אומרים מן החולין ובית הלל אומרים מן המעשר מאי שנא חגיגת יום פוב הראשון של פסח אמר רב אשי הא קא משמע לן חגיגת חמשה עשר אין חגיגת ארבעה עשר לא

א"ל אביי. האי נמי לא מיבעי לך קרא דבלאו קרא נמי פשיטא מאחר א) לעיל ד., ב) ןעי׳ חוספות לקמן ח. ד"ה חמחין, ג) ולקמן ח. פסחים עת. שחייב את כולן אנא ידענא דכל אחד לריך לזרו את עלמו דהיאך יאמר האב לאלו הוו זריזין ולאלו הוו עללין: אלא קרא לכדאחרים. והיינו ד) בילה יט. ילקמן יז. מגילה כ., כ) ולהמו מ.ו. ו) ודף כגון אלו שיעשו חבורה לעצמן כך מ.ן, ו) [דף מ.], מ) [דף מ.], נראה בעיני. וחביריי מפרשין דלאו מ) וויהרא כגן, י) [דף ח.],

אין נראין לחלאין אתא אביי לפרושי

אלא למימרא דקרא לאו להכי אמא

וקשיא לי סוף סוף הא דאין נראין

חלאין מאי קאמר תנא ועוד ששיטת

הש"ס כל היכא דאיכא סבר פלוני

למימר הכי ואמר ליה פלוני הכי

ההיא מילתא גופא דהוה מצי למימר

קמא מתרן בתרא ואמר ליה דלא

מפרשיה הכי אלא הכי: מתבר'

עולות כמועד כחות מן החולין. משמע

השתא עולות ראייה הבאות בחולו של

מועד באות מן החולין ולא ממעות

מעשר שני דקיי"ל כל דבר שבחובה

אינו בא אלא מן החולין במסכח

מנחות (דף פב.) ולקמן נמי בגמרא

(דף ה.) תניא מסת מלמד שאדם

מביא חובתו מן החולין. ובגמ' פריך

אמאי נקט חולו של מועד כי מייתי

לה ביום טוב נמי מן החולין בעי

לאתויי: ושלמים מן המעשר. בגמרא

מפרש שלמי שמחה דרבינהו קרא

בכל מילי: ויו"ע הרחשון של פסח.

בגמרא מפרש מאי היא ומאי שנא

פסח דנקט: ישראל יולאין ידי חוכתן.

משום שמחה בכל ענין שיש להן בשר

לשובע ואין וקוקין לובוח שלמים

לשם כך: בנדרים ונדבות. שהתנדבו

כל השנה וכשעולין לירושלים ברגל

מביחין אותן ומקריבין אימוריהן

והבשר נאכל לבעלים יולאין בהן משום

שמחה. משום דבעי למיתני סיפח

והכהנים בתטאות וכו' נקט ברישא

ישראל: והכהנים. שבאו להן חטאות

ברגל חטאות יאשמות שהיי עולי רגלים

מחוייבין ויש להן בשר לשובע יולחין

בהן משום שמחה ואין לריכין להביא

שלמים לשם שמחה אלא בומן שאין

להן בשר לשובע: יולאין בחוה ושוק.

התורמים להן משלמי עולי רגלים:

אבל לא בעופות. בחטאת העוף

שאין שובע אלא בכשר בהמה ובגמים

יליף לה: גמ' הא. אם הביאן ביום

טוב יביחם מן המעשר חם ירלה

בתמיה: וכי תימא. האי דנקט במועד

תורה אור השלם ו. שְׁלוּשׁ פַּעִמים בּשָׁנָה יראה כל זכורה את פני יי אלהיר במקום אשר השבעות ובהג הסכות ולא יראה את פני דברים טז טז

הגהות הגר"א [א ב] נסרא אפילו כיו" וכשהן באין אינן באין אלא כו' כנ"ל:

מוסף רש"י

המקמץ. מפרש במסכח כתובות (עז.) המחמד בידו צואת כלבים, ואומר אני כי לתקן בהן עורות שקורין קורדוו"ן שמענדין חותן בלוחת כלבים דעיר ד והמצרף נחשת. שמלרפו במהום שחופריו חותו מו כמובים יחוח וכל אלו כימו רע ואין יכולין לעלות עם בא אלא מן החולין. ולם ממעות מעשר שני מנדרים ינדגות שהוא מחוייב ועומל כהו וביצה ימה כלומר משלו ולא ממה שהוא מחייב ועומד פסחים ע... מביאין שלמים. ביי"ע שהן מחכל חדם ביו"ט וכתיב אך אשר יאכל לכל נפש מתיקה הם. ואיד סומכין עליהן. שהסמיכה אסורה משום שבית שבכל כחו היה סומך יהוי ליה משחמש כבעלי חיים וביצה ים.. ועל אלו שיקריבו ביו"ט יסמכו מאתמול. דלית להו לבית שמאי מכף **לסמיכה שחיטה** :מגילה ה אלא סומך עליהן מערב יו"ט ושוחטן ביו"ט ולקמן מם. אבל לא עולות. מין מביחיו עולות חוד מתמידיו ומוספין שהן קרבן לבור רמנן קבוע, אבל עולת יחיד לא יביא לפי שאין בה אכילת ולא לגכוה (ביצה ים) אכל לא מכיאים עילות כאותן שיכול להביא לאחר יו"נ מכיאין שלמים ועולות. ומה חני

מקיים לכם, לכם ולא לנכרים

מגילה ה...

משום דאגב אורחיה הא משמע לן מילחת אחריתי דאין עולת ראייה קריבה ביום טוב ואף על פי שהיא חובת הרגל הואיל ויש לה תשלומין לתחר: מביאין שלמים. ביום טוב לפי שיש בהם לורך מאכל הדיוט: ואין סומכין עליהן. שהסמיכה שבות היא שמשחמש בבעלי חיים ומנן אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (ביצה דף לו:): **אכל לא טולות.** אין מביאין כלל דסבירא להו לב"ש לכם (שמות יב) ולא לגבוה חוץ מתמידין ומוספין שומנן קבוע וכל שומנן קבוע כחיב בהו במועדו ואפילו בשבת וכל שכן ביו"ט: וסומכין עליהן. כיון דמותר להביאן לא גזרו שבות לבטל סמיכתן: **ביו"ט אינן באוח**. ואפי" לב״ה סבירא ליה לחנא דמתני" דנדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט וכי שרו ב״ה בעולת ראייה ושלמי חגיגה אע"פ שיש להן תשלומין עיקר מלותן ביום ראשון דכתיב וחגותם אותו (דקרא כג) ביום ראשון משמע: **וכשהיא באה אינה באם אלא** מן החולין. והכא לא מצו לאיפלוגי ולמימר טופל מעות מעשר עמהן דכי אישתרי טפילה בחגיגה הוא דאישתרי (4) לקמן) מניין שאם רצה לערב כו' גבי שלמים יש אדם שיש לו אוכלין מרובין ונכסין מועטים ואי אפשר להביא אכילות כולן מן החולין אבל עולה למה טופלה יביא במעה כסף: אף מן המעשר. דלאו דבר שבחובה הוא במקום שיש בשר והרי יש לו מעות מעשר שני שיש לו להוליא בירושלים ויקנה בהם שלמים ורבי קרא לקמנן" כל מיני שמחום לשמחה: וחגינה יום טוב הראשון. שהוא ודאי דבר שבחובה אפיי יש לו בשר הרבה דילפינן לקמנף" מוחגותם אותו וגו'ש). ולקמיה פריך מאי שנא פסח דנקט: וב"ה אומרים כו'. לקמן" פריך הא ודאי דבר שבחובה היא ומוקי לה בטופל: חגיגת י"ד ל6. כלומר להכי נקט פסח לפי שיש ערב פסח חגינה אחרת כשהיתה חבורת פסח מרובה היו מביאין עמו חגיגה כדי שיהא פסח נאכל על השובע ואשמעינן מתניתין דתגיגת יו"ע עלמו הוא דאינה באה אלא מן החולין אבל חגיגם ארבעה עשר באה אף מן המעשר:

אלמא

קרבן פסח הלכה יג

ופ"ב מהלכות חגיגה הלכה

מדבגרה מיי ס"ב

מהלי חגינה הלי ח:

מה וז מיי שם הלי ט

כלי ידו:

מו ח מיי׳ פ״ב מהל׳

חגיגה הלכה י:

נופכ"ג מהלי שכת

א) נפסחים סט:], ב) ולעיל ז: וש"נ], ג) [עי' תוספות זבחים נ. ד"ה אם על], ד) וככורות נתנן, ה) וויקרא כגן, ו) ופסחים קט.], ו) נשייך לעיל ו:ן, מ) נדף כבן, עו אלא, י) ערי מומחות מגילה ח ד"ה חיו . בין ותוספות כ"ק סב: ד"ה מי קתני ותופפות תענית יג: ד"ה מאין,

המעשר ואע"פ שכולן הבאות ביום

ראשון שם חגיגה עליהן כבר יצא

ידי חובה בראשונה מן החולין: ואין

שופלין משום למשום. להנות בהמה

גדולה. ורבי יוחנן אמר איפכא. למר

אתחזי ליה שפיר טפי יליאת ידי

חובתו מן החולין כשמביה בהמה

שלמה מן החולין ולמר אתחזי ליה

שפיר טפי כשחולין מעורבין עם כל

אכילותיו. ולקמן יליף לה מקראי

דמותר להיות טופל: מסת. בשבועות

כתיב ועשית חג שבועות לה' אלהיך

מסת נדבת ידך. ולקמן מפרש מסת

לשון חולין: מערב. חין לשון זה

נופל אלא במעות שקנה בהן בהמה

דשתי בהמות זו ניכרת לעלמה חו

ניכרת לעלמה: אשר יברכך. מכל

חשר יברכך: יום רחשון. שהוח לשם

חגיגה יהו מן החולין ולית להו לב"ש

טפילה בדבר שבחובה: מכאן ואילך.

שאינו אלא שמחה דאילו בחגיגה

כתיב ותגותם אותוה) יום אחד ותו לא

אף מן המעשר: אכילה ראשונה.

השתח שלקה דעתך בהמה לעלמה

ויביאנה על שלחן ראשון: מכאן

ואילך. אפילו בו ביום: ושאר כל

ימות הפסח. שאינן אלא לשמחה

אדם יוצא במעשר בהמה אם יש לו

וכל שכן שקונה שלמים במעות

מעשר שני: ביו"ט מאי טטמא לא.

נפיק במעשר בהמה בשאר אכילות

חוץ מן הראשונה כי היכי דשרו

שני:

בעשירי

במעשר

שלוכעו

ואמר

משום סקרסא.

סוקרו בסיקרא

מרו) אין שמחה אלא בבשר

ושמחם. כל השמחות במשמע דלא בעי מיניה אלא שמחה

דתנן בבכורות (דף נה:)

תורה אור השלם ו. ועשית חג שבעות ליי אלהיך מסת נדבת ידך אָשֶׁר תּתֵּן כָּאַשֶּׁר יִכְּרכֹךְ דברים טז י אלהיך: רי*יש*כו המלף אָחָשׁורושׁ מס על האָרץ 3. ושְּׁמִחְתִּ בְּחַגַּךְ אָתָה ובתר ובתר והיר ואמתר והלוי והיר והירור והיתום והאלמנה אשר בשעריף: דברים טו יד

מוסף רש"י

משום מקרתא, מיהכל שקורין מינ"ה שהשבט נכוע בסיקרת יהיה מונה ח׳ ב׳ נ' ד' וכשהיה ייצא עשירי סוקרו נסיקרה עד שיהה ניכר וחסור לנכוע ביו"ט נת. מכתיים. (בכירית לרבות כל מיני שמחות. של נשר (ביצה ימ:). מכאן אמרו חכמים ישראל אע"ג דמחוייב יעומד הוא (פסחים ע.).

רבינו חננאל

אבל חגיגת ארבעה עשר אינה מן התורה. ובה"א מן המעשר ומקשינן אמאי והא חביבת ט"ו וודאי היא מז התורה וכל דבר שבא מן החובה אינו בא אלא מו החוליו. ופריה עולא בטופל מעשר שני לחולין לו. ובאו חוקי ור׳ יוחנז לפרש דבריו חזקיה אמר טופלין בהמה של חגיגה עם בהמות אחרות של מעות מעשר או של גדרים ינדבות ומפורש כתלמוד ארץ ישראל שזה שטופל הוא ממעשר שני אבל ביו"ט לא פי׳ חיישינן מפני משום סקרתא שבשעה שמונה ומעשר סוקר העשירי בסיקרא ואין סוקרין ביו"ט. ואין טופלין מעות למעות פי אין מוסיפין על מעות חגיגה מעות של נדרים שעליו או מעות מעשר שני ומביא בהמה שמינה או פר גדול. ור יוחנן אמר טופלין מעות למעות ואין טופלין בהמה לבהמה. תניא כוותיה דר' יוחנן מסת מלמד שאדם מביא חובתו מו . החולין ומנא לן שאם רצה לערב מערב ח״ל כאשר יברכך ה' אלהיך אפילו שוורים כלומר מוסיף

א) בגמ' ליתא זה וכן משמע מדברי רבינו בסמוך דהולרך להכיא זה מהירושלמי דהטפלה הוא ממע"ש ודו"ק.

אמר מר וכים הלל אומרים אף מן המעשר. והלא דבר שבחובה אלמא קסבר חגינת ארבעה עשר לאו דאורייתא. ואין להקשות הוא: בעופל. מחבר מעשר עם החולין ומביא ופליגי אמוראי כילד טופלין: **חוקיה אמר בהמה לבהמה.** אם יש לו אוכלין הרבה ואין - הבשר לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד כרי אלמא להן סיפוק בבהמה אחת יביא אחת לחגיגה מן החולין והשאר מן - סבירא ליה דהוי דאורייתא ועוד אשכחן תנא התם דאינה נאכלת

> אלמא קסבר מאחגיגת ארבעה עשר לאו דאורייתא אמר מר בית הלל אומרים מז המעשר אמאי דכר שבחובה הוא סיוכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין אמר עולא יבמופל חזקיה אמר מופלין בהמה לבהמה ואין מופלין מעות למעות ורבי יוחנן אמר ימופלין מעות למעות ואין מופלין בהמה לבהמה תניא כוותיה דחזקיה תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דרבי יוחנן ימסת ממלמד שאדם מביא חובתו מן החולין ומנין שאם רצה לערב מערב ת"ל באשר יברכך ה' אלהיך תניא כוותיה: דחזקיה מסת מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין בית שמאי אומרים יום ראשון מן החולין מכאן ואילך מן המעשר ובית הלל אומרים האכילה ראשונה מן החולין מכאן ואילך מן המעשר ושאר כל ימות הפסח יאדם יוצא ידי חוכתו במעשר בהמה ביום מוב מ"ם לא אמר רב אשי ידלמא אתי לעשורי ביו"מ יואי אפשר לעשר ביום מוב משום סקרתא מאי משמע דהאי מסת לישנא דחולין הוא דכתיב יוישם המלך אחשורוש מם על הארץ: ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות: ת"ר ושמחת בחגד לרבות כל מיני שמחות לשמחה מכאן אמרו חכמים ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות וכמעשר בהמה והכהנים בחמאת ואשם ובבכור ובחזה ושוק יכול

> אף בעופות ובמנחות ת"ל ושמחת בחגך

דאמר אין בין נדרים ונדבות כו׳ ואומר הרי זה מעשר. והוא לבע אדום שלובעין בו תריסין: שהקשה הר"ר יעקב מאורליינ"ש ליחני נמי שהנדרים אינם באים אלא מן החולין דהוה ליה חובה ונדבות אף ממעשר שוהיה מתרך הר"ר אלחנן דמיירי בעולה דבלחו הכי אינה באה יאכי מן החולין שאינה נאכלת כדפרישית:

דתניא בפי אלו דברים בפסחים (דף ע. ושם) לא ילין מן

אלא ליום ולילה אחד משמע דאית

ליה דאורייתא אבל פליג אאידך תנא

ןדחמר שני ימים ולילהן ויש לומר

דסבר כתנה דמתני׳ פרה חלו דברים

(שם דף סט:) דתנן אימתי מביאין

עמו חגיגה בזמן שבא בחול בטהרה

ובמועט כזמן שכא בשבת במרובה

או בטומאה אין מביאין א"כ משמע

דלאו חובה דפעמים לא אתיא

כדקאמר רב אשי התם בגמרא:

יאמאי דבר שבחובה הוא. אומר

דהוה מצי להקשות עולה היא ואינה

נאכלת ואין נותנין דמי מעשר רק

בדבר הנאכל והכי מלינו בסיפרי

פרשת עשר תעשר בכל אשר תאוה

נפשך יכול בעבדים כו' יכול ליקח

בהמה למשתה בנו וכו' הרי אתה דן

כו׳ אי מה להלן עולה ושלמים אף

כאן תלמוד לומר ואכלת ושמחת

שמחה שיש בה אכילה יצאו עולות

שאינן נאכלות ויש להקשות דאמר

בפ"ק דחולין (דף כח. ושם) בשמעתתח

דכמשפט אינטריך כמשפט בעולת

העוף לומר שאינה באה אלא מן

החולין תיפוק ליה דעולה היא ומיהו הא

לה קושיה הוה דהתסח נתי פריך (ה)

ביום מביום לוותו נפקא ומשני כדי

נסבא והוא הדין דמני למיפרך עולה

היא ולישני הכי אבל הר"ר אלתנן

מפרש דכתיב והקריבו דהוי חלוק

שמע מינה דמוליא מכלל שאר עולות

ולייתי ממעשר אע"ג דאינה נאכלת

ומיהו תימה ההיא דמגילה (דף מג)

סר"ר אלמנן הוא הדין

בופלין בחמה לבחמה בהמה ראשונה מן החולין ואינך למעשר אבל מעית למעות להלטרף מעות חולין ומעות מעשר לקנות בהמה (ט) דמשמע ליה דהוי דבר שבחובה ממעשר לא וכל אחד ואחד לפי סברתו מיהו יש ליתן טעם במילחא דתרוייהו דחוקיה אמר אין טופלין מעות סברתו ניכר כיון שאפשר לו ליטפל בשתי בהמות הכי עדיף דקבירא ליה לחזקיה התם חולק לחובתו לשתי בהמות הלכך במעות לא איטפל ור' יוחנן אומר טופלין למעות כיון דרבייה קרא טפילה דשרי על כרחו הכי הוא דבשתי בהמות לא הוי דסבירא ליה לר' יוחנן אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכן מלינו בירושלמי אמר רבי אילא בשם רבי אמי איתפלגון חוקיה ורבי יוחנן חוקיה אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכו":

בשר הוא:

ילמו

והאי

מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין. ונשילהי פרק התודה (מנחות דף פנ.) מפקינן ליה מקרא אחרינא וגם נפרק דם החטאת (זנחים דף זמ) ויייל דהכא אילטריך דסלקא דעתך אמינא כיון דכתיב אשר יברכך לטפלה דמעשר אימא כולי נמי לייחי מן המעשר: רת"ל אשר יברבך. מיהו בירושלמי מפקינן ליה דכחיב מסת וכחיב לא תוכל שאתו (דכרים יד) מה להלן מן המעשר כו' ר' אליעור אמר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה להלן מעשר אף כאן מעשר רבי טולא בר ישמעאל נאמר כאן מסח ונאמר להלן ותרב משאת מה להלן אחת עיקר והשאר טפל אף כאן: ה"ג ושאר כד ימות הפסח אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה. אבל

יש ספרים שכתוב בהן גירסא אחרת ואין לישבה: משום סקרתא. הקשה הר"ר אלמנן תיפוק ליה דאין מקדישין ביו"ע וי) וכדקאמר בפרק בתרא דבילה (דף לו:) וי"ל דשאני הכא דקדושה ועומדת כיון דחייב מן התורה לקדשו כדאמרינן בפרק בתרא דבכורות (דף נת.) הלכך לא שייך ביה שום איסור והר"י חירן דלביעה דנקט לפי שהוא איסור דאורייתא הלכך גורו בה אבל מקדיש דלא הוי רק דרבנן לא גוור וכן משמע החם ובילה דף לוי) גבי אין רוכבין על גבי בהמה ומוקי לה משום סחומין לימא קסבר תחומין דאורייתא אלא גורה שמא יחתוך ומורה משמע דמשום איסור דרבנן לא גזרו ורבי אלחנן היה רולה לחרץ דלהקדיש לא קאמר דהא אמרינן בפרק שואל (שבת דף קמח:) מקדיש אדם חגיגתו ביו"ט ופסחו בשבת א"כ הכא נמי כיון דנפיק בה ידי שלמי שמחה מני להקדיש אך אין הר"י מודה לו כיון דלא אתי עיקר משום שלמי שמחה דאם לא כן בדין דנדרים ונדבות נמי ליקדשן כיון דנפיק משום שמחה ומכל הני שינויי לא יחכן בבכורות פרק בתרא (דף וה.) אמאי נקט סקרתא ולא נקט מקדישין דהתם לא שייך גורה אלא (ד) שינוי ראשון דקדושים ועומדין יתכן התם והכא ולא דמי להגבהת תרומות ומעשרות דאסור משום מתקן דהכא לא מתקן הוא דבלאו הכי שרי למיכל קודם שיעשר בהמומיו: רישם המדך אחשורוש מם. אבל יהיו לך למס ועבדוך (דנרים כ) וכן ויהי למס עובד (נראשית מט) לא מייתי דהני לאו מעות משתמעינן (0) אלא לשון עבדות בעלמא: ושמחת בחגר לרבות מיני שמחות לשמחה. גבי חג הסוכות כתיב ודרשינן ליה מדהדר כתביה

הכא כיון דכתבי" גבי עלרת ופסח ילפינן מיניה בהיקש וכן מלא רבי אלחנן בסיפרי דמעלרת הוא דרשינן לה דכתיב חכרת כי עבד היית בארץ מלרים לימד כל שנוהג בעלרת נוהג בפסח וחג או אינו כל שנוהג בפסח וחג נוהג בעלרת תלמוד לומר אלה אלה נוהגין בעלרת כו':

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אמאי יכו' הם לאו הושים הום דהתם נמי פריד ידו הימנית מדרבה בר חנה נפקל ומשני כדי נסכא יהוא הדין דמני למימר מן החולין עולה היא ולשני הכי אכל הר"ר אלחטן מפרש דסד"א מדכתיב והקריני דהוי: (ב) בא"ר חינה כחה אלא מן החולין כירן שאינה נאכלת כדפרי': (ג) ד"ה טופלין וכו׳ משמע ליה לחזקיה נהוי שכתיכה ממעשר לא ור׳ יוחנן משמע ליה שיהא חולין מעורב עם כל אכילותיו וכל חחד ואחד לפי סברתו וכו׳ דחוהיה דאמר אין טופליו מעות למעות סנרתו ניכר דביון וכו׳ דסבירא ליה לחוקיה אדם חולק חובתו וכו' ור' יוחנן חומר טופלין מעות למעות דכיון . דרבייה: (ד) ר"ה משום יכו' דאין מקדישין ביום טוב בדתנן בפ' בתרה: (ה) בא"ד ולה נקט ולא נקט מקדישין דהתם לא שייך נזירה חלח שירורייא המא דקדושה ועומדת יתכו משתמעינן מיניה אלא:

רבינו חננאל (המשך) תניא כוותיה דחזקיה מסת מלמד שאדם מביא מז . החולין בש״א יום ראשון מן החולין מיכן ואילך מן המעשר ובה"א אכילה ואילך מן המעשר. פי׳ אכילה ראשונה בהמה לא תהא אלא מן החולין ושאר כל ימות הפסח אדם יוצא י"ת במעשר בהמה. אבל ביו"ט לא דלמא אתי לעשורי ואי אפשר לעשר ביו"ט משום סיקרא שסוקר על הבהמה שנמצא כצובע ביו״ט. ומסת מנא לן דלישנא דחוליו הוא ואמרינו מסת מלשון מס כדכתיב וישם המלך אחשורש מס על הארץ: מתני' ישראל יוצאיז י״ח בנדרים ונדבות כוי. ת״ר ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה מיכן אמרו ישראל יוצאין י״ח בנדרים ונדבות וכמעשר בהמה. והכהנים בחטאת ואשם ובבכור ובתוה וכשוק יכול אף במנחות ובעופות תלמוד לומר ושמחת בחגר. מדבקמאן, ג) ודברים טון,

ד) נע"ל), לו נע"ל),

ו) וייקרא כגן, ו) ונ"ל חמשן,

תורה אור השלם

ו. ושמחת בחגר אתה

ובנר ובתר ועברך ואמתר והלוי והגר

והַיָּתוֹם וּהָאַלְמְנָה אֲשָׁר

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

מי שחגיגה כאה מהם "יצאו אלו שאין

חגיגה באה מהם רב אשי אמר מושמחת

נפקא ייצאו אלו שאין בהן שמחה ורב אשי

האי בחגך מאי עביר ליה ההוא לכררב

מי שחגינה באה מהם. פרש"י דכתיב לא ילין חלב חגי ומיהו לקמן (דף י:) לא מפקינן ליה לפי המסקנא אלא מגזירה שוה

> חגיגה דאי ממדבר הוה אמינא עולה ושלמים באה מהם וליכא למימר אם כן לא יהו באים שלמי שמחה ממעשר רק על ידי טפילה כמו חגיגה דהא בסיפרי ילפינן ליה מגזירה שוה דכתיב בו שם במעשר וגם בהתודה (מנחית פב.) מדכר גורה שוה שם שם לשלמים הקשה ה"ר אלחנן לילף שמחה מהר עיבל דכתיב (דברים כו) וובחת שלמים ומינה ממעטינן עופות ומנחות וכן דרים רבי יהודה בן בתירא בפסחים (דף קט.) ועוד אמאי לא מוקמינן קרא בבשר חולין דמיקרי שפיר שמחה ותירן דודאי ילפינן מהר עיבל מה שמחה דלהלן שלמים אף כאן שלמים ובירושלמי איכא אבל לא בטופות ומנחות דכתיב זבח בהר עיבל: בחגך ולא באשתך. ומ״ק למפיק לה מדרשה ושמחת בחגך

> מי שחגיגה וכו' י"ל דתרוייהו שמעינן מינה דליכתוב בחג ומיהו מלינו למימר דפליג עליה ולא משמע ליה (ד) והא דאין נושאים נשים במועד מוקי טעמא כאידך דהתם:

> מר שיש לו אוכלין מרובין. נירושלמי אמרינן עני וידו רחבה קורא אני עליו איש כמתנת ידו עשיר וידו מעוטה על זה נאמר כברכת ה׳ אלהיך עני וידו מעוטה על זה נאמר מעה כסף שתי כסף אין פחות ממעה כסף ואין פחות משתי כסף: תוור ומקריב שני. ביו"ם שני.

> פרש"י ואינו עובר משום בל תוסיף דרחמנה המר וחגותם אומו חג חד יומא והוא חוגג שני ימים דהוה ליה תשלומין דראשון אבל בסתם אסור כדמפרש ואזיל ולא שייך לאקשויי כיון דלא הוי חוי בראשון איך הוה חזי בשני הואיל ושמעינן ליה לר׳ יוחנן בסמוך תשלומין דראשון דהוה חזי בראשון קרינן ביה הואיל ואיכא שם הרבה כהנים שיקריבו אותן בבת אחת ומיהו ר"ח פירש בענין אחר ווהו לשונו אמר ריש לקיש הפריש עשרה בהמות לחגיגתו הקריב חמשה ביו"ט ראשון מקריב חמשה ביו"ט אחרון ואע"ג דאין מקריבין נדרים ונדבות ביו"ט הואיל והללו תחילת הפרשתן לחגיגה היתה מותר להקריבן ביום

טוב ורבי יוחנן אמר כיון שפסק שוב אינו חוזר ומקריב ומביא א"ר אבא ולא פליגי כאן בסמם כאן במפרש הא דר' יומנן כגון שהפרישן סמם והקריב ויש לו שהומ ביום לשחוט השאר וגם יש לו אוכלים ולא שחטן שיורי שיירינהו ונעשו כנדרים ונדבות שלא מחמת יום טוב שאין קריבין ודריש לקיש כגון שפירש שאלו הנשארים יקריבם ביום טוב אחרון כגון זה מוחר הכי נמי מסתברא דכי אחא רבין אחר רבי יוחנן הפריש עשרה בהמות לחגיגחו הקריב חמשה וכו׳ חוזר ומקריב וכו׳ קשים חהדדי כו׳ אלם לאו כו׳ איתתר נמי אתר רב שמן בר אבם אתר רבי יוחנן לא שני דכיון שפסק [שוב אינו מקריב] אלא שלא גמר היום דאמרינן שיורי שיירינהו ונעשו נדרים ונדבות אבל גמר היום חוזר ומקריב כך פירש רבינו חננאל וראייה לדבריו משמע בירושלמי דמכילתין היו לפניו (ה) עשרה בהמוח הקריב חמשה ביום טוב ראשון והמוחר מהו שידחה יום טוב האחרון רבי קריספא אומר איחפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אומר דוחה וחד אומר אינו דוחה ולא ידעינן מאן אמר [דא ומאן אמר דא] אמר רבי זירא נפרש מליהון דרבנן מן מליהון דרבי יוחנן דו אמר טופל מעות למעות דו אמר דוחה ריש לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות דו אמר אינו דוחה אמר רב שמן

ילאו אלו שאין חגינה כאה מהן. דחגיגה חלב כחיב בה לא ילין חלב חגי וגר' (שמות כג): מתנר' אוכלין מרובין. בני בית רבים דמדבר מדבר ושמא מכל מקום משמעות המקרא משמע חגיגה מביא שלמים רבים שלמי חגיגה רבים לפי האוכלים ועולת ראייה ולקמן מפקינן ליה ממדבר מדבר שמא אלשון דויחוגו קא סמיך דמשמע מועטת: עולות מרובות. דכתיבי איש כמתנת ידו: גמ' עופל.

מעות חולין ומעשר יחד: אילימא הכי קאמר ליה הרי אמרו בהמה לבסמה (כ) מעות למעות לא. כחוקיהד): לימה ליה הרי המרו חין עופלין מעות למעות. כיון דלמיסר טפילח מעות אתא ושמעינן לחוקיה בהדיא דאין טופלין היכי שביק מילתא בהדיה ומוחיב מדיוקה: אלה אף טופלין קאמר ליה. דשמעינן לרב חסדה דקחמר בטופל ומביה פר גדול דוקא מעות למעות אבל בהמה לבהמה לא ואמר ליה איהו הרי אמרו אף טופלין בהמה לבהמה כמחן וכו': וכי חימה המורחי הוח דפליגי. חזקיה ורבי יוחנן הוא דפליגי בבהמה ובמעות ים: אבל מחנייחה. דאייתינן לעיל תניא כוותיה דמר ודמר: לֹפֹ פּליני. במעות אלא בבהמה דהך דקתני אם רצה לערב הוא דקאמר מעות דוקא אבל אידך מתניתא ס"ל בין מעות בין בהמה ורב ששת כברייתה בתרייתה סבירא ליה: והא קסני אכילה ראשונה מן החולין. וקח סלקח דעתך דסעודה הבאה ראשונה על השולחן בעי כולה מחולין: דמי אכילה ראשונה. כלומר אכילה ראשונה פתמא קתני דאית ליה בין בהמה עלמה בין מעות שיעור אכילה ראשונה: חוזר ומקריב חמש ביום עוב שני. ולא אמרינן עובר הוא בבל תוסיף (ג) ורחמנא אמר ומגותם אותוי) מד יומא ומו לא דהנך נמי דחד יומא הוא ושני תשלומין דראשון: בסתם. אם הפרישן סתם אינו חוזר ומקריבן כדמפרש ואזיל: כאן במפרש. דאמר בהדיא ליום ראשון אני מפריש את כולן חוזר ומקריבן שאינו אלא תשלומי ראשון: האי סמס. דאמרת אסור להקריבן היכי דמי: משום

דלה כוב לים שבום כוה. ומסחמה

ליום ראשון הפרישן: שיורי שייר.

שהיה בדעתו לחוג שני ימים: ה"כ

מסתברת. דמודה ר' יותנן בדמפרש:

איחמר נמי. דהיכא דמוכח מילתא דלא

היה בדעתו לחוג שני ימים מודה ר"י:

בשעריך: דברים טז יד 2. איש כמתנת ידו בברכת יו אלהיף אשר נתן לף: דברים טדיו

→|0|**←**

הגהות הב"ח (מ) גם' האי דלא אקרבינהו משום דליכה שהות ביום ואלא דלית ליה אוכלין לימא האי דלא אקרבינהו מישוח דלים (ב) רש"י ד"ה אילימא וכו׳ לנהמה אבל מעות: (ג) ד"ה מוזכ יכו' דרחמנא אמר וכו׳ דשני תשלימין: (ד) תום' ד"ה בחגך וכוי ולא משמע ליה בחגך ולא באשתך יהל מי למייו עשר במחום והקריב חמש ניום טונ הראשון המותר מהו שילמה לי"ט וכו' דכ' יותנן דאמר אדם טופל מעות למעות ואין אדם טופל בהמה לבהמה הוא דהוא למכ דוסה ורים לקים דאומר אדס וכו' מעות למעות הוא דהוא אומר אינו דוחה:

רבינו חננאל (המשך) האחרון של חג ואע״ג שאין מקריבין נדרים ונדבות במועד הואיל והללו תחלת הפרשתו . לחגיגה היתה כאה מותר להקריבם ביו"ט ור' יוחנו אמר כיון שפסק שוב אינו מקרים א״ר אבא ולא פליגי כאן בסתם כאן כמפרש הא דר׳ יותנז כגוז שהפרישן בסתם והקריב מהן חמש. ואיכא שהות ביום לשחוט השאר וגם יש לו בני אדם שצריכין לאכלם וכיון שלא שחטם שיירי שיירינהו ונעשו מחמת יו"ט שאינן קריבין ביו"ט. וריש לקיש כגון שפירש ואמר שאלו הנשארים אקריבם ביו"ט האחרון כגון זה מותר הכי נמי מסתברא דכי אתא

דניאל בר קטינא דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב יומניין ישאין נושאין נשים במועד שנאמר יושמחת בחגר ולא באשתך: מתני' ימי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים ועולות מועמות נכסים מרובים ואוכלין מועמין מביא עולות מרובות ושלמים מועטין זה וזה מועם על זה נאמר מעה כסף שתי כסף זה וזה מרובים על זה נאמר יאיש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך: גמ' שלמים מרובים מהיכא מייתי הא לית ליה אמר רב חסדא מופל ומביא פר גדול א"ל רב ששת הרי אמרו מופלין בהמה לבהמה מאי קאמר ליה אילימא הכי קאמר ליה הרי אמרו מופלין בהמה לבהמה אבל לא מעות למעות ולימא ליה אין מופליז מטות למטות אלא הכי אמר ליה הרי אמרו אף מופלין בהמה לבהמה כמאן דלא כחזקיה ודלא כרבי יוחנן וכי תימא אמוראי הוא דפליגי מתנייתא לא פליגי והא קתני אכילה ראשונה מן החולין מאי אכילה ראשונה ישיעור דמי אכילה ראשונה מן החולין אמר

עולא אמר ריש לקיש הפריש עשר בהמות

לחגיגתו הקריב חמש ביום טוב ראשון

חוזר ומקריב חמש ביום מוב שני רבי

יוחנן אמר כיון שפסק שוב אינו מקריב

אמר ר' אבא ולא פליגי כאן בסתם כאן

במפרש האי סתם היכי דמי אילימא דליכא

שהות ביום לקרב יהאי דלא אקרבינהו

(ש) דליכא שהות ביום ואלא דלית ליה אוכלין

האי דלא אקרבינהו דלית ליה אוכלין לא

צריכא דאיכא שהות ביום ואית ליה אוכלין

י (מבדקמא) לא אקרבינהו שמע מינה שיורי

שיירינהו והכי נמי מסתברא דכי אתא רבין

אמר ר' יוחנן הפריש עשר בהמות לחגיגתו

הקריב חמש ביום טוב ראשון חוזר

ומקריב חמש ביום מוב שני קשיין אהדדי

אלא לאו שמע מינה כאן בסתם כאן במפרש ש"מ איתמר גמי אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחגן

בר אבא בשם ר' יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה יום טוב עד שיאמר אין עוד בדעתו להוסיף משמע דלענין דחיית יום טוב מיירי:

מז א מיי׳ פ״ח מהלי מנינה הלכה א: מח ב מיי שם פ"ב הלכה

עין משפם

נר מצוה

י: מש ג מיי׳ פ״ו מהלי יו"ט הלכה טו יפ"י מהל' אישות הלכה יד סמג לארן עה טוש"ע א"ח מקמו שעיף א ב סימו וטור ש"ע אה"ע סי' סד כעיף וו

ב ד מיי פ"ח מהלכות מגינה הלכה ובו יא: נא ה מיי פ"ב שם הלכה

נב רז מיי שם הלי ז:

רבינו חננאל מי שחגיגה באה מהן יצאו

אלו שאיז חגינה כאת מהז רכ אשי אמר מושמחת מי שיש בהן שמחה יצאו עופות ומנחוח שאין בהם שמחה. והאי בחגר מיבעי ליה לכדרב דאמר ושמחת בחגר ולא באשתך: [מתני'] מי שיש לו אוכלין מרובין ונכסים מועטין מביא שלמים מרוביו ועולות מועטיו כו׳ פי מי שיש לו בני כו׳ פי מי אדם מרוביו וכולו רוצים לאכול כשר במועד ואיז . לו בהמות אלא מעט אמר רב חסדא טופל ומביא פר גדול. א"ל רב ששת הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה ואתינן למידק חומא כרי מאמר לים לכר חסדא אמאי אמרת טופליז פר גדול מכלל שאין . טופל בחמה לבהמה הרי לבהמה ומקשינן כמאן אמר רב ששת ההיא כרבי יוחנן דהא אין אחד מהן אומר טופלין למעות וכי חימא דחוקיה ור׳ יוחנן הוא דפליגי והוא דאמר כהני מתנייתא והקתני אכילה ראשונה מן החולין כלומר הבהמה הראשווה שיאכל בחחלה תהיה מן החולין. לאו בהמה מכלל שטופלין לרהמה ואיז טופליו מעות וקונה בהמה אחת. מאי . אכילה ראשונה דקתני בעינן ממעות חגיגה כדי ממעות חולין א"ר שמעון בז לקיש הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ליו״ט ראשון חוור ומקריב חמש ליו"ט

שאר עבירות רולח שוגולן אין עדיו לפניו:

נאמר עצרת בפסח. ובירושלמי יליף לה ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל

נאמר חמשה עשר בפסח ונאמר חמשה עשר בחג מה

להלן ניו"ט אחרון משלומין לראשון

אף כאן י"ט אחרון תשלומין לראשון]

ותו ליכא למיפרך כדפריך בהש"ם שלנו

דהת גזרה שוה גמורה (ה) כדילפינן

מינה בסוכה בפ' הישן (דף כו.) ועוד

יהודה בר ספרא בשם רבי אושעיא

דרים התם וחגותם אותו חג לה׳

שבעת ימים וכי שבעה הם והלא

שמנה הם אלא יצא שבת [מהם] הרי

ז' ר' יוסי בעי וכי מכאן למדנו שאין

חגיגה דוחה שבת והלא ממקום אחר

התיב רבי יותנן אחוי דרב ספרא

והתניא אף בפסח כן מעתה לא מהן

שנת הרי [ששה] הגע עלמך שחל

י"ט ראשון ואחרון בשבת כלא מהם

שני ימיםן הרי כאן ששה אתא יהודה

בר ספרה בשם ר' חושעיה וחגותם

אותו חג לה׳ שבעת ימים (ו) לא מהן

שבת שכבר למדנו שחין חגיגה דוחה

שבת ומה ת"ל תחגוהו לרבות יו"ט

האחרון לתשלומין לראשון וכל אותן

דרשות אינן בכאן אך בפרק אלו

לברים (פסחים דף ע:) מייתי לההיא

דיהודה ספרא ופריך עלה ההיא דחל

יו"ט הראשון והאחרון בשבת הרי כאן

ששה ולא מייתי תחגוהו:

תשלומין זה לזה. והסים

דילפינן תשלומין לחג השבועות מחג

המצות כל ז' לא מסתבר למימר

תשלומין זה לזה כיון דחול גמור הוא:

כיון דלא חוי בראשון תו לא חזי

בראשון וחגר בשני מי אמרינן כיון

דחיובה עליה רמיה ברחשון תו לה

פקע מיניה אע"ג דהשתא לא חזי

או דלמא כיון (ו) דמשלומין זה לזה לר׳

אושעיא לאו מיחייב ומיהו כיון

דהשתח לחו בר חיובה הוח לה מצי

מייתי ליה הואיל ואינו בביאה לא

הוי בהבאה:

בממא ביום מביא. גני מיר

רבי ור' יוסי בר יהודה (נזיר דף ית.)

(ח) בנטמח בשמיני שכן יצח לשעה

הראויה להביא קרבן אבל בליל שמיני

דלא חזי לקרבן לא ורבי יוסי בר

יהודה דנקט נטמח בשביעי לחו משום

הבאת קרבן הוא אלא דחשיב ליה

כמה טומאות בשביעי:

שאני מומאה הואיל ויש לה

קשה למורי א"כ סבירא ליה לר' יוחנן

תשלומין בפסח שני. היה

שנטמא קאי דע"כ לא פליגי

בשני. ול"ע אם היה פשוט

דלקמן (דף יו.)

גג א מיי׳ פ״ה מהלכות

הגהות הב"ח רש"י ד"ה והוליד ממזר וכו' זכרון לעונו לפיכך: (ב) ר"ה מאי משלומין כילד הן משלומין הפ"ד ואח"כ מה"ד הג"ה ומאן דאמר תשלומין לראשון דריש מאותו דראשון וחגותם אותו ומ״ר תשלומין זה לזה דריש מאותו דסיפיה ימים תחוגו שבעת אותו כלומר האי אותו נופל בשבעה דכולז . ראויין לו ע"כ הס"ד: (ג) ד"ה כולן משלומין וה וכו' בימים שלפניו דיום ראשון וכו׳ משלומין זה לזה הס"ל: (ד) ר"ה שמני סד"ח עם ד"ה הוחיל יים לה משלומין כגון אילו נטמא נפסח ראשון מביא נפסח עני: (ה) תום' ד"ה נאמר וכו' נמורה היא כדילפינן וכו׳ אלא צא שבת מהם הרי ו': (ו) בא"ד תג לה' שכעת ימים וכי ז' והלא ח' הם אלא כח מהן שנת: (ו) ד"ה כיון וכו' דהשתח לא חזי או דלמא כיון דהשתא לאו בר חיובא הוא לא מצי מייתי ליה הואיל ואינו בביאה לא הוי בהבאה ומיהו אושעיא כיון לרבי דתשלומין זה לזה לא מחיים הס"ד וכל"ל: (ת) ד"ה נטמל יכו" דבנטמא נשמיני מביא שכן ינח בשעה הרחויה יכוי כמה טומאות בשביעי:

רבינו חנגאל

יבין א"ר יוחנן הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביום טוב ראשון חוזר ומקריב חמש ראשון חוזר ומקריב חמש ביו״ט האחרון. קשיין אהדדי אלא לאו ש״מ כאן בסתם כאן במפרש ש"מ אתמר נמי משמיה דרי יוחנן לא שנו כיוי אלא שלא גמר היום דאמרינן מדלא אקריב שיורי שיירינהו לזמן אחר ונעשו כדין נדרים ונדבות, אבל גמר היום חוור ומקריב: **מתני'** מי שלא חגג ביו״ט הראשוי . חוגג והולך את כל הרגל כולו ויו"ט האחרון וגמרינן להו לתשלומין אותו חג לה' שבעת ימים בשנה חקת עולם וכתיב המצות השבועות ובתג הסוכו' אשתכח ראתקוש להו יום שמיני של חג מנא

ד: מגילה ה. [יומא ג.], ב) יבמות כב:, ג) ולעיל ב. ערכין ב:ן, ד) ופסחים פ.], **כ)** וכרימות מ.נ. ו) ופסחים לג.ן, ז) נלקמן ח.ן, ה) נלעיל ב.ן, ט) [עי' מהרש"א ותוס׳ יו"נו ועי' מוס' נ"ב פח: ד"ה התם אפשר תמלא סעד בדול למהרש"ל ו"ל דבנול של רבים איירו].

זכרון (ה) לפיכך אין עונותיו נמחקין בתשובה: יכול להחזיר. דמי גניבתו וגולתו לבעלים: ויתקן. ויהא מתוקן החטא: **מעווס**. מקולקל: גמ' מנהני מילי. די"ט האחרון של חג הסוכות תשלומין לקרבנות החג ליחידים: עלרה בשביעי של פסח. בפרשת כל הבכור ששת ימים תחכל מלות וכיום השביעי עלרת (דברים טו): מה לשביעי של פסת. תשלומין לראשון שהרי אינו חלוק משלפניו. שמיני עלרת חלוק משלפניו לענין פו"ר קש"בי): מופנה. ולריכה גזירה שוה זו שתהא מופנה דתו לא פרכינן עליה מידי דכל גזירה שוה מופנה למידין ואין משיבין: לאיי. באמת: הא כתיב לא תעשה מלאכה. בההוא קרא גופיה וביום השביעי עלרת לה' אלהיך לא מעשה מלאכה: ומנא מייםי לה מהכא. משום דר' יוחנן דגמר לה כדאמרינן לעיל אמורא הוא נקט הכא האי לישנא: **כל שבעה**. כל יום ויים: בחדש השביעי. כל ימי החג האמור בחדש השביעי: יכול יהא חוגג והולך כל החדש. איזה יום שירלה לתשלומי החג אם לא הקריב בחג: מ"ל אוסו. בסיפיה דקרא תרי אותו כתיב ביה: מאי תשלומין. כילד הן תשלומין (ב): כולן משלומין לרחשון. שהרי יום חחד עשה הכחוב עיקר בכולן דכתיב אותו ושלאחריו עשה תשלומין לו: כולן משלומין זה לוה. חין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו בעלמו למי שלא נראה בימים שלפניו (ג) יום ראשון שהוא נראה להביא עיקר לדידיה וימיו שלחחריו תשלומין לו: חיגר. אינו ראוי ליראות כדאמרינו במתניים: נשמה ביום. בכריתות (דף ט.) תון מיר מביא קרבן אחד על טומאות הרבה ואמר חזקיה נטמא ביום ח' שהוא ראוי להביא קרבנות ולהתחיל מנין נזירותיו וימים שמנה קודם טומאה בטלין כמו שנא' וביום השמיני יכיא שתי תורים או שני בני וגו' והזיר לה' כל ימי נזרו וגו' והימים הראשונים יפלו כי טמא נורו (במדבר ו): מביא. קרבן על הטומאה השנית שכבר נתחייב בקרבן הטומאה והתחילה

נטמא בליל שמיני אינו מביא אלא קרבן אחד דכיון דלא יצא מטומאה הראשונה לשעה שהיא ראויה להביא עליה קרבן לא נתחייב בקרבן הראשון ואין לו תשלומין: ורבי יוחנן אמר. הואיל וטבל לטומאתו ראשונה והעריב שמשו נתחייב בקרבן ואף על פי שאין לילה ראוי לקרבן. אלמא אף על גב דלא ראוי

שניה והרי זו טומאה אחרת. אבל

ליה. א״ר יוחנן גמרינן ליה בג״ש נאמרה עצרת בשביעי של פסח. ונאמרה עצרת בשמיני של חג. מה שביעי של פסח

יש לו תשלומין אף עצרת דחג יש לו תשלומין ואמרינן האי עצרת צריך להיות מופנה ומפורש במס' נדה פרק המפלח

שצריך להיות מופנה כדי שתדין ממנו זה הדין שכל ג"ש שהיא מופנה בשני צדדין למידין ואין משיבין. ואע"פ שיש לה

פרכא אין משיבין. ואם אינה זו העצרת כתובה בה מופנה. איכא למפרך מה לשביעי של פסח שכן אין חלוק מלפניו פיי

כולן שבעת ימי הפסח קרבן אחד לכולן, קרבן של יום ראשון הוא קרבן לכל הימים. אבל שמונת ימי החג. יום הראשון

י"ג פרים, ויום השני י"ב פרים הולכין ומתמעטין וביום השמיני פר אחד הנה חלוקים הן זה מזה. ואמרינן לאיי אפנויי

מופנה כר'. ותנא מייתי ליה מהכא וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וגו' יכול יהא חוגג והולך כל שבעה ת"ל אותו.

d) נקמנן או פילה כו כייה לל שנו. הא דמניא לקמנן אותו אתה חוגג ולא יותר אלא שלא גמר זה הבא על הערוה. דעפי בושתו ניכר שהממזר נראה לעולם אבל היום: אכל גמר היום. ולא היה לו שהות להקריב כל חגיגות שהפריש: מתנר' מי שלא חג. שלא הביא חגיגתו ביום הראשון של חג: ויו"ע האחרון של חג. חוגג שמיני עלרת ואע"ג דרגל בפני עלמו הוא הוי תשלומין לראשון: והוליד ממור. שהביא פסולין בישראל ויהא

לא שנו אלא שלא גמר אבל גמר חוזר ומקריב מאי גמר אילימא גמר קרבנותיו מאי מקריב אלא שלא גמר היום אבל גמר היום חוזר ומקריב: מתני' אמי ⊕שלא חג ביו"ם הראשון של חג חוגג את כל הרגל ויו"מ האחרון של חג יעבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר ימעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות ר' שמעון בן מנסייא אומר פאיזהו מעוות שאינו יכול להתקן זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר א"ת בגונב וגוזל יכול הוא להחזירו ויתקן ר"ש בן יוחי אומר אין קורין מעוות אלא למי שהיה מתוקן בתחילה ונתעוות ואי זה זה תלמיד חכם הפורש מן התורה: גמ' מנהני מילי אמר רבי יוחנן משום רבי שמעאל נאמר יעצרת בשביעית של פסח ונאמר עצרת בשמיני של חג מה להלן לתשלומין אף כאן לתשלומין מופנה ראי לאו מופנה איכא למיפרך מה לשביעי של פסח שכן אינו חלוק משלפניו תאמר בשמיני של חג שחלוק משלפניו לאיי אפנויי מופנה מכדי מאי עצרת עצור בעשיית מלאכה הכתיב לא תעשה מלאכה עצרת דכתב רחמנא למה לי אלא שמע מינה לאפנויי ותנא מייתי לה מהכא דתניא וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים יכול יהא חוגג והולך כל שבעה ת"ל אותו אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל שבעה אם כן למה נאמר שבעה לתשלומין ומנין ישאם לא חג יו"ם הראשון של חג שחוגג והולך את כל הרגל ויום מוב האחרון ת"ל יבחדש השביעי תחנו אותו אי בחדש השביעי יכול יהא חוגג והולך החדש כולו ת"ל אותו אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג חוצה לו ומאי תשלומין ר' יוחנן אמר מהתשלומין לראשון ור' אושעיא אמר תשלומין זה לזה מאי בינייהו א"ר זירא חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני איכא בינייהו רבי יוחנן אמר תשלומין לראשון סייכיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני ור' אושעיא אמר תשלומין זה לזה אע"ג דלא חזי בראשון חזי בשני ומי א"ר יוחנן הכי והאמר חזקיה יינפמא ביום מביא בלילה אינו מביא ורבי יוחנן אמר אף בלילה נמי מביא א"ר ירמיה שאני מומאה דיש לה תשלומין בפסח שני מתקיף

שני לקרבן יש לו חשלומין: שאני שומאה. קרבן הנדחה מפני הטומאה ולפיכך יש לו חשלומין ואף על גב דלא נראה להביא: הואיל ויש לה השלומין. (ד) כגון אלו בפסח שני שהרי מי שלא נראה ברחשון יש לו חשלומין אבל הנדחה מפני דבר אחר לא מצינו לו תשלומין אלא אם כן נראה להביא: הניחם למאן דאמר כו'. פלוגתא היא במסכת פסחים בפרק מי שהיה טמא (דף לג.):

לה רב פפא הניחא למאן דאמר ייפסח

שני

לטהרתו. האע"פ שלא תוכיב בעת טומאחו. ופירק ר' ירמיה שאני טומאה הואיל ואית לה תשלומין בפסח שני פירוש הלא מי שנטמא לילי י״ד בניסן או מקודם לכן לא נתחייב עדיין להקריב בפסח בעת טוֹמאתו ואעפ״כ נתחייב באותו פסת להשלימה בי״ד באייר בפסח שני כד זה הנויר וזה שאמרנו דמיירי בנזיר מפורש בכריתות פ׳ ארבעה מחוסרי כפרה בגמרא ינזיר שנטמא טומאות הרבה. ואוקימגא התם לר׳ יוסי ב״ר יהודה. ודלא כר׳ דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי כ׳ יוסי בר׳י אומר ביום תגלחתו. ראי ר׳ לא משתכחת לה גזיר שנטמא טומאות הרבה להיפטר בקרבן אחד ופריש הכי התם כיון דא׳ ר׳ נזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אחר כולה טומאה אריכתא היא ולית הכא טומאות הרבה. ואי דנטמא בשמיני שלו וחזר ונטמא בשמיני אחר וחזר ונטמא בשמיני

נטמח ביום רחשון וחזי בשני מייתי חגיגה חם כן לימח לעיל ריש מכילתין

לאתויי טמא בראשון ונטהר בשני ויש לומר דאין הכי נמי אלא משום

דלרב פפא דבסמוך לא מלי למימר הכי נקט מילחא דשוי לחרוייהו:

תגינה הלכה ד וזו: נד ב מיי שם הלכה ו: בה ג מיי׳ שם הלכה ז: נו ד מיי׳ שם הלכה ד ופ"ב הלכה ה: בל ה מיי׳ שם פ״ב הלכה

:5

תורה אור השלם ו. מעוַת לא יוכַל לְתְקּן וְחֵסְרוֹן לא יוּכְל לְהמָנוֹת: קהלת א טו 2. ששת ימים תאבל מצות וביום השביעי עַצָרָת לִייִ אֱלֹהֶיךְ לֹא תעשה מלאכה:

רברים טז ח 3. וחגתם אתו חג ליי שבעת ימים כשנה חקת עולם לדרתיכם בחרש השביעי תְחגוּ אתוּ: ויקרא כג מא

מוסף רש"י

והוליד ממנה ממור. עיני גלוי וסכר כל זמן שממור קיים ניבמות כב:.. אם כן למה נאמר שבעה לתשלומין. והוא הדין לחג המלות שהרי אף י**הוא שבעה ימים** ולקמן יז. נטמא כיום מביא בלילה אינו מביא. נטמח נזיר ביום ח', שראוי לקרבן, מכיא ב' קרבנות, בליל ח' אינו מביא, דלענין קרבן טומאה אריכתא היא, דלילה מתוסר זמן (כריתות ח.).

רבינו חננאל (המשר) אותו כלומר יום ראשוו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל ז'. א"ב למה נאמר שבעה ל) תשלומין זה לזה. פירוש ר' יוחנו סכר מי שנתחיים לחגיגה ביום הראשוז ולא חג משלם כל שאר ימות החג ואם לא נתחיים בראשון כגון שהיה חולה וכיוצא בו אע"ג דאתפח בשני פטור הוא. ור׳ אושעיא סבר כיון ראתפח בשני חייב לשלם בשאר הימים וכן כל ימות החג תשלומין הן זה לזה. א"ר וירא חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני איכא בינייהו. ר' יוחגן סכר פטור כיון דלא חזי בראשוו לא חזי בשני. ור׳ אושעיא סבר כן ולא יתכן זה שחלקו לו חזקי ורי וחנז כשנטמא בלילה . להעמידה בזב ונכוחים הן למבין. ומקשינן מי א״ר יוחנן הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא. פיי נזיר שנטמא טומאת מת ועוד נטמא ביום שמיני לטומאתו הראשונה טומאת מת אחרת מביא אינו מביא. ר' יוחנו אמר אף כלילה נמי מביא והאי ר בליל שמיני שלו לא חזי לאתויי קרבן וקא״ר יוחנן חייב להביא קרבן

אחר בתשלום ח' ימים

או נראה דחסר כאן וצייל שבעה לחשלומין מאי השלומין ריי אמר חשלומין לרששין וריא אימר חשלומין וה לוה וכו'. בן אינו מובן ואולי צייל סבר דחייב בשני ומקשינן מי אמר ריי הכי והאמר חוקיה נטמא ביום מביא, לא ימכן וכו' ונסוסים הם למבין אלא הכי פירושו טיר שנטמא וכו'.

נה א מיי פ״ה מהל׳ קרכן פסח הלכה ח נט ב מיי פ"ג מהלכות מחוסרי כפרה הלכה

> ב מיי׳ שם הלכה ד: בא ד מיי׳ פ"ג מהלכות מפלה הלכה ח טור ש"ע א"ה פי' קה פ"ו:

עין משפם

נר מצוה

ממג עשין רנד:

רבינו חננאל

אחר. כיון דנטמא בשעה שהוא ראוי להביא בה ואחת אלא ש״מ דלא כר׳ (אליעזר) ומקשה רב הניתא לר׳ נתז דסבר פסת שני תשלומי דראשון הוא איכא לשנויי כדשנינן. אלא לר׳ דסבר פסח שני רגל בפני עצמו הוא. מאי אית לך למימר דברי די ור׳ נתו מפורשיי בפסחים פרק מי שהיה טמא או בדרך החוקה בתחלתו. נופריק שאני טומאה דאית ... לה תשלומין בפסח שני). ומשני לילי שמיני [שאני דהוי] כאלו נטמא יום שמיני שלו ואמריני עליה כי כבר נטמא בעת שנתחייב בה קרבן לפיכך משלימין בעת טהדתן. ומקשינז עליה דרב פפא אין מחוסר זמן. והא"ר יוחגן בכריתות סוף פרק אחת כלילה ושתים ביום שמיני שלו מביא קרבן אחר. שתים בלילה ואחת ביום שמיני שלו אינו מביא קרבן אחר. ואי ס״ד דר׳ יוחנן אמר לילה אינו מחוסר זמן אפילו שתים בלילה לילי שמיני ואחת ביום יביא דהא אמרת לר יוחנן לילי שמיני כיום שמיני הוא ופריק . רב פפא כי אמר ר׳ יוחנן שתים כלילה ואחת ביום אינו מכיא לדברי האומר לילה מחוסר זמן ואמריני הא פשוטה היא מאי אתא ר' יוחנן לאשמעיני. ופריק איצטריך למימר לן ראה ראייה אחת ב. בלילה ושתים ביום מביא. מהו דתימא כיון דלילה מחוסר זמן הוא לא בלילה בהדיה שתים שראה ביום כאתקפתא . אידי התם כיון דלאו בזמן חיובא הוא לא תצטרף. ברב יוסף דאמר תדע דאע"ג דלאו בזמן חייבא דהא ראייה ראשונה של זב שכבת זרע בעלמא מצטרפא בהדייהו. והא דרב שישא ודרב יוסף מיפרשא בכריתות סוף פרק ראשוז ואיפכא התם: עבר הרגל ולא חגג אינו חייב באחריותו על זה נאמר מעוות לא יוכל חביריו לדבר מצוה ולא

נמנה עמהם. תניא נמי

שני תשלומין דראשון הוא. היינו ר' נתן אלא למ"ד שני רגל בפני עלמו הוא היינו רבי ואע"ג דאית ליה תנא דמסייע ליה פריך שפיר דמסחמא לא פליג ארבי דהחם דקי"ל הלכה כרבי מחבירו - חסרון זמן במי שהגיע לילו להקריב קרבנוחיו מחר הלכך מחוייב אבל לא מסתברא למימר דבעי לישבה ככולי עלמא: או תפדה

> של ערבית. אתיא כמ"ד תפלת ערכית חובה ואפילו למ"ד רשות בחנם אין לנו לבטלה אם לא ע"י אונס קצח וכן משמע ההיא דתפלת השחר (ברכות דף כו.) שכח ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתים וכן (שם דף ל:) אם שכח ולא הזכיר של ר"ח בלילה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בלילה הא מקדשין מחזירין ולא מחלק כלל בין למ"ד רשות או בין למ"ד חובה דמשמע דליכא מאן דפליג וההיא דשבת (דף ט: ושם) אי שרא ליה היתייניה לא מטרחינן ליה וכן בירושלמי אי עלה למטתו לא ירד היינו אונס קלת ולא כפי׳ ה״ג שפירש׳ דאף למ״ד רשות אי שויה עליה חובה הויא כחובה והא ליתא דמי לא עסקינן בהכי שכבר התפלל בשחר לילות וחם היינו מפרשים שויה עליה חובה באותה לילה יחכן ההיא דטעה ולא התפלל ר"ח בלילה ובברכות הארכתי לוהבאתי ההיא דאתרו (יומא דף פו: ישם) דתפלת נעילה פוטרת של ערבית: בר הי הי להלל. יש מפרשים שגר היה והיינו בן אברהם ושרה שנתוסף ה"א בשמן וכן בג שובג דכולה הגמרא עולה ה':

כברוא פומקא. רלועה ודומה משכח לו מעיקרא והשתח אברוא (ב"ק דף סו:) ובב"ר טים יאי עניוחא לברתיה דיעקב כערקתא סומקתא לסוסיא חיורא: באן באחותו פנויה. משמע לישנה דפסיקא ליה דיש ממזר מחייבי

כריתות מדנקט ש) אחותו טפי מכל שאר עריות והיינו כשמעון התימני ש (בקדושין בפרק האומר) (דף פח): [עי' קלושין על:]

שני תשלומין דראשון הוא אלא למ"ד מאשני

כל מדות מובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות אמר שמואל ואיתימא רב יוסף היינו ראמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא: ר' שמעון בן מנסיא אומר אי זה הוא מעוות לא יוכל לתקון זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר וכו': הוליד אין לא הוליד לא והא תניא ירבי שמעון בן מנסיא אומר גונב אדם אפשר שיחזיר גנבו ויתקן גוזל אדם אפשר שיחזיר גזלו ויתקן אבל הבא על אשת איש ואסרה לבעלה נמרד מן העולם והלך לו רבי שמעון בן יוחי אומר אין אומר בקרו גמל בקרו חזיר אלא בקרו מלה ואי זה זה תלמיד חכם שפירש מן התורה רבי יהורה בן לקיש אמר כל תלמיד חכם שפירש מן התורה עליו הכתוב אומר יכצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו ואומר ימה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי לא קשיא כאן באחותו פנויה כאן באשת איש ואי בעית אימא הא והא באשת איש ולא קשיא כאן באונם

רגל בפני עצמו הוא מאי איכא למימר אלא אמר רב פפא קסבר רבי יוחגן ילילה אינו מחוםר זמן ומי א"ר יוחנן הכי יוהאמר רבי יוחגן יראה אחת כלילה ושתים ביום מביא שתים בלילה ואחת ביום אינו מביא ואי ס"ד קסבר רבי יוחנן לילה אינו מחוסר זמן אפילו שתים בלילה ואחת ביום מביא כי קא"ר יוחנן לדברי האומר ילילה מחוםר זמן לדברי האומר פשיטא שתים ביום ואחת בלילה אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא כאתקפתא דרב שישא בריה דרב אידי קמ"ל כדרב יוסף: עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו ועל זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות: א"ל בר הי הי להלל האי להימנות להמלאות מיבעי ליה אלא זה שמנוהו חביריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהן דתניא נמי הכי מעוות לא יוכל לתקון זה שביטל ק"ש של שחרית או קריאת שמע של ערבית או ישביטל תפלה של שחרית או תפלה של ערבית וחסרון לא יוכל להימנות זה שנמנו חכיריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהן א"ל בר הי הי להלל מאי דכתיב יושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו היינו צדיק היינו עובד אלהים היינו רשע היינו אשר לא עבדו א"ל עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמורי נינהו ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד א"ל ומשום חד זימנא קרי ליה לא עברו א"ל אין צא ולמר משוק של חמרין עשרה פרסי בוווא חד עשר פרסי בתרי זוזי א"ל אליהו לבר הי הי וא"ל לר' אלעזר מאי דכתיב יהנה צרפתיך ולא בכסף

בחרתיך בכור עוני מלמד שחזר הקב"ה על

יותר: עשרה פרסי. ישכיר לך אדם חמורו בזוז אחד שכבר נהגו כן ואם תאמר לו לילך פרסה יותר ישאלך שני זוזים: **לרפחיך ולא בכסף**. ולא באש כמו שצורפים הכסף באש אלא בהרחיך בכור עוני ללורפו בו. כור הוא החרסש שלורפין בו: גנב אדם. גניבה אפשר שיחזירנה ויחקן: נערד מן העולם. אין לו עוד משובה לפי שעשה דבר שאין לו רפואה: אין אומר בקרו נמל. זה לקרבן. כלומר מי שהוא מעוים מתחילתו אין זה מעוים: אלא בקרו עלה. זה לקרבן שמא נפל בו מום ונחקלקל. כך לשון קלקול נופל באדם שהיה טוב מתחילה: אחוחו פנויה. הוליד אין לא הוליד לא: באשם איש. בלא הוליד נמי יש זכרון לעונו שאסרה על בעלה לא שנא אחותו ולא שנא נכרית: יצאונס. לא אסרה על בעלה לפיכך הוליד אין לא הוליד לא:

הכי מעוות לא יוכל לתקן אין לו תקנה ואע״פ שלא הוליד. ופרקי׳ לא קשיא מתני׳ באחותו פנויה זה שביטל ק״ש של שחרית או של עיבית. יחסרון לא יוכל לדמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה הוא עמהם. א"ל בר די הי להלל כתיב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עיבד אלהים על אחרים ויש לו תקנה בתשובה. אלא אם הוליד ממנה בן כי הוא ממזר לעולם אין לו תקנה.

אנא למ"ד רגל בפגי עלמו. ועכשיו אין לך לתלות טעמו של רבי ל) ופסחים לג.ן, ב) ויותא כט: מיר יה: זבחים יב. יוחנן בהואיל ויש לטומאה משלומין לשני: קסבר ר' יוחנן. אין מנחית ק. כריתית ח.ן, ג) וכריתות ת.ו. ד) ברכית כו., כ) נראה דר"ל דר"ת מן הוא בקרבן אלא שהלילה מעכבו מלהביא אבל חגר ביום ראשון . עובד אלהים לאשר גימטריא אין עליו שום חובת ראייה לפיכך ק"א יר"ת מן לא עכדו גימטרי" מאה העתק אין לו עליו תשלומין: ומי א"ר יוחכן. מחיליפי גרסאות, ו) | תוספ' אין לילה מחוסר זמן: והא"ר יוחנן פ"מן, ז) [דף ח.ן, ח) [דף ח.], ט) בע"י: כלי חרש, ראה אחם בלילה. זב שספר שבעה נקיים כמשפטו וטבל והעריב שמשו י) [שייך לדף י.ן, כ) ועירובין מו:1. ל) עיין ברח״ש ברכות וחזר וראה אחת בלילה ושתים למחר: פ"ד פי" ב' יבחר"י ד"ה גמ' מביא. קרבן על טומאה שניה זי טעה ולא המפלל ונראה לבד מן הקרבן שיביא על הראשונה שדברי תוספות ברכוח כו. ד"ה טעה חסרים שם ויביא שני קרבנות כשיטהר הואיל וערוכים ביומא שם ד"ה ולא ראה השניה עד שיצא לשעה והחמר רב. מ) נרחה של"ל שהיא ראויה להביא קרבן יש לו רעולה הגימטרי שלו ה׳,

תורה אור השלם 1. ושבתם וראיתם בין צִּרִיק לֹרְשָּע בִּין עבֵּר אַלהים לאשר מלאביג יח יַגְבָּדוֹ: 2. הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך ישעיהו מחי עני 3. כצפור נודדת מז לנה בן איש נודד ממקומו:

() [ריש פ' כחוקותי וכמ"ר

שמיני פ' יג אימ' בוה"כ

כעוקתיה סימקתא דעל ליבי׳

לסוסים חיורה ע"שן.

ם) ר"ל דכתיב כה כרת

בהדיא, ע) ול"ל ביבמות

מע.ן,

תשלומין ואף על השניה יביא אע"פ

שתחילתה בחוך זמן קרבן הראשונה

לא אמרינן חדא טומאה היא. ופי' רב

יוסף את הטעם במס׳ כריתותיו לפי

שהרחייה ראשונה של זב אינה אלא

כקרי בעלמה וכי חזי אינך למחר

מלטרפת בהדייהו ה"נ אע"פ שהיתה

ראייה ראשונה בתוך קרבן ראשון

כי הדר חזי אינך למחר מלטרפין

בהדייהו: ואי סלקא דעסך לילה אין

מחוסר ומן. אפילו ראה שלשתן

בלילה זה כבר יצא מזמן ראשון ושתי

זיבות הן אי לאו דסבירא ליה לילה

מחוסר זמן הלכך אם ראה שתים

בלילה הויא לה זיבה אריכתא: כי

א"ר יוחנן. ההיא לדברי האומר

לילה מחוסר זמן אמרה אבל לדידיה

סבירא ליה אפילו ראה כולן בלילה

מביה: לדברי ההומר פשיטה. חי

אמרת בשלמה טעמה דנפשיה קאמר

אשמעינן ביה דסבירא לילה מחוסר

זמן אלא אי לדברי האומר כו' קאמר

מחי חשמעינן בה: מהו דתימח

כחתקפתה דרב שישה. דחתקיף

בכריתותה על הטעם שנתן רב יוסף

על הדבר כמו שפירשתי למעלה חדע

דהא ראייה ראשונה של כל הובים

קרי בעלמא הוא וכי הדר חזי תרתי

מלטרפין בהדייהו ה"נ לא שנא

ומתקיף לה רב שישא מי דמי התם

כולהו בזמן חיובא חזינהו הכא לאו

בזמן חיובא דהאי קרבן חזייה:

להמלחות מיבעי ליה. חלל חסרון

נופל לשון מילוי שחסר מצוה אחת

לא יתמלא עוד חסרון זה משחסר:

שמינוהו חביריו לדבר מלוה. שחמרו

לו בא עמנו ולא הלך נמצא שחסר

עצמו מאוחו מנין לא יוכל לימנות

עוד באותו מנין שכבר עשו את

המלוה: היינו לדיק היינו עוכד

אלהים. מי הוא לדיק ומי הוא עובד

אלהים הלא אחד הוא: אינו דומה

שונה פרקו כו'. אע״פ ששניהן

לדיקים לא עבדוהו בשוה שזה עבדו

משלי כז ח 4. כה אמר יי מה מצאו אבותיכם בי עול כי רְחָקוּ מּעָלִי וִיּלֹבוֹ אִחֲרי ההבל ויהכלו:

רבינו חננאל (המשר) לאשר לא עבדו הייני צדיק היינו עובד אלהים. א"ל הין. (א"ל) תרווייהו צדיקי נינהו. מיהו צדיק השונה פרקו ק' פעמים להשווה ועיכה אלהים פרקו ק"א פעמים. ומשום פעם אחת יתירה היינו והרא צדיה טורד אלהים א״ל הין. ואתה למד דבר זה משכירות בהסות יי פרסי משכיר בזוזא, ואם הן י"א פרסי בתרתי זיזי. א' אליהו לבר הי הי מאי רכתים הנה צרפתיך ילא ככסף כחרתיך בכוו עוני. חיזר הקב"ה על כל המדות ולא מצא לישראל כעניות כדי שיהא לכם שבור וכוונתם לשמים ועיניהם תלויות לרחמיו וחסדיו. והיינו האמרי אינשי יאי מסכנותא לישראל כברזא סומקא לטוטיא חוורא שגלוי וידוע לפני הקב״ה כשמרבין עושר בועטין ויבעט וגרי. כרבם כן חטאו לי כבודם בקלון שהוא עושר. אחליף אותו בעניות שהוא קלון, ר׳ מעוות לא יוכל לתקוז זה הבא על הערוה והוליד בן וכו׳ איני והא איהו דתני כיוז שבא על אשת וכיוצא בה שאין ביאתו אוסרה הלכה בז:

לב ב מיי פיינ מכלי

מהלכות נדרים הלכה טוש"ע י"ד סי רי סעיף א

וסי' רלט סעיף א:

בג ג מייי פי״א מהלכית שבועות הלכה

[טום"ע י"ד פי רג פעיף ון:

סד ד מיי׳ פ״א מהל׳ שנת

הלכה יו:

תורה אור השלם

1. כִי לפְנֵי הַיָּמִים הְהִם

שֶׁבֶר הָאֶדָם לֹא נָהִיה ושכר

הבהמה איננה וליוצא

ולַבָּא אִין שְלוּם מן הַצְּר

וַאִשַׁלֹח אָת כָל הַאַדָם איש

2. דבר אָל בְנֵי ישראל

ואמרת אלהם איש כי

יפלא נדר בערכך נפשת

ליי: ויקרא כז ב 3. דבר אל בני ישראל

וְאָמֶרְתְּ אֲלֵהָ<mark>ם איש</mark> או

אשה כי יפלא לנדר נדר

4. אשר נשבעתי באפי אם

.5. קחו מאתכם תרומה ליי

כל נדיב לבו יביאה את

תרומת יי זהב וכסף תרושת: שמות לה ה

6. נשָׁכַּעִתִּי וְאֵקִיִמְה לשמר

7. איש כי ידר נדר ליי או

השבע שבעה לאטר אסר על נפשו לא יחל הברו

ככל היצא מפיו יעשה:

משפטי צדקף:

כמדבר ו כ

, תהלים צה יא

" תהלים קיט קו

במדכר ל ג

נויר להזיר ליי

יבאון אל מנוחתי:

שבועות הלכה י ופ"ב

ל) (סנהדרין לח. לע"ק], ב) (מיר פב.), ג) (שם), ד) סנהדרין קי:, ה) [עי' תוס' ל"ה ועכשיו], ו) ברכות לב., ו) ניומא פה: מגילה ו.ן, מ) נויר לד. סב. סנהדרין כה. עירובין פב. (נדרים יע: כח.), ע) שנועות כון, י) וכלרים זן ממורה גון, כ) יומא פה: מגילה ז,, ל) ול"ל אלא לכדרבי אבאן, מ) שבח עג: כילה ח., ג) נשכת עג: וש"כן, **ס)** [וביבמות נו:], **ע**) [במדכר הן, ם) נאיכה גן, ל) נלקמן יא:ן, ק) ווכן נסנהדרין כד.ז. ד) ול"ל רבי זירא ב״מ פה.], ש) [באצות דר"ג פ' לו חמר ר' יהושע בעלמו כן ע"שן.

הגהות הב"ח

(מ) רש"י ד"ה אחם הפלאה כתרגותו <u>אר</u>י (ב) ד"ה שאינה לריכה לגופה כגוו מלאכה זאת שלינו: ידרשינן מיגיה לדור המדבר כצ"ל ותיכת גבי נמחק: דהא מצינו תנה וכו' ה"כ צריד למידרש יהדרגה בי. דר"א דאמר יש להם חלק לעוה"ב דרים נשבעתי וחוזרני כי: (ה) ד"ה לאפיקי וכו׳ אלא מוקי לה לקדשים דבעורה הוא דכתיב האי קרא גבי קדשים וכל נדיב לב עילות יכו׳ ימשני לה הכי פ׳ ג׳ לשניעות וקאמר התם כל נדיב לב הביאו וקדשים. נ"ב ינריך לפרש הא דקאמר הכא לאפוקי מדשמואל משמע דקרא דכל נדיב לב יליף אף בחולין ולאפוקי מדשמואל דאמר נדלא משמע מיניה אלא : קלשיסן

מוסף רש"י

, היתר נדרים פורחין באויר. העולם, שאין להן מקרח מן החורה על מה שיסמוכו (מיר סב.). כי יפליא כי יפליא שתי פעמים. אחד בנזיר ואחד בנדרים (ל"ל נערכין), אחת הפלאה לאיסור. שלא לבטל את הנדר כשחין נו סרטה, ואחת הפלאה להיתר. כשיש מו מרטה (שם). באפי נשבעתי וחזרתי בי. מפני כעסי נשבעתי ומסמרט פני וחוהדריו קים. לעולם אין אחד מהם נזיר. שנים יושבין ואחד עובר, זה חומר פלוני העובר נזיר הוא וזה אומר אינו נזיר, ואמר אחד הריני נזיר אם כמותו הוא שהוא טיר. וחברו אומר הריני מיר אם כמותו הוא שאינו מיר. ושניהם מתכיונים לנזירית, ונמנה כחחד מהם. והמל ל' טרפין אין אחד מהן נזיר, שעל ספק אמר דבריו תחילה ואין זו הפלאה, דכי יפליא איש יפרש משמע וסנהדרין כה) דלס סמכה דעתייהו ממש לשם מירות אלא תלו נזירותו בוה שבא כנגדן ולא היה פיי ולבו שרון להכי אין אחד מהם נזיר מדרים כאן, שלא ניתנה דבעינן בשעה שנדר שיהא יודע אי הוי נזיר (נדרים יש). שיהא נדרו מפורש על הודאי ולא בתירת ספק אי נזיר אותו הבא כנגלו מערובין 25%. צריך שיוציא בשפתיו. ואס לא סוניאה בשפתיו אינה שבועה

(שבועות כו:). המשך בעמוד הכא

בכתובות (דף נא:ש) והיא לא נתפשהש אסורה הא נתפשה מותרת ואי זו זו אשת ישראל ומדכתיב היא מיעוטא הוי לומר יש לך אחרת שאע"ם שנחפשה אסורה ואי זו זו אשת כהן: וליולא ולכא אין שלום.

מקרא הוא בזכריה ודרשוהו כאן

ליוצא מן התורה ובא לו לדברים אחרים: שיולא אדם מדבר הלכה לדבר מקרא שוב אין לו שלום. שאין הוראה מדבר מקרא שהמשנה מפרשה סתימת התורה: מתלמוד למשנה. אם שמש את החכמים שהן מדקדקין ליתן טעם משניות להבין המשניות הסותרות זו את זו ולמצוא טעם לפטור ולחובה לאיסור ולהיחר שבמשנה זו קרוי תלמוד ואם יצא מהן ונתן עסקו לגירסת המשניות שוב אין לו שלום בדבר הוראה שאין הוראה נכונה בדבר משנה שכמה משניות יש שאין דבריהן מכוונין ותירלום בני הש"ם הכא במאי עסקינן חסורי מחסרא הא מני רבי פלוני היא ואין הלכה כמותו: אפילו מש"ם לש"ם. מש"ם ירושלמי לש"ם בבלי שהוא עמוק כדאמרינן בסנהדרין (דף כד.) במחשכים הושיבני כמחי עולסם זו הש"ם של בכל: מתני היתר נדרים פורחים באויר. התרת נדרים שאמרו חכמים שהחכם מחיר את הנדר מעט רמז יש במקרא ואין על מה לסמוך אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבעל פה: הלכות שבח והלכוח חגיגה הלכות מעילות. יש בהן הלכות שהן תלויות ברמו מקרא מועט: כהררין התלוים. בשערת רחש: והעכודות. הלכות עבודת קרבן: והעריות. ערוה: הן הן גופי סורה. בגמראט פריך אטו הכך לאו גופי תורה נינהו: גמ' כי יפלים שחי פעמים. חחד בערכין ואחד בנזיר כי יפליא נדר בערכך כי יפליא לנדור נדר נזיר: אחת הפלאה לאיסור. כוליה הפלאה לשון פירוש כתרגומו (א) ארי יפריש ולמה כתב הפלאה בשניהן אחת כשפירש ונדר ואסר עלמו בנדר ואחת שחוזר ומפרש לפני החכם ואומר כן נדרתי ולדעת כן נדרתי אבל לדעת כן לא נדרתי והרי הוא בא לידי חרטה ומתוך כך כא לידי היתר: נשכעתי כאפי. מדקאמר באפי משמע יכול אני לישאל עליו לפי שמחמת אפי ולא מדעת מיושבת נשבעתי. יש ללמוד מכאן שהמולא פתח לנדרו לאמר לא לדעת כן נדרתי שיקרני דבר זה שאני רואה הבא לי ע"י נדרי מתירין לו: כל נדיב לבו הביאו. אם עודנו לבו נודבו עליו יביאו ואם מתחרט יתירו לו: גשבעתי ואקיימה לשמור משפטי לדקך. מדקחמר וחקיימה מכלל דאם רצה שלא לקיים מתירין

לו: אי מדרכי אליעור. דדריש

כרלון. אסרה על בעלה: **אשם כהן.** אפילו באונס אסורה לבעלה א**פי**ילו מש"ם דש"ם. מש"ס ירושלמי לש"ס בבלי כדפירש רש"י שוכן אמר בירושלמי במחשכים הושיבני כמתי עולם אלו ש"ם הבבלי וכן ר) (רב כהנא) דהוה ליים דלישתכח מיניה ש"ם הבבלי ומיהו אפילו איפכא י"ל והכי פירושו שפירש מזה ועדיין לא הבין בזה

שמתוך כך לא יעלה בידו הלכה ברורה: דלמא ברבי יהודה. משמע דחשיב ליה פירכא מה שמלריך הכתוב לדרשה אחריתי ואילו בפ"ק דמגילה (דף 1.) גבי אסתר ברוח הקדש נאמרה קאמר שמואל משום דכתיב קיימו וקבלו קיימו למעלה מה שקבלו למטה וקאמר הש״ס דלימ ליה פירכא ואילו בשבת בפ' ר' עקיבא (דף פח. ושם) דרשינן מיניה קיימו מה שקבלו כבר דקבלו התורה ברצון בימי אחשורוש ואמר הר"י דלאו קושיא היא דהתם מפיק לה מדשני לה בדבוריה דליכתוב קיימו וקיימו או קבלו וקבלו אלא ודאי תרתי שמע מינה: באפי נשבעתי ולא הדרגא בי. והקשה הר"ר אלחנן דעל כרחך קרא בהכי מידריש מדכתיב נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי ודרשינן מינה (ג) גבי דור המדבר שלא באו לארץ ותירן לו הר"י דהאי קרא לאו בביחת חרך משתעי חלח בחלק לעולם הבא (ד) ומצינו מנא ^{ש)}דאמר בחלק (סנהדרין דף קי:) דור המדבר יש להם חלק לעוה"ב ח"כ איכא

למידרש והדרנא בי: לאפוקי מדשמואל דאמר שמואל גמר כלבו צריך שיוציא בשפתיו. לאו משום דלית ליה לשמואל גמר בלבו דהא קרא כתיב אלא מוקי לקדשים (ס) (שהביאו) בעורה הוא דכתיב האי קרא וגבי קדשים כתיב וכל נדיב לב עולות (דה"ב כטו ושמואל מודה לה שפיר ומקשי מינה לשמואל מהאי קרא ומשני לה פרק ג' דשבועות (דף כו: ושם) וכי תימא ניליף מינה משום דהוה ליה תרומה ר"ל תרומת מלאכת המשכן כתיב ביה כל נדיב לבו וקדשים שני כתובים

הבאין כאחד ואין מלמדים: לקיים מצות. דלריך להזכיר שם שמים כדי לורחי נפשים: לשמואל לית ליה חירה לית ליה פירכא. והא דדרשינן פ"ב דנדרים (דף טו:) אבל מיחל הוא חפלי שמים התם מדברו נפקי ליה: לשחר לכדרבי אבא. ה״ה מקלקלים דפטורין הוה מלי למימר אלא רבותא קמ"ל דאע"ג דלריך לעפר מיפטר כיון דלא לריך לגומא:

דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה אפילו תימא לרבי יהודה התם מתקן הכא מקלקל הוא מאי כהררין התלויין בשערה מלאכת

רבינו חננאל ועוד אם אנס אשת איש ישראל לא אחרה על בעלה ואם הוליד בן אין לו תקנה אסרה על בעלה. רשבי"א אין נקרא מעוות אלא מי שהיה מתוקן ונתעוות ואיזה זה ת״ח שפירש מז התורה. אין אומרים בקרו גמל בקרו חזיר אלא בקרו טלה שעיקרו כשר וטהור. כר ת״ח שפירש, וליוצא ולבא איז . שלום מן הצר. אמר רב כיון שאדם יוצא מדבר הלכה איז היוצא מן התלמוד למשנה. ור׳ יוחנן אמר אפילו יוצא מתלמוד בבלי לתלמוד א״י אין שלום שאיי דרכיהן אחת: ירושלמי ר' הינא מצאנו שויתר הקכ"ה על ע"ז וג"ע וש"ד ועל עזיבת התורה לא ויתר. שנא' על מה אבדה הארץ וגר ויאמר ה׳ על עובם את תורתי וגר'. נמנו וגמרו התלמוד קודם למעשה הדא דאת אמר בשיש מי שיעשה אבל אין שם מי שיעשה המעשה קודם. כי הא דאמר לוז ר' . אלעזר לר' חייא ולר' יוסי דין אמרין ליה אזלינן לגמול חסד. אמר לון ולא הוה אחרינין למגמל הדא חסד. אמרו ליה מגור הוה. כלומר אכסנאי הוה: [מ**הני'**] התרת נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שיסמכו. תניא ר' אליעזר אומר יש להן. כלומד יש לו ראיה מן התורה שיש לו רשות להחיר נדרים ואינם כעופות הפורחות באויר כאשר שנינו באונם כאן ברצון ואיבעית אימא הא והא באוגם ול"ק כאן באשת כהן כאן באשת ישראל יוליוצא ולבא אין שלום אמר רב יכיון שיוצא אדם מדבר הלכה לדבר מקרא וּיכיון שוב אין לו שלום ושמואל אמר זה הפורש מתלמוד למשנה ור' יוחגן אמר אפילו מש"ם לש"ם: מתני' יאהיתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיםמכו הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלוין בשערה שהן מקרא מועם והלכות מרובות הדינין והעבודות המהרות והממאות ועריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה: **גמ'** תניא מרבי אליעזר אומר יש להם על מה שיסמכו שנאמר יכי יפליא יכי יפליא שתי פעמים אחת הפלאה לאיסור ואחת הפלאה להיתר רבי יהושע אומר יש להם על מה שיםמכו שנאמר יאשר נשבעתי באפי ייבאפיי נשבעתי וחזרתי בי ר' יצחק אומר יש להם על מה שיסמכו שנאמר 3כל נדיב לבו חנניה בן אחי רבי יהושע אומר יש להם על מה שיסמכו שנאמר יושבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך אמר רב יהודה אמר שמואל אי הואי התם אמרי להו דידי עדיפא מדידכו שנאמר זלא יחל דברו יהוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו אמר רבא "לכולהו אית להו פירכא מדשמואל דלית ליה פירכא דאי מדר' אליעזר דלמא כדרבי יהודה שאמר משום ר' פרפון דתניא רבי יהודה אומר משום רבי מרפון ילעולם אין אחד מהם מיר שלא ניתנה יי נזירות אלא להפלאה אי מדר' יהושע דלמא הכי קאמר באפי נשבעתי ולא הדרנא כי אי מדרבי יצחק דלמא לאפוקי מדשמואל שיוציא בלבו צריך שיוציא יידאמר שמואל גמר בלבו בשפתיו והא קמ"ל דאע"ג דלא הוציא בשפתיו אי מדחנניה בן אחי רבי יהושע דלמא כרב גידל אמר רב ידאמר רב גידל אמר רב ימנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך אלא דשמואל לית ליה פירכא אמר

רבא ואיתימא רב נחמן בר יצחק היינו דאמרי אינשי ישבא חדא פלפלתא חריפתא ממלי צנא דקרי: הלכות שבת: מיכתב כתיבן לא צריכא ילכדר' אבא דאמר רבי אבא מלאכת יהחופר דגומא כשבת ואין צריך אלא ייהחופר דגומא בשבת לעפרה פמור עליה כמאן כרבי שמעון

בתלייה ובספק אלא בהפלאה ודאית מפורשת: גמר בלבו. שבועה או נדר או הקדש: שנשבעין לקיים המנוה. כלומר מצוה שיהא אדם נשבע לקיים מצוה כדי שימהר ויודרו לקיימה: פלפלחא. גרעין אחד של פלפל: מיכסב כחיבן. טובא אוהרות כחיבי בשבת מאי מקרא מועט דקאמר מתניחין: לא נלרכא כו'. דבר זה וכיולא בו רמו מועט יש לו ללמוד מן התורה: חופר גומא. בונה בנין הוא ואם אינו לריך לה אלא ליטול את העפר אף על פי שהבנין בנוי אינו חייב משום בונה: שאינה לריכה לגופה. כגון (ב) זה שאינו לריך לבנין זה. ורבי שמעון אמר מילתיה גבי מוציא את המת במשה לקוברו בשבת ושנת דף גג:) וקאמר רבי שמעון פעור על הוצאה זו שברלונו לא היתה באה אליו ולא היה לריך לה: אפילו חימא לר' יהודה. דפליג עליה מודה בהך גומא דאלו התם הקובר את המת מסקן הוא והאי חופר גומא מקלקל הוא את חלרו: ו**מאי כהררין.** דקאמר במתניחין דמשמע שיש קלם רמו מן התורה ללמד זה ומהי הרמו:

יפליא ב' פעמים אחת הפלאה לאיסור ואחת הפלאה להיתר ר' יהושע אומר מהכא אשר נשבעתי באפי וחזרתי ש"מ שיש היתר לשבועוח כו' ודחינן להני כולהו דלמא ההפלאה היתירה לדבויי הא אתאי דתניא ר' יהודה אומר משום ר"ט אין אחד מהן נזיר. לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה כדכתים 🕬 והפליתי ביום ההוא. כלומר דבר הידוע כודאי ובכירור כך תהיה ההפלאה שמתחייב כה הוא ור' יהישע נמי דלמא לחזוקה לשבועה קאמר אשר נשבעתי באפי מרוב הכעם שהכעיסוני יחרה אפי בהן ואינו להקל כדרך חוטה. והא דר יצחק נמי אפקוה מכל גדיב לב דאלמא הובר חליי בלב וכל דבר שאיני ככוון לב כמי שאינו הוא. דלמא האי קרא לכדשמואל הוא דאחא דאמר גמי בלבו צריך להוציא בשפתיו שאע"פ שכל המצות תלויות בהסכמת לב כדכתיב למען תפוש את ישראל בלבם. שבועה ואיסור אינו תלויה אלא במבטא שפתים. ותא דתניה בן אתי ר' יהושע דדייק מנשכעתי ואקיימה. מכלל שיש דרך שלא לקיים דלמא כדרב גידל אמר רב ולהודיע כי הנשבע לקיים מצוה שבועה תלה עליו שנאמר נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך. מכלל שיש שבועה אחרו שאינו חייב לקיימה כגון הנשבע לבטל את המצוה. אבל הא דשמואל לית שמואל לא יחל דברו. ודייק מכדי כתיב ככל היוצא מפיו עשה הוה ליה למכתב ולא יעבור רברו. לא יחל רברו למה לי אלא ללמד שכגון זה יש לו חילול והוא לא יחל לעצמו. אבל אחרים מחילין לו. האי מלתא דשמואל לית בה פרכא. ורבינא דהוא בחרא הודה להא דשמואל: **ירושלמי** רבי מניחיה לרב להחיר נדרים ולראות כתמים ולדון יחידי כן דדמך ר' בעא מר"ג בריה למנייה גמי בראיית מומי בכורות. א"ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא ואר הראני לכל הדברים הדבא ריב"ל מני לתלמידוי. והוה מצטער על חד דהוה וכול ממנוחיה וימניניה לדברים יחידים. כלומר לשאר דברים הגדא ריב"ל מני לתלמידוי. והוה מצטער על חד דהוה וכא למנוחיה וימניניה לדברים יחידים. כלומר לשאר דברים הגדא ריב"ל מני לתלמידוי. והוה מצטער על חד דהוה וכא למנים ממנוחיה וימניניה לדברים יחידים. כלומר לשאר דברים הגדא היב"ל מני לתלמידוי.

הפלאה יחירתא: דלמא. לכדרבי טרפון אתא: אין אחד מהן נויר. ב' שהיו יושבין ובא אחד לפניהם ואמר אחד הריני נויר שוה הבא

אללני נזיר הוא וחברו אומר הריני נזיר שאינו נזיר ולבסוף נמלא כאחד מהן אין אחד מהן נזיר לפי שלא ניתנה נזירוש להיוש מיר

*מלאכת מחשבת אסרה תורה ומלאכת

מחשבת לא כתיבא: חגיגות: מיכתב כתיבז

לא צריכא לכדאמר ליה רב פפא לאביי

ממאי דהאי וחגותם אותו חג לה' זכיחה

דלמא חוגו חגא קאמר רחמנא אלא מעתה

דכתיב יויחוגו לי במדבר הכי גמי דחוגו

חגא הוא וכי תימא הכי נמי והכתיב יויאמר

משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות

דלמא הכי קאמר רחמנא אכלו ושתו וחוגו

חגא קמאי לא סלקא דעחך רכתיב יולא ילין

חלב חגי עד בקר ואי סלקא דעתך דחוגא

הוא תרבא לחגא אית ליה ודלמא הכי 🕀

קאמר רחמנא חלב הבא בזמן חג לא ילין

אלא מעתה הבא בזמן חג הוא דלא ילין הא

רכל השנה כולה ילין יכל הלילה ער הבקר

כתיב דלמא אי מההוא הוה אמינא ההוא

לעשה כתב רחמנא האי ללאו ללאו כתב

קרא אחרינא ³ולא ילין מן הבשר אשר

תזבח בערב ביום הראשון לכקר ודלמא

לעבור עליו בשני לאוין ועשה אלא אתיא

מדבר מדבר כתיב הכא ויחוגו לי במדבר

וכתיב התם יהזבחים ומנחה הגשתם לי

במרבר מה להלן זבחים אף כאן זבחים ומאי

כהררין התלויין בשערה ידברי תורה מדברי

קבלה לא ילפינן: מעילות: מיכתב כתיבן

אמר רמי בר חמא לא נצרכא אלא לכדתנו

יהשליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל-∘

לא עשה שליחותו שליח מעל וכי עשה

שליחותו אמאי מעל וכי זה חומא וזה מתחייב

היינו כהררין התלויין בשערה אמר רבא ומאי

קושיא דלמא שאני מעילה דילפא חמא חמא

מתרומה מה התם סישלוחו של אדם

כמותו אף כאן שלוחו של אדם כמותו אלא

אמר רבא לא נצרכא אלא לכדתניא יי נזכר

בעל הבית ולא נזכר שליח שליח מעל שליח

עניא מאי קא עביר היינו כהררין התלויין

בשערה אמר רב אשי מאי קושיא דלמא

מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין אלא

אמר רב אשי לא נצרכא אלא לכדתנן ההנמל

אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל

נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל מכדי

מישקל שקלה מה לי הוא "ומה לי חבירו

היינו כהררין התלויין בשערה ומאי קושיא

דלמא כדשמואל ראמר שמואל יי הכא

בגזבר

ב: נדה כנ.ן, ג) קדישין מכ

נדרים נד. מעילה כ. כתורות

לח:, ד) (ברכית לד: וש"כן, ב) מעילה כא. קדושין נ.,

ח מעילה ינון ב״ה כן ב״מ

לט:, ז) מ"ש דכי נטל הוא

דלא מעל ימ"ש כי נחנה

לחדירו דמטל רש"י דמטילה

שם, ק) ומעילה כ.ן,

ע) נשמות להן, י) ודף ע.ן,

כ) וויקרא כגן, ל) ומגילה

כא ן, מ) נויקרא דבורא

דחוכת פרשה יחן, ג) וב"מ

ככ.), ם) ווע"ע חוס׳ שכת

ע) [פסחים כד:], כ) ושייך

הגהות הב"ח

(מ) גמ' יחי סלהת דעתר

דחוגה חגא היה מרכה:

(ב) רש"י ד"ה דברי מוכה

יכו׳ בעלמה הוא הס"ד:

פרש"י בגרן מלחכה זחת

וכו' ע"מ לבנות במהומו

למה מחייב והלא ניחח

ליה שלא היה הכנין

נעולס יכן נקורע יריעה שנפל בה דרנא ע"מ

לתפור ברצונו לא היה

נופל בה וכו תופר בגד

קרוע גם כן לא ניחא ליה

בקרע זה מעולם וקורע באבלו כל"ל יתיבת הבא

נמחק: (ד) בא"ד למרמי

מימתיה דחייב התם צריך למלאכה שיהא

בעולם ואין לומר דלא

למרמי אימחיה דאם

לעשות לה פה יהא

פטור דודאי טוב היה

דלא היתה מורסא לכן

נכחה להר"י: (ב) ד"ה

ןמעילותן מכתב וכו' ומאי

מקרא מועט:

כיוזא

ליה שיצטרך

(ג) תום' ד"ה מלחכת יכו'

6//19 לנויל

ל) וכד"ה אע"גן,

שמעווו.

םה א מיי׳ פ״ח מהל׳

שר ב מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה א: םו ג מיי׳ פ״ד מהלכוח מרומות הלכה א טוש"ע י"ד סי שלא סעיף : כט

שבת הלכה [ח] עו:

בה ד מיי׳ פ״ז מהלכות מעילה הלכה ה: ה ומיי שם פ"י הלכה חז: םם ו מיי׳ שם פ״ו הלכה

תורה אור השלם ו. ואָחָר בָּאו מֹשְׁה ואהרו ויאמרו אל פרעה שַׁלָּח אָת עַמִי ויִחגו לי

במדבר:

2. וַיֹּאמָר משה גם אַתַּה תתן בירנו זבחים ועלות ועשינו ליי אלהינו: 3. לא תזבח על חַמץ דָּם זבחי ולא יליו חלב חגי

שמות הא

4. צו את אהרן ואת כניו לאמר זאת תורת העלה על המובח כל הלילה ער הבקר ואש המזכח תוקד בו: 5. ולא יראה לך שאר בכל גבלר שכעת ימים ולא ילין מן הבְשָׁר אַשֶּׁר תִּזְבָּח בְּעַרָב בִּיּוֹם הָראשון לבקר:

. דברים טז ד הזכחים ומנחה
 הגשתם לי במדבר ארבעים שנה בית ישראל: עמום הכה

רבינו חנגאל הדברים ממנין אותו לדברים יחידים ושאינו בקי בכל הדברים אין לרכרים יחידים ר' יהודה נשיאה כתב איגרתה דייקר בחוצה לארץ לרי חייא רד ארא ורחר להו הרי שלחנו אליכם אדם גדול. בוש לומר לא שמעתי מהו להתעטף בפילונס ולהתיר נדרים ופשטוה מותר במקום שאין טלית: הלכות שבת. ומקשינן . הלכות שבת והלא כתוב בתורה שאסור במלאכה. ופרקינן צריכא להלכות להא דאשכחן דאתעכידנא מלאכה דהוא פטור עליה. כדר׳ אכא. דאמר ר׳ אבא החופר גומא ואין כוונתו לגומא אלא ליטול העפר לכסות לו צואה וכייצא בה פטור עליה שנמצא מקלקל לגבי הגומא. דתנז כל המקלקלין פטורין. והו כמו הרים תלוייו כחוט השערה, שאיז כח בשערה להחזיה ההר אלא נראה כתלוי ועומד באויר. כז הלכות הללו דאי . מדאורייתא כל מלאכד אסורה ובכאה ההלכה פירשא מלאכת מחשכת כלומר אינו חייב במלאכה עד שיתכויז לעשות אותה מלאכה: ירושלמי כתיב ועליהן ככל מקרא ומשנה ותלמוד הכל נאמרו לו למשה מסיני. אין מורין לא

מלאכת מחשבת אסרה תורה. פרש"י שאינה נריכה לגופה במין מלאכה זאת שברלונו לא היה בנין זה בעולם

ולא יתכן דאם כן בכל מלאכות נמי כגון סותר ע"מ לבנות במקומו למה מיחייב (ג) דהא לא ניחא ליה שהיה הבנין בעולם וכן בקורע ע"מ

> לתפור ג"כ לא ניחא ליה בקרע זה מעולם וקורע הבא באבלו או מחמת טרדא וקורע בחמתו למרמי אימתיה (ד) לכן נראה להר"י לפרש שאינו צריך לעיקר שורש האיסור כגון הכא שאינו לריך לגומא שהיא המלאכה וכן מוליא מת במטה והרבה דחשיב פ' המלניע (שבת דף לג:) ולה דמו למלחכת המשכן שהיו לריכים לעיקר המלאכה מכבה משום לורך הפחמין ולידת תחשים וחלזון וכן כולם כיולא בהן ים: דוגר הנא. י"ת לשון מחולות כמו יחוגו וינועו כשכור (מהלים

> קו): **כומן** הג הוא דלא יליו (והתניא) ובו'. כי מוקמינן קרא בחגיגה לא שייך לאקשויי בחגיגה הוא דלא ילין הא כל שאר קרבנות ילין הא כתיב כל הלילה עד הבקר ומוקמינן לה לכל העולין על המובח דהא איכא למימר דלא הוה מוקמינן קרא רק לעולה שהביא כולה כליל כמו עולה אבל שאר קרבנות כגון שלמים וחגיגות שאינם כליל לא:

ולא ידין מן חבשר. ואף על גב דמוקמינן לקרא בפרק אלו דברים (פסחים דף עא. ושם) בחגיגה שנאכלת לשני ימים ולילה אחד ועוד דבשר כתיב דמשמע אכילת אדם מ״מ מפקינן מיניה תרתי מדכתיב ביום הראשון לבקר ולא כתיב ביום השלישי: לעבור עליו בשני לאוין. ואע"ג דאמרינן בעלמא שכל היכא דאיכא למידרש דרשינו ולא מוקמינן בלאוי יתירי הכא שאני שאין להעמידו בקרבן חדש שלח מלינו כיולא בו בתורה ודומה לו כמו שמלינו בריש יכמות (דף ד.) דמוקמינן לא יגלה בשומרת יבם של אביו בלאו יתירא ולא מוקמינן ליה באנוסת אביו: ריחונו לי במרבר. ולה ילין חלב חגי חתח ללמד על ג"ש

דמיירי בחגיגה ולא בשאר הרבנות: מעילות מכתב בתיבי וכו" (ס) שמקרא מועם והלכות

מרובות. מתוך פרש"י משמע שהוא פירוש התלויין בשערה שיש בו הלכות מרובות תלויין ברמז מקרא מועט כהר התלוי בשיער הראש וקשה למורי מאי פריך בגמרא מעילות מכתב כתיבי ודאי כתיבי אבל יש בהן הלכות הרבה והיינו מקרא מועט והלכות מרובות ומיהו לפי מה שפירש רש"י

מלויות ברמז משמע דסבירא ליה דבהדיא לא כמיבי אך גבי שבת בהאיך לשלומי להקדש כדכתיב ואשר חטא מן הקדש ישלם (ייקרא ה): פירש מיכתב כתיבי פי׳ טובה הזהרות כתיבי בשבת תהי תקרה מועט

דקאמר מתני׳ והכי לא אפשר לי לפרש גבי מעילות וגם משמע דבהדיא קאמר דכתיבי וגראה להר״ר אלחנן לפרש דמילתא באפי נפשיה היא מקרא מועט וקאי לאהלות ויש בהן מקרא מועט אבל ההלכות מרובות ובכמה ספרים יש ריוח בין מקרא מועט אדלעיל א״כ משמע דמילתא באפי נפשיה הוא אך בתוספתא (פ״א) תנא מקרא מועט והלכות מרובות בהררין התלויין בשערה ואין להם על מה שיסמכו מכאן היה אותר רבי יהושע לבחר בלבחר ר"ל מקרא מועט וחולה ברמז מועט דמשמע כדפירש רש"י ופירש כדפרש"י על הא דקאמר מקרא מועט שברמו נתנו: בתבה דחברו פעד. ולא דמי לההיא דנסנה לחנוני דלא מעל דהחם מיירי במזיד ואין מתחלל וחנוני דלא מעל עד שיוליא התם תשום דלא עבד מעשה:

משקל שקדה מה די הוא מה די חברו. יש מימה דודאי שינה הרבה כיון שנתנה לחברו יש לו למעול משום טובת הנאה של שאלה כדאמרינן פרק השואל (ב"מ דף עט.) המשאיל קורדום של הקדש מעל לפי טיבת הנאה של חברו יחברו מותר לבקע בו לכתחלה אבל כי לא נתנה אכמי לא נהנה ממנה כלום וי"ל דהכא מיירי שמתכיין להוליא מרשות הקדש ובמנחות (דף קא.) ש פירשחי:

> מן ההלכות ולא מן התוספתות ולא מן האגדות אלא מי התלמור. ר' חנניא בשם שמואל אמר אין למידין מן ההוראה ולא מן . המעשה בההוא ראיכא מאן דפליג אבל בהאי דלא פליג עביד: חגיגות מנא לן דהקרבת זבח היא. דלמא הקפה דרך סיבוב הוא כדכתים יחוגו וינועו כשכור. ודחינן טובא ודכרים פשוטין הן. ואסיקנא אלא בג"ש גמיר לה אתיא מדבר מדבר כתיב הכא ויחוגו לי במדבר. וכתיב הובחים ומנחה הגשתם לי במדבר. אי הכי אמאי תנינן . כהררים תלויין בשערה הן. ופרקינן דרברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן. מעילות נמי אוקימנא בהא נזכר בעל הבית ולא נזכר השליח. השליח מעל. שליח מי הוות ליה ידיעא ראינון מעות של הקדש דלמעול. בשלמא מוציא מעות הקדש לחולין אמרינן הות ליה למידק וכיון דלא דק מעל. אכל שליח מי איכא למימר הכי.

מלאכת מחשבת. שהמחשבה חשבה בדעתו ונתכווו לה ווה לא נתכוון לה לבנין זה לפיכך פטור חהו רמז מועט דאילו מלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא אלא במשכן הוא דכתיבש ולפי שסמר בפרשת ויההל פרשת שבת לפרשת משכן אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת: מיכתב

כסיבן. כדאמרינן לעילי) מוחגותם אותו ים: חוגו חגא. להרבות שמחה: דלמא הכי קאמר רחמנא אכלו ושחו וחוגו חגם קמפי. והפי זבחים דקרם לאו שלמים נינהו אלא וזכחת בשר לחכול: חלב הבח בומן החג. חם באת להקריב קרבנום נדריך ברגל לא ילינו חוץ למובח בעלות השחר: הא כל השנה ילינו. בחמיה: עד הבקר כסיב. היא העולה על מוקדה על המובח כל הלילה עד הבקר מכאן אנו למדין לי שמעלה כל הלילה אברים ופדרים של קרבנות שנשחטו היום אבל לא מעלות השחר ולמעלה דנפסלו בלינה: ומאי כהררין התלויין. גזרה שוה ראייה גדולה היא: דברי מורה מקבלה לא ילפינן. הלכך רמו בעלמה (ב): השליח שעשה שליחותו. בעל הבית שהיו בידו מעות הקדש ונתחלפו במעותיו ונתכן בשוגג לשליח ואמר לו קח לי מהם חלוק או טלית חם עשה שליחותו בעל הבית מעל. חהו כהררין שיש לתמוה ולומר וכי שליח זה חטא שהוליא מעות הקדש ובעל הבית מתחייב קרן וחומש ולהביא אשם מעילות והרי ידוע לנו בכל הש"ם שאין שליח לדבר עבירה שיהא שולח מתחייב על ידי שלוחו: מעילה ילפינן חטא חטא מתרומה. לכמה דברים נאמר בתורת כהנים מ נאמר במעילה וחטאה בשגגה מקדשי ה' (ויקרא ה) ונאמר בתרומה ולא תשחו עליו הטא ובמדבר ים) מה התם שלוחו כמותו דכתיב כן תרימו גם אתם (שם) ואמר מרים גם אתם לרבות שלוחכם: נוכר בעל הבית **כו**'. ברייתא היא בפ' בתרא דמעילה: והכי גרסינו לכדתניה נוכר בעל הכים שהן של הקדש עד שלה יגיע שלים אלל מכוכי ולא כוכר שלים והוליאן השליח חייב: שליח עניה מחי עבד. נהי דבעל הבית פטור דכיון דנוכר אנו סהדי דתו לא ניחא ליה בשליחותיה דהאיך ומהשתא לאו שלוחו הוא ומיהא שליח מאי עביד: מידי דהוה.

אשאר כל מוציאין מעות הקדש

לחולין בשוגג שימעלו אף זה בשוגג

הוציאן דכיון שביטל המשלח שליחותו

הוה ליה איהו מוציא: הוא מעל.

דכיון שנתנם לו הוליאן מיד הקדש

לחולין: וחברו לה מעל. בכל שיעשה

הוא בה דהא דידיה היא ועליה

מוסף רש"י שייר לנוחוד הקודה מניו

שנשבעין לקיים את המצוה. כדי שלח יוכל לחזור בו ותמידה גם. חדא פלפלא. נרעין חחד ניומא פה . ואין צריך אלא לעפרה. לכסות נוחה מבת ענה, **פטור עליה**. כדמפרש טעמא דכיון דאין לריך אלא לעפרה ילא לגומה חיני בינה ולה חורש אלא מקלקל וכל המקלקלים פטיכים ביצה חם יאיו כאו משום בנין בית דקלקול הוא ולוריטה נמי לא חזיא אבל אם היה צריך לה חייב משו**ס כונה** שבת עגם. עד ראו שייר לוומנד פודת מלאכת מחשבת. שהיה מלאכת אומנות, אסרה תורה. שנקמכה פרשת למלאכת שנמ בייקהל, והתם מחשבת כחיב היצה ינו ומלחכת מחשבת שהעושה מתכוין למלחכה נמוכה אלא ששנג בשכת או סבור שמלחכה זו מותרת מוחכה וכסבור שהיום מל נב"ק כו - שחשב לעשות ואת למלחכה זו עלמה ובדיחות ישה. מדברי קבלה. נביאים וכתובים ב״ק ב

בעל הבית מעל. ומנים קרטן מעילה (קדושין מבי). לא עשה שליחותו. אלא שינה ממה שאמר לו בעל הביח (מעילה ב.) שהיו אללו מעות הקדש וטעה כסביר שהן של חולין ומסרו לשליח ליקח נהן חלוק וקנה בהן טליח, שליח מעל. ילא השולחו, שבדבר זה אינו שליחו :קדושין חב רלא נזכר שליח שליח מעל, ובעל הבית פטור דכיון דטכר לא שנגה היא גביה ושלים חייב שהוציא מעום החדש לחוליו. ואינו לא נזכר בעל הביח הויא רמיא מעילה עליה, דאיתרבי שליח למעול שולחו על ידו, אבל השחא דאפטר בעל הביח רמיא מעילה אשליח ככל התורה כולה דאין שלית לדבר עבירה והעושה הוא מתחייב וקדושין גובטרו מעייהה כא .. שליח עביא מאי קא עביד. הא לא עביד אלא שליחותיה דגעל הגיח מעיידה שם. גשל אבן או קורה של הקדש. תפרש כמסכת מעילה דגנזבר עסקינן .ביק ב !. הרי זה לא מעל. דמעיקרא ומי ברשותיה היו כי השתא ולא שינוי הוא ושם. בתנה לחבירר. קנייה חבירו דגוצר יש לי רשות ליתן וזה שהוליאו לחולין מעל (שח). <mark>הרא מעל. הנותן מעל שהוליאה לחולין</mark> (מעידה ב) שקנאה חבירו במסנחו והוא ישלם להקדש (ב־מצט).

בגזבר המסורות לו אבני בנין עסקינן דכל

היכא דמנחה ברשותא דידיה מנחה אלא

מסיפא "בנאה בתוך ביתו הרי זה לא מעל

עד שידור תחתיה בשוה פרומה מכדי שנויי

שנייה מה לי דר ומה לי לא דר היינו כהרריז

התלויין בשערה ומאי קושיא דלמא לכדרב

דאמר רב יכנון שהניחה על פי ארובה אי דר

ביה אין לא דר ביה לא אלא לעולם כדרבא

ודקא קשיא לך מידי דהוה אמוציא מעות

הקרש לחולין התם מידע ידע דאיכא זוזי

דהקדש איבעיא ליה לעיוני הכא מי ידע

היינו כהררין התלויין בשערה: מקרא מועם

והלכות מרובות: תנא נגעים ואהלות

מקרא מועט והלכות מרובות נגעים מקרא

מועט נגעים מקרא מרובה הוא אמר רב

פפא הכי קאמר נגעים מקרא מרובה והלכות

מועטות אהלות מקרא מועט והלכות מרובות

ומאי נפקא מינה אי מסתפקא לך מילתא

בנגעים עיין בקראי ואי מסתפקא לך מילתא

כתיבן לא נצרכא אלא לכדרבי דתניא

ירבי אומר ינפש תחת נפש ממון אתה אומר

ממון או אינו אלא נפש ממש נאמרה נתינה

למטה ונאמרה ינתינה למעלה מה להלן

ממון אף כאן ממון: עבודות: מיכתב

כתיבן לא נצרכא אלא להולכת הדם דתניא

יוהקריבו זו קבלת הדם ואפקה רחמנא

בלשון הולכה דכתיב יוהקריב הכהן את

הכל והקטיר המזבחה ואמר מר ייזו הולכת

אברים לכבש למימרא דהולכה לא תפקה

מכלל קבלה: מהרות: מיכתב כתיבן לא

נצרכא אלא לשיעור מקוה דלא כתיבא

דתניא הפורחץ (את הבשרו) במים במי

מקוה את כל בשרו ימים שכל גופו עולה

בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש

אמות ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים

סאה: ממאות: מיכתב כתיבן לא נצרכא

אלא לכעדשה מן השרץ דלא כתיבא דתניא

"" בהם יכול בכולן תלמוד לומר ימהם יכול

במקצתן ת"ל בהם הא כיצד עד שיגיע

חומט תחלתו בכעדשה

יהודה אומר כזנב הלמאה:

חכמים

במקצתו שהוא ככולו ישיערו

בכעדשה שכן

רבי יוסי בר'

באהלות עיין במתניתין: דינין:

מעילה הלכה ח: עא ב מיי׳ פ״ח מהלכות מהואות הלכה ב סמג עשין רמח טיש"ע י"ד סי

רא סעיף א: עב ג מיי שם פ״ד הלכה א סמג שם מוש"ע י"ד סי׳ הנח סעיף א וסי׳ רא סעיף א:

עג ד מיי׳ פ״ד מהלכות שאר אבים הטומאה הלכה ב סמג עשין רמו:

תורה אור השלם ואם אסוו יהיה שמות רא רו

2. וכי ינצו אַנְשִׁים וְנָגפוּ אִשָּה הָרָה וְיָצֵאוּ יִלְרִיהְ ולא יהיה אסון ענוש יענש באשר ישית עליו הָאשָׁה בפללים: שמות כא כב .3 ושחט את בן הכקר לפני יי והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבת סביב אשר פתח אהל מועד: ויקרא א ה 4. והקרב והברעים ירחץ במים והקריב הרהו את הכל והמנויר המזכחה עלה הוא אשה

ויקרא אינ 5. ואיש כי תצא ממנו שַּבְבָּת זְרַע וְרָחַץ בִּמִיִם אָת כָּל בַּשָּׁרוֹ וְטָמֵא עַר ויקרא טו טו אַלָה הָטמָאים לְכָם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב: ויקרא יא לא 7. וכל אשר יפל עליו מהם במתם יטמא מכל בלי עץ או בגד או עור או שָק כָל כַלִּי אַשֶּר מלאכָה בָהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר: ויקרא יא לא-לב ויקרא יא

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה במים וכו' : מיים

> לעזי רש"י לימג"א [לימצ"א].

רבינו חננאל

היינו דתנן מעילות כהררין . חלויין בשערה. הרינין דכתב החמנא ונתת נפש ממוז. עבודות זו הולכת הדם. טהרות שיעור מי בתורה. ושיערו חכמים אמה על אמה ברום שלש טומאת שרץ ששיערו חכמים בכעדשה, ד' יוסי בתו מאנוסתו דלא בגובר המסורות לו. ואפילו למ"ד שליחות יד אין לריכה חסרון הכא שאני דכל היכא דאיתא בי גוא דמלכא האי: עד שידור תחתיה בשוה פרומה. ולח נפקח לחולין כק חותה פרוטה וכן גרסינן בערכין (דף כא. ושם) וכיון ל)דרר ביה נפיק (ביה) שכר לחולין וגם רש"י פירש כן

ובקע בו כולן מעלו והיכי דמי הא תנן מואין מועל אחר מועל אלא בהמה וכלי שרת אלא ודאי בגובר המסורות לו הרדומות של הקדש ולא מכוין להוליאן לחולין רק כנגד בקועה לפיכך כולן מעלו ובקדושין פ"ב (דף נה. בד״ה אין) ובמנחות פרק המנחות והנסכים (דף קא. בד"ה אע"ג) פירשתי: נצרכא אלא לכדרכי דתניא ונתתה נפש תחת נפש ממון. ורבי יוחנן דחמר טחייבי מיתות שוגגין פטורין מן המשלומין מוקי לה לאידך דרבי דתניא ונתת עין תחת עין דלא פליג אסתם משנה דהכא: קבלת הדס. והקריבו 11 ובהולכה לא מוקמינן ליה כפשטא דקרא דהא בתר שחיטה כתיב וקבלה היה מיד והיינו עבידה ראשונה כך פרש"י אך לא משמע לי דהכי נמי וזרקו כמיב במריה והולכה מקמי זריקה הוי מיד לאפוקי קבלה דהולכה בינתיים ועוד קשה לר"י דאמרי׳ שילהי פ"ק דובחים (דף יג.) והקריבו זו קבלה אחה אומר זו קבלה או אינו אלא זריקה כשהוא אומר וזרקו הרי וריקה אמור משמע דהוה מוקמינן

דדוקא שכר ולא כולא ביתא וכן פי׳

הר"י ההיא דהמשאיל קרדום של

הקדש לחברו בקע בו וחזר חברו

ויכול לשחוט ברחשו של מובח: לא נצרכא אלא לשיעור מקוה. לא הוה מלי למימר ולבעלהן דלא כתיב כדפירש בה"ג דלא נפקא לן אלא בק"ו דהשתא לטהרות כתיב ורחן לבעלה דכרת לא כ"ש דהא לאו מילתא היא דמהאי ק"ו לא מצי נפיק לק"ו פריכא הוא דהא כמה חלילות וכוונה דבפרק ב' דחולין (דף לא.) מצינו לטהרות ולא לבעלה אלא מהאי קרא נפקא דכתיב (ויקרא טו) ם) (ותהי נדתה עליו ואחר תטהר) בנדתה תהא עד שתבא במים כדדריש ר"ע בפ"ו דשבת (דף סד:) וכן ש'פר"ת דמהתם נפקא לן טבילת נדה הלכך

לה בזריקה אי לאו דכתיב קרא ואע"ג

דלא בתר שחיטה הויא ומיהו י"ל דלא

ניחא ליה לאוקמי קרא בהולכה לפי

שאינה עבודה חשובה שאפשר לבטלה

הוה ליה כמו כתובה:

דכל היכא דמנחה. אפילו מקמי הכי ברשומיה מנחה הלכך כל כמה שנטלה לא שנייה מידי דתיפוק מידא דהקדש: שנויי שנייה. כשהבעה בבנין והנייה בשנוי שמסתתה והובעה: שהניחה ע"פ ארובה. לפקוק הארובה וכל שעה שירלה נוטלה ולא שנייה מידי: כדרכא.

מיכתכ

מכר בעל הבית כו': היינו כהררין התלויין בשערה. בסמיכה מועטת מדמינן לה למוליא מעות הקדש לחולין שהרי קרוב הוא לאונס יותר מן השוגג: דינין כתיבן. מפורשין יפה ומתניחין קתני יש להן סמיכה משמע שאינן מפורשין: לא נלרכא כו'. כלומר יש בהן דברים שאינן מפורשין בפירוש כגון זה וכיולה בה: דכתיב נפש חחם נפש. אם אסון יהיה שמתה החשה יתן ממון דמי החשה ליורשיה שאין עליה חיוב מיתה שלא נתכוון לה אלא לחברו נתכוון דכתיב וכי ינצו אנשים יחדיום) קסבר רבי נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה ומשלם ממון: נחינה למעלה. לענין דמי וולדות כחיב ונתן בפלילים (שמות כא): נתינה למטה. ונחתה נפש תחת נפש ממון ומאי נפש דמי הנפש: והקריבו זו קבלת הדם. אע"פ שהוא לשון הולכה אינה אלא קבלה שהרי לאחר שחיטה נכתבה ואין הולכה אלא אם כן קיבל הדם: והקריב הכהן את הכל. גבי אברים כתיב והקרב והכרעים ירחן במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה: זו הולכת אברים לכבש. דאילו הקטרה בהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה: לא **חפקיה מכלל קבלה**. לכל דבריה. ואע"ג שהיא עבודה שאפשר לבעלה שאם רצה שוחט בלד המזבח וזורק היכא דלא בטלה עבודה היא ומפגלין את הקרבן במחשבתה ולריכה כהן ובגדי כהונה ופוסל בה אונן מושב וערל: במים. נקודתו בפתח משמע מים המיוחדים לאפוקי שאובין ומיהו מים חיים לא לריך מדכתיב בזב מים חיים (ויקרא טו) מכלל דשאר טמאין לאו מים חיים בעו (4) ומיהו במים במים :המיוחדין במקוה אע"פ שהן גשמים בהם. כל הנוגע בהם: מהם. כל אשר יפול עליו מהם במוחם יטמאין: חומע. אומר אני שהוא מין שרך שקורין לימג"א הגדל בקליפה ההולכת ומעגלת תמיד כל כמה שגדל ותחילת הניצרי כקליפה של עדשה היא: כונב הלטאה. לפי שמפרכסת לאתר שנחתכה והיינו

ב) סנהדרון עט. פו:, ג) וקידושין לי:) וכחים יג., ד) זכחים (ד.) יד: כד: ועירובין קד. פסחים סה: יומל כז. מנחות י.ו. ס) עירוכין ד: יד: פסחים קע. יומא לא.. ו) ועי׳ פסחים הטון לו ומיר נבון, מו ול"ל אלא לבתין, ע) (שמות כא), י) וויקרא יאן, כ) בס"א: ותחילמה ניכר, ל) ול"ל דמעלן, מ) ומעילה יט:ן, נ) וכתוכות לד: ע"םן, ם) ול"ל והדוה בנדמהן. עי מוס' יומל עח, ד"ה מכאו ותום' ינמות מו: ד"ה במהוס), כ) בתורת כהנים יתוס", ק) [ב"ב ק: ושם ד"ה והכוכין], ל) נתענית אסתרן, ש) נכסליחות שלפנינו ליתין, ש) ווע"ע מוס׳ פסחים קע: ד״ה ברום], א) [וכנדה בד"ה אי בהם תירנו להכח חמתכתה הוא דשעורין הלכה למשה

מוסף רש"י

ברשותא דידיה מנחא. הלכך לא מעל בהגבהחו וריוו אחו לבי נטלו נוכייו ברשותו הם וברשות ההדש נינהו כמתחלה, אבל כי נתנה לחדרו הכי שינהו חרשות הקדם לחול ומעל ומעיקה ב. בנאה. גוכר למוך כימו ור״ק ב: וב״מ צמ:). כגרן . שהניחה על פי ארובה. ולא קבעה בבנין דלא הר שינוי. הלכד לא מעל עד שידור מחמיה (ביק כ:) שהניחה על פי ארונה כשהיא שלמה שלא מחבה ילא בנאה כלום אלא הנחה בעלמא הוא דעבד בה הלכך לה מעל עד שידור מסחיה נשוה פרוטה, כגון שסתם פי ארובה והיו פירית תחת הארובה ועכשיו נהנה ממנו בהכי שאין הגשמים יורדים עליהם, דכיון שהגין עליהם בשום פרוטה מעל ימעילה בעולה ושחט את כן הכקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם, זו קבלת הדם. וללמד שנריך לקבלו בכלי מבחים יג... זו הולכת אברים לכבש. דגנייהו כתיב האי קרא והקרב והכרעים וגו׳ (פסחים מה >. במים במי מקוה. המכונסין משמע. ואע"ג דלאו חיים מדלא כתיב חיים וערוביו ז:: במים משמע מים מתוברים יחדיו (שם ידה או: במים, מים המיוחדים שנקוי מתחילה מעצמם, מדלא כחיב במים ובוווו"א: למעוטי שלוביו דאויל השתא ומייתי וטביל מרשברם פסחים קמונ**. את** כל בשרו. משמע כל נשרו כאסד (ערובין ד) מדלא כמיב בשרו משמע שכל גופו עולה בהן שאינו נראה אלא כולו מכוסה נהן ורשבים פסחים שם). בהם. אלה הטמאים לכם בכל השרד כל וויקרא יאן, לו נהם יכול בכולן. דכי נגע בכילם יהח נב.). בכעדשה. שמגע עדשה יטמא שהוא כעלשה

שהוא שוה ככולו ושם:.

לא במי מקוה. פרש"י נקודתו בפתח נצרכא 🕫 כתיבן מיכתב :עריות מקלתו שהוא ככולו שיש בו חיות: לבתו לאשמועינן מים המיוחדים לבתו לאפוקי מים שאובין ולא יחכן דהא מים שאובין לאו מהכא נפקא אלא מאך מעין ובור מקוה מים וגו' (מקרא יא) ודרשינן במ״כ מה מעין בידי שמים אף מקום בידי שמים ועוד היכי משמע מקוה לאפוקי שאוכין הא עיקר קרא משמע שאובין אי לאו דסמכיה למעין כדפי ונראה לפרש מי מקוה היינו אשבורן כדאמריט שמעין מטהר בזוחלין מקוה באשבורן (שבת דף סה:0: אבוה על אמה. שאדם מחזיק אמה בעובי עם מלבושים וכן מוכח בשמעתין דכוכין בפ' הפירות (ב"ב דף קא.) שאינו מחזיק עם עובי הארון כ"א אמה והשתא יחכן דלא חקשה היכי טבל אמתא באמתא: ברום ג' אמות. ואט"ג שאדם מחזיק ד' אמות קומה כדמוכח בשמעתין דכוכין הידאורך הכוך ד' אמות קומת האדם אינו אלא ג' אמות לבד הראש ומלי להרכין את ראשו מן הלד והא דנקט ד' אמות משום עובי לידי הארון ואע"ג דמלינו בפ"ק דב"ב (דף ב:) גבי היוק ראייה שיעור ראייה ד' אמות היינו שיכול להגביה עלמו על ראשי אלבעותיו עד שיליך ד' אמות וכן מוכח בעובדא דבני המן בתרגום של מגילת אסחר שנסדר על פי המדרש שגובה קומתן ג' אמות לבד הראש דקחשיב ואזיל על רום חמשים אמות לפי תליית כל העשרה והיו נהרגים כבר קודם התלייה וכן משתעי קרא בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש ואת עשרת בני המן משמע שבכלל הריגה היו וגם הפייט יקד בסליחהרי אדם בקום איש בשלש אמות והרביעית ש(וחמישית) אויר מגולהש: הא כיצד. פי׳ איזה מהם שהוא כהם הקשה הר"ר אליעור ממיץ דהכא מוקמינן כוליה קרא בחד ענינא ואילו בפ' דם הנדה (נדה נו.) אמר כחיב בהם בכולן וכחיב מהם במקצחן לא קשיא כאן בלח כאן ביבש אלמא בחרי ענייני מיירי קרא ושמא חרחי שמעינן מינה ולמורי נראה חרי קראי כחיבי כל הנוגע בהם במותם מהם במותם אשר יפול מהם אל תוכו ואל תטמאו בהם א:

בת בנך מוקמינן לה בריש

נושחין על החנוסה (יכמות מו.) דמשמע

הא בת בנה דידה גלי באנוסתו

ואידך דאשה ובתה לא תגלה בנישואין

דכתיב בה שחר: **דאמר** רבא

אמר לי רב יצחק כר אבדימי. תרי

הוו פי' בפ"ק דיבמות (דף ג. ושם)

ובפרק כל הבשר (חולין דף קי. ל) ושם):

הדרן עלך הכל חייבין

אין דורשין. כמעשה בראשית.

היולא מבראשית ומפסוק של אחריו:

יכול ישאל מה למעלה מה למטת.

הוי מה שיש אחורי הכיפה מזרח

ומערב והוא הדין לפון ודרום ואילו

לקמן (דף טוג) בפירוש משמע מה

שהיה קודם שנברא העולם ומה שיהיה

לאחר כך דקאמר בשלמא מה למעלה

מה למטה ומה לאחור שפיר אלא

לפנים אמאי מה דהוה הוה רצי

יוחנן ורבי אלעזר אמרי משל למלך

שבנה פלטרין על גבי אשפה כו'

והכי תנים בתוספתם (פ"ב) מה

שהיה ומה שעתיד להיות וי"ל דאיכא

למימר הכי ואיכא למימר הכי:

פי׳ ר״ת הוא שם מ״ב אותיות

מ)משמע הכא דלפנים ולאחור

א) יבמית ג. סנהדרין נא.

עה: פו: כריתות ה,

ב) וחמיד לכ.ן, ג) וקדישין

מ.ו. ד) ומנהדריו נו:ו. ה) ננ"ל לשלשהן, ו) מכות

ח) ולהמן טו.ן. ע) ופ"ב

ה"ג), י) [לקמן טו.], כ) [שמיני פ"א], ל) [יע"ע

תים' מנחית לג. ד"ה רב

מקדת ותוק' ב"ב פו. ד"ה

מי כאן ותום׳ כתוכות נו.

ד"ה אמר ותום׳ יבמות ג.

ד"ה דאמר ובחולין קי. ד"ה

איכאן, מ) נוער תום מגילה

כה: ד"ה מה לפניסו.

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה אמר רכא

יכו' מה הנה האמור

בנשוחין: (ב) ד"ה תוספות

וכו' נתוספחה תגי מה

לפנים: (ג) ד"ד רחוי וכו׳

מרוחם היה אם לא:

גליון הש"ם

רש"י ר"ה לבתו מאנוכתו

ובו' ואין עונשין מדין ק"ו

ד"ם. עיין ב"ק דף כ ע"ל תופ׳ ד"ה ולא זה ישם ד

ע"כ תום' ד"ה ועדים:

מוסף רש"י

אתיא הנה הנה. לפיסוכם,

לשריפה, דנתו מחשתו וכן

בת בנו וכת בתו ילפא

מערות חשה יבתה לח

מגלה. והרי בתי מאשתו

בכלל בת אשתו. אבל בתו

מאנוסתו לא משתמעא,

דכחיב ערום אשה, ולשון אישות דעל ידי קידישין

משמע, וגלי רחמנה בכת

בתו ובת בנו מאנוסתו כהאי

ו) וייקלא יחן,

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

א א מיי׳ פ״ד מהלכות יסודי התורה הלכה י: ב ב מיי׳ שם הלכה יה: ג מיי׳ פ"ט מהלכות מלכים הלכה ב ג: ד תיי שם הלכה ה: ה מיי׳ פכ"ב מהלכות לבתו מאנוסתו. ההיא דערות איסורי ביאה הלכה יו: ו ומיי׳ שם הלכה יט טור אה"ע סימן כהן:

עין משפם

נר מצוה

תורה אור השלם ו. איש אִיש אֶל כָּל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי: ויקרא יח

2. ואל בני ישראל לאמר איש איש בי יְקַלֵל אֲלֹהָיו וְנָשָׂא ויקרא כד טו :וטאו 3. ואַל בני ישׂראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר אַשֶּר מורעו למלך מות יומת עם האָרֵץ יִרְגְּמְהוּ בָאָבַן: ויקרא כ ב ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחקות התועבת אשר לפניכם ולא 107777 תטמאו כהם אַני אלהיכם: ויקראיח 5. ושְׁמִרְתָּם אֶת הַשְּׁבָּת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת בי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא

שמות לא יד 6. ושמרתם את המצות הוצאתי את צראותיכת מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חכת עולח: שמוח יר יז 7. ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל:

8. בי שאל גא ליִמים ראשנים אשר היו לפניך אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד השמים הנהיה כרבר הנדול הנה או הנשמע כמדו:

דברים ד לב

רבינו חננאל

כתיבא. ורבנן אסקוה מדרשא ומה זמה. וכולהון יש להן אסמכתר מן התורה בין היתר נדרים בין הלכות שבת כין חגיגות ומעילות כולן הן

...ב יות שוקן הן גופי תורה: הדרן עלך הכל חייבין -"--מ"ב איי דורשיו בעריות בשלשה ברי. ש״מ כי הרב וב' חלמירים אין דורשין בעריות. מנא לז אי גימא מדכתיב איש איש אל כל שאר כשרו ודרשינן איש איש הרי תרי שאר בשרו חד הרי ג' ואמרה החמנא לא תקרבו לגלות ערוה. אלא מעתה איש איש כי . דרשינו ביה בתרי ודחינן תוב תנינז ולא במרכבה

שמור בלב שניהן. אבל הא דחגן ולא במעשה בראשית בשנים ממדרש זה הפסוק נשנית: דח"ר כי שאל נא לימים ראשונים מדלא אמר שאלו אלא שאל בלשון יחיד. ש"מ שהיחיד שואל ולא

לבחו מאנוסתו דלא כתיבא. דאילו בתו מאשתו כתיבא ערות אשה ובתה וגו' (ויקרא יה) משמע בין שהבת ממנו בין מאיש אחר וכתיב קרא אחרינא ערות בת בכך או בת בתך וגר"ו ומוקמינן לה ביבמות (בף 11.) בבתו מאנוסתו מדלא אסר הכחוב בת בתה של אשה זו אלא בכם הבם שנולדה הימנו ובהאי קרא דאנוסה בת בתו ובת בנו כתיב בתו לא כתיב. וא"ת ק"ו הוא אין מוהירין מן הדין ° ואין עונשין מדין ק"ו דיני ממונות ומצות עשה והלכית עבודה ופסולי קדשים אתה למד בק"ו אבל לא אוהרות ועונשין ומקראי נפקא לן במס' מכות (דף ה:). ומהיכן נפקא לן לבתו מאנוסתו:

> לבתו מאנוסתו דלא כתיבא יודאמר רבא אמר לי ר' יצחק בר אבדימי אתיא הנה הנה אין הנך לא אלא אימא הן והן גופי תורה:

> אין דורשין בעריות כשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים רתוי לו כאילו לא בא לעולם יימה למעלה מה לממה מה לפנים ומה לאחור יוכל שלא חם על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם: גבו' אמרת ברישא ולא במרכבה ביחיד והדר אמרת אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו הכי קאמר אין דורשין בעריות לשלשה ולא במעשה בראשית לשנים ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה חכם ומכין מדעתו: אין דורשין בעריות בשלשה: מ"ם אילימא משום דכתיב יאיש איש אל כל שאר בשרו איש איש תרי שאר בשרו חד ואמר רחמנא לא תקרבו לגלות ערוה אלא מעתה דכתיב יאיש איש כי יקלל אלהיו יאיש איש אשר יתן מזרעו למולך הכי נמי אלא הנהו מיבעי ליה ילרבות את הנכרים שמוזהרין על ברכת השם ועל

ע"ז כישראל האי נמי מיבעי ליה ילרבות את הנכרים ישמוזהרין על העריות כישראל אלא מדכתיב יושמרתם את משמרתי ושמרתם תרי משמרתי חד ואמר רחמנא לבלתי עשות מחקות התועבות אלא מעתה דכתיב יושמרתם את השבת יושמרתם את המצות יושמרתם את משמרת הקדש הכי נמי אלא אמר רב אשי מאי אין דורשין בעריות בשלשה האין דורשין בסתרי עריות ה(בשלשה) מ"ט סברא הוא בי תרי כי יתבי קמי רבייהו חד שקיל ומרי בהדי רביה ואידך מצלי אודניה לגמרא תלתא חד שקיל ומרי בהדי רביה והגך תרי שקלו ומרו בהדי הדדי ולא ידעי מאי קאמר רבייהו ואתו למישרי איסורא בעריות אי הכי כל התורה גמי עריות שאני ידאמר מר יגזל ועריות נפשו מחמדתן ומתאוה להם אי הכי גזל נמי עריות בין בפניו בין שלא בפניו נפיש יצריה גזל בפניו נפיש יצריה שלא בפניו לא נפיש יצריה: ולא במעשה בראשית בשנים: מנא הני מילי דתנו רבגן יכי שאל גא לימים ראשונים יחיר שואל ואין שנים שואלין יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם ת"ל ילמן היום אשר ברא אלהים ארם על הארץ יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית ת"ל לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול ישאל אדם מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור ת"ל יולמקצה השמים ועד קצה השמים מלמקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל ואין אתה שואל מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור

אתיא זימה זימה: הן הן גופי תורה: הני הדרן עלך הכל חייבין

אבדימי אחיא הנה הנה. לאיסורא אתיא זימה זימה לשריפה כתיב בנישואין שארה הנה זימה היא יו וכתיב באונסין כי ערותך הנה יו מה (4) האמור בנישואין עשה הכתוב בתה ככת בתה וכבת בנה חף באונסין עשה הכתיב בתו כבת בתו וכבת בנו אתיא זימה זימה לשריפה מאחר שלמדת אנוסה מנשואה ובנשואה כתיב זימה היא כמה דכתיב באנוסה דמי וחזור ולמוד בה שריפה מאיש אשר יקח את אשה ואת אמה זימה היא באש ישרפו אותו ואתהן (מקרא כ): הני אין הכך לא. הני דמיפרשי הוו גופי תורה הנך דלא מיפרשי כולי האי לאו גופי תורה בתמיה: הן והן. אלו ואלו:

אמר רבא אמר לי ר' ילחק בר

הדרן עלך הכל חייבין

ארן דורשין. בשלשה. שנים והוא: בשנים. אחד והוא: ביחיד. אין שם אלא הוא לבדו ובגמ' מפרש לה: ארבעה דברים. הני דמפרש ואזיל: מה למעלה. מרקיע שעל רחשי החיות: ומה למטה. מהן: ומה לפנים. חוץ למחילת הרקיע למזרח: ומה לאחור. למערב: תוספת. אינו יכול להיות מה שפירש המורה מה לפנים חוץ למחילת הרקיע ימה לאחור למערב מדפריך בגמים) בשלמה מה למעלה ומה למעה ומה לאחור לחיי אלא לפנים מה דהוה הוה אלמא מה לפנים קודם לעולם הוא ועוד בתוספתאשו(ב) מה לפנים ומה לאחור מה היה ומה עתיד להיות ע"כ תום": כל שלה חם על ככוד קונו. בגמ'י) מפרש מאי היא: **רפוי** הוא לו. טוב ויפה היה לו אם לא בא לעולם. ואומר אני שהוא לשון רחמנות כלומר מרוחם (ג) הוא אם לא בא לעולם ודוגמתו בתורת כהנים?) אל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים (ויקרא י) ראויין היו לישרף אלא שריתה הכתוב לאהרן: גמ" אמרם ולא במרכבה ביחיד. וכיון דיחידי היא ואינו שומע מפי הרב על כרחך מדעתו הוא מבין וקאסרת ליה והדר אמרת אלא אם כן היה חכם ומבין

קרא ערית כת כנך או כת בתר. והכא לשון אישות לא כתיב וחכתי כתי לח כתיב הכא, וילפינן בג"ש כחיב הכא בקרא דאנוסה כי עריתר הנה. יכתיב בהרת אתרינא דאישות שארה הנה, מה התם בתי כבת בתו, אף כחו בתו ככת בתו ניבחות ג ובעי"ז כריתות ה... י**מו** ק"י לא מייתיה דאין עונשין מו הדיו. אבל נזרה שום הוי כאילו מפורש בו, דהא להך דרשה איכחיב הנה יתירה סווה דיו ואם. **אתיא זמה** זמה. לשריפה, כתיב הכח בכתו מאשתו זמה היא, יכתיב בשריפה זמה היא באש ישרפו, מה להן שריפה מאנושתו הא ילפינו מהנה הנה מכת לשתו יהחות שם וסנהדרין שם וכעי"ז כריתות חוו) מעיהרא מיימינו לה בהנה הנה יהדר בימה ומה, כתיב הכא כי עריתך הנה,

דחייתינו זמה לשחר דידיה ילפינן כה שריפה כומה ומה סנחדרין עה: הדרן עלך הכל חייכין

יכתיב בשתר תשתו שתרה

הנה, מה להלן זמה עמו אף

במס׳ סנהדרין (דף עה.) מדרשא: שחיל וטרי. נושא ונותן בהלכה עם רבו: מללי אודניה. מטה אזנו ושומע דבריהן והן שומעין את דברי הרב. אבל כשהן שלשה שקלי וטרי הנך תרי זה עם זה ולא שמעו מאי דאמר רבן ואמו למישרי איסורא בעריות על ידי שלא שמעו מפי הרב כשדרש בו איסור: דאמר מר גול ועריות כו'. במתניתין בתרייתה דמסכת מכות (דף כג:): בפניו. כשהוא רואה לפניו שיכול לגזול: מנא הני מילי. דאין שנים שואלין במעשה בראשית: יכול ישאל אדם. מה היה קודם שנברא העולם: יכול לא ידרוש ולא ישאל בששת ימי בראשית. דהא למן בריית אדם הוא דיהיב רשותא והוא בערב שבת נברא: חלמוד לומר לימים ראשונים. מיום ראשון: ביחיד דמשמע דאפילו הרב לבדו אסור וקתני סיפא אלא אם היה חכם מבין מדעהו ופירשה רב אשי הכי אין דורשין בעריות בשלשה ומאי ניהו סתרי עריות כגון העראה ונשיקה ואזהרה ועונש לה לדכר הנשכב וכן כמה שנים יהיה ויתחייב השוכב עמו וכייצא כהן האחד נושא וניתן בהדי רביה יהשנים נושאין ונותנין זה עם זה. ואין מקשיבין לדברי הרב. וכיון שהנפש מתאוה להן אין מדקדקין היטב ובאין להתיר האיסור. לפיכך לא התירו לדרוש בסתרי עריות כגון אלו אלא לשנים בלבד. שאפילו אחד מהן נושא ונותן עם הרב השני מטה ארון ומקשיב ונמצא העיקר

יתר מיכן שאין שואלין יכול ישאל אדם מה היה קודם שנברא העולם. ת"ל לימים ראשונים מששת ימי בראשיח ולמכה. יכול לא ישאל מה היה באלו ששת ימי בראשיח. ת"ל למן היום אשר ביא אלהים אדם על הארץ, מיום שנברא אדם יש רשות לישאל אבל מקודם לכי אסיר לישאל בהן, יכול ישאל אדם מה למעלה מן הרקיע ומה למטה מן הארץ ומה לפנים ומה לאחור

מדעתו: לשלשה. לבד מן הדורש: לא במעשה בראשית לשנים. וכ"ש לשלשה: ולא במרכבה ליחיד. לתלמיד יחיד: אלא אם כן סיה

סכם ומבין מדעסו. שלא יצטרך לשאול לרב כשיסתפק לו דלאו אורח ארעא לפרושא בהדיא: ואמר רחמנא לא מקרבו לגלות ערוה. לא

מקרבו שלשמכם זה אצל זה לגלות טעמי פרשת עריות: **בסחרי טריוה**. שאינן מפורשות כגון בחו מאנוסתו ואם חמיי ואם חמותי דנפקי

השתא

או אולי צ"ל לוכר הנשכב אי צ"ל להנשכב:

השתא דנפקא ליה מלמקצה השמים ועד

קצה השמים למן היום אשר ברא אלהים

אדם על הארץ למה לי 🕪 כדר' אלעזר דאמר

רבי אלעזר אדם הראשון מן הארץ עד לרקיע

שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם

על הארץ וכיון שסרח הניח הקב"ה ידיו עליו

ומיעטו שנאמר יאחור וקדם צרתני ותשת

עלי כפך אמר רב יהודה אמר רב אדם

הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שנאמר

למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ

ולמקצה השמים ועד קצה השמים כיון שסרח

הנית הקב"ה ידו עליו יומיעטו שנאמר

ותשת עלי כפך אי הכי קשו קראי אהרדי

אידי ואידי חד שיעורא הוא ואמר רב יהודה

אמר רב עשרה דברים נכראו ביום ראשון

ואלו הן שמים וארץ תהו ובהו אור וחשך

רוח ומים מדת יום ומדת לילה שמים וארץ

דכתיב בראשית ברא אלהים את השמים

ואת הארץ תהו ובהו דכתיב יוהארץ היתה

תהו ובהו אור וחשך חשך דכתיב וחשך

על פני תהום אור דכתיב יוואמר אלהים יהי

אור רוח ומים דכתיב יורוח אלהים מרחפת

תורה אור השלם

ו. אחור וקדם צרתני

2. בראשית ברא אלהים

אָת הַשָּׁמִים וְאַת

3. והארץ היתה תהו

ובהו וחשר על פני תהום

ורוח אלהים מרחפת על

פני המים: בראשית א כ

4. ויאמר אלהים יהי

5. ויקרא אלהים לאור

יום ולחשך קרא לילה

ויְהִי עָרֵב וְיְהִי בַקָּר יום

6. ישת חשך סתרו

סביבותיו סכתו חשכת

7. וירשוק קאַת וְקפּוֹד

וינשוף וערב ישכנו בה

וְנָטָה עְלֵיהָ קו תהו ואַבְנֵי

8. וימנע מרשעים אורם

9. אמרו צָדִּיק כי טוֹב כּי

10. אור צדיקים ישמח

וו. ייַ בּקַכמָה יָסֶד אָרַץ

12. בדעתו תהומות

נבקעו ושחקים ירעפו

13. מכין הרים בכחו

14. עמודי שמים ירופפו

15. צרק ומשפט מכון

כסאך חסד ואמת יקדמו

17. ויאמר לו אלהים

אני אל שדי פרה ורבה

גוי וקהל גוים יהיה ממך

זכר בחמיק

נאור בגבורה:

ויתמהו מגערתו:

וְחֶסְדִיןְ בִּי

המה:

חרוע רמה תשכר:

ונר רשעים ידעף:

מים עבי שחקים:

אדוד:

בראשית א ג

בראשית א ה

ישטיהו לד יא

איוב לח טו

ישעיהו ני

משלי יג ט

משלי ג ינו

משלי גר

תהלים סה ז

איוב כו יא

תהלים פט טו

חהלים כה ו

תהלים קלט ה

ותשת עלי כפכה:

םנהדריו לת:. ב) ובילהוט אימא והנוחידו של חאה אחה וכוה מביו מ"ש הרשב"ם וכו' ויומר מדומר ברש"י סנהדמין ק. ד"ה קוממיות ע"ש], ב) ניומל לח:ן, ד) (ממיד לב.), ה) (פסחים כב:ן, ו) כלומר שליש מת"ק שנה הכי הוי והך ועוד הוא שליש משתי שנים היתרים. 1) (ועי' תוס' פסחים לד.ד"ה כל קיח: ד"ה מן], ת) עי' מהרש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' על הארן למה לי לכדרבי מיבעי ליה אלעור וכו׳ מן הארץ ועד לרקיע היה שנאמר וכו׳ על החרץ ולמקלה השמים וכיון שפרח וכו׳ ומיעטו. נ"כ ס"ח והעמידו על מאה אמה: (כ) שם ילח משר לעולם שנחמר ישמ: (ג) שם ייהי בקר יום רביעי אלא כדרבי חלעור: (ד) שם שנטו ללדיהים מיד שמח וכו׳ אדם לופה ורואה ומכיט: (ל) שם שאמרחי לעולם די איבא דאמרי אמר ר״ל נשעה שברא הקב"ה את הים הגדול סיס מרחיב: (ו) שם דלה משחלפי מהדדי מכל מקום קשו הראי: (1) שם היימי אומר שמים וארץ שמותן של סקנ״ה: (מ) תום' מסוף וכו' מלינו ששליש עולם הוי מים חימינום:

לעזי רש"י

לומישי"ל ולימוישי"לו. פקעת (של חוט).

רבינו חננאל ת"ל ולמכצה השמים ועד . קצה השמים. שיעור מן שמים כשיעור מז הארץ . עד לשמים ותרווייהו חדא שיעורא הוא. אמר רב יהודה (ג) ויז דברים נכראו ביום ראשון. תוהו שמים אור וחשך, רוח ימים. מדת יום ומרת לילה כר׳. תנא תוהו זה קו ירוק שמקיף כל העולם שממנו חושך יוצא. בהו . אלו אכנים מפולמות המשוקעות בתהום שמהם מים יוצא שנאמר ונטה עליה קו תוהו ואבני כוהו. וזה האור שנכרא ביום ראשון היה בו זיהור שצופין בו ומביטין באורו מסוף העולם ועד סופו. וכיון שנסתכל ברשעים גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנא׳ וימנע מרשעים אורם וכיוי שנגנו שמח שנאמר אור צדיקים ישמת. ויש תנא זה האור נתלה ביום רביעי שנאמר יהי מאורות יהי אותו האור שנכרא ביום ראשוו למאורות והן ב' המאורות. אמר רר בעשרה דברים נברא העולם. בחכמה בתבונה. כדעת. בכח. כגבורה. בגערה. בצדק. במשפט. בחסד. ברחמים. וכולהו

והשתא דנפקא לן מן ולמקלה השמים. דאסור לשאול מה שיש חון למחיצות ממילה נפקה לן דחסור לשאול בקודם שנברה דהיה היא מה שהיה קודם לברייתו הוא עכשיו חוץ למחילתו הלכך למן היום אשר ברא אדם למה לי למעוטי מיניה קודם שנברא העולם: על

> החרן ולמקלה השמים. על החרן היה ומגיע לשמים: אחור וקדם לרתני. שתי פעמים יצרתני תחלה גבוה ולבסוף שפל: מסוף העולם ועד סופו. כשהיה שוכב היה רחשו למזרח ורגליו למערב: סהו ובהו. לקמן מפרש להו: מדת יום ומדת לילה. כ"ד שעות בין שניהס: ישת חשך מכיכופיו. למדת שקו החשך מקיף את השמים: מפולמות. לשון ליחלוח: קו סהו ואכני בהו. למדת שהתהו קו והבהו אבנים: מכמה. יודע מה שלמד: מבונה. שהוא מבין דבר חדש מפלפול חכמתו: דעת. ישוב: כת. הוא כת הזרוע: גבורה. גבורת הלב: גערה. מיפה כדאמרינן לקמן שגער כו ועמד: פקעיות. לומישי"ל בלע"ו: שנאמר הבונה בשמים מעלוקיו. אלמא עלייה וכסא לרגליו מיקרו: שרפרף. לישב. על כרחך הכסא עשוי תחלה ולפי גובה הכסא הוא מחקן השרפרף: אף ידי יסדה ארן וגו'. מסיפיה דקרא יליף דכתיב יעמדו יחדו כשבראן ועשאן פקעיות כמו שאתרנו לתעלה: וערפן. עירבן: להקדים

על פני המים מרת יום ומרת לילה דכתיב יויהי ערב ויהי בקר יום אחד תנא תהו קו ירוק שמקיף את כל העולם כולו שממנו יצא חשך (3) שנאמר זישת חשך כתרו סביבותיו בהו אלו אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמהן יוצאין מים שנאמר יונטה עליה קו תהו ואבני בהו ואור ביום ראשון איברי והכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום רביעי « כדר' אלעזר דא"ר אלעזר אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול וכדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר יוימנע מרשעים אורם ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לכא שנאמר וירא אלהים את האור כי מוב מואין מוב אלא צדיק שנאמר מאמרו צדיק כי מוב כיון שראה אור שגנזו לצדיקים ווי שמח שנאמר ייאור צדיקים ישמח כתנאי אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומבים בו מסוף העולם ועד סופו דברי רבי יעקב וחכ"א הן הן מאורות שנבראו ביום ראשון ולא נתלו עד יום רכיעי אמר רב זומרא כר מוכיא אמר רב בעשרה דברים נברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת ובכח ובגערה ובגבורה בצדק

ובמשפט בחסד וברחמים בחכמה ובתבונה דכתיב ייה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעת דכתיב יבדעתו תהומות נבקעו בכח וגבורה דכתיב ימכין הרים בכחו נאזר בגבורה בגערה דכתיב וועמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו בצדק ומשפט דכתיב וצדק ומשפט מכון כסאך בחסר ורחמים רכתיב "זכר רחמיך ה' וחסריך כי מעולם המה ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שברא הקב"ה את העולם היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי עד שגער בו הקב"ה והעמידו שנאמר עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו והיינו דאמר ר"ל מאי דכתיב ייאני אל שרי אני הוא שאמרתי לעולם די 🕫 אמר רַ"ל בשעה שברא הקב"ה את הים היה מרחיב והולך עד שגער בו הקב"ה ויבשו שנאמר יוגוער בים ויבשהו וכל הנהרות החריב ת"ר ייב"ש אומרים שמים נבראו תחלה ואח"כ נבראת הארץ שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ וב"ה אומרים ארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים שנאמר 9ביום עשות ה" אלהים ארץ ושמים אמר להם ב"ה לב"ש לדבריכם אדם בונה עלייה ואח"כ בונה בית שנאמר יב הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה אמרו להם ב"ש לב"ה לדבריכם אדם עושה שרפרף ואח"כ עושה כסא שנאמר ביכה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי וחכ"א זה וזה כאחת נבראו שנאמר ביאף ידי יסדה ארץ וימיני מפחה שמים קורא אני אליהם יעמרו יחדו ואידך מאי יחדו דלא משתלפי מהדדי יו קשו קראי אהדדי אמר ר"ל כשנבראו ברא שמים ואח"כ ברא הארץ וכשנטה נטה הארץ ואחר כך נטה שמים מאי שמים א"ר יוםי בר חנינא ששם מים במתניתא תנא אש ומים מלמד שהביאן הקב"ה ומרפן זה בזה ועשה מהן רקיע שאל רבי ישמעאל את ר"ע כשהיו מהלכין בדרך א"ל אתה ששימשת את נחום איש גם זו כ"ב שנה ∞שהיה דורש כל אתין שבתורה את השמים ואת הארץ מה היה דורש בהן א"ל אילו נאמר שמים וארץ הייתי אומר שמים ₪ שמו של הקב"ה עכשיו שנאמר את השמים ואת הארץ שמים שמים ממש ארץ ארץ ממש

מקראי. בחכמה ובתבונה שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. בדעת כו', זה שאמר [ר"י אמר רב רבשעה שברא הקב"ה את] העולם, עת שנברא היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי כו' עד שגער בו הקב"ה והעמידו שנאמר עמודי שמים ירופפו יותמהו מגערתו. ר"ל אמר אני אל שדי אני שאמרתי לעולם דיי. כיוצא בו כים גוער בים ויכשהו אלו כולן מרושות הן ואין מדקדקין עליהן להשוותן למה שהדעת מתקבלת מהי וכי חלולת כ"ש וב"ה אלי אומרים שמים נבראו תחלה. ואלו אומרים ארץ נבראת החלה. זכל אחד מביא ראיה לדבריו. וחכמים אומרים שניהם נבראו כאד אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני עליהם יעמדו יחדו. קשו קראי אהדדי. ופריק ר"ל כשבראן כרא שמים ואח"כ הארץ ככ"ש ווקשיא דהא דכתיב נוטה שמים על תוהו ותולה ארץ על בלימה הרי תחלה נטה שמים ואח"כ הארץ ככ"ש ווקשיא דהא דכתיב נוטה שמים על תוהו ותולה ארץ על בלימה הרי תחלה נטה שמים ואח"כ ארץ כשנטה אותן נטה ארץ ואח"כ שמים כב"ה. דודו שאמרו חכמים שניהן כאחת עמדו. (טרף) (מאי שמים שטרף) הקב"ה אש ומים ועשה מהן דקיע לפיכך נקראו שמים. אכל דברי נחום איש גם זו פירוש הוא שפירש. אמר אלו נאמר בראשית ברא אלהים שמים לו ואינן שמים דבר ידוע הייתי אומר שמים שם הן וכיון שנאמר את השמים נתברר לנו כי על השמים הידועים לנו הכתוב מדבר. וכיון שבתב את בשמים כתב נמי את בארץ. כי האת שכתב בארץ

מסוף העולם ועד סופו. מהלך ח"ק שנה (לקמן יג.) שנאמר שדי שאמר די שלא להרחיב יותר שנאמר אני אל שדי פרה ורבה

אני שאמרתי די לעולם וחימה מנא לך הא שיש ת"ק שנה ולא יותר ולה פחות וי"ל דנפקה לן מן שדי בשדי יש ג' הוחיות שי"ן דל"ת יו"ד קח י"נ ל"ת ו"ד הנעלם מן שדי ויעלה

ת"ק כך שמעתי מר' מנחם כרבי עזריאל ול"ע למ"ד פרק מי שהיה טמא (פסחים לד. ושם) כל העולם כולו תחת כוכב אחד עומד היכי קיימי כל הני כוכבים הנראין ברקיע וי"מ שעל ים אוקיינום הן עומדין כדאמרינן בפרקי דר"א כל השיעורים לא נאמרו רק על שאר ימים אבל ים אוקיינום בוראו יודע מדתו אך במדרש אחר מלינו ששליש (ח) ימים שאמר הוי בים אוקיינום וכן יסד ה״ר בנימין ביולר שלו זה הים שליש עולמו ו) במחה וששים ושש ועוד סיימו ולריך למימר שאותו מדרש פליג אההיא דפסחים ומיהו יש להעמיד ההיא דהתם במזלות של גלגל אבל שאר כוכבים קטנים הם ולי נראה דיש ליישב כל אותן מדרשים שהם תלוין בכיפת הרקיע והוא גדול הרבה מן הארך אם היה נמתח עליה זו כזו לפי גבול הארן בא וראה אהל מתוח על הארץ כמין כיפה גבוה באמצע שתופס כפלי כפלים אם היה נמתח בקו הארץ אך היה קשה מדכתיב גבי סיסרא (שופטים ה) תן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם ומוכח מינה בנימוקי רש"י וכן איתא במדרש שאורך הכוכב מהלך ת"ק שנה כמן השמים ועד הארץ שהיה ראש אחד מחוב ברהיע והשני היה בארץ והיכי היה יצא באויר העולם כיון דכולו מחת כוכב אחד הוא עומד ול"ל שהם חולקין יחד אם לא נחלוק בין מזלות הגלגל

לשאר מולותים: אודי חד שיעורא הוא. ופליג אמאן דדריש בתמיד (דף לב.) דמזרח ומערב רחוק טפי דאי לא תימא הכי אאדם היכי הוה קם כיון דכתיב מקלה השמים ועד קלה השמים וי"ל שסובר שהיה בגן עדן

על שנתמעט: ישת חשך סתרו. מדכתיב סביבותיו סוכתו קדרים:

ומלכים מחלציר יצאו: 18. גוער בים ויבשהו וכל הנהרות אָמְלֵל בָשָׁן וברמל ופרח לבָנון אָמִלְל: נחום א ד אַלָה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמִיִם וֹהְאָרֶץ בְהבָּראָם ביום עשות יי אלהים

הבונה בשמים מעלותיו ואגדתו אַרץ יסְדָה הַקּרא למי היה וישפכם על פני הארץ יי שמו:

ארץ ושמים:

.21 כה אמר יי השמים כסאי והארץ הדם רגלי ואי זה מקום מנוחתי: שעיהו מו א

22. אָף יָרֵי יָסדָה אַרַץ וימיני טפחה שמים קרא אליהם ישעיהו מח יג

מוסף רש"י

מסוף העולם ועד סופו **היה. לוככו** ושנהדרין לחים. ולמקצה השמים. מתנה עד קנה ושם. אחור וקדם. שני לורות דו פרלופיו שם. ומיעטר. שנאמר ותשת עלי כפך. כף בגימטרים הכי הוי ושם .(.P

הקב"ה והגבור' היא זרועו

כדכחיב לך זרוע עם גבור׳ ערוך

ט' זכוטן. ב) ומנחים הי. וט'

מום׳ שם ד"ה ימיכאלו, ג) ע"ו

ג:, ד) נפסחים ב: כ"מ פג:ן,

ס"ן ג:, ו) ועי' פרש"י (ס

בע"ו], ז) [שבת קמט: ע"ש

סוטה מב. סנהדרין קג. ע"שן,

מ) ושבת פת:ו. מ) ול"ל גלחו.

י) כע"י: עמו, כ) [עונה איתא

לפנינו וע"ש ברש"רן, ל) ושכת

פת:ו.

הגהות הכ"ח

(מ) גם' השכימו לפתחי

למחר השכים: (ב) שם וחינן

יולעות מה הן כוחות וכו

ומים על ההרים וכו' והרים

על כוח יכו׳ ורוח נפערה:

(ד) שם ועוחנית מן ללדיקים

לעתיד לכא שנחמר וינו:

(ה) שם ומקריב עליי קרבן

כבל יום שוחתר דוב וכו׳

לכנתר עילמים מאי מקריב

לשם כבשים אלא מקריב

נשמתן של צדיקים ומנלן

ודלתותיהו אם ושנאתר יפתח

וכו׳ הטוב) תח"מ ונ"ב ס"ח

פתח ה' אוצרו ויוציא

כלי זעמו: (1) שם רס ונשל

שוכן עליהם שנאמר כנ"ל

ומיכת כערכות נמחק:

(ח) שם ומנלו דחיתרי שמים

אמר ר' אבהו למיל רכינה:

(ט) רש"י ד"ה למי שאין וכו׳

מדקרא לשמים: (י) ד"ה

מעשה ברחשית: (כ) ד"ה

ומשות ביום מפני: (ל) ד"ה

ברקיע: (מ) ד"ה (יפתח וכו'

העוב) תח"מ ונ"ב ס"ח פתח

(ג) ד"ה גשם נדבות תניף

אלהים וגו׳ במתו תורה כל״ל

וחיכות והאי קרא נמחק:

(ם) תום' ד"ה נכנס וכו'

כוכבים בשמים בלילה כיון

כל"ל וחיבת מינה נמחק:

כדלמרינוז מל"מ ינ"ב ס"ל

היינו שלג מרובה היוצא

בשטף מוכן לפורענות אכל שלג היורד בנחת

לטובה כדאמריע:

(11)

לפורענות

אולרות

לטובה

א מיי׳ פ״ג מהלכות יסידי ' התורה הלכה א: ב ומיי פ"ג מהלי ח"ת הלי יג טוש"ע י"ד סי' רמו סעי' (1):

תורה אור השלם

ו. וְהָאָרֵץ הְיָתָה תֹהוּ וְבֹּהוּ וחשר על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני בראשית א ב המים: .2 המרגיו ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון:

איוב ט ו 3. לרקע הארץ על המים כי לעולם הסדו:

מהלים כלו ו 4. תהום כלבוש כסיתו על הרים יעמדו מים: תהלים קד

5. כי הָנֵה יוֹצֵר הְרִים ובֹרָא רוח ומגיד לאָדָם מה שחו עשה שחר עיפה ודרר על בְּמֵתֵי אָרַץ יִי אֱלֹהִי צַבְּאוֹת עמוס ד יג שמו: 6. אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו:

תהלים קמח ח 7. מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפָנִיך אויב ויאמר השמד: דכרים לג כז

בהפרידו כני אדם יצב גבלת עמים למספר כני 9. חכמות בנתה ביתה קצבָה עמודיהְ שׁבעָה:

10. כַעֲבוֹר סופָה ואין רַשְׁע וצדיק יסוד עולם:

משליי כה וו. הו ליי אַלהיך הִשְׁמִים ושמי השקים האבץ וכל 12. הישב על חוג הארץ רשביה כחגבים הנוטה בַדק שָמִים וַיִּמתַחם כָּאֹהַל לשבת: ישעיהו מ כב 13. ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על הָאָרִץ: בראשית א יז 14. וִיצֵו שׁחָקִים מִמְּעַל ודלתי שמים פתח: וימטר עליהם מי לאכל ודגן שְׁמִים נִתן לְמוּ:

תהילים עם כג-כד 15. בָנה בְנִיתִי בֵּית זְבָל לֹךְ מבון לשכתר עולמים:

מלכים א חיג 16. הבט משמים וראה מוכל קדשר ותפארתר אָיַה קנָאָתְרְּ וֹנְבוּרתִרְּ הַמִּתְ ורחמיק מעיד יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירו עמי תפלה חהלים מב ט 18. הלטפים מלוח עלי שיח ושרש רתמים לחמם:

איוב ל ד 19. הַשַּׁקִיפָה ממעוֹן קַּרְשׁרְּ מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו באשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ורבש: דברים כו טו .20 יפתח יי לה את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצר בעתו ולברך את כל מעשה יַדְרָ וָהלוית נוים רבים ואתה לא תלוה: דבוים כח יב 21. הַללו אַת יִי מן הָאָרִץ תנינים וכל תהמות:

תהלים קמח ז 22. כי לא אַל חָפַץ רְשַע אָתָת לא יְגָרְךְּ רְע:

מהלים ה ה 23. ואתה תשמע השמים מבון שבתו וסלחת ועשית ונָתַתְּ לָאִישׁ כָּכָל דְרַכְיוּ אשר תרע את לכבו כי אתה ידעת לבדר את לבב כל בני האדם:

מלכים אח לט

כסאך חסר ואמת יקדמו פניף: אור: תהלים לו י 27. ויבן ש

ואת הארץ לחקדים שמים לארץ. דאי לאו ואת הייתי אומר ששניהם נבראו יחד והכתוב כתבם זה אחר זה שאי אפשר לכתוב שני שמות כאחד כדפירש רש"י והא דאמרי ב"ה לעיל ארן נבראת תחלה דכתיב ביום עשות ה' וגו' ולא כתיב ואת התם דריש

ליה מדשני קרא בסידריה להסמיך ארץ לעשיה ומיהו בנימוקי חומש פי׳ רש״י את השמים לרבות תולדותיהן ומדרש אחר הוא ופליג אהא דהכא: שחרית. פרע"י נכנס

בחיקו וממילא האור יולא ונראה ויולא ערבית ומכסה האורה ומחשיך העולם והיה קשה למורי א"כ היאך נראים כוכבים בשמים (ס) מינה בלילה כיון שהם קבועים בשני כדמסיק ומיהו שמא נראים מתוכו כמו ע"י העננים אך רוב פעמים שהעננים מחשיכים אותי ומכסין אותו ונראה למורי לפרש איפכא נכנס שחרית בעולם וממנה אורה ערבית מן העולם ויולאת יוללו [ומסתלק אורה] ולכך הכוכבים נראין: כל העומק בתורה. אכתי לא סיים למילתיה דו' רקיעים שהתחיל לפרש: אוצרות שלג. יש ממנו שמוכן לפורענות (ש) ויש לטובה כדאמרינן בחענית (דף ג:) טבא תלגא לטורי כחמשה מטרי לארעא וכן כתיב כי כאשר ירד הגשם והשלג וכו' כי אם הרוה את הארד וגו' (ישעיה נה): דוד ביקש וחורידן לארץ. הקשה הרב ר' אלחנן הא כתיב (בישעיה נה) כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ותירך דכיון שמן העננים יורד נראות כיורד מן השמים ועוד י"ל דלא הוריד רק המוכנים לפורענות אבל המרוים את

הארץ נשארו למעלה: לא יגור במגורך רע. אין זה מקרא אלא לא יגוכך והכי דריש ליה: (בגת' שבת קתט: ובסנהדרין קג. אימא שפיר

(F"IJ

ארץ תנא דבי ר' ישמעאל משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו השכימו לפתחי (4) השכים ומצא נשים ואנשים למי משבח למי שאין דרכו להשכים והשכים תניא ר' יוםי אומר אוי להם לבריות שרואות ואינן יודעות (C) מה רואות עומדות ואין יודעות על מה הן עומדות הארץ על מה עומדת על העמודים שנאמר יהמרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון עמודים על המים שנאמר ילרוקע הארץ על המים מים על ההרים שנאמר יעל הרים יעמדו מים הרים ברוח שנאמר יכי הנה יוצר הרים ובורא רוח רוח בסערה שנאמר ירוח סערה עושה דברו סערה תלויה יבזרועו של הקב"ה שנאמר יומתחת זרועות עולם וחכ"א על י"ב עמודים עומדת שנאמר יצב גבולות עמים למספר בני ישראל וי"א (י) ז' עמודים שנאמר חצבה עמודיה שבעה ר"א בן שמוע אומר על עמוד אחד וצדיק שמו שנאמר ייוצדיק יסוד עולם א"ר יהודה שני רקיעים הן שנאמר ייהן לה' אלהיך השמים ושמי השמים ר"ל אמר "שבעה ואלו הן וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות וילון אינו משמש כלום אלא נכנם שחרית ויוצא ערבית ומחדש בכל יום מעשה בראשית שנאמר יי הנומה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת רקיע שבו חמה ולבנה כוכבים ומזלות קבועין שנאמר יויתן אותם אלהים ברקיע השמים שחקים שבו רחיים עומדות ומוחנות מן לצדיקים יי שנאמר יויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכול וגו' זכול שבו ירושלים ובית

אתחיל ברישא מאי שנא דקא חשיב מעשה

המקדש יומזבה בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן יו שנאמר בנה בניתי בית זכול לך מכון לשכתך עולמים ומנלן דאיקרי שמים דכתיב. ייהבט משמים וראה מזבול קדשך ותפארתך מעון שבו כיתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל שנאמר ייומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי אמר ר"ל יבל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חום של חסר ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסרו ומה מעם יומם יצוה ה' חסדו משום ובלילה שירה עמי ואיכא דאמרי אמר ר"ל כל העוסק בתורה ייבעוה"ז שהוא דומה ללילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד לעוה"ב שהוא דומה ליום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי

א"ר לויף כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו גחלי רתמים שנאמר יהקומפים מלוח יעלי שיח ושרש רתמים לחמם ומגלן דאיקרי שמים שנאמר יהשקיפה ממעון קדשך מן השמים מכון שבו אוצרות שלג ואוצרות ברד ועליית טללים רעים ועליית אגלים וא וחדרה של סופה (וסערה) ומערה של קיטור ₪ ודלתותיהן אש שנאמר ייניפתח ה' לך את אוצרו המוב הני ברקיעא איתנהו הני בארעא איתנהו דכתיב ייהללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות אש וברד שלג וקימור רוח סערה עושה דברו אמר רב יהודה אמר רב דוד ביקש עליהם רחמים והורידן לארץ אמר לפניו רבש"ע 2ילא אל חפץ רשע אתה לא יגורך (במגורך) רע "צדיק אתה ה' לא יגור במגורך רע ומנלן דאיקרי שמים דכתיב בואתה תשמע השמים מכון שבתך ערבות שבו צדק משפט וצדקה גנזי חיים וגנזי שלום וגנזי ברכה ונשמתן של צדיקים ורוחות ונשמות שעתיד להיבראות ומל שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים צדק ומשפט דכתיב יצדק ומשפט מכון כסאך צדקה דכתיב ביולבש צדקה כשרין גנזי חיים דכתיב בכי עמך מקור חיים וגנזי שלום דכתיב בויקרא לו ה' שלום וגנזי ברכה דכתיב שישא ברכה מאת ה' נשמתן של צדיקים דכתיב שוהיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך רוחות ונשמות שעתיד להיבראות דכתיב ∞כי רוח מלפני יעמוף ונשמות אני עשיתי ייומל שעתיד הקב״ה להחיות בו מתים דכתיב יגשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה שם אופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכסא הכבוד מלך אל חי רם ונשא שוכן עליהם ® בערבות שנאמר 2יסולו לרוכב בערבות ביה שמו ומנלן דאיקרי שמים 🕫 אתיא רכיבה רכיבה כתיב הכא סולו לרוכב בערבות וכתיב התם 33רוכב שמים בעזרך וחשך וענן וערפל מקופין אותו שנאמר בישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשכת מים עבי שחקים ומי איכא

חשוכא קמי שמיא והכתיב ⁵יהוא ש(גלי) עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרי לא קשיא הא

להקדים שמים לארן. דאי לא כתיב את הוה אמינא כאחת נבראו אלא שאי אפשר לקרות שני שמות כאחת להכי כתב את להקדים: למי שאין דרכו להשכים והשכים. הכא נמי (מ) דקרא לשמים תחלה ה"ל ארץ אין דרכו להשכים ועוד שכל מעשה ארן מתונים ומעשה שמים במהירות וזו השכימה עמהי) שנבראו כאחת לכך התחיל לספר מעשיה את הארץ למה לי להקדים שמים לארץ יוהארץ היתה תהו וכהו מכדי בשמים

תחלה: יולר הרים ובורה רוח. מה ענין זה אלל זה אלא ללמדך שההרים עומדין על הרוח: רוח סערה עושה דברו. דבר הרוח סערה עשאתו: ומתחת. כל היצירה: הסובלות אותו: ורועום עולם. **נכנס שחריח.** לתוך תיקו והאור נראה: ויולא מתיקו מרבית. ומתפשט למטה מן האור והרי העולם חשוך וזהו חידושו (י) למעשה בראשית בכל יום: כדוק. יריעה טייל"א בלע"ז. אלמא יש שמים שאין משמשין אלא משמיש יריעה פרוסה: מעון. לשון מדור. מקום שמלאכים דרין בו: וחשות.(כ) מפני כבודן של ישראל שמקלפין ביום: יומס ילוה ה' חסדו. יצוה למלחכים לשתוק כדי לעשות חסד ללריכים חסד והם התחתונים: ובלילה שירה עמי. (ל) ברקיע עם שיר שלי שקילסתי ביום: ומנלן. דמעון איקרי שמים: מכון. לשון אולר של פורעניות כמה דאת אמר נכונו ללנים שפטים (משלי יע): שבו אולרות שלג כו'. כל אלה לפורעניות: עליים אגלים. לשון כ) עוגל של מים (חולין דף מא.) ולשון אגלי טל (איוב לח) ולשון אגן הסהר (שיר השירים ז) שמתחלפת ל' בנו"ן. והם מים העומדים להלקות פירות: (מ) יפתח ה' לך את אולרו העוב. למדת שיש לו אולר לפורענות: לא יגורך רע. לא יגור אללך: ורופום ונשמות. חדה היה ויש מפרשין רוח היא הנשמה העשויה בדמות הגוף. נשמה נשימה אליינ"א בלע"ו: מכון כסחך. והכסח בערבות הוח כדמסיק לקמן: וילבש לדקה. למדת שעמו לדקה שרויה: ויקרא לו. קראה אללו: רוח מלפני. אלמא לפניו הם: גשם נדבות תניף אלהים וגו'. (O והאי קרא במתן תורה כתיב שילתה נשמתן שנאמר נפשי ילאה בדברו (שיר השירים ה) והניף עליהן טל תחייתו שנאמר גשם נדבות תניף

אלהיסט והאי קרא משתעי במתן תורה

במומור יקום אלהים יפולו אויביו:

הגהות הגר"א ואן גמ' וחדרה של סופה ומערה של קיטור. כנ"ל:

> לעזי רש"י טייל"א. יריעה. אליינ"א.

מוסף רש"י הובא בסוף המסכת

אינו צריך לגופו. משל דר׳ ישמעאל ^י הודיע שהקדים שבחה של השמים אכל לא בבריאה. תניא די יוסי אומר אוי יודעות כלומר הארץ עומדת על העמודים ועמודי הארץ ההרים. וההרים ברוח. והרוח בסערה וכולה מדרש פסוקים וסערה תלויה בזרועו של הקב"ה שנא' ומתחת זרועות עולם. פי הדבר שהוא בעולם מתחת דכל תליי בזרוע בגבורתו של הקב"ה. כי הגבורה היא הזרוע כדכתיב לך זרוע עם גבודה. ר׳ אלעזר אומר על עמוד

רבינו חננאל

26. כי עמר מקור חיים כאורך נראה ישעיהו נט יז חהלים פט טו - 25. וַילבשׁ צַדְקָה בָּשׁריָן וכובע ישועה בראשוֹ וַילבַשׁ בגרי נקם תַלְבֹשׁת וִיעט כָמעיל קנאָה: יין אריים אריין מובה ליין ויקרא לו יין שלום עד היום הזה עודנו בעפרת אבי העזרי: שופטים ו כד - 28. ישא ברבה מאת יין וצַרְקָה מֵאַלהי יִשְׁעוּ: מהלים כד ה 29. ויקם אדם לרדפה ילבקש את נפשך והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך ואת נפש איביך יקלענה בתוך בף הקלע: שמואל א כה כט - 30. כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי: ישעיהו נז טו - 31. נשם נדבות הניף אלהים נחלתר ונלאה אתה בוננהה: ההלים סח - 32. שירו לאלהים זמרו שמו טלו לרכב בערבות ביה שמו ועלוו לפניו: ההלים סח - 33. אין כאל ישרון רכב שמים בעורף ובגאותו שחקים:רברים לג כו 34. ישת חשף סתרו סביבותיו סבתו חשבת מים עבי שחקים: מהלים יח יב 35. הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא: דניאל ב כב יבבתי גואי הא בבתי בראי ואמר רב אחא

בר יעקב עוד רקיע אחד יש למעלה

מראשי החיות דכתיב יודמות על ראשי

החיה רקיע כעין הקרח הגורא עד כאן יש

לך רשות לדבר מכאן ואילך אין לך רשות

לדבר שכן כתוב בספר בן סירא במופלא

ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור

במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות

יתניא אמר רבן יוחנן בן זכאי מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע בשעה שאמר

אעלה על במתי עב אדמה לעליון יצתה

בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו

של נמרוד הרשע ישהמריד (י) כל העולם

כולו עליו במלכותו כמה שנותיו של אדם

שבעים שנה שנאמר נימי שנותינו בהם

שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה

והלא מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות

שנה ועוביו של רקיע מהלך חמש מאות

שנה וכן בין כל רקיע ורקיע למעלה מהן

חיות הקדש (0 רגלי החיות כנגד כולם קרסולי

החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן

רכובי החיות כנגד כולן ירכי החיות כנגד

כולן גופי החיות כנגד כולן צוארי החיות

כנגד כולן ראשי החיות כנגד כולן קרני

ולא מלינו אותו רשע מזרע כוש אלא על שם מעשיו שמלך גם

ששלח בלאדן לחזקיהו מלינו שהיה

סופר בביתו ומשם זכה למלכות

כדאשכתן באגדות חלק (סנהדרין דף

נו.) אלא אורחא דמילתא קא חשיב:

ורגלי החיות כנגר בולם. יש

הקליר וחיות אשר הנה מרובעות

לכסה כף רגל חמש מחות וחמש

עשרה ומוחקים הוי"ו ואומרים כי

כן עולה לפי חשבון שבכחן למנין ז׳

רקיעים יוח׳ אוירים הוא ט"ו פעמים

ת"ק והיינו מנין ישרה ש"ר ת"ק

וי״ה לסימנא (כ) שכן עולה ט״ו פעמים

כך ומיהו בחנם מחקוהו שיסד דבריו

ע"פ הירושלמי דהרוחה ח"ר לוי מחרץ

ועד לרקיע מהלך ת"ק שנה אמר ר"

ברכיה ור' חלבו בש"ר ס'(בא) סמוקה

גדול מזה רגל אחד טכמנין ישר"ה

ראה כמה (ל) גבוה מעולמו כו' משמע

כמנין שיסד ת"ק ט"ו וכן היה דרכו

שבכמה מקומות היה מניח שיטת

הש"ם שלנו כדי לחחוז "שיטת הש"ם

ירושלמי שהוא היה תנא והוא היה

ר״ה ברבי שמעון דקרי עליה מומכל

אבקת רוכל תנא קרא קרובן ופייטן

וויקרא רבה פ"ל) ובימיו מקדשים ע"פ

הראייה שמעולם לא יסד רק קרובן

מיום (אחד): ארן מוסרין דברי

תורת לעובד כוכבים. היה קשה

להר"ר אלחנן תיפוק ליה דעובד כוכבים

העוסה בתורה חייב מיתה כדאמר בפ׳

ד' מיתות (סנהדרין דף נט. ושם) עוכד

כוכבים העוסק בתורה חייב מיתה

והמלמדו עובר אלפני עור לא תתן

מכשול וכי תימא (מ) בז' מצות דידהו

דאינו חייב מיתה כדאמר הש"ק התם

והא שמלוה איכא למוסרם להם ונפקא

לן מהאי קרא אשר יעשה אותם האדם

ותי בהם (ויקרא יח) כהן ולוי לא נאמר

אלא אדם שאפילו עובד כוכבים יעוסק

בתורה וכו' וי"ל דהכא מיירי אפילו

היכא דאיכא עובד כוכבים אחר

שרולה ללמדו דליכא לפני עור

כדאמרינן בע"ז (דף ו:) המושיט כום

יין לנזיר עובר אלפני עור והני מילי

דקאי אתרי עברא דנהרא שבלאו

נתינתו אי אפשר להביאו אליו אבל

אי לאו הכי אינו עובר אלפני עור

הכא נתי אפילו במקום שעובד

כוכבים אחר רולה ללמדו דליכא

לפני עור מכל מקום אסור משום

מגיד דבריו ליעקב וכו׳ (מהלים קמו)ש:

מגיהין בקדושתה שיסד

הוא בשנערש: שבעים שנה. לאו משום שלא היה קשיש

יותר שהרי כה וחשוב תיתות סנחריב שסתוך לתפלתו גבי שליחות

מסורת הש"ם

א) ולעיל ה:ן, ב) ופסחים לד.ן. ג) [עיריבין נג.], ד) שבת יג: ע"ם מנחות מה, ה) ניבמות קג.ן, ו) נדף יד.], ז) ניחוקאל מן, מן ושבו, טן ושלם מת ידו בישראל כמו שנמרוד שלח אמ ידו באברהם, י) נעי' מהרש"א במ"חו, כ) ול"ל חבחו, ל) ושם איתא אף טלפי החיות מהלך ח"ק שנה וחמש עשרה מנין ישרה ע"שן, מ) וכפסיקתה ועי׳ בהרא"ש ברכות פ"ה סי׳ כ"חן, כ) נל"ל רחשוןן, כ) נ"ח אמרינו התם דמנוה ללמדם ונפקח, ע) ועי׳ שמות רבה פרשה ל במעשה דעקילם

תורה אור השלם ו. ודמות על ראשי החיה רַקִּיעָ בַעֵּין הָקַרַח הַנורא נְטוּי עַל רְאשִׁיהֶם מַלְמָעְלָה: יחזקאל א כב מַלְמָעְלָה: 2. אַעלה על במתי עב

ואדריגום.

ישטיהו יד יד ימי שְנוֹתֵינו כָּהַם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה:

אדמה לעליון:

. תהלים צי 4. שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונכון . ישעיהוגג לחש: 5. לא עשה כי לכל גוי ומשפטים כל ידעום הללו תהלים קמז כ 6. נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמתיך כריח לבנון: שיר השירים דיא 7. כבשים ללבושך ומחיר שַׂרָה עַתורים:

משלי כז כו 8. וַיֹּאמָר אלִי כָן אָרָם עַמד על רְגְלֶיךְ וְאָדְבֶּר אֹתך: יחזקאל ב א

ָּוָאַרָא כְעֵין כמראה אש בית לה סביב ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה ראיתי במראה אש ונגה לו יחזקאל א כז סביב:

הגהות הב"ח

(מ) נמ' שהמריד את כל העולם: (3) שם ורגלי המיות וכו׳ וקרסולי וכי׳ ושוקי וכו' ורכובי וכו' וירכי וכו' וגופי וכו' וצוארי יכו' וראשי וקרני וכו׳ ולמעלה מהן כסת כנוד ורגלי יכו׳ כסא כנוד ורגלי הכבוד כנגד כולן רלמעלה מהן מלך: (ג) שב מעשה בכלשים אגמרוה בתר דחגמרו׳ חמרו: (ד) שם ככשים ללכושר אל תקרי כבשים אלא כבושים דברים שהן כבשונו: (ה) שם רבי אומר עד וארא כעין בתרה: (ו) שם ונפיק נורא מחשמל ואכלתיה שאני ינוקא דלא מטי זימנה דלאו אורח ארעא דדריש 6מר רכ יהודה אמר רב נרס זכור יכו׳ שאלמלא יכו׳ מה עשה עלה לעלייה והעלו לו לשם שלש מאות: (1) שם אמר להם (חנניה בן חוקיה) מח"מ ונייב ס"ח רשב"ג: (ס) שם אם זה מכם כולם הוא עלם הנמכר עם הראש הס"ד: (י) ד"ה הן הן וכו׳

ככסי גואי. ונהורא עמיה שרא: כמופלא ממך. במובדל ומופרש בל בנו של נמרוד הרשע. לאו דוקא שהרי כוש ילד את נמרוד מתך שלא רצה הקב"ה לגלות לך: לאוחו רשע. נבוכדנצר: עליו. לשון נקיה היא כלותר על עלתו ולא עלי: רגלי החיות. עובי פרסותיהן: קרסולי. אסתויראה שקורין קביליי"א בלע"ז: שוק. הוא עלם הנמכר עם (ש) הרגל: רכובי.

פרקים. ראשי פרשיות שבה: שלבו דואג. ואינו מיקל את ראשו: איכא בעינן: סחרי חורה. כגון מעשה המרכבה וספר יצירה ומעשה בראשית והית ברייתת: יוען וחכם תרשים ונבון לחש. לקמןי מפרש להו: לפ קשחי. לא זקנתי ובעינן לבו דואג: מעשה המרכבה ומעשה בראשית ברייתות הן: ככשונו של עולם. סתרו של עולם כמו רישה בכבשה למה לך (ברכות דף י.) ממני יצאו כבושין (מכות דף כג:): תנינא עד ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך: הן הן מעשה המרכבה. אם עד כאן שניתם הרבה שניתם ששני מקראות הללו שהן וארא כעין החשמל וגו'יי כמראה הקשת וגרים (יי הם שהקפידו עליהם חכמים מלדורשם שהן מדברין בצורת שכינה ומראהו: מיתיבי גרסינן. ולא גרסינן ומי הוי מעשה המרכבה עד הכא: עד וארא. כעין החשמל ולא הוא בכלל: עד החשמל. עד התיבה הזו והיא בכלל לידרש: עד וארא מגמר גמריכן. כלומר הכי קאמר עד היכן מעשה מרכבה שנתנו לדרוש עד וארא או עד החשמל ומשם עד ויאמר הן הן מעשה מרכבה שהקפידו עליהן חכמים: נגנו ספר יחוקאל. שיש בסופו דברים בקרבנות שסותרין דברי תורה: גרבי שמן. להדליק: והיה מבין בחשמל. לדרוש מהו:

הוא עלם הירך הסמוך לשוק: ירך. הוא עלם הקולית התקוע במתנים: ראשי דאמרי והוא שלכו דואג כקרכו. תרתי (חולין דף לג:) בהדי כבשי דרחמנא ויאמר אלי כן אדם. כבר שנינו עד

החיות כנגר כולן למעלה מהן כסא כבוד רגלי כסא הכבוד כנגד כולן כסא הכבוד כנגד כולן מלך אל חי וקים רם ונשא שוכן עליהם ואתה אמרת אעלה על במתי עב אדמה לעליון אך אל שאול תורד אל ירכתי בור: ולא במרכבה ביחיד: תני רבי חייא אבל מוסרין לו ראשי פרקים אמר רבי זירא אין מוסרין ראשי פרקים אלא לאב ב"ד ולכל מי שלבו דואג בקרבו איכא דאמרי והוא שלבו דואג בקרבו אמר רבי אמי אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים ישר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונכון לחש א ואמר רבי אמי אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים

שנאמר ילא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום א"ל רבי יוחגן לרבי אלעזר תא אגמרך במעשה המרכבה א"ל לא קשאי כי קש נח נפשיה דרבי יוחנן א"ל ר' אסי תא ואגמרך במעשה מרכבה א"ל אי זכאי גמירתא מר' יוחנן רבך רב יוסף הוה גמיר מעשה המרכבה סבי דפומבדיתא הוו תנו במעשה בראשית אמרו ליה ליגמור לן מר מעשה מרכבה אמר להו אגמרון לי מעשה בראשית (4 בתר דאגמרון אמרו ליה ליגמרון מר במעשה מרכבה אמר להו תנינא בהו ידבש וחלב תחת לשונך ידברים המתוקין מדבש וחלב יהו תחת לשונך ר' אבהו אמר מהכא "יכבשים ללבושך יו דברים שהן כבשונו של עולם יהיו תחת לבושך אמרו ליה תנינן בהו עד יויאמר אלי בן אדם אמר להו הן הן מעשה המרכבה מיתיבי עד היכן מעשה המרכבה רבי אומר עד

יוארא 🕫 בתרא ר' יצחק אומר עד החשמל עד וארא מגמרינן מכאן ואילך מסרינן ראשי פרקים איכא דאמרי עד וארא מסרינן ראשי פרקים מכאן ואילך אם הוא חכם מבין מדעתו אין אי לא לא ומי דרשינן בחשמל והא ההוא ינוקא דדרש בחשמל 🕫 ונפקא נורא ואכלתיה שאני ינוקא דלאו מטי זימניה אמר רב יהודה ברם יזכור אותו האיש לטוב וחנניה כן חזקיה שמו אלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלו לו ג' מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרשו ת"ר מעשה בתינוק אחר שהיה קורא בבית רכו בספר יחזקאל והיה מבין בחשמל ויצאה אש מחשמל ושרפתו וביקשו לגנוז ספר יחזקאל ₪ בו אמר להם חנניה בן חזקיה אם זה חכם ₪ הכל חכמים הן מאי חשמל אמר רב יהודה

> הם הם שהקפידו: (כ) חום׳ ד״ה ורגלי וכו׳ לסימנת שיש בו ני״ו פעמים ח״ק ומיהו נמנס מתקוהו: (ל) בא"ד רחה כמה הוא גבוה למעלה מעולמו וכו' כמנין שיסד מ"ק וט"ז וכן וכו' ופייטן ודרשן ונימיו היו מקדשין. נ"ב כייקרם רכה פרשה ל' כד דמך ר"א בר שתעון היה דורו קורא עליו מי זאת עולה כו' מהו מכל אבקת רוכל אלא דהוה קריי ותניי ופייטן ודרשן ובמדרש חזית בפסוק מי ואת עולה גרס קרובן: (מ) ד"ה אין מוסרין וכו' וכו חימא הבא בז' מצות וכו' וי"ל. נ"ב כספר עין יעקב חירצי חירוץ אחר ח"ל וי"ל דהייני קודם שניחנה חורה אבל לאחר שניחנה חורה והחירם להם ילפינן מהאי קרא דאף ז' מלות אסיר ללמדם:

ולא במרכבה ביחיד תני די חייא מוסרין ליחיד ראשי פרקים פי פותחין לו ראשי דבירי והוא מבין מרעתו לו וה לבו גם בו כר אלעזר דאמר ליה די יוחני רביה תא אגמרך מעשה מרכבה א"ל לא קשאי כלומר איני בן חמשים שנה כד נה נפשיה דרבי יוחנן אמר ליה רבי אסי תא אגמרך מעשה מרכבה א"ל אין מוסרין דברי תורה אלא ליועין חכם חרשים ונבון לחש ואין מוסרין ד"ת לעובר כוכבים שנאמר מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל. אלא הא דהניא עד היכן מעשה מרכבה כוי וקיי"ל כלישנא בחרא עד וארא ועד חשמל מסרינן ראשי פרקין כדאמרן מיכן ואילך לא מסרינן אלא אם היה חכם מבין מדעתו מאי תשמל אמר רב יהודה חיות אש ממללות במתניחא תנא חש מל כלומר כ' מלות

המורה הל' יב ופ"ד שם חבג מיי׳ פ״כ שם הלכה

ז א חיי׳ פ״ב מהלכות יסודי

גליון הש"ם תום' ד"ה ורגלי וכו' שימת הירושלפי שהוא היה תנא. הוא ברא"ש בפ"ה דברכית:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם' ואמר רכי אמי אין מוסרין דברי תורה לעובד שבע בסיפו וחלק באר מים חיים סימן י"ד טעם למה בן שם ח"ל מנני׳ למ זה מכם הכל חכמים הו. נ"ב ר"ל אם חכמים דלגדולים חין לחוש כדאמרינן לעיל שאני ינוקא דלא מטא זימנא עכ"ל מהרש"א בח"א:

> לעזי רש"י קביליי"א [קיכיל"א].

מוסף רש"י הוכא בסוף המסכת

רבינו חננאל

אחד עומד העולם וצדיק . שמו שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שאמר ר״ל ז׳ שחקים, זבול. מעון. מכון. ערבות. וכל אתד אלו כולן קבלה הן הל"מ. וקראי אסמכתא בעלמא הן. ואינם מדרשות. שאינם דברים הנאמרים מו הדעת כלל. אלא דברי קבלה הן. והערבות שהוא רקיע שביעי יש בו צדקה ומשפט. גנזי חיים גנזי שלום גנזי כרכה ונשמת הצדיקיי ונשמות העתירות להכראות. וטל שעתיד הקב״ה להחיות בו את המתים. וכולהו קראי צדק ומשפט שנאמר צדק ומשפט מכון כסאך גנזי חיים שנאמר כי עמך מקור חיים. גנזי שלום שנאמר . ברכה שנא׳ ישא ברכה מאת ה', נשמתו של צדיקים שנא' בצרור החיים את הי אלהיך. רוחות ונשמות העתידוי מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי. וטל שעתיד להחיות נדבות תניף אלהים וגו׳. ולמעלה אופנים ושרפים וכסא הכבוד ומלד רם ונשא שוכן עליהם. שנאמר סולו וחושר וערפל מקיפיז אותו מבחוץ שנאמר ישת חשך סתרו וגו' ומבפנים אור שנאמר ונהורא עמיה שריה.

עד כאז יש לר רשות לדבר מיכן ואילך אסור. כחוב בספר בן סירא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור במה שהרשיתה התבונן אין לך עסק בנסתרות והדברים שנאמר מהלך ת"ק שנה דברי קבלה הן. הלא תראה שהן מועתקין מפי ריב"ז שהיה בימי הבית ולא נשאר לו דכר קטן ולא דבר גדול. אלא הכל קיבל בקבלה מרבו ומפורש בו דבר גדול מעשה מרכבה דכר קטן הוויות דאביי וובא. ואין הדברים הללו באין משיקול הדעת ואין צריך להסתכל בהן שהמסתכל בהן בא כטירוף דעת שאי אפשר לומר יש שם מקום חלל מופנה ואף לא מלא שהכל מתחתיו הן שכשם שאין כח לומר כי קודם יצידת העולם היה חלל או מקום מלא או ריקם אלא אחר שנברא העולם נבראי שמים וארץ ואין ירוע מה למעלה ומה למטה ולפיכך מנעו רבותינו להסתכל מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור. ויש בגבורתו של הקב"ה לעשות כמה:

ל) (פיי חם מל שתי מילון הן ערוך.
 בישיי ומס מל שתי מילון ה.
 בישי ומס נ:... ה) נייל המסכם, ו) לאוב ניון ה.
 מוסי מילון לב.
 מיי ברבי ומס פייב
 מייל לב.
 בישי ברבי מוס מוס מילון לב.
 בישי ברבי מוס מוס פייב
 בישי ומניין שראים זה אם
 זה.

הגהות הב"ח (א) גמ' החשמל מתוך האש (להיכן אול) מא"מ מתרש"י וכחת שנוכם מאר בעיא התם: (כ) שם שמו (ג) שם ליכה דידע ליה ודאמר שם יכו' ברישיה) מ*ח"מ* ונ"כ ס"ח אלא ליה לכתר דמשר ומשביע כשם המפורש ואזל תגא ויתיב בדובחיה: (ד) שם מפי דכתיב שירו לה' כי גחה גאה שירו למי: (ה) שם לא קחשיב ליה אמר כ"ל וכי׳ רנש"ע אין קטיגור נעשה סניניר: היינו פני אדם וכרוב חד הוא אפי רנרני: (ז) שם דבתים הכלו וכשתים וכו" וכמיכ התם המעיף: (ס) שם מנל הוא ידע דלמה (דהיגלהי וחויה ליה) מל״מ ומ״ב מ״ל דגלאי ואחוי ליה: (ע) שם הכי השתח התם בשלמת וכו' המי רביה אלא כרעיה: (י) שם מהיכא נפיק אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב מזיעתו של חיות: שרמה את המלר בבפר שנריד לו וכי׳ להתראות פס צריך הוא לומר ראיתי פ' ופ' השרים עמו ופ׳ ופ׳ משרתיו כדי שיאמינו לו וה"נ ימוה אל שראה על נהר כנר לפיכך נחמהו שומעיו הוצרך לפרש כן סדר המרכבה אבל ישעיהו ראהו יושב על כסא רם ונשא לא הוצרך לפרש והס"ד: (ל) ד"ר כתונ יכי שע להם שש כנפים: (מ) ד"ה מזיעתן ומויד כדאמרינן בסמוך והכי מצינו יכו' ונטרדין להן ומשום שיש וכי׳ שירה כאחד וקרא זה אל זה ואמר גר' יחלו התדשים וכי' עונים ואומרים אבל אלו חדשים שנבראין בכל אין אומרים ה על הסדר קדושה

גליון הש"ם תום' ה"ה כתוב אהר אימר וכוי. כשש כנפים. עי חילון 35 עיל חד"ה כניך:

נטרדין מיד ועליהם

תקנו יינר משרחים:

 חיום אם ממלום. אם יוצא מדיבורן: רלוא ושוב. מוציאות ראשן מתחח הרקיע הנטיי למעלה מראשיהן וחחרות ומכניסות אוחן ממורא השכינה במהירות כריצה ישיבה של להב היוצא מפי הבוק: הככשן. ששורפין בו אבנים לסיד, ובוק לשון שברי "שברים הוא

שהאור יולא בין אבן לאבן כדתנן בעירובין (דף קד.) בחקין מלח על גבי הכבש שלא יחליקו הכהנים: מבין **התרסיס.** דרך מוקקי זהב לנקוב כלי חרם נקבים נקבים וכופין חוחו על גבי גחלים שהוהב נחון בהן בחוך כחישת החרסים של לבנים על גבי חרם ולהב יילא למעלה דרך נהבי הכלי והוא עשוי גוונים גוונים ותמיד יולא ונכנס: מן הלפון. מבכל שהוח בלפון שנחמר מלפון מפתח הרעה (ירמיה א): מאי בעיא התם. למה הלכה לבבל: ראה ישעיה. כששרתה עליו רוח הקדש כמה שנאמר יאראה את ה' יושב על כסא רם ונשת וגו' (ישעיה ו) אלה שלה חש לפרש את הכל שהיה בן מלכים וגדל בפלטין ובן כרך הרואה את המלך אינו נבהל ואינו תמה ואינו חש לספר: מלך שכחיום הרי כו'. וחלו חרבעתן בכסא והוא למעלה מהן: קטינור נעשה סניגור. אנו לריכין שיבקשו מרכבותך עלינו רחמים והשור קטיגור הוא: **קטינור.** שונא. סניגור אוהב מליך יישר: כרביא. פני תינוק: היינו פגי כרוב היינו פני אדם. מה הן פני כרוב מה הן פני אדם וכי לא אחד הן: אפי רברבי ואפי זוערי. האחד פני גדול והאחד פני קטן: כאן בומן שכיח המקדם קיים. בימי ישעיה היה המקדש קיים במכונו ובימי יחזקאל כבר הגיע זמן שיחרב ונחמעטה פמליח של מעלה: וכשקים יעופה. וסמיך ליה וקרא זה אל זה. אלמא הנך נינהו דאמרי בהו שירה שמקשקשות בקול כנפיהם ובהנך כתיב ואיננו גבי התעיף: (כאן בומן שחין וכו'ן. בימי דניחל כבר חרב הבית: כביכול. אף כלפי לבא שכינה הוזקקנו לומר כך כמו בבשר ודם שיכול לומר בו מיעוט: אלף אלפין. הוא מספר של כל גדוד וגדוד אבל אין מספר כמה גדודין יש: לנהר דינור. דהאי קרא נמי גבי נהר דינור כתיב: על אשר קומטו. על תתקע"ד דורות שהעביר מן העולם קודם מתן תורה ולא בראן כדקתני לקמן ונתנן בגיהנם ועליהם נופל שנאמר בהן ונהר יולק יסודם והיינו נהר דינור שמולק עליהם: קומטו להיבראות. נגזרו להיבראות לשון ותקמטני לעד היהח:

להחיות רצוא ושוב. פר״ח לפי שהן מגחלים עיממות ודרכן חיום אם ממלום. אם יול
לדמות לשאר שרפים ולהוליא להכה והנילון חחר והיינו מתחם הרקיע הנטיי למי
רלוא ושוב: שלא יאמרו ביד אומה שפלה מסר את בניו. ממורא השכינה כמהירות
והיינו כפי׳ דההיא דאמר בגיטין (דף נו:) כל המילר לישראל נעשה הכנשן. ששורפין כו אבני
ראש כלומר כבר נעשה ראש קודס
שמילר להס:
דקושר בתרים לקונו. מתפלתן
השות עתים ממללות בשעה שהדיבור יוצא
של לדיקים היא עושה
עטרות: לבן כפר שראה (ג) המלך.

חשות עתים ממללות בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה חשות ובשעה שאין הדיבור יוצא מפי הקב"ה ממללות יוהחיות רצוא ושוב כמראה הבזק מאי רצוא ושוב אמר רב יהודה כאור היוצא מפי הכבשן מאי כמראה הבזק אמר רבי יוםי בר חנינא כאור היוצא מביז החרסים בוארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גרול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש 🕫 להיכן אזל אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע וכל כך למה שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו אמר הקב"ה מי גרם לי שאהיה שמש לעוברי פסילים עונותיהן של ישראל הן גרמו לי וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות אמר ר' אלעזר מלאך אחד שהוא עומד בארץ וראשו מניע אצל החיות במתניתא תנא סנדלפון שמו (י) הגבוה מחברו מהלך חמש מאות שנה ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו איני והכתיב יברוך כבוד ה' ממקומו מכלל דמקומו ליכא דידע ליה (ג) דאמר שם אתגא ואזל ויתיב ברישיה אמר רבא כל שראה יחזקאל ראה ישעיה למה יחוקאל דומה לבן כפר שראה את המלך ולמה ישעיה דומה לבן כרך שראה את המלך אמר ריש לקיש מאי דכתיב ים אשירה לה' כי גאה גאה שירה למי

שמתגאה על הגאים דאמר מר מלך שבחיות ארי מלך שבכהמות שור מלך שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו כתוב אחר אומר יודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן וגו' וכתיב יוארבעה פנים לאחר פני האחר פני הכרוב ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר ואילו שור לא קא חשיב 🙉 אמר ר"ל יחזקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרוב אמר לפניו רבש"ע יקטיגור יעשה סניגור מאי כרוב אמר רבי אבהו ברביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה דכתיב פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר היינו פני כרוב היינו פני אדם יי אפי רברבי ואפי זוטרי כתוב אחר אומר ישש כנפים שש כנפים לאחר וכתוב אחר אומר יוארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות הי מינייהו אימעום אמר רב חננאל אמר רב אותן שאומרות שירה בהן © כתיב הכא °ובשתים יעופף וקרא זה אל זה ואמר וכתיב °יהתעיף עיניך בו ואיננו ורבגן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם שנאמר ייורגליהם רגל ישרה ואי לאו דאימעום מנא ® הוה ידע דלמא דאיגלאי וחזיא ליה דאי

לא תימא הכי ודמות פניהם פני אדם הכי נמי דאימעום אלא דאיגלאי וחזיא ליה הכא נמי דאיגלאי וחזיא ליה הכי השתא (י) בשלמא אפיה אורח ארעא לגלויי קמיה רביה כרעיה לאו אורח ארעא לגלויי קמיה רביה כרעיה לאו אורח ארעא לגלויי קמיה רביה כתוב אחד אומר יואלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומון וכתוב אחד אומר ייהיש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים ייכביכול שנתמעמה פמליא של מעלה תניא רבי אומר משום אבא יוםי כן דוסאי אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר ור' ירמיה בר אבא אמר אלף אלפין ישמשוניה לנהר דינור שנאמר יונור נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומון (י) מהיכן נפיק מזיעתן של חיות ולהיכן שפיך אמר רב זומרא בר מוביה אמר רב על ראש רשעים בגיהנם שנאמר יוהנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול ורב אחא בר יעקב אמר על אשר קוממו שנאמר יאשר קוממו ולא עת נהר יוצק יסודם תניא אמר רבי שמעון החסיד אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקוממו להיבראות

ו. וְהָּחִיּיֹת רְצוֹא וְשוֹבּ כְמַראֲה הבְּזָק:

יחוקאל איד (חוקא איד (בא הגה רוה סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת נגדו לו סביב ומתובה בעין החשמל כמוון האש. החיית לארבעה פני: החיית לארבעת פני: החיית לארבעת פני:

יחזקאל א טו 4. וְתְשָּאנִי רוּוְזְ וְאֶשְּמִע אחַרִי קוּל רעש גָּרוֹל בְרוֹךְ כַבוֹד יִי ממקומו: יחזקאל ג יב

שלריך לו להביא סימנים לאחרים

קודם שיאמינוהו לפי שראהו שלא

במקומו ואין דרכו להתראות שם

וה"נ אמר יחוקאל שראהו על נהר

כבר לפיכך נתמהו שומעיו:

בתוב אחד אומר שש כנפים

בנפים. ואע"ג שוה בחיות כתיב ווה

בשרפים מ"מ מסתבר שגם החיות

(ל) "בשש כנפים כמו השרפים!):

מזיעתן של היות. ויולאים ממנו

ומיד נטרדים (מ) והכי מלינו במדרש

ואיכה ג) חדשים לבקרים שבורא

מלאכים בכל יום ואומרים שירה

ינטרדין להן כדאמר בסמיך משום

שיש חות במלחכים הקבועים

שממתינים זה לזה לומר שירה וחלו

החדשים שאינם יודעים הדת ממהרין

לשורר ונתחייבו כליה והיינו אשר

תקנו ויסדו אנשי כנסת הגדולה

ביולר ונותנין רשות זה לזה קדושה

כולם כאחד עונין ואומרים וגם למעלה

יולר משרחים ואשר משרחיו כולם

עומדים ברום עולם כלומר בכל

יום בורא חדשים ונטרדין אבל

משרחיו קבועים ועומדין לעד:

יטרדן

וכתוב אחד אומר ארבע

מלאכים ואומרים שירה

 או ישיר משה ובני ישראל את השירה הואת ליי ויאמרו לאמר אשירה ליי כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים:

שמות טו א אדם ופני אריה אל אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתם: ימוקאל אי לארבעתם: ימוקאל אי הוארבעה פנים לאחר פני האחד פני הכרוב ופני השני פני ארם והשלישי פני ארים והדיביעי פני נשר.

יחוקאל י יר א שרפים עמדים ממעל לו שש בנפים שש בנפים לאחד בשתים יכסה קניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יוכח רגליו ובשתים יונופף וקרא זה אל זה האמר קדוש קדוש יצבאות מלא כל הארץ ככודו.

ישעיהו ו ב-י 9. וארבעה פנים לאחת ואַרבע כנָפִים לאַחַת יחזקאל א ו 10. החשים שיניה כו ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף השמים: משלי כגה ון. ורגליהם רגל ישרה 11. ורגליהם ובף הגליהם ככף הגל עגל ונצצים כעין נחשת יחזקאל א ו 12. נָהַר די נור נָגד וְנָפּק מו קדמוהי אלף אלפיז רבכן שמשונה ורבו קרמודו יקומון דינא יתב וספרין פתיחו:

דניאל ז' 13. הַיש מספָר לגדורְיוּ זעל מי לא יָקום אורָהוּ: איוב כה ג

14. הנה סערת יו חמה יְצְאָה וְסָעֵר מִתחוֹלֵל עַל ראש רשעים יחול: ראש רשעים יחול:

ירמיהו כג יט 15. אשר קמטו ולא עת נהר יוצק יסודם: אינר בר יוז

רבינו חננאל

ו עתים חומרת עתים מללית שיר בעוד שנאמר מיד החומר כשקומו ועתים מלפני הקב"ה והחיות רצוא שוב כמראה הבוק. מראה הבוק מראה במראה הבוק מראי כמראה הבוק מראי כמראי כלפירים בראים במראי כלפירים בראים בראים במראים בכשן נראת הבלשן נראת הריצא מבין הכבשן נראת הייצא מבין הכבשן נראת הייצא מבין הכבשן נראת הייצא מבין הכבשן נראת הייצא מבין הכבשן א"ר יויםי ברי מוצא מבין הריים או מבין ברי הכבשן ברוסין הייצא מבין בריסין, פין מבים מביח בריסין פין מבים מביח בריסין הייצא מבין ברוסין הייצא הבין ברוכיםן ברוסין הייצא ברוכין ברוכים ברוכיםן ברוכיםן ברוכים האש

ל) [ברכות יב.], ב) [ל"ל רחשה], ג) סנהדרין לח:,

ר) (שם ע"ש סו:ן, כ) (ער'

פרש"י דסנהדרין סו: ד"ה מדברומיךן, ו) שבת פו.,

ז) (סנהדרין פו.], ה) [גיטין

פח. סוטה מי: סנהדרין לח.ן,

ע) [פי' נחשחי מפני השטן

ערוך ערך לחש], י) [ל"ל אחא וכ"א בילקוט ובע"ין,

כ) [מיותר וכ"ח בילקוט],

() [שכת קיט:], מ) [שכח קיט:

גיטין מגוג () שכת חיטוג

ם) נוברכוח ח:], ע) נובכתיבות

א נעור א"ח סימן נען:

תורה אור השלם

ו. אשר קמטו ולא עת נהר

איוב כב טז

קודם שנברא העולם. נגזר עליהם להבראות להיות קודם מתן תורה לקיים מה שנאמר דבר לוה לאלף דור (מהלים קה) ראויה היתה תורה

להינתן לסוף אלף דור וכשראה שאין העולם מחקיים בלא חורה עמד וטרדן ונחנה לסוף כ"ו דורות מאדם הראשון עד משה רבינו: רבה אמונסך. רבה מהלמך עליהן: (ח) **כרסיה**. משמע כסא אחד: **כרסון רמיו**. שני כסאות הוטלו נחקנו לישב עליהן: שכינה חול. להושיב אדם בלידו: כלך מדברוחיך. חדל מדבריך עד שתגיע אצל נגעים ואהלות שהן הלכות עמוקות: חילל ישטיה אם ישראל. כלומר נתובא

עליהן י״ח פורעניות: ירהבו. יתגאו: שם מחום סדרי משנה. היו בימיהן: לחם אלו בעלי הש"ם. שיש לסמוך על הוראתן כסמיכת לחם: בעל שמועות. ששמע הלכות פסוקות מרבותיו ושגורות בפיו: ראוי לישב בישיבה. וליטול ממנו עצה בכל דבר חכמה: כדרבי אבהו. להעמיד לפניו מתירגמן לדרוש ברבים: למעלה נושחין פנים בעבורו לדורו. שהכל ניזונין בזכותו כגון רבי חנינא בן דוסא כדאמרינן בעלמא (חענית דף כד:) ס כל העולם אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני: למעה. מלכי האומות מכבדין אותן בשבילו כגון ר' אבהו שהיה חשוב בבית המלך כדאמרינן במסכת סנהדרין (דף יד.ש) דהוו נפקי אמהתא דבי קיסר לאפיה כו': שראוי למסור לו כו'. כגון חב"ד ולבו דואג בקרבו: **העלי**. שועלים: כי יתפש איש באחיו. הכתוב היה מגנן לומר שלא היו יודעין להשיב לשוחלים הלכה: שבני אדם מתכשין בהן. נחבאין שלא ישאלו להן לפי שאין בקיאין בהן: ישנן סחס ידך. כלומר אתה בקי בהן: אא"כ נכשל בהם. כשהתלמיד נכשל בשמועתו פעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמוד על שמועתו: לא אהיה. איני רגיל להיות: דלמא. האי נמי לאו משום דאנשי אמנה היו אלא דאי הוה אמר גמירנא הוו אמרי ליה אימא לן והוא לא הוה ידע: תקופת

קודם שנברא העולם ולא נבראו עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור והן הן עזי פנים שבדור ורב נחמן בר יצחק אמר אשר קוממו לברכה הוא דכתיב אלו תלמידי חכמים שמקמטין (4) עצמן על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה מגלה להם סוד לעולם הבא שנאמר ינהר יוצק יסודם אמר ליה שמואל "לחייא בר רב בר אריא תא אימא לך מילתא מהני מילי מעליותא דהוה אמר אבוך יכל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובמלי שנאמר יחדשים לבקרים רבה אמונתך ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך אחר שנאמר יכדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם כתוב אחד אומר ילבושיה כתלג חיור ושער י (רישיה) כעמר נקא

למעלה אלא משום שגם בדורו היו וכתיב יקוצותיו תלתלים שחורות כעורב אנשי מעשה כמותו: לא קשיא כאן בישיבה כאן במלחמה דאמר נענה מר אין לך נאה בישיבה אלא זקן ואין לך

: דינור

נאה במלחמה אלא בחור כתוב אחד אומר יכרסיה שביבין דינור וכתוב אחד אומר יעד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב לא קשיא אחד לו ואחד לדוד כדתניא מאחד לו ואחד לדוד דברי ר' עקיבא אמר לו ר' יוסי הגלילי עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא אחד לדין ואחד לצדקה קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה ת"ש אחר לדין ואחר לצדקה דברי רבי עקיבא אמר לו ר"א בן עזריה ייעקיבא מה לך אצל הגדה כלך ימדברותיך (י) אצל נגעים ואהלות אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר יהשמים כסאי והארץ הדום רגלי כי אתא רב דימי אמר שמונה עשרה קללות קילל ישעיה את ישראל ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד שמונה

עשרה קללות מאי גינהו דכתיב °כי הנה האדון ה' צבאות מסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה כל משען לחם וכל משען מים גבור ואיש מלחמה שופט וגביא וקוסם וזקן שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים וגבון לחש ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם 🗷 וגו" משען אלו בעלי מקרא משענה אלו בעלי משנה כגון ר"י בן תימא וחביריו פליגו בה רב פפא ורבנן חד אמר שש מאות סדרי משנה וחד אמר שבע מאות סדרי משנה כל משען לחם אלו בעלי תלמוד שנאמר ילכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי וכל משען מים אלו בעלי אגדה "שמושכין לבו של אדם כמים באגדה (10 גבור זה בעל שמועות ואיש מלחמה זה שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה שופט זה דיין שדן דין אמת לאמיתו נביא כמשמעו קוסם זה מלך שנאמר ייקסם על שפתי מלך יי זקן זה שראוי לישיבה שר חמשים אל תקרי שר חמשים אלא שר חומשין זה שיודע לישא וליתן בחמשה חומשי תורה דבר אחר שר חמשים כדרכי אבהו דאמר רבי אבהו מכאן שאין מעמידין מתורגמן על הצבור פחות מחמשים שנה ונשוא פנים זה שנושאין פנים לדורו בעבורו למעלה כגון רבי חנינא בן דוסא למטה כגון רבי אבהו בי קיסר יועץ שיודע לעבר שנים ולקבוע חדשים וחכם זה תלמיד המחכים את רבותיו חרשים שבשעה שפותח בדברי תורה הכל נעשין כחרשין ונבון זה המכין דבר מתוך דבר לחש זה שראוי למסור לו דברי תורה שניתנה שבלחש ונתתי נערים שריהם מאי ונתתי נערים שריהם א"ר אלעזר אלו בני אדם שמנוערין מן המצות ותעלולים ימשלו בם אמר רבי (פפא) בר יעקב ® תעלי בני תעלי ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם ירהבו הנער בזקן? (והנקלה בנכבד) אלו בני אדם שמנוערין מן המצות ירהבו במי שממולא במצות כרמון והנקלה בנכבד יבא מי שחמורות דומות עליו כקלות וירהבו במי שקלות דומות עליו כחמורות אמר רב קמינא האפי' בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו מהם בעלי אמנה שנא' ייכי יתפש איש באחיו בית אביו (לאמר) שמלה לך קצין תהיה לנו דברים שבני אדם מתכסין ₪ כשמלה ישנן תחת ידך יווהמכשלה הזאת מאי והמכשלה הזאת דברים שאין בני אדם עומדין עליהן אא״כ נכשל בהן ישנן תחת ידך בישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חובש ובביתי אין לחם ואין שמלה לא תשימוני קצין עם ישא אין ישא אלא לשון שבועה שנאמר כּולא תשא את שם ה' אלהיך ₪ לא אהיה חובש לא הייתי מחובשי בית המדרש ובביתי אין לחם ואין שמלה שאין בירי לא מקרא ולא משנה ולא גמרא ודלמא שאני התם דאי אמר להו גמירנא אמרי ליה אימא לן הוה ליה למימר גמר ושכח מאי לא אהיה חובש לא אהיה חובש כלל איני והאמר רבא ילא חרבה ירושלים עד שפסקו ממנה בעלי אמנה שנאמר יישוממו בחוצות ירושלם וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה לא קשיא

הגהות הכ"ח

(מ) גם' שמקמטין את עלמן משינה על דכרי תורה כו מגלה להם סוד הבהר לעולם הבא: (כ) שם כלך מדכרותיך ולד חצל נגעים: (ג) שם גכיר וה בעל שמיעות. נ"ב ס"ח ר"א זה המתגבר ביצרו: (ד) שם קסס על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו זקן ה: (ה) שם אמר רכ פפא כר יעקב אלו תעלי וכו' והנקלה בנכבד יבואו כני והנקלה: (ו) שם מתכסין בהם כשמלה: (ו) שם הי אלהיך מאי לא אהיה חיכש לח חסיה מחובשי בית המדרש: (ת) חש"י ד"ה כורסיה: (ע) תום' ד"ה וטרדן וכו׳ נהחי לישנה ואיכא דאמרי לה בהאי לישנא כיין שחיני משנה רק סדם כל"ל: (י) ה"ה ולמטה כגון רבי אבהו ככית קיסר:

הגהות הגר"א

(אן גבו' ומעלולים ימשלו בם. נ"ב ינגש העם חיש בחיש יאיש ברעהו נוהוא הי"ח כי יחכם חרשים נחשב לחד וכו ל"ל דהות לענין דרשה ולח לעניו מנינא דא"כ י"ט הוויו אף זולת קרא ונגש כו"):

מוסף רש"י

עד די כרסון רמיו. נתישנו וסנה דרין לוד ז**. עד מתי אתה** עושה שכינה חול, שחתה מושיב בשר ודם אצלי (שם). כלד מדברותיד אצל נגעים ואהלות. מנע מדכרין ופנה להלכות נגעים ואהלוח שהם חמורים ובהם חמה מחודד ולח בהגדה :מנהדריו מתכסין כשמלה כששוחליו חותו טעמי תורה הללו עושין עלתן כמעלימין יידעים להשיב. ישנו תחת אתה בקי לפיכך קלין תהיה לנו ותלמדנו מכמה ושבח קים .. דברים שאין בני בוריין לאומרן כהלכתן, אלא אם כן נכשל בהן. עד כשיכוש, דהיינו טעמי חורה המסומכיו :שם קבון. או: שאיו . אדם עימד על אמיתתן עד שיכשל בהן להורות טעות ויכלימיהו יהום נותן לב ומבין חובש. איני רגיל להיים חיכש אהיה, חכים בכהמ"ד. לרעהו אהיה. אני הווה ווורח קב.). ודלמא שאני התם. הוא דילמא על כרמך לריכים שישיבו האמת, דאי אמר להו גמירנא. אותן טעמי תורה, אמרי ליה. שואלים אימא לן משם... מאי לא אהיה חובש. מודה הוא על האמת שלא יגע בתורה (שם).

יוצק יסודם: ושתלו למ״ד ואיכא ומרדן. 2. חדשים לבקרים רבה לשון לפי פרש"י יי שמים נעשו ראשון נתן נשמתן בגיהנם ולא נבראו וברוח פיו כל צבאם: ותימה הוא וכי עביד דינא בלא דינא 4. חזה הוית עד די בַּרְסוָן כי מה פשעו להיות בגיהנם ונראה רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חור ושער לפרש וטרדן שלא נבראו ביחד כי אם מעט לכל דור ודור כדי שלא ראשה כעמר נקא ברסיה שביבין די נור גלגלוהי נור יחריבו העולם ושני הלשונות בירושלמי שוה אך הלשון משונה ולכך לא חש . ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים שחרות כעורב: למתני איכא דאמרי לה בהאי לישנא (ע) כיון שאינו משנה לה רק חדא 6. כה אמר יי השמים מינה: ופליג אר׳ שמואל בר כּסָאִי והָאָרץ הַרם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי נחמני. שהוא אומר שמלאכים זה מקום מנוחתי: נבראים בדבור המקום ולא מנהר

מכל בני דורו:

משום שלא היה חשוב

רבי חנינא כן רומא 7. וְנגשׁ הַעָם אִישׁ בַּאִישׁ ואיש ברעהו ירהבו הנער למעלה. שהיה בעל מעשים יותר בַּוָקֵן וְהִנְקְלָה בָּנְכבָר: (י) בבית קיםר. ולאו

ישעיהו ג ה 8. כי הנה האדון יי צבאות מסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה כל משען לחם וכל משעו מים: גבור ואיש מלחמה שופט ונביא וקסם ווקן: שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש: ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם: ישעיהו גא-ד ביין מָסָכִתי: משלי ט ה 10. קסם על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו:

11. כי יתפש איש באחיו בית אָביו שמְלָה לְכָה קצון תהיה לנו והמכשלה הואת 12. ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חבש וכביתי איו לחם ואיו שמלה לא תשימני קצין עם: ישעיהו ג ז

משלי טדי

13. לא תשא את שם יי אלחיר לשוא כי לא ינקה י את אשר ישא את שמו שוטטו בחוצות ירושלם וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש אם יש עשה משפט מכקש אמונה

רבינו חנגאל

ארבע כנפים יפרקי ישעיה שראה בזמן שהיה בהמ״ל קיים ראה שש כנפים אכל מזקאל שראה אחר חרבז ארבע כנפים כביכול שנראה ליחוקאל כאלו נתמעטו מכנפי החיות שתים שתים ואמרינן הי מינייהו אימעוט אמר רב חננאל אמר רב איתז . שנאמר בהם ובשתים יעופף וקרא כלומר שמשוררות בהן כדכתים התעיף עיניך יאיננו ורב פיי כתוב בזה הענין בס׳ שלנו ורבנז כאו לגלות דבר זה מדרך אחרת כי ישעיה ראה רגלים מכוסין ויחזקאל ראה רגלים מגולות עד שידע כי שהיו מכוסין רגליהן בהן הן שנתמעטו ודחינן ודלמא תימא הכי אפייהו היכי חוא להו אלא דגלו ואחזו ליה

ורחינו בשלמא אפיה אורח ארעא לגלניי קמיה בכיה אלא כרעא מי אירח ארעא לגלייי למיה רביה. 🗘 וחוב פרכינו ודלמא

כמסנא אחוון ליה גו והאי דקאמר ורגליהם רגל ישרה לא אתחזי במסנא מקום גבוה ונמוך ברגל אדם ואף אין כראשה אלכסיי כראשי אצבעות רגלי אדם. וכי הכי מתחזי במסנא. ועוד סייעינן לרבנן דאמרי כנפים שהיו מכסות בה רגליהן אימעטו ורא

מגולות דאי ס״ד מיכסיין הוו רגליההן ואפיהון בשלמא גליין אפיהון כי היכי דלחדינהו יחזקאל דאיכא תמן פני שור וליבעי עלייהו רחמי כריש לקיש אלא רגליהון למה להון לגלינהו אלא אימעיטו גפייתו ואתגליין רגליהון ופרכינן לעולם מיפסיין הוו ולא איגליי אלא לאחויי יחזקאל דקיימי רגל ישרה לכדריב"ח מכומרי ללמד שחייב אדם לכוון את רגליו בתפלחו שנאמר ורגליהן רגל ישרה נהר. דינור נגד ונפק מזיעת החיות ושפיך על ראש רשעים בגיהנם. אשר קומטו בלא עת אלו הרשעים שקומטו קודם שנברא העולם ושתלן הקב"ה בכל דור ודור. והן הן עדי פנים. רב נחמן בר יצחק אמר ברכה היא. אלו ת"ח שמקמטין עצמם משינה בעוה"ו על דברי חורה הקב"ה מגלה להן סוד לעוה"ב. כתוב אחד אומר ושער רישיה כעמר נקי וכתוב אחר אימר קווצותיו תלתלים שהורות כעורב. ל"ק כאן בישיבה פי במושב הדין כזקן, שאין נאה בישיבה אלא זקן. זכן במלחמה אין נאה אלא בחזר פי יש מי שאומר מראות הללו כדרך חלום נראים כדכתיב אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר ב' וכתוב ביד הנביאים אדמה. להודיע שמראה לנביאים כעין דמות באובנתא דליבא. אבל הקביה ישחבה שמו אין לו דמות. וזה הדבר מוכיח שאין שם דמות שאילו היה תמיד אחד או דמות בחור לעולם או דמות זקן לעולם אלא ללמדך שאין שם דמות כלל. אלא מה שמראה יסיכסכה, ג) ויכמות סג:ן,

[תיספת׳

ב) ופרש"י ע"י חמנה להמו

קיא:ן, ו) ן עי׳ תוס׳ שכת קי:

ד"ה מ"לו, קו נדה סד:,

מי) וד"ה ינפגע חחרי ד"ה יקרן, י) וייקרל ככן, כ) ודכרים כגו, ל) וערך אכן

וע"םן, מ) עי' ינמות פד:,

נ׳ ל״ל אלמנה וגרוש׳ לא יקח

תורה אור השלם

ו הללו את יי מו הארע

תנינים וכל תהמות: אש

וברד שלג וקיטור רוח

הַהָּרים וכָל גְבָעוֹת עץ

לא ישב בַקרב ביתי

עשה רמיה דבר שקרים

3. יָקֶר בְעינֵי יִי הָבְּוֹתְה

4. רבש מצאת אֱכל דֵיַך

5. ומעוך וְכָתוּת וְנָתוּק

וברות לא תקריבו ליי

פן תשבענו והקאתה

לא יכון לנגד עיני:

תהלים קמח ז

תהלים קטז טו

סערה עשה

ד"ה לתרו, ו) וכ"

א וחיי ח"ד מהלכות יסודי החורה הלכה יגן: ב מיי׳ פט"ז מהלי איסורי ביאה הלי י סמג לאוין קכ טוש"ע אה"ע סי ה סעיף יא:

הגהות הב"ח (מ) גמ' שהיה רוכב על התמור ויוצא מידושלים והיה מהלך בדרך וכו' מסמר אחריו ללמוד חורה מפין אחר לו רוי יכו׳ אמר לו בני לא כך: (ב) שם פתחו האילורת כולו וחתכו שירה וכו' הללויה ריש שירה אמרו אז ירננו עצי היער ונענה מלאר וכו׳ המרכנה) תא"מ ונ"ב ס"א ואף מלאך נענה מתוך האש ואמר ודאי הן הן מעשה מרכבה: (ג) שם כמעשה מרכנה כר"א בן ערך יש נאה דורש וכו" יחין נחה דוכש אבל אתה אב"ע נחה דורש: (ד) שם ר' יהישע ודרש במעשה מרכבה ואיתו היים וכו' ונתקשרו שמים וכו' ככני אדם: (ה) שם מן השמים ואמר עלו לכחו וכו' טרקלין גדולים מוכנים לכם ומצעות נאות: (ו) שם לא החשיב אכני שיש טהיר הזהרו שאל מלמכו: (ק) תום' ד"ה והתנים וכו' ד' ברנאום הל וטוד וכו' בפני מכנים דאינו מפירם יכו׳ יהושע וכו' וכ' עקיבה בפני רבי יהושע שהיה רבו ירבי חוניא בפני ר"ע וכו" ופריך ליה כיון: (מ) בא"ד ולפי" הרלי לפניו לא הרצה תלמיד לפני רבו הלכך לא דמי סידרא הרצה מקמי מאן דארני רבן יוחנן רבו לא מצינו שהרצה הפ״ל: (י) ד"ה לסרוסי וכו' שאלו לו עליו טפי: (כ) ד"ה בשהיא אימרת כחולה אני ואי לא שכיחא דשמואל: דקא מיבעי ליה מי קטרחיגן לבודקה על פי מבית כדאיתא בריש כתוכות דאי דשמוחל לח שכיח טרחינן לבודקה ואי ומוקמה בחוקת בעולה אי נמי קמבעיא ליה בחר דבדקנוה על פי החבית מי חיישינן לרשמואל או דלמא דשמואל לא שכיח והא לא קא מיבעי ליה אי חיישינו שמא לא נכדקה יפה את"ל דשמואל לא שביח המ״ל ילמ״ב מה״ל דשמואל לא שכיח וכן . מסקינן וכו' דרב גובריה וקשה להר"י כנ"ל ותיכת אך נמחק: (מ) בא"ד אכל

נמר ביאה כדי:

נענה מלאך מתוך האש גרסיטן ולא גרסיטן מלאך המוח ובירושלמי מייתי קרא אז ירננו עלי היער:

אין דורשין פרק שני חגיגה

במומומי חתן וכדה. ובירושלמי גרס בשמחת חתן והיה היה: והתניא שלשה הרצאות יש. פרט"י דחרני מיהת קמיה מחן

כיון כלומר דארצי שחנניא בן חכינאי הרצה לפני רבי הא בדברי תורה הא במשא ומתן בדברי עקיבא דארצי לפני ר' יהושע מיחשב תורה הוו במשא ומתן לא הוו ת"ר "מעשה כמו דארצי קמיה לאפוקי דר"א בן ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור ערך שהרצה לפני רבן יוחנו בן זכחי יוהיה מהלך בדרך ור' אלעזר בן ערך מחמר 🤲 שלא הרצה בפני שום אדם ולא משמע אחריו אמר לו רבי שנה לי פרק אחד במעשה לי כלל דמנא ליה דחשיב כיון דארצי מרכבה אמר לו לא כך שניתי לכם ולא קמיה מאן דארני כמאן דארני קמיה במרכבה ביחיד אלא א"כ היה חכם מבין דמי ועוד דלא הוי שיטתו לפי תירולו דלעיל דארצי וארצו קמיה דחשיב מדעתו אמר לו רבי תרשיני לומר לפניך והשתא אי הדר ביה הוה ליה למימר דבר אחד שלמדתני אמר לו אמור מיד ירד אלא כיון דארני כוי וגם מה שפיי רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעמף רש"י בשם רבינו הלוי דמשמע ליה וישב על האכן תחת הזית אמר לו רבי לישנא שאדם אחר הרצה לפני חנניא מפני מה ירדת מעל החמור אמר אפשר לא יתכן דאם כן ד' הרלאות (ס) בהון אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ועוד מנא ליה הא דהרנה אחר בפני ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על תננית וחינו מפורש בשום ברייתה החמור מיד פתח ר"א בן ערך במעשה על כן נראה להר"י כמו שפירש בספר הישר דארלי וארלו קמיה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים קחשיב אותן שהצליחו כל כך להרצות יוםיבבה כל האילנות שבשרה פתחו (O כולן בפני רבם הכי ר' יהושע בפני רבו ואמרו שירה מה שירה אמרו יהללו את ה' רבן יוחנן בן זכאי ור"ע בפניו שהיה מן הארץ תנינים וכל תהומות עץ פרי וכל רבו ורבי חנניא בפני רבי ארזים הללויה נענה מלאך מן האש ואמר עקיבא רבו וחשיב שלשה הרלאות הן הן מעשה המרכבה עמד רבן יוחגן ב"ז שהלכו בענין זה לאפוקי ר״א בן ערך ונשקו על ראשו ואמר ברוך ה' אלהי ישראל שלא הרצו בפניו ואפי׳ הרצה לא הרלה מקמי מאן דארלי ומעיקרא שנתן כן לאברהם אבינו שיודע להבין שני ליה כולו אלא שלא הבין המקשה ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה (0 סיש נאה כל דבריו דפריך ליה כיון שלא הרלו דורש ואין נאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש אתה נאה דורש ונאה מקמי חננים היה לו למנות ר"ם בן מקיים אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלציך וכשנאמרו ערך כמו חנניא ומשני ליה דארלי הדברים לפני ר' יהושע היה הוא ורבי יוסי הכהן מהלכים בדרך אמרו אף מקמיה מאן דארלו שהוא הרלה בפני אנו נדרוש במעשה מרכבה פתח רבי יהושע ודרש יי ואותו היום תקופת ר"ע רבו שהלליח בפני ר' יהושע תמוז היה נתקשרו שמים בעבים ונראה כמין קשת בענן והיו מלאכי וארצי וארצו קמיה קרינא ליה בר׳ השרת מתקבצין ובאין לשמוע כבני אדם שמתקבצין ובאין לראות במזמוטי עקיבא לאפוקי ר"א בן ערך שלא הרלו לפניו (ע) ואפי׳ הרלו לפניו רבן יוחנן רבו לא מלינו שהרלה הלכך לא דמי להאי סידרא ומיהו כשנדקדק פרש"י יש לישבו דה"ג קאמר דארלי

> הורצו מקמיה מאן דארצי: נכנסו לפרדם. כגון על ידי שם

מיהא קמיה מאן דארצי אם לא

הרלו אחרים לפניו הוא הרלה מיהא

מקמי מאן דארלי ומשום ר"ע החקק

למנותו דארצי וארצו קמיה אבל ר"א

למה נחשביה לא הורצו לפניו ולא

יולא עלו למעלה ממש אלא ° היה נראה להם כמו שעלו וכן פי׳ בערוך 0: לםרוםי בלבא. משום שאף מחירו אסור לקרבן שאלו לו טפי מאחריני וכן פרש"י: (יי) טפי מאחריני בתולה שעיברה מהו לכהן גדול. ופרש"י (כ) שהיא אומרת בתולה אני ואי שכיחא דשמואל את בן זומא בתולה שעיברה מהו לכ"ג מי חיישיגן לרשמואליי ראמר שמואל מהימנא וקשה להר"י דהא פרק קמא דכתובות (דף יג.) תנן היתה מעוברת

מקופת סמוז הוה. דאין דרך להתקשר שמים בעבים: במומוטי חתן. מיני שחוק שמשחקין לפניהן: סיפר. דברים הללו: לכח שלישים. של כיתות היושבות לפני השכינה: הרלה דברים. דרש במעשה המרכבה: דארני וארנו קמיה. שהרלה לפני אחרים ואחרים

הרצו לפניו: דארלי מיהא קמיה מאן דארני. אם לא הרצו אחרים לפניו לפרדם. עלו לרקיע על ידי שם: שיש טהור. מבהיק כמים ללולין: נלך: הליץ. ללד השכינה: שונפגע. לחסידיו. הוקשה מיתתו לפניו לפי נמי כהן גדול נשאה ולא ידע שהיא מעוברת ומלא לה בתולים ואחר כך נמלאת מעוברת מהו לקיימה משום בתולה מעמיו יקח (ויקרא כא):

הוא הרלה לפני מי שחזר והרלה לפני אחרים לכך החקק להימנות כאן משום דרבי עקיבא להודיע שהוא הרצה ואחרים הרצו לפניו אבל ר"א לא אחרים הרצו לפניו ולא הוא הרצה לפני מי שהרצה לפני אחרים: **נכנסו** אל האמרו מים מים. יש כאן איך נטרפה דעתו: יקר בעיני ה' המוחה שמת בחור ואעפ"כ אי אפשר שלא ימות משום שנאמר כי לא יראני החדם וחי (שמים לג): שחלו חם כן וומא מהו לסרוסי כלכא. הואיל וסירוס כתיב אצל מומי קרבן") וכלב אפילו חליפיו אסור למובח משום מחיר כלבי אסור לסרסו או לא: בחולה שעיברה מהו לכהן גדול. והיא אומרת שימלאו לה בתולים אי

ובארצכם לא תעשו:

יכול

גליון הש"ם תום' ד"ה נכנסו וכו' ולא עלו למעלה ממש. עי' גיטין דף פד ע"ל חים' ד"ה ע"מ שתעלי לרקיע: ד"ה כתולה וכו' ושמא כאן שאף היא בכלל האיפור. עיין נדרים דף נ ע"ב ת"י ד"ה חורי לומר:

מוסף רש"י

הא בדברי תירה. היי נאמנין ואין מחהללים על שקר קיצץ בנטיעות. קלקל ועיות כשנכנם לפרדם ומהלד הנטיעות, ולפי שדימה חותן בחחלת הדברים לנכנם לפרדם, נהט לישנא דקילן בנטיעים (לקמן מו.).

רבינו חננאל

לנביאים כעיו דמות מה שאמר מלאך הוא זה שנאמר כו ושער רישיה כרסוון רמיו פשטוה לכסא ואחד אחר הילל ישעיה את ישראל ולא נתקררה דעתו עד שאמר להן ירהכו הנעד בזקן והנקלה בנכבד. וחשבון י״ח קללות הא צבאות מסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה משנה: לא אהיה חובש כלומר מחובשי ביהמ״ד. ובביתי אין לחם ואין שמלה. אין כידי לא מקרא ילא והא אמר רבה לא חרבה

חתן וכלה הלך רבי יוםי הכהן וסיפר דברים לפני רבן יוחגן בן זכאי ואמר אשריכם ואשרי יולדתכם אשרי עיני שכך ראו ואף אני ואתם בחלומי מסובין היינו על הר סיני ונתנה עלינו בת קול מן השמים ∞ עלו לכאן עלו לכאן מרקלין גדולים ומצעות נאות מוצעות לכם אתם ותלמידיכם ותלמידי תלמידיכם מזומנין לכת שלישית איני והתניא מר' יוסי בר' יהודה אומר שלשה הרצאות הן ר' יהושע הרצה דכרים לפני רבן יוחנן בן זכאי ר"ע הרצה לפני ר' יהושע חנניא בן חכינאי הרצה לפני ר"ע ואילו ר"א בן ערך לא קא חשיב דארצי וארצו קמיה קחשיב דארצי ולא ארצו קמיה לא קא חשיב ₪ והא חנניא בן חכינאי דלא ארצו קמיה וקא חשיב דארצי מיהא קמיה מאן דארצי את"ר ארבעה נכנסו בפרדם ואלו הן כן עואי וכן זומא אחר ורבי עקיבא אמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש פהור 🛮 אל תאמרו מים מים משום שנאמר ידובר שקרים לא יכון לנגד עיני בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו כן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר ידבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאתו ְיאחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום שאלו את בן זומא מהו לסרוםי כלבא אמר להם יובארצכם לא תעשו "יכל שבארצכם "לא תעשו שאלו

מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא וכו' רבי יהושע אמר לא מפיה אנו חיין כו' והכא משמע דקבעיא אליבא דכ"ע ישישמא כאן שאף היא בכלל האיסור כדכתיב ס[והוא אשה בבתוליה יקח] קרי ביה יקיח נאמנת ולהר"י נראה (0 דטרחינן לבודקה ע"פ חבים כדאיתא בריש כחובות (דף י: ושם) ואי דשמואל לא שכיח לא טרחינן ומוקמה בחוקת בעולה אי נמי קמיבעיא ליה בהך דבדקנוה ע"פ החבית אי חיישינן שמא לא נבדקה יפה דשמואל לא שכיח וכן מסקינן בריש חינוקת (נדה דף סד: ושם) שאני שמואל דרב גובריה אך קשה להר"י דהא מסקינן בכתובות (דף ו: ושם) בשמעתין דדם מיפקד פקיד דרוב בקיאין בהטייה וו"ל דודאי תחילת ביאה רוב בקיאין בשעת מעשה (מ) אבל גמר כדי שתחעבר אי אפשר כי אם לשמואל:

רושלים עד שפסקו ממנה ראשי אמנה שנאמר אם יש איש עושה משפט מבקש אמנה. ומפרקינן ל"ק במשא ומתן לא היו אנשי אמנה אבל בדברי תורה לא היו משקרין אלא היו בעלי אמונה. ג' הרצאות הרצו במעשה מרכבה. רי יהושע הרצה לפני ריב"ז (ר"ע הרצה לפני ר"י חנניא בן חכינאי הרצה) לפני רי עקיבא הני כולהו ארצו וארצו אחריני קמייהו. אבל ר' אלעזר בן ערך ארצי ולא ארצי אחריני גביה. ת"ר ד' נכנסו לפרדס. אלו הן בן עואי ובן זומא אחר ור' עקיבא לפני ריב"ז (ר"ע קיבא כשאתם מגיעים אל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. פיי כינוהו פרדס מעין ל) ג"ע טהיא גנווה לצריקים כך איתו מקום הוא מקים בערבות שהנשמות של צדיקים צרורות בו ומפורש בהיכלות שהיו החכמים הראוין למדה הזו מתפללין ומנקין עצמן מכל דבר טומאה וצמין ומטבלין ומטהרין והיו משתמשין בשמות וצופין בהיכלות שהיו החכמים הראוין למדה הזו מתפללין ומנקין עצמן מכל דבר טומאה וצמין ומטבלין ומטהרין והיו משתמשין בשמות וצופין בהיכלות ורואין (היארן) משמרות המלאכים במעמדם והיאך היכל אחרי היכל ולפני מהיכל וצוה אותם ר"ע כשאתם מגיעין להביט באובנתא דליבא אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים מיש שאין שם מים כל עיקר אלא דמות בעולם נראית והאומר מים נהדף שנמצא משקר ובלשון הזה מפורש בהיכלות רבתי מפני ששומרי היכל פתח שיש מטילין ומשליכין אלף אלפי גלי מים ואין שם אפי׳ טפה אחת. א״ר עקיכא נראה כמי שיש בו גלי מים ואין בו אפילו טפה אחת אלא אויר ויו אכני שיש טהור שהן כלולות בהיכל שהיה זיו פניהם דומים למים והאומר מים הללו מה טיבן נהדף כוי ואינם עולים בשמים אלא צופים ורואים באובנהא דליבא כאדם הרואה ומביט מתוך אספקלריא שאינה מאירה 🖰 ובן עואי הציץ כלומר הוסיף להוכיר בשמות כדי להביט באספקלריא מאירה ומת בן זומא הציץ ונפגע כלומר נטרפה דעתו אחר קיצץ בנטיעות כיון שכינו המקום ההוא פרדס א' קיצץ בנטיעות. כלומר דיבר כלפי למעלה יכול אני לבעול כמה בעילות בלא דם או

דלמא דשמואל לא שכיחא אמר להו

דשמואל לא שכיח ®וחיישינן שמא באמבטי

עיברה והאמר שמואל יכל שכבת זרע

שאינו יורה כחץ אינו מזרעת 🖲 מעיקרא נמי

יורה כחץ הוה ת"ר יימעשה ברבי יהושע

בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר

הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר

לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי

בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין

זה לזה אלא שלש אצבעות בלבר שנאמר

הגהות הב"ח (מ) גמ' חינו מורעת דלמא דחתיהבח ליה רשותח חדא למיתב שעתא ביומא ולמיכתב זכוותה: (ג) שם שמה חם ושנום שתי רשויות יש בשמים מיד לפקיהי: (ד) שם חון מחתר שידע כבודי ומרד בי אמר הואיל ואיטריד כו׳ לתרבות רעה חשכח כל"ל ותיבת נפק נמחק: (**ה**) שם כן אכויה את ששמך יצא בכל הארץ עקר פוגלה: (ו) שם כל מה שכרה הקנ"ה בעולמו נרה כנגדו: (1) שם לאבדן ככלי זכוכית נ"ב ס"א א"ל האלהים אפילו ככלי חרס אבל ר"ע כי": (ה) שם וכלי זכוכית הללו חע"פ שנשתברו יק: (ע) שם אמר לו והלא ככר שמעתי: (י) שם ללמוד מורה מפיו כיון שהגיע לתחום שבת אמר לו מאיר: (כ) תוב' ד"ה ומחיוהי וכו׳ להודיע שאין לו יכולת יותר מאמריני כל"ל: (ל) ד"ה שובו יכו׳ והיה הורג רבי תורה ואמרינו כל מלמיד דהוה חמי ליה משבח באורייתא הוה הטיל ולח עוד אלא דהוה על וכרי קמי ספרא והוה אמר מאן אלין יתבין עכדין הכא כו' וכיון דהוו שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלון לון וקאמר ליה לרבי מאיר וכו׳ שר' עקיגא דריש ליה וה' ברך את איוב מראשיתו בזכות מלות ומעשים טובים ליה טיב אחרית דבר וכו' אלא טוב חחרית דכר כשהוא טוב מראשיתו ובו הוה המעשה אבייה אביו מגדולי ירושלים היה וכיים שכח למהול אותו קכל וכו' אמר ר"א יהושע עד דחלין עסקין וכו' נעסוק אגן כדידן יכו' אמר לון אבויה רבותי מה בחמם לשרוף את ביתי עלי ממרו לו ס"ו אלא יושביו . היינו ומוזרין בדברי מוכה וכו' הדברים שמחים כנתינתן מסיני והיתה האש מלחד סביבותיו כלחיכתו מסיני נתינתן מסיני לא כאש נתנו אמר להן אבויה הואיל וכך: (מ) כא"ד שרחה אדם חחד שנטל הבנים: (נ) בא"ד יהיה אותו המין מפעפע בגופה כעכנא. נ"ב פירוש כארס של עכנה: (מ) בא"ד דומה שמתוד תשונה נפטר רבי מז דהברוניה ירדה אש מו השמים ושרפה את ואמרו ליה לרבי מאיר הא קיברא לרכן אייקד מה וקא עבד לתל (ע) בא"ד טוב ה' לכל וחם לא כנ"ל ותיכת יגאל נמחק: (ס) בא"ד אמרו ליה לר"מ אין אמרין וכר׳ אמר לין אנא מיקרב לרני קדמי:

> לעזי רש״י בשטונאד"י, מקלות.

יכול אני לבעול. שהיה בקי בהטייה זוו נמי נבעלת כן: באמבטי. ומחיוהו שיתין פוצחין. להודיע (י) לו שאין יכולת למטטרון א ומיי פיא מהלכות יחוד יותר מאחריני: שובו בנים שובבים. בירושלמי

> (י) דוברי דברי חורה ואמר כל חלמיד דהוה חמי ליה הוה קטיל ולא עוד דהוה על לבית ועדא הוה חמי טליא קמיה סופרה ואמר מאן אלו עבדין הכא כו׳ כיון דהוו שמעין ליה שבקין ואזלין וקאמר ליה ר"מ מאי דכתיב יוה׳ בירך) את כל אשר לאיוב למשנה ואיוב מב) ואמר לו שכפל לו ממונו והוא השיב שר"ע דריש ליה בזכות מלות ומעשים טובים ברך מראשיתו ומייתי ליה טוב אחרית דבר מראשיתו ודריש ליה ר"מ לאדם שהוליד בנים בילדותו ומתו ובזקנותו הוליד ונתקיימו ואמר לו ר"ע רבך לא כך דרש אלא טוב אחרית דבר שהוא טוב מראשיתו [ובי] הוה המעשה אבויה אבי הוה מגדולי ירושלים וביום שבא למהולי קרא לכל גדולי ירושלים והושיבן בבית אחד ולר"א ולר' יהושע במקום אחר מן דאכלין ושתין שרין מטפחין ומרקדים אמרי עד דאלין עסקין בדידהו נעסוק בדידן ישבו ונתעסקו בדברי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן אמר לון אבויה אבא גברין מה באתם לשרוף ביתי אמרו לו ח"ו אלא יושבין היינו וחוזרין דברי תורה מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנחינתן מסיני לא באש נתנו אמר הואיל וכך כחה של תורה אם יתקיים הבן הזה לתורה אני מפרישו ילפי שלא היתה כונחו לשמים לפיכך לא נחקיימו בו ובמקום שיש בגמרא שלנו אחורי הפרגוד יש לשם מאחורי בית קדשי הקדשים עוד איתא התם שהיה רוכב ביוה"כ שחל להיות בשבת ושמע כו' ומייתי ההוא דפרק קמא דקדושין (דף לט:) שראה (מ) אחד שנטל הבנים ושילח את האם וכי אייתי נפל ומת ולא היה דורש כר׳ יעקב כדמייתי התם ועוד איתא שראה לשון רבי יהודה הנחתום נתון בפי כלב והיינו גברא רבה דקדושין ורבי נתן אומר כשהיתה אמו מעוברת ממנו עברה לפני ע"ו והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין (י) ח'מזדעזע בגופה שיכעכנא ולבסוף חלה מתנונא ואמרו לו לר"מ רבך אבאיש אזל גביה לבקרתי׳ וא״ל חזור בך אמר אי הדרנא מתקבלין אמר ליה והכחיב (מהלים ג) תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם בכה אלישע ונפטר א"ר מאיר דומה שמתוך תשובה נפטר (ם) וכי מן ודקברוניהן ירדה אש מן השמים ושרפה אותו וא"ל לר"מ הא קבר

דרבך [חוקיד אתח] וקח פרים

גלימיה עליה ואמר ליני (פה) הלילה

וגו' (רות ג) ליני פה בעולם הזה

כלי שרוחלין בו כל הגוף וי"ל שהטיח שם אדם שכבת זרע ונכנס במעיה: מעיקרא. כשינאחת מן האדם: מאין ולאין. מאין חבא ואין מפרש למה אירע לו כך ואיכא טפי מקראות שדורש והיה הורג לבך טרוד: לופה הייתי. מתבונן הייתי במעשה ברחשית: וחין

> ביניהן. במקום חיבורן מקום קשרי כיפת הרקיע בקרקע: גודא דגמלא. כשמסדרין לווחין של גשר זו אצל זו אי אפשר שלא תהא ריות בינתים וכן גלימי וכן כסי: סחופין. כפופין: אחר קילן כנטיעום. קלקל ועיום כנכנס לפרדם ומקלן הנטיעות. ולפי שדימה אותן בתחלת הדברים לנכנס לפרדם נקט לישנה דקינן בנטיעות: לא עמידה לא גרסינן: לא עורף. דבכל לדיהן יש להם פנים: עיפוי. עיפות: פולסי. מכת מקל בשטונאד"י: פוגלא. לנון: ממישרא. ערוגה: ונוחין לאכדן. על ידי שכחה:

יורוח אלהים מרחפת על פני המים כיונה שמרחפת על בניה ואינה נוגעת אמר להן רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוץ מכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי ביום הראשון הבדלה ביום שני הוא דהואי דכתיב יויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כי גודא דגמלא מר זוטרא ואיתימא רב אםי אמר כתרי גלימי דפריםי אהדדי ואמרי לה כתרי כםי דסחיפי אהדדי אחר קיצץ בנטיעות עליו הכתוב אומר יאל תתן את פיך לחטיא את בשרך מאי היא חזא מיטטרון דאתיהבא ליה רשותא (י) למיתב למיכתב זכוותא דישראל אמר גמירא "דלמעלה לא הוי ילא ישיבה ולא תחרות ולא עורף ולא עיפוי שמא חם ושלום ב' רשויות ים הן אפקוהו למישטרון ומחיוהו שיתין פולסי דנורא א"ל מ"ט כי חזיתיה ים אפקוהו לא קמת מקמיה איתיהיבא ליה רשותא למימחק זכוותא דאחר יצתה בת קול ואמרה ישובו בנים שובבים חוץ מאחר יי אמר הואיל ואימריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתהני בהאי עלמא נפק אחר לתרבות רעה נפק אשכח זונה תבעה אמרה ליה ולאו אלישע בן אבויה את 🕫 עקר פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה אמרה אחר הוא שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה א"ל מאי רכתיב יגם את זה לעומת זה עשה האלהים אמר לו כל מה שברא הקב"ה (י ברא כנגדו ברא הרים ברא גבעות ברא ימים ברא נהרות אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא ברא צדיקים ברא רשעים ברא גן עדן ברא גיהנם כל אחד ואחד יש לו ב' חלקים אחד בגן עדן ואחר בגיהנם זכה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן נתחייב רשע נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם אמר רב משרשיא מאי קראה גבי צדיקים כתיב "לכן בארצם משנה יירשו גבי רשעים כתיב "ומשגה שברון שברם שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה מאי דכתיב ילא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז אמר לו יאלו דברי תורה שקשין לקנותן ככלי זהב וכלי פז יונוחין לאבדן ככלי זכוכית יי אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא מה כלי זהב וכלי זכוכית יי אע"פ שנשברו יש להם תקנה אף ת"ח אע"פ שסרח יש לו תקנה אמר לו אף אתה חזור בך אמר לו יש כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר ת"ר מעשה באחר שהיה רוכב על הסום בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו ₪ אמר לו מאיר חזור לאחריך שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת א"ל אף אתה חזור בך א"ל ולא כבר אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר תקפיה עייליה לבי מדרשא א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו "אין שלום אמר ה' לרשעים עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו ייכי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל

(לקילם) ניחיישינן נמי אמרינן לקילם רש"י נשכת קנא. ד"ה ושתואל למכו. ב) וגדה מגז. ג) [מוספחה פ"ב], ד) עי' בסי' המשניות להרמב"ם בפ"י דמנהדריו בהיסוד השלישי. ה) אדר"נ פכ"ד וע"ש דאיתא בשם אלישע בן אבייה, ו) נעיי׳ רש"י דסנהדרין גא. ד"ה יש להם כוין, ז) [צ"ל ויוסף הי], מ) מפעפע, ען כארם של חכינה, י) (שבת קטו:],

תורה אור השלם

ו. וְהַאָרִץ הָיְתָה תֹהוּ וְבֹהוּ וְחשֶךּ עַל פְּנִי תָהוּם וְרוֹח אלהים מרחפת על פני .2 ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין 3. אל תתן את פיר לחטיא את בשרה ואל תאמר לפני המלאך כי שגנה היא למה קצח האלהים על קולף

וחבל את מעשה ידיף:

שורו רנים שוררים ואם י כי אנכי בעלתי בכם ושנים ממשפחה והבאתי ירמיהו ג יד אתכם ציון: זה את זה ראה גם את זה לעמת זה עשה האלהים

הַאַרָם אָחָרִיו מָאוּמָה: קהלת זיד

תַתַת כִשְׁתְכֶם מִשְׁנָה וכלמה ירנו חלקם לכן בארצם משנה יירשו שמחת עולם תהיה להם: ישעיהו מא ז

7. יכשו רדפי ואל אבשה אַני יחתו המה ואל אחתה אני הביא עליהם יום רְעָה ומשנה שברון שברם:

8. לא יערכנה זהב חכוכית ותמורתה כלי פו:

9. אַין שָׁלוֹם אָמָר יִיִּ לרשעים: ישעיהו מח כב ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני נאם אדני אלהים:

גליון הש"ם

נמ' וחיישינו שמא באמכמי עיברה. עיין משנה למלך פט"ו מהלי אישות הלכה ד ופי״י מהלי א״ב הלי יג:

מוסף רש"י

ונוחין לאבדן ככלי זכוכית. לא שאין להם תקנה (שיש להם תקנה להחיכן ולחווו ילעשות מהן כלין אלא שנפסדין לשעתן ואין מתקיימין

רבינו חנגאל

דכיוו דחוא למטטרוו . דאתייהבא ליה רשותא חדא שעתא למיתב למכחב זכותא דישראל אמר גמירי דלמעלה באותו מקום אין שם ישיבה

יחפוץ לגאלך וגאלמיך אנכי אמרו ליה 🕲 אין [אמרין] לך בההיא עלמא למאן את בעי למקרבה קדמייחא לאבוך או לרבך אמר לון מיקרב לרבי קדמרי ובתר כן לאבא א"ל ושמעינן לך א"ל ולא כן תנינן יומצילין תיק הספר עם הספר מצילין אלישע בזכות תורתו:

שדומה ללילה והיה בבוקר לעולם הבא אם יגאלך טוב יגאל זה הקדוש ברוך הוא שנאמר טוב ה' לכל (תהלים קמה) (ש) יגאל ואם לא

בת קול ואמרה שוכו בנים שובכים חוץ מאלישע אחר שגלוי וידוע לפניו שאינו חזור כחשובה שלמה לעולם. שאילו היה הוזר לא היה נטרד שאיז הפרגור נגעלת כפני בעלי תשובה מיד מחיזה למטטרוז שתיי פולסי דנורא. ח"ו שיש עליו דין אלא להראות לאלישע שיש לו אדון שהוא עליו ווה שאמר אחר משום ר' עקיבא כי רשע מתייסר בגיהנם חלקו וחלק הצדיק ווכד בג"ע חלקו וחלק הרשע ואסמכוה אקרא זה לכן בארצם משנה יירשו ומשנה שברון שברם. ד"א לאו רסמכא הן וקרא מדרש הוא ולא עיקר. מיהו אית לן למימר שהמחטיא את הרבים אין מספיקין כידו לעשות תשובה ועונו גדול מאד הוא ועליו ועל כיוצא בו נאמר ומשנה שברון

ח"ח הלכה א טוש"ע י"ד פי' רמו פעיף ח:

תורה אור השלם ו. ואת שרוד מה תעשי פי תלכשי שני כי תעדי ערי וַהַב כִּי תקרעי בפּוּך לשוא תתיפי מאסו בר עגבים נפשר ירמיהו ד ל יבקשו: 2. וֹלְרָשָע אָמָר אֱלֹהִים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך:

הא בגדול הא בקמן. והל דרים

דהוו סנו שומעניה דשמתיה רב יהודה

איכא למימר דקטנים הוו דגרסי

קמיה וחיישי׳ דלמא מימשכי אי נמי

אפילו הוו גדולים נידהו רב יהודה

כיון שמלא מקום לנדותו ובדין היה

כיון דסנו שומעניה. הר"ר אלחנן:

כל עמר דנקי נחית (?) אגב אימיה.

לחכמתו חכמתו מתקיימת ודואג

ואחיתופל דלא מגני להו תורתן לפי

שלא היה להם יראה כלל כדאיתא

בסוטה פרק נוטל (דף כא.):

כלומר מי שיראתו קודמת

פ׳ בתרא למי״ק (י) (דף יו.)

. תהלים ג טז 3. לא ניי לו ולא נכד בעמו ואין שריד . איוב יח יט 4. כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צכאות הוא: מלאכי ב ז 5. הט אזנר ושמע דברי חבמים ולבך תשית לדעתי: משלי כב יו 6. שמעי בת וראי והטי אונר ושכחי עמר ובית תהלים מה יא י. 7. אָל גנַת אָגוֹז יַרַדתִי לראות הפרחה הגפו הנצו הרמנים:

8. לבר יהגה אימה איה ספר איה שקל איה ספר את המגדלים:

ישעיהו לג יח 9. מְשכני אַחִרְיךְ נְרוּצְה הָבִיאָנִי הָמֵלֹךְ חָדָרְיוּ נגילה ונשמחה דוריף בניין נזכירה מישרים אהבור: שיר השירים א ד

גליון הש"ם "ש"ר ה"ה ומר יוני יכי רכתים בשיר. עיין גיטין . לף ו ע"ל:

לעזי רש״י מישטיי"ר. ארון כלים.

→

רבינו חננאל שכרם. והאי רכדק אחר בינוקי משום רהוה רי מאיר מפצר ליה לחזור בתשובה ולא היה לבו חפץ וא"ל שמעתי . מאחורי הפרגוד והוא מעיקרא טינא היתה דלא פסק זמר יווני מביתו וכשעה שהיה עומד מבהמ"ד הרבה ספרי מינין היו נושרין מחיקו ויצא לתרבות רעה. זה שאמר ר' מאיר מתי אמות ואעלה עשן מקברי כלומר ידין אותי הקב"ה באש שיתכפרו לו עונותיו ויזכה לעוה"ב וכיוז שהגיע ר' למות ביקש רחמים על זה וקבל תפלתו וכיון שמת עלה עשז מקברו של אחר. ור׳ יוחנן אמר חד , הוה כאן. כלומר אחד מן חכמי ובית) מדרשינו חטא אין בנו זכות לפני חטא אין בנו זכות לפני

כי שכיב. אחר: אמרי. ברקיע לא מידן נידייניה כו': מדא הוה ביננא. חלמיד אחד היה בינינו ונכשל ויצא לתרבות רעה ואין כח בין כולנו להביאו לעולם הבא: אי נקטי ליה ביד מאן מרמי ליה (0. אם אוחו אני בידו להביאו לעולם הבא מי יקחנו מידי. מרמי לשון נוטל מידי דש לו דוגמא בפסחים (דף יו) ארמויי ארמייה מיניה גבי ככר בפי עכבר: מאן. כמו מנאי לשון קצר הוא: שומר הפסח. של גיהנם לא עמד לפניך רבינו בבואך להוליא אחר משם: לדעתם לא נאמר. אלמא ברשיעי עסיקינן וקאמר הט אונך: העי אונך. לשמוע ואת מעשיהם שכחי ואל

> לינוקא פסוק לי פסוקך א"ל יואת שדוד מה תעשי כי תלבשי שני כי תעדי עדי זהב כי תקרעי בפוך עיניך לשוא תתיפי וגו' עייליה לבי כנישתא אחריתי עד דעייליה לתליםר בי כנישתא כולהו פסקו ליה כי האי גוונא (6) לבתרא א"ל פסוק לי פסוקך א"ל יולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי וגו' ההוא ינוקא הוה מגמגם בלישניה אשתמע כמה דאמר ליה ולאלישע אמר אלהים איכא דאמרי סכינא הוה בהדיה וקרעיה ושדריה לתליסר בי כנישתי ואיכא דאמרי אמר אי הואי בידי סכינא הוה קרענא ליה כי נח נפשיה דאחר אמרי לא מידן לידייניה ולא לעלמא דאתי ליתי לא מידן

לידייניה משום דעסק באורייתא ולא לעלמא דאתי ליתי משום דחטא אמר ר"מ מוטב דלידייניה וליתי לעלמא ראתי מתי אמות ואעלה עשן מקברו כי נח נפשיה דר' מאיר סליק קומרא מקבריה דאחר אמר ר' יוחנן גבורתא למיקלא רביה (0 חד הוה ביננא ולא מצינן לאצוליה אי נקטיה ביד מאן מרמי ליה מאן אמר מתי אמות ואכבה עשן מקברו כי נח נפשיה דר' יוחנן פסק קוטרא מקבריה דאחר פתח עליה ההוא ספרנא אפילו שומר הפתח לא עמר לפניך רכינו בתו של אחר אתיא לקמיה דרבי אמרה ליה רבי פרנסני אמר לה בת מי את אמרה לו בתו של אחר אני אמר לה עדיין יש מזרעו בעולם והא כתיב לא נין לו ולא נכד בעמו ואין שריד במגוריו אמרה לו 🛈 זכור לתורתו ואל תזכור מעשיו מיד ירדה אש וסכסכה ספסלו של רבי בכה ואמר רבי ומה למתגנין בה כך למשתבחין בה על אחת כמה וכמה ור"מ היכי גמר תורה מפומיה דאחר והאמר רבה בר בר חגה אמר רבי יוחנן המאי דכתיב יכי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא "אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו אמר ר"ל ר"מ קרא אשכח ודרש הם אזגך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר אלא לדעתי רב חנינא אמר מהכא ישמעי בת וראי והמי אזנך ושכחי עמך ובית אביך וגו' קשו קראי אהדדי לא קשיא הא בגדול הא בקטן כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא ר"מ יי אכל תחלא ושרא שיחלא לברא דרש רבא מאי דכתיב יאל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל וגו' למה נמשלו ת"ח לאגוז לומר לך מה אגוז זה אע"פ שמלוכלך בטים ובצואה אין מה שבתוכו נמאס אף ת"ח אע"פ שסרח אין תורתו נמאסת אשכחיה רבה בר שילא לאליהו א"ל מאי קא עביד הקב"ה א"ל קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבגן ומפומיה דר"מ לא קאמר א"ל אמאי משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר א"ל אמאי ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק א"ל השתא קאמר מאיר בני 🖘 אומר יבזמן שאדם מצמער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כך הקב"ה מצמער על דמן של רשעים ₪ ק"ו על דמן של צדיקים שנשפך אשכחיה שמואל לרב יהודה דתלי בעיברא דרשא וקא בכי א"לי ישיננא מאי קא בכית א"ל מי זוטרא מאי

דכתיב בהו ברבגן מאיה סופר איה שוקל איה סופר את המגדלים איה סופר שהיו סופרים כל אותיות שבתורה איה שוקל שהיו שוקלים קלין וחמורין שבתורה איה סופר את המגדלים שהיו שונין ג' מאות הלכות במגדל הפורח באויר ואמר רבי אמי תלת מאה בעיי בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר ותנן יג' מלכים וארבעה הריוטות אין להם חלק לעולם הבא אנן מה תהוי עלן א"ל שיננא טינא היתה בלבם אחר מאי זמר יווני לא פסק מפומיה אמרו עליו על אחר בשעה שהיה עומד מבית המדרש הרבה ספרי מינין נושרין מחיקו שאל נימום הגרדי את ר"מ כל עמר דנחית ליורה סליק א"ל כל מאן דהוה נקי אגב אימיה סליק כל דלא הוה נקי אגב אימיה לא סליק ר"ע עלה בשלום וירד בשלום ועליו הכתוב אומר 'משכני אחריך גרוצה ואף רבי עקיבא בקשו מלאכי השרת לדוחפו אמר להם הקב"ה הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי

[**סנהדרי**ן נ) ובערוך ערך שן פירש מד בנון ויים גדול השינים ובשיטה מקובלת כתובות יד. פירש לפי ששיניו גדולית קרי ליה שיננה ע"שו. ד) וברכות לו. וש"נן, כ) סנהדרין קו:, ליזהר במעשיו, ת) | סנהדרין J: 100

תלמדי אותן: גדול. היודע ליזהר

[שלא ילמוד] ממעשיוי יכול ללמוד תירה

מפיו: מחלה. פרי החיצון הנחכל

בתמרה: שיחלא. גרעינה הטרקת:

[השתח קחמר]. עכשיו שמע לקולך

ואמר שמועה מפיו: קלני מראשי.

רבי מאיר אמרה במסכת סנהדרין

(דף מוג) במדרש כי קללת אלהים

תלוי (דברים כא) קל ליתח) איני קל

ולישנא מעליא כינה הדבר כלפי

מעלה קלני מזרועי כבד אני

מזרועי שילרתי זה שמת בעונו:

על הבריח: ברבנן. בתלמידים

היוצחין לתרבות רעה: שוקלין.

לדרוש קל מחמור וחמור מקל לפי

המשקולת של ק"ו: במגדל הפורח

באויר. י"מ שדורשין גובהו של למ"ד

ודורשין בו כל ואת וי"א מגדל דור

הפלגה. ולי נראה מגדל הפתוח לאויר

גרסינן והן מהלכות אהלות מגדל של

עץ שקורין משטיי"ר ועומד בפתח

ופתחי פתוח לבקעה או לחלר שהוא

אויר במסכת אהלות (פ"ד מ"א) ישנה

משנה מגדל העומד באויר: ד'

הדיוטוח. בלעם ודואג ואחיתופל

וגחזי בפ׳ חלק: טינא היחה כלבס.

רשעים היו מימיהם: אחר מאי.

מפני מה בא לידי כך ולא הגינה תורתו

עליו: זמר יווני לה פסק מכיהו.

והיה לו להניח בשביל חורבן הבית

" דכתיב בשיר לא ישתו יין (ישעיה

כדו: נושרין מחיקו. קודם שהפקיר

עלמו לתרבות רעה אלמא טינא הוות

בלבי: כל עמר דנחית ליורה סליק.

כל למר שניתן ליורה של סממנין

ללבוע עולה לו לבעו או אינו עולה

כלומר כל הלומדים לפני חכמים עולה

להן תורתן להגין עליהן מן החטא (ים:

נתלכלך בגיזה עולה לו לבעו כלומר

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו

עולה לו כן נראה בעיני. ורבותי

מפרשין כל עמר דנחים ליורה סליק

כל שירד לידון בגיהנם עולה אגב אמו

למר בן יומו שלא נרמס בטיט עולה לו

הלבע כלומר שיש זכיות בידו עולה:

דנקי אגב אימיה (ע) שלא

ופלי

בעיברה דדשה. נשען

הגהות הכ"ח

(מ) גם' כי האי גוינא לבתרם: לבישותא (ב) שם גבורתה למיקלה רכיה בנורא חד הוה וכו׳ אי נקטי ליה כיל: (ג) שם וכו׳ יכדה אם מן השמים וסכסכה וכו' ומה למתגנין בתורה כך: (ד) שם כ מאיר אשכח תמרי אכל מחלא: (ס) שם מאיר בני כד הוא אומר: (ו) שם של רשעים שנשפך ק"ו על דמן: (ו) רש"י ד"ה אי נקטיה יכו' מאן מרמי ליה מאן לס ליחו: (ת) ד"ה כל עמר וכו׳ מו החטא או לא והפ"ל: (ע) ר"ה כל דנקי אגב אימיה צמר בן יומו שלא נתלכלד כשהוא בגיזה וכו' כלומר מי שים זכיות: (י) תוב' ד"ה הא בגדול וכו׳ והת דרים פ׳ נתרם דמו"ק בחהוא צורכא מרכנן דהוו סנו: (כ) ד"ה כל עמר דנהי חגב כל"ל ותיבת נחית נמחק:

מוסף רש"י

בזמז שאדם מצטער. שפורענות כאה עליי בעונו (סנהדריו מנו. שכינה מה לשוז אומרת. נאיוה לשון היא קוכלת ומתנידדת עליו. קלני מראשי קלני מזרועי כמי שהמדח בינע ועיף אומר ראשי כבד עלי וזרועי ככד עלי שם). שהיו סופרים כל אותיות שבתורה. שהיו נקיחים כמסכית ויתכות :סנהדרין קון. שוקלים קלין וחמורין. יודעים לדרים בקל יחימר -שםו. במגדל הפורח באויר. מתג עליונה שלמעלה מו הלמ"ד לשון מ"ר מפי השמועה. ל"ח במגדל הפורח בחויר. הנכנס לארץ העמים בשידו חיבה ימנדל אם הוא טמא אם לאי, ל"א ג' מאים הלכות במגדל הפורח באויו לעשות כישוף להעתיד מגדל בחרר, כגון שלש מחות הלכות בנטיעות קשיאין, דאמרן בפרקין דלעיל (שם סח.) ולמירי נראה דה"ג העימד בארר, ימשנה אחת במבלות ופ"ד מ"מ) בארר וטומאה במוכה כלים שנתוכי טמחים וכו גרחה

> לאו אל יבקשו תורה מפידור. ראע יג דאמרינו די מאיר קרא אחרינא אשכח וסמך עליה דכתיב הט אונך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתי לא נאמר אלא לדעתי מכלל שיש לך לקבל תורתו ולא דעתו. ואמרינן קשו קראי אהדרי ושנינן הא דאמריני אם רומה הרב למלאך ה׳ צבאות בקשו תורה מפיהו בקטן דעביר כרעתיה דרביה רחיישינן דלמא מפיק ליה לתרבות רעה אבל גדול דכדעתא דנפשיה קא עביד הט אונך ושמע דברי חכמים וגר האמר אליהו דאמרי במתיבתא דרקיעא שמעתא מכלהו רבנן, ושמעתתיה דר׳ מאיר משום דגמר מאחר לא אמרי הלכתא אפילו גדול ללמוד תורה מחבירו ירא שמים טפי עדיף ליה. פי׳ שיחלא קליפתה שהיא בסותה ותיקה. פרי כמגדל הפורח. משנה ירועה היא. קלני מראשי קלני מורועי כבר פירשנוה בסנהדרין. פיי בעברא דרשא בברית הדלת. אף ר'י עקיבא ביקשו המלאכים לדחפו אמר הקב"ה הניחו לזקן זה ראוי הוא להסתכל

רכט מיי חלים מיי רכט אים מיי רכט

:סעיף א

ב ב מיי׳ פי״ד מהל׳ תפלה

טוש"ע א"ח פי' קכח פעיף

: גכ

"ג ג מיי׳ פ״ח מסלכות

מגיגה הלכה ט:

מוסף רש"י

דובא בעמוד הבא

רבינו חנגאל

בכבודי מאי דרוש אמר ר׳

יוחנו ואתא מרכבות קודש

אות הוא ברבכה שלו וה׳

בצבא שלו אמר רבי יוחנן

. לא ברנח ה' ואתר הרוח רעש

לא ברעש הי ואחר הרעש

אש לא כאש הי ואחר האש

קול דממה דקה (והנה ד׳

עובר]: ת"ר ו' דברים נאמרו

בשידין שלשה כמלאכים יש להן כנפים ושטין מסוף

העולם ועד סופו ושומעין

מה שעתיד להיות וג' כבני

אדם פרין ורבין ואוכלין

ושותין ומתין כבני אדם: ו'

דברים יש כבני אדם יש כהן

. דעת ומהלכין בקומה זקופה

ומספרין לשון קודש כמלאכים אוכלין ושותין

ומוציאין רעי ופרים ורכים

כבהמה. לו שאלו את בן

. זומא בתולה שעיבוה מהו.

מי חיישיני לדשמואל דאמר

יכול אני לבעול כמה בתילות

רשמואל לא שכיחא (כוי)

וחיישינן שמא באמבטי

עיברה כו' פירוש אשה הרה

שנבדקה ונמצאת בתולה מי

כשמואל והריני קורא בה

אשה כי תזריע וילדה זכר כ

וטמאה וחייבת [קרכן] לידה

או דלמא אימור באמבטי של

מרחץ נתעברה כגוו שירד

איש באותה האמבטי ופלט

ש״ז וירדה אשה וקירבה

כתוך

ונתעברה ווה מעשה נסים

הוא ואינה טמאה לידה שאיז

ומקשינז וכי הריון באמבטי

כי האי גוונא מי משכחת לה

והאמר שמואל כל שכבת

זרע שאינו יורה כחץ אינה

שמואל דבעינן יריית כחץ

בעת שפולטה האיש ווו

באמבטי יורה כחץ הוה ולא

איפשיטא ושמעינן שנמצאת

היתה יכולה לילד שאמרו כי

היא בתולה וקרעו לה הנשים

בתולין וילדה: **מתני'** כל

המסתכל בד׳ דברים ראוי לו

כאילו לא בא לעולם. פי׳

טוב ממנו הנפל שלא בא

לעולם כי אין לאדם

שנצטוה להכיר קונו בעשיית

חוקיו ומשפטיו כי עשיית

משפט וצדקה הם ידיעתו

צדקה ומשפט הלא הוא

דדעת אותי נאום ה׳ ולעשית ותורותיו

להסתכל לידע מה למעלה

להתעסק

מצותיו

אלא

המסוככיו המלואיו

מורעת ופרקינן כי

באותה טיפה של

אמרינן

מביאה נתעכרה

הלי ו סמג עשין

מאי דרש אמר רבה בר בר חנה אמר רבי

יוחנן יוֹ (ואתא) מרבבות קדש אות הוא

ברכבה שלו ורבי אבהו אמר ידגול מרכבה

דוגמא הוא ברבבה שלו וריש לקיש אמר

ה' צבאות שמו אדון הוא בצבא שלו ורבי

חייא בר אבא א"ר יוחנן ילא ברוח ה' ואחר

הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש

לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה והנה

ה' עובר ∘ת"ר ששה דברים נאמרו בשדים

שלשה כמלאכי השרת ושלשה כבני אדם

שלשה כמלאכי השרת יש להם כנפים

כמלאכי השרת ומסין מסוף העולם ועד סופו

כמלאכי השרת ויודעין מה שעתיד להיות

כמלאכי השרת יודעין ם"ד אלא שומעין

מאחורי הפרגוד כמלאכי השרת ושלשה

כבני אדם אוכלין ושותין כבני אדם פרין ורבין

כבני אדם ומתים כבני אדם ששה דברים

נאמרו בבני אדם שלשה כמלאכי השרת

שלשה כבהמה שלשה כמלאכי השרת יש

א) [ל"ל ואמה], ב) נאדר"נ פל"ו והרמכ"ו בפי לשעירי האריך בניאיר הגדה ווו. גו הדושיו מ. ע"ב. קדושין מ., ו) מענית יה:, ו) ול"ל וי"ל וכ"ל כתעניתן, **מ**) נצ"ל ייסף וכ"א תמורה מז.ו, מ) שכת מו., י) ול"ל כהן שים בידיו מומין], כ) (שייך

תורה אור השלם

ו. ויאמר ייַ מִסִינִי בָא וזָרח משעיר למו הופיע מהר פָארָן וּאָתָה מַרבבת קַדשׁ מימינו אש דת למו: דברים לג כ

 בודי צח ואַדוֹם דְגוּל מרבָבָה: שיר השירים הי 3. כי מעיר הקדש נקראו ועל אַלהֵי ישראַל נסמכו יי

ישעיהו מח ר . ויאמר צא ועמדת בהַר לפני יי והנה יי עבר ורוח גרולה וחוק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני יי לא בְרוֹחִ יִי וְאָחַר הָרוֹחַ רעש לא ברעש יי: ואחר הרעש אַש לא בָאש יִי ואַחַר האָש קול דממה דקה:

מלכים איטיא במראה הקשת אשר

יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מָראָה דמות כְּבוּד וָאַראָה וָאִפּל על וּ פני ואשמע קול מדבר:

יחזקאל א כח ה אָמִר יִי הַשְּמִים 6. בה אָמִר יִי הַשְּמִים כָסאי וַהַאָרץ הַרם רגלי אַי זה בית אשר תבנו לי ואי

זה מקום מנוחתי: 7. וְנַתַּתְּה מְהוּדְךְּ עְלִיוּ לְמַעַן יִשׁמעוּ כָּל עָדת בִּנֵּי

במדבר כז כ 8. אַל תָאֲמינוּ בְרָעַ אַל 8. תַּבְּטחוּ בָּאַלוּף משכבֶת חיקה שמר פתחי פיף: מיכה ז ה מיכה ז ה .9 נירח יי את ריים הניחם.

ויאמר יי אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בַּעַבוּר הָאָדָם כִּי יצר לִב האָרָם רע מנעריו ולא אסף עוד להבות את כל חי בָּאֲשׁר עשיתי:

בראשית זו כא 10. הלוא מעתה קראת לי אָבי אָלוף נְעַרִי אָתַה:

ירמיהו גד וו. כי אכן מקיר תזעק

. חבקוכ ריא

12. כי מלאכיו יצוה לַרְ לשמרך בכל דרכיף: תחלים צא יא

13. אָנֹכִי הַגְּדִתִי וְהוֹשְעַתִּי והשמעתי ואין ככם זר ואַתם עדי נאם יי ואַני

הגהות הב"ח

ל) גב' דאמרי תרוייהו למה"ד משל למלך: (כ) שם רב יופף אמר זה העובר ענירה נסתר. נ"ב ס"ח רבה אמר כל המסתכל בקשת צריך שיפול על פניו אשר יהיה בענן ביום הגשם וכו' ואראה ואפול במערכא משום דמיחזי כמינות אלא לימא כרוד זוכר הברית הרואה את הקשת צריד לברד מאי מברד ברוד זוכר הברית רבי ישמעאל

מאי דרש. מהיכן הבין מקום השכינה שנזהר שלה הליך שם. א"ל בבני אדם. הוה מלי למיחשב ישנים ומוליאין ריעי כבני אדם שלא טעה כמו שטעה אחר: דוגמא. דבר היכר העומד לדוגמא להראותו לומר כזה עשה לי ואין זה אלא דבר הניכר אף כאן מקומו

ואם שאל מי סבלן לא חס על כבוד קונו: לייטי עלה במערבא לא גרסינן לה: כאילו דוחק רגלי השכינה. אומר בלבו אין השכינה כאן וכתיב והארן הדום רגלי: למקום שאין מכירין אופו. אין דעתו גסה עליו ושמא יקל כח יצרו וגם אם יחטא אין אדם נותן (ו) לב לפי שאינו חשוב בעיניהם וכן בלבוש שחורים: דמלי כייף ליה לילריה. ובוטח על שהוח נחבא בסתר כאילו דוחק הרגלים: היכא דלא מלי כייף לים לילרים. טוב לו בצינעה מפרהסיה: ומברכין את העם בשם המפורש. שהשכינה שורה על קשרי אלבעותיהם: אל החמינו ברע. החומר לך חטח: ואל תבטחו באלוף. לומר שימחול: וכפים. חתיכת עץ כמו כפיסין בבבת בתרת (דף ב.): תתם עדי. הוא מעיד בעלמו בכל עוונות שאוכיח בפניו: מתבר' יוסי כן יועור אומר שלה לסמוך. בי"ט. חו היה מחלוקת ראשונה שהיתה בחכמי ישראל: יהושע כן פרחיה. כולן דור אחר דור: ילא מנחם. בגמרא מפרש להיכן ילא:

נכנם שמאי. להיות אב ב"ד תחתיו: הראשונים

להם דעת כמלאכי השרת ומהלכין בקומה זקופה כמלאכי השרת ומספרים בלשון הקרש כמלאכי השרת שלשה כבהמה אוכלין ושותין כבהמה ופרין ורבין כבהמה ומוציאין רעי כבהמה: כל המסתכל בד' דברים רתוי לו שלא בא לעולם כו': בשלמא מה למעלה מה לממה מה לאחור לחיי אלא לפנים מה רהוה הוה ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו 🕫 משל למלך ב"ו שאמר לעבדיו בנו לי פלטיריו גדוליו על האשפה הלכו ובנו לו אין רצונו של מלך להזכיר שם אשפה: כל שלא חם על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם: מאי היא ייר' אבא אמר זה "המסתכל בקשת רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסתר 🕫 מסתכל

בקשת דכתיב יכמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסתר כדר' יצחק קדאמר רבי יצחק כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה שנא' יכה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איני יי ייוהאמר ר' אלעא הזקן אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורין ויתעמף שחורין ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהםיא לא קשיא הא דמצי כייף ליה ליצריה הא דלא מצי כייף ליצריה דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש כל המסתכל בג' דברים עיניו כהות בקשת ובנשיא יובכהנים בקשת דכתיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם הוא מראה דמות כבוד ה' בנשיא דכתיב זונתת מהודך עליו די המסתכל בכהנים בזמן שבהמ"ק קיים שהיו עומדין

על דוכנן ומברכין את ישראל בשם המפורש דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש מאי דכתיב יאל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף אם יאמר לך יצר הרע חמוא והקב"ה מוחל 🕫 אל תאמן (שנא') אל תאמן ברע ואין רע אלא יצר הרע שנאמר יכי יצר לב האדם רע ואין אלוף אלא הקב"ה

שנאמר ייאלוף נעורי אתה׳שמא תאמר מי מעיד בי אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו שנאמר ייכי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה ® וחכ"א נשמתו של אדם מעידה בו שנאמר "משכבת חיקך שמור פתחי פיך אי זו היא דבר ששוכבת בחיקו של אדם הוי אומר זו נשמה

ר' זריקא אמר שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו שנאמר יוכי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך יוֹ(וחכ"א) אבריו של אדם מעידין בו שנאמר ^{נו}ואתם עדי נאם ה' ואני אל: **מתני'** יי(יוסי) בן יועזר אומר

שלא לסמוך יוסף בן יוחנן אומר ילסמוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך ניתאי הארבלי אומר לסמוך יהודה בן מבאי אומר שלא לסמוך שמעון בן שמח אומר לסמוך שמעיה אומר לסמוך אבטליון אומר שלא לסמוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם נכנם שמאי ששמאי אומר שלא לסמוך הלל אומר לסמוך

רשות לאדם לדתעסק אלא בדבר שהוא מז היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולכקצד השמים יעד קצה השמים ולא בדברים אחרים. בשלמא מה למעלה ימה למטה ומה לאחור יש להימנע דלמא אתי להטיח מילין כלפי למעלה. אלא לפנים

מאי איכפת לן ןמהן דהוה הוה. ומשני חי יוחגן ורי אלעזר משל למלך ב״ו כר׳. כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאלו לא בא לעולם מאי היא רבה אמר זה המסתכל בקשת ואומר כגון זה דמות הי שנאי כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגון רב יוסף אמר זה העובר עבירה ומסתתר מבני אדם ואינו חושש לכבודו של מקום שנסתרות לפניו כגלויות וכדרבי יצחק (דאמר) העובר עבירה בסתר כו' שנמצא גונב דעת הבריות ואינו חושש לכבודו של מקום ומקשינן איני כי העובר עבירה בסתר יותר הוא רע מן העוכד בגלוי. והתניא (ר׳) אילעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו כו׳ ח״ו שאילעאי הזקן התיר לעבור עבירה כלל אלא כך א' אם ראה אדם שיצרו מתגבר עליו באכילה ובשתיה ובמיני זמר ומתיירא שמא ישתכר ויבא לידי עבירה התיר לו לילך למקום אחד וילבש שחורים כל זה כדי לשבור את יצרו שהאכסגיא לבו שבור כראמרינן כלבא בלא מאתיה שב שנין

במינות אלא לימא כדוך זוכו הבריזו הוו האו התחקשות בדיך בהין באין בדיך בדיך שבין שני הא תביא כני לעעל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר ברוך זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו: (ג) שם פיני והא תביא כני לעעל הזקן אומר פס כופה זכו' עליו בכל יום וילך למקוס: (ד) שם מהודך עליו נכהנים נומן שנים המקדש קיים בשעה שהיי כל"ל יחיבת המסחכל נמחק: (כ) שב מוחל לך אל תאמין יכו' האדם רע מגעוריו ואין אלוף: (ו) שב וכפיס מעץ יעננה רבי זריקא אומר נשמחו וכו' זו נשמה תניא רבי שילא למר שני מלאכי השרת: (1) רש"י ד"ה למקום וכו' נותן לו לג: (ח) תום' ד"ה כנני וכו' דבעי לאשכוחי שלשה: (ט) ר"ה ויעשה מה שלכו חפץ משמע רמותר לו לחדם שיעשה לגמרי חפלו וכו' דסוגיא: (י) ד"ה בכהנים וכו' דרב הוגא דהוה פרים יכו' בראה לפרש יכו' כלום אמרו אין מסתבלין אלא משום היסת הדעת אנא מסחכל: (כ) ד"ה ושנים וכי' לסמוך היו בשיאים יאל מחמה וכו' בהיות. נ"ב ואט"ג דאבעליון נמי סבר שלא לסמיך לא נקיט ליה בראשונה (דאיכא למיטעי דהיה נשיא) משא"כ בשמאי דליכא למיטעי:

כדלקמן גבי דדמי לבהמה ואיכא למימר דהוי בכלל הני

ואף לקמן לא הוה חשיב ליה אלא משום דבעי (ח) אשכחיי שלשה דומין ניכר: **ומה למטה.** והרי אמר ומחחת זרועות עולם (דברים לג) לבחמה. הר"ר אלחנן: ד**ינישה** מה שצבו חפיץ.ש לגמרי משמע

דמוטב לו לחדם שיעשה חפצו בסתר ולא בפרהסיא ולא כפר"ח דשילהי פ"ק דקדושין (דף ת. ושם) דפירש דח"ו שהיה מתיר לעשות עבירה אחר דלבישת שחורים

אלא קאמר ילבש שחורים וילך למקום **'** ואכסנאות משברין לבו ולא יבא לידי עבירה ויוכל לעשות מעכשיו מה שלבו חפך דודאי אין ילרו מתגבר עליי וסוגיא דשמעתא אינו משמע כדבריו הכא ובריש פרק בתרא

דמועד קטן (דף יו. ושם): בכהנים כומן שכית המקדש מכאן קיים.

על פרש"י דפ"ג דמגילה (דף כד:) על ההיא דתנן "ידיו בוהקניות לא ישה כפיו ופי׳ משום שהעם מסתכלין בו ואמרינן בחגיגה המסתכל בכהנים בשעה שנושחין כפיהן עיניו כהות והא ליתא דמסקינן דוקא בזמן שבית המקדש קיים ואילו החם בגבולים מדמקשי מיניה בגמרא מההיא דהוה בשיבבותיה דרב הונא (י) והוה פרים ידיה ומשני דלמא דש בעירו הוה ונראה לפרש דאף בגבולין מיתסר משום היסח הדעת והכי איתא בירושלמי דהתם א"ר יוסי הדא אמרה שאסור להסתכל בכהנים בשעה שהם מברכין את העם א"ר חגי כלום אמר אלא משום היסח אנא מסתכל

ולא מסחנא דעתאי: יוםר בן יועזר בו׳. בירושלמי אמר בראשונה לא היה מחלוקת אלא על הסמיכה בלבד ועמדו שתאי והלל ועשו ד' משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צורכן רבו מחלוקות בישראל ונחלקו לב' כיתות ויש לתמוה הרי נחלקו כבר בימי שאול על מלוה ופרוטה (סנהדרין יט.) ושמא כיון דשאול ובית דינו הוו סברי דעתו אמלוה ולא היה אדם חולק עליו רק לפי סברת דוד לא מתקרי מחלוקת ומה שאמר בירושלמי ועמדו שמאי והלל ועשו ד' לא מצינו בפ"ק דשבת (דף יד:) רק שלשה דברים

שנחלקו בהן: סשנים מוונות האחרונים שאמרו

לסמוך (כ) נשיאים הוו. ואל תתמה על הא דחשיב שמאי מקמי הלל והלל נשיא לכ"ע איכא למימר בהיות כי ג' מזוגות הראשונים אשר אמרו שלא לסמוך היו נשיאים ושמאי סבר כוותייהו נקט ליה ברחשונה ואגב דנקט ליה הכא בראשונה חשיב ליה בכל מקום שמאי מקמי הלל והכא ליכא למיטעי לפי שנכנס במקום מנחם דחשיב אחר הלל וא"כ אב ב"ד היה וכן שמאי נמי הכי: אראה

הראשונים היו נשיאים ושניים להם יאב ב"ד:

נמ' ∘ת״ר שלשה מזוגות הראשונים שאמרו

שלא לסמוך ושנים מזוגות האחרונים

שאמרו לסמוך (הראשונים) היו נשיאים

ושניים להם אבות כ"ד דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים יהודה בן מבאי אב ב"ד

ושמעון בן שמח נשיא מאן תנא להא דתנו

רבנן יאמר ואו רבי יהודה בן מבאי אראה

בנחמה אם לא הרגתי עד זומם להוציא

מלבן של צרוקין שהיו אומרים אין עדים

זוממין נהרגין עד שיהרג הנידון אמר לו

שמעון בן שמח אראה בנחמה אם לא

שפכת דם נקי שהרי אמרו חכמים "אין

עָדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם יואין

לוקין עד שיזומו שניהם ייואין משלמין

ממון עד שיזומו שניתם מיד קבל עליו יהודה

בן מבאי שאינו מורה הלכה אלא בפני

שמעון בן שמח כל ימיו של יהודה בן מבאי

היה משתמח על קברו של אותו הרוג והיה

קולו נשמע כסבורין העם לומר שקולו של

הרוג הוא אמר להם קולי הוא תדעו שלמחר

הוא מת ואין קולו נשמע אמר ליה רב אחא

בריה דרבא לרב אשי ודלמא פיוםי פייסיה

או בדינא תבעי' מני הא אי אמרת בשלמא

רבי מאיר דאמר שמעון בן שמח אב ב"ד ר"י

בן טבאי נשיא היינו דקא מורי הלכה בפני

שמעון בן שמח אלא אי אמרת רבנן דאמרי

יהורה בן מבאי אב ב"ד שמעון בן שמח

נשיא אב ב"ד בפני נשיא מי מורה הלכה

לא מאי קבל עליו דקאמר לאצטרופי דאפי׳

אצטרופי נמי לא מצטריפנא: יצא מנחם

ונכנם שמאי כו': להיכן יצא אביי אמר יצא

לתרבות רעה רבא אמר יצא לעבודת המלך

תניא נמי הכי יצא מנחם לעכודת המלך

ויצאו עמו שמונים זוגות תלמידים לבושין

סיריקון אמר רב שמן בר אבא א"ר יוחנן

לעולם אל תהא שבות קלה בעיניך שהרי

סמיכה אינה אלא משום שבות ונחלקו בה

גדולי הדור פשיטא שבות מצוה אצטריכא

ליה הא נמי פשיטא לאפוקי ממאן ראמר

בסמיכה גופה פליגי קא משמע לן בשבות

הוא דפליגי אמר רמי בר חמא שמע מינה

בעיגן האי ס"ד לא בעיגן האי ס"ד לא בעיגן --

בכל כחו מאי קא עביד ליסמוך מיתיבי ידבר

אל בני ישראל בוסמך שהבני ישראל סומכין

ואין בנות ישראל סומכות רבי יוםי ור' ובו יי(ישמעאל) אומרים בנות

ישראל סומכות רשות אמר רבי יוםי סח לי אבא אלעזר פעם אחת

פ"בן, ג) מכום ה: ותוספתה

ש) מיכוביו לו: כ"ה לג. חוליו

פה. וקדושין לי.ן, ו) ול"ל

שמעון, ז) ושכת קנה.ן,

מ) ולברים יעו, עו ושסו,

י) ומכות ה:ן, כ) ודף ה:

דנתכת נומה לימת תדל במרש"י

ד"ה שהרי איתאו. ל) וסוטה

נ) ועי' בפרש"י מכית דף ה:ן, ם) ועייו מום' שנת טון ד"ה

מקפחן, ע) נועי חיס׳ שבח יכ:

ד"ה ר' נמון. פ) ול"ל חרומי וכ״ה בירושל׳ן, ל) קנת בסיגנון

אחר ירושלמי דהכא ערי

עליהם, ק) כדאיתא התם ע"ם

עי' מנחות יט, ול"ע קלת,

ל) וכד"ה דלחן, ש) וכד"ה

מחר"יו. בו ווע"ע מוס׳

עירובין לו. ד"ה דלמא כו"ן,

'ל אבגמיי' פ״כמהל׳ עדות הלכה א סמג עשין

קז טור ח"מ סרי לח: ד מיי׳ פ״ח מהלכות מגיגה הלי ע ופ"ג מהלכות מעשה קרבנות הלכה ויאן יג: בוד ה מיי הלי מעשה הקרבנית הלכה [ה] ת סמג עשין קפג: "ז ר מיי' שם הל' יג:

תורה אור השלם ו. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם אדם כי קריב מכם קרבן ליי מן הַבהמָה מִן הַבְּקָר ומן תקריבו קרבנכם: ויקרא א ב ם. 2. וסמר ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: ייקרא א ד

הגהות הגר"א

(א) גם' אמר יהודה בו׳ כל"ל (וכמ"ש במתני' ובחבות פ"ח מ"ח): [ב] שב ישמעאל נ"ל שמעין וכ"ה בעירוביו ובר"ה ובחוליו:

רבינו חננאל לא נבח. וכיון שעושה כן לבו נשבר ונמצא נמנע מאליו. אכל לעכור עבירה או אפילו שתיית ייז במיני וכ"ש מה שהוא למעלה מזה והוא דלא מצי כייף ליה ליצריה וההוא צורבא מרכנן ורחריק יו דהוו מנו שמעניה היה שותה במיני זמר ופירש שם דעבד כר" אילעאי. ראי ס״ד עבירה ווו הוה רב יהודה בעי אי משמתינן ליה אי לא אלא לא התיר אלעאי אלא כי האי וכיוצא בו דליכא עבירה ואע״פ לצורבא מרבנז חילול שמים הוא כמפורש בפסחים פרק ואלו עונדיו דף ממן המסתכל כג' דברים עיניו כהות. בקשת שנאמר כמראה הקשת וגוי בנשיא בכהנים בזמן שבהמ״ק קיים ובשעה שעומדין על הדוכן ומברכין העם בשם המפורש מפני שאלו כולו אתו להרהורי בכבוד השם ילא (יסתכל) (יאמר) האדם כשעובר עבירה בסתר מי (מעידין אותו) שנאמר כי אבז מקיר תועק וכפיס מעץ המלויז לו לאדם הז מעידיז בו שנא׳ כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וי״א נשמתו ואבריו הן [מעידין] בו: מתני' יוסי בז יועזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנז אומר לסמוד כו': ת"ר ג׳ מזוגות הראשונים שאמרו שלא לסמוך ושנים מזוגות האחרונים שאמרו לסמוך הראשונים נשיאים והשנייו אכות ב״ד וכך סידורן יוסי בן יועזר נשיא יוסי בן יוחנן אכ ב"ד. יהושע בן פרחיה נשיא נתאי הארכלי אכ ב"ד . כן שטח אב ב״ד הללו ג׳ ווגות הנשיאים אמרו שלא

אראה בנחמה. לישנא קלילא (ד) הוי דשבועה בלשון קלר כלומר לא יוכל לראות בנחמות ליון אם לא עשה זהם ודומה לו אקפח את בני שהלכה זו מקופחת בישראל דרבי טרפון בשמעתא

דמרדעת בפ"ק דשבת (דף יו. ושם) ודוגמא מלינו לשון המקרא ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וגו' אם יראו וגו' (כמדכר יד) 🕻 מב לא הרגתי עד וומם. תימה אמאי לא מקשינן הכת השתח בהמתן של לדיקים חין הקב"ה מביא תקלה על ידן לדיקים עלמן לא כל שכן כדפריך בגיטין (דף ז. ושם) ובחולין (דף ה: ושם) וי"ל דלח שייך לאקשויי רק גבי דבר אכילה דגנאי הוא ללדיק דאוכל דבר איסור אבל דבר היתר בשעת האיסור לא פריך ולהכי לא פריך בר"ה (דף כא.) דאמר (ס) כמה בסים תבשילא דבבל בצומא רבא דמערבא ובערבי פסחים (פסחים קו: ושם) ברב ירמיה בר אבא דאישתלי וטעים קודם הבדלה אע"ג דמיתתו באסכרא דאין דבר מגונה כל כך אכילת היתר בשעת האיסורש: למחר הוא מת. כא דלא נקט כשאינני שם אין קולו

> נשמע משום שהיו אומרים לו דאינו לועק אלא בשעה שישנו שם אבל השתח מדנקט מת שיהח גביה חז סיה לו ללעוק: אב ב"ד מי קא מורה בפני נשיא. הורלה לדין ובירושלמי אמר מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדריא מסייע ליה (ו) דבני ירושלים בעון מנינא נשיא ולא קבלו עילוי ערק ואזל לאלכסנדריא והיו בני ירושלים כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריא הקטנה עד מתי שאחי יושב אללכם ואני יושבת עגומה עליו ומאן דתני שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה ומייתי כולא עיבדא שתלה פ׳ נשים מכשפניות ובסנהדרין (דף מד:)

> הביאו רש"י בנימוקוט: לא מצטריפנא. לנטות אחרי רכים כדי לבטל דברי שמעון בן שטח: דבר אל בני ישראל וסמך. אבל בשחיטה ליכא למעט נשים מהאי טעמא אע"ג דסמיך טפי להקרבה מסמיכה דהא "בריש כל הפסולין (ובחים לב.) מרבינן נשים לשחיטה וכן ליכא לאלופי שחיטה בבעלים דומיא דסמיכה דההוא היקש לא הוי אלא דרכנו ים: לעשות נחת רוח לגשים. וכגון שהיתה בהמה שלהן (ו) השתא דומה לסמיכה להיו׳ בבעלים בפ"ק דקדושין (דף לה.)ר) ובפ" בתרח דר"ה (דף לג.)ש) פירש ר"י דנשים דידן אם באות לעשות מלות עשה שהומן גרמא ולברך עליהן אין ממחין בידם אע"ג דפטורות ולא מיקרי ברכה לבטלה וכן משמע מהכא ועוד

היה לנו עגל של זכחי שלמים והביאנוהו לעזרת נשים וסמכו פירשתי התם [בר"ה] והארכתים: עליו נשים לא מפני שסמיכה בנשים אלא כדי לעשות נחת רוח לנשים ואי ס״ר סמיכה בכל כחו בעינן משום נחת רוח דנשים עבדינן עבודה בקדשים אלא לאו ש״מ לא בעינן בכל כחו לעולם אימא לך בעינן בכל כחו דאמר להו אקפו ידייכו אי הכי לא מפני שםמיכה בנשים תיפוק ליה ראינה לסמיכה כלל א"ר אמי חרא ועוד קאמר חדא דליתא לסמיכה כלל ועוד כדי לעשות נחת רוח לנשים אמר רב פפא שמע מינה "יצדדין אסורין דאי ס"ד צדדין מותרין ווי לסמוך לצדדין אלא לאו שמע מינה צדדין אסורין

הראשונים. שהחכרו ראשון בכל זוג חוג היו נשיחים: גמ" עד וומס. שלא הוום אלא הוא לבדו: עד שיהרג הנדון. קודם הומה ואחר כך הוזמו שהיו דורשין נפש בנפש האמור בעדים זוממיןה) אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר כאשר זמם לעשות לאחיוש ועדיין אחיו

קיים ולמה נאמר נפש בנפש שאין נהרגים עד שיגמר הדין של נידון קודם שהחמוי: ואין לוקין. אם העידוהו שחייב מלקות. בכולהו גרסי׳ עד שיוימו שניהן יבמסכת מכותה יליף לה מקראי והנה עד שקר העד ואמר מרס כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים: אלא בפני שמעון. שאם יטעה ילמדהו: היינו דקא מורה הלכה בפני שמטון. דמדקאמר מיד קיבל כו׳ שמע מינה דעד השתח חורי בפניו: ומאי קיבל. לאו דעד השתא הורה דודאי לא הורה בפניו מימיו וכשהרגו לעד זומס לא היה שמעון שם (כ): לא מלטריפנה. לישב בדין אלא בהדי שמעון: סיריקון. לבוש בגדי מלכות: אינה אלא משום שבוח. דתנן אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (בילה דף לו:) והאי נמי משתמש בבעלי חיים הוא שסומך עליה בכל כחו כדאמרינן לקמן: שבום דמלוה. נמי תנינא במתני ומאי אשמעינן רבי יוחנן: לחפוקי ממחן דחמר. במסכת בילה (דף כ.) בסמיכה עלמה פליגי ומאן דחקר לחו משום שבות חקר חלח משום דסבירא ליה דשלמי חובה לא בעו סמיכה דכי כחב וסמך בשלמי נדבה כתיב וחובה מנדבה לא גמרינן קא משמע לן רבי יוחנן דטעמא משום שבות הוא וסמיכתן לעולם מלוה: שמע מינה. מדאוקי רבי יוחנן טעמא משום שבות סמיכה דקדשים בכל כחו בעינן והוה ליה משתמש בבעלי חיים: דבר אל בני שרחל. חדם כי יקריב מכם קרבן לה' וכתיב בההוא עניינא וסמך: אבא אלעור. כך שמו: אקפו ידיילו. לשון וקפאים הקילו ידיכם. אקפו לשון דבר הנף ואין מכביד כדמתרגמינן הלף הברול וקפא ברולא (מלכים ב ו): שמע מינה. מדרבי יוחנן דחוקי טעמא משום שבית לדדין אסורין ואע"ג דגבי שבות רכיבה אמרינן הוא הדין לכל שימוש ואפילו במקום שאינו עשוי להשתמש כגון לידי הבהמה והוא הדין נידי האילן ופליגי אמוראי בהא מילתא במסכת שבת בפ' בתרא (דף קנד:): (ג) לסמוך.

הגהות הב"ח

(מ) גב' לדדיו מיתריו נסמוד אראשה אלא לאו: (ב) רש"י ד"ה מחי קיבל וכו' שמעון שם ולא קיבל הס"ד וחח"כ מנטריפנה: (ג) ד"ה נסמוד דהמ אראשה (ד) תום' ד"ה אראה יכו' הלילם דשבועה הוי בלשוו ודוגמל וב) ד"ה אם לא וכוי באמר התם כמה נסים: (ו) ד"ה אנ כן טבאי הווז בני ירושלים כעון ממני יתיה נשיא ולא כל עילויה ערק ואול קיבל עידויה שהק ליה לחלכסנדריה וכו' עד יידר האלכס: (נ) ד"ה לעשות וכו׳ דהשתא דימה כו' ובפ' בתרא דר"ה פירשתי דנשים:

גליון הש"ם

גם׳ כמיבה ככל בחו בקינן. עיין לעיל דף ד ע״א חוס׳ ד"ה אלא טומטום ועיין פסחים דף פט ע"א תום' ד"ה יאילי פסח וביבמית דף קא ע"ל מיס' ד"ה ולין ב"ד מקול: תופ' ד"ה דבר ובו'. בריש כל הפסוליו מרבינו נשים לשחיטה. ובעניי לא מלאתי שם רה ילפותה דשחיטה כשרה בזרים אבל על נשים ליכא ראי׳

מוסף רש"י

שייר לעמוד קודם. להזכיר שם אשפה. להזכיר שמו על סמשפה (מגילה כהם, והארץ הדום רגלי, והעוכר כסמר אומר אין המקום כאן, לפיכך היא נסחר לומר אין יודע, נמלא כדוחק רגליו ומקלרו לומר אין כאן נקדושין לא.). וילבש שחורין. שלא יראה עצמו בכבודי אולי ירך לבבו בכך יגם אם יחטא אין אדם נותן לב לפי שחינו חשוב בעיניהם, לכן ילגש שחורים שם מון, ויעשה מה שלבו חפץ. עבירה, והואיל ואין השם, ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלבו מפן, רולה לומר דודמי כיון שלבים שחירים וכו' חני טרג בדבר שאינו חפץ מכאן ואילך המסתכל

בכחגים. בשעה שנישאין את כפיהן עיניי כהות לפי שהשכינה שורה על ידיהן מגידה כדם. רפפים. חלי לבנה ירגילין לתתה בין שתי נדנכי העלים מחלוקת יא .. יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך. עד ימיהן לא היה מחליקת נחכתי ישראל, כולן היו אומרים דברים כנחינתן למשה מסיני, והן הראשונים שנחלקו בסמיכת קרבנות ביו"ט, והיא היה מחלוקת ראשון שהיה בישראל גדברי תירה ושוטה מו x שמאי אומר שלא לסמור פלונתל היל דכ"ש יב"ה גבי מניליו נדרים ינדנות וסימכיו ביו"ט. שרת מו. . עד כאי גוייר קעחוד קודם. אראה בנחמה. לא אראה בנחמה, וגמרא הפכו לברכה, פ״א אראה בנחמה נשבע ימוחי בניו ואראה בנחמתן (חבות ה.). אם לא הרגתי עד זומם. שלא הוא אלא אחד מהם והרגמיו .ma. שהרי אמרו חכמים. מתניתין היא ושם) מה שנים אין נהכגון עד שיומו שניהם, דכתיב יהנה עד שקר העד, יאמר מר כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך הכחוב אחד שבה. אלא בפני שמערן בן שטח. שאם יטעה יורה שמם. כסבורין. הכל פלילה או כיום ואין רואין אוחו שמם. דבר אל בני ישראל וסמך. דכר אל כני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וגי', וכתיב בההוא ענין וסמך ידו וגו' ורה כג ג. סומבות רשות. ואע"ג דלא מימייבא, ולא אמריון ענודה עובדת בקדשים ווודין פה ג.

דהא ראש הבהמה כלדדין דמי:

אמרו לסמוך שמעיה והלל נשיאים אמרו לסמוך אבטליון ושמאי אבות בתי דינים אמרו שלא לסמוך אלו דברי הכל הן וחלקו בזה הזוג. ר' מאיר אומר יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב ב"ד וחכמים אומרים שמעון בן שטח נשיא ויהודה בן טבאי אב ב״ד ומסתברא כר׳ מאיר דברייתא מסייעא ליה והאי פירוקא דפרקי לאוקומה לרבנן שנויה היא ולא סמכינן עלה יצא מנחם לעבודת המלך ויצאו עמו שמונים תלמידים לובשי סריקין של זהב א"ר אלעזר לעולם אל תהי שכות קלה בעיניך לזלזל בה שהרי סמיכה על הזבח ביו״ט משום שבות הוא ואע״פ שהוא שבות דמצוה נחלקו עליה גדולי הדור הללו. ולא מצינו שהיתה הלוקה כלל בין החכמים הראשונים אלא בסמיכה בלבד באו הלל ושמאי חלקו בנ׳ דכרים אבל תלמידיהן שלא שמשו כל צרכן רבתה חלוקה ביניהן ונעשית תורה כשתי תורות ואמרינן מאי אתא ר׳ יוחנן לאשמעינן אי משום שבות דמצוה תניגא לא מקדשין ולא מעריכין ולא מחרימין שהיא שבות דמצוה ואינו דוחה. ושנינן לאפוקי ממאן דאמר בסמיכה עצמה פליגי. פי' מי שאומר שלא לסמוך סבר לא בעינן חיכף לסמיכה שחיטה ואפשר לסמוך היום ולשחוט למחר והאומר לסמוך סבר בעינן חיכף לסמיכה שחיטה קמ״ל ר׳ יוחנן דרברי הכל כעינן תיכף לסמיכה שחיטה וכי פליגי כשבות פליגי הני אסרי והני שרי ואסקה

חומה הלכה ח נו:

ב ד מיי שם הלכה ו:

ה (מיי' פ"י מהלכות תמידין

הלי ה יגן:

ו נמיי׳ פ״א מהלי חגיגה הלי

ד ופ"ב הל' ה]:

תורה אור השלם

ו. שלוש פעמים בשנה

יראה כל זכורך את פני יי

אלהיר במקום אשר יבחר

ובחג הסכות ולא יראה את

פני יי ריקם: דברים טז טז

הגהות הב"ח

(מ) במשנה יים טכות שלו

מחר השכת: (ב) גמ' למחי

הלכחה כתביה רחמנה. נ"ב

ול"ק דלמא חג הסביעות נמי

כמביה רחמנא

ואתושי לתג המנות דטעון

לינה דאיכא למימר דאין היקש

למחצה וכיון דילפת הקישא

מחג המנות לגמרי מקשינן ליה אף דיש לה חשלומין כל

ו׳: (ג) רש"י ד״ה פין כהן

וכו' אחר שנת כדי שיבינו

הכל שאין היום: (ד) תום׳

ד"ה בית שמחי וכו' אגב

גרכת דמיירי בחגיגה

נסבה וכן משמע: (ה) ד"ה

יום טבות וכו׳ תשלומיו דראשון דכיון וכו׳ בשביל

סיום חזי קרינן ביה כדפי

לעיל הס"ד: (1) ד"ה יום טטות אחר וכו' ולא יתכן

לומר כן דהגיגה וכו' אמרו

להם ב"ש נדרים: (ז) ד"ה

אין כהן גדול מתלגש וכו׳

דלישנא לא משמע הכי דהוה

ליה וכו׳ היה רגיל כהו גדול

ללובשן כדי לענוד נשניל

וכו׳ בירושלמי דפירקין וכו׳

בכליו ובא ומקריב יכו' נדרים

ונדנות הוא מקריבן והילך

כל"ל ותיכת אותן נמחק: (ת) בא"ד תמיד של ביץ

הערבים ובא ולו בלשכת

פלהדרין רבי עוקבא נשס: (ט) בא"ד כדמנן ביותא

כה"ג מקריב חלק בראש:

(י) ד"ה מו״ר המ״ב וכני כ״ם במעריב שנו קודש ללינה

ושלשים ידחס: (כ) כא"ר

שיר פרש"י. נ"ב כך הוא בפרש"י דפרק לולב יערבה

דף מו סע"ל ופ"ק דר"ה דף

ד׳ בסופו: (ל) בא"ד שמתחיל

ביום ראשרן מומור ומסיים

דניתקן לומר בבית הכנסת

הם"ד: (מ) ד"ה מפשח וכוי

דמ"מ משכון וכו' דלמדה

מרובה וכו׳ יש סוף. נ״ב

ופ"ק דר"ה כמבו המוס' דהכא ליכא לפרש הכי דהא

יש לדבר סוף דטפי משמונה

לא ועיין רפ"ק דסוכה דף ה'

וכני

שאומרים למנלח

מזכילל מלל

רב אשי אמר אפילו תימא צדדין מותרין כל

רבהדי גבה כגבה דמי: מתני' 6בית

שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין

עליהם אבל לא עולות וב"ה אומרים "מביאיו

שלמים ועולות יוםומכין עליהם עצרת שחל

להיות בערב שבת ב"ש אומרים יום מכוח (6)

אחר השבת ובית הלל אומרים יאין יום

מבוח אחר השבת יומודים שאם חלה להיות

בשכת שיום מכוח אחר השבת אין כהן

גדול מתלכש בכליו ומותרין בהספר

ובתענית שלא לקיים דברי האומרין עצרת

אחר השבת: נכ" א"ר אלעזר א"ר אושעיא

ימניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה

שנאמר יבחג המצות ובחג השבועות ובחג

הסוכות ימקיש חג השבועות לחג המצות

מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה

אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה

ואימא מקיש לחג הסוכות מה חג הסוכות

יש לה תשלומין כל שמונה אף חג השבועות

יש לה תשלומין כל שמונה שמיני רגל בפני

עצמו הוא אימור דאמרי ∘שמיני רגל בפני

עצמו הוא הני מילי הילענין פז"ר קש"ב אבל

לענין תשלומין יתשלומין דראשון הוא "דתנן

מי שלא חג ביום פוב הראשון של חג חוגג

את כל הרגל ויום מוב האחרון ∘תפשת

מרובה לא תפשת תפשת מועם תפשת אלא

ס למאי הלכתא כתביה רחמנא לחג הסוכות

לאקושי לחג המצות מה חג המצות מעוז

לינה אף חג הסוכות מעון לינה והתם מגלן

א) מגילה ה. לעיל ז: ובילה יע.ז. ב) נ"ח חין לה יום טבוח, ג) מגילה ה., ד) ר"ה ד: מו"ק כד:, כ) [סוכה מו.], ו) ל"ה בי חוכב חם יוחל ו ו) למיל ט. וכילה כ: מגילה ה.ן, ם) [ר"ה ד: יומא פ. סוכה ה: קדושין יו. חולין קלח. ערכין ד:], ס) [לעיל מו.], י) [ל"ל לחגן, כ) [ועי׳ מוס׳ שכח קנה. ד"ה אמר רב פפא וכו"ן, ל) [וכן הוא במוספחא פ"בן, מ) ול"ל כלפי' לש"ין, כ) ובמס' פופרים פי"ט וכ"ה בירושלמי וכ"כ

גליון הש"ם

וכש"י כ"ה ד' ד"ה מו"ר

הש"בו, מ) ווע"ע חום׳ סוכה

תום' ד"ה אף עצרת וכו' בירושלפי אר"י. עיין מ"ל ח"ג הלכה ו' מהלכות אבל:

> הגהות מהר"י לנדא

א! תום' ד"ה אף ענרת וכו' בירושלמי. ל"ל פ"ב הלכה ג' ורחת' דילה מ"ד כלכה ד:

מוסף רש"י מביאין שלמים. ניוס טונ לפי שיש בהם לורך מאכל אלם ביו"ט וכחיב אך אשר יאכל לכל נפש מגילה ה... ואין סומכין עליהם. שהחתיכה שבות היא שתשתחש בבעלי חיים ומנו ובילה לו:) אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (לעיל ד.) שהסמיכה אסורה משום שנות שככל כחו היה סותך והוי ליה משתמש בבעלי מיים (ביצה יט.) ו**על אלו** ביו"ט יסמכו מאממול. דלים להי לבים שמאי מכף לסמיכה שחיטה (מגילה ה. אבל לא עולות. פין a. מביאיו עולות. חוד מחמידיו ומוספין שהן קרכן לבור וומנן הבוע, אבל עולת יחיד לא ידיא לפי שחין כה חכילת הדיוט יעשה לכם ולא לנבוסוביצה ימנו סוד מסמידיו ומיספין שומנן קבוע וכל שומנן קבוע כמיב בהי במועדו ואפילו בשבת וכל שכו ביו"ט ולוויל מביאין שלמים ועולות. ומה אני מהיים לכם, לכם ולא לנכרים (מגילה ה.). להכיאן לא גורו שכות לכטל סמיכתו ולעיל זה. ב"ש אומרים יום טבוח אחר השבת. וכ"ש לטעמייהו עולום אין מקריכין דאמרי ביו"ט, הלכך לא יקריבו עד לחתר שנת ומגילה ה.. וב"ה אומרים אין יום טכוח אחר השבת. אין לה יים טביח, אין לריך להתחיו ליום שהשלמים ועולות קרכים כיו"ט (שם), ומודים שאם חלה להיות בשבת.

עולת ראיה ושלמי חגיגה קרבין

בשבת וממתין ליום טבוח של

קרבנות היום לאחר השבת

שׁם). מניין לעצרת. לחילו

בחג הסוכות ובחג המלות

נפקא לן מותגומם אותו חג

לה׳ שבעת ימים. יכול יהו מונגין כל ז' מ"ל אומו, אומו

מונג יחי אתה חונג כל

עליהן מערב יו"ט ושוחטן ביו"ט דלה בעינן תכף לסמיכה שחיטה: מכל לא מביאין עולות. באותן שיכול להביא לאחר יו"ט דכתיב הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב) לכם ולא לגבוה: יום עבות. של קרבנות ראייה וחגיגה של יו"ט לחתר השבת שחין קריבין לא ביו"ט ולא בשבת: אין לה יום מבוח. אינה לריכה יום טבות שמותר להקריבן ביו"ט: אין כהן גדול מחלכש בכלים. נחים בכיתו וכשוק. ולאו בשעת עכודה קאמר ולא בבגדי כהונה קאי אלא שלא יתנאה באותו היום שיום טבוח של עצרת אחר שבת (ג) שיבינו הכל שאינו היום יו"ט מפני הלדוקין שהיו אומרים עלרת אחר שבת: גם" מה חג המלוח יש לה תשלומין כל שבעה. כדרבינן קרחי בפ"ק (דף ט.) יובחג הסוכות וה"ה לחג המלות שהרי אף הוא שבעת ימים: פו"ר קש"ב. פיי"ם זמ"ן רג"ל קרב"ן שי"ר ברכ"ה. פיים לענין פרי החג כל שבעת יתי החג אין מפייסין עליהן אלא לפי חשבון המשמרות לפי סידרן מהריבין אותן כדתנן במסכת סוכה (דף נה:) מי שהיה מקריב פרים היום לא היה מקריב למחר ופר של שמיני מפייסין עליו איזהו מן המשמרות יקריבנו. זמן שהחיינו. רגל שיש לו שם רגל בפני עלמו ואינו קרוי סוכות. קרבן שאין בהמות קרבנותיו כסדר פרי החג שפרי החג מתמעטין והולכין וכבשיהן י"ד בכל יום ואילים שנים ובשמיני פר אחד איל אחד ושבעה כבשים. שיר אין

שיר קרבנותיו כסדר שיר של ימות

החג ואינו מדבר מענין פרשיות של

דכהדי נכה. ששוה לגובה הגב של בהמה: כנכה של בהמה דמי.

והרחש שוה בגובה לגב הבהמה: מהולי מכיחין שלמים. ביו"ט

שהן אכילת הדיוט: ואין סומכין עליהן. כדאמרינןש אלא סומך

הומבה"י (סוכה נה.) שהוא סימן לשיר של ימות החג. ברכה שהיו מברכים את המלך זכר לשלמה שנאמר בו ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מלכים א ח): הפשת מרובה לא תפשת. כל מקום שתמצא שני דרכים אחד תופש מרובה ואחד חופש מועט טוב לך לחפוש את המועט שאפילו היה לך לתפוש את התרובה ותתפוש את התועט תפיסתך תפיסה שיש בכלל המרובה המועט אבל אם תתפוש המרובה והיה לך לתפוש המועט נמנאת שתפשת שלא כדת: מטון לינה. מולאי י"ט:

ופנית

דב אשי אמר אפילו תימא צדרין מותרין. דיחוים נעלמם להם ס"ל לרב אשי בפרק בתרא דשבת (דף קנה. ושם) אמר רב אשי השתא דאמרינן לדדין אסורין אלא הכי קאמר דמהא ליכא למישמע מינה יו: בית שמאי אומרים מביאין שלמים. בכילה

בפ"ב (דף יט.) מיתניא והתם עיקר והכא אגב גררא (ד) נסבא שמיירי בחגיגה וכן משמע שמאריך התם טפי לפרש דיש להוכיח מינה דבילה

מיתניא מקמי מכילתין: "ום מכוח שלו אחר השכת. ומע"ג דלא חזו בראשון מייתי לה בשני אפילו למ״ד תשלומין דראשון (ה) כיון שאין העכבה רק בשביל היום כדפי'

לעיל חזיא מיהא קרינן ביה: יום מכוח אחר השכת. פרש"י קרבנות ראייה וחגיגה שאין הריביו לא ביו"ט ולא בשבת ולא יתכן לומר (ו) דחגיגה אמאי לא ומ"ש משלמים לב"ש ומיהו בירושלמי מייתי 6 אמרו להם לב״ה נדרים ונדבות יוכיתו [שמותרין להדיוט ואסורים לגבוהן אמרו להם ב"ה מה לנדרים ונדבות שאין קבוע להם זמן תאמרו בחגיגה שומנה קבוע אמרו להם ב"ש חגיגה נמי אין זמנה קבוע שאם לא חנג בראשון חוגג והולד כל הרגל אמרו להם ב"ה כיון שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל היינו זמנו קבוע משמע דאף בחגיגה פליגי כלפרישית ש: אין בהן ש מתלבש בבדיו. פרש"י בכלים נאים שלו ובביתו ובשוק שלא בשעת עבודה ולא בבגדי כהונה קאמר אלא שלא ימנאה באותו יום טבוח שיבינו הכל שאינו יו"ט וקשה למורי חדא דלישנא לא משמע ליה דה"ל למינקט בכלים נאין ועוד מאי איריא כהן גדול אפילו שאר אדם נמי ונראה לו דבח׳ בגדים איירי שבימים טובים היה רגיל כהן גדול לעבוד בשביל כבוד היום אבל

ביום טבוח לא היה לובשן כדי לעבוד שלא יתראה להיות יו"ע וראיה לדבריו בירושלמי בפירקין א"ר יוסי בר בון בשם ריב"ל בכל יום כ"ג מתלבש בכליו והולך ומקריב תמיד של שחר אם יש שם נדרים ונדבות מקריב אותן והולך ואוכל בביתו ובא ומקריב תמיד של (ח) ערב רבי עוקבה בשם ריב"ל חמר לה היה עושה כן חלה בשבחות וי"ט כלומר שלא היה רגיל ומתלבש בכליו ולעבוד אלא אז מפני כבוד היום אבל אי בעי מקריב בכל אות נפשו כדתנן ביומא (ש) (דף יד.) מקריב בראש וביום טבוח אף לכולי עלמא לא היה מתלבש שלא

דכתיב

יכירו שהוא יום טוב: את עצרת יש דו תשלומין. °בירושלמי א! אמר רבי יוסי בר בון דוד מת בעלרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר כלותר מהחם משמע שהיה לו משלומין וקשה לה"ר אלחנן מיפוק ליה כלאו הכי לא הקריבו בראשון כיון שהיה שבת כדמשמע בשבת בפרק במה מדליקין (שנת ל.) דבשבת נפטר דוד ושמא החם לית ליה הכי אלא פליג אהא: בד"ד קש"ב. פרש"י רגל בפני עצמו שיש לו שם בפני עצמו ואינו בכלל סוכות וברכה היא ברכת המלך כדכתיב ביום השמיני שלח את העם וגר' וקשה לר"ת דהא בפ' לולב וערבה (פוכה דף מו. ושם) אמר כשם שחג טעון שיר קרבן ברכה ולינה אף שמיני עלרת טעון ברכה וקרבן ושיר ולינה מאי לאו זמן לא ברהמ"ז ותפלה ועוד לישנא דנקט ברכה בפני עצמו משמע דאף בימים אחרים איתיה והכי איתא בירושלמי ברכה בפני עצמו מאי היא א"ל זמן א"ל זמן כל שבעה מי איכא משמע דבברכת המוון ותפלה בעי למימר דאיכא כל ז' ומפרש לשם מנא ידעינן שהוא רגל דהא בכולהו כחיב וביום וכאן ביום ללמד שהוא רגל בפני עצמו ונראה לר"ת ברכה ברכת המזון ותפלה שמוכירין את שמיני עצרת ורגל היינו לינה שטעון לינה בירושלים ור"ח מפרש רגל לענין אבילות והכא איתא בפרק בחרא דמועד קטן (דף כד:) הרי עברו עליו ערב החג והחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א ושניהם יסד ר"ח במעריב שלו (י) לינת שלשים ידחם כאשר אבלים ינחם וברכת המלך לא בעי למיתני משום דנחית אשאר ימים וברכת המלך אינה לשם ולינה לא בעי למיחני לדברי רש"י ור"ח משום דפשיטא ליה שיר (2 פרש"י לא איתפרש ליה ור"ח מפרש דאומר מזמור שלו שלם דבשאר ימי החג אומר הומבה"י כדמפרש החם שמחחיל ביום (0) אחד מזמור ומסיים בשני וכאן כולו שלם ורבי עזריאל מנא טשאמר למננח על השמינית מיהו אומר ר"י דהתם לא מדבר רק מה שאומר בפסוקי דומרה כמו שמוסיפים מזמורים בשבת מ"מ משמע שהיו אומרים אותו במקדש כיון דנחקן לומר: תפשת מועם תפשה. לפי שיש בכלל מאחים מנה (מ) ומ"מ השבון שבידך אמתי ד"מ דלמדה מרובה אין קצבה דלעולם חוכל להרבוח אבל למועט יש סוף ולא יחכן דבח"כ פליגי חנאי בהא גבי זבה ימים מיעוט ימים שנים יכול מרובים א"ר עקיבא כל שמשמעו מרובה ומשמעו מועט מפשת מרובה לא תפשת א"ר יהודה שתי מדות אחת כלה ואחת אינה כלה מודדין במדה כלה ואין מודדין בשאינה כלה א״ר נחמיה וכו׳ למה בא הכחוב לפסוח או לנעולש: אד חג הסובות שעון דינה. אמיא כראב"י ור"מ דאילו לח"ק ור"ש וראב"ש בפ"ק דר"ה (דף ה. ושם) נפקא להו מדכמיב ופנית בנוקר כל פינות

שאתה פונה לא יהו אלא לבקר והכי נמי מרבה החם בפסחים (דף לה:) פסח שני אין לריכא קרא:

רבינו חננאל

רב אשי אפילו תימא צדדין מותרין כל דלהדי גבה דרישא כגבה דמו. א״ר אלעור א"ר אושעיא מניין . לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה ת"ל בחג המצות ובחג השבועות וכחג הסוכות כו". פז"ר קש"ב. פירשנוהו כבר למעלה.

ז' אם כו למה נאמר ז' למשלומים, שאם לא חג הגיגמו כראשון יקריבנה בשני בריה דה. פו"ר קש"ב. סימן הוא (טובה מוח.) פיים לעלמו, טעון פיים לפר הכא בשמיני ואינו קרב לפי סדר המשמרום ששנו ושלשו בפרי החג, חוץ משמים ששנו ולא שלשו, ופר של שמיני אין אחת מאותן שתים מקריכתו אאא כל המשתרות מפייסות וריה ד. וכעידו ומא ג. וטובה מה.) זמן לעלמו, לברך שהמינו וומא שם זמני או אחל בל המשתרות מפייסות עליו וריה שם ויומא שם: שאין יושבין במוכה משובה משובה מחד או בשנים מתחת שליו הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וריה איל אחד וו' כבשים וריה שם ובעידו יומא שם: שאינו כסדר בפובה ויים שלין קרבנו כשאר ימי החג שהפרים מתמעטים בהם אחד אחד אינו שלא פר אחד. ושאר הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וחה איל אחד וו' כבשים וריה שם ובעידו יומא שם: שאינו כסדר פרי הסב, שאייכ הייו כו ששה פרים (סובה שם) שיר לעצמו, אין שירו שוה לשל סוכות שאומר על הדוקן, ולא נמפרש לנו שירו, וצמסכס סופרים (פרייט הייב) נמצא שירו הוא למנצח על השמינית וריה שם) או: שאין שירו שה לכל שאר שירות ימי החג, כל שיר ימי החג מדבר מעין גול מחנות עניים, ואותן של חול המועד מפורש במסכת סוכה (נה.) הומצה"י, ושל שמיני עלרת אינו מעין אפיף, ולא פירשו לו איהו שירו ויווא שש, ברכה לעלמו, את יום השמיני, ובמוספמא משמע שמברכין את המלך, והכי גרסיט לה בככה כפני עצמו שנאמר כיום השמיני שלח את המעד (פובה שם) בככה שהיו מגרכין לתפלח איי המלך (יווא שם) מברכין היו את המלך זכר למנוכת הכים וריה שנה. מי שלא דוג. שלא הכיא מגינתו ודעיד נה. דיום טוב האחרון. מוגג שמיני עלרת ואע"ג דרגל כפני עלמו הוא היי משלמתן לראשון :מפ. תפשת מרובה לא תפשת. דים להקשות מפוס את המיעט (ברכין ב.. תפשת מועט תפשת. דאי מקשה לך תפום את המרונה אינו חולק על דנריך אלא מוסיף, דבכלל מרובה איכא מיעט (שם. וכעריז חורין קלח בארובה).

סו., 3) ור"ה ה. ע"ם מנחות

סונו, ג) וסוטה מיון,

ד) [דה״ב ו], ה) [קרבן יו״ט

.13"50

ב א ב מיי פ"ו מהלי תמידיו הלכה כב סמג עשיו ר טוש"ע א"ח סי תפט סעיף ה נרב הלפם סוף ערבי פסחים דף הח.

גבי שכח עיהר שבת דבעי דידע ליה הגהות הכ"ח לשבת בתחי דידע לה בתחומין וחליבה (א) גם' דאפשר למחר אכל דר"ע ולא קאמר לדברי הכל וכן בפ׳ בהא לימל מודו: (ב) תום' ד"ה דכחיב וכו' בתרא דבילה (דף לו:) גבי אין רוכבין יהש"ם שלני לא סבירא ליה מוקי טעמא בגמרא שמא ילר מחוד הכי לכלו: (ג) בא"ד וכפ"ק דר"ה פרש"י דאי לתחום ופריך ש"מ תחומין דאורייתא אלא גזירה שמא יחסוך זמורה אלמא משום נמחק: (ד) בא"ד ירבי עוריאל מלא דרבנו לא מודו כלל בתחומיו ובפ"ח דר"ה (ד' ה.) פרש"י דאי (ג) משום י"ט נמוספתה בס"פ בתרא דסוכה דתנים: (ה) כא"ד פשיטא (שהרי הוא יום) שיתחייב כילד נפטרו מבע"י להתראות פנים בעזרה ור' עזריאל והשכימו וכו׳ בשמעתא מצא בתוספתא (ד) דתניא בליל יו"ט דלמר זמן וכו' דומיל דנכורים שהוא לילה האחרון חוזרין לבתיהן כדכתיב ביום אחת ועוד מני: (ו) בא"ר השמיני שלח את העם (מלכים א ח) אינו כה דומיא דהני והיינו יכול שאין טעונים לינה ת"ל ד) וביום לילה אחת וכי מקשה כל"ל ותיכת יום נמחק: עשרים ושלשה לחדש שלח את העם הא (ז) בא"ר הוה מני לאהשויי כילד נפטרו (ה) והשכימו והולכי׳ למחרת וליטעמיך לינה אלא דלא חש לאקשויי כלל ויש יום שמיני שהוא כ"ג ועוד הביא הר"י (ק) בא"ר להחשום: ראיה מההיא דלולב וערבה בשמעתיו בההיא דבכירים דתני לינה דאמר זמן בשמיני של חג שהבכורים וכו׳ הדל דתימר כשלין: (ט) ד"ה נפשוט וכו׳ טעונין לינה משמע לינה דומיא לאקשרי דתגן ומודים. נ"כ דבכורים שהם יום אחד ועוד תני דלחחר שבת תני אין כ"ג בספרי בפרשת ראה והלכת לאהליך בכליו מחלכם הלדוקין וחי חית ליה תשלומין וכו' ימתינו עד מלמד שטעונין לינת רגלים אין לי אלה אלו מניין לרבות עופות ומנחות תרי בשבת דחין כי משום לדיקין: (י) בא"ר ימחינו יין לבונה ועלים חלמוד לומר ופנית בבוקר כל פינות שאתה פונה לא יהיו עד תרי כשנת דיש לומר דלא רט כל כך לחחר אלא מן הבקר ואילך רבי יהודה לציבורא הק״ד: (כ) ד״ה מתרה וכו' אע"פ שאותה דרשה כו' נפ"ק דר"ה דלוטיעה (ל) ד"ה מלוה וכו' וא"כ לא לימני כלל הכא וכו׳ לחם לי ככל נ"ד מי כלי אין מקדשין שבעה לעלרת למה לי קרא דכתג המצוח השבועות וכחג 3031 הסיכות הניחא כחג המלות וכחג הסוכות לחקושי לחג המצוח דטעון לינה אבל חג השבועות לא אינטריך ולא קשים נמי השתם דכתיב זה"ם דים תשלומיו שבעה לעלרת הך דתני רכה דמנה ימים כו' למה לי דהלא אינטריך לאפוקי מלכן של זרוקים אבל קשה יובנ קרא האילטריך השבועות דטעון והשאר חסרן: (מ) ד"ה אלא וכו' כהדא דתנינן בל זינש דליהוו עלוואי אעין . נסורים פי' האומר הרי נלי ענים וכו' כלומר גלי שנים דאע"ם: (ג) בא"ד אף של ונכת היינו מדחורייתה: ר"ה ואינעכיך לכ׳ בר"א אמר כ׳ לושעיל כו׳ דתני רבה כר שמואל למה לי הא כתיב חג *זש*בועות דאמר רבי אלעזר א״ר אושעיא ימשמע מיניה כצ"ל וחיבת

למה לי נמחה:

דבתיב ופנית בבקר. פרש"י נחוש"מ דאי ביו"ט אקור משום תחומין ולא יתכן דהתינח לר"ע שלרבנן מאי איכא למימר דליכא איסור תחומין דאורייתא וי"מ די"ב מילין אית להו

כנגד מחנה ישראל והש"ם שלנו לא

ס"ל (כ) דהת בפי כלל גדול (שבת סט.)

דכתיב יופנית בבקר והלכת לאהליך תנן עצרת שחל להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום מכוח אחר השבת וב"ה אומרים אין לה יום טבוח מאי לאו אין לה יום טבוח כלל לא שאינה צריכה יום מבוח ומאי קמ"ל דמקרבינן ביומיה הא איפליגו בה חרא זימנא דתנן ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהם צריכא דאי אשמעינן בהא בהא קא אמרי ב"ש משום ראפשר למחר אבל 6 הכא אימא מודו להו לב"ה ואי אשמעינן בהא בהא קאמרי ב"ה משום רלא אפשר למחר אבל בהא אימא

שפיר לרבטן תחומין והכי איתא בירושלמי המחוור מכולן י"ב מילין ביו"ט דהא מחר שבת היא ולא קרבי ומחוך שאתה מחייאש מהן

קדש לענין תשלומין ומותרין במלחכה: מורו לב"ש צריכא ת"ש מי שלא חג שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ויו"ט 🙉 הראשון של עצרת שוב אינו חוגג מאי לאו יו"ם של עצרת לא יום טבוח אי הכי ניפשוט מינה דחד יום טבוח אימא ימי מבוח ת"ש "דתני דבה בר שמואל אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת מה חדש למנוייו אף עצרת למנוייה מאי לאו גמר מחדש מה חדש יום אחד אף עצרת יום אחד אמר רבא ותחברא אמו עצרת יומי מנינן שבועי לא מנינן והאמר אביי שמצוה למימני יומי דכתיב בתספרו חמשים יום יומצות למימגי שבועי דכתיב ישבעה שבועות תספר לך ועוד חג שבועות כתיב דבי ר"א בן יעקב תנא אמר קרא יוקראתם יובקצרכם איזהו חג שאתה קורא וקוצר בו הוי אומר זה חג עצרת אימת אילימא ביו"ם קצירה ביום טוב מי שרי אלא לאו לתשלומין ואע"ג דאיתמר דר"א א"ר אושעיא אצטריך דר"א בן יעקב דאי מדר"א א"ר אושעיא הוה אמינא מה תשלומין של חג המצות אסור בעשיית מלאכה אף תשלומי עצרת נמי

ופנית ככקר. שהוא חול המועד דאילו ביו"ט תחומין אסור: אין

לה יום עבוח כלל. אם לא הקריבם ביו"ט עוד אין להן חשלומין:

אכל בהא. בעלרת שחל להיות בערב שבת אימא מודו לב"ה ויהרבו

אתה בא לפשוע שלא תקריבם עוד:

מנה ימים. שלשים יום: וקדש חדש.

למוספיו: מנה ימים. חמשים יום:

וקדש עלרת. בקרבנותיו: מה חדש.

קדושתו באחד ממנוייו: אף עלרת.

קדושתו באחד ממנוייה: האמר אביי.

במס' מנחות מלוה למימני יומי ומלוה

למימני שבועי: דבי ר"ה בן יעקב חנה.

מהכא נפקא לן תשלומין לעלרת:

והרחתם בעלם היום הוה. ובחג

השבועות כתיב וסמיך ליה ובקלרכם

את הניר ארנכם שאחה קורא מקרא

קדש וקולר: הוי אומר זה עלרת. דהני

קרחי בעלרת כתיבי: חלח לתשלומין.

לאתר יו"ט קאי וקורא אותן מקרא

אומר יכול יהא פסח קטן כו' ומשמע אסור בעשיית מלאכה קמשמע לן דר"א בן יעקב ואי מרר"א בן יעקב אסור מיהא דלינת רגלים אינו רק דומיא דהני והיינו (ו) יום ולילה וכי מקשה פ' לולב וערבה (פוכה מו:) זמן כל ז' ימים מי איכל הוה מלי לאקשויי וליטעמיך לינה יו דלא מקשי כלל ויש להקשות דאמרינן בזבחים פרק דם החטאם (דף או) דרבי טרפון אומר אם בשל בה מתחלת הרגל כו' מותר לבשל בה בסוף הרגל מ"ט דכתיב ופנית בבקר הכחוב עשאן בקר אחד אלמא מדלענין נותר מחשב יום אחד משמע שטעון לינה כל ז' וחירץ הר"י דלפי המסקנא משני החם טעמא אחרינא משום שכל יום ויום נעשה גיעול לחברו והר"ר אלחנן חירך דב' ענייני לינה הם אחת משום יו"ט והשנית משום קרבן שטעון לינה והחם אף בחוש"מ והכי משמע בההיא דבכורים (6) לינה וקרבן משמע שטעונין לינה משום היו"ט וכן מצינו בירושלמי גבי ההיא משנה דבכורים הדא איתמר כשאין עמהן קרבן אבל יש עמהן קרבן בלא כך טעונין לינה מחמה הקרבן: בפשום מינה דחד יומא מבוח. ומתחני׳ לא אלימא ליה לאקשויי (ט) ומודים כשחל להיות בשבת שיום טבות לאחר השבת ואי אית ליה תשלומין כל שבעה ימחיטו (י) לציבורא עד חרי בשבת וייל דהא לא רצו כל כך לאחר: אמרה חורה מנה ימים ובוי. היה קשה להרב רבינו משולם היכן אמרה חורה למנות ימים לקדש חדש והיה מגיה מנה שנים וקדש יובל והכי איתא בתורת כהנים דמצוה למימני שמיטין לקדש יובלות וכן היה מגיה בפ"ק דר"ה ודף ה.) ובמנחות (דף סה: ושם) בשמעתא דלדוקין שהיו אומרים עלרת לאחר השבת אך קשה לר"ת למחוק הספרים ולהגיה גירסא שאינה בשום מקום ומפרש דודאי ר"ח נמי דאורייתא הוא למימני ביה יומי וכדאמריגן בפ"ק דמגילה (דף ה.) מנין שאין מחשבין שעות לחדשים ח"ל עד חדש ימים ימים אחה מונה ואי אחה מונה שעות ואל תתמה על הלשון שאט"פ שאין רק דרשה מצינו כי האי לישנא בפרק במרא דמגילה (דף פע:) אמרה חורה חדש והביא הרבן מחרומה חדשה אע"פ (ד) כי אותה דרשה אינה פשוטה שהרי לדוקין חולקין בה לותר שהיחיד מתנדב ומביא תמיד הר"ר אלחנן וכן יש לגרוס כאן חדש למנוייו שכן מלינו בפ"ק דר"ה (דף י:) בגמרא ולנטיעה מה חדש למנוייו אף שנה למנוייה: אך עצרת למנוייו. לענין קרכן קאמר דאי לענין יום טוב לא לריך קרא: מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. ותרוייהו איסנהו יומי לקדש עלרת שבועי לחשלומין והקשה הר"ר אלחנן ליגמר מיובל דלא מקדשין ליה לענין שמיטין רק לשנים וא"כ לא (ט) נימא כלל הכא מנין שבועי לקדש ותירץ דלהכי אנטריך חג השבועות לותר שמקדשין בו ימים ושבועות דאי לא חימא הכי למה לי קרא מדרשה דחג השבועות דמדרשה דרבה כר שמואל ומנה ימים וקדש חדש לאפוקי מלבן של לדוקין ועי"ל דלא גמרינן מיובל דדנין ימים מימים עלרת מחדש ואל יוכיח יובל דשנים נינהו ומהכא שמעינן דמלוה למימני יומי ושבועי בספירת העומר דקי"ל כאביי: אלא דאו דתשדושין. דשרי לקצור ולעשות מלאכה ביום טבוח ומסיים בה בירושלמי א"ר יוסי ברבי בון ובלבד שיכלם לעיסתו כהדא דתכיכן לה (מ) אמר איניש דליהוו עלוואי אעין ובכורים ואומר הרי עלים למובח וגיזרין למערכה אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום כלומר ואע״פ שהתורה התירה מלאכה לתשלומין לא מלי למיעבד רק לצורך אכילתו אם כלה עיסתו כמו שמלינו שאסור לאדם לעשות מלאכה ביום החריבו את קרבט והא דקאמר בסמוך ואי מדר"א הוה אמינא מה תשלומין בחג המצוח אסור בעשיית מלאכה אף של עצרת (4) מדאורייתא ואע"ג דחול המועד אינו אלא מדרבנן בדבר שאינו אבוד משום שביעי דאורייתא נקטיה אבל מ״מ אף הש״ס שלנו לא פליג בהא דמדרבנן מיהא מיתסר יום טבות כדפרישית: ואצמריך דר"א (ם) ואיצמריך ררבי אושעיא. הקשה הר"ר אלחנן מברייתא דלעיל ליעבד לריכותא דתני רבה בר שמואל ועל ר"א בן יעקב וחג השבועות דאמר ר"א ורבי אושעיא למה לי דמשמע מיניה שיש לו תשלומין כל ז' וי"ל דההים ברייתם חתים לסתור דרשת הלדיקין במנחות (דף סה: ושם):

תורה אור השלם ו. ובשלת ואָכַלְת במקום אשר יבחר אלהיר בו ופנית בבקר

והַלַבְּהָ לְאַהְלִיוְי: י. דברים טז ז 2. עד ממְּחָרַת הָשַּׁבָּת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליי: ויקרא כג טו 3. שבעה שבעת תספר לָךְ מִהְחֵל חַרְמִשׁ בַקְמִה לספר שבעה שבעות: דברים טז ט וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדרתיכם: ויקרא כג כא 5. ובקצרכם את קציו ארצבם לא תכלה פאת שדור בקצרה קצירך לא תלקט לעני ולגר תעוב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב

הגהות הגר"א וא) גמ' תינת כראשוו

מוסף רש"י

מנה ימים. (במלבר יא) על חלש ימים. וקדש חדש. נקרכנות למגריר. קדושו אחד ממנויו ביום ראש חדש הוא מחריבן, זמן הוחבע להם אחד מן הימים שהיא נמנה על ידם, אף עצרת למנוייה. הכאת קרבנותיה ממנוייה, והרי היא נמנית על ידי שבועים, שנאמר (ויקרא כג) שבע שכחות ממימות מסיינס וד״ה ה.a.

בא אב מיי פ״ו מהלי

ש"ע א"ח סי' תהל ורב

אלפס רים מו"ק דף רעת.

אוטוש"ע פיים מיי

גליון הש"ם

תום' ר"ה מה לר"ה וכו'

הו"ם למימר. עי' תקונת

מהר"י כן לכ ח"ג סימן י"ג:

יו"ט פלכה א טור

ל) [ל"ל א"ל], ב) [ער מוס׳ מו"ק יב: ד"ה מכניםן, גו מה"ל יתירה קדרים עתוס' מו"ק ג. משקין], ד) [בכירות כו:], ב) וצ"ל והמנים והום בתוספתה פ"ב], ו) [תשמור שבעת ימי וכל משמור כצ"לו. ז) ואמור פרשה יבו. מ) רש"ל, מ) (ע"ו כב. ושס], י) ווע' מוס' ע"ו כנ. ד"ה מיפוה ליהו. כ) ופרה מ"הו.

תורה אור השלם 1. וַחַג הַקּצִיר בְּבּוּרֵי מעשיר אשר תורע

בַשְּׁדֵה וְחָג הָאָסף בצֵאת השנה באספר מעשיר מו השדה: שמות כג טז 2. אַת חַג הַמַּצוֹת תַשְׁמֹר

שְבָעת יְמִים תֹאכֵל מִצוֹת כָאֲשֶׁר צוִיתְךְּ למועד חודש האביב כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם: שמוח כג טו

3. ביום הראשוו מקרא קרש כל מלאכת עבדה לא תעשה שבעת ימים תקריבו אשה ליי כיום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליי עצרת הוא כל מלאכת עבדה תעשה: ויקרא כג לה-לו 4. אלה מועדי יי מקראי קרש אשר תקראו אתם ויקרא כג ד :מוֹעדם: 5. ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליי אלהיד לא תעשה מלאכה:

טבוח אחר שבת מותר בהספד מפני

האומרים עלרת אחר שבת. והאי

דאלכסא בלוד יו"ט שחל להיות בחול

הוא דאין יום טבות שלו בא׳ בשבת:

הגהות הב"ח (6) רש"י ד"ה כלש סדש ואח"כ מה"ד מקרא קדש וכו' מלאכה הפ"ד ואח"כ מה"ד כל מלאכת וכו' אשה לימד וכו' בתורת כהנים הס"ד ואח"כ מה"ד עלור ממרי סולו וכו' כלום מלחכה בחוש"מ חלח כדי אוכלין ושותין ויגעים נתורה והס אוכלים ושותיז ופוחזיז (ג) בא"ר כעין דאורייתא קאמר לפי שיש לי סמך אבל תימה אבל נמי דאסור במלאכה קא סמיך לה מדגרי קגלה וכו׳ ודקחמר נמי הכח אלא בחולו של מועד כצ"ל ותיבת א"כ נמחק: (ד) בא"ד (ל מיסתבר וכו׳ פ״ג דמגילה. נ״ב פי׳ דברפ"ג דמגילה חנו בר"ח ובחוש"מ קורין ארבעה כוי זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יו"ט קורין ארבעה אלמא דר"ח אינו קרוי

יו"ט:

לא ידענא. כמה ימים יהיו לחשלומין. קמ"ל דרבי אלעזר מה חג המלות שבעה אף כאן שבעה: וחג סקליר בכורי מעשיך. בחג שבועות כתיב: ה"ג חג הכם כומן קלירה. קחמר ולחו חוגג וקולר בו אתא לאשמועינן: מכלל דתרוייהו כו'. מדקאמר רבי יוחנן

אסיפה בחולו של מועד מי שרי ולא מהדר ליה ריש לקיש אין מכלל לא ידענא כמה קא משמע לן דרבי אלעזר דתרוייהו סבירא להו אסור: את חג א"ר אושעיא וריש לקיש אמר יוחג הקציר המלות תשמור שבעת ימים וגו' איזהו חג שאתה חוגג וקוצר בו הוי אומר זה לימד על חולו של מועד שאסור עצרת אימת אילימא ביו"ם קצירה ביו"ם מי בעשיים מלחכה. דרוש ביה חת חג שרי אלא לאו לתשלומין יא"ר יוחנן אלא המלות ו)תשמור וכל תשמור אזהרת מעתה חג האסיף אי זהו חג שיש בו אסיפה לא מעשה הוא שומריהו מן המלאכה: הוי אומר זה חג הסוכות אימת אילימא ביו"מ ששת ימי בראשית. ימי כל שבוע מלאכה ביו"ם מי שרי אלא בחולו של מועד ושבוע בין שתי שבתות הן יושבין הרי קדושה לפניהן ולאחריהן: ראש חדש יחולו של מועד מי שרי אלא חג הבא בזמז יוכים כו'. אף אתה אל תתמה על חולו אסיפה הכא נמי חג הבא בזמן קצירה מכלל של מועד כו' (4) : כל מלאכת עבודה דתרוייהו סבירא להו דחולו של מועד אסור לא תעשו וכו'. וסמיך ליה שבעת בעשיית מלאכה מנהני מילי דתנו רבנן יאת ימים תקריבו אשה: לימד על חולו חג המצות תשמור שבעת ימים "לימד על של מועד וכו'. והכי דריש ביה לח תעשו שבעת ימים ובחג הסוכות חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי כתיב ועליה קיימא הך מתניתא רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך קל בתורת כהנים": מקראי קדש. משמע וחומר ומה ראשון ושביטי שאין קרושה קדשיהו בעשיית מלאכה: עלור לפניהן ולאחריהן אסור בעשיית מלאכה חולו ממלאכה. כדכתיב בהאי קרא גופיה של מוער שיש קרושה לפניהן ולאחריהן אינו לא תעשה מלאכה: הא הרי לא דין שיהא אסור בעשיית מלאכה ששת ימי מסרן הכחוב אלא לחכמים. כלומר בראשית יוכיחו שיש קדושה לפניהן ולאחריהן מחחר שחמר לך הכתוב שהן עלורין ומותרון בעשיית מלאכה מה לששת ימי ממלאכה ולא בכולו ולא פירש אי זו בראשית שאין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו המותרת ואי זו אסורה דע וראה שלא מסרן אלא לחכמים היודעים להבין על של מועד שיש בו קרבן מוסף ראש חדש אי זו להטיל ההיתר ועל אי זו להטיל יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית האיסור והם יאמרו אי זהו י"ט על פי מלאכה מה לראש חדש שאין קרוי מקרא הידוש הראייה ואסור בכל מלאכה ואי קדש תאמר בחולו של מועד שקרוי מקרא זהו חולו של מועד שאינו אסור בכל קדש הואיל וקרוי מקרא קדש דין הוא שאסור מלאכה ועל חולו של מועד יגידו לך אי בעשיית מלאכה תניא אידך יכל מלאכת זו מלאכה אסורה דבר שאינו אבד עבורה לא תעשו לימד על חולו של מועד ואיזו מלאכה מותרת דבר האבד: ולא שאסור בעשיית מלאכה דברי ר' יוסי הגלילי הניחן ר' טרפון. ומתני' תני שמותרים בהספד: בי"ט שחל להיום בשבת. שיום רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר

בעשיית מלאכה תניא אידך יששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' מה שביעי עצור אף ששת ימים עצורין אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששת ימים עצורין בכל מלאכה ת"ל וביום השביעי עצרת מהשביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה ימים עצורין בכל מלאכה הא סבלא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך אי זה יום אסור ואי זה יום מותר אי זו מלאכה אסורה ואי זו מלאכה מותרת: ומותרין בהספד ותענית שלא לקיים את דברי האומרין עצרת אחר השבת: יווהאיתמר) מעשה ומת אלכמא בלוד ונכנמו כל ישראל לסופרו ולא הגיחם רבי מרפון מפני שיום מוב של עצרת היה יו"מ ס"ד אי ביום טוב מי קאתו אלא אימא מפני שיום טבוח היה לא קשיא כאן ביו"מ שחל להיות אחר השבת כאן ביום מוב שחל להיות בשבת:

מתני'

אלא הג הבא בזמן אסיפה. הקשה הר"ר אלחנן דאמר פ"ק דר"ה (ובגמרא דסנהדרין) (דף יג.) א"ל רבי זירא לרבי אסי ודלמא לא עייל כלל והאמר רחמנא תשמט וחיזיל עד חג הסוכות לא ס"ד דכתיב חג האסיף מאי האסיף אילימא חג הבא בזמן אסיפה

הכתיב בחספך את מעשיך אלא מאי אסיף הניר אלמא לא אמרי׳ חג הסוכות הבא בזמן אסיפה וחירן מורי כיון דמבאספך שמעינן חג הבא בומן אסיפה ואמר חג האסיף משמע ליחנר אבל אי לאו האי קרא [באספך וגוי] הוה דרשינן חג [האסיף] הבא בומן אסיפה א"כ גם חג הקציר נימא הכי הואיל וליכא שום משמעות דמפיק ליה: חולו של מועד אסור בעשיית מלאבה. לכאורה משמע דמלאכה דמיתסרא ביה מדאורייתא דמפיה ליה מפסוק וכן בפרק ב' דמו"ק (דף יא: ושם) לא מיבעיא אבל דמדרבנן אלא אפילו חוש"מ דאורייתא וכן פי׳ התם בקונטרם וקשה לר"ת דא"כ דבר האבד וכמה מלאכות דשרינן התם היכי משתרו וכי היכן מלינו איסור דאורייתא מקלחו אסור ומקלחו מותר ועוד דתנן בפ"ג דמגילה (דף כה.) כל מקום שאין יו"ט ויש מוסף קורין ד" כגון חוש"מ ור"ח אלמא לא מיתסר מלאכה מדקאמר דאין יו"ט ועוד דכייל ליה בהדי ר"ח דרבנן כדאמרינן בירושלמי דתענית ובמהום שנהגו הלין נשיא דרגילין דלא למיעבד עבידתה בריש ירחה מנהגה הוה ועוד מלינו בירושלמי בפרק שני דמו״ק כלום אסרו מלאכה (כ) אלא כדי שיהו אוכלין ושוחין ויהיו יגעים בתורה והם פוחזין ואוכלין ושותין משמע לישנה דמדרבנן הוח וכן בפ"ב דמו"ק (דף יב:) גבי ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד ובעי בגמרא כיון ומת מהו שיהנסו בנו אחריו אח"ל צרם אוזו הבכור ומת קנסו בנו אחריו התם איסורא דאורייתא משמע דמלאכה במועד הוי דרבנן ומיהו יש לדחות דאמכוין מלאכתו במועד קאי דהשתא מיהם ליכם חיסורם דחורייתם כיון דדבר האבד הוא מ"מ משמע לפי האמת דלא מיתסר רק מדרבנן וכי קחמר התם ברים פירקה לה מיבעיה אבל דרבנן אלא אפילו חוש"מ דאורייתא כעין דאורייתא קאמר לפי שיש לו סמך (ו) חוןמקרא דאורייתא אבל ימי האבל ליכא אסמכתא אלאן מדברי קבלה דכתיב והפכתי חגיכם לאבל (עמום ח) ודקאמר הכא אלא בחוש"מ מי שרי ח"כ משמע דחסור מן התורה וי"ל לאו משום דלא משתרי מדאורייתא אלא כיון דאקרא סמכינן ליה למיתסר לא (ד) מסברא ליה לאוחמי

רבינו חנגאל ת״ר את חג המצוח תשמור לימד על חולו של מועד שאסו' בעשיית מלאכה דברי ר' יאשיה אמרה תורה כלומר משמרתם את המצוח עוד את חג המצות תשמור למה לי אלא ללמדך שכל שבעת ימים צריכיז שמירה. ר' (יוחגן) [יונתן] אמר ק"ו ומה. אמר ק"ו ומה . ושביעי כון, תניא אידר כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי ה' יוסי הגלילי. ד"ע אומר (לא) אצטריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה׳ מקראי קודש במה הכתוב מדבר אי ביו"ט ראשון הרי הוא אומר כיום ראשון שבתון אי כשמיני הוא אומר ביום השמיני שכתון הא אין הכתוב מדבר מועדי ה׳ אלא בחולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה. ולא מסרך הכתוב אלא לחכמים לומר איזו מלאכה אסורה וואיזו מותרת] ל) עצרת שחלה להיות ע"ש בית שמאי אומרים יום טבות לאחר השבת. וב״ה אומרים אין לה יום טבוח ומודים שאם חלה להיות כשכת ירושלמי עצרת שחלה להיות ע"ש כ"ש אומרים יום טבות לאחר השכת וב״ה אומרים איז לה יום טבוח אלא יומה היא טביחה. ואיז כ"ג מתלבש בכליו ומותרין בהספד ובתענית שלא לקיים דברי האומרים . עצרת אחר השבת. ומודין שאם חלה כשבת שיום טבות לאחר השכת. (ומודים שאם חלה בשבת) ומותרין כו כיום בהספד וכתעניי. אבל אם חלה להיות באמצע שכת אסורין בהספד ובתענית:

א) מכאן עד מחני ניטלין לידים שייך לעיל דף יו ע"א:

> הריב"ם בשם רבינו יב"א דמלאכה דמועד מדרבנן ולא כפירוש רבינו שמואל שפירש בערבי פסחים (פסחים דף קיח.) גבי כל המבוה את המועדות כגון עושה מלאכה בחוש"מ והא ליחא דמדרבנן הוי וכדפיי והא דאמרינן שוגבי כוחים וחיפוק ליה משום לפני עור לא חתן מכשול במלאכה דחוש"מ משום דסמך "פשטא דקרא הוי והוי ליה לדוקין מודין בה: מה ראשון ושביעי בו'. הוה מני למפרך מה להני שכן דבר האבד מיתסר אלא שאין זה ק"ו גמור רק גלוי מילתא בעלמא לפי מה שפיר׳ דמלאכה לא מיחסר רק דרבנן: ראש חדש יוביח. דשרי בעשיית מלאכה שכן אינו קרוי יו"ט (ה) בפ"ג דמגילה (דף כב: ושם) וגם אינו נאסר רק משום מנהג כדפרי׳ וכי קאמר בר"ה (דף כג.) משום בטול מלאכה לעם בב' ימים דר"ח של ראש השנה מיירי אי נמי משום נשים דנוהגות שלא לעשות מלאכה כדאיתא בפירקי דרבי אליעור אוכן פרש"י במגילה (דף כב:): מה לראש חודש שכן אינו פרוי מכרא כדש. ° הוה מצי למימר מה לחול המועד דאיכא תרתי מוסף וקדושה לפניו ולאחריו:

•אלה מועדי ה' וגו' במה הכתוב מדבר אם

בראשון הרי כבר נאמר שבתון אם בשביעי

הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר

אלא בחולו של מועד ללמדך שאסור

קרא דשרי בהדיא בהכי וכן פירש

מתני' נוטלין לידים "לחולין ולמעשר

בולתרומה יולקודש מטבילין דולחמאת "אם

נטמאו ידיו נטמא גופו טבל מדלחולין הוחזק

לחולין אסור למעשר מבל למעשר הוחזק

למעשר אסור לתרומה מבל לתרומה הוחזק

לתרומה אסור לקודש מבל לקודש הוחזק

לקודש אסור לחמאת מבל לחמור מותר

לא נטלן: והערב שמש. אם נטמא טומאה דאורייתא וטבל אינו אוכל בתרומה עד שיעריב שמשו. ביבמות (דף עד:) ילפינן מקראי: מה

שאין כן במעשר. אין מיתה ואין חומש נואיןן אסור לורים שהרי כל עלמו נאכל לורים. וחומש שמוסיף בפדיונו לא איירי (ב) בחומש הכא כי

האי גוונא דאין בתרומה פדיון. ונכסי הדיוט נמי לא הוי לקנות בו עבדים וקרקעות דלא ניתן אלא לאכילה ושחיה וסיכה. ואין טעון רחילת

ידים שאין השני פוסל בו לעשות שלישי. ואינו טעון הערב שמש דקי"ל טבל ועלה אוכל במעשר ומקראי ילפינן לה ביבמות פרק הערל⁶: כל

המעון ביאת מים מדברי סופרים. כל שהוא טהור מן התורה וחכמים גזרו עליו טומאה (ג) כל הנך דאמרי במסכת שבת בפ"ק (דף יג:)

אלו פוסלין את התרומה האוכל אוכל ראשון ואוכל שני כר: מעומא את הקודש. כלותר נתנו עליהן טומאת שני לטומאה והשני מטמא

את הקודש להיות קרוי טמא ופוסל (ד) עליהן עוד את הרביעי: ופוסל את הפרומה. להיפסל היא עצמה אבל אינה פוסלת אחר לעשות

רביעי: ומותר לחולין. לאכול חולין. מדלא קחני ואינו פוסל את החולין ונקט לישנא דמותר אפילו לאוכלן משמע: באכילה. מתני׳ דמלריך

נטילה באכילה קאמר: עד כאן לא פליגי כו'. (®) דקמני אסור במעשר לשון אכילה היא דאי בנגיעת שני לא פסיל במעשר דשמעינן לר' מאיר דאמר

מותר באכילה ואיפליג עליה באכילה דמעשר ואילו בחולין כולהו מודו דמוחר אפילו באכילה ומחני׳ מני: כאן באכילה דפירי. הא דקחני מה שאין כן

במעשר באכילה דפירי האמר, ומיהו בתרומה בעי נטילה שאפילו במגעו הוא ופוסלן דשני פוסל את התרומה: נוטל. בכלי: מטביל. בארבעים סאה:

ב) מולין לה:. ג) ומוליו לה

נדה לג: יעי׳ תום׳ לקמן יט:

ד"ה בגדין, ד) בכורים פ"ב

מ"ל יבמות עג. ב"מ נכ:.

ה) וחלה פ"א מ"טו. ו) פרה

פי"א מ"ה סוטה ל. חולין

לג:, ז) וברכות מד.ן חולין

ע) נחולין לה:ן, י) נדברים

יבו. כ) וויהכל כבו. ל) ודף

עד:], מ) [דונין פ"ה מי"ב

ומייתי לה שכת פ"ק יג: כצ"לו. כ) ול"ל במעשרו.

ם) ווע"ש תום' ד"ה כל אחד

ותום׳ פסחים קטו. ד״ה כל

שטיכולוז. ע) ופרה פ"ח מ"ז

פסחים יד:ו.

הגהות הב"ח

(א) גם' באכיל' דנהמא

דכרבנן לא מיתוקמא דאילו

ולרבנו אפי אכילהו דפרי

הכא בחומש כי החי

כאו. נ"ב ווכרבי

אוסרין: (ב) רש"י די שאין כן יכו' לא איירי

ולקמן כו.ן,

בב א מיי׳ פ״ו מהלכות ברכות הלכה 6 סמג עשיו כז טוש"ע א"ח סי

קנח סעיף ח: בג ב מיי סי"ם מהלכום תרומות הלכה ז ופ"ח מהלכות אבות הטומאות הלכה ת יפי"א מהלכות

מקוחות הלכה יח: בד ג מיי פ״ח מהלכום אבות הטומארי הלכה ז סמג עשין רמז:

בה ד מיי׳ פי״ג מהלכות פרה אדווה הלכה די בו ה מיי׳ פי"ג מהלכום אבוח הטומאות ה"ב: בז ר מיי שם ופ״א מהלי מקואות הלכה ח יפי"א הלכה יב:

בח ז מיי פי"ג מהלי הטומאות לבים הלכה א ופ"י מהלכות מעמחי משכב ימישב הלכה

בש ח מיי פייג מהלי לבות הטומלוי שם: ל ט מיי׳ בס ופ׳ י״ב הלכה ד:

לא י מיי מיינ מהלכום אבות הטומאות שם יפי"ג מהלכים פרה אדימה הלכה ב: לב כ מיי הלי פרה

אדומה שם: לג ל מיי׳ פ״ו מהלמות מרומות הלכה ו ופ"ג מָהלכות בכורים הלכה א: מ מיי פ"ו מהלי תרומות שם ופ"י

סלכה א: לה ג מיי׳ פ״ו שם הלכה ה ופ״ד מהלכות

בכורים הלכה טו: לו ם מיי׳ פ״ד מהלכות בכורים הלכה יד: לז ע מיי׳ פי״ג מהלכות מרומות הלכה א ופ"ד לח פ מיי׳ פי״א מהל׳ מרומות הלכה ז: למ צ מיי שם פייו הלכה

ב יפ"ז מהלכות מעשר שני הלכה יא: ם ק מיי פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה א והלכה מ והלכה כד ופ״ו

שם הלכה יא: רומיי׳ פ"ט מהלכות אכות הטומאות הלי א ופ"י הלי

:[3 מא שת מיי׳ פי״ל מהל׳ תכומות הלכה ז ופ"ו מהלכות ברכות הלכה סמג עשין כו טוש"ע א"ח

מי׳ קנח סעיף א: מב א מיי פ"ו מהלכות ברכות הלכה ג מוש"ע שם סעיף ה:

מכלי שאר אבים הטומאות הלכה ב נופ"א מהלי מקואות הלי נוס"מ מהלכום מחוומים הלכה יו) טור ש"ע א"ח מי קנט סעיף יג:

רבינו חננאל

מתנ" נוטלין לידים . לחולין ולמעשר נוטלין לידים ולחולין ולמעשר אבל לתרומה מטבילין סוגיא דשמעתא. ומקשינן [חולין ומעשר מין בעו

והרכורים שטוניו בחיצם ידים מה שאין כן במעשר ושנינן הא לר' מאיר היא דחני בענין מי שטעון ביאת מים מדברי סופרים כגון רחיצת ידים מותר בחולין ובמעשר ומחניתין דלא כר׳ מאיר אלא כחכמים דפליגי עליה ואסרי במעשר ומקשינן והא אפילו חכמים דפליגי על ר' מאיר לא פליגי אלא במעשר דתנן וחכמים אוסרין במעשר ושנינן כי תניא ומותר בחולין בנגיעה ולא באכילה 🗗 דחולין אפרי ר' מאיר מודה דצריך נטילה ומתניתין באכילה דחולין דברי הכל וכ"ש למעשר. ודחינן להא שנויה הכי וממאי כדקאמרת דלמא לא פליגי רבנן וחכמים אלא אאכילה דמעשר דר׳ מאיר מחיר וחכמים אוסרים אבל אנגיעה דמעשר ואכילה דהולין דברי הכל שרו ושנינן שנוי׳ אחריתי. מתני׳ כאכילה רנהמא ולדברי הכל בעי נטילה. והא דקתני מותר בתוליי ואוקימנה לדכרי הכל באכילה דפירי דלא בעו רחיצת ידים כרב נחמן . דאמר בפרק כל הבשר אסור לבשל בחלב. הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח: ת"ר הנוטל ידיו נתכוון ידיו טהורות לא נתכוון ידיו טמאות וכן המטביל ידיו כו׳: **ידושלמי.** כל הן דתניגן מטביליי במ׳ סאה. ותניא אידד

אע"פ שלא נחכוון ידיו טהורות. קשיין אהדדי ושנינן הא דתניא בעינן כוונה למעשר. ואידך דלא בעי כוונה לחולין

קשיא חולין אחולין. ולא בעי למימר בחולין עד הפרק קאמר מה שאין כן במעשר דלישוא לא משמע ליהיים:

באן באבילה וכאן בנגיעה. הקשה הר"ר אלחנן מעשר אמעשר נמי לישני הכי ולוקמי אפילו כרבנן וחירן מורי דאף (ו) בנגיעה

דמעשר נמי פליגי רבנן ואסרי לה וכן תשמע בסמוך דקאמר עד כאן לא פליגי אלא באכילה דמעשר משמע דמעיהרא סד"א דבכל ענין פליגי וכן בפ' שני דחולין (דף לג: ישם) דקאמר ודלמא לא פליגי רבנן אלא באכילה דמעשר כו' משמע דדבר ברור אינו מיהו הוי מלי לאקשויי וליטעמיך מתניתין מי דשבת פ"ק (דף יד) דתנן ואלו פוסלין את התרומה לא מיתוקמא כרבנן דמאי איריא תרומה אפילו מעשר נמי אלא לא חש לאקשויי ליה ומכח דההיא משמע דאמת הוא כי אתהפתא דרב שימי והא דנהט בפ"ב דחולין (דף לג: ושם) ודלמה לישנה קלילא הוא דלעולם אמת הוא בנגיעת מעשר ואכילת חולין לא פליגי דלכ"ע אין שני עושה שלישי ס(בחולין) ואל תחמה היכי ס"ד דלרבנו לא בעי אכילת חולין נטילה וי"ל דאיירי בפירי דלא בעו נטילה: הא בנהמא הא בפירי. והשתח לה הולכך לתכך תו גבי מעשר הא רבי מאיר והא רבנן והוא הדין דמלי למימר הא באכילה (ח) הא בנגיעה אלא כולה באכילה עדיפא ליה: הנומל ידיו לפירות. וכי אמר בפ׳ כילד מברכין (ברכות דף מג.)ם) אורחין שהיו מסובין לשתות אלל בעל הביח נוטלין כל אחד ידו אחת התם משום נקיות הוי וכן משמע לישנה דידו החת דקתני: באן לחולין כאן למעשר. משמע

מהני וכ"ש בתרומה והקשה הר"ר אלחנן דאמר בפ' אלו דברים בברכות (דף נא:) ב"ש אומרים נוטלים את הידים ואח"כ מוזגין את הכום שאם ימוגו את הכוס שתא יגע במשקים שאחורי הכום והשתא אפילו נוטלן נמי כיון דלא מהניא הך נטילה לתרומה הדיא ליה פוסל את התרומה ותנוש כל הפוסל את התרומה מעמא משקין להיות תחילה ותירן דכיון דנטל ידיו לחולין לא פסיל תרומה והכי משמע דאי לא מימא הכי אין

כגזור אלא כל החולין אסור לורים: ו**טטונין רחילת ידים.** לפי שהשני עושה שלישי וידים גזרו עליהם טומאת שני לפיכך פוסלות את התרומה אם

לקל ישבל ולא הוחזק כאילו לא שבל יבגדי עם הארץ מדרם לפרושין יבגדי י פרושין מדרם לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרם לקודש בגדי קודש מדרם לחטאת יוסף בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה ממפחתו מדרם לקודש ייוחגן בן גודגרא היה אוכל על מהרת הקודש כל ימיו והיתה משפחתו מדרם לחשאת: גמ' חוליו ומעשר מי בעו נמילת ידים ורמינהי מהתרומה והביכורים החייבין עליהן למיתה מוחומש יואסור לזרים סוהן נכסי כהן שועולין באחד. ומאה יומעונין נמילת ידים יוהערב שמש הרי אלו בתרומה וביכורים ימה שאין כז במעשר וכל שכן בחולין קשיא מעשר אמעשר קשיא חולין אחולין בשלמא מעשר אמעשר לא קשיא הא ר' מאיר והא רבנן דתנן ייכל המעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר לחולין ולמעשר דברי רבי מאיר וחכמים אוסרים במעשר אלא חולין אחולין קשיא דאם לא כוון למעשר לא לא קשיא כאן באכילה כאן בנגיעה מתקיף לה רב שימי בר אשי עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי מאיר אלא באכילה דמעשר אבל בנגיעה דמעשר ובאכילה דחולין לא פליגי אלא אידי ואידי באכילה ולא קשיא "כאן באכילה דנהמא (4) ייכאן באכילה דפירי "דאמר רב נחמן יכל הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגםי הרוח ת"ר יהנוטל ידיו נתכוון ידיו טהורות לא נתכוון ידיו שמאות יוכן המשביל ידיו נתכוון ידיו מהורות לא נתכוון ידיו ממאות והתניא בין נתכוון בין לא נתכוון ידיו מהורות אמר רב נחמן לא קשיא יכאן לחולין לך אדם אף חבר אוכל חולין בטהרה שלה יטמה משקין: כאן

מהגב" נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה. די להן בנטילה דכלי שאין בו אלא רביעית מים: ולקודש מטכילין. אבל לאכול שלמים או תטאת ואשם לכהנים יש מעלה שלריך להטביל ידים בארבעים סאה ואע"פ שאינן אלא סתם ידים שלא נגעו בטומאה דאורייתא

המטמחה את כל הגוף: ולחטאת. ליגע במי חטאת מים המקודשים באפר פרה להזות מהן על טמאי מתים יש מעלה יתירה שאם נטמאו ידיו באחת מן הדברים המטמאין את הידים ולא את הגוף כגון וולד הטומאה וכגון ספר וכל טומאות שהן מדברי סופרים: נעמא הגוף. וכל הגוף לריך טבילה. וכל מעלות הללו שזה גבוה מזה מדברי סופרים. והאי דנקט להו הכא גבי הלכות הרגל לפי שיש בסופן הלכות רגל שעמי הארץ חשובין טהורים ברגל ולא בשאר ימות השנה בסוף חומר בקדשים: מבל לחולין הוחוק לחולין. ועוד זו מעלה טבל לחולין הוחוק לחולין כלומר נתכרין לטבול לשם חולין: אסור למעשר. הוחוק לשון כוונה כלומר נתכוין להעמיד גופו בחזקת טהור לחולין: למעשר. למעשר שני הנאכל בירושלים: ולא הוחוק. לא נתכוון לשם טבילת טהרה אלא לרחיצה בעלמא: מדרם. אב הטומחה לטמא אדם וכלים כמדרם הזב שמטמח חדם וכלים כדכתיב ואים אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו (ויקרא טו): לפרושין. לאוכלי חוליהן בטהרה: לאוכלי תרומה. כהנים. וכל אלו מעלות מדברי סופרים שאמרו שאין שמירת טהרתן של אלו חשובה שמירה אצל אלו ומתוך שהן אלו אצל אלו כאילו לא שמרוה גורו בהן בבגדיהן שמא ישבה בהן אשתו נדה והרי הן מדרם הנדה הכי מפרש לה בפי השוחטים: גמ' בכורים. קרויין תרומה דאמר מר ותרומת ידך י) אלו הבכורים (מכות דף יו.) לכך הן כתרומה: חייבין עליהן מיחה. זר האוכלן מזיד דכתיב ומתו בו כי יחללוהום וסתיך ליה וכל זר לא יאכל קדש וכל הענין מדבר בתרומה: וחומש. החוכלן שוגג דכתיב וחיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו (ויקרא כב): ואסור לורים. בלחו: והן נכסי כהן. לקדש בהן את האשה וליקח בדמיהן עבדים

וקרקעות ובהמה טמאה: ועולין

בחחד ומחה. חבל בפחות חין עולין

וכר טומאה בגון כל הנך: (ד) ד"ה מטמא וכו' ופוסל עוד את הרכיעי כל"ל ומיכת עליהן נמחק: כו' בע"ב הא דקתני וכו' לא משמע ליה הכי

(ס) ד"ה עד כאן לא פליגי אסור וכו׳ מדשמעינן לר"מ: (ו) תום' ד"ה השיח הס"ד: (1) ד"ה כאן וכו׳ דבנגיעת למעשר וכר נטילה דיש לומר דאיירי: (ס) ד"ה הם בנהמת וכו" הא באכילה. נ"ב ופיי מתניתין באכילהן דנהמא לחולין fied נוטלין דבכורים] בנגיעה דנהמא אף למעשר אין ניטלין וכ"ש לחולין וכר"מ מחוקמא אפילו כי מוקים כולה מתיקמאן אלא לר"מ:

מוסף רש"י

הוחזק לחולין. לאכול מולין, הומוק נמכוין לשם טבילה לכך (חודיו לא:). כגדי עם הארץ מדרס לפרושין. כלומר כשם שמדרם מטמא אדם ובגדים כך כגדי עם הארן מדרם לפרושים (נדה לג:) הכי הן אנל פרושין כמדרם הזכ דמטמא אדם והני נמי מטמו להו מדרכנן. פרושין, אוכלי **מוליו בטהרה** וחולין לה.). והביכורים חייבין עליהן מיתה. זר או כהן טמא האוכלו במזיד כדכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו, ובכורים כתרומה דאמר מר ותרומת ידך אלו הבכורים ויבחוח עג.. רחומש. זר האוכלן . בשונג. אבל במעשר שני לא דהא זרים אכלי ליה ואין חומש אלא בפודה את לזרים. בלא יאכל, ואנטרך למתנייה משום במעשר, דאפילו איסור ליכא (ב"מ שB). והן נכסי כהן.

כחן בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, אבל מעשר לא ניחן אלא לאכילה ושחיה וסיכה ואין אשה מחקדשה בו, וסחם משנה ר"מ דאמר מעשר ממון גבוה הוא ואע"ג דקולא הוא לגבי מרומה ובכורים אפ"ה חשיב ליה וה"ג אמרינן בב"מ פ' הזהב (נג.) דקולא הוא (יבמוח שם). רעילין באחד ומאת. לריכין אחד ומאה לבטל ואין בטלין ברוב, משא"כ במעשר דבטיל ברוב ילא בטי אחד ימאה וב־חשם. רטעונין בטילת ידים. אפילו הן פירוח, דסחם ידים שניות הן מדרבנן ופוסלות את התרומה, אבל מעשר וחולין קי"ל וחורין קה) הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגםי הרוח (יבמית שם). **והערב שמש. כדילפיט (שם עד:) טכול יום מיתר כמעשר ואסור** במרומה (שם עג.). כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים. כל שהוא ניהור מן המויה וחכמים הזקיקוהו לבא כמים וליטהר, כגון הבא ראשו ורובו במים שאובין והאוכל חלי פרס אוכלין טמאין והידים שהלריכום טבילה, כולם בתורת שנים הטעינים (טוסה כגין הידים והכלים שנטמאו במשקין והבא ראשו ורובו במים שאובין וכל האמורים ביליאות השבת אצל שמונה עשר דבר, כולם טומאת שני לטומאה גורו עליהם (חודין דג). מטמא את הקדש. עד שעושהו שלישי וטמא הוא שעושה רביעי, ופוסל אה התרומה. דשלישי בתרומה פסול ולא עביד רביעי, במסכת סוטה נפקא לן מטבול יום בקל וחומר (שם). והבמים אוסרים במעשר. באכילה אבל נגיעה שרי, וחולין אף לאכול (סוטה כ).

כאן למעשר ומנא תימרא דחולין לא בעו

כוונה דתנן שיגל שנתלש ובו ארבעים סאה

ונפל על האדם ועל הכלים מהורין קתני

אדם דומיא דכלים מה כלים דלא מכווני אף

אדם דלא מכוין וממאי דלמא ביושב

ומצפה אימתי יתלש הגל עסקינן וכלים

דומיא דאדם מה אדם דבר כוונה אף כלים

דמכוין להו וכי תימא ביושב ומצפה מאי

למימרא סלקא דעתך אמינא ליגזור דלמא

אתי למיטבל בחרדלית של גשמים א"ג נגזור

ראשין אטו כיפין קמ"ל דלא גזרינן ומנא

תימרא דלא מטבילין בכיפין דתניא

בכיפין בראשין ואין מטבילין בכיפין ביפין

לפי שאין מטבילין באויר אלא מהא דתנן

י פירות שנפלו לתוך אמת המים ופשט מי

שידיו ממאות ונמלן ידיו מהורות ופירות אינן

בכי יותן ואם בשביל שיודחו ידיו ידיו מהורות

והפירות הרי הן בכי יותן איתיביה רבה לרב

נחמן המוכל לחולין והוחזק לחולין אסור

למעשר הוחזק אין לא הוחזק לא ה"ק אע"פ

שהוחזק לחולין אסור למעשר איתיביה

ימבל ולא הוחזק כאילו לא מבל מאי לאו

כאילו לא טבל כלל לא כאילו לא טבל

למעשר אבל מבל לחולין הוא מבר דחי קא

מרחי ליה נפק דק ואשכח דתניא מבל

ולא הוחזק אסור למעשר ומותר לחולין אר"א מבל ועלה מחזיק עצמו לכל מה

שירצה מיתיבי עודהו רגלו אחת במים הוחזק

לדבר קל מחזיק עצמו לדבר חמור עלה

שוב אינו מחזיק מאי לאו אינו מחזיק כלל

לא עודהו אע"פ שהוחזק מחזיק עלה אם

לא הוחזק מחזיק ואם הוחזק אינו מחזיק מאן

תנא עודהו רגלו אחת במים א"ר פדת ר'

יהודה היא דתנן" "מקוה שנמדד ויש בו

ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים ומבלו

זה אחר זה הראשון מהור והשני ממא

אמר רבי יהודה אם היו רגליו של ראשון

נוגעות במים אף השני מהור אמר רב

במעלות דרבנן אבל מטומאה לטהרה

דברי הכל וא (אף) השני ממא והיינו

דרבי פדת איכא דאמרי אמר רב נחמן

אמר רבה בר אבוה מחלוקת מפומאה

לטהרה אבל במעלות דרבנן דברי הכל אף

השני מהור ופליגא דרבי פדת אמר עולא

נחמן אמר רבה בר

א) חוליו לא. מהואות פ"ה מ"ו, ב) חוליו לח: [חוספחה דמקוחות פ"ד], ג) חולין שם פ״ד מכשיריו ד) מקוחות פ"ז מ"י גיטין טו. ע"ם, כ) תוספתה פ"ג דמהואות. ו) ושמיני פכשה טן, ז) [מקיאות פ"ה מ"ו], מ) וויקרא יאן, ע) [דכרים כאו, י) ודברים בו,

הגהות הב"ח (א) גם' חמר עולה בעיא מיניה וכו' ראמר לי מנימוה: (כ) תום' ד"ה נגזור וכו' דאי משום וחילה הא בשל ים וכו' כדמנו פ"ה דמקוחות בית הלל: (2) ד"ה כ' יהודה וכך היא ההצעה וה"ג בפר"ח וכו' לא קשיין דהא

דקא מייתי:

אן גם' דברי הכל השני טמח כל"ל ותיבת נמחק:

הגהות הגר"א

לעזי רש"י וולור"א [וליד"א]. עמק.

מוסף רש"י גל שנתלש. מן הים דלא מכווני. להא ליח להו דעת (שם). בחרדלית של המקלח מן ההר בכח ואין טובלין כו, דהניליה והקטפרס חינו חיבור ולא הוו מקוה דארבעים סאה, שהרי אין מ' סאה במקום חמד וחע"פ שיש הרבה למטה ילמעלה הא קתני איט חיבור. חרדלית היינו קטפרס, מדרון, ורג האי גאין גרים הרדלים, שבאין מדליו של הר ושחי. של הר ושם). בראשין מטבילין מטבילין כלים בראש הגל מו הים והלד הנתלש למרחוק וכח לחרך נכנם אדם תחת ראשו ומקבלו, דהרי טבילה זו במחובר לקרקע (שם לא:). **ואין** מטבילין בכיפין. שלח חרוק כלים בכיפי הגל דהיינו באמלעיתו שהוא וטעמא עשוי בדמפרש מפני שהיא טבילת אויר ואין מטבילין באויו (שם). ידיו טהורות. דלח כעינן כיונה לחולין (שם). ופירות אינן בכי יותן. דלא אחשבה להך נפילה

mm. ואם בשביל שיודחו ידיו. נמכיין ליטול

את הפירות מן המים, ידיו

טהורות. כ"ם שמכייו.

והפירות הרי הן בכי

יותך. ומקבלין טומחה

מכחו ואילר, דאחשבה להר

נפילת פירות ליטיל ידיו

בהגבהתן והוה ליה משקה

שסופו לרלון ותנן (מכשירין

פ"א מ"א) כל משקה שסופו

לרצון אע"ם שאין מחילתו

לכלוו מכשיר וחוקיו לא::

והוחזק לחולין. לאטל

חולין, היחוק נחכוין בשעת

טבילה לכך (שם). הכי

. לחולין אסור למעשר

לעולם חולין לא בעו כוונה

קאמר אע"פ שהוחזק

פאן למעשר. בעי כוונה וכ"ש בתרומה: הכי גרסינן מה כלים דלא בגדון" אמו חדדלית. פרש"י שיוכדת מהר גבוה ויש בה מ' סאה מיכווני אף אדם נמי דלא מיכוון: חרדלים. ששוטפת ויורדת ממקום גבוה ויש בה ארבעים סאה והטובל בה לא עלחה לו טבילה משום דמקום קטפרם הוא מקום זקוף יותר מדאי ומ׳

סאה שבו אינן במקום אחד וחנן

הנצוק והקטפרם אינו חיבור (טהרות פ״ח מ״ט). ואף אם אינו קטפרס נמי אין טובלין בו לפי שאין מי גשמים מטהרים דרך וחילתן עד שיהו נקוין דרך אשבורן דתניא בת"כי) אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בווחלין ת"ל אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור (מקרא יא) המעיין מטהר בזוחלין והמקוה באשבורן. ורבינו האיז) גריס הרדלית: ראשין. אחד מראשי הגל כשהוא מגיע לארץ: כיפין. אמצעיתו של גל שעומד באויר כמין כיפה. ואם הושיט כלים למעלה והטבילן בכיפה אינה טבילה כדמפרש ואזיל: שאין מטבילין באויר. שלא אמרה תורה מקוה של אויר לטבילה: ידיו טהורות. אע"פ שלא נתכוון: ופירות אינן ככי יותן. דבעינן גבי הכשר יותן ח דומים דכי יתן דניחם ליה: ואם בשביל שיודתו ידיו. נתכוון ליטול פירוח הרי הוא בכי יותן ומקבלין טומאה מעכשיו וכיון דנתכוון להדיח ידיו גלי דעתיה דניחא ליה בהך נפילה שעל ידיה הדים ידיו: הוחוק אין. אם נתכוון הוא דהויא טבילה לחולין: טבל. רצא ועלה מן המים: מחזיק עלמו. בטבילה שטבל כבר לכל מה שירלה: מאי לאו איכו מחזיק כלל. כלומר בין שהחזיק עלמו בשעח טבילה בדבר קל בין שלא החזיק עלמו לכלום שוב אינו מחזיק: אם לא הוחוק. לשום דבר שטבל סתם מחזיק לכל מה שירצה אבל אם הוחוק לקל אינו מוחוק לחמור דהם חינתיק ליה לדבר קל: מאן **הנה.** דמשום עודנו במים חשיב ליה כתחילת טבילה ואע"פ שהוחזק מחזיק: והשני טמא. שהרי חסר השיעור במים שעל הראשון: מחלוקת. דרבי יהודה ורבנן כשהיתה טבילתו בשביל אחת ממעלות של חכמים כגון האונן והמחוסר כפורים שלריכין טבילה לקודש ואינו טמא טומאה דאורייתא בההיא קאמר רבי יהודה דמהני ליה רגליו של ראשון נוגעות במים דאמרינן גוד אחית מים שעליו כאילו הן במקוה: והיינו דרבי פדם. דאוקי לעיל הא דעודיהו כרבי יהודה ולא כרבנן אלמא לרבנן אפי׳ לגבי מעלות לא מהני עודיהו דהא חזקה דאמר הוחזק לקל אסור לחמור מעלות נינהו: איכא דאמרי כו'. הכא גרסי' ופליגא דר' פדת דאילו לרב נחמן הא דעודיהו הוחזק לקל הוחזק לחמור דברי הכל הוא דהא

לא פליגי רבנן עליה דר"י אלא מטומאה

דאורייתא לטהרה: לינורות. שטווין

בו זהב ועשוין כמין מולג קטן

מחד: ברחשו של רחשון. בעודו

והאי דתני בהו הוחזק דאיצטריך לאשמועינן דאע"ג דאיכוין לטבילת טהרה לא הויא כוונת חולין כוונה למעשר (שם). ארבעים

סאה מכוונות. לא פחות ולא ייתר (גיטין פו.). והשני טמא. שחקר המקוה על ידי הראשון (שם). נוגעות במים. כשעת

טבילת השני, אף השני טהור. דכתאן דמחברי מים שעל הראשין למי המקוה דמי (שם).

ולא עלתה שם טבילה דקטפרם אינו חיבור והר"י פי' וכן כתוב בכמה פירושים של רש"י דפסול מטעם דאין מקוה מטהר בווחלין אלא באשבורן כדתניא בת"כ ומיהו אומר הר"ר אלחנן ע"כ

טעם ראשון עיקר מדגזרינן בגל של ים דאי משום וחילה (כ) או בשל ים מהני אי לא מוקמינן לה כר' [מאיר] דאמר במס' מקוחות (פ"ה מ"ד) כל הימים כמקוה והיה קשה למורי מאי קאמר משום חרדלית של מי גשמים הא בשל ים נמי לא מהני כדתנן ב"ה אומרים אין מטבילין בחרדלית ומשמע דבכל חרדלית מיירי מדלא החכר ליה בהדיא גשמים ולפי׳ ראשון ניחא ומיהו אכתי יש להקשות דקטפרס הוה חיבור לענין מקואות כדפירש הר"י ואם כן למה לא מהני טעמא משום זחילה ואי הוה יתכן טפי:

לא כאילו לא מכל למעשר. ורבותה דמתני׳ משום חולין הויא דמהניא אף בלא כוונה דאי משום מעשר אף כי הוחוק לחולין קתני רישה דלה מהני הר"ר אלחנן ועוד י"ל דאי משום רישא הייתי אומר דטפי עדיף לא הוחזק כלל למעשר מהוחזק לחולין דהה עקר דעתו לגמרי ממעשר:

מבל ועלה בו'. ועודנו לח וככמה ספרים כתיב בהדיא לח:

רבי יהודה אימר מאיר היה אומר ממבילין בעליונה. ל"ג רש"י מכלל דר"י כו' והכי פירש מטבילין בעליונה מטעם גוד אסיק וכ"ש גוד אחית ולא פליג עליה רבי יהודה מדלא קתני ליה ואני חולק עליו והא תניא רבי מאיר אומר בין בעליונה בין בתחתונה ואני אומר בתחתונה ולא בעליונה וכו׳ ולשון הכתוב בספרים אין להעמידה דא״כ מחנייתא קשיין אהדדי ומאי חזים דליים לבתרייתא כל זה פרש"י ומיהו יש ליישב גירסת הספרים (0) וכן היא הלעת הגי׳ בפר״ח ר׳ יהודה אומר ר׳ מאיר היה אומר בתחתונה ולא בעליונה דאית ליה גוד אחים ולא גוד אסיק מכלל דר׳ יהודה אית ליה גוד אסיק דמדקאמר רבי מאיר אומר משמע דאין הוא מודה לו ופריך והתניא ר' יהודה אומר ר"מ אומר בין בתחחונה בין בעליונה ואני אומר בתחתונה ולא בעליונה אלמא לית ליה גוד אסיק ומסני' אהדדי לא קשיין דקמייתה דר"י הומר מחיר אומר ולא בעליונה היינו לפי דעתו של רבי יהודה אבל לסברא של ר"מ אף בעליונה. בשם מורי:

שבעי מיניה מרבי יוחנן לרבי יהודה מהו 🐠 במחמונה להטביל מחמין וצינוריות בראשו של ראשון גוד אחית אית ליה לרבי יהודה גוד אסיק לית ליה או דלמא גוד אסיק ומי אית ליה א"ל תניתוה סישלש גממיות בנחל העליונה התחתונה והאמצעית העליונה והתחתונה של עשרים עשרים כאה והאמצעית של ארבעים כאה וחרדלית של גשמים עוברת ביניהן רבי יהודה מאיר היה אומר מטביל בעליונה והתניא רבי יהודה אומר אומר מאיר

אבוה מחלוקת

במים: גממיות. גומות בנחל שיפולי הרים שקורין וולור"א בלע"ז וכן נחל איתוש' נחל אירנון": **פחסונה עליונה ואמלטיה.** שנחל מדרון משופע הוא: **עוברם ביניהן.** ומחברתן:

וח״ק דפליג עליה ואמר השני טמא בעולה מטומאה לטהרה. אבל במעלות דרבנז בין חולין למעשר לתרומה לקדש ולחטאת להחזיק עצמו מז . הקל לחמור ל) ולפיכך תני אף השני טהור ופליגא דר׳ פרת דאוקמה לר׳ יהודה במעלות דרבגן מכלל דת״ק פליג עליה דהא דתניא עודהו רגלו כמים הוחזק לדכר הקל כו' במעלות דרבנן הוא. איכא דאמרי אמר רכ נחמן אמר רבה כר אבוה מחלוקת במעלות דרבנן ור' יהודה מטהר השני אבל מטומאה לטהרה דברי הכל השני טמא והיינו דר' פדת דאוקמה לתא

ברייחא כר׳ יהודה. אמר עולא בעאי מיניה דר׳ יוחנן מהו להטביל אליבא דר׳ יהודה מחטין וצינורות בראשו של ראשון גוד אחית אית ליה לר׳ יהודה ורואה כי המים שהן בגופו של ראשון יורדין במקוה וכאילו מעכשיו ישנן כתוך המקוה אבל גוד אסיק לית ליה שאין אומרים ראה כאלו מי המקוה נקוים ועומדים בראשו של ראשון או גוד אסיק נמי אית ליה וא"ל ר' יוחנן ת"ש נחל שיודד ממעלה למטה ויש בו ג' גממיות פי' ג' תפירות כל אחת למטה מחברתה וגומא העליונה ירות היו מים משורי שביין סאה ואמצעית של מי כאה פיי הוצרך לומר והאמצעית של מי כדי להכשיר חרדלית של גשמים שגוברת ביניהן ומצרפו שכל מקוה שהוא פחות ממי סאה מי גשמים פוסלין אותו וחודלית של גשמים שנוברת ביניהן. י יהודה אומר מאיר היה אומר מטבילין בתחתונה דאלמא אמרינן גוד אחית ולא אמרינן גוד אחיק מדקתני די יהודה מאיר היה אומר מטבילין בן בתחתונה לאו מכלל דרי יהודה סבר חלופו ואומר מטבילין אף בעליונה אלמא גוד אסיק

רכינו הננאל

עין משפם

נר מצוה

מד א מיי׳ פ״ט מהל׳ מהואות הלכה

סמג עשין רמח: וטוש״ע

י"ד סיתן דא סעיף הן: מה ב מיי שם הלי יח

:105

מו ג מיי פייינ מהלי

סמג עשין רמו:

מו ד מיי פיים מהלי

וופ"ל הל"ח ופי"ג מהלי

אבות הטומאות הל"בן:

נום"ע שם פעיף פנ:

סמג שם נטוש"ע

טומאת אוכלין הלי י

מקואות הלכה יב

מקוחות הלי יב

טוש"ע שם סעיף

ומנא לן דלחולין לא בעינן כוונה דתנן גל על האדם ועל הכלים טהורים ואמרינז אדם בעי כוונה אף אדם לא בעי כוונה ונדחת דאית לן לאוקומה במתכוון היכי דמי ביושב ומצפה מתי יתלש הגל. וכי חימא אי קא מיכוון אצטריך סד"א נגזור גל שנתלש ושתי ראשין מעורבין במי הים אטו תרדלית שהן מי גשמים אי נמי מהו דתימא נגזור ראשים אטו כיפים פי׳ אמצעית הגל העשוי כמין כיפה שחלקתו הרוח באויר שאין טבילה עולה בהן. כרתנן מטבילין בראשים ואין מטבילין . בכיפים קמ"ל דלא גזרינן ראשים אטו כיפים אלא מהא דתנן פירות שגשרו לתוך אמת המים ופשט מי שידיו טמאות ונטלז ידיו טהורות הנה כלא מתכווו . כדי להטביל יריו וקתני טהרו ש"מ לא בעינו . כוונה ואסיקנ׳ מהא רלא בעינן כוונה לחולין דתניא טבל ולא הוחוק מותר בחולין ואסור במעשר. א״ר אלעזר טכל ועלה מחזיק עצמו לכל מה שירצה. ומותכינן עליה והתניגן עודהו רגלו במים הוחזק לדבר הקל מחזיק עצמו לדבר חמור. פי אם הוחזק למעשר ועודהו רגליו במים מחזיק עצמו בתרומה עלה שוב אינו מחזיק. קשיא לר' אלעזר דאמר אפילו עלה מחזיק . עצמו לכל מה שירצה. ופריק הא דתני עלה שוב אינו מחזיק בשכבר הוחזק לדבר ידוע ועודהו דמחזיק עצמו לכל מה כשעלה סתם . שירצה. ועדיין לא הוחזק והוחזק עתה. מאן תנא עודהו רגלו במים אע״פ שהוחזק ר' יהודה היא דתנו מקוה שיש בו מ׳ סאה מכוונות וירדו שנים וטכלו זה אחר זה הראשון טהור והשני אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור אמר רב נחמן אמר רבה בר

אבוה מחלוקת ר' יהודה

א) לכאורה ל"ל דברי הכל אף השני טהור, ב) עי" בחיס" בד"ה ר"י גירסת רבינו בכאן.

ןשבת קטו: וש"כן,

ב) ומוליו ב: כדה על:ו.

ד) שייך מעב"ל, כ) ע"כשייך לע"א, ו) [עהרות פ"ח

מ"טו, ז) וכד"ה ולח

לטהרהן, מ) (ל"ל דשאני

הכח. מהרש"ח), ע) נדף

עב:], י) ושייך לעיל כמשנה ית:ן, כ) ול"ל בתוך ביתון,

ל) ודף כנ.], מ) ודף כ:ן,

ב א מיי׳ פי"ג מהל׳ אכות הטומאות הלי א:

גליון הש"ם

תום' ד"ה בנדי וכו' היה נמסא הוא יכנדיו כנושא רוקו של זב, עיין נהר"ש פ"א מ"ג דכלים:

מוסף רש"י

חולין שנעשו על טהרת הקודש. כגוו אדם הרגיל לאכול קדשים ורוצה להיות רגיל תדיר בשמירת טהרתן ושומר אף חולין מכל (חולין לג:) **דקבל עליה** לאכול בטהרת הודש שרונה קדשים שאם יאכל שלמים או מודה יהא בקי בשמירתן ושם בה. **כקודש דמו**. וחייב להכדל מדרכט מכל טומאות הפוסלות בהן .(00)

רבינו חננאל

נמי אית ליה לו ואמר עולא אמרו ליה והתניא בהדיא ר' יהורה אומר מאיר היה אומר מטביליז . בין כתחתונה כין כעליונה ואני אומר בתחתונה ולא בעליונה. אלמא לר"י נוד אחית אית ליה גוד אסיק הכי כהדיא הא אפשימא בעיא דילך: מתני' טבל אחור למעשר כו' חיי זה מעשר שני הוא דכחיב אלהיך מעשר דגנך וגו׳ ומתניתין רבנז הוא דאמרי ש מעלה למעשר מז . החולין ומקשינן אימא סיפא בגדי עם הארץ מדרט לפרושיו פירוש הפרושין שהן חברים האוכלים חוליהו בטהרה הארץ כאילו נטמאו מדרס וצריכין טבילה לאכול בתר הא בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה ידייקינן מדלא קתני מדרס לאוכלי מעשר ש״מ חולין . ומעשר שני כי הרדי נינהו לית ביניירו מעלה

א) אולי צ"ל ואמר ליה עולא

בתחתונה ולא בעליונה. משמע הכל דקטפרס הוי חיבור (6) ואנן תנוי) ומייתי לה פ"ב דגיטין (דף טו. ושם) הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה

ועוד למה לי ג' גממיות בתרי סגי בזה כ' ובזה כ' וחרדלית מחברתן

לענין מקואות ור' יהודה היא משמע דאף ר' יהודה מודי ליה ולעיל

קאמר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף שני טהור אלמא

קטפרס חיבור אלא ודאי שאני הכא שסופו לירד ומיהו יש לדחות

הך דלא מוקי כר' יהודה רק ההיא דטופח ע"מ להטפיח ולא

ותירן ר"ת דשאני הכא דאיכא מקוה

שלם באמנע וכן משמע בפ׳ בתרא

לע"ו (דף עב. ושם) מתוך פרש"יו

שפי' קטפרס גממיות בזה כ' ובזה

כ' וחרדלית מחברתן ולא נקט ג'

כדאיתא הכא אלמא מסתבר ליה

טעמא שיש לחלק ואל תתמה היכי מדמה

ליה למיפשט מהך דהכא (כ) בעייתו

של ראשון כההוא דלעיל ולא קאמר

ס) דשאני התם תשום מקוה שלם

דהתם לעיל איכא טעמא אחרינא

(2) קטפרם שסופו לירד מה שברחשו

של ראשון ובהכי מתרצינן קושיא אחרינ׳

מאיר היה אומר מטביל בעליונה שואני אומר בתחתונה ולא בעליונה א"ל יאי תניא תניא: המובל לחולין והוחזק לחולין כו': מני מתניתין רבנן היא דשני להו בין חולין

למעשר אימא סיפא בגדי עם הארץ מדרם לפרושין בגדי פרושין מדרם לאוכלי תרומה אתאן לר' מאיר ראמר חולין ומעשר כהדדי מהו להטביל מחטין ולינורות ברחשו נינהו רישא רבנן וסיפא ר' מאיר אין רישא רבנן וסיפא ר' מאיר רב אחא בר אדא "מתני לה בסיפא חמש מעלות ומוקי לה כולה כרבנן אמר רב מרי שמע מינה יחולין שנעשו על מהרת הקודש כקודש דמו ממאי דקשיה לר"ת דמשמע התם בגיטין מדלא דנלוק וקטפרם אינו חיבור ומסיק

דסופו לירד יש לחלק בין נצוק לקטפרס דאין דרך נצוק לבא כי אם דרך אויר וכי (ה) מדייק המסטי מגישמא ובת גישמא דאנח נכרי ידיה

וחכ"א אין מטבילין אלא באמצעית 🕦 ואע"פ שיש ארבעים באמצעית אין מטבילין בחחתונה והחם הארכתי ולא שייך הכא כלל רק לקמן

אפרש (כפי חומר בקודש דף כא: בד"ה כעוביה): אבגדי ע"ח מדרם לפרושים. דחיישינן שמא ישבה אשחו נדה עליהן כדאימא בפ"ב דחולין

אשחו נדה וכן חנן פרק שביעי דטהרות (מ"ז) הגנבים שנכנסן לבית אינו טמא אלא מקום רגלי הגנבים אבל משכבות ומושבות וכלי

חרם המוקפים טהורין אלמת דלא מטמא לא משא ולא היסט וכי חנן החם (פייח מייא) הדר עם ע"ה בחלר ושכח כלים בחלר אפי

חביות המוקפות למיד פחיל טמאים התם בשביל אשתו שהיא לשם תדע מדנקט לישנא דדירה אך קשיא דתנן התם לעיל מינה (בפ"ז

שאינו יכול לילך הכל טמא ואין לומר דהתם נמי בשביל אשתו דהא מניח קתני לשון אקראי ועיד מאי אפילו מיבל איזה רבותא היי

בהיסט ומדרס כדין זב ועוד דגזרו עליהן מעיינות לקמן?) דגזרו על רוקו כדין משקה זב וזבה ועוד מצינו בפ' בנות כוחים (נדה דף לג:

ושם) הכא בכותי שטבל ודרס על בגדי חבר דאי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה אלמא אי לא טביל מטמא מדרס וחירץ ר"ח דודאי

להקשות (י) דלא מוקי לה בשלא טבל וכשיש דבר חילץ בין רגלו לבגד משום דע״כ אצטריך לאוקמי כשטבל כי היכי דליהוי ספק ספיקא

דע״ה בגד לחוד הוא דנטמא ואין לומר דמשום גופו לא היה חש רק משום בגדיו דאדרבה טומאת גופו חמירא לן ועוד קשה דכי מוקי

שמא תסיטם אשתו נדה אנ"ג דבתרומה קיימא התם מילחא דססיקא ליה נקט ואחאי ועוד דחייש לטומאה דאורייתא ולא לשל

טומאה דרבנן וכי קאמר בחולין (דף לה:) שמא תשב עליהם אשתו נדה משום אינך נקטיה וראיה לדבריו מלינו בירושלמי דקאמר

בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ובטי גופו של פרוש מהו שיעשה היב אצל תרומה התיב והתנינן המניח ע"ה בתוך ביתו לשמרו

כיון שהוא רואה את הככנסין ואת היולאין כו' אבל משכבות וכלי חרס מוקפין טהורין ואי תימא עשו גופו כזב אלל תרומה אפיי מוקפין טמאים א"ר יהודה תפתר בע"ה אצל פרוש ולית את כלום והשתא לא מיבעיא ליה אלא פרוש אצל תרומה אצל ע"ה אצל תרומה פשיטא ליה א"ל ר' מנא כל מה דאנו קיימין בתרומה אנו קיימין חדע לך שכן הוא דמנינן אפי׳ מובל אפי׳ כפות הכל טמא כלום יהיו טמאים אלא משום

היסט ולא כן א"ר ייחנן ולא חלילות ולא הסיטות ולא רהייו ילא רשות ע"ה אצל תרומה כלומר דלא שייך כלל רשות ע"ה אצל תרומה שמטמא

בהיסט ומתני בע"ה מיירי אבל פרוש איטו מטמא מדרס והיסט והקשה לו הר"י דאמר שילהי פ' הניזקין וגיטין סב.) אין עושין חלם ע"ה

בטהרה לפי שכבר טימא אותה אבל עושין עיסתו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה נוטל

שתיהן ואינו חושש לפי שהכלי אינו מקבל טומאה ואמאי כיון שהוא מטמא היסט לחרומה הא קא מטמא לחלה וייל דהתם כיון שלא קרא לו שם

עדיין הו"ל חולין דפחיכי בהו חלה דלא מטמאו בהיסט וכן משמע לישנא דנקט כדי חלה ולא חלה עדיין ואיהו במגע מטמא ולהכי פריך דלמא נגע:

חמש מעלות. פרושים ואוכלי מעשר ואוכלי תרומה ואוכלי קודש וחטאת: שנעשו על מהרת הקודש. אדם הרגיל לאכול קדשים מקבל עליו לאכול חוליו בטהרת הקודש כדי שיהו בני ביתו זהירין ובקיחין בטהרת הקודש:

דוה"ג מאיר היה אומר מטבילין בעליונה. ול"ג מכלל דר' יהודה.

וה"פ ר' יהודה אימר מאיר היה אומר מטבילין בעליונה דאמר גוד

אסיק את מי אמנעיתה למעלה ע"י חרדלית של גשמים להכשיר את

העליונה וכל שכן דמטבילין בתחחונה דכיון דאית ליה גוד אסיק

כ"ש דאית ליה גוד אחית. ומדלא

קתני ואני חולק עליו לומר כך וכך

ש"מ דר׳ יהודה כר"מ ס"ל: והא

סנים. דחלוק עליוה: וה"ג מחיר היה

אומר מטבילין בעליונה ואני אומר

בפחחונה ולא בעליונה. אלמא פליג

אני בי. ובלשון הכחוב בספרים איני

אהדדי ומאי חזית דליית לבתרייתא:

ואסרוהו במעשר: מדרם לאוכלי

עליה: אמר להו אי תניא. בהדיא הגהות הב״ח דחולקין תנים ונלך אחריה וחוזר (ל) תום' ד"ה בתחתונה במסכת טהרות פרק יכול להעמידה דח"כ מתנייתה קשיין שמיני תנו ומייתי לה יכו' שלם בחמנע וכן משמע בפ' שני דגיטין מתוך פרש"י. נ"ב אבל בפרק בתרא דמסכת ע"ו פי' רבנן היא. דפליגי עליה דר"מ בכל הטעון ביאת מים מדברי סופרים בדרך חתר: (כ) בא"ד למפשט מהך דהכח ההיא בעיתו דלעיל מהו תרומה. ולא אמר מדרם למעשר: להעכיל וכו׳ בראשי של ראשון ילא קאמר דשאני התם משום דאיכא מקוה כצ"ל ותיבות כההיא דלעיל נמסק: סנים בהדים ההום דנלוק וקטפרס וההום דפ' בתרם דע"ז (ג"ז שם:) גבי המערה (ד) יין נסך מחבים לבור דלם חשיב נלוק חיבור שע"ג דקטפרס עילויה ואסריה רבא שמע מינה נצוק חיבור ולא מחשב קטפרס י"ל דלא דמי לרגליו של שני נוגעות במים דהא יין שבחוך הגישתא אין סופו לירד במוך החבית ולפי מה שפירש הר"י התם ההיא דנלות וקטפרס מיתניא לענין השקה במס' טהרות (פ"ח מ"ט) דומיא דרישא דמקל מלא משקין טמאין והשיקו למקוה או יחכן שפיר ההיא דהכא לענין טבילה מהני נצוק וקטפרס ואפי׳ ליח ביה מ' סאה נמי מטבילין בחחתונה וכי נקט מ' סאה לרבותא דעליונה דאין מטבילין בה ור' יהודה היא א"י לאשמעינן דאפ"ה קתני בסיפא בחוספחא (דף לה: ושם) אבל משום (ו) עלמו לא חיישינן דאינו מטמא בהסיטו וכן משמע שילהי דניזקין (גיטין דף סא: ושם) דפריך וליחוש שמא חסיטם מ״ה) המניח ע״ה סבחלרו בזמן שרואה הנכנסין והיולאין כו' בזמן שאינו רואה הנכנסין והיולאין אפי' מובל אפי' כפוח כלומר גידם כיון דלא הוי טומאה בשביל זה והיה נראה לי דלאו טעמא משום היסט אלא משום דטרח ומזייף וכי רואה את הנכנסין (ה) מרחת דנחפש כגנב אבל קשיא לי דמנן החם (פיי מיא) הנועל בית הבד בפני הבדדין והיו שם כלים טמאים מדרס משמע דמטמא מדרס ובסמוך קאמר א"ר יוסי וכי מפני מה טמאים אלא שאין ע"ה בקיאין בהיסט ועוד כיון דחכמים גזרו עליהם להיות כזבין לכל דבריהם אמאי אין מטמאין אינו מטמא מדרס והיסט דמשום מקנת השוק נגעו בה כדאמרינן (ש) לפי שלעולם לא ימלאו אדם מעביר חבית ממקום למקום ואין גחרין גורה על הלבור אא"כ יכולין לעמוד בה והכי משמע לקמן בפרקין שאינו מטמא בהיסט הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות כר׳ טהרות טהורות ואם אתר לכך כו׳ ומסיק תאי שנא רישא ותאי שנא סיפא ותשני בתטהר חתריו ופועליו לכך תשמע דלא מוקי לה במטהר רק משום דק"ל רישא לסיפא ולא קשיא ליה דמטמא ליה בהיסט משום דקים ליה דלא מטמא וההיא דנדה בלא טבל מטמא ליה במגע והא דנקט ודרס משום דבעי למהוי בגד חבר לחחת רגלו של כותי דהכי קתני התם במחני' ומטמא משכב חחתון כעליון ואין דאי לא טבל מה לי בועל בקרוב מה לי בועל ברחוק והרב רבי משה מפונטוייז״א מפרש משום דבע״ה אינו מטמא כזב אלא רק מטעם בגדיו משום שהוא נושא המדרם שהוא לבוש בגדיו שישבה עליהם אשמו נדה ולינורא שלו טמא משום שנגעה בשפחיו וקשה דאמרינן בפ' בנות כותים (ג"ז שם) מעשה בכ"ג שהלך בשוק ונתזה לינורא של לדוקי בבגדיו וקרב אצל אשתו כו' ופריך ותיפוק ליה משום לינורא דע"ה (כ) כלומר אפילו לא היה טמא בשביל אשתו אדרבה הואיל דאם בועל נדה "היה נטמא הוא ובגדיו כנושא רוקו של זב ואי משום לינורא לה בכותי ערום למה לי טבל אפי' לא טבל (ל) נמי כיון דהאידנא לאו נושא המדרס הוי לא היי אלא ראשון ואינו מטמא כלי ועוד קשה למור"י דמנים בהדים בחוקפתם (פ"ג) ספק (מ) רשות ע"ה מדרקו והסיטו וחלילו טהור לחולין וטמח לתרומה ע"כ היה נרחה לפרש דלגבי תרומה מטמא כל דבר כזב אבל טהור לחולין וכל הני דאשכחן דמטמא מוקמינן בחרומה וכי קפריך בגיטין ודף פא:) וליחוש

(ג) בא"ד דבקטפרס שמופו וכו׳ של כאשון הוה חיבור ונהכי מתרלינן וכו' התם בגיטין ודמסיק לענין וכו' יש לדחית הך קושיא דלח מוקי וכו' ע"מ להטפיח חיבור ולה הסום דנצוק כנ"ל ומיבות מנים בהדים נמחק: (ד) בא"ר גני המערה מחבית לבור כל"ל ותיכות יין נסך נמחק: (ס) בא"ר וכי מדמה התס לגישתא וכת גיסמס וכו׳ דלא דמי לרגליו של ראשוז נוגעות וכו' הר"י התם דההיא דנלוק וכו' לו יתכן שפיר דהכח כל"ל ומיבת ההיא נמחק: ו) בא"ר דאע"פ טים (ו) ארבעים יכי׳ לקמן אפרש נ״ב בדף כ״א בר״ה כעביה: (ו) ד"ה בגדי עם הארץ וכו' אבל משום ע"ה עלמו לא חיישינן יכו׳ אבל המשכבות והמושבות וכלי חרם המוהפים צמיד פתיל טהירין אלמא דלא מטמח לא במושב ולא בהיסט יכי תגן יכי ואפילו תניות המוקפים למיד פתיל הדי אלו טמאים התם וכו' המניח עם הארן בתוך ביתו לשומרו בזמן שרופה: (ק) בא"ד וכי רופה פת הנכנסיו והייצאיו מרחת דנתפש כגנב (אבל קשיא לי וכו' ע"ה בקיחין בהיסט) תח"מ ונ"ב לא מנאמיה לא בתיספתה פ׳ בנות כותים ולא בהמקין ולא בפי׳ ה״ר שמשון פ"ז דעהרות יחיו ספק דאיזה תלמיד טועה כתבה בגליון והמדפיפים הכניסוה בפנים מדע שהרי לא נתיישבה לא בתירונו של ר"ת ילא בפי" ה"ר ר" משה והתלמיד הבין דהכי תנן יהיו שם כלים כל אותן הכלים טמאין מדרם ואין זה אלא משום דהבדדין וע"ד רבי יוסי הביו נמי הח דהאמר כ' יוסי אלא שאיו . ע״ה בקיאין בהיסט כלומר ולפיכך מטמחין נהיסט וטעים היא לפרש כו אלא הכי תנן והיו שם כלים טמאים מדרם פי׳ שכבר נטמאו הכלים טומאת מדרם ופליגי כה תנאי ר"מ אומר בית הבד טמא משום

הבדדיו אין חישיו בטומאה ועטמאו בכנים טמאים מדרם דמטמאין אדם וכנים וחזרו וטימאו אם הכל ור' יהודה אותר בים הבד טהור דטהרים על טומאום ודאי הועיל וחבר זה טיהרם לכר ור' יוסי כר"מ ס"ל אלא דסבר דמוששין למגע אכל אין בקיאין ונטמאי על ידי שהסיטו לאומן כלים אני"ש שלא נגעו כהם: (ע) בא"ד דמשום חקות השוק נגעי כה כדאמריטן בעלמא לפי שלעולם וכי שאינו מטמא בהסיטו לאומן כלים אני"ש שלא נגעי הכה בא"ד דמשום חקות השוק ל לחושם למכם מכל אן פקורן ושמות כל ידי משקם מחת הם כל מנו ממחם מנד ביר של לדוקי בכנדיו וקרם חלל למתו: (0) בא"ד כלותר אפיל ול היה מתח לשכו למתח משם בצורא דע"ה ומה הראל במה שקדם אצל אחרו ומאי פריך הרבה הועיל החל בועל נדה היה: (1) בא"ד לתה לי עכל אפילי לא עכל. נ"ב קסה הא אילטרך לחוקתיה בעכל כי הים יליהו עם פקיקא כתו במתוך לפי חירוך ה"ת היואל במה שקדם אצל אחרו ומאי פריך הרבה הועיל לחס בועל נדה היה: (1) בא"ד לתה לי עכל אפילי לא עכל. נ"ב המשבבות והמושבות וכלי הרב מוקפים צמיד פחיל עהירון וכי טתחים משום היסט אתר ונהשאר הסרן: (מ) בא"ר רשות ע"ה ומדרסו וכו׳ התיב רבי חבין והשתל וכו׳ פיתו לשתרו בדוק שהוא רואה אנן קיימין וכו׳ כלים אמרו יהיו טתחים וכו׳ אכל פרוש אצל חרומה אינו מעתח וכו׳ הכל מה דאנן קיימין הכא בתרומה אנן קיימין וכו׳ כלים אמרו יהיו טתחים וכו׳ אכל פרוש אצל חרומה אינו מעתח וכו׳ והקבה לו הר"י מהדה מפתר בע"ה אלל פרוש ולית את שמע מינה כלים והשתל וכו׳ ולהכי פריך התם דלתא נען: נא א מיי פיים מהלי

ט יפייב הלכה טו:

נבב גדהומיי פי"ג

ומושב הלכה ו:

לעזי רש"י

מוסף רש"י

הרי הן בחולין.ימין כמין

לכלל שלישי (חולין לה:).

והמגריפה. כלי כחל היא

וראשי כחב ומבדילים בו

ברוגרות הנדבקות זו כוו

חבחים צט:). אין כלי מטמא כלי. אין כלי שאינו

אב הטומאה מטמא כלים

ולא אדם וברכות וב: ופסחים

ישם. שמרתיו מדבר

שמטמאר. אב הטומאה

שמטמה כלי, וכן מטימהית

דרבנן המטמאות אותו לטמא חולין וחרומה

מדרנט, ולא מדבר הפוסלו. לחולט ולתרומה

ומיהו עמה היה להשתמש

כו קלטיס (זבחים צט:).

רבינו חננאל (המשך)

טהרת הקודש כקודש דמו

ואין בגדיהן מדרס לקודש

ממאי מדלא קחני בהו

מעלה בחדיא בפני עצמו

דחינז לה וממאי דלמא

האי דלא קתני להו מעלה

בפ"ע לאו משום דכי קדש

דמו אלא משום דפליגי

בהו אית תנא דמשוי

דמשוי ליה כתרומה דחגז

חוליי שנעשו על טהרת

הקודש הרי הן כחוליי ורי

אלעזר בר׳ צדוק אמר הדי

הי כתרומה וחזרנו לומר

דמתניתין שמע לה דקתני

יותנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקדש

כל ימיו והיתה מטפחתו

מדרס לחטאת ולא לקדש

אלמא חולין שנעשו על

טהרת הקודש כקדש דמו.

א"ר יונתן בן אלעזר נפלה

ממור האי לחריהו שהוא

פרוש ונאמן כמותו (א"ל)

תנה לי ונתנה לו נטמאת.

ומקשינן עליה אמאי

נטמאת נעביד לה שימור

וחנן חזקה אין אדם

משמר מה שביד חבירו.

ומקשינן ולא והתניא הרי שהיו חמריו ופועליו

טעוניו טהרות אע"פ

שהפליגו יתר מכדי מיל

טהרותיו טהורות ופריק ר׳ יצחק במטהר חמריו

יפועליו לכך אי הכי סיפא

נמי ואוקימנא אין ע"ה

מקפיד בו׳ א״ר יונתו בז

עמרם נתחלפו לו כלים

של שבת בכלים של חול

ילבשם נטמאו. ואקשינו

הן בשמירתו וכרשותו

יכן בשתי נשים חבירתות

אמאי הלא מעתה הושיט

ידו ליטול פת חטין ועלה

היתה טהורה ומשומרת

וודי"ל. (ודי"ל) יעה,

אבות הטומאות הלי

מהלכות מטמאי משכב

ל) ול"ל דמניאן, כ) (מולין לה: ע"שן, ג) זכחים לט:, ד) ג"ז שם. ע"ש ותוספתה נכ: פסחים יט:ז. ו) ותוספ׳ דכלים ב"ב פ"א], ז) [טהרות פ"ח מ"ו], ח) נדף כג.),

הגהות הב"ח

(6) נמ' לשומרה בשהרה ומתוך בדיקות: (כ) רש"י ד"ה חמר ר' ירמיה וכו' מלאכול ואסורה מסייע לך מידי: (ג) ד"ה המטמאו הנותן טומחה: (ד) ר"ה הפוסלו הד"ח עם ד"ה וקשיא הך: (ה) ד"ה נפסקה וכו' כלום הס"ד ואח"כ מה"ד וקשרמיה וכוי ורבותו מתרשות משום צינורא של עם החרץ: וזו הבורה שמילו של חול הן לפחל: (1) תום' ד"ה ר' אלעור וכו׳ רבי אלחנן דתנן נפרק: (ח) ר"ה נימא וכו' פרש"י הודם שהיתה כנ"ל ותיכת שלה נמחק: (ט) בא"ד לחילן פירקין דתגן כלים וכו' וקאמר כ׳ ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים וכו׳ דמשמשי בהדה וקודם שנארג כולו נטמא כפרש"י וכו' ובפ' בתכה דעירוכין דף לט ע"ח. נ"ב אוכל: (י) בא"ד לכלים הנגמרים בטהרה ומוחמי לה לקמן משום נינורא דע״ה קשה מאי חירים וכו' דנקט להמו:

גליון הש"ם תום' ד"ה רכי אלעזר וכו' ואין שלישי בתרומה מממא רביעי בקורש. עיין פסחים דף יד ע"נ חוספות ד"ה ואילו הכא:

רבינו חננאל מני ר' מאיר היא דקתני כל הטעון ביאת מים קודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין וכמעשר רבנו וסיפא ר' מאיר ומפרקי אין רישא רבנן בר אדא מתני בסיפא חמש מעלות והכי קתני לפרושים לאוכלי חוליהן כטהרה בגדי פרושיו אוכלי מעשר לאוכלי תרומה. בגדי אוכלי מדרס לקודש בגדי אוכלי קודש כגון זבחי שלמים בכור ומעשר שהן קדשים קלים מדרס לאוכלי חטאת שהוא קדש קדשים הרי אלו ה' מעלות מעלות הפרושין אוכלי חוליהו בטהרה על שאר העם שאין אוכלין חוליהן שני על החולין ומעלת טהרת תרומה שהיא חובה שנאמר כל טהור בביתך יאכל אוחה וכחים כה וכא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא על המעשר. ומעלת

דלמא דהוו כתרומה דטבול יום פוסל תרומה ונראה למורי דאי כתרומה הוו אפי׳ תגע בה לא הוי אלא פוסל דלא הוי ליה אלא שלישי יואין שלישי בתרומה מטמא רביעי ° בקודש שחין המים עושין בו רביעי וקלת משמע כן מתוך פרש"י ור"ת: שמרתיה מדבר המממאה ולא

תפוסלה. מרבר והיה קשה להר"ר אלחנן במאי איפסלא הך מגריפה אי בראשון או בשני אין אדם וכלים מהבלין טומאה אלא מאב הטומאה ואי באב הטומאה האי פסול טמא הוי וחירץ שנפסלה במשקין דמשקין טמאין פוסלין בכלי כדאמרינן אחורי כלים שנטמאו נימא נפסקה לי : במשקין וקשרתיה בפה. פרש"י קודם (ח) שלח היתה נארגת שלא היתה ראויה לטומאה ולא נזהרתי בה ולא הייתי טבולה לנידותי ויש לחוש שמא כשארגתי בה ג' עדיין הרוק לח בבגד ואב הטומאה הוי לטמאות ורבותי הוו מפרשי מטעם לנורא דע"ה המטמחה כל זמן שהיח לחה ואני אומר ע"כ אשה זו חברה היתה מדקאמיא קמיה דר' ישמעאל לישאל ועוד מי מהימנא לומר ארגתיה בטהרה כל זה פרש"י ובירושלמי מייתי כל הני עובדי על מתניתין דחידך פרקין (ע) בכלים הנגמרים בטהרה לריכים טבילה לקודש וקאמר ליה רבי ישמעאל כמה גדולים מעשה חכמים דאמרי כלים הנגמרים כו׳ משמע דבאשה חברה אורגת עסקינן ובעי טבילה משום דמשמשי בהדיה קודם שנארג כולו כפרש"י והקשה הר"ר יוסף לפי' רש"י היה לו לומר נדה הייתי כמו נדה משכה באידך עובדה ונרחה לו לפרש דמחוך שקשרה בפה היה שם רוק לח ובשעה שארגה נגעה ברוק וידים שניות הן ובפרק בתרא דעירובין (דף לט. ושם) משמע דרוק מיחשב משקה וחזר הרוק ומטמא למפה כדתנן ז אחורי כלים שנטמאו במשקין אך לפי שיטח הירושלמי דמדמי לה לכלים הנגמרים י ומוקמי לה לקמןם) משום לינורא דע"ה ומאי איריא משום הכי אפי' בצינורא דחבר נמי איכא למיחש מטעם מגע ידים ומיהו נוכל לומר דלא עיקר טעם נקט לקמן אלא חדא מינייהו נקט:

והתניח לי וקשרתיה בפה אמר רבי ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים כלבו לשומרו מהור אין כלבו לשומרו ממא בשלמא לרבי אלעזר בר צדוק כל אחת ואחת אומרת חברתי אשת עם הארץ ומסחה דעתה מינה לרבי יונתן בן עמרם נמי כיון דכלים דשבת עביד להו שימור מפי מסח דעתיה מינייהו אלא לרבי יונתן בן אלעזר נעביד להו שימור בידיה דחבריה חברו ולא חזקה אין אדם משמר: רבי יוחנן מה שביד והתניא

אין בלבו לשומרו ממא שוב מעשה באשה

אחת שבאת לפני ר' ישמעאל אמרה לו

רבי מפה זו ארגתיה במהרה ולא היה

בלבי לשומרה 🕫 ומתוך בדיקות שהיה רבי

ישמעאל בודקה אמרה לו רבי נימא נפסקה

טהור כלומר אחר כוונת השמירה הן הן הדברים: כיון דכלים של שכת עביד להו שימור טפי. חה סבור שאלו של חול (י) אסחא דעתיה משמירה מעלייתא שהיה רגיל לשומרן וכאין בלבו לשומרן דמי: חמכיו

מדלא קחני בהו מעלה. לומר בגדי פרושין האוכלין חוליהן בטהרת חולין מדרס לאוכלי חוליהן בטהרח הקודש שמע מינה בכלל קודש הן והא תנא ליה קודש: דלמא. או כחולין דמו דלא מהני בהו מאי דאמר האי גברא דבטלה דעתו או כתרומה דמו דאיכא תנאי דפליגי במילתא כדמסיים ואזיל הלכך לא

תנא בהו מעלה דאי דמו לחולין הא

תני ליה חולין ואי דמו לתרומה הא

תנן ליה במתניתין תרומה: דתנן

כו'. כלומר הא אשכחן תנאי דפליגי

בה חד אמר כחולין וחד אמר כתרומה אבל כקודש לא אמרינן: מעפרתו. סודר: עמאה. ואפילו זה טהור. ולקתן מפרש טעמא חוקה אין אדם משמר מה שביד חבירו לפיכך הוא לא שמרה ביד חבירו וגם זה שנתנה לו לא היה חש לשומרה דמימר אמר כיון שאמר ליה תנה לי והוא אינו יודע אם טמא אני אם טהור לא חש לטהרתו ויש כאן היסח הדעת ולמחמירין בטהרות הוי היסח הדעת טומהה: כלים של שכת בכלים של חול. כסבור ליטול בגדיו של חול ונטל של שבת: נשמאו. קא סלקא דעתיה השתא דסבירא ליה משמר הדבר בחוקת שהוא דבר זה ונמלא שהוא דבר אחר אינו שמור: אמר רבי ירמיה. הא דפרכת אימא סיפא (כ) אסורה מלאכול לא מסייע ליה מידי: באומר שמרסיה מדבר המעמאה ולא מדבר הפוסלה. אבל במה שמשמרה הימנו הויא שמירתו שמירה ואע"פ שאינו זה: הסל. של חאנים על כתיפו: ומגריפה בחוכה. כלי ברזל הוא שקורין וודי"ל שגורפין בו אפר הכירה וגם מבדילין בו תאנים המודבקות זו בזו: (ג) המעמחה. הנותן לה טומאה לטמא אחרים: (ד) הפוסלה. מלהשתמש בה טהרות לכתחילה אי נמי נפקא מינה לאוכל הדבוק בה שהוא פסול באכילה ומכל מקום אם נגעה בטהרות אינה פוסלתן. אלמא איכא נטירותא לפלגא ובכי האי גוונא נמי מיתרצא מתניתין דלעיל ומיחקנא היא: קשיא. הך דקתני בה טהורה מלטמא: ארגחיו בטהרה. יודעת אני שמשעה שנארג בו ג' על ג' אלבעות שנראה לטומאה לא נגעה בו טומאה ומ"מ לא היה בלבי לשומרו: ומתוך בדיקות כו'. הואיל ולא היה בלבך לשומרו שמא אירע בו כך וכך ולא נוהרת: משכה עמי במבל. שקשרה בו החבל בכלי האריגה ושמא הסיטתו: נפסקה לי. קודם שארגתי בה כלום (ס) וקשרתיה בפה קודם שארגתי בה כלום שלא היתה ראויה לטומאה ולא מהרתי בה ולא הייתי טבולה לנדתי ויש לחוש שמא כשארגה בה שלש אלבעות עדיין הרוק לח ורוק הנדה אב הטומאה הוא כך נראה בעיני. ורבותי מפרשין משום לינורות עם הארץ המטמאה כל זמן שהיא לחה ואני אומר ע"כ האשה זו חבירה היתה דאי לא חבירה היתה מי אמיא קמי רבנן לישאל על הטהרות ועוד מי מהימנא למימר ארגתיה בטהרה. קתני מיהת גלבו לשומרן

רבי אלעזר בר' צדוק אומר הרי הוא כתרומה. סקשה הרג ר' אלחנן (ו) דאמרינן בפרק בתרא דנדה (דף עא:) בראשונה היו אומרים יושבת על דם טהור מערה מים לפסח ודייק בגמ' מערה אין נוגע לא אלמא חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דמו ומנליה

> מדלא קתני בהו מעלה ודלמא האי דלא קתני בהו מעלה ראי דמו לתרומה הא תני תרומה ואי דמו לחולין הא תני לחולין ש(דתנן) יאחולין שנעשו על מהרת הקודש שורת הקודש הרי הן כחולין ר' אלעזר ברבי צדוק אומר הרי הן כתרומה אלא מסיפא יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרם לקודש יוחנן כן גודגדא היה אוכל על מהרת הקודש כל ימיו והיתה ממפחתו מדרם לחמאת לחמאת אין לקודש לא אלמא קסבר חולין שנעשו על מהרת קודש כקודש רמו א"ר יונתן בן אלעזר ינפלה מעפרתו הימנו אמר לחבירו תנה לי ונתנה לו ממאה א"ר יונתן כן עמרם ינתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשו נממאו א"ר אלעזר בר צרוק ימעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ובא מעשה לפני ר"ע ומימאן מתקיף לה רבי אושעיא אלא מעתה הושים ידו לסל ליטול פת חמין ועלתה כידו פת שעורים הכי נמי דנטמאת וכי תימא הכי נמי והתניא המשמר את החבית בחזקת של יין ונמצאת של שמן מהורה מלטמא ולטעמיך אימא סיפא ואסורה מלאכול אמאי א"ר ירמיה ייבאומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא מדבר הפוסלה ומי איכא נמירותא לפלגא איז והתניא מהחושים ידו בסל והסל על כתיפו והמגריפה בתוך הסל והיה כלבו על הסל ולא היה כלבו על המגריפה הסל מהור והמגריפה ממאה הסל מהור תממא המגריפה לסל ∞אין כלי מטמא כלי וליטמא מה שבסל אמר רבינא באומר שמרתיו מדבר שמטמאו ולא מדבר הפוסלו מכל מקום קשיא ועוד מותיב רבה בר אבוה יימעשה באשה אחת שבאת לפני ר' ישמעאל ואמרה לו רבי בגר זה ארגתיו במהרה ולא היה בלבי לשומרו במהרה ומתוך בדיקות שהיה רבי ישמעאל בודקה אמרה לו רבי נדה משכה עמי בחבל א"ר ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים כלבו לשומרו מהור

הכי גמי דכיון שנתחלפה לה נטמאת וכי תימא הכי גמי והתניא היה משמר את החבית בחזקת שהיא של יין ונמצאת

הקרש על התרומה ומעלת החטאת על הקדש ומוקים לה לסיפא כרישא דקתני טבל לחולין אסור במעשר טבל למעשר

והתניא מיהרי שהיו חמריו ופועליו מעונין

מהרות אע"פ שהפליג מהן יותר ממיל

מהרותיו מהורות ואם אמר להם לכו ואני אבוא

אחריכם כיון שנתעלמו עיניו מהן מהרותיו

ממאות מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא

א"ר יצחק נפחא רישא בממהר חמריו

ופועליו לכך אי הכי סיפא נמי אין ע"ה

מקפיד על מגע חבירו אי הכי רישא נמי

בבא להם דרך עקלתון אי הכי סיפא נמי

כיון דאמר להו לכו ואני אכוא אחריכם

מיםמך םמכא דעתייהו:

הררן עלך אין דורשין

חומר בקדש מבתרומה שמשבילין כלים

לקדש אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה

אבל לא בקדש הנושא את המדרם נושא את

התרומה אכל לא את הקדש בגדי אוכלי

תרומה מדרם לקדש לא כמדת הקדש מדת

התרומה שבקדש מתיר ומנגב ומטביל ואח"כ

קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל כלים

הנגמרים במהרה צריכין מבילה לקדש אבל

לא לתרומה יהכלי מצרף מה שבתוכו לקדש

אבל לא לתרומה הרגיעי בקדש פסול

והשלישי בתרומה ובתרומה אם נממאת

אחת מידיו חבירתה מהורה ובקדש ממביל

שתיהן שהיד מממא את חבירתה בקרש

אבל לא בתרומה אוכלין אוכלים נגובין

בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקדש

בתוך כלים לתרומה אב'ל

ע"ז סט. ע"ש, כ) פסחים

יט. ומנחות כד.ן, ג) [לקמן

כב:], ד) נלקמן כג.]

כ) ולחמו כד:ן, ו) ווער׳

מוספות חולין כד: ד"ה

המורה],

הגהות הכ"ח

(מ) תום' ד"ה והתנים וכו'

ומאי שנא סיפא דהא קא

חזי להו דנגעו להמני:

בד א מיי פי"ג מהלי מטמאי משכב ומושב הלכה ה:

ב הכל במיי פייב מהלי אבות הטומאות מהלכה א עד הלכה ז ומהלי יא עד הלי טו:

מוסף רש"י

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא, הל קל מוו להו דנגע, דקתני טעונין טהרות, והני לאו הביות נינהו שיהו סתומות וע"ו סמט. במטהר חמריו. שהטבילן ומגען טהור (wa). על מגע חבירו. הפוגע כו כדרך ולא נטהר לכך (שם). אי הכי רישא נמי. כיון שהפליג איכא למיחש הכי (שם). בכא להם דרו עקלתון. כשבעל הכית יכול לכח דרך עקלתון דמירתת

הרדן עלך אין דורשין מצרף מה שבתוכו. ערינה חרוכה ובה אוכלי קודש מכאן ואוכלי קודש מכאן ואין נוגעיו זה כוה ינגע טמח באוכלין שבראש אחד ובכלי לא נגע ואוכל אין מטמא כלי אפילו מדרבנן, ואפילו הכי האוכלין שבשני ראשיה טמחים שהכלי מלרפן ופתחים יח אלו: שלם נגע טבול יום במקלחו פסל את כולו (מנחות כד.).

כשתה אתי מוחי.

רבינו חננאל

ירמיה באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא שמרתיה מדבר הפוסלה וש״מ דאיכא נטירותא לפלגא ואסתייעא מן הסל ומן המגריפה ובמעשה . רשתי נשים שארגו בלבנו לשמרה וטמאן ר׳ ישמעאל. פשוטות הן: הררן עלך אין דורשין בעריות

חומר בקדש מבתרומה כלים לתרומה אבל לא

והתניא ובו'. אלמא אדם משמר מה שביד חברו וכפ' במרא דע"ז (דף סט.) פרש"י גבי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא דהא (4) חזי ליה דנגע דקתני טעונין טהרות והני לא בחביות עהרוחי. ואין חוששין שמא נגעו דכיון דלא הודיען שהוא מיירי שהיו סתומות אלא באוכלין מיירי בלא חביות אך קשה להר"ר

> אלחנן לוקמי בחביות ולא תקשה ליה ועוד דהכא כי אקשי ור"ל שאדם משמר מה שביד חברו היכי מלי משמר ליה כיון דאינו בחביות ותו למה לי נתעלמו עיניו מהם לטמאותם חיפוק ליה שהוא נוגע בהס ועוד אפי׳ בלא סיפא נמי חיקשי ליה מ״ט דרישת ופי׳ הר״י דהכת בחביות מיירי ואמנם פתוחות הן דאי סתומות לא יטמאו בהעלמת עין (ב) ועוד לא היה נורך לאוקמי רישא במטהר לכך כיון שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו זה יש לדחות דאגב דמוקי ליה הכא משום שינויה דשני׳ ליה חוקת׳ גם התם בע"ז ופריך מינה מכח ההיא דהכא דאי לא תימא הכי אלא אקשי ליה מסברא כי יש לחוש שמא נגעו בהך צרישה ח"כ הכח בשמעתין כי פריך מ"ש רישה משום מה שביד חבירו כו' אכתי תיקשי ליה ליחוש שמה יגע בהם הלה ודהי מסברה לא קשיא דלא נגעו דמרחתי כיון שלא הודיעום שהוא מפליג ומיהו הוה מצי לאקשויי ולטעמיך רישא גופה ליחוש שמה נגע וכן בכמה

דוכתי ולא פריך ליה: שנא רישא ומאי שנא סיפא א"ר יצחק רישא בממחר חמריו ופועליו לכך. כך כתוכ בספרים דש פי׳ כתוב ולא גרסינן ליה אך בפי׳ שלפני מלאתי כתוב ופירוש לעולם אין אדם משמר מה שביד חבירו וכי תימא מאי שנא רישא במטהר חמריו ופועליו לכך ולפיכך מרתת ובפי' ישנים כתוב וכן פי' מורי

דהוי כמו וליטעמיך כלומר אדמוכחת מרישא דאדם משמר תיקשי לסיפא והיינו מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא דאי אדם משמר סיפה אמחי לה אלה במטהר לכך:

בבא להם דרך עקלתון. ואפ״ה בעינן שיטהרם לכך כדי שיהו מרתחים ליגע בו (ג) ואי לאו הכי לא מירתתי הואיל ומוסרין להם הטהרות ומחזיקים עצמם כטהורים ואפי' מזהירין אותן שלא ליגע סברי דלא קפדי אהך אבל בנכרי סגי בדרך עקלחון לחוד דלעולם יודע הוא שמקפיד על מגעו ומרתת:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש. י"א מעלות חשיב לרבא ולרבי אילא י" מעלות והיה קשה להר"ר אלחט ליתני ההיא דלעיל (דף יח:) נוטלין לידים לחולין ולתרומה ולקדש מטבילין טבל והוחוק לתרומה לא

הוחוק לקדש ונראה למורי דלא קא חשיב במחני׳ אלא היכא דאיכא דררא דטומאה קצח ואפי׳ בבחרייתא נמי אבל הך ליכא כלל דררא דטומאה (וו והכי נמי בפ"ק דנדה (דף וו) לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא דרוא דטומאה ובגדי אוכלי תרומה מדרם לקדש איכא דררא דטומאה אף דאוריימא שמא ישבה עליהן אשתו נדה: הגרשא את המדרם. מנעל של זב נושא את התרומה (מ) ובלבד שלה יגע בה רק נושה את החבית וכי תניה בתורת בהנים הנושה את התדרם מטמח שנים ופוסל אחד פי׳ מטמח שנים ופוסל אחד דהוה אב הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה התם בנוגע בה ועל מה שפרש"י נושא מדרק שנושא את התרומה בחבית ואינו נוגע באוירה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי נושא אב הטומאה לטמא כלי כמו זב וא״כ ליטמא האי חבית ותרומה שבחוכו בהיסט מי לא חניא משכב ומושב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניה הכריע המשכב טימא האוכלין ועוד חניא בח"כ הנוגע במשכבו יכבס בגדיו (ייקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מולן ח"ל (ט) בגד בגדיו א"כ מה ח"ל בגדיו לסרט פי" לפרט

אדם וכלי חרם אלמא דנושא המדרם לא יטמא כלי אפי׳ בעת ישאו את המדרם אלא ודאי אפי׳ יגע באיירה אין לחוש: לא במדת התרומה מדת הקדש. לפי שמפרש בו הרבה דינים ביניהם נקט האי לישנא: הכלי מצרף מה שבתובו. הקשה הרב רבי אפרים דבפ״ק דחולין (דף כד: ושם) דרשינן מכל אשר בחוכו יטמא לימד על כלי חרס שאפי׳ מלא חרדל טמא ומנא ליה דטעמא הכי דלמה התם מטעמה דלירוף ותירך הר"י דלה מלינו לירוף לחולין 0:

בלים הגגמרים ובוי. אומר הר"ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטהרה בזמן עשייתן עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אבל כי נגמרו שמקבלין טומאה נוחנין לב (י) להן לשומרם בטהרה:

חמריו ופועליו. עמי הארץ: עעונין טהרות. כגון יין בחביות של חרם והן אינן נוגעין בחוכן וכלי חרם אינו מיטמא מגבו: מפליג כל שעחה סברי השחה אחי. אלמה אדם משמר מה שביד

חברו: מחי שנה רישה ומחי שנה סיפא לא גרסי׳ ליה. ואי גרסי׳ הכי פירושו ואי ס"ד אין אדם משמר מה שביד חברו מאי שנא רישא מאי שנא סיפא: א"ר ילחק במשהר חמריו ופועליו לכך. לעולם אין אדם משמר מה שביד חברו והני אין לריכין שימור דאי נמי נגעו לא איכפת להו דכשהטבילן לכך עסקינן: בכא להן דרך עקלחון. כשיכול לבוא להם פחאום דרך עקלחון שלא יכינו הלכך דחלי מיניה:

הדרן עלך אין דורשין

חומר כקדם מכסרומה כו'. שמטבילים כלי בתוך כלי ששניהם (ד) טמאים: אבל לא לקדש. בגמרא מפרש טעמא: אחוריים וחוד ובית הלביעה לחרומה. כלי הרחוי להשתמש בתוכו ומאחוריו ובית לביטתו כל תשמיש ותשמיש שבו חשוב כלי בפני עלמו לענין תרומה שאם נטמא זה לא נטמא זה ובטומאות דרבנן החמר כדמפרש בגמ': הכל לה לקדש. שאם נטמא אחד מהן כולו טמא לקדש: הנושא את המדרם. מנעל של זב: נושה הת התרומה. בחבית (ה) שאינו נוגע באוירה: **אכל לא** את הקדש. בגמראש מפרש טעמא: לה כמדם הקדש. בחלילת טבילותיו מדת התרומה: שבקדש. אם יש בגד טמא ובא להטבילו אם קשור הוא מתיר את קשרו משום דדמי לחלילה: ומנגב. אם לח הוא מנגבו תחלה ואח"כ מטבילו וכל זה משום

האונן דדמי לחלילה הוא: ובחרומה. אם רלה לקושרו קושר ואח"כ מטביל: כלים הנגמרים בטהרה. שמהר בהן משבאו סמוך לגמרן שראויין לקבל טומאה: לריכין טבילה לקדש. ובגמראד) מפרש טעמא: הכלי מנרף את מה שבסוכו. (ו) אוכלים חתיכות הרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן הכלי מלרפן להיות כולן חתיכה אחת ונטמאו כולן: אבל לא לחרומה. אלא אותה שנגע בה הויא ראשון והנוגעת בה הדיא שניה והנוגעת שלישית והשאר טהורות: פסול. ואינו פוסל עוד אם נשמאת אחם מידיו. בטומאה דרבנן שאינה ממר: מטמאה אלא ידים ולא אם הגוף: נגובין. שהיו נגובין מימיהן שלא הוכשרו לטומאה מעולם: בידים מסואבות. שניות לתרומה דכיון דלא הוכשרה לא מיפסלא: אבל לא לקדש. בגמיף מפרש טעמא:

(כ) בא"ד לח נהעלמת עין אלא בכדי שישתום ויסתום ויגוב כדתנן בפ׳ דמסכת ע"ז ועוד לא היה לורך לאוקמי בפרק בתרא דמסכת ע"ז משא במטהר וכו' משום שנוית רשני ליה אין אדם משמר כו׳ חוקתה גס התם במסכת ע"ז וכו' כי פריך מ"ש רישה משום אין אדם משמר מה שביד חבירו כו׳ בלאו הכי מיקשי ליה ליחוש שמח יגער כהם וכו' ממל נגער וכן: (ג) ד"ה ככל וכו׳ דאי לחו הכי: (ד) רש"י ד"ה חומר וכו' ששניהם טמאק. נ"ב עי' בדף כ"ב במ"ם החום' בד"ה מאי איכא: (ה) ד"ה נושא את התרומה בחבית של חרם שאינו נוגע: (1) ד"ה ככלי מלרף את מה שבתוכו חתיכות אוכלין הרנה: (t) תום' ד"ה חומר וכו' ליכא כלל דררא דעומאה והכי נמי לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא דררא דטומאה כלל כדאמרינן בפרק המא דבדה ונגדי חוכלי מכומה: (ס) ד"ה הנושם וכו׳ את התרומה בכלי חרם וכלכד שלח יגע כה וכו' את התרומה בחבית של חרם ואינו נוגע באוירה קשה לפירושו דכיון דחשיב ליה וכו׳ לטמא כלי חרם כמו זב אם כן: (ס) בא"ד נגדים אחרים מגלן חלמוד לומר טמא חס כן מה מ״ל כגדיו פרט לאדם וכלי

יכו׳ לא יטמא כלי חרם

אפינו כנ"ל יחיבת לפרט

פי' נמחק: (י) ד"ה כלים וכו׳ נותנין לב עליהן

:לשומרן

האונן

האונן

כד:], ג) [פסמים נח: ע"ש], ד) [דפרה פ"ג], ה) נע" שם במשנה ובירושלמיז.

הגהות הב"ח

הפונן. שלא נטמא במתו: והמחוסר

כפורים. כגון זב שטבל ליום שביעי

לספירתו והעריב שמשו ולמחרת הוא

קרוי מחוסר כפורים שעדיין גמר

טהרתו תלויה בקרבנו: לריכין

עבילה. לאחר שהביא קרבנו אם רצה

לאכול קדש ובגמראם מפרש טעמא:

גמ' שכבידו של כלי חולן. כבידו

של כלי הפנימי המכביד על החיצון

שהוא מונח בתוכו חולך בפני המים

ואין טבילה עולה לא לוה ולא לוה

ולקמן (דף כב.) פריך אי הכי

אפילו תרומה נמי: והא מדסיפא.

דמעלה אחריתי דחשיב בסיפא

הוה טעמא משום חלילה רישא לאו

(ל) תום' ד"ה האונן וכו׳ משמע לישנה טבילה אין הערב שמש ונמ: (כ) בא"ד אחר תמיד של ממתינין כיון דכתיב עליה גבי עולה ימינה: (ג) כא"ד ורכותא נקט דהכיאוהו דאע"ג שחרית כל"ל וחיבת דאם את החדש וכו': (ה) בא"ד להשתמש בדוך לצורד חוליו מאילו וכו׳ מגיא הר"י סייעתא מהא דאמר וכו׳ דאמרינז: (ו) בא"ד למלי יטמא ויטבול הא מיטמא יקתה הספר כנ"ל רקאי ומפי החמר כנ"ל וחיכם וקיימה ליה נמחק: (t) בא"ד ואי מטמאיו לי בעי הערב שמש וכר' אלא ולמי למף בצינורא של ע"ה לריך הערב שמש ועוד דקאמר לקמן שהיו מטמחין את הכהו השוכף הלכך: (ס) בא"ר יאמר הר"י דההיא דמטמאיו לכהן השוכף וכו' וכן נהסית דאמר בצינורא מיירי שמטמל חוליו וכו׳ וגם נשפופרת החמירו טפי וכו' לא משמע הכי

גליון הש"ם

אלא בכל יו"ט מיירי:

תום' ר"ה האונן ובו' והביא הר"ר אלחנן סעד ובו', מסיכות מטפח זה חה תעובר לורתו וילה לבית השריפה כך היא במחני פ"ז דשהלים משנה ג' ודברי מוס' ללע"ג:

ל) ונמיס לט, כ) (לקמן האונן ומחוםר בפורים צריבין מבילה לקדש אבל לא לתרומה. משמע לישנא טבילה (ל) אכל הערב שמש לא כדדייק לקמן (דף כנ.) בכלים הנגמרים והכי נמי משמע בזבחים בריש טבול יום (דף שנו) דקם דייק על הך משנה היכי דמי אי דאסח דעתיה מטמח שרן טמח מעלים הרי אם כן משמע דלה הערב שמש בעי וגם רש"י פי' כן החם דלה בעי הערב שמש והה דתנן החם טבול יום ותחוסר כפורים אין חולקין בקדשים לאכול לערב משמע דמחוסר כפורים בעי הערב שמש איכא למימר משום טבול יום נקטיה אבל

קשה לר"י דאתר בעירובין בפרק בכל מערבין (דף לב.) האשה שהיתה עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר טובלת ואוכלת בקדשים לערב והתם לא תני טבול יום וי"ל דלערב דנקט מיירי שאינה עומדת שם בשעת הקרבה אלא סומכת לה על חזקת ב"ד אוכלת לערב דחוקה אין ב"ד מתעללין וק"ל דלחמר חלות תשתרי שכן מלינו גבי עומר (מנחות דף סת.) הרחוקים מחלות ואילך מותרין לפי שאין ב"ד מתעללין ויש לחלק דהתם בקרבן לבור ממהר טפי לעשות עד חלות אבל קרבן יחיד ממתינין כל היום אבל טפי לא כדי שלא יכשל על ידם צד קמ"ל דחיישינן בהא וכי תיתא אחר תמיד של ערב תשתרי

שהאונן ומחוסר כפורים צרינין מבילה לקדש שהאונן אבל לא לתרומה: גמ' בקדש מ"ם לא א"ר אילא מפני שכבידו של כלי חוצץ והא מדסיפא משום חציצה רישא לאו משום חציצה דקתני סיפא ולא כמדת הקדש מדת התרומה שבקדש מתיר ומנגיב וממביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואחר כך ממכיל רישא וסיפא משום חציצה וצריכא דאי אשמעינן רישא הוה אמיגא היינו מעמא דלקדש לא משום כבידו של כלי דאיכא אבל סיפא דליכא כבידו של כלי אימא לקרש נמי לא הוי חציצה ואי אשמעינן סיפא הוה לא משום אמינא היינו מעמא דלקדש דקיטרא

משום חלילה דאי טעמא דתרוייהו משום חלילה ולאשמעינן דגבי קדש כל דדמי לחלילה פוסל בו ובתרומה לא פסלה אלא חצילה גמורה דאורייתא ליחני חדא מינייהו:

דתו לא תשתרי (ג) כיון דכתיבה עליה העולה ומינה ילפינן ג)עשה דהשלמה דאין מקריבין אחרי עולת החמיד בין הערבים כלום ויש אהדוקי

לומר דאיכא למימר שפעמים מאחרין החמיד עד הערב שמש כדאמריטן ריש מפלת השחר (ברכות דף כו:) שהולך וקרב עד הערב הלכך כיון שאין לו זמן קצוב מספקין לה בכל הספק אי נמי כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה שאמר ריש ממיד נשחט (פסחים דף נט.) שחטאת העוף קרב אחר ממיד הערב והכי מפרש הר"י בריש תמיד נשחט גבי מחוסר כפורים שטובל ואוכל בקדשים לערב דלא נקט ערב משום הערב שמש אלא לפי שאינו עומד לעולם על קרבנו כדפי׳ וסומך על חזקת כהנים וכן יש לפרש ההיא דכריתות בריש פרק מחוסרי כפרה (דף ח:) [גר] מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קנו הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב (ו) דרבותא נקט ואע"ג דאם הביאום שחרית תרוייהו לא יאכל עד הערב היכא דסומך על חזקה כדפרי׳ אבל ליכא למימר התם משום הערב שמש דלא לריך כדפרי׳ ועוד דלא מזכיר התם טבילה וגם לא מצינו מחוסר כפרה הצריך טבילה רק מחוסר כפרה דטומאה אבל בגר לא מצינו לו וכן תנן (פרה פי״א מ״ה) כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא (ד) הקדש וכו׳ אחר ביאתו מותר בכולן משמע כל שהוא מדרבנן מותר מיד בלא הערב שמש ומההיא דפרישים מירן הר"ר שמואל מראו"ס הא דתניא בפ"ב דבילה (דף יה. ושם) גבי מתני' דכלי שנטמא בולד הטומאה מטבילין אותו ביו"ט ואמאי והא בעי הערב שמש ותירן דכיון דולד טומאה דרבנן לא בעי הערב שמש והכי משמע בירושלמי דתרומות פ"ב גמרא המטביל כליו בשבת וכי מחקן מנא לכחחילה חני נפל כליו לחוך הבור מערים עליו ומטבילו כלומר ביום טוב ובשבח חרי אמוראי חד אמר בכלי שנטמח באב הטומאה וחד אמר בכלי שנטמא בולד הטומאה מחיב מאן דאמר בולד הטומאה למאן דאמר באב הטומאה אפי בחול הא טעון הערב שמש כלומר החינה לדידי דאוקימנא ליה בולד הטומאה שפיר דלא בעי הערב שמש אלא לדידך דמוקמית ליה באב הטומאה לריך ליה הערב שמש ולא חייא לאשממשי ביה רק בחול א"כ הוה ליה מטביל משבח לחול ומוקי לה ברולה להשממש(ס) לצורך חולין דטבול יום שרי בחולין בלא הערב שמש והשחת לדבריו מוקמי מתני׳ דביצה (שם) דאין מטבילין כלים שנטמאו באב הטומאה בכהן מיירי לאכול תרומה אי נמי באוכל חולין על טהרם תרומה ולא שרי בטומאה דרבנן רק ע"י הערמה גם שמעחתא דבילה ע"י הערמה מיירי ובאב הטומאה אפילו על ידי הערמה לא וכי שרי החם במתני' מדלין גדלי טמא והוא טהור מאליו הך הערמה עדיפא שפיר מאילו החזירו ריקן ואותה גירסא שפיר מייתי לה בירושלמי גם בפ"ב דבילה ןג"ו שםן כתוב בשיבוש בספרים אמנם הלעת הגירסא כמו שפי׳ ועוד היה מביא הר"י סייעתא דאמר בפרק האשה (פסחים דף 3:) אמר רב אין שוחטין חורקין על טמא שרץ דילמא פשע ולא טביל ואלו במחוסר כפרה אמר הסם שוחטין וחורקין עליו ולא חיישינן דילמא פשע דהואיל וטהור מעליא הוי מדאוריימא לא העמידו חכמים דבריהם במקום כרח לפוטרו בכך מפסח ושפיר שוחטין וזורקין עליו ואל תחמה דאמר בפרק הוליאו לו (יומא דף מה) גבי ר' ישמעאל בן המחית כהן גדול שחיפר עם נכרי בשוק ונתוה לינורא מפיו נכנס ישבב אחיו ושימש תחתיו ואמאי ליזיל וליטבול כיון דטומאה דרבנן הרי לא בעי הערב שמש החם י"ל כיון דחכמים שוינהו לנכרים כזבים לכל דבריהם החמירו בהן והלריכו הערב שמש ובלינורא דע"ה משמע לקמן (דף כנ.) בההיא דשפופרת דבעי הערב שמש דקאמר אמאי יטמא ויטבול הא מטמא (ו) וקיימא ליה ומאי האמר הא בטומאה המייתא לא בעי הערב שמש וליכא היכירא ואי מטמאין (1) בעי הערב שמש ושפיר איכא היכירא ללדוקין אלא ודמי דאף של ע"ה לרוך הערב שמש ועוד תכן (פרה פ"ג מ"ו) שהיו מטמחין כהן השורף את הפרה ותנים בתוספתחדי שהיו נוגעין בו כדפירש לעיל דבגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת ואיזה היכירא דלדוקין איכא כיון דלא בעי הערב שמש כדפרי׳ ותירץ הר"ר שמעון דעשאוהו כטמא מת בשביעי שלו כדלעיל הלכך אף הערב שמש בעי אך רש"י לא פירש הכי לקמן אלא פירש עשאוהו בטמא מת בז' שלו למימני ביה ראשון ושני ולא לענין הערב שמש והשתא קשה דמשמע דאיכא הערב שמש אף בטומאה דרבנן ואלו בההיא דכל הטעון ביאת מים משמע דליכא הערב שמש ואמר הר"י (ח) דמטמא כהן השורף את הפרה מיירי כדי שיהיה טמא לטמא חולין במגעו וכן בההיא [לינורא דע"ה ולינורא דנכרי שנחוה מפיון שמטמא חולין במגעו לפיכך בעו הערב שמש אך לישנא לא משמע שיטמא חולין במגעו בההיא דכהן השורף את הפרה וכן לקמן גבי שפופרת לא קאמר עשאוהו כטמא מת בו' שלו רק לענין הערב שמש ולא לענין לטמאות חולין במגעו והא דבעי הערב שמש איכא למימר דבפרה החמירו וגם בשפופרת טפי מבכלים הנגמרים דסגי להו בטבילה בלא הערב שמש היינו גבי חולין ותרומה לקדש ולא לחטאת וההיא דפסחים פרק אלו דברים (דף ע.) דאמר סכין שנמלא בי"ג שונה ומטביל אותה בי"ד שוחט בה מיד כלומר דמסחמא הטבילוה מאחמול כדי לעשות לה הערב שמש וכ"ח ליחוש דילמא נטמא בטומאה דרבנן דלא בעי הערב שמש ונטר ליה עד לפרא להטביל דהא הרא ספק דרבנן ולקולא ועוד דרגילות להטביל מאורחא דלמא מטריד כ"כ ולא טביל כ"כ וליכא לאחמוהי האי סכין שנמצא היכא אי בירושלים אפיי בי"ג נמי ואי הוך לירושלים אפי' בי"ד נמי לא כדאמרינן החם בשילהי פרק קמא דפסחים (דף ינו:) דהא י"ל דמיירי חוץ מירושלים אי נמי בירושלים ובגזייחא שאינו לא דרך ירידה ולא דרך עליה ובי"ד דאיכא הוכחא דאטבלה שריא והקשה הר"ר אליהו לפסול האי סכין בהיסח הדעת כדאמר לעיל שילהי פ"ב (דף כ.) דאמר לבי על הסל ולא על המגריפה ופסלינה ליה בהיסת הדעת ותירץ הר"י דלא שייך היסת הדעת לפסול רק דומיא דהתם שהיו בידו ואסח דעתיה הימנה אבל היכא שאין בידו כגון שאבד לא שייך החם היסח הדעת ליפסול "והביא הר"ר אלחנן סעד לדבריו מפרק וזי דשקנים מייגן דאתר החם נמלא בעורה אברים עולות חתיכות חטאות ומשמע שעולה נקריבה וחטאת התאכל ולא מיפסלה בהיסח הדעת והקשה הר"ר אלחנן מאי האי דקאמר לישנא דשונה ומטביל דמשמע שכבר הוטבל וחירץ לו הר"י דאפי הכיר בה שהטבילוה בעלים נמי מטבילין דאימא לא נשמרה בטהרה הואיל ואית ליה שהות כולי יותא ובההיא דבינה דאתריט כלי שנטמא בולד הטותאה מטבילין ואקשיטן הא בעי הערב שמש היה אותר הר"ר אלחטן דביו"ט שחל להיות בע"ש עסקיטן דיו"ט מכין לשבת הלכך מטבילין אפילי ליומא אחרינא אך לישנא דמחני לא משמע ליה אלא בכל יו"ט מיירי: דהיטרא

לקדש כו׳. ואמרינן מ״ט רמתניתיו א״ר משום חציצה פי׳ חיישינן שמא בבידו של כלי יש בו בקרקעית הכלי לו. וה"מ דחיישינו כולי האי לקדש אבל לתרומה לא חיישינן כולי האי. ומקשינו אי משום חציצה הא קתני לה לקמן מדת הקרש מתיר מטביל ומנגב כו׳ ופרקינן לעולם רישא וסיפא משום חציצה ואצטריך לתרווייהו דאי תנא מטביליז כלים בתור כלים בלבד היינו אומרים שזה מפני כבידו של כלי אבל התרת חבל אין צריך ואלו תנא מתיר ומטביל כלכד היינו אומרים משום שהקשר כמים ואין מים כאים לחוכו אכל כלים בתוך כלים אימא המים מצפים אותו ובאין עליו מכל

רבינו חננאל

ד"ה אין לך], ב) מקוואות

ב) וע"לן, ד) ולקמן כב:ן,

כ) ומילין לה:ן, ו) ולקמן כג.ן. ו) [כג: ד"ה והא ודף

כד. ד"ה מניון, ק) טהרות

פ"ח מ"ט,

הגהות הב"ח

(מ) גמ' משום דהיטרת

אהדוקי כצ"ל ותיבת במיא

נמחק: (ב) שם כשפופרת

הטל ותנן עיריכ: (ג) רש"י ד"ה עירוב וכו"

המחברן הס"ל ואח"כ

מה"ד אם יש וכו׳ של עור

כחללה ועוביה והד"ה:

(ד) תום' ד"ה דקיטרא

וכו' דהים ליה דחדא

ידעינן מאידך: (ס) ד"ה

אתרונות וכו' הקדש בגדי

אוכלי חוליו שנעשו

עטה"ק מדרם לקדש

בתרייתה וכו' דרבנן היא

דרכם דעומתה: (1) ד"ה

בתרייתה יכו׳ על גבי קרטבלא לאורייתה;

(מ) ד"ד כעוביה וכו' שמי

שהמית שכלבו אחת הדש

אחת מהם המים שנשניה

אינן מקודשין ואם היו

וקדש חתת מהן המים

שבשניהם מקודשים מדקחני סיפא או שהיי

המים כנ"ל יחיכת משמע

נמחק: (**ט**) בא"ד וכיוו

דבעינן רוחב סנקב מלא

מים וכו' דקאמר בגיטין

במסקנא דילמא לעניו

מקווחות: (י) בא"ר קתני בסיפא נתוספתה וכו׳

לסברת הפיכה היא לגבי:

המים לפין וכו׳

ומאי הוכחה: (1)

ותו קשה וכו׳ דלית

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

(6) דקיטרא במיא אהדוקי מיהדק אבל רישא

דמיא אקפויי מקפו ליה למנא לא הויא חציצה

צריכא רבי אילא למעמיוז דאמר רבי אילא

א"ר חנינא בר פפא עשר מעלות שנו כאן

חמש ראשונות בין לקרש בין לחולין שנעשו

על מהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא

לחולין שנעשו על מהרת הקדש מ"מ חמש

קמייתא דאית להו דררא דטומאה מדאורייתא

גזרו בהו רכנן בין לקדש בין לחולין

דלית להו דררא דטומאה שמדאורייתא

גזרו בהו רבנן לקדש לחולין שנעשו על

אמר מדסיפא הוי משום חציצה רישא

לאו משום חציצה ורישא היינו מעמא

יטביל

בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד (0 כדתנן

בעירוב מקוואות כשפופרת הנוד יכעוביה

על מהרת הקדש בתרייתא

לא גזרו בהו רבנן רבא

מחמין וצינורות

דקימרא במיא אהדוקי מיהדק. ומנגיב דמתניתין הוי משום חלילה כדפירש רש"י והא דלא עביד לריכותא ממנגיב משום דקים ליה (ד) דלא ידעינן מאידך ויש מפרשים דמנגיב טעמא אחרינא איכא משום שהמים חוזרים ומטמאין ליה ולא סלקא

טוש"ע י"ד פימן רא פעיף ד ג מיי שם הלכה ו טור יש"ע שם סעיף מ:

עין משפם

נר מצוה

א מיי׳ פרק יג מהל׳

אבות הטומאות ה"א:

ג ב מיי׳ פ״ה מהלכות

מהואות הלכה ה ה

רבינו חננאל ובהא ור׳ אילא שפירש

זה הפירוש וו לטע׳ ששם שתיהם לחציצה ומחשב להו חדא לפיכר תני עשר מעלות. ורבא דמוקים לה סיפא משום חציצה דרישא גורה גזרו שלא להטביל כלים כתוך כלים דחיישיני שמא יטבול מחטין וצינורות בכלי כשפופרת הנוד תני אחת עשרה מעלות. כי כל כשמותות בווד שיטור כשתי אצבעות שוחקות אחרים כדתנו במקואות פרק ו' השידה והתיכה 327 אלא אם כן נקוביו כשפופרת הנוד. רטוריה ורחללה אצבעות חוזרות למקומן הרואה שמטביליז כלים בתוך כלים לקדש שבפיו נקב מרווח כבי אצבעות שוחקות. ואמרינז מפני שהן כלים גדולין כגון סכינין וכיוצא בהן אבל מחטיז וצינורות של קדש שהן רקין לא בעי וקב כולי האי ואתי לאטבילי בנקב פחות מב׳ אצבעות כלים בתוך כלים לקדש כלל ווה חשבון המעלות מטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש זו אחת אחוריים ותוך ובית הצביעה לתרומה אבל לא לקדש הרי שתים הנושא את המדרס אבל לא את הקדש הרי שלש בגדי אוכלי תרומה מתיר ומטביל ומנגב גו ואחר הנגמרים כטחרה צריכה טבילה לקדש אבל לא לתרומה הרי ו' לרברי רכא ולרברי ר' אילא דתני להו לתרווייהו משום חציצה הווייו להו תרווייהו חדא לפיכך תני להו חמש ואמר דאלו נוהגין בין בקדש בין בחוליי שנעשו על טהרת

הקדש: כיון ראית להון

דררא דטומאה. פיי עיקר

בהן טומאה ובאין לעלות

ממנה וגזרו בהו רבגז

על טהרת הקדש אבל

חמש האחרונות שעדיין

. לא חלה טומאה עלייהו

. בקדש ואין נוהגין בחולין שגעשי על טהרת הקדש

ואלו הן הכלי מצרף מה

שבתוכו לקדש אבל לא

לתרומה. הרכיעי בקדש פסול. והשלישי כתרומה

היד מטמא את חברתה

לקדש אכל לא לתרומה. אוכלין נגובים

בידים מסואבות בתרומה

לא כקדש אונן

לא גזרו בהו. אמרנו שנשארו חמש

לפיכך

להו השקה משום מעלה דקדש וקשה למורי דחם כן לרבח הוי שנים עשר ולרבי אילא אחד עשר וי"ל רביעי בקדש לא חשיב ליה או לירוף לקרש אחרונות דאורייתא: להר״ר ולא לחולין בו'. תימה אלחנן דמוכח רב מרי לעיל באידך פירקה (דף יע:) ש"מ חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דתו מדלח קחני להו גבי מעלות כלומר בגדי אוכלי תרומה מדרס לחילין שנעשו על טהרת הקדש בגדי חולין (ס) מדרם לקדש ומאי הוכחא היא דילמא לאו כקדש דמו בעלמא ולענין מעלה זו הוו כקדש שכן מתניחין סבירא גבי ה' ראשונות כקדש דמו ואפ"ה לא חשיב לה גבי מעלות ושמא דלא קאמר הש"ס רק לענין הך מעלה לחוד: בתרייתא דלית בהו דררא דמומאה האורייתא

לקדש גזור ולא לחולין שנעשו על מהרת הקדש. וקשה לר"י דאמרינן בפ"ק דנדה (דף ו.) מעת לעת

שבנדה לקדש אבל לא לתרומה אי הכי לתנויי גבי מעלות כי קתני מילחא דאית ליה דררא כו' דלית ליה דררא דטומאה דאורייתא לא קתני ומאי קא משני ליה הא גבי בחרייתא חשיב הכא דררא דטומאה דרבנן וההיא דהתם דררא דטומאה דרבנן ווו וחו קשה מאי שנא הני בתרייתא דהכא דלא הוו לחולין שנעשו על טהרת הקדש והתם מסקינן דמעת לעת אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש

וריב״א היה מפרש דהתם לא מקשה וליתנייה גבי מעלות רק מקמייתא דגבי בתרייתא לא דמו דהתם אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש והכא דוקא לקדש ולא ימכן להר"י דאכתי לא קים ליה בהא כי פריך ליה עד דלמסקנא ועוד כי משני דלא דמי לקמייחא משום דלית דררא דטומאה אכתי תקשי ליה מ"ש דהתם לחולין שנעשו עט"ה והכא דווקא לקדש להכי נראה להר"י לפרש וניתנייה גבי מעלום או קמייתא או בתרייתא ומשני דליכא דררא דטומאה כלל אפילו דרבנן ולא דמי אף לבתרייתא דהא כי מטמינן לה מעח לעח קים לן דטהורה היחה ואל חחמה היכי מסקינן החם אף לחולין כיון דליכא דרוא דטומאה כלל לפי שרגילות הוא קצח שנעקר הדם לפני ראייתה לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו עט"ה ומכל מקום ליח להו דררא דטומאה החם כיון דבשעה דעסקה

שנטשו

מהרת הקדש

שלא

בטהרות אז אין שם ספק טומאה ואין לה להניח מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן: בתרייתא דלית להו דררא דמומאה דאורייתא. תימה להר"י הרי רביעי נקדט דקתני וטליטי נתרומה דהוו דאורייתא כדליתל בסוטה פרק כשם (דף כט.) ולקמן" אפרש בע"ה ודלא כפי׳ רש"י שפירש דהוי דרבנן רביעי בקדש ועוד קשה למורי

דרב נחמן אמר רבה בר אבוה דקתני גבי י"א מעלות לקמייתא כו' אחרונות לקדש דווקא אם כן סבירא ליה כל אלו דבתרייתא לית להו דררא דטומאה דאורייתא ואילו לקמן (דף כד.) שמעינן ליה דלירוף סל היי דאורייתא דמשני ליה למימרא דרבי חנין כגון שלברו על גבי (ו) קטבליא דאורייתא יש לו חוך מלרף אלמא הוי דאורייתא בכלי שיש לו חוך וחירץ הר"י כיון דלא שייך לחולין לא חשיב ליה דררא דטומאה והיינו שייכות דטומאה:

בעוביה ובחללה. פירש"י שתי אלבעות חוזרות למקומן והקשה ר"ת דתנוף" ומייתי לה פרק שני דגיטין (דף נוז. ישם) ובפרק בתרא דע"ז (דף עב.) הגלוק והקטפרס ומשקה טופח אינן חיבור הא טופח על מנת להטפיח חיבור ואומר ר"ת דבמים סגי בטופח על מנת להטפיח אבל בנקב בעינן ב׳ אלצעות אך קשה להר״י דתנן בפרק חמישי דפרה ומ״חן שתי שקחות שבאבן (ח) קדש אחת מהם מים שבשניה אינן מקודשות אם היו נקובות זה בתוך זה כשפופרת נוד או שהיו מים צפין על גביו אפי׳ כקליפת השום קדש אחת מהן מים שבשניה מקודשות משמע מדקתני סיפא או שהיו מים לפין על גביו משמע דבכותל בעינן שפופרת הנוד אפי ממים דדוקא בסיפא סגי כקליפת השום ותו תנן במסכת מקואות (פ"ז מ"ט) כותל שבין שתי מקוואות שנסדק לשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפיפרת הנוד ר"י אומר חילוף הדברים נפרצו זה לתוך זה על רום כקליפת השום ועל רוחב כשפיפרת [הנוד] כלומר שתי אלבטוח חוזרות למקומן וכיון דבטינן חלי הנקב מלא מים איכא טפי מטופח על מנת להטפיח וטוד אי מיחניא ההיא דנצוק וקטפרס לענין מקואות מאי האי דקאמר בגיטין (ש) ולענין מקואות ור"י הוא מכלל דמעיקרא לא מיחוקמא לענין מקואות ונראה לר"י דלענין השקה מיחנים דומים דרישה [מקל] שהוא מלח משקין טמאין כיון שהשיקו למקוה טהורה דברי ר' יהושע וחכ"א עד שיטביל את כולה הגלוק והקטפרס כו' ובסוף פרק שמיני דטהרות מיתני' אבל לענין מקואות מועיל כדאיתא לעיל (דף יע.) גבי שלש גממיות דטובלין בחחתונה וכי מוקמינן בגיטין [דילמא] לענין מקואות ור"י היא דאמר גוד אחים לא מצי לאוקמי כרבנן דלית להו טיפח על מנת להטפיח אפי׳ בגוד אחים וכ״ש בקרקע שוה דלעולם ליח להו חיבור עד שיהא כקליפת השום ברוחב שפופרת והכי משמע לישנא דידהו דלעולם לא הוי חיבור ועוד דאיכא למימר לר"י נמי לית ליה רק היכא דשייך גוד אחית אבל בקרקע שוה לא אמרינן ולעיל (דף יע: בד"ה במחמינה) פירשתי דנקט ובאמצעית ארבעים לרבותא דר"י דאע"ג איכא מ' סאה באמצעית אין טובלין בעליונה אי נמי רבותא דחכמים דאפי׳ הכי קחני (י) סיפא בתוספתא וחכ"א אין מטבילין אלא באמצעית אך חימה להר״ר אלחנן דסברא הפוכה דגבי השקה חזינן דקטפרס אינו חיצור בההיא דנלוק וקטפרס ולענין מקואות מהני כדאיתא לעיל גבי שלשה גממיות (שם) דטובלין בתחתונה דהוי חבור ואלו טופח על מנת להטפיח מהני לענין השקה ולענין מקואות בעינן מים צפין על גביו וחירץ הר"י דטומאה וטהרה והשקה הלכחא גמירי לה ולא בסברא חליא מילחא ועוד קשיא לו דגבי טופח על מנת להטפיח הוי חיבור להשקה ובמקואות בעינן מים לפין וכי קאמרינן דילמא לענין מקואות קאמר רולה לומר דלגבי השקה לא הוי חיבור ויש לומר דהוא הדין להשקה במקום דאיכא למימר גוד אחית הוי חיבור לרבי יהודה והא דנקט מקואות משום דאיירי ביה נקטיה ומיהו יש לחלק מעיקרא וליישב כל המשניות דבקרקע שוה היכא דליכא כותל כלל סגי בטופח על מנח להטפיח והיכא דאיכא נקב בכוחל בעינן כרוחב שפופרת הנוד ועל גבי כותל סגי כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד: ווע׳ תוס׳ יבמות טו. ד"ה עירובן:

אסדוקי מיהדק. וקרוב הוא להיות חולך: אקפויי מקפי ליה למנא. מניפות ומגביהות אותו: רבי אילא. דאוקים טעמא דרישא משום חלילה: לטעמיה. דחמר עשר מעלות שנו כחן חלו שבין חרומה לקודש ואנן י"א תנן ביה אלא הני תרתי דחד טעמא חשיב להו

כחדה: בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש. אף הן נמעלו יותר מן התרומה במעלות הללו: דררא דטומלה דאורייתל. חשש טומלה דאורייתא. כלי בתוך כלי אי איכא חלילה טומאה דאורייתא היא. אחוריים ותוך אף על גב דבכלי שנטמאו אחוריו במשקין דטומאה דרבנן היא עסקינן מיהו הא דאמור רבנן משקין מטמאין כלי משום גזרה דמשקה זב וזבה הוא כגון רוקו ומימי רגליו והני מטמאין כלי מדאורייתא ובטומאה דאורייתא אין חילוק בכלי שטף בין אחוריים לחוכו שבכל מקום שטומאה נוגעת בו נטמא כולו. נושא את המדרס נמי חשש טומאה דאורייתא היא כדמפרש בגמראדי מעשה היה שנפלה רלועת הסנדל לאויר חבית. בגדי אוכלי מרומה מדרם לקדש שמא ישבה עליהן חשתו נדה כי חשש טומחה דאורייתא היא. כלים הנגמרים כו׳ משום לינורא דעם הארדיי שמא זב

הוא: בכלי שאין כפיו כשפופרת הגוד. וההיא לאו טבילה היא שאין המים הנכנסין לחוכו חיבור למי המקוה ולא טבלו המחטין אלא במיעוט מים שבכלי ותכן כו' דלחו חיבור הוח: עירוב

מקוואות. מקוה חסר בלד מקוה שלם והלינור ביניהן המחברן: אם יש ברוחבו כשפופרת הנוד. כקנה שנותנין בפי הנוד של עור (נ): וכחללה

מוסף רש"י

עירוב מקואות. מקוה חסר שנלד מקוה שלם ומתערבים המים דרך חרין המהואות ולהכשיר החסר, כשפופרת הנוד. קנה שנותנים בפי הנוד שיהא שיעור חלל החריד כעוביה יכחללה של שפופרת. דהיינו כשתי אצבעות חוזרות למקומן. מתהפכות בחלל הנקב בריות (יבמות טו).

מאי

ומחוסר כפורים צריכין טכילה לקדש אבל לא לתרומה נמצאו מעלות הללו לד' אילא דמשרי להר

ה א מיי׳ פי״ג מהלכית

ב מיי שם הלכה מו:

ז ג ד ה מיי שם כלכה ל

טוש"ע י"ד סימן רא סעיף

ת ו מיי׳ שם פ״ג הלכה

מטמחי משכב ומושב הלכה

ב ז מיי שם פיים

משכב ומושב הלכה א:

ח חיי' פי"ל חבלי וודום הלכה ב ועי' שם בכ"מ

טוש"ע ח"מ סימן לד סעיף

:12 יא טיכ מיי׳ פכ״ג "

הלכה א:

רבינו הננאל (המשר)

מכילה עד שיהי המיח

מעורביז מה שבמקות

כשפופרת הנוד. ואם איי

שם זה השיעור הדלי כיוי שהיה טהור חולק המים

כמיז כותל בתוד המקוה.

ואוקימנא לדר׳ אילא

ידרבא כתנאי ומקשה

מ״ט לא חיישינו לתרומה

אלא מטהרינן ובקדש

לא מטהרינן דגזרינן

בקדש שמא יטבול מחטיז

וצינוריות בכלי טהור

שאין בפיו כשפופרת הנוד

בתרומה נמי נגזור יפריק

רבא כי מטהריגן בחטבלת

כלין בתוך כלין בתרומה

לחבירים מטהריגן דידעי

ולא אתו לאטבולי ככלי

שאין בפיו כשפופרת

. הנוד. ומקשינו אי הכי

קדש נמי נשרי ונימא

לחרד שריוז ליה דידט

ולא אתי למיטעא. ופרקינן

בקדש חיישינן דלמא חזי

ליה עם הארץ דטביל כלי בתוך כלי שבפיו

כשפופרת הנוד. ומקשינן

תרומה נמי נגזור משום

עמי הארץ. ופרקינן בכלי

שאומר ע״ה אני הטבלתיו

בתרומה איז מקבליי

הימנו לפיכך לא אכפת

לי. אי הכי בקדש נמי לא

נקבל מיניה ונטהר כליז

הנטכלין בתוך כלי בקדש

כמו שמטהרין בתרומה. ופרקינן אם לא נקבל

קושרין איבה על החכירין

שיאמרו וכי אנן אין

אנו מבני ישראל שאינכם

מאמינים אותנו. אי חיישת

משום איבת ע״ה אפילו

בתרומה ניחוש. ופרקינן

בתרומה אין חוששין אם לא יקבלה הכהן

חבר ממנו דולך ונותנה

לע"ה כהן כמותו אבל

אלא לחבר ועלתה משום

איבת ע״ה לא מטהריז

כלים בתוך כלים לקדש

אפילו לחברים ור יוסי

הוא ד**חיי**ש לאיבה של

מהלכות טומאת מת

מטמאי

מהלכות

כו ים׳ יב מהלכום

ופ"ג מכלכות מהיאות סלכה כו ופ"ו הלכה ת

אבות הטומאות ה"א:

לו מקומות פ"ו מ"ב (וע"ם וכתללה ועוביה. והן ב' אלבעות חוזרות למקומן שאדם יכול לגלגל בר"ם וברמנ"ם ונתר"ט), ב) [במשנה דמקוחום חימה דלי שהוא מלא ולכד כתב הכ"ש דהת דתיתת כתן הית ברייתה ע"ש ולפ"ד הר"ש ים לגרום הכח דמניח חבו היא גופא צ"ע מ"ט לא הביא הש"ם המשנה), ג) (תיספתה פ"ג), ד) עדיות פ"ח מי"ד, ה) (נמשנה איתא כדכרין, ו) כלים פ"י מ"א. ז) ואמרו להם כנ"לן, ח) ולעיל כא.ן,

בו ויורד לבור כדאמרינן במסכת

ע"ו (דף נו:) שלא החזיר גרגותני

לגת: טהורין. אף לקודש. ורבא

לטעמיה דחוקי טעמח גזירה משום

כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד ובסל

ובגרגותני ליכא למיחש להכי: לא

עלמה לו עכילה. שעשחן כב׳ מקוחות

ואין שיעור לא כזה ולא כזה אע"פ

שהמים מחברן בין אויר הנלרים אין

זה חיבור: דהה הרעה כולה מחלחלה.

והמים הנובעין כאן באין מנהר גדול

ולא חשבינן כמחובר דבעינן מ' סאה

במקום אחד: והני מילי. (כ) דאמרינן

המטביל בכלי שאין בפיו כשפופרת

הנוד טמאים בכלי טהור שלא היה

הכלי החילון לריך להטביל: אבל. אם

הוא לריך להטביל: מיגו דסלקא

עבילה לגופו של כלי. ליעהר תוכו

ע"י מים הנכנסין דרך פיו דכטומאתו

כן טהרתו סלקת נמי טבילה לכלים

שבתוכו: הרי אלו טהורין. לתרומה

ולא חלק בין פיו רחב לפיו קלר: ואם

לא מכל כו'. כדמפרש לה ואם אין

לריך להטבילו: המים המעורבים.

הגהות הכ"ח

ט) ולעיל כח:ו,

(א) גב' ומים המעורגיו. ב"ב כלומר או מים המעורבין בשניהם לריך . כשפופרת הנוד (3) בש"ר ד"ה והני חילי הא לאמרינן: (ג) ד"ר על טהרת יין ושמן ומוחר לקבל מידם: (ד) תום' ד"ה לקמן דקאמר והני מילי:

גליון הש"ם גמ' שלא יהא כל אהד ואהר הולך. עי' מוי"ט רפ״ה דפרה:

למקוה ואתה בא לטהר על ידיהן רבינו חננאל כלים שבתוכם עד שיהו מעורבין דרך לחרתי משום מעלה אחר פה רחב כשפופרת הנוד: והא דר' משום חציצה עשר ולרבא אילא. דאוקים טעמא משום חלילה איכא בין לר׳ אילא ובין וסל וגרגותני נמי כשאר כלים דמו רבא איכא בינייהו סל והמטביל כלים לתוכן אינן טהורין וגרגותני שמילאן כלים לקודש ורבא דאוקיש טעמא דמתני׳ והטבילו שרבי אילא סבר כבידן חוצץ ואין טכילה משום עירוב מקוחות והח בסל עולה להן ורבא סבר כי וגרגותני ליכא למיחש וטהורין תנאי אמריני איז מטביליו כחוד היה: למאן קאמרינן חברים. למי כלים כגון כוסות בכוסות או כוסות בקערות או אנו אומרים הוראה זו שלא יטביל כלי קערות בקערות וכיוצא בתוך כלי לחבר דחילו עם החרץ לח אמי קמן למשאל הלכך לתרומה שפיהן צר וחיישינן דלמא אחי לאטכולי במי שפי: ליכא למיחש דהא מידע ידיע שיעור עירוב מקואות ולענין כבידו של כלי שוחכות אכל מל הוכנונוי פומייהו רויחן טוכא לא נמי אם כבד הוא מגביהין אותו: א"ה קודש נמי. על כרחך מחני׳ דקתני וגרגותני פחות פומייהו אבל לא לקודש בחבר עסקינן דאי מכ' אצבעות ואזרא ע"ה מי ליית לך ומי אתי קמן למשאל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן טהורין מקוה טעמה: מרומה נמי חזי ליה. ישרחל עם הארץ ומטביל ומשתמש בו תרומה כסל וגרגותני המוכל שם לא עלחה ואח"כ נותנה לכהן: לא מקבלינן. לו טבילה מפני שחולקת תרומה מעם הארץ אלא בשעת את המים ואינן נמצאין הגיתות והבדים שהכל מטהרים את מ׳ סאה במקום אחד. ואי אמרת האיכא נקבים כליהן ע"פ חכמים כדתנן ולקמן דף קטנים שהמים מבצבצין כד:) עברו הגיתות והבדים והביאו לו בהן כמו נביעת מים חבית של תרומה לא יקבלנה ממנו: דהא ארעא כולה חלחלי על טהרת יין ושתן. (י) לקבל מידם יין מתלחלא ובעינן עד לנסכים ושמן למנחות כדתנן במתניתין דאיכא מ' סאה במקום אחד וה"מ לו בסל (לקמן דף כד:) חומר בתרומה וגרגותני שהן טהורין אכל שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן: ובונה במה. בשעת חיסור הבמות להטבילו מנו דמלהא להו טבילה סלקא נמי טבילה ומקטיר לשמים: כר' יוסי. דאילו להני כלין דבגווייהו כמו הדלי דתני במקואות פ״ו דלי שהוא מלא בלין והטבילן הרי אלו טהוריו אם לא טבל מעורכין כשפופרת הנוד ותריצנה הכי אם לא טבל

בתוך חללו ב' חלבעות לכל לד הוי עירוב ומטבילין אף כלים והאי נמי חשש טומאה דאורייתא היא: גרגוסני. סל גדול מאד שכו מסננין היין בעת הבליר ונותנין אותו תחת קילות הגת והיין מסתנן

מאי איבא בין רבא לר' אילא. קשים למורי סיכם בינייהו טובם כלי חיצון כשהטביל כלי בתוך כלי לתאן דתוקי לה תשום חלילה שייך בין בחילון בין בפניתי ולחאן דתוקי תשום גזרה שאין בפיו כשפופרת הנוד ליכא למגזר רק בפנימי דבחילון ליכא למגזר

דבכל ענין טהור והכי משמע לקמן(ד) ה"מ בכלי טהור אבל בכלי טמא מגו דמהניא טבילה לחילון מהני לפנימי ותירץ לו הר"ר אלחנן דמתניתין בחילון טהור ופניתי טמא וכן משמע לישנא דקתני מטבילין כלי בתוך כלי הלכך לא שייך ביה טעמא דכבידו של כלי לגבי חיצון וגם רבא מוקי לה הכי בסמוך דקאמר והני מילי בכלי טהור והיינו מתניתין דמיתוקמא הכי ומיהו רש"י מפרש במתניתין מטבילין כלי בחוך כלי בששניהם טמאים ולא נראה דהא אפי׳ בכלי שחין בפיו כשפופרת הנוד חם היו שניהם טמאים מהני שפיר דמגו דסלקה לחילון והשתה לפי סברת רש"י איכא למימר דמלי למימר הכי איכא בינייהו חיצון אלא כח דהתירא עדיף ליה דחשכח אף בפנימית סלקא טבילה:

אכא שאול אומר לתרומה וכו'. ל"ע אמאי לא שרינן בעבר והטביל והטבילן קאמר בעבר: שלא יהא בונה במה לעצמו ושורף פרה לעצמו. להח לכך נאמנין ע"ה על שמירתה והכי תנים בתוספתם דחגיגה ר' יוסי פומר

הכל נאמנין על שמירתה: לא מקבלין מינייהו. רש״י פירש דבשעת הגיתות נאמנים לפי שחבירים מטהרין כליהן עברו הגיתות והבדים אמרינו דלא מהימו ול"ג דפותח בחביתו לא התירו אם לא סופו משום תחילתו כדקחשיב ליה בפרק קמא דבילה (דף יא:) ואם היו טהורים בדין בלאו הכי נמי משתרי אלא משמע דחכמים ורבי יהודה שוין בטהורים כל ימות הרגל לחוד וכן משמע בש"ס (לקמן דף כו.) כל ישראל כאיש אחד חברים נעשו כולם חברים ברגל והכי משמע

כמאן מקבלין סהרותא מע"ה ברבי יוםי. הר"ר אלחגן אומר דקיימא לן כרבי יוסי וחיישינן לאיבה לפיכך מזמנינן עכשיו בכל ע"ה אף על גב דאמרינן בברכות (דף מו:) אין מומנים על ע״ה וגם רב מנשיח בר מחליפה לה רצה לומן עליהם והר"י מפרש דלא כל הרוצה ליטול את השם להחזיק לעצמו כחלמיד חכם שלא לזמן על ע"ה בידו ליטול ואין אנו מחזיקים

ניתוש לשאלה. נ״ע מאי סלקא דעתך דהאי מקשה פשיטא דבעי טבילה משום מגע עם הארץ:

כנום

שמאי כשמיהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו לעצמו לרבנן לא מקבלינן כדאמר בפסחים בפ׳ אלו עוברין (דף מט:): **וניסוש לשאלה**. לא נטבול כלי בחוך כלי לחרומה דלמא חזי עם הארץ ועביד הכי ואנו שואלין את כליהן ומשמשין בהן: דמנן. במתני׳ דשיילינן מנייהו: כלי חרם מליל על הכל. אם מוקף למיד פחיל באהל המח. א"נ המח בביח וטהרות בעלייה וארובה פתוחה מן הבית לעלייה והושיבו כלי חרם בפתחה וכלי חרם חולך בפני הטומחה דחינו מטמח מגבו ומניל על כל מה שבעלייה: שהוא טמא כו'. הכלי הזה היה טמח מתחילתו קודם שנתנו ע"ה על פי הארובה: ו**הלא טיהרסם אוכלין ומשקין שבחורו.** אם היה מוקף צמיד פחיל באהל המת והיא היא: 1175123

וצריך להטכילי, כמים מעורבין הן שאין כלי שמא חוצץ ועלתה טבילה לכלי. ואם הדלי טהור שאין צריך - כלים מהם מטבילינן להו אי הכי עד דאמרי ב"ה. והלא טהרתן אוכלין ומשקין שכתוכו לימרו דמטבלינן

במה לעצמו ושורף פרה אדומה לעצמו

אמר רב פפא "כמאן מקבלינן האידנא

סהדותא מע"ה כמאן כרבי יוסי וניחוש

לשאלה דתנן סכלי חרם מציל על הכל

יידברי ב"ה ב"ש אומרים ייכאינו מציל אלא

על אוכלים ועל המשקים ועל כלי חרם

אמרו להם ב"ה לב"ש מפני מה "אמרו

ב"ש 'מפני שהוא ממא ע"ג ע"ה יואין כלי

ממא חוצץ אמרו להם ב"ה והלא מיהרתם

אוכלין ומשקין שבתוכו אמרו להם בית

וכחללה בשתי אצבעות חוזרות למקומן סבר לה כהא דאמר ר"נ אמר רבה בר אבוה אי"א מעלות שנו כאן ישש ראשונית בין לקודש בין לחולין שנעשו על מהרת הקודש אחרונות לקודש אבל לא לחולץ שנעשו על טהרת הקודש מאי איכא בין דרבא לדר' אילא איכא בינייהו סל וגרגותני שמילאן כלים והמבילן למ"ר משום חציצה איכא למ"ר משום גזירה שמא ימכיל מחמין וצינוריות בכלי שאיז בפיו כשפופרת הגוד סל וגרגותני שאין בפיהן כשפופרת הנוד ליכא ואזרא רבא למעמיה דאמר רבא סל וגרגותני שמילאן כלים והמבילן מהורין ומקוה שחלקו בסל וגרגותני הטובל שם לא עלתה לו מבילה דהא ארעא כולה חלחולי מחלחלא ובעינן דאיכא מ' סאה במקום אחד יוהני מילי בכלי מהור אבל בכלי ממא מיגו

דסלקא מבילה לכוליה גופיה דמנא סלקא להו נמי לכלים ראית ביה "דתנן "כלים שמילאן כלים והטבילן יוזרי אלו טהורין ואם לא מבל מים המעורבים עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד מאי קאמר ואם לא מבל ה"ק ואם אינו צריך להמבילו (6) ומים המעורבין עד שיהו מעורבין כשפופרת הנוד והא דרכא ודר' אילא תנאי היא דתניא מיסל

וגרגותני שמילאן כלים והמבילן בין לקודש בין לתרומה מהורין אבא שאול אומר לתרומה אבל לא לקודש אי הכי תרומה גמי למאן קאמרינן יחברים חברים מידע ידעי א"ה קודש נמי חזי ליה ע"ה ואזיל ממביל תרומה נמי חזי ליה ע"ה ואזיל מטביל לא מקבלינן מינייהו קודש נמי לא נקביל מינייהו הויא

ליה איבה תרומה נמי הויא ליה איבה לא איכפת ליה דאזיל יהיב ליה לכהן עם הארץ חבריה ומאן תנא דחייש לאיבה רבי יוסי היא דתניא א"ר יוסי מפני מה יהכל בתוספתא בסיפא: נאמנין על מהרת יין ושמן כל ימות השנה כדי "שלא יהא כל אחר ואחר הולך ובונה

עלמנו כמלמיד חכם לעניו וה:

עדותו של ע"ה. ומקשינן ותוב וניחוש לשאלה דלמא שאיל חבר כלי מע״ה לא שאיל, והא מדתנינן כשטיהרת את הכלי טיהרתו לך ולו אלמא שאלו חברים מהם.

רכא כי שאלינן

א) מש"כ רביני וה"מ בשל וגרגומני ליע דהא כשל וגרגומני לעולם יש בהן כשפיפרת הגוד וחותר לטבול בהם אף אם הן טהורין ועיי רש"י ד"ה וה"מ ול"ע.

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

בלום משגיח בך. פרש"י אבל כלי שטף ישמע שפיר ויטבול וחימה היא למה ישמע בזה טפי מבאוכלים ומשקין ואי משום דלית להו טהרה במקוה משקין מאי איכא למימר הרי יכול להשיקן ועוד כי מסקינן דמטבלינן להו ואי לצורכן למה יטבול להו

טפי מכלי חרם אלא נראה לפרש כלום משגיח בך לפיכך לא ישאול לעולם אבל לא על כלי שטף שישאלם מהם ולעולם טמאין לחברים:

ממא מת הואה ג' ושביעי. בהני דלעיל דקאמר כי שיילינן מטבילין ח) ודנפלה מעפורת ממנו ובבנות כותים (נדה דף לג: ושם) שטבל ודרם חבגדי חבר דלח טמאו אלא משום עם הארץ ולא חיישינן אטומאת מת כיון דלא שכיחי לא גזרינן ליה:

ואמבילה לא מהימני והתניא נאמן עם הארץ לומר בו'. פרש"י כיון דאמר השואל ממנו לריך להטביל אלמא לא מהימן אטבילה וקשיא להר"ר אלחנן מאי פריך ליה ממתני׳ דנאמן אטומאת מת הא ע"כ לא קאמר השואל לריך להטביל רק טומאת ערב אבל טומאת ז' לא קאמר דכלי לז' לא מושלי אינשי כדמסיק וחירן מורי דקאי אהא דקאמר נהדרו ב"ה לב"ש דמטבילין לכלים ומסיק דלא דמי דכיון דמטמא בית שמאי מטעם שאין כלי חרם מציל מטומאת אהל א"כ בעי הואה ג' וו' ואם נשחמש בכליהם נאמן שהם נאמנים להציל על הכל שלא נטמאו במת ואמטו להכי פריך אטבילת טמא מת לטהרת כליו בטבילה ממגע טמא מת דקאמרת שבשאר טומאות מטבילין לפי שהוא טומאת ערב אבל הכא בעי הואה לכך לא אהדרי תו ב״ה לב״ש דלא מהני מידי טבילה לדברי ב"ש דחיישינן בכלים שלח הציל עם הארץ אותו מטומאת אהל ולהכי פריך למימרא דלא מהימו לומר שהצילם מאהל והא חניא

נאמן כו': עליו שהחמדת חומר עליו בתחלתו הקלת בתוספתא תניא טבילת מת:

שנטמא אחוריו במשקין. דמדאוריים׳ אין אוכל ומשקה מטמא כלי ורבנן הוא דגזור משום משקה זב חבה כדאיתא בנדה (דף ונו ועבוד ביה רבנן היכירא לגביה

לעצמו מהרנו אבל נמהר את הכלי שמהרתו לך ולו תניא 6א"ר יהושע בושני מדבריכם ב"ש אפשר יאשה לשה בעריבה אשה ועריכה ממאין שבעה וכצק מהור פילוגין מלא משקין [לוגין] ממא מומאת שבעה ומשקין מהורין נמפל לו תלמיד אחד מתלמירי ב"ש אמר לו אומר לך מעמן של ב"ש אמר לו אמור אמר לו כלי ממא חוצץ או אינו חוצץ א"ל יאינו חוצץ כלי של עם הארץ םמא או מהור אמר לו ממא ואם אתה אומר לו ממא כלום משגיח עליך ולא עוד אלא שאם אתה אומר לו ממא אומר לך שלי מהור ושלך ממא וזהו מעמן של ב"ש מיד הלך ר' יהושע ונשתמח על קברי ב"ש אמר נעניתי לכם עצמות ב"ש ומה סתומות שלכם כך מפורשות על אחת כמה וכמה אמרו כל ימיו ייהושחרו שיניו מפני תעניותיו קתני מיהת לך ולו אלמא שאלינן מינייהו יכי שייליגן מינייהו מטבליגן להו אי הכי ניהדרו להו ב"ה לב"ש כי שאלינן מינייהו ממבלינן להו ייםמא מת בעי הזאה ג' וז' ומנא לז' יומי לא מושלי אינשי ואטבילה לא מהימני והתניא ינאמנין עמי הארץ על מהרת מבילת ממא מת אמר אביי ל"ק הא בגופו הא בכליו רבא אמר אידי ואידי בכליו ולא קשיא הא ראמר מעולם לא המבלתי כלי בתוך כלי והא ראמר המבלתי אבל לא המבלתי בכלי שאין בפיו כשפופרת הגוד והתניא ינאמן. עם הארץ לומר פירות לא הוכשרו אבל אינו נאמן לומר פירות

> מתוך בסופו. פירש רש"י תחילתו הזאתו סופו טבילה ולא ילטרך עוד לחזור ולטבול וצ"ע דנילף מק"ו מה כלים שחין נחמן על טבילתן נחמן על הואתן גופו שנאמן על טבילתו אינו דין שנאמן על הזאתו ואמר מורי דעד כאן לא מהימן בהזאת כלים אלא כשבא לפנינו ואמר שלא נטמאו במת דלא שכיח אבל אם בא להזות אינו נאמן אפי׳ בלא גופו ותניא נמי הכי בתוספתא ע"ה שבא להזות מזין עליו ועל כליו אחר ג' ימים י"מ תחילתו בא להזות סופו אומר הזיתי אך היה להם למיגרס טהרת מת ואילו

לא הטבלתי כלי בתוך כלי מעולם (אבל) לומר הטבלתי כלי בתוך כלי שפיו רחב כשפופרת הגוד אינו גאמן. ואקשינן ואגופיד

מי מהימז. והתניא חבר שבא להזות ואמר היום יום שלישי הוא לטומאתי מזיו עליו מיד. ע״ה שבא להזות איז מזיו עליו עד שיעשה שלישי ושביעי בפניני. יפריק אביי מחוד חומר שהחמרת עליו בתחלחו שאין מזין עליו עד שיעשה שלישי

טהרת טבילות טמא מת ופריק אביי כי תניא ההיא דנאמן בגופו וכי אמרינן דאינו נאמן בכליו. רבא אמר הא והא בכליו. והא דתניא נאמן כדאמר טבלתי כלי בתוך כלי מעולם וכי האי שאלינן מינייהו לתרומה. אבל אם אמר הין כלי בתוך כלי הטבלתים והוה בפי הכלי רוחב כב׳ אצבעות שוחקות כי האי גוונא לא מקבלינו מיניה אפילו בתרומה. וכרתניא נאמז ע״ה לומר פירות הללו לא רוכשרו כלל כלומר לא ניתנו עליהן מים מעילם אבל אין נאמנים לומר הוכשרו אבל לא נטמאו הכא נמי נאמן לומר

לטלמו טהרנו. הוא יאכלם שהרי החברים בדלין מהן וממגען ובלאו הכי מאכנו טמא: טהרם לך ולו. שמא משאלנו ומשמש בו: אשה לשה בעריבה. בעלייה זו: כלום משגיח עליך. לפיכך טהרו לו ב"ש אוכלין ומשקין וכלי חרם שאין להן טהרה אלא שבירתן

ואם באת לאוסרן עליו לא ישמע לך אבל בכלי שטף ישמע לך ויטבילנו: מעבילין להו. שמא הטבילם כלי בתוך כלי: ואשכילה לא מהימני. דאמר השואל ממנו לריך להטביל: בגופו. מהימן: והסניא. בניחותא: לא הוכשרו. לא נראו לטומאה: חבר שבא להוות. ואמר ראוי לקבל הואה ראשונה שכבר עברו ג' ימים לטומחתו שהיום יום ג': מתוך חומר שהחמרה עליו במחילה. כשבא לפניד להואותיו ולא האמנתו הקלת עליו בסופו להאמינו על הטבילה לפי שהוא מהר בטבילתו שלא יצטרך לו עוד: כלי שנשמחו חחוריו. כלי עץ חו של מתכת קאמר שמטמאין מגבן: כמשקין. דטומאה דרבנן היא דמדאורייתא אין אוכל ומשקה מטמא כלי שאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה וגזרו חכמים שיהו משקין מטמאין כלי לפי שיש משקה שהוא אב הטומאה ומטמא כלי מן התורה כגון רוקו של זב ומימי רגליו הלכך הואיל וטומאה זו מדברי סופרים אחוריו טמאין ושאר תשמישין שבו טהורים דעבדו רבנן היכר להודיע שטומחה זו מדבריהם ולח ישרפו עליה תרומה וקדשים כך היא מפורשת במסכת נדה פ"ק": אוגנו. שפתו הכפולה ללד חוץ וראוי לתשמיש: אונו. כגון אוון החבית: וידיו. כלי שיש לו בית יד כגון מחבת: נטמה תוכו. אפי׳ בטומאה דרבנן כולו טמא: שלובטו. שאוחז בו ומושיטו לאחרים: וילבט לה קלי. תרגום ואושיט לה: נקיי הדעת. אסתניסים: לובטין. מטבילין אוכלין בחרדל או בחומן שחוקקין בשולי הקערה בית קיבול לעלמו וגובה לו סביב ונותנין שם חומץ וחרדל: אין להן אחורים. אין חילוק (א) להם של אחורים ותוך אלא משנטמא אחד מהן הכל טמא בין לקדשי בנדול י לקדשי המקדש בין

תרומה. הנאכלת בכל גבול א"י:

שנעשו על טהרת קודש קאמרת.

וע"י משנתך זו הוזכרתי דבר ששמעתי

מרבה בר חבוה רביה דרב נחמן:

דלמח.

האי קדשי גבול חולין

הדעת יצובעין תני רב ביבי קמיה דר"ג כל הכלים אין להם אחורים ותוך אחד קרשי המקרש ואחד קרשי הגבול א"ל קדשי הגבול מאי נינהו תרומה והתגן אחורים ותוך ובית הצבימה לתרומה דלמא לחולין שנעשו על מהרת הקודש קאמרת אדכרתן מילתא דאמר רבה בר אבוה אחת עשרה מעלות שנו כאן שש ראשונות בין לקודש בין לחולין שנעשו על מהרת הקודש אחרונות לקודש אבל לא לחולין שנעשו על מהרת הקודש: הנושא את המדרם נושא את התרומה אבל לא את הקודש: קודש מאי מעמא לא למשום מעשה שהיה ראמר רב יהורה אמר שמואל מעשה באחד שהיה מעביר חבית של יין קודש ממקום למקום

ונפסקה כי היכי דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים כדאמרינן פרק אלו מומין (בכורים דף לח. ושם): בוקום שנקיי הדעת צובעין. פרש"י חוקקין בשולי הקערה בית קיבול והגובה סביב ונותנין בתוך הקיבול חותץ וחרדל והקשה הר"ר אלחנן א"ל לתרומה תטמא כולה כיון דאיטמי החקק מי גרע מתוך חוכו ולריך לדחוק ולומר דהכי פי׳ המתני׳ אחורים ותוך הלביטה אם נטמא אחוריו לא נטמא חוכו ובית הלביטה נטמא תוכו ובית הלביטה נטמא אחוריו א"כ לפירוש זה רב יהודה אמר שמואל ורב אסי חלוקין הן בפירוש המשנה ול"ע: ונפסקה

הוכשרו אכל לא נטמאו ואגופו מי מהימן

והתניא יחבר שבא להזות מזין עליו מיד

עם הארץ שבא להזות אין מזין עליו עד

שיעשה בפנינו שלישי ושביעי אלא אמר

אביי מתוך חומר שהחמרת עליו בתחילתו

הקלת עליו בסופו: "אחורים ותוך: מאי

אחורים ותוך כדתגן סיכלי שנטמא אחוריו

במשקץ אחוריו ממאץ תוכו אוגנו אזנו וידיו

מהורין נממא תוכו כולו ממא: ובית הצבימה

וכו': מאי בית הצביטה א"ר יהודה אמר

שמואל מקום שצובטו וכן הוא אומר יויצבט

לה קלי רבי אסי א"ר יוחנן מקום שנקיי

לא לקדש נטמא תוכו נטמא כולו. בית הצביעה ל) פירש ר׳ יוחנן מקום שנקיי הדעת שותין בו והוא אצל אזן הכלי שאין דרך בני אדם ליגע בו בי דרך בני אדם להטות הכלי ולשתות מכנגד אזנו מפני שאוחזין אותו באזניו ונקיי הדעת משניו ואין שותין ממקום שכל אחוריים ותוך מפורש בכלים פרק כ״ה כל הכלים יש להם אחוריים ותוך מפורש בכלים פרק כ״ה כל הכלים יש להם אחוריים ותוך כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין כו". פי" כי הכרים והכסתות משתמשים בהן באחוריהם כשינה שישינים עליהן . ומשתמשין עוד בתוכן כדרך אמתחת שמכניסין בתוכן כלים אחרים או תבן וכיוצא בו וישינין עליהן. ותנן נמי כל הכלים יש להן אחוריים ותוך ובית הצביעה ד' טרפון אומר לעריכה גדולה של עץ. ד' עקיבא אומר לכוסות. ד' מאיר אומר לידים טמאות וטהורות. א"ר יוסי לא אמרו אלא לידים הטהורות בלבד. כיצד היו ידיו טהורות ואחורי הכוס טמאין ואחוו בבית

מ) ומוספחם דמהלית פ"הו. ב) ואהלית פ״ה מ״דו, נ) ושם במשנה ולהמו כנ.ו. כלים מכ"ה ח"ו ודה ז: בכורות לח., ו) ועי׳ פירוש ז) ודף ו:ן, מ) ולעיל כ.ן,

הגהות הב"ח (ħ) רש"י ד"ה אין להם אחוריים אין חילוק של אחוריים -616

מוסף רש"י

לוגין מלא משקין. כלי חרם המציל את המשקין שבתוכו ואין מניל כל כלי שעף, שהלגין טמאין טומאת שבעה והמשקין טהורין . לקמן כו:: כלי שנטמאו: אחוריו. נכלי שטף קאמר דאינו כלי חרם אין מטמאין אפילו בטומאה מגכן לאורייסא (ברכות גב). במשקין. אין לך משקה שאינו כאשיו לעומאה. שאף אם נגע נשני עשאוהו מכמים מחלה num_ אחוריו טמאין. אף על פי שחין אדם וכלים מהכלין טומאה מן התורה אלא מאב העומאה, גזרו חכמים שיהו משקין מטמאין כלים מפני שמליני משקה שהוא אב העומאה לעמא אדם וכלים מה"ת, כגון זובו של זב ורוקו ומימי רגליו, גורו על כל המשקין טמאין שיטמאו כלים שם. תוכו אוגנו. דהיינו בית קבול התחחון שיושב עליי. ל"א אוגנו היינו שפתו בכורות לת - שפתו הכפולה ללד חוץ הראוי לתשמיש וברכות גב". אזנר. זהו מה שעושין בחביות של מרם לבית אתיוה שקורין מנשי"י ובבורות שם: למו אחן החבים שקורין אנש"א **כלע"ו** וברכות שם), **וידיו**. כגון כלי חרם שעושין לו זכב למחוריו למחיז כו בבודות שוו) או: כלי שיש לו יד כגון וכבבות שתו. מסבת טהורין. דכיון דטומאה זו דרבנן היא עבדו בה היכרא דלידעו דמדרבנו היא כי היכי דלא לשרוף תרומה וקדשים והקילו בה,

רבינו חננאל (המשך) ושביעי בפנינו הקלת עליו להיותו נאמן. ועלתה שמועה זו כרבא שאמר אין מטכילין כלי בתוך כלי לקדש מעלה היא . לקדש גוירה משום כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד. והן אחת עשרה מעלות: מעלה שניה אחורים ותוך הצביעה לתרומה אבל לא משקין טמאין באחורי הכלים או בבית הצביעה שלהן והוא מקום שתופסו באצבעי תוכו של כלי טהור. ואם יש בתובו בתוכו קדש נטמא וזהו שאמרו כלי שגטמאו אחוריו במשקין אחוריו טמאין. תוכו אוגנו אזנו

וכו מפורש בככורות יבוכות

.]00

ל) עי' בערוך ערך בית לבע.

מהלכות טומאת מת הלכה ד:

עין משפם

נר מצוד

רג ג ד מיי׳ שם הלי ה: יד ה מיי׳ פי״א מהלכות פרה הלכה א: בו ו מיי׳ פי״א מהלכות

מטמחי משכב ומושב הלכה יב: בו ז מרי פט"ו מהלי טימאת אוכלין הלכה

"ו ח מיי׳ פי״א מהל׳ פרה אדומה הלי ב: יח טי מיי׳ פרקו מהל׳ אבות הטומאות הלכה ב ווו ופייב שם הלי ב ופי"ג מהלכות כלים הלכה

ל: ב ל מיי פרק י"ב מהלי שאר המומאר הלכה ג:

תורה אור השלם ו. וייאמֶר לָה בעו לְעֵת האבל גשי הלמ ואכלת מו הלחם וטבלת פתר בַּחמֶץ וַתֵּשֶׁב מִצְּד הַקּוצְרים וִיצְבָּט לָה קַלִּי ותאכל ותשבע ותחר:

⇔∞€ רבינו הגנאל להו ופריק התם לא יכלי

למימר דמטבילין להו דבטומאת משום מטהרתו אלא צריך נמי . הזאה שלישי ושביעי וכלים לשבעה יומי לא מושלי. זה שהיה רבי יהושע אומר בוש אני מדבריכם ב"ש שהיו אומרים אין כלי ע״ה טהור אלא לגבי אוכלין ימשקיז וכלי חוס בלבד אבל כלי ע״ה הנוגע בו טמא מכלל שהכלי עצמו טמא ומצא אשה שלשה בכלי ע״ה האשה והכלי נמצאו רברים הללו בלא טעם וכשפירש לו אותו ואמר לו כי טעמי של ב"ש מפני שבל כלי ע"ה בחוקת טומאה הן ואע״פ שהז צמיד פתיל וכלי שטף בתוכן כלי מתכת וכיוצא כהן שנמצא זה הכלי כיוו שהוא צמיד פתיל חוצץ בפני הטומאה אינו מציל דכיון דבחזקת טומאה הוא קיי"ל אין כלי טמא חוצץ וכי תאמר אי הכי אפילו אוכלים ומשקין נמי ליהוו טמאין. אמר לך ב״ש אוכלין ומשקין דלעצמן הוא מפני שהוא צריך לאכול אתם אם תאמר לו אינם טהוריז אינו מקבל ממד שאני (אני) וכליי טהורין . מכם הלכד אוכליו ומשקין דלעצמו הן שאין חבר מתארת אצל ע״ה ואינו אוכל ממטעמיו ואם אוכל אתם והם טמאין . דינו מסור לשמים אכל בכלים שאנו שואלים מהם חיישינן ומחזקינן להו מהימז בטהרות. חזר רי יהושע ואמר נעניתי לכם עצמות ב״ש כו״. ומקשינן וכי ע"ה אם יאמר כי אני הטבלתי הכלים הללו אינו נאמן דאמרת כי שאלינן מינייהו מטבלינן להו.

באותה שעה אמרו הנושא את המדרם

נושא את התרומה אבל לא את הקדש אי

הכי תרומה נמי "הא מני "ר' חנניה בן

עקביא היא דאמר לא אמרו אלא בירדן

ובספינה וכמעשה שהיה מאי היא דתניא

סבלא ישא אדם מי חמאת ואפר חמאת

ויעבירם בירדן ובספינה ולא יעמוד בצד

זה ויזרקם לצד אחר ולא ישיטם על פני

המים ולא ירכב ע"ג בהמה ולא על גבי

חבירו אלא אם כן היו רגליו נוגעות בקרקע

אבל מעבירן על גבי הגשר ואינו חושש

יאחד הירדן ואחד שאר הנהרות ייר' חנניה

בן עקביא אומר לא אמרו אלא בירדן

ובספינה וכמעשה שהיה יימאי מעשה שהיה

דאמר רב יהודה אמר רג מעשה באדם

אחד שהיה מעביר מי חמאת ואפר חמאת

בירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב

בקרקעיתה של ספינה באותה שעה אמרו

לא ישא אדם מי חמאת ואפר חמאת ויעבירם

בירדן בספינה איבעיא להו סנדל ממא

סנדל מהור מהו חבית פתוחה חבית סתומה

מהו עכר ונשא מהו ר' אילא אמר אם עבר

ונשא ממא רבי זירא אמר דעבר ונשא מהור:

יכלים הנגמרים בטהרה כו': דגמרינהו

מאן אילימא דגמרינהו חבר למה להו

מכילה אלא דגמרינהו עם הארץ נגמרין

בשהרה קרי להו אמר רבה בור שילא אמר רב

חבר יומשום צינורא דעם הארץ דנפל

אימת אילימא מקמי דליז.מריה הא לאו

מנא הוא אלא בתר דגמריה מיזהר זהיר

בהו לעולם מקמיה דגמריה יודלמא בעידנא

דגמריה עדיין לחה היא מבילה אין יהערב

שמש לא מתני' רלא כר"א דתנן משפופרת

שחתכה לחטאת ר"א אומר יטבול מיד ר'

יהושע אומר יממא ואחר כך ימכול והויגן

בה דחתכה מאן אילימא דחתכה חבר למה

לי מבילה ואלא דחתכה עם הארץ בהא

לימא ר' יהושע יטמא ויטבול הא טמא

וקאי ואמר רבה בר שילא אמר רב מתנה

אמר שמואל לעולם דחתכה חבר ומשום

צינורא דעם הארץ דנפל אימת אילימא

מקמי דליחתכה הא לאו מנא הוא ואלא

בתר דחתכה מיזהר זהיר גה לעולם מקמי

דליחתכה דלמא בעידנא דחתכה עדייו

לעולם דגמרינהו

מתנה אמר שמואל

אבות הטומאות ה"ג:

פרה אדומה הל' ב:

הטימאית

בא ב מייי פייי מהלכות

כלכה ג: בג הוז חמיי שם

לבד ט מיי׳ פ״ח מכלי

בה י מיי שם הלכה יד:

הלכה ו:

פרה אדומה הלי טו:

ג (מיי שם הל"גן: בב ד מיי׳ פי״ב מהלי

אכות

א) תוספתא דפרה סופ"ט, ב) פרה פ"ט מ"ו יכתות קטו:, ג) (שנת ס:), ד) יצמות קטו:, ה) פרה פ"ה מ"ד. ו) יומא ב. ע"ש ובחים כא. פרה פ"ג מ"ו. ו) נ״א, ה) נד״ה מטמאין רגליו נוגעות בקרקע. משום מעשה וד"ה להולים מחרי ד"ה נשלמא], **ט**) [נמדבר יט], י) נייקרא ידן, כ) נכנ"ד כתוב הוה קאי קמיה], חביתו ופקקה בסנדלו], מ) (פרה פי"ל מ"ל], ג) [נדל"ל לעשותה בטבו"י להוליא מלג הלדוקים האומרים שלריך לעשומה], ד"ה שכל ומוספות סוכה לו. ד"ה נפל יתוספות חולין ע: ר"ה עמחה ותוספות נדה ע) [נתוספות יומא נ. ד"ה להוליא הביאו ממשנה דפרה מ"ג מ"ח חמכו כו' ל"ט קנתן, כ) דפרה פ"ג, ל) שייך

> גליון הש"ם תום' ד"ה לעולם וכו' ונ"ל דידים שניות. עיין לעיל דף כ ע"א תוספות ד"ה נימא:

לע"ב, **ק**) ול"ל בפ"ב דמגילה

ב. נד"ה ולאן,

רבינו חננאל צביעתו אינו תושש שמא נטמאו ידיו באחורי הכוס היה שותה בכוס שאחוריו טמאין אינו חושש שמא שבפיו משקה מאחורי הכוס חזר ונטמא את הכוס. קומקומוס שהוא מרתיח אינו חושש שמא יצאו משקין מתוכו וחזרו ונגער באחוריו לתוכו: כלי הקודש אין להם אחוריים ותוך ואין להם בית הצביעה כר אבוה אחת עשרה מעלות שנו כאז שש ראשונות שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא הקדש: מעלה שלישיח הנושא את המדום נושא את הקדש. ואמרינז מכדי לא נגע קדש אמאי לא. ואמרינן משום מעשה שהיה שהיה אחד מעביר חבית של יין קדש ממקום סנדלו ונטלה והניחה על פי החבית ונפלה לאויר החבית ונטמאת החבית באותה שעה אמרו הנושא את המדרס לא ישא את הקדש ומתניתין רבי חנניה כן עקביא היא דאמר אין גוורין אלא כמו המעשה שהיה ומעשה שהיה בחבית של הקדש . היה ולא בחבית תרומה לפיכך לא גזרו על התרומה ומאי היא ר' חנגיה כן עקביא דתניא (רבי חנניא) כן עקביא אומר לא אסרו אלא כירדז . ובספינה כמעשה שהיה מאי היא דאמר רב מעשה באחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת כירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעכירם בירדן וכספינה. ומיכעיא

ונפסקה רלועה של סנדלו. מדרס הזב היתה ונטלה בידו ומתוך כך נפלה לאויר החבית: ר' חנניה בן עקביא. דאמר כל מקום שגזרו חכמים על דבר על מעשה שהיה לא גזרו אלא כדוגמח המעשה וכאותו דבר הלכך בקודש היה מעשה ובקודש גזרו: ולא

יעמוד בלד וה. של נהר: אא"כ

שהיה בספינה כדלקמן וכל ספינה מהלכת באויר וגזרו על האוירות כולן: אבל מעבירן על הגשר. הואיל ורגליו נוגעות בו: אלא כירדן. ולא בשאר נהרות אבל משיטן על פניו ועומד בלד זה ויזרקס ללד אחר: כזית מת פחוב. והאהילו עליו ונטמאו: איבעיא להו סנדל טמא. הא דאמרת דגזרו עליו שלא ישא קודש עמו: **סנדל טהור מאי**. מי גזור סנדל טהור אטו טמא או לא: **חבים פתוחה.** ודאי גזור עליו חבים סתומה מאי: ומשום ליגורא דעם הארץ. שמא ניתו עליה רוק מפי עם הארץ כשחבר אוחז בו: הם לחו מנם הוח. ולח ליטמח בכך: עדיין לחה היא. ומטמאה משום שמא זב הוא ובמסכת נדה (דף נד:) מכן הזוב והרוק מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין: לחטאם. לתת בתוכו אפר פרה: יטבול מיד. שכל תשמישי פרה העשויין בכלי המקבל טומאה טעונין טבילה וקודם שיעריב שמשו ישתמשו בהן לפרה כדלקמן": יו[מטמאין היו כו'. נוגעין היו בו שרךן: להולים מלבן של לדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היסה נעשים. ולרבנן טבול יום כשר בה דנפקא להו מריבויא דקרא והזה הטחור על הטמאשי טחור מכלל שחוא טמא לימד על טבול יום שכשר בפרה מכדי בטהור עסקינן ואתי דכתיב לעיל מיניה ולקח אזוב וטבל במים איש טהור (במדבר יט) למה לי למיהדר ולמיכתב והזה הטהור ליכתוב והזה על הטמא אלא טהור כל דהו ואשכתן טבול יום דאיקרי טהור דכתיבי ורחץ במים וטהר: יעבול מיד. ואין לריך לטמאה טומאה אחרת שהרי טמאה ועומדת כדמפרש ואזיל: למה לו טבילה. וכיון דאין לה טומאה אין היכר ללדוקים בטבול יום שבה: בשלמה לר' יהושע. המלריכה לטמא היינו דאיכא היכר ללדוקין שהרי טימאוהו טומאה גמורה הלריכה הערב שמש וכאן ישתמשו בה טבולת יום הוי היכר: אלא לרבי אליעור. שחינו מלריכה אלא טומאה זו: אי אמרת בשלמה בעלמה הלריכו הכמים הערב שמש. בעלמה בטבילה כלים הנגמרים בטהרה ודלא כמתני' היינו

דהכא לא מצרכינן לה איכא היכירא: לחה היא בשלמא לר' יהושע היינו דאיכא היכירא לצדוקין דתנן יימטמאין היו את הכהן השורף את הפרה להוציא מלכן של צדוקין שהיו אומרים במעורכי שמש היתה נעשית אלא לר"א אי אמרת בשלמא בעלמא בעינן הערב שמש היינו דאיכא היכירא לצדוקין אלא אי אמרת בעלמא לא בעינן הערב שמש מאי היכירא לצדוקין איכא אמר רב עשאוה

חוששין אותה טומאה מה שנוגעין בו עכשיו ולא מעלה של פרה מה שלא נגעו בו כל ז' מ"מ הכל רואין לדברי חכמים שמגע ע"ה מטמח ונגעו בו ביום ח' שיש לטשוחה בטבול יום:

טעשאוה בממא מת בו' שלו. כלומר לגמר הואה וכי חימא א"כ טבילה לא לבעי איכא למימר דאף לאחר הואה בעי טבילה כדמפרש ור"ת] שבפ"ג דמגילה דשתי טבילות יש אחת לפני הואה ואחת לאחר הואה:

ונפנוקה רצועה של סנדלו. אע"ג דגני טומאה כחיב כלי

בפרק חלו קשרים (שבת דף קיב.) חביי ב) קא חזיל בתר רב יוסף איפסיק ליה רצועה דסנדלא ומוכחא דאסור לטלטלה אלמא לאו מנא הוא לריך למימר כגון דנשתייר בהך רצועה דאיכא מנא דהדיוט ונפסקה רצועה של סנדלו ונמלה והניחה יכול להחזירו ומיהו בירושלמי מצינוט ע"פ חבית ונפלה לאויר החבית ונטמאת

והאי רצועה לאו כלי הוא מדלא שרינן ליה לטלטל

ונפסקה סנדלו: לא ישא אדם מי חמאת. ואפילו רבנן דלה בעו כמעשה שהיה מ"מ לא אחמור מיהא לקדש רק לחטאת: מת תחוב בקרקעיתה של ספינה. והא לאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף נג.) מי חטאת שנטמאו מטהרין שכן נדה מקבלת הואה היינו בשאר טומאות

בטומאת מת נפסלו: לעולם דגמרינהו חבר. הנוהג

לאכול על טהרת קודש משום לינורא דע"ה איכא שאינו אוכל על טהרת הקדש רק על טהרת תרומה שטהרתה טומאה היא אלל הקדש ואי אין לינורא דחבר טמא מוקמינן ליה בע"ה ממש והיה קשה למורי אמאי מוקמינן הכי לוקמי אפי׳ בחבר עלמו וניטמה מחמת הצינורה דמשקה נינהו וניטמא הכל מחמת הידים דשניות הן °ונראה לו דידים שניות הן אין להם דררא דאורייתא רק דרבנן וידים מטמא כלי ומשקה דרבנן והוה ליה מעלות בתרייתה ולא קמייתא:

מבילה אין הערב שמש לא. מדלא תנא בהדיא וכי מימא א"כ הייתי אומר דלתרומה טבילה מיהא בעיא וי"ל דליכא למטעי בהכי דח"כ לימא בהדיא לריכין טבילה לתרומה והערב שמש לקדש.

הר"ר אלחנן: שחתבה שפופרת והא דאמרי' (יומא ב.)

כל מעשיה היו נעשין בכלי גללים כלי אבנים כלי אדמה והכא שפופרת של עץ הויא וכן מנן יש ללוחית שהניחה מגולה ומנחה מכוסה וסתם ללוחית של חרם התם דוקא בשעת עשייה בתוך ז' ימים לפי שהיו מקילים לעשותהי במעורבי שמש היו מחמירין בה שאר חומרות דלא לזלולו בה אבל בשאר ימים אין לחושם:

מממאין היו את הכהן חשורף מכש"י את הפרה. נוגעים היו בו שרץ אך בתוספתא לא משמע ליה רק במגע עלמו לחוד והכיש תניא בתוספתא כל ז' ימים היו אחיו הכהנים רגילין לפרוש הימנו וביום השמיני היו נוגעים בו ומטמאין אומו וחחרין ומטבילין אומו ונעשית בטבול יום ח"ל התוספתאם מעשה בלדוקי הכהן שביקש לשרוף את הפרה והיה רולה לשורפה במעורבי שמש ושמע רבן יוחנן כן זכאי וסמך ידיו עליו ואמר לו אישי כ"ג כמה נאה לך להיות כהן גדול ירד וטבל כו׳ נהי שאין הלדוקין

מוסף רש"י

ובספינה. משום מעשה שהיה בירדן ובספינה ונטמאו כדאמרינן (יבמות קטו:). ויזרקם לצד אחר. של נסר, דהיינו נמי דומית דספינה שפורחין בארר על פני המים (שם). ולא ירכב ע"ג בהמה. בתיך המים, דהיינו נמי דומיה דספינה, שהחדם יושב במהומי הנישחו יספינמו נוטלמו ומוליכמי. יספינה פעמים שהיא גוששת ונוגעת כקרקע (שם). אלא אם כן היו רגליו. של עליון נוגעות במים נקרקע (שם). על גבי היא והאדם המעבירו הולך כל שעה ברגליו יאינו דומה לקפינה (שם). לא אסרו אלא בירדן ובספינה. ולם גער ועחר נהרות, דגדרה שגזרו מחמם מחורע אין להם לגזור אלא מעין המאירע (שבת ס:: תחוב ובאביל בכלי של מי מטאח עליהן ונטמחי (יבחות שם).

רבינו חננאל (המשך) והחטאת קדשי קדשים אלו כולן השנויין בסוף פרק של מעלה מזה כולן מעלה אחת הן חשובין. בגדי ע"ה וכגדי הפרושין ובגדי אוכלי תרומה כולז מדרס לקדש וכ״ש זולתם: מעלה חמישית שבקדש מחיר מטביל קושר ואח"כ ומנגב שהחבל הקשור בכלי חיישינן משום חציצה לקדש אבל בתרומה קושר נימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות שאינן נהדקות בקשירה והמים באין בהן כ״ש חבל שאינו נהדק כל כר והמים בעלמא: מעלה ששית כלים הנגמרין בטתרה צריכין טבילה לקדש אכל לא לתרומה אוקימנא כגון שגמרה חבר ומשום שמא נתזה צינורא של רוק מפי ע"ה קודם שיגמרו וגשאר אותו הרוק לאחר שנגמכו. ואמאי אוקימנא הכי למפשט ומשום) דמקמי גמירתן לא מקבלי דמקמי גמירתן טומאה ובתר גמירתן חבר מזהר זהיר כהו לו ונתזה צינורא של רוק מפיו עליהן ונשאר הרוק עליהן לח. וצריכין טבילה ולא בעו הערב שמש מדלא מפרש במתניתין הערב שמש אלא טבילה בלבד. ואמרינן נימא מתניי דלא כר׳ יהושע דתנינן שפופרת שחתכה למי חטאת רבי אליעזר אומר

יטבול מיד. ר' יהושע אומר יטמא ויטבול. ואוקימנא בשחתכה חבר ומשום ציגורא דע״ה דחיישיגן דלמא חיכף לחתיכה יגע בה ע״ה ונחן רוק מפיו ונשאר לח על שפופרת זו אחר חתיכה ומשום הכי מצרכינן להטכילה וסבר בעלמא צריכה הערב שמש והכא משום דהוא לנבי מי חטאת אינה צריכה הערב שמש. וכיון דסבר בעלמא כי האי גוונא צריכין הערב שמש נמצאת משנתנו דלא כר' יהושע. ואמרינן בשלמא לר' יהושע היינו דאיבא היכירא לצדוקין דאפילו אם נטמאת אינה צריכה הערב שמש לגבי חטאת ומשום הכי דייקינן מינה דקתני יטמא ויטבול וטהורה מיד ולא בעינן הערב שמש. כדתנן מטמאין היו הכהן השורף את הפויה מפני הצדוקין שלא יהו אומרין במעזרכי שמש היתה נעשית. פי׳ אלא היו מטמאין אותו והיה יורד וטובל ומיד

לז התינח לא ישא אדם . סנדל טמאה בידו ובידו האחרת יין קדש. סנדל טהור מאי גזרו טהור אטו טמא אי לא. התינח חבית פתוחה דחיישינן שמא תכנס רצועה באוירה ויטמאנה. חבית סתומה מאי גזרו סתומה אטו פתוחה אי לא. ועוד אמרינו עבר ונשא המדרס והקדש ולא הגיע זה לזה ולא טימא מאי ופשטנא בכולו ר' אילא אומר עבר ונשא טמא. ר' זירא אומר כיון שבריא לן שלא נגע טהור. וכיון דמעלות מדובנן נינהו קיי"ל כל בדרבנן . עבדינן כדברי המיקל: מעלה רביעית בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש. פי׳ הכהנים הטהורים לאכול התרומה בגדיהם מדרס למי שמבקש לאכול הקדש. ובגדי אוכלי הקדש מדרס לכהן אוכל חטאת כי הקדש קדשים קלים נ) [פסחים יע.], ג) [עיין

מוספות מנחות כד. ד"ה

שאין וכו' ונד"ה לירוף דאורייתאן, ד) פסחים שם

יימל מח. ועדיית פ"ח

מ"ח], ה) [הוכחה זו לח

מצאמי וכן נשאלתי מהגאב"ד מהר"י ול"לן,

ו) נועי׳ מוס׳ יומא מו: ד״ה

כי פליגין,

תורה אור השלם

ו, והישב על הכלי אשר

שב עליו הוב יכבס

בגדיו ורחץ במים וטמא

2. כַּף אָחַת עַשְׂרָה זְהָב

עד הערב:

מלאה קטרת:

בו אבגמיי פ״ל מהלכות פרה אדומה כלכה טו:

בז ד מיי' פ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב פל״ם: בח הו מיי פרקי"ב

לבות מהלי שאר הטומאות הלכה ז: כמ ז מיי׳ פי״ג מהל׳ פרה אדומה הל' ה:

רבינו חננאל

עושה הפרה אלא לר׳ אליעזר אי אמרת בעלמא נמי לא בעי הערב שמש הכא בשפופרת גבי לצדוקין איבא ופריק ר׳ זירא עשאוה לשפופרת זו כטמא שרץ חילוף כל הכלים הנגמריז בטהרה הערב שמש וזו להוציא מז הצדוקיו לא הצריכוה אי הכי דשפופרת זו כטמא שרץ היא לא חותכה ומטבילה וטעון טבילה פי החותכה נמי בעי טכילה. ואסיקנא אלא עשאוה לשפופרת וו כטמא מת ביום שביעי שלו דלא בעי הזאה ובעי הערב שמש. ומקשינן איני דלעלמא כלין הנגמרין משום חששא דלמא ניתוה צינורא מפי ע"ה עליה ונשארה לחה עד אחר גמירתה ולגבי מי חטאת עשאוה לשפופרת שחתכה למי חטאת כטמא מת כשכיעי שלו ומשום הכי מטבלינן לה. והתניא לא חדשו דבר בפרה בלומר לא החמירו בפרה משאר טמאות דעלמא. ופריק אכיי מאי לא חרשו שלא אמרן קורדום מטמא מושב משום חומרא דפרה אלא כיון דעלמא לא הוי קרדום מטמא מושב לגבי כדתניא והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא. לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו. בקדש ובחולין שנעשו על טהרת הקדש וכדרב נחמן נוהגות בקדש ואין נוהגות בחולין שנעשו על טהרת הקדש: מעלה שביעית הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה. יא"ר חנין צירוף זה מן התורה שנאמר כף אחת עשרה זהב וגר כיון שכתיב כף ידענו שהיא אחת אחת דכתב רחמנא למה לי אלא ללמדר שכל מה שבכף אחת. ומותיב רב כהנא הוסיף והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתו שפסל כולו. והא מדרבנן היא מדקתני רישא העיד ר׳ שמעון בן בתירא על אפר חטאת שנגע

יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו. כפרק ר"ע (שנת דף פד: ושס) עביד ק"ו ומה פכין קטנים שטהורים בזב כו׳ שאין להם תוך הראוי למגע בשר בזב טמאים במת מפץ שטמא במדרם אינו דין שטמא במת והקשה הר"ר אברהם מכל הכלים

> ליעבד ק"ו שאין בני מדרס כדאמרינן הכא עמוד ונעשה מלאכתנו טמאים במת מפן כו' ועוד השה לר"י ליעבד ק"ו מכלי חרם גדולים שטהורים אפי׳ פתוחים במדרס הזב כדאיתא בפרק ר"ע (ג"ז שם) [דיליף מדכתיב ובמדבר יט) וכל כלי פתוח חשר חין למיד פתיל עליו בטומאת מת משתעי קרא מפץ כו׳ וי״ל דלא דמי דכל הכלים הא דלא מטמאו מדרס לאו משום דכלי הן אלא משום דלאו בני מדרם נינהו דלא שייך שם וכן כלי חרם גדולים דטהורים במדרם וטמאים בשאר טומאת הזב התם משום טומחת מת ושרץ [בתור] רחמנא תליא דאיתקש לשק כל כלי עץ אבל טומאת מדרס לאו מטעם תוך הוי אלא מטעם מיוחד לישיבה הלכך מפץ שמטמא מדרס והוא דינו לא יטמא במת כיון דלית ליה חוך אבל השתא עבדינן ק"ו מפכין קטנים שטהור בהם מגע והיסט שישנן בכלל גדולים ושייך ביה מטעם תוך והכא טהור מטעם גזרת הכתוב דכיון דלא שייך ביה מגע בשר הוב גם מגע שערו ומעיינו לא שייך ביה ושוו אפ״ה הן לטומחת מת כגדולים כ"ש דמפן שיש שם גם עומאה דוב כגון מדרק שיטמא במת ותו לא שייך לחלק שכן

מיוחד לישיבה דהואיל ומהני בו יחוד ישיבה דלא שייך לפכין קטנים מטעם תוך ואפ"ה יהו טמאים מדרס הזב הוי הק"ו גמור הואיל ולית להו טומאת תוך דשייכא בהו. הר"י:

שאם נגע מבול יום במקצתו. הקשה הר"ר נסים גאון דמשמע

הכא דנחקדשו בכלי מדמהני בהו לרוף ואילו בשילהי פרק

עשאוה כממא שרץ אלא מעתה לא תממא וקתני הוסיף ר"ע אמר ר"ל משום בר קפרא

אדם אלמה תניא "חותכה ומטבילה מעוז מבילה ואלא יעשאוה כממא מת אי הכי תיבעי הזאת שלישי ושביעי אלמה תניא חותכה ומשבילה שעון שבילה שבילה אין הואת שלישי ושביעי לא אלא עשאוה כממא מת בשביעי שלו והתניא מעולם לא חידשו דכר בפרה אמר אביי שלא אמרו קורדום מטמא מושב כדתניא יוהיושב על הכלי ייכול כפה סאה וישב עליה תרקב וישב עליה יהא ממא ת"ל והיושב על הכלי אשר ישב עליו יממא מי שמיוחר לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד וגעשה מלאכתנו: הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה: מנה"מ יא"ר חנין ידאמר קרא יכף אחת עשרה זהב מלאה קמרת הכתוב עשאו לכל מה שבכף אחת מתיב רב ייכהנא יהוסיף ר"ע הסלת והקטרת והלבונה והגחלים שאם נגע מבול יום במקצתו פסל את כולו והא דרבנן היא ממאי מדקתני רישא העיד רבי שמעון בן בתירא יעל אפר חמאת שנגע הממא במקצתו שמימא את כולו

פעמה הדם. דהה טמה שרך לחו הב הטומאה הוא ואינו מטמא אדם שלא מצינו טומאה לאדם וכלים הנוגעין בטמא שקיבל טומאה מאחרים חוץ מטמא מת שנאמר והנפש הנוגעת תטמח עד הערב ובמדבר יטו: כטמה מת. כחילו נטמח במת שמטמא אדם: לא חידשו דכר בפרה. אע"פ שעשו בה מעלות הרבה בשביל הולזול הזה שהיו מטמאין כהן השורפה לעשותו טבול יום לא חידשו בגורות מעלותיה דבר שאינו מלוי בשום מקום ואם כשאמרת שעשו בה כלים הנגמרין בטהרה כטמא מת הכי אין לך חדוש גדול מזה: שלא המרו קורדום מטמה מושב. כלומר לא נתנו טומאה בפרה לכלי שאינו ראוי לטומאה כגון לומר קורדום שאינו מיוחד לישיבה ואינו נעשה

דלא עשאוה אלא כטמא שרך: לא

אב הטומאה במושב הזב (כ) בפרה אבל בכלי הראוי לקבל טומאה חידשו בה לעשות שאינו נוגע במת כנוגע הכפורים במת: מרקב. חלי סחה: חשר ירושלמי: (2) ישב. מדלא קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד מוסף רש"י לישב שם תמיד: הוסיף ר"ע כו'. והיושב על הכלי. ה"ג רישא קתני העיד ר"ש על אפר חטאת

> שנגע טמא במקלתו פסל את כולו: לכונה וגחלים. אע"ג דלאו אוכל נינהו חיבת הקדש מכשרתן לטומאה:

> טשאוה כטמא שרץ. לעולם בעלמא לא בעי הערב שמש ר"א לכלים

הנגמרים בטהרה ואפ"ה איכא היכירא לפי ששפופרת של חטאת

שאן כאילו נגעו בשרץ לענין מנין ראשון ושני הלכך אי לאו

דפרה נעשית בטבולי יום זו היתה לריכה הערב שמש: אלא מעחה.

פסל את כולן. לפי שהכלי מלרפן יחד. והך עדות מדרבנן היא מדקתני רישא על אפר חטאת כו' וההיא ודאי על כרחך דרבנן היא דאי מקרא דר' חנין ליכא למילף אלא קדשי מזבח אבל אפר פרה לא:

טרף בקלפי ביומא (דף מד: ושם) נתפזרו לו קב גחלים מכבדן לאמה והיכי מכבדן הא מפסיד בקדש וחירך דבירושלמי דמכילחין מוקמי לה (ד) בשל יום הכפורים ההיא דהכא חה לשון ירושלמי ר' יוסי בר חנינא בשם ר' יוחנן מפני מה אומרים שירי מנחות מחברין את עלמן מפני שנזקקו לכליין ר' אחא אומר בשם ר"ל יודעים היו שכלי שרת מחברן מה באו להעיד על הסלחות על הלבונה ועל הקטורת ועל הגחלים ניחא סולת קטורת ולצונה גחלים מאי א"ר בון תיפתר בגחלים של יוה"כ שבמה שהיה חותה היה מכניס אבל של כל יום לא כההיא דתנן נתפור ממנו קב גחלים מכבדו לאמה ומיהו הר"י היה מפרש הירושלמי הכי גחלים מאי כלומר למה פוסל את כולם כיון שיש הרבה שאינו לריך ומוקי לה בשל יוה"כ דהכל לריך וה"ה דמלי לאוקמי במחתה של כל יום אלא משום דלא פסיק ליה אי מחתה של כסף שחוחה בה קדושה אי לא וכלי שרת מחברן משמע כל כלי שמכניסין דומיא דלבונה וקטורת וכ"ת הא אמרינן בסמוך דמדרבנן מיהא אפילו שאינו לריך לכלי כלי נמי מלרף איכא למימר היינו למ"ד לירוף דאורייתא אבל למ"ד לירוף דרבטן לא יועיל כלום והשתא דאתיטן להכי גם מה שהקשה הרב ר' נסים יתכן דכלי אינו מלרף רק הראוי לו ומה שאין לריך לו בו ביום אין בכך כלום אם מפסידו ור"ת מתרך דכלי שרת אין מקדשין אלא לדעת אך קשה להר"ר אלחנן דפלוגתא היא שילהי לולב וערכה (פוכה דף מט: ושם) ו"א מקדשין ומיהו פ"ק דמנחות (דף ז.) ובהחודה (שם דף עם: ושם) איכא מאן הידמוכח מן ולקחו את כל כלי השרח (במדבר ד) דאין מקדשין אלא לדעת ופלוגתא דאמוראי הוא דהוי דלא אשכחן פלוגתא דחנאי וי"מ מחתה דכסף אינה קדושה כי אם אותה שמערה בה ונתפורו לו קב גחלים דמכבדן לאמה איירי במחחה של כסף וקשה להר"ר אלחנן דהא מובח מקדש את דבר הראוי לו ולא ידענא מאי חיובחיה דהא מוריד גחלים מן המובח לארץ פליגי כה רבי ייחנן ור"ל משמע דלא שייך בגחלים ראוי למובח!!

והא דרבנן הוא. משמע הא לאו הכי הוה שייך שפיר נירוף דאורייתא מדלא קדייק רק מהוסיף ועוד מדקאמר ממאי דהאי נירוף מדרבנן אלמא דאית ליה דאורייתא וכן בפ"ב דפסחים (דף לה.) והבשר כל טהור יאכל בשר לרבות עלים ולבונה וכן בפ"ב דחולין ודף ליו) אלא חיבת הקדש מכשרת דאורייתא מנלן כו׳ אלא מסיפא כל טהור יאכל בשר לרבות עצים ולבונה ובפרק כל הפסולים וזבחים דף לה.) טמא שאכל קדש לפני זריקה חד אומר ליקה וחד אומר אינו ליקה אבל בטומאת בשר דברי הכל ליקה דאמר קרא והבשר כו׳ ואמר מר לרבות עלים ולבונה אלמא עיקר קרא להכי הוא דאתא ובפרק כל שעה (פסחים דף כד:) והבשר למה לי לרבות עלים ולבונה בשר למה לי לרבות אימורין כו' והא דקאמר בזבחים שילהי ב"ש (דף מו:) והאמר מר והבשר לרבות עלים ולבונה ומשני דלפסול בעלמא התם מדאורייתא מיהא הוי פסול להקרבה ולא קאמר דהוי פסול אלא לאפוקי איכא דאמר התם לוקה וכי אומרים בפסחים (דף לה.) עלים ולבונה בני קבלת טומאה נינהו וכי אוכלין נינהו אלא מעלה דאורייתא מיהא הוי ומעלה דלאו אוכל הוא ושוי ליה אוכל וכן מייתי הסם העריב שמשו אוכל בתרומה כו' הביא כפרתו כו' והאי גברא חזי אלא מעלה והסם דאורייתא הוא דהא בהערל (יכמום דף עד:) מפיק ליה מקרא דקאמר ג' קראי כמיבי והשתא משמע דלעולם הוי לירוף דאורייתא גבי עלים ולבונה וכי קאמר הש"ם בפרק הקומץ רבה (מנסום דף כה.) יצאו עלים ולבונה שאין מקבלין טומאה י"ל דר"ל בלי הכשר אע"ג דחיבת הקדש מכשרתו דאורייתא מ"מ לא פסיק ליה כיון דעצי חולין לא מקבלי טומאה דאורייתא אפי׳ בהכשר אי לאו יתורא דקרא א״כ איכא למימר דלא מרביכן אלא בהכשר וכי קאמר בפסחים (דף יט.) אלמא לירוף דרבנן דעדותו דר"ע דרבנן אבל עלים ולבונה לעולם דאורייתא ולא כפרש"י דקאמר דדייק התם לירוף דגבי מעלות דרבנן ולר״ע דעלים ולבונה לאו בנות קבולי טומאה נינהו דאורייתא דלאו אוכל הוא לא יתכן כדפרישית בכל הני שהבאתי וגם משמעות דשמעתין לא משמעי הכי אלא דייק דלירוף דרבנן מהא דקתני רישא העיד רבי שמעון על אפר חטאת וכו' ואפר

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ל"ה עצאוה וכו" של מטפת עשאוהו כחינו נגע כשרץ: (ב) ר"ה שלא אמרו וכר במושב הזב (ג) ר"ה משר ישב מדלח קרינן אשר ישב: (ד) תום׳ ד"ה שאם וכו' דנירושלמי דמכילתין מוקמי לה ההוא דהכא בשל יום

לה כח"כ יכל הכלי אשר ישב עליי. רישא דקרא יכל המשכב וגיי, יכול כל כלי במשמע, ואפילו אין עשוי לישיבה (שבת נש.). תרקב.חלי סאה, פיי תרי והב ושם:. ת"ל כני אשר שב. מדלח כחיב גכי משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב. וכתיב ישכב ישב. משמע שישכב עליו חמיד וישב עליי חמיד, במיוחד לשלינה ולישיבה. וגבי משכב נמי דרים ליה החם הכי. וככל הספרים כתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליו. והרא אחר הוא, ומפרשים אותו התלמידים מדכתיב היושב על הכלי חשר ישב עליו, שתי ישיבות ריכה הכחוב, ללמדך דבמיוחד לישיבה קאמר, ילא היא, דשתי ישיבות להחמר טובח לריכי, כדמפרש החם יושב אע"ם שלא נגע אלא ישב דאנטריך למיכחב גבי זב שטימא כלי בישיבתו ואע״פ ווכור נתי שומחל ות כול ביישבו עליו אע"פ שלא נגע. ועוד בת"כ לאו אההוא קרא קתני לה :שבת נט). מי שמיוחד לישיבה. הוא דהוי אב הטומאה, דכחיב ולכם בגליו ונו' מדה ממה. כף אחת. נקטורת כתיכ הוסית ר"ע.נעדות חווה והגחלים. והלכונה אע"ג דלאו איכלין נינהו מכשרתו חיכת הקודש ומשויא להו אוכל בפ' כל שוו היא מאחת עשרה מעלות שנאמרו מלרף כל מה שבתוכו להיות כחלו נגע בכולו (יומא מח.).

לא נצרכא אלא לשירי מנחה דאורייתא

*מאצריך לכלי הכלי מצרפו שא"צ לכלי איז

כלי מצרפו ואתו רבגן וגזרו דאע"ג דאינו

צריך לכלי כלי מצרפו תינח סלת קטורת

ולבונה מאי איכא למימר אמר רב נחמן

אמר רבה בר אבוה כגון שצברן על גבי

קרטבלא דאורייתא יש לו תוך מצרף אין

לו תוך אינו מצרף יואתו רבנן ותיקנו דאע"ג

דאין לו תוך מצרף ופליגא דר' חנין אדר'

חייא בר אבא ידא"ר חייא בר אבא א"ר

יוחנן ימעדותו של רבי עקיבא נשנית משנה

זו: יהרביעי בקדש פסול: תניא א"ר יוםי

ימנין לרביעי בקדש שהוא פסול ודין הוא

הומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול

בקדש שלישי שפסול בתרומה אינו דין

שיעשה רביעי לקדש ולמרגו שלישי לקדש

מן התורה ורביעי בק"ו שלישי לקדש מן

התורה ימנין דכתיב יוהנגשר אשר יגע

בכל ממא לא יאכל מי לא עסקינן דנגע

בשני וקאמר רחמנא לא יאכל רביעי מקל

וחומר הא ראמרן: יובתרומה אם נממאת

כו': אמר רב שיזבי בחיבורין שנו אבל

שלא בחיבורין לא איתיביה אביי יד

נגובה מטמא חבירתה לטמא לקדש אבל

לא לתרומה דברי רבי ר' יוסי ברבי יהודה

אומר "לפסול אכל לא לממא אי אמרת

בשלמא שלא בחיבורין היינו רבותיה

דנגובה אלא אי אמרת בחיבורין אין שלא

בחיבורין לא מאי רבותא דנגובה או איתמר

ידו אלא ידו לקיש לא שנו אלא ידו ידו

א) ומנחות כד.), ב) ופסחים יט.], ג) פסחים יח: סוטה כט: ותיספתא ד) נעי כעל המחור ועיד הסוגים וון, ה) [ע"ש יעיין רש"י פסחים יח: ד"ה שלישי יאו. ז) וועי מוספום מנסום כח. ד"ה ינחון, ס) שייך

הגהות הב"ח

(ה) רש" ד"ה שלישי וכו" שני שפסול במעשר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה לתרומה דין הוא שיעשה רביעי בקדש: יכו׳ ד"ה דנגע בשני יכו׳ בכל נומה אפילו בשני והיה ליה בשר שלישי: (ג) ד"ה בחיבורין וכו' ולמ״ד לקמן פסול לפסול: (ד) ד״ה אי אמרת וכי' דאף על גב דנגיכה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גמ' אתמר נמי אמר רים לקיש. נ"ב עי" בספר טורי אבן מהי האתמר נמי:

מוסף רש"י

מעדותו. ע"י עדותו (פסחים יט.)**. מנין לרביעי** בקדש שהוא פסול. ולם אמרינן טהור הוא כבתרימה (סומה כמ). ומה מחוסר בטומלות הלריכות קרבן, כנון זב יובה יולדת ומלירע בתרומה שמותר כדילפינן ביבמית פרק הערל (עד:) מקראי טכל יעלה חיכל במעשר. העריב שמשו אוכל בתרומה, כדכתיב יבא השמש יטהר ואחר יאכל מן ה**הלשים** ופסחים יח: פסול בקדש. אסיר נקדש. כדיליף התם מוכפר עליה הכהן וטהרה, מכלל שהיא טמאה עד עכשיו ישם:. שפסול שלישי לרבנו דפליגי בתרומה. וחומר מטבול יום, ומה טכול יום דמותר כחולין בחילין אינו דין שיעשה שלישי בתרומה, במסכת סוטה בפרק כשם שהמים בידקין (כט.) יבקודם דיו הוא שיעשה בה רביעי מקל וחומר ממחוקר כפורים ופסחים יחה. אינו דין ולא חימא דיו לכא מן הדין להיות כנדון ונימא הכי שלישי שפסול בתרומה דין היא שיהא פסול להדש. דאם דשלישי בקודש לא איצטריך. דלא מיבעיא. דכי היכי דבתרומה אייתיניה בהל וחומר מטבול יום, הכי נמי אמי קודש בההוא קל וחומר, אלא אפילי מן התורה למדנוהו, והיינו רהאמר למדנו שלישי בהדש מן התורה, הלכך אי אמרינן דיו מיפרך ליה ק"ו (סוטה בט:) וכי מתי ק"ו לרביעי הוא דאתא, דקי"ל בכ"ק פ' שני וכה.) דהיכא דמיפרך

מנחה: דאלו מדאורייחה הלריך לכלי. דומיא דקטירת שבכף דאיירי בה קרא כלי מלרפו ושאינו לריך לכלי כגון שירי מנחה כמו רישא כדדייק הכא והשתא מחוקמא דרשה דמייתי בכולי שהן אכילת כהן אין הכלי מלרפן: מאי איכא למימר. הרי לריכין הש"ם והבשר לרבות עלים ולבונה כר"י דפרק המנחות והנסכים ושם

> לכלי: קרטבלא. עור שלוק: ופליגא סא דר' חגין. דאמר לעיל לירוף דאורייתא אדר' חייא בר אבא: מחוסר כפורים כשר לתרומה ופסול **לקדש.** ביבמות ילפינן לה מקראי הערל (דף עד:): שלישי בפרק שפסול בחרומה. כדנפקה לן ק"ו במסכת סוטה (דף כט.הי) ומה טבול יום שמותר במעשר אסור בתרומה שני שפסול במעשר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה (מ): אינו דין שיעשה רביעי לקדש. וח"ת דיו לבח מן הדין להיות כנדון ח"כ ק"ו לא לריך שהרי למדנו שלישי לקדש מן התורה והיכא דמיפריך ק"ו לא אמרינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון כדאמרינן בבבא קמא (דף כה.) ולמ"ד נמי אמרינן דיו הני מעלות דרבנן נינהו ולאו דאורייתא. והאי דנקט ולמדנו שלישי לקדש מלתא בעלמא היא דאשמעינן דשלישי לקדש מן התורה הוא: מי לא עסקינן כו'. מי לא משתמע (כו') נמי מהאי קרא: דנגע בשני. דהא אשכחן דאיקרי שני טמא דכתיב כל אשר בתוכו יטמאי וה"ל הכלי ראשון ומה שבתוכו שני וקרי ליה טמא וקאמר רחמנא והבשר אשר יגע בכל טמא (כ) בשני וה"ל שלישי לא יאכל והאי קרא בבשר שלמים כתיב: בחיכורין שנו. מתניתין דקתני יד מטמאה את חבירתה לקדש כגון שכעול שהיד הטמחה נוגעת לטהורה היתה טהורה נוגעת בקדש דגזור רבנן דלמה חתי למינגע טמאה בקדש ולמ"ד (י) פסול לקמן לפסול דמעלה בעלמא היא: אכל

שלה בחיבורין. שלחחר שפירשה מן הטהורה חזרה טהורה ונגעה בקדש טהור ואין יד מטמאה חבירתה לעשותה אפי׳ שלישית לפסול: יד נגובה. אע"פ שאין בה משקין: לטמא את הקדש. לעשות רביעי: ר' יוסי כר' יהודה אומר. חבירתה פוסלת את הקדש אבל לא מעמאה: אי אמרת בשלמא שלא בחיבורין. קאמר דמטמאה היינו רבותא דנגובה (ד) ואע"ג דנגובה היא כשנגעה בזו ואין לחוש שתא נגעה היד הטהורה במשקין שבטמאה שהן ראשונים דכל הפוסל את התרומה מעמא משקין להיות תחילה והויא לה הך יד נמי שניה מחמח המשקין כמו חבירתה אפילו הכי מטמאה דמעלה דרבנן היא שהיד מטמאה את חבירתה להעשות שניה כמוחה לקדש אלא אי אמרת לא אמרינן אלא בחיבורין וטעמא משום דלמא נגע טמא לקדש מאי רבותא דנגובה אטו יד קמייתה לה מטמיה לה לקדש בלה משקין הלה שניה היה:

336 שלם הטביל את הטמאה טמאות שהיד מטמא חברתה לקדש משמע דבלא נגיעה מטמאת לה והשתא יחכן דהוי מעלה לר' יוסי

מטמאה את חברתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישית והקשה הר"ר אלחנן אמאי חשיב האי מעלה במתני הא הויא בכלל רביעי בקדש ותירץ דמ"מ מעלה אחרת היא דיד מטמאה את חברתה דס"ד כיון דאין גופו נטמא אלא מאב הטומאה גם ידיו נמי לא קמ"ל: אלא אי אפרת בחיבורין אין ובו' מאי רבותא. ואי משום תרומה דלא מטמאה אף בחיבורין לא נחים להו רבותא אלא רבותא דקדש: ידו ואחד יד חברו לפסול. דהואיל ומטמא יד חברו די לנו בכך אם יפסל אבל לריש לקיש דאמר דוקא ידו מוקי

שאינה אלא בכלל רביעי ליפסול בקדש אבל לא לחרומה דבחרומה אין יותר משלישי לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה יד

יאכל, דהא בכל טמא כחיב, ושני איקרי טמא, דכחיב כל אשר בחוכו יטמא, והאי בבשר שלמים כחיב, דקדש נינהו (סוטה שם).

לא נגרכא. להאי עדות דר׳ עקיבא דמדרבנן אלא לסילת של שירי מטאח מדרבנן דאיטו קודש אלא חול כדמוכח בהתכלח (מנחות דף נב. ושם) שאין מועלין באפר פרה וקתני הוסיף ר"ע דמשמע דהוי דרבנן

דף קב: ושם) דחי לרבנן הח משמע אף בשר בתר שחיטה יש לה פדיון יכילנא לאוקומי כרבנן ומיהו ובהוקדשו בכלי וכדמוקמינן לה בפסחי׳ אך איכא לדחות דלא קאי רק אלבונה ולא אעלים וכן בריש המנחות והנסכים פי׳ בשם הר"י דעיקר קרא לא קאי רק אלבונה אבל אעלים לא הוי רק אסמכתא בעלמא יהתם הארכתי ולא שייך הכא ואין להביא ראיה מהא דלא חשיב עלים בפרק שני דמעילה (דף ט.) כי חשיב אינך הוכשר ליפסל בטבול יום ובמחוסרי כפרה משים דלא שייך ביה פיגול אף בהולכה ובהקטרה

דלא קרבן גמור הוא": דאורייתא יש לו תוך מצרף. הקשה הר"ר אלחנן

אמאי לא קאמר כגון שלברו בכלי חול דאורייתא כלי שרת מלרף ולא של חול דבעינן דומיא דכף ואע"פ שיש

לו מוך ול"ע: כננין לרביעי בקדש שהוא פסול. פרש"י ולמ"ד דיו הני מעלות דרבנן נינהו ולא דאורייתא והאי דקאמר ולמדנו שלישי מן התורה מילחא בעלמא הוא ולא קאמר נמי מק"ו אלא מלחא בעלמא הוא ובפ"ק לפסחים (דף יט.) פי' רש"י גבי ההיא דר' יוסי ור' שמעון דחין משקה מטמא באוכל ואין טומאה עושה כיולא בה היכי אשכחן רביעי בקדש אלמא ודאי דרבנן הוא ומביא ראיה דמכילתין חשיב גבי מעלות דרבנן בתרייתא וקשה לר"י לר' חנין דאית ליה נירוף כלי דאורייתא וקחשיב ליה גבי מעלות דרבנן ולר' יוחנן דאית

ליה לירוף דרבנן הוא הא מוקי לה כר' עקיבא ור"ע סבר שלישי בחולין דאורייתא וא״כ רביעי בקדש נמי דאורייתא קרי כאן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דמי לא עסקינן דנגע וכו׳ וחירן הר"י דקרי להו דרבנן משום דלא משכח לה לחולין שנעשו על טהרת הקדש [דהוי דאורייתא] וכן אר"ח דמשכחת לה לרביעי בקדש [דאורייתא] ע"י עלים ולבונה דטמאין ע"י חיבת הקדש וכי מיבעי ליה לר"ל בלריד של מנחות (מנחות דף קבו) אי מונין בו ראשון ושני אי לא דאי מהני חיבת הקדש למנות בו ראשון ושני למ"ד אין אוכל מטמא אוכל פשיטא ליה האי והיה קשה להר"ר אלחנן לפר"ח דמוקי לה ע"י עלים ולבונה וכי עדיפא מאוכל גמור דלא

אהני חיבת הקדש למימני ביה ראשון ושני: בחיבורין שנו. פרש"י שנשעה שהיד טמאה נוגעת לטהורה היתה טהורה נוגעת לקדש וקשה לפי׳ דא״כ השניה

אינה טמאה כלל והקדש טמא מחמת גזרה שמא יגע בראשונה הטמאה ואמאי קאמר ובקדש יטבול שחיהן יטבול טמאה ויש ליישבו דה״ק הא נטמאה ידו אחת חבירתה טהורה ובקדש בחחילתו הלריכו חכמים להטביל שתיהן שתא נטמאו שתיהן ועי"ל בחיבורין שנו דיד אחת נוגעת בספר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת בה תדון כאילו נגעה בספר דגזרינן לה שמא חגע וכן הא דחנן לקתן יד מטמאה חברתה ועושה אותה שניה בקדש מיקמינן לה בשמעתין הכי לפי מאי דס"ד לדברי ר' יהושע דיד מטמאה חברחה להיות שניה ומאיזה טעם לא תהיה שלישית אלא ודאי דגורינן שמא נגעה בספר עלמה ואפיי לא נגע ביד השניה טמאה שמא נגעה בספר וחניא בחוספתא המטביל את ידו אחת מהן כל טהרות שעשה בטהורה עד

אבל

כפרתו אוכל (בתרומה) טעמא משום איחלופי יד טהורה ביד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה מטמאה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן משמע בסמוך כי הדר ביה ריש לקיש פירש לדבריו לפסול אבל לא לטמא משמע דמעיקרא סבירא ליה לטמא בשם רבינו שמואל:

שעד שלא הביאה כפרתה קיי לה אמריון דיו ופחרים שני. מי לא עסקינן דנגע בשני. מי לה מלינן למושמע מינה דהפילו נגע כשני נמי קאמר לה לא נגמרה נהרא והיא התרומה שגם היא נקראת קדשים. אלא לאו כטהרת קדשים הכתוב מדבר עכשיו שלישי שפסול לחרומה אינו דין

שיעשה רביעי בקרש וו היא מעלת הקרש על התרומה: מעלה שמינית שהיד מטמא לחברתה בקרש אבל לא שמינית שהיד מטמא לחברתה בקרש אבל לא במרומה מוכי בתבורין שנו. פי כגון שחיבר ידו לידו האחרת אבל אם לא חיבר היד הטמאה לטהורה לא. וכותיב אביי עלה יד נגובה מטמאה לחברתה לקרש וכוי. ואע"ג דלא פריק רב שיובי כיון דא"ר יותנן

אן מיי׳ פי״ב מהלכות אבות הטימאית הלי חו: ל ב ג מיי פיייב מהלי שאר אבות הטומאות ה"ז: לא ד מיי שם הלי ים

ופי"א הלכה ד: לב הו מיי שם פי״ל הלכה ד: הלכה י"ב ופ"ח שם

תורה אור השלם ו. והבשר אַשֵּׁר יגִע בּכְל טמא לא יַאָכל בָּאַש ישָרף והבָשָׁר כַּל טְהוֹר יאבל בשר: ויקרא זיט

רבינו חננאל

טמא במקצחו שטימא את כולו וקתני הוסיף ר עקיבא אלמא צירוף דרבנז הוא ופריק ר"ל אליבא דרבי חנין לעולם צירוף דאורייתא ור׳ עקיבא שידי מנחות אתא דבר הצריך לכלי כלי מצרפו שאין צריך לכלי אין כלי מצרפו. ואתו רבנן ועשו מעלה וגזרו אפי בדבר שאין צריך לכלי תינח דמצרף ומקשינן הכלי הסלת מפני שצריכה מאי כלי צריכי. ופריק רב נחמן כגון שצברן ע"ג קטבליא מדאורייתא יש לו תוך מצרף. אין לו תוך אינו מצרף. ואתו רבנן חקינו דאע"ג דאין לו תוך מצרף ופליגא משמיה דר׳ יותנן מעדותו של ר׳ עקיבא נשנית משנה זו הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש ומסתברא דצירוף כלי מדרבנן היא ממתניתיז מעדותו של ר׳ עקיכא ומשנתנו מעלה מדרבנן וכבר פירשנוהו בפסחים בפ׳ הראשון: מעלה שביעית הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה פין טמא מת הוא ז׳ דכתים וכל אשר יגע על פני השדה בחלל אדם או בקבר יטמא שבעת ימים והנוגע בו טמא טומאת ערכ שנאמר וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב. עוד קדשים הנוגעים בטמא

השני שהוא טמא טומאת

ערב נטמאו שנאמר הבשר אשר יגע בכל

טמא לא יאכל גמצא

שלישי לקדש טמא מו

התורה כמו שפירשנו.

ורביעי מק"ו כרתניא

שפסול ודין דוא ימה

מחוסר כפורים שמיתר

בתרומה שנאי וכא השמש

הקדשים כי לחמו הוא.

ותנן נמי הערים שמשי

הוא זה המחוסר כפורים

בקדשים כדתנן הביא

ובקדשים! וכתיב וכפר

צליה הכהן וטהרה מכלל

מניין

לרכיעי בקדש

אכל יד חבירו לא ור' יוחנן אמר "אחד ידו

ואחד יד חבירו באותה היד לפסול אבל לא

לשמא ממאי מדקתני סיפא שהיד משמאה

חבירתה לקדש אבל לא לתרומה הא תו

למה לי הא תנא ליה רישא אלא לאו שמע

מינה לאתויי יד חבירו ואף ר"ל הדר ביה

דא"ר יונה א"ר אמי אמר ר"ל אחד ידו ואחד

יד חבירו באותה היד לפסול אבל לא לטמא

ולפסול אבל לא לשמא תנאי היא דתנן יי

כל הפוסל בתרומה מטמא ידים להיות

שניות ויד מממא חבירתה דכרי ר' יהושע

וחכ"א בידים שניות הן ואין שני עושה שני

(בחולין) מאי לאו שני הוא דלא עביד הא

שלישי עביד דלמא לא שני עביד ולא שלישי

אלא כי הני תנאי דתניא יד נגובה מממא

את חבירתה לממא בקדש אבל לא לתרומה

דברי רבי ר' יוםי בר' יהידה אומר אותה יד

לפסול אבל לא לממא: יאוכלין אוכלים

נגובין בידים מסואכות כו': יתניא א"ר

חנינא בן אנטיגנום וכי יש נגובה לקדש

והלא חיבת הקדש מכשרתן לא צריכא

יכגון שתחב לו חבירו לתוך פיו או שתחב

הוא לעצמו בכוש ובכרכר וביקש לאכול

צנון ובצל של חולין עמהן לקדש גזרו בהו

רבנן לתרומה לא גזרו בהו רבנן: האונן

ומחוםר כפורים כו': מאי מעמא יכיון דעד

האידנא הוו אסירי אצרכינהו רבנן מבילה:

מתני' חומר בתרומה שביהודה יגאמנין

על מהרת יין ושמן כל ימות השנה יובשעת

הגיתות והבדים אף על התרומה שעברו

הגיתות והבדים והביאו לו חבית של יין

של תרומה לא יקבלנה ממנו אבל מניחה

לגת הבאה מיואם אמר לו הפרשתי לתוכה

רביעית קדש נאמן כדי יין וכדי שמן

ב) [מוספתא פ"ג], ג) [עי

תוספות וכחים פח. ד"ה מן

יתוספות חולין לה: ד"ה

ה) וויקרא ככן, ו) גזרינן ליה

הכח כנ"ל, ו) בתרומה כנ"ל

מהרש"א, ל) שם בד"ה

מסגרתון, ע) וכי קדשי מאי

גר מצוה

לד א מיי׳ פי״נ מהל׳ העומאות אכות לה ב מיי פ״ח שם הלי ב סמג עשין רמז:

הלכה יג: לו הו מיי שם הלי טו: לחז חטמיי פיים מהלי מטמחי משכב

ומושב הלכה א: לם י מיי שם הלכה ב: ב מיי שם הלכה ד:

מוסף רש"י

נאמנין על טהרת ייז לנסכים, אם אמרו טהורין מיהמני והימנוהו רבגן כדי שלא יהא כל אחד הולר ובונה במה לעלמו ושורף פרה **אדומה לעלמו** יחולין לה וער לעיל כב... ובשעת מטהרים את כליהן על פי חכמים ולעיל כב :. ואם אמר לו הפרשתי כו׳ נאמז. על כולם ומהכלם כהן ושותה ושם).

רבינו חננאל אחד ידו ואחד ידו של לטמא ש"מ מדאשוי ליה לידו ליד חבירו בחיבורי<mark>ן</mark> דאי לא תימא הכי יד חבירו שלא בחיבורין . איצטריכא ליה למימר דלא מטמאה אלא לאו בחיבורין סבירא ור״ל נמי הדר ביה ואמר כרבי יוחנן. ואסיקנא לפסול אבל לא לטמא תנאי היא דתניא יד נגובה מטמאה לחברתה לטמא בקדש אבל לא לתרומה דברי ר' רבי יוסי ב״ר יהודה אומר אותה היד לפסול אכל לא לטמא: מעלה תשיעית . בידים מסואבות לתרומה אבל לא לקדש כיון יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליי. פי' אס ואם לא הוכשרו איז . מטמאיי ושנינן במשנתנו פין יבישין שלא הוכשרו ואע"ג שהאוכלין הללו הן תרומה אוכלין אותן בידים מסואבית שכיוו טומאה זהני מילי לתרומה אבל לקרש עשו בו מעלה לא יאכלו לאדם טהור בידים מסואבות. ומתמיה ר׳ חנניה כן אנטיגנוס וכי יש נגובה לקדש והלא חיבתן מכשרתן. כלומר חיבת הקדש משוה , לאוכלין נגובין כאלו הוכשרו והנוגע בהן בירים מסואבות ודאי טימאו בי כמוכשרין הן ופרקינז ודאי לנגוע בידים מסואכות לאכלי קדש ואע"פ שהן נגוכין לא

דתבן כל הפוסל את התרומה בו'. קשה לר"י דאמרינן נפ"ק דשבת ודף יד. ושם) אף הידים הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה משום דר' פרנך דאמר וכו' מאי קאמר אפי' כל מילי נמי דפוסל את התרומה מטמא ידים כדתנן הכא וי"ל דספר נגורה

> ראשון ואח"כ של שאר מילי ועוד יש לומר דלרבנן אילטריך התם דפליגי עליה דרבי יהושע ומיהו טפי נראה לומר דאף ר' יהושע לא קאמר רק לקדש כדמשמע כולה שמעתין אבל לתרומה לא וכי קאמר בסיפא דמתני׳ אמר להם רבי יהושע והלא כתבי הקדש שניים מטמחין חם הידים אמרו ליה אין למדין דברי תורה כו' ומאי קא מקשי להו הא איהו מודה דכתבי הקדש מיירי אף לתרומה וההיא דכל הפוסל את התרומה דוקא לקדש התם לאו קושיא היא אלא סיותא דמלתא קמסיק בא ליתן טעם על דבריו למה שני עושה שני דה"נ מצינו בתרומה כ"ש לקדש אבל קשה להר"ר אלחנן מאי סייעתא מייתי למילחיה מכתבי הקדש שאני החם משום דר' פרנך כל האיחו ס"ת ערום כו' ותירץ הר"י דבספר גמי היכא דלא שייך דר' פרנך קאמר ליה כגון רלועות של חפילין עם התפילין אבל אכתי היה קשה להר"ר אלחגן בפ"ב דחולין (דף לד.) מלינו לשני עושה שני ע"י משקין ופריך תחילה נמי הוה ואמאי לא קאמר ביד שמטמאה את הברתה כי הכא וי"ל דאיהו קאמר ליה במס' ידים לכך לא חש להביא סייעתא ממה שאמר איהו וגם ע"י ספר לא בעי למיתר מלינו שני עושה שני דהתם טעמא רבה איכא משום דר' פרגך ומיהו התם לא בעי למימר שני עושה שני משום גזרה דשבת די"ח דבר דאמרינן דלמא שדי משקין דתרומה לפיו כי אכיל אוכלין טמאים דהתם נמי ידע הא טעמא אלא קמסמה כיון שלא מצינו טומאה כהאי גוונא היכי מגורינן א"ל הכא וההיא דהתם דהחמר שלישי שני להדש ולח לתרומה

בחולין שנעשו עטה"ק וקשה אמאי לא

חשיב לה גבי מעלות הכא וי"ל דהתם מפרש טעמא שאני תרומה שטהרתה טמאה היא אצל הקדש א"כ לאו משום מעלה היא הר"ר אלחנן ומיהו למאן דלית ליה התם דאהדר ליה הכי ר"א לר" יהושע ולא קמסיק אף אני לא אמרתי דקאמר התם אמוראי נינהו ואליבא דר" יוחנן א"כ אמאי לא חשיב ליה וי"ל דאיכא למימר דבתרומה לא גזור משום דוריזין גבי תרומה אבל לא גבי קדש הלכך לא שייך למימר בהן מעלה ודוגמתו מלינו בריש פירקין בירושלמי גבי חומר בקדש ר' חיים בשם ר' יוחנן מפני שאוכלי מרומה וריזין

אלמא לא חשבינן ליה מעלה בדבר החלוי בזריזות:

לא צריבא שתחב או חבירו בפיו או שתחב בו'. משמע דהוי לישנא דהש"ק מיהו בתוקפתא גרקיגן ליה ר' חנינא בן אנטיגנוק אומר וכי יש נגובה בקודש אלא מחב ליה חבריה או שמחב הוא בכוש או בקיסם ואוכל עמה זית או בצל "של מרומה ולהכי נקט כוש דהוו ליה פשוטי כלי עך דלא מקבלי טומאה ואפי' מדרבנן לא מקבלי טומאה פשוטים קטנים ודומה לו ההיא דריש חולין (דף ג. ושם) כגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה משום דהוה פשוטי כלי עץ דלא מקבל טומאה וכי אמרינן בהמוכר את [הבית] (כ"ב דף סו.) דף של נחתומין טמא אע"ג דלית ליה בית קבול כלל התם טמא משום משמש אדם ומשתמש ממשמשי אדם וכן ההיא דטבלא המתהפכת טמאה דבפרק שתי הלחם (מנחות דף און) אף למ"ד מסגרתו למטה היתה אע"ג דלא מחברא לטבלא כדדשמע בריש

סוכה (דף ה.) אלא מטעם משמשי אדם הוי והכי אימא בהדיא במ"כ ובריש סוכהף פירשתי: לקדש גוור רבגן. שמא יגע בידיו שניות לקדש שבתוך פיו וכן פירש רש"י ועוד היינו יכולים לפרש דלמא נגע ברוק פיו דחשיב

משקה בפרק בתרא דעירובין (דף זע. ושם) גבי אכל דבילה בידים מסואבות:

שביהודה נאמנין על מהרת יין ושמן ככל חשנה. פרש"י אם הקדישו למוכח בשעת הבליר כל ימות השנה נאמנין בשמירה ואמר הר"ר אלחנן דכן יחכן לפרש דאי בלא הקדישו בשעת הבליר ה"ל חולין ונטמא בטומאת ע"ה שוכי קדש עליו משום דאקדשיה פקט ליה טומאה מיניה א"י. הוה מצינו למימר ביחדו לנסכים נמי וכגון שידוע לנו שחולין הן שיחדן וכי אקדשיה איכא למימר שאימת קדש עליו ומעיקרא היה טהר לשומרו בטהרה וכן מלינו גבי חרומה בסמוך דע"ה מניח חרומה של כל ימוח השנה לשנה הבאה בשעח הגיחות ליתנה לחבר ותניא בתוספתא אע"פ שמכירה החבר שהיא היא ואפי' בחבר עלמו משמע בגמרא שישהנה לשנה הבאה:

אבל יד חברו. אם נגעה ביד חברו לא טימאתה: באוחה היד. אם נגע ביד הראשונה ביד חברו אבל השניה אינה מטמאה יד חברו: ולפסול. את הקדש הוא דאמר יד מטמא חבירתה אבל לא לטמא: כח תנה לים רישה. ולקדש מטבילין שניהן: אין שני טושה שני. אין יד שהיא שניה עושה את חבירתה

הוי משום דמקדשי' כצ"ל, הגהות הכ"ח (h) רש"ר ד"ה ודלמא וכו" לפיכך יד מטמא כל"ל ותיכת אין נמחק:

שניה. מכלל דשמעי׳ לר׳ יהושע

דאמר היד מטמא את חבירתה להיות

הגהות מהר"ב רנשבורג

או רש"ר ד"ה לעניו תרומה וכו' ואים דמסיק מלתה בנגובים שמעולם לה הוכשרו, נ"ב וכן פרש"י

רבינו חננאל (המשך) אצטריכא ליה. כי אצטרין ליה כגון שלא נגען הוא בידו אלא תחב לו אדם טהור וידיו טהורות לתוך פיו של זה שהוא כולו טהור וידיו טמאות הוא עצמו חחר ככוש או בכרכר והכניסם לתוך פיו וביקש לאכול צנון ובצל של חולין עמהן. אם הן אוכלי קדש גזרו בהן שמא יכנים ידו לתוך פיו להפך המאכל בפיו ויגע בהן ויטמאם אבל באוכלי תרומה לא גזרו בהן. וכן עוד אמרו גבי בשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. האי כשר דאתכשר בדם קדשים כו׳ ואסיקנא אלא דאתכשר בחיבת הקדש ואמרינן אימור דמהניא חיבת והקדשו לא יפסוליה לטמויי כו . למיניינא ביה ראשון ושגי נמי מהניא חיבת הקדש וכבר פירשנוהו בפסחים בפרק יאשון: מעלה עשירית אונן ומחוסר לקדש אבל לא לתרומה זו כבר פישנוה בפסחים טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים מאי טעמא אנינות יום הוא מדאורייתא שנאמר לא אכלתי באוני ממנו אבל לא אנינות לילה אלא מדרבנן הוא בקדשים אפילו כלילה בפסח שהוא עשה שיש בו כרת דכתיב וחדל לעשות הפסח ונכרתה לא העמידו דבריהם במקום כרת . ודבריהן . הן: כבר שלמו המעלות שיש לקדש על מעלות וחזרו התרומה. עוד חומרי התרומה ווו היא ששנינו חומר בתרומה שביהודה נאמנין לקדש על הגתות והברים

כמותה: ודלמה לה שני ולה שלישי. דלית להו הך מעלה דמתני' אבל מאן דאית ליה אפיי לטמא אית ליה להכי האמר ידים לעולם שניות הן לפיכך (6) אין יד מטמא את חבירתה: וכי יש נגובה בקדש והלא חיבם הקדש מכשרת. אלא אין נגובה זו לומר כשלא הוכשרו אלא כשהוכשרו לטומאה ועכשיו הן נגובין וטומאה הן מקבלין ולא הוצרכה משנתנו לדבר באוכלי קדש נגובין אלא באוכלי חולין נגובין ואוכלי קדש: סחב לו חברו. בידים טהורות וזה האוכל ידיי מסואבות: או שחחבן הוא עלמו בכוש או בכרכר. שהן פשוטי כלי עץ ואין מקבלין טומאה: וביקש לחכול לנון חו בלל של חולין עמהן. שאין ידים מטמאות את החולין ואפ״ה גזור רבנן שלא יאכלם עם הקדש פן תגע ידו מסואבת באוכלי קדש שנפיו: **לענין חרומה**. אע"פ שהיד מסואבת פוסלתה לא עשו מעלה אלא אמרינן זהיר ולא נגע וה"ק מחניתין אוכלין חולין בידים מסואבות עם התרומה לא עם הקדש. ולהכי נקט נגובין שאילו עכשיו היו משקין עליהם היו משקין נעשין ראשונים מחמת הידים ועושין את החולין שניים וכשנוגעין בתרומה שבפיו פוסלין אותם. או ואית דמסיק מלתא בנגובין שמעולם לא הוכשרו וקשיא לי בחולין מה לי הוכשרו מה לי לא הוכשרו הלא

אין ידים מועילות כלום לחולין: כיון

דעד האידנא אסירי. דמחוסר כפורים

מותר בתרומה ואסור בקדש וכן אונן

ואע"פ שאסורים במעשר שני מותרין

בתרומה כדאמרינן במסכת יבמותד) מוכל זרק) יתירה זרות אסרתי לך ולא אנינות: מתבר' שביהודה נאמנין. עמי הארץ: על טהרח יין ושמן. של קודש אם הקדישוהו למובח בשעת הגיתות והבדים נאמנין על שמירתן כל ימות השנה. ובגמ' מפרש מאי שנא יהודה דנקט: ובשעת הגימות והבדים. הכל מטהרין את כליהם: והביאו לו. עמי הארץ לכהן חבר: אבל מניחה. עם הארן לגת הבאה ואו יתננה לכהן: רביעים לוג שמן נאמן. דמיגו דנאמן אקדש נאמן אתרומה:

המדומעות הן ואוכלי קדש אינן זריזין א״ר חנינא קומי ר' מנא הדא היא מעלה אילו דבר שבוה ובוה בזה טהור ובזה טמא הדא היא מעלה

המדומעות

שרלועה

:שבעים יום

המדומעות נאמנין עליהם בשעת הגיתות

נמ' ביהודה אין ובגליל לא מ"ם אמר ריש

לקיש מפני שרצועה של כותים מפסקת

ביניהן וניתיב בשידה תיבה ומגדל הא מני

רבי היא דאמר אהל זרוק לאו שמיה אהל

דתניא ייהנכנס לארץ העמים בשידה תיבה

ומגדל רבי "משמא ור' יוסי בר' יהודה משהר

ולייתוה בכלי חרם המוקף צמיד פתיל אמר

רבי אליעזר שונין יאין הקדש ניצול בצמיד

פתיל יוהתניא ייאין חמאת ניצלת בצמיד

פתיל מאי לאו הא קדש ניצול לא יהא מים

שאינן מקודשים ניצולין בצמיד פתיל והאמר

עולא יחברייא מדכן בגלילא מניחין

ולכשיבא אליהו ויטהרנה: ובשעת הגיתות

נאמנין אף על התרומה: ורמינהי ייהגומר

זיתיו ישייר קופה אחת ויתננה "לעני כהן

אמר רב נחמן לא קשיא הא בחרפי הא

באפלי א"ל רב אדא בר אהבה כגון מאי

כאותן של בית אביך רב יוסף אמר בגלילא

שנו איתיביה אביי עבר הירדן והגליל הרי

הן כיהודה "נאמנין על היין בשעת היין ועל השמן בשעת השמן אבל לא על היין

בשעת השמן ולא על השמן בשעת היין

אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא: עברו הגיתות והבדים והביאו לו חבית

של יין לא יקבלנה הימנו אבל מניחה לגת הבאה: בעו מיניה

מרב ששת עבר וקיבלה מהו שיניחנה לגת הבאה אמר להו תניתוה

והבדים וקודם

לגיתות

מא א מיין מיין מכלי טומאת מת כלי כ: פרה חדומה הלי ד: מג ג מרי שם הלכה ג: מד ד מיי שם הלכה ד:

רבינו חננאל

מדקתני ביהודה נאמנין מכלל דבגליל אין נאמנין מ"ט אתר ר"ל מפני שמפסקת ביניהם מדור לעבור בתוכם חיישינו שמא מטמא טומאת ארץ העמים ומקשינן ויתנגה לההיא חבית כשידה תיבה או כמגדל דהא לא נטמאה בטומאת ארץ העמים. ופרקינן מתני׳ רבי היא דאמר אהל זרוק לא הוי אהל דתניא הנכנס בארץ העמים כשידה חיכה ומגדל ר' מטמא ור' יוסי כר' יהודה מטהר וכבר פירשנוה בעירוביז פרק בכל מערבין ומקשינן חוב ולייתוה בכלי חרש פתיל. המוקף צמיד ופרקינן א"ר אלעזר שונין אין קדש ניצל בצמיר פתיל איני והתניא [אין] פתיל ומדקתני הכי אין מי חטאת ניצלת בצמיר שאין מקורשין ניצולין בצמיד פתיל חוב מקשינן ייו ושמז בגליל מפני מדורי הכותים שעוברין חבריא מדכו בגלילא פי׳ חברינו מטהרין האוכלין והמשקין בגליל. ורחי מניחין אותם ואם יבא אליהו ויודיע שלא נטמאו אע"פ שהדרך מפסקת אותה שעה מטהרה כ). ובשעת הגיתות והבדים נאמנים אף על התרומה ורמינהו הגומר זיתיו שייר קופה אחת ויתננה לעיני כהן. ואי מהימן הוא למה לי לעיני כהן. ופריק מתניתין בחרפי. דקתני לעיני כהן מכלל הן שאיז נאמניז באפלי שכבר הגיתות והכדין . ואכותיו של רב נחמן היו להז הרבה והיו מתאחריז . הרבה אחרי כל אדם ובא רב יוסף לאוקומה הא דתנא יתננה לעיני כהן בגליל שאינם נאמנים לעולם ומותכינן עליה והא [תניא] עבר הירדן וגליל הרי נאמנין על היין בשעת היין כר ואסיקנא אלא מחוורתא כאפלי: עברו הניתות והכדים הכיאו לו חבית של יין של תרומה לא יקבלוה כו". הא דבעו

א) נראה דחסר כאן ול"ל הא ומשמנו הא מים וכו". שהיא טהורה וע" רש"י ול"ע.

מרב ששת עבר וקיבל מהו שיניתנה לגת הבאה

אם לאו פשיט ליה מהא

שרצועה של כותים מפסקת. הקשה הר"ר אלחנן היאך היו מביחין אפר פרה לגליל דא"א לעשות אלא

בירושלים וא"כ נטמא בהבאת דרך ארץ העמים ושמא דבשביל קטן איכא להביא דרך שם אבל להביא יין ושמן לנסכים בעי שביל גדול או "חבל צ"ע היחך עולין לרגל מן הגליל

בו כיון דאפסקיה ליה רלועה נטמא ובעי הזאה ג' וז' כדאמר פ' כ"ג בנזיר (דף נד.) הקשה הר"ר אלחנן דתניא בתוספתא שארך העמים טמאה מקווחותיה ושביליהן טמחין חרץ הכותים טהורה ומקווחותיהן טהורין ושביליהן טהורים כו' ונראה למורי דהתם נשנית קודם שקלקלו לדמות יונה כדאיתא פ״ק דחולין (דף נ.) והכי משמע בירושלמי דע"ו פ"ב בעו כותאי קומי רבי אבהו אבותיכם היו מסתפקין משלנו מפני מה אין אתם מסתפקין משלנו אמר להו אבותיכם לא קלקלו מעשיהם אתם קלקלתם מעשיכם דתנינן תמן א"י טהורה מקוואותיה טהורים כו׳ ולחחר שנתקלקלו שחף רבי מחיר מלינו, שגזר עליהן בפ"ק דחולין: אהל זרוק לאו שמיה אהל. בפרק כ"ג בנזיר (דף נה. ושם) אמר

כתנאי הנכנס לארן העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא ורבי יוסי בר יהודה מטהר מאי לאו דרבי סבר משום אוירא גזרו ורבי יוסי סבר לא גזרו משום אוירא לא דכ"ע משום גושה גזרו משום הדרה לה גזרו מר סבר אהל זרוק לא שמיה אהל ומר סבר שמיה אהל והתניא רבי יוסי בר יהודה אומר תיבה מלאה שספרים חרקה על פני המת באהל טמאה וכו׳ וקשה מאי קאמר כיון דס"ל שמיה אהל אמאי זרק

על פני המת טמאה אהל זרוק הוא וחולץ וי"מ והתניא לשון קושיא הוי והכי פריך כדפרשינן וחולץ ואח"כ דמסיק וקאמר ואי בעים אימא גר׳ דכ"ע לא שמיה אהל וגרם דכ"ע משום אוירא ומר סבר דלא שכיח ולא גזרו ביה רבנן והקשה הר"ר אלחנן דבשמעתין משמע דפליגי אי שמיה אהל בזרוק אי לא והכי נמי בפ' בכל מערבין (עירובין דף ל: ושם) ודוחק הוא לומר דנקט הכא לישנא דאהל זרוק משום דמעיקרא בעי למימר ליה ולפי המסקנא אינו ועוד קשה להר"י דהמס נמי ל"ל לרבי יוסי בר יהודה דשמיה אהל כי מוקי פלוגמא בשמא יוצא ראשו ורובו וליח ליה טעמא דאוירא לא שכיח ואמאי מטהר רבי ייסי אם לא מטעם דאהל זרוק שמיה אהל וחהדר קושיין לדוכתה מחיבה מלאה ספרים אמאי מטמא וחירץ ר"י דלעולם אמח הוא דפליגי באהל זרוק שמיה אהל ודוקא כגון שידה חיבה ומגדל שהולכים אבל זרק חיבה לא הרי אהל וכן משמע במסכת אהלות (פייח מייה) עוף הפורח או הקופץ וספינה המטרפת לא הריא אהל ומייחי סייעחא מזורק חיבה מלאה ספרים מדקאמר ואם היתה מונחם טהורה והיינו שהולכת בנחת והיינו אהל זרוק וזרק דרישא לא חשיב אהל זרוק דומיא דעוף הפורח: שובין אין הקדש ניצוד במוקף צמיד פתיד. ל"ע אמאי לא חשיב ליה גבי מעלות דתרומה מלינו בשילהי הניחקין (גיטין דף סא: ושם) דניצלת בהא דאתר מפקידין תרומה אצל ע"ה במוקף צמיד פחיל הר"ר אלחנן ויש להקשות על הא דאתר בפ"ק דנדה (דף ה: ושם) ומה כלי חרם המוקף למיד פחיל הניצול באהל המת אינו מליל במעח לעת שבנדה ומאי קאמר במאי מליל במת היינו בתרומה ולא בקדש כדאיתא הכא בהכי מציל נמי במעח לעת שבנדה דקאמר התם מעת לעת שבנדה לקדש אבל לא לתרומה וי"ל דבהא לא שייך הצלה אי לא מטמא לה וה"ק ומה כלי חרס המציל באהל המח במאי שמטמא לה כגון לחרומה אינו מציל במעח לעח במאי שמטמא דהיינו לקדש דוקא: יתננה דעני כהן. פרש"י ויראה שלא הוכשרו הזימים משמע מהכא דגעינן הכשר בזימים ולא מכשר ליה בשעת מסיקה ודלה כפר"ת שפירש בפ"ק דשבת (דף ית) אם אחה מקניטוני גוחרני על המסיקה ושוב גור לה וכן משמע בכולה תוספתא דטהרות פרק ג' דתני דבעינן בזיתים הכשר ויש טעם נכון לדבר כדפי׳ ר"י שמשקה זיתים אינו אלא מוהל בעלמא ולא חשיב משקה. לעיני כהן גר' וכן גרס רש"י והכי איתא בסדר המשנה דטהרות הגומר זיסיו יחננה לעיני כהן דברי רבי מאיר רבי

יהודה אומר ימסור לו מפתח ומאן דגרס לעני כהן שיבוש הוא בידו: בגלילא שנו. שיש להם רוב שמן ומאחרים בבדים ברוב שמן שיש להם לעשות והכי נמי אמר פרק כירה (שנח דף מו. ושם) גבי מטלטלין כנולא אגב קיטמא כלומר מחחה אגב קיטמא כדלעיל מינה מחחה אגב אפרה וכן פירש בערוך ועדיף טפי מכלכלה ואבן שבחוכה ואותיב ליה ושוין שאם יש בה שברי פחילה שאסור לטלטלה שבטל הכלי והשמן אגב הפחילה ומוקי לה בגלילא שנו כלותר שעשירים הוו מרוב שמן ולא קפדי עליה בטיל ליה אגב פחילה ודוגמא לדבר ההוא דבפ״ק דסנהדרין (דף יא:) טול אגרמא וכחוב לאחנא בני גלילאה עילאי ותתאי כו' לאפרושי מעשרא ממעטנא דזיתא ובנזיר פ' ב"ש (דף לא:) בגלילא שנו דחמרא עדיף ממשחא ויין היה מצוי להם הרבה ורוב שחייתן בכך כדמשמע בהמוציא יין (שבת דף עת.) דקחני מים כדי לשוף את הקילור דחשיב משום דשכיח לרפואה טפי משתיה שלא היו שותין רק יין מתוך עושרם בגליל ואפ״ה הוה עדיף להם היין מן השמן שהיה להם רוב שמן בזול כדפריי ומיהו פירש רש"י בגלילא שנו דפרק כירה (שם דף מה) שהיו עניים ולא היו להם פתילות מלדות ובהמוליא (שם דף עת) פירש מתוך שהיו עניים לא היו עושין רפואה רק מתים ולא מיין ולא משמע כן דא"כ גם שחיית תים שכיח טפי כיון שלא היה להם יין פורחא לשפות הקילור והיה להם לשער בשתיה ועוד תלינו בחולין בפ' אותו ואת בנו (דף פג.) וערב יום הכפורים בגליל משמע שהיו עשירים ומרבים בסעודות ועוד מה שפי׳ דלא היו פחילות מלויות הא אמרינן בשילהי בכא קמא (דף קימ:) מקבלין מן הנשים דבר מועט כלי פשתן בגליל אלמא שמצוי פשחן ביניהם וכי האמר לישנא דאסור לטלטלה דמשמע דקאי אפחילה דשייך בה לשון נקבה דהא נר לשון זכר דאיכא למימר דקאי אקערה דמייתי לה לעיל מותר השמן שבנר ושבקערה מותר וגם מנינו לשון נקבה אנר גר חנוכה כבתה אין זקוק לה (שבח דף בא) כל זה פי׳ הר"יו וגם רבינו מאיר פירש כן ועוד הוסיף כי מרוב יין היה להם כאב עינים וטוב המים לרפואה:

המדומעות. מפרש בגמרא. והשתא משמע של טבל חרומה וחולין מעורבין: שבעים יום. מקדימין לטהר את הכלים. גיתות של יין בדים של שתן: גמ' רלועה. של ארץ העתים תפסקת בין גליל ליהודה וירושלים ביהודה היא וא"א להביאן לירושלים בטהרה לפי

> ואפילו של חברים שמגליל אינו בא לנסכים: אכל זרוק. אהל המיטלטל ומרק לאו שתיה אהל להיות מפסיק בין אוירה של ארך העמים והם גזרו על חוירה: שונין. תנחים שונין ברייתה שחין הקודש נילל בלמיד פחיל: אין חעאת. מי אפר פרה: שאינן מקודשין. שלא ניתן האפר עליהן עדיין: נילולין. וכשירין לקדשן אחר כך: מדכן. מטהרין יינן ושמנן למזבח. ואי רצועה מפסקת למה מטהרין: שמה יכה הליהו. וירחה להן שביל בה שאינו מארץ העמים: סגומר אם ויסיו. עם הארץ שכא לגמור את זיתיו: ישייר קופה אחת. לצורך תרומותיו: ויסננה לעני כהן. ויראנה שלא הוכשרו הזיתים והכהן יעשנה בטהרה. אלמא בשעת הגיתות והבדים אין נאמנים: באפלי. שכבר עבר זמן הגיחות לרובא דעלמא האמר דלא מהימן: כשל בית אביך. אפלי הוו: בגלילה שנו. ומתני' דקה תני דמהימני ביהודה קאי דקתני רישא שביהודה נאמנין על טהרות יין ושמן ועלה קאי ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה:

שגזרו חכמים טומאה על ארץ העמים

ל) גיטין ח: עירובין ל: מיר נה., ב) [ל"ל יהתנן], ג) פרה כ) מהרות פ"ט מ"ד. ו) ול"ל לעיני עי' מום' וכן גרם הערוך ערך עין וכן נתוספתת פ"י דטהרות), [מוספת' פ"ג], [דמקוואות פ"ו], מ) ול"ל כליםן,

גליון הש"ם תום' ד"ה שרצועה וכו' אבל צ"ם האיד טוליו לרגל. עיין מ׳ שער אפרים מי נו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תום' ד"ה שרלועה כו' אבל צ"ע איך עולין לרגל מן הגליל כו' נ"ב ונלע"ד שהיו עולין ע"י שוורים וע"ג דלתות דהוי אהל בעירובין דף לא ע"א בד"ה ומר סבר וכו' ומה שלא התירו גם הכא עי"כ כמו שהקשה בספר טורי אכן "ל כמ"ם שם הרש"ח משום דלה שכים לה המירו אבל לענין עלית רגל דהרי . דאוריימא שפיר התירו ודו"ק: בן שם כח"ד כיון דמפסקי' ליה רלועה נטמא ובעי הואה ג' וו' וכו' נ"ב עיין שיח ילחק מ"ש מה:

מוסף רש"י

אהל זרוק לאו שמיה אהל. להל המטלטל לינו אהל כשעם טלטולו, הלכך חצילה דקא מפסיק האי אהל בינו לארר ארך העמים לאו שאינו אהל אינו חולד מרכבת נשים, עגלה עשייה כקופסה (שם). מגדל. משטר"ל (שם) ונושחין חותה מדכו בגלילא. מנירים לנסכים ושתנן למנחות, שתח יבנה בהמ"ה בימיהם חדה

ל) דמאי פ"ו מ"ט, ב) תוספת' דדמאי פ"ו,

ג) פסחים לב: אהלות פי"ח

מ״ד, ד) ברכות יט: עירובין

ל: פסמים לב: מו"ק ה:

כתובות כת: בכורות כט.

נדה נז., ה) וְועיין ברכים יט:

מ"ש שם על הגליווו. ו) וער חום׳ פסחים לב: ד״ה

בודקין כו' ומוס' עירובין

כו: ל"ה ולכהון, ז) וכ"ה

פב:ן, ס) וב"ב ס:ן, ט) ול"ל

מחוץ], י) מתניים פ"ו דדמחי

כל"ל. כ) ושם מייין.

מוסף רש"י

שבודקין לעושי פסח.

מהלכין בכית הפרס על ידי

בדיקה לעשות פסח, אם אין

לו דכך ממכם, ואין בודקין לאוכלי תרומה. מלמ

יתתין ויקיף אי יום או יותים

עד שמגיע אל חרומתו

ואוכלה (פסחים צב.). בית

תפרס. הוא שדה שנחרש

בה קבר, כדתנן (אהלות פי"ז מ"א) החורש את

הקבר הרי זה עושה כית

הפרס מלא מענה מאה

אמה, וגוור רבק שמא

כחתה מחרישה את העלמות

ופיזרתן באורך המענה ויש

כחן עלם כשעורה מעכור

ייסיטנו ועלם כשעורה

מה א מיי׳ פי״א מהל׳ מעשר הלכה ו: קרכן פסח הלכה ח: ד ה ג מיי פי"ל מהלי מטמאי משכנ

ומישב הלכה ד: מחז חמיי שם הלי ה: מם ט מיי שם הלכה ו: י מיי׳ שם הלכה ז: נא כ מיי שם הלכה ו:

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה מנפח כו' פירשתי בברכות. בש"ם שלנו לא נמלא כלום כי אם בככורו דף כע בד"ה היכי אויל האריך

רבינו חננאל

חבר ועם הארץ שירשו אביהם לא יאמר החבר לעם הארץ טול אתה לח ואני יבש. ותני עלה אותו את היבש ואמאי יניחנו לגת הכאה שהוא נאמן גת כגון דבש וחלב וואכרינן וכיוצא בהן. ואפרינן יניחנו לדגל ובדבעינן למימר לקמן טומאת עם כרגל רחמנא שהריה. ודחי׳ כדבר שאין משתמר לרגל עליה תנינז . שורף את הלח: ואם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן. ואם בדק לפסחו מותר לאכול בתרומתו כעולא דדייקא מתניתיו כוותיה דקתני אם מדמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה. הכא נמי מדמהימן אפסח מהימו . נמי אתרומה. כדי יין וכדי שמן המרומעות כו אוקימנא להא דתנינן בתוספתא איז נאמניו לא ימות ריקנים וכשאר השנה במלאין דתרומה (וכשעת הגיתות). והא דתנן כמתניתין כדי יין שמן המדומעות אוקימנא בקדש. ומקשינן וכי איכא דימוע כקדש, . נדמעו זה נקרא דמע אבל אין לשון דימוע בקדש. בקדש כגוז דמשמר טבלו להפריש ממנו נסכים משכחת לה דימוע בקדש: מו המודיעיו ולפנים כו'. מודיעין מקום כדתנא מודיעין רחוקה מירושלים ט"ו מיל. אוקימנא כדתנא מודיעין פעמים כלפנים פעמים כלתוץ כיצד קדו יוצא

וחבר נכנס כלפנים שניהן

נכנסין או שניהן יוצאין

מודיעין עצמה כלחוץ,

הבר ועם הארץ שירשו את אביהם. יוןמתני׳ היל נפ״ו דדמלין ופירש רש"י טעם של משנה זו מטעם ברירה דמעיקרא הוברר הדבר שאלו לחלקו נפל אבל בשני מינים לא אמרינן הוברר הדבר וכן פירש היא עלמו משנה אחרתי גר ונכרי שירשו את

אביהן יכול לומר טול אחה ע"ז ואני אטול מעות דאית ליה ברירה התם והיה קשה למורי כיון דסתם משנה אית ליה ברירה תקשי מיניה לרבי יוחנן דאמר אחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל אלמא אין ברירה וכן בבכורות פרק יש בכור (דף מח.) גבי נחנו עד שלא חלקו מוקי רבא ר' מאיר ורבי יהודה כרב אסי דאמר האחין שחלקו מחצה יורשין ומחלה לקוחות אלמא מספקא להו אי יש ברירה או לא ומההיא דהלוקח יין מן הכותים (דמאי פ"ז מ"ד) ליכא לאקשויי דשמעינן מינה ברירה דהתם טעמא אחרינא איכא שמפרש דבריו בהדיא אבל ירושה דממילא הדיא לא וכן בפ' בכל מערבין ועירובין דף לז: ישם) איכא מאן דאית ליה הך סברא וכי חימא דמדרבנן מודה רבי יוחנן דאית ליה ברירה הא שמעינן ליה בשילהי בילה (דף לו: ושם) אין ברירה אף בעירובי תחומין ומיהו כמה סתמי משניות דמלינו דאין ברירה ובכמה מקומות פלוגתא דתנאי ובפרק בכל מערבין (עירובין דף לז: ושם) דדחיה לאתויי תנא דברירה לא מייתי הך משום דעדיפא ליה לאתויי מילתא דהתנא נזכר בה וגם מילתא דאיירי

בעירובי תחומין דאיירי בה: מנפח אדם כית הפרס.(6) פירשתי בברכות (דף יט:) כל חורך הדברים מפרישת רבי יהודה נ"ע: מכלו ליקח הימנו בממהר נסכים. פירע רע"י דאיכא קדש ותרומה דמהימן דנאמן אתרומה וקנקנים במיגו דמהימן אקדש שגנאי הוא לו אם קנקנים שהיה בו הקדישו טמאים תימה דא"כ אמאי נקט שבעים יום קודם אפילו בשתר ימות השנה נמי דהא תנן ואם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן ותירן הר"ר אלחנן דהכא מיירי שייחדו לנסכים כשילטרך ממנו

אבל התם מיירי בשכבר הקדישו לכך: הגבאין

כלפנים פעמים כלחוץ כיצד קדר יוצא וחבר נכנס כלפנים שניהן נכנסין

הארץ יכול לומר לו טול אתה חטין שבמקום פלוני ואני חטין שבמקום פלוני טול אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו מול אתה לח ואני יבש מול אתה חמין ואני שעורים ותני עלה יאותו חבר שורף הלח ומניח את היבש אמאי יניחנה לגת הבאה בדבר שאין לו גת לרגל משתמר שאינו בדבר ויניחנו לרגל: הפרשתי אמר ואם קרש נאמן: יותנן התם מודין רביעית בית שמאי ובית הלל שבודקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין אמר רב יהודה יאמר שמואל ימנפח אדם בית הפרם והולך יור' חייא בר אבא משמיה דעולא אמר בית הפרם שנדש מהור לעושי פסח "לא העמידו דבריהן במקום כרת לאוכלי תרומה העמידו דבריהן במקום מיתה איבעיא להו בדק לפסחו מהו שיאכל בַתרומַתו עולא אמר בדק לָפּסחו מותר לאכול בתרומתו רבה בר עולא אמר בדק לפסחו אסור לאכול בתרומתו א"ל ההוא סבא לא תפלוג עליה דעולא דתנן כוותיה ואם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן אלמא מרמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה הכא נמי מדמהימן אפסח מהימן נמי אתרומה: דכרי יין וכדי שמן כו': דתנא אין נאמנין לא על הקנקנים ולא על התרומה קנקנים דמאי אי קנקנים דקדש מיגו דמהימן אקדש מהימן גמי אקנקנים אלא קנקנים דתרומה פשימא השתא אתרומה לא מהימן אקנקנים מהימן אלא בריקנים דקדש ובשאר ימות השנה ובמלאין דתרומה ובשעת הגיתות תנן כדי יין וכדי שמן המדומעות מאי לאו מדומעות דתרומה אמרי רבי ר' חייא מדומעות דקדש ומי איכא דימוע לקדש אמרי דבי ר' אלעאי יבמטהר את טבלו ליטול ממנו נסכים: "קודם לגיתות שבעים יום: אמר אביי שמע מינה דינא הוא דעילויה אריסא למיטרח אגולפי שבעים יומין מקמי מעצרתא:

טבלו לנסכים. דאיכא חולין וקדש וחרומה מיגו דמהימן אקדש מהימן נמי אחרומה ואקנקנים שגנאי לקדש שיהו הקנקנים שעירוהו מהן בחזקת

טומאה והוא קרב: **מרגני' מן המודיעים ולפנים.** מודיעים שם כרך רחוק מירושלים ט"ו מיל כדאמר במסכת פסחים (דף 12:3), ממנו ולפנים

ללד ירושלים נאמנין קדרין עמי הארך ליקח מהן כלי חרס הדקין כגון קדרות כוסות וקיתוניות שאי אפשר בלא הם ובירושלים אין עושין כבשונות»

מפני העשן לא לסיד ולא לקדרוס ולפיכך האמינוס שלא לגזור עליהן שאין גוורין גזירה על הצבור שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה[©]: **הוא הקדר**.

מי שהביאן שאחוץ למודיעים האמינוהו לפי שא״א אבל אם מסרן ליד קדר עם הארץ היושב במודיעים או לפנים לא האמינוהו: ו**הן הקדירום**.

על אומן הקדירות שהביא הוא האמינוהו ולא ללרף עמהן קדירות של קדר אחר היושב במודיעים: והן הלוקחין. חברים שראוהו שהביאן

נאמן הקדר אלגן ולא אלל לוקחים אחרים: ילא. מן המודיעים לשוב לאחוריו אינו נאמן: במ" מודיעים. הכרך עלמו: פעמים כלפנים

כו' קדר יולא. מלפנים מן המודיעים ונכנס למודיעים: וחבר. בא מחוץ למודיעים ונכנס למודיעים: כלפנים. מותר ליקח ממנו שהקדר לא

יחזור עוד לאחוריו ואם לא עכשיו יקח אימתי: שניהן נכנסין. מחוץ למודיעים ובאו בתוך הכרך כלחוץ אלא ימתין עד שיהא מן כרך ולפנים:

לתוכה

בטהורין. אבל בשני מינין אין לומר ברירה דכשמת אביהן נפל חלק לזה מאחבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם וחלק לזה בכל המינים ונמלא חבר זה מחליפה לו ועובר בלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יע): שורף את הלח. אם כהן הוא ויש שתן לתרומה מדליקו לנרות: בדבר שאין לו גת. כגון שכר מתרים של מרומה. והאי שורף לשון איבוד הוא: ויני**חנו לרגל**. שטומחת עם החרץ חינה ברגל וימכרנה: שכודקין לעושי פסח. בית הפרס כדמפרש ואזיל היה הולך לעשות פסחו וכית הפרס של שדה שנחרש בו קבר מפסיקו בודקו בנפיחה ואם יש עלם כשעורה רואהו ונשמט ממנו ועלם כשעורה אינו מתני' מן המודיעים ולפנים נאמנין על כלי חרם מן המודיעים ולחוץ אין דמרומה. וקתני נאמן אכדין: תום׳. נאמנין כיצד הקדר שהוא מוכר הקדרות נכנם לפנים מן המודיעים הוא הקדר ומי איכא דימוע לקדש. טבל שלא והן הקדרות והן הלוקחין נאמן יצא אינו נאמן: גמ' בתנא מודיעים פעמים נתקן מדומע בתרומה אבל קדש לא

יכול לומר לו טול אתה חטין במקום פלוני. שיודע בהן שהוכשרו

ואני אטול חטים במקום פלוני שיודע שלא הוכשרו דכיון דחד מינא

הן אמרי׳ יש ברירה שאלו הן חלקו של זה ואלו הן חלקו של זה

ולא החליף לו חבר לע"ה חלקו שבטמאין בשביל חלקו של ע"ה

מטמא באהל אלא במגע ובמשא לפיכך בודק בנפיחה שלא יסיטנו ברגלו: ואין בודקין לאוכלי סרומה. אין סומכין על בדיקה זו דכיון דאין זמן קבוע לאכילה ימתין שבעה ימים ויזה שלישי ושכיעי ויטכול. אכל גכי פסח הואיל ובית הפרס דרבנן לא :תעמידו לבריהם במקום כרת שנידש. ברגל וזי היא בדיקתו בודק אם נידש או לא נידש: במקום שיש בו חיוב מיחה. כגון טמא האוכל מרומה: מיגו דמהימן אקדש מהימן אסרומה. שגנאי הוא למובח שתהא תרומה המחוברת לו בחזקת טומאה והקדש יקרב למובח: בריקנין דקדש. לחחר שעירה מהן קודש והיה שומרן לקדש אינו נאמן על שמירתן: וכשחר כל ימום השנה. כלומר כל ימות השנה דלקדש אין חילוק בין שעת הגיתות לשחר ימות השנה: וכמלאין דתרומה בשעת הגיחום. שאע"פ שלא גורו על תרומתן בשעת הגיתות מפני הפקד כהנים חבירים דנמנאת מפסידן מרוב תרומות ארץ ישראל על הקנקנים לא האמינים ואין הכהנים חברים מקבלין מהן הקנקנים עם התרומה אבל מערין אותה לכליהן ודכויתה אמרינן לקמן אל תחמה שהרי לגין טמאין טומאת שבעה ומשקין טהורים: מאי לאו מדומעות

מטמחה במנט ובמשת. **להיינו היסט** (פסחים צב רבנו כל סביבות החבר מאה אמה בספק טומאה (נדה מון שכך שיערו שהמחרישה מולכת את עלמות המת נכתובות כח". **כית הפרס.** חלי מענה, חלם אחד של מאם אמה מורה בי או: לשון דבר שבור ופרום, על שם שנפרסו העלמות וודה שםן. מנפח ארם בית ים עלם גדול יראנו ועלם כשעורה נלחה בנפיחתו ואהל אין מטמאו. דהא אין טומאם אהל בעלמות אלא כוב בניג וכוב מניו ופסחים צב - דנשר ליכח ועלם כשעורה לא מטמא אלא כמגע וכמשא, הלכך מנפח כדי שלה יגעי רגליי בו והולר (נדה וו) לכולה ספיקה משום עלמות היא ועלמות בלא בשר אינו מטמא באהל וכשנפח לפני רגליו אם יש שם עלם גדול נראה מאליי ועלם קטן נראה בנפיחה ואיט מסיטו ברגליו - ערובין כן וסומד על כך שאס יש עלם רואהו, ואע"ג דמאהיל לא חיישינו דאיו עלם כשעורה מטמא באהל עד שלמה או רוב בנין או רוב מנין (כתורות כח.ה. בית הפרס שנדש. נדריסת **רגלי בני חדם** תורוביו לי: שדשוהו בני אדם ברגליהם ברגלים הרגה ורחורות כת.. טהור, דמליט לקולא ואמרינן כל העלמות נכחתו לפחות מכשיעור וכחובות אפשר לענם שם: שלי כשעורה שלא יהא נידש ברגל (בכודות שם) שהרגלים

כושחים bb ושחקום ונדה שם: שדריסת

הרגלים העבירתו. והבח

לעשות פסחו יכדוק אם נידש ויעבור, אבל לאכילת תרומה לא סמכינן עלה

שיכול להמתין, ובית הפרס מדבריהם ולא העמידים במקום כרת דפסת (פסחים צבי).

הוזקקנו לפרוש מתוכה שיהא הטבל

מדומע בתוכו. ע"כ: במעהר את

מטמאי משכב ומישב הלכה ה: גג ג ד מיי׳ שם פי״ב נד הו מיי שם הלי יד: בה ז חמיי שם פיים ט ומיי' פ"ז מהלכות בית הבחירה הלכה ידו: בו י מיי׳ פי״א מהלי מטמאי משכב ומושב

:סלי ט בו ב מיי שם הלי יו גדו ל מיי שם הלי ים:

מוסף רש"י שאין עושין ככשונות בירושלים. משום קוטרה (עשן שמשחיר את החומה וגנאי הוא) כדאמרינן בכבא המל מבחים או *ז. דאמר* קרא ויאסף וגו'. ומיניה נאספים למהום אחד הרי להו חברים, ורגל היינו **אסיפה** (נדה לד.;, **הפותח** את חביתו והמתחיל למכור מנו או ככרו לנוולי רגלים ברגל ומחשמשי בה יד הכל וטומאת עם הארץ דרול נותורת כל יחות תרול וכמה שנשחר לחחר הרגל ר' יהודה אומר יגמור. וימכרנה לחברים ולכל אדם ווזהר שלא ינע עם הארן עול. וחכמים אומרים לא יגמור. ולה ימכרנה עוד משום דנטמאת ברגל ממגע עם הארץ, ונהי דכל מות הרגל אישתראי שלא לביישם, מיהו לאחר הרגל

סלה למפרע וביצה יאם.

רבינו חננאל (המשר) תשוכה אין אנו מחזיקין אותם בזה הדרך וכן נמי אינז נאמנים אלא אם עשו תשוכה אבל אם לא עשו הבית כולו נזמא. דחיישיוו י. דלמא עברי עלייהו זנגעו כהן כדי לגנכן ונטרדו או לקחו טובים מהן והניחו אלו שלא יכלו לעמסן כולן כאחת. ואמרינן דיקא נמי דקתני במתניתין שהחזירו את הכלים ש״מ כשעשו תשובה ש"מ: ובירושלים נאמנים על . כלי חרם הגסין בירושלים. לפי שאין עושין כבשונות ומנטרי להון מזדהרי . לפיכך לא גזרו בהו הרגל נאמנין אף על התרומה מנא הני מילי כל איש ישראל העירה כאיש אחד חברים הכתוב עשה לכל ישראל בשעת אסיפתן כאחר אפי׳ את עמי הארץ עשה אותז חברים: מ**תני'** הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו פי כדי למכור ונשאר לו אחר הרגל די יהודה אומר יגמור וחכ״א יגמור ומיבעיא לז אליבא דחכמים דאמרי לא יגמור מהו שיניחנה ממשמשין בה כלומר נגעו בה עמי הארץ ויניחנה ברגל עצמו היאך שותין

וכן שניהם יולאין. הואיל ומלאו לפנים ושם לא להח ישומנו לא יקח עוד. וכ״ש חדר נכנס וחבר יולא הואיל וסוף החדר ליכנס לפנים גב א ב מיי פייא פייא מהלי יחזור החבר הלריך ליקח ויקח: **מנה נאמנין על כלי חרס הדקין לקדש.** הא דתנן תן המודיעים ולפנים נאמנין על כלי חרס בכלי חרס הדקין אמרו שא"א בלא הם כדפרשינן לעילם אבל גסין כגון חבית ליין אין נאמנין אלא במוך ירושלים כדלקתן. ואני לא כך שמעתי ולבי תגתגם על שמועתי ששמעתי כשפיהן לר שאין אלבעו נכנס לחוכו וסופינו שאנו מעהרין אוחם אפילו מליאים משחין טמאין: ואפי אפיקרסוסו בחוכו.

> שנכנסו לכית וכו'. הגבאין לקדש ובתרומה קחי ולא למטאת ובהדיא תניא בתוספתא הגבאים שנכנסו לבית נאמנין לומר לא נגענו על טהרת חטאת ועל טהרת תרומה והא חטאת הוי קדש כדקתני התם ולא אפר חטאת ואפיי עשו קשובה. הר"ר שמעון:

ובירושלים נאמנין על מהרת כלי חרם הגםים. וכ"ש הדקין וכן תניא בהדיא בירושלמים נאמנין על טהרת כל הכלים. הר"ר שמעון:

אפיקרסותו לתוכו ואמר רבא יומודה ר' יוחגן במשקין עצמן שהן ממאין ואל תתמה ישהרי לגין מלא משקין לגין טמאין טומאת שבעה ומשקין טהורין: מתני' הגבאין שנכנסו לתוך הבית וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנין לומר לא נגענו ובירושלים נאמנין על הקודש ובשעת הרגל אף על התרומה: גמ' ורמינהי ייהגבאין שנכנסו לתוך הבית הבית כולו ממא יל"ק הא ראיכא נכרי בהדייהו הא רליכא נכרי בהדייהו דתגן יאם יש נכרי עמהן נאמנין לומר לא נכנסנו אבל אין נאמנים לומר נכנסנו אבל לא נגענו וכי איכא נכרי בהדייהו מאי הוי ר' יוחגן ור' אלעזר חד אמר דאימת נכרי עליהן וחד אמר אימת מלכות עליהן מאי בינייהו איכא בינייהו נכרי שאינו חשוב: הוכן הגנבים שהחזירו את הכלים: ורמינהי ייהגנבים שנכנסו לתוך הבית אינו ממא אלא מקום דריםת רגלי הגנבים יאמר רב פנחם משמיה יי(דרב) יכשעשו תשובה דיקא נמי דקתני שהחזירו את הכלים ש"מ: יובירושלים נאמנין על הקודש: "תנא נאמנין על כלי חרם גםין לקודש וכל כך למה משאין עושין כבשונות בירושלים: יובשעת הרגל אף על התרומה: מנהני מילי אמר רבי יהושע בן לוי יידאמר קרא יויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב עשאן כולן חברים: מתני׳ הפותח את חביתו והמתחיל בעיםתו על גב הרגל ר' יהודה אומר יגמור וחכ"א ילא יגמור: **נמ'** יתיב ר' אמי ורבי יצחק נפחא אקילעא דר' יצחק נפחא פתח חד ואמר מהן שיניחנה לרגל אחר א"ל אידך יד הכל ממשמשין בה ואת אמרת יניחנה לרגל אחר א"ל אטו ער האידנא לאו יד הכל ממשמשין בה א"ל הכי השתא בשלמא עד האידנא מומאת עם הארץ ברגל רחמנא מהרה אלא השתא ממאה היא נימא כתנאי דתני חדא יניחנה לרגל אחר ותניא אידך לא יניחנה לרגל אחר מאי לאו תנאי היא לא הא דקתני יניחנה ר' יהודה והא דקתני לא יניחנה רבנן ותסברא (ש) הא רבי יהודה יגמור קאמר אלא הא דקתני לא יניחנה רבי יהודה והא דקתני יניחנה רבנן ומאי לא יניחנה שאין צריך להניחה: מתני' משעבר הרגל מעבירין על מהרת העזרה עבר הרגל ליום ששי לא היו מעביריו מפני כבוד השבת רבי יהודה אומר אף לא כיום ה' שאין הכהנים פנויין: גמ' תנא שאין הכהנים פנויין מלהוציא ברשן: מתני' כיצד מעבירין על מהרת עזרה לממבילין את הכלים שהיו במקרש ואומרין להם הזהרו

שלא מסיפה הוא: מתני' הפוחה אם **מביתו.** חבר שפחח את חביתו למכור יין בירושלים ברגל וכל הבא ליקח ממשמש ואף עמי הארץ ממשמשים: לא יגמור. אחר הרגל אע"פ שברגל הן טהורין לא שטהרתן טהרה אלא שברגל הכל חברים אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע כדאמר במחני עבר הרגל מטבילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן ע"ה ברגל: רבי יהודה אומר ינמור. וטעמא מפ' במסכת בילה (דף יא:) ג' דברים הותרו סופן משום תחילתם וחה כמו כן שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יתחיל ואין מזון מלוי לעולי רגלים: גמ' מהו שיניתנה כו'. אליבא דרכנן בעי לה: אטו האידום. כל ימי הרגל לא ממשמשו בה הכל והתרח ברגל: עמאה היא. למפרע וחבר אינו רשאי למכור דבר שהוא טמא לעולם. וי"מ אותה בע"ה ואי אפשר לותר בע"ה לא יגמור דתי ליית לן והלא אותר שלך טמא ושלי טהורש וימלא לו מחביריו הרבה שימכור להם ואם בא לאסור שלא יקחו חברים ממנו יקחו ולא יקחו מיבעי ליה ועוד דאמר במסבת ביצה שזו היא אחד מג' דברים שהוחרו סופן משום חחילתן ואי בע"ה אפי׳ לא שריח ליה לגמור ניחא (כ) במאי דמובין ברגל: ה"ג מאי לאו חנאי היא לא הא דקחני יניחנה ר' יהודה והא דמר לא יניחנה רכנן וחסברא והא רבי יהודה יגמור קאמר אלא הא דתניא יניתנה רבנן והא דתניא לא יניתנה רבי יסודה היא ומאי לא יניתנה כו'. מאי לאו חנאי היא ואליכא דרכנן ותפשוט בעיא דלעיל דפלוגתא דחנאי היא: מחברי מעבירין על שהרם עודה. מעבירין את הכלים ממקומן ולהטצילן ולטהר את העזרה מטומאת ע"ה שנגעו בהן ברגל שאט"פ שעשאם הכחוב חברים ברגל לא מפני שטהורץ הן הלכך לאחר הרגל מגען טמא למפרע: **מפני כבוד השבה.** שהיו הכהנים צריכין להחעסק איש בביתו בצרכי שבת: אף לא ליום החמישי. אם עבר הרגל ליום חמישי אין מטבילין אותן עד לאחר השבת: גם" לפי שאין הרהנים פנויין. במולאי יום טוב להטבילן שטרודין להוליא הדשן שעל התפוח שבאמנע המובח שקיבצו שם כל ימוח הרגל. כל דשן של מערכה: מדנר" ואומרים להם. לכהנים ע"ה ברגל: הוהרו שלא חגעו בשלחן. שלא יוכלו להטבילו לאחר הרגל שאי אפשר לפלקו ממקומו דכתיב ביה לחם פנים לפני תמיד (שמות כה): טעונין

. אותה שאני זה הרגל עצמו דהא טומאת עם הארץ ברגל ההיא רחמנא טהריה הא השתא טמאה היא ואחינן לאוקומה כתנאי נדחינן לה ואסיקנא ההיא תנא דתני יניחנה לרגל אחר לרבנן היא והא דתני לא יניחנה לר׳ יהודה היא ומאי לא יניחנה כלומר אין צריך להניחה אלא יגמור וישתה את כולה: **ירושלמי** ר׳ חנניה בשם ר׳ יוחנן התירו סופן מטום תחילתן שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא איני פותח ונמצא ממעט בשמחת הרגל: מתנ" משעבר הרגל

או שניהן יוצאין כלחוץ אמר אביי אף אנן נמי תנינא הקדר שמכר את הקדירות ונכנם לפנים מן המודיעים מעמא דלפנים מן המודיעים הא מודיעים גופה לא מהימן אימא סיפא יצא אינו נאמן הא מודיעים גופה נאמן אלא לאו ש"מ כאן בקדר יוצא וחבר נכנם כאן בששניהן יוצאין או שניהן נכנסין שמע מינה יתנא נאמנין בכלי חרם הדקין לקודש אמר ר"ל והוא שניטלין בידו אחת ור' יוחנן אמר אפי' שאין ניטלין בידו אחת אמר ר"ל לא שנו אלא ריקנין אבל מלאין לא או ורבי יוחנן אממר אפי' מלאים ואפילו

ואל מסמה. שכל דברי חכמי׳ כך הן שהרי שמעתי אצל כלי חרס המציל את המשקין שבתוכו ואין תליל כל כלי שטף שהלגין : טמאין טומאת שבעה והמשקין טהורין מתנר׳ הגכאין. ישראל שהן גבאין למלך נכרי לגבות מיד ישראל גולגליות ומסין וארנוניות: שנכנסו לחוד הכים. לעבוט עבוטו וכן הגנבים שגנבו כלי חרם והחזירום: נאמנים לומר. שלא נגעו לתוכו לקדש נאמנין אבל לא לתרומה דכולה מתני׳ אחומר בקדש מתרומה קיימא ובהדיא שנינו בתוספתא מי הגבאין שנכנסו לתוך הבית נאמנין על טהרת חטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה והאי חטאת בשר קדש ולא אפר חטאת כדמוכח התם אף אם עשו תשובה דשין בטומאה היו: ובירושלים נאמנין כו'. מפרש בגמרא: גמ' כל

אפי׳ מלאין משקין שלו שאינן של קדש:

הבים כולו עמא. כל כלי הבים טמאין שחזקה הגבאין ממשמשין בכלים: איכא נכרי בהדייהו. אין נאמנין לומר לא נגענו דמרתתו אם לא יחפשו כל הבית: אימת נכרי עליהם. פן יענישם בגוף או בממון: אימם מלכות. שמא ילשין עליהן נכרי אצל

המלך: נכרי שאינו חשוב. אימתו ליכא אימת מלכות איכא: אלא מקום דריסה רגלי הנגבים. מ"מ דריסתו מיהא טמא וכ"ש כלים שגנבו והחזירו:

כשעשו חשובה. ומחמת תשובה החזירום הלכך לא משקרי: על כלי חרם הגסין. וכ"ם הדקין ובהדיח תניאט בירושלים נאמנין על טהרת כל

הכלים לקדש: וכל כך למה. מהדר אף על הדקים מן המודיעים ולפנים: שחין עושין ככשונות בירושלים. לח לדקים ולא לגסין ומיהו בדקים הוצרך

לאנשי ירושלים שכל יחיד ויחיד נסכו בביתו לכך הוסיפו להן טהרה ליחידים מגבול מודיעים אבל בעלי הלשכה ם)המוסרין נסכים ללבור די להם בנכנסין

לתוך העיר ולשם בלבד האמינום על החביות. א"נ יחידים לריכים לדקים אף לבישול שלמיהן יום יום: ויאמף

כל איש ישראל וגו'. בפלגש בגבעה כתיב שנאספו כל ישראל בגבעה: הכחוב עשחן חברים. ורגל שעת

הכלים נאמנים לומר לא נגענו פי׳ לא נגעו זולתם. דווקא שהחזירו הא לא החזירו כל הבית טמא ומקשינן עלה כל הבית טמא ורמינהו הגנבים שנכנסו לחוך הבית אין טמא אלא מקום רגלי גנבים הנה אע״פ שלא החזירו הכלים הבית טהור כלומר אינו טמא. ופריק רב פנחס בגנבים שבאו לגנוב ועשו תשובה ולא גנבו כלום. ואמרינ׳ כשם שלא גובו לא נגעו ואיז טמא אלא מקום מגע רגליהם ודאי דאי אפשר לעבור אא״כ נגעו ומשום שעשו

ל) ותוספתל פ"ג הי"לו. ב) לעיל כב: אהלות פ"ה מ"ל ב) נוכרות ח"ו מ"ח ד) ושם ע"שן, ל) ג"ו שם, סב. סנהדרין פה., ו) ול"ל דרנה כ"ה בכ"מ וביכמות דרב פפא ובסנהדרין ובב"ק איחא כדאמר כב פנחם כשעשו כו'ן ובכמה דוכחין כמ"ש הגאין בעל סה"ד וכן מפורש ברש"י מנהדריו פה מוף עמוד א, ה) וב"ק פב: זבחים לו.ז. פו) נדה לד. י) בינה יא:, כ) ל"ל ממנו, ל) נדף כה: ד"ה מן המודיטיון. מ) ופ"ג הי"בן () ותיספתה פ"ג הי"כו, ם) בס"א הגירסא המסכקין וכו הוא בכ"מ פי"א מהלי מטמאי משכב ומושב הל' ו ע) ולעיל ככ:ן, ע) בס"ח: ובירושלם.

תורה אור השלם ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש שופטים כ יא

הגהות הב"ח (ל) גם' ותקברת והא ר' יהודה: (כ) דש"ר ד״ה עמפה הוא וכו' ניחא ליה במחי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

גם' ור' יותנן אמר מלאים אמילו אפיקרסומו לתוכו. נ"ב עי" פרש"י ומ"ש בזה בספר אכן כד"ה ואפילו טורי מפיקרסותו וכו":

רבינו חננאל

תנא נאמניז על כלי חרס הדקין לקדש אמר ר"ל והוא שניטליז בידו אחת וריקנין אבל מליאין לא כלומר אינם נאמנים ור׳ יוחנז אמר אע״פ . שאינן ניטלין בידו אחת ובין מליאין ובין ריקנין ואפי אפיקרסתו לתוכז ל אמר אין נאמנין על כלי חרם מליאיז עצמן שהן טהורין ואל תתמה שהרי לגין טמא טהורין. 3) קודם לגיתות שבעים יום נאמן אמר אביי ש״מ דיטרח אריסא מקמי הגתות אגולפי שבעים יום: מתני' הגבאים שנכנסו לתוך הבית נאמנים לומר לא נגענו. אוקימנא בדאיכא יש נכרי נאמז לומר נכנסנו לא נגענו מ״ט ר יוחנן ור׳ אלעזר חד א' אימת נכרי עליהן . וחד אמר אימת מלכות עליהן, מאי בינייהו איכא בינייהו נכרי שאינו חשוב דתנינן הגבאין שנכנסו לתוך הבית כולו טמא אוקימנא בדליכא נכרי בהדייהו. דכיון דלית אימתה דחד עלייהו נגעו הגנבים שהחזירו את

מנחות לונו. ב) ושכת פנ:

וש"כן, ג) ומנחית כט, לו:

יומא כא.ן, ד) מנחות לו:,

ה) כלים פכ"ב מ"א ומנחות

ו) ושמות כט במדבר כת שם

כטו. ק) וויהרא ו במדבר דו.

כה ויקרא כד במדבר דן,

כ) וספרא שמיני פרשה ון,

תורה אור השלם

ו. ושמת את השלחן

המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה

תהשלחן תתן על צלע

2. ושמת אותם שתים

מערכות שש המערבת

על השַלחו הטהר לפני

3. וִיתָן לוֹ הַבֹּהוְ קְרַשׁ כִי

לא היה שם לחם בי אם

מלפני יי לשום לתם חם

שמואל א כא ז

ביום הלקחו:

צפוו:

שמות כו לה

לפרכת

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

"שלא תגעו בשלחן יכל הכלים שהיו

במקדש יש להם שניים ושלישים שאם נטמאו

הראשונים יביאו שניים תחתיהן כל הכלים

שהיו במקדש מעונין מבילה חוץ ממזכח

הזהב ומזבח הנחשת מפני שהן כקרקע דברי

ר"א וחכ"א ימפני שהן מצופין: גמ' תנא

הזהרו שמא תגעו בשולחן ובמנורה ותנא

דידן מ"ט לא תני מנורה שלחן כתיב ביה

תמיד מנורה לא כתיב בה תמיד ואידך כיון

דכתיב יואת המנורה נכח השלחן כמאן

רכתיב בה תמיד דמי ואידך ההוא לקבוע

לה מקום הוא דאתא ותיפוק לי דכלי עץ

העשוי לנחת הוא 🌣 וכל כלי עץ העשוי לנחת

לא משמא מאי שעמא יידומיא דשק בעינן

מה שק מיטלטל מלא וריקם אף כל מיטלטל

מלא וריקם האי גמי מיטלטל מלא וריקם

הוא כדר"ל יודאמר ר"ל מאי דכתיב יעל

השלחן המהור מכלל שהוא ממא ואמאי

כלי עץ העשוי לנחת הוא ואינו מקבל מומאה

אלא מלמד שמגביהין אותו ומראין בו לעולי

רגלים לחם הפנים ואומרים להם ראו חיבתכם

לפני המקום סילוקו כסידורו דא"ר יהושע

בז לוי גם גדול נעשה בלחם הפנים כסידורו

כך סילוקו שנאמר ילשום לחם חום ביום

הלקחו ותיפוק לי משום ציפוי דהתנן

יהשלחן והדולפקי שנפחתו או שחיפן

בשייש ושייר בהם מקום הנחת כוסות ממא

ר' יהודה אומר מקום הנחת החתיכות וכי

תימא שאני עצי שמים דחשיבי ולא במלי

הניחא לר"ל דאמר לא שנו אלא בכלי

אכסלגים הבאין ממדינת הים אבל ככלי

דאמר יאפילו בכלי מסמים נמי במלי

מאי איכא למימר וכי תימא כאן בציפוי

עומר כאן בציפוי שאינו עומד הא בעא

מיניה ר"ל מרבי יוחנן בציפוי עומר או בציפוי

שאינו עומד בחופה את לבזבזיו או בשאינו

חופה את לבזבזיו וא"ל "לא שנא בציפוי

עומד ולא שנא בציפוי שאינו עומד לא

שנא בחופה את לבזבזיו ולא שנא בשאינו

לבזבזיו אלא

חופה את

לרבי יוחנן

שאני שלחו

דרחמנא

מסמים לא במלי שפיר אלא

שלא תגעו בשלחן. בכהנים עמי הארץ ההולכין להיכל להשתחות קחמר דחילו ישרחל לח היו רחוין לילך חף בין חולם למונח וכן פירש רש"י: מנורה לא כתיב כה תמיד. פי׳ רש"י דתמיד דכתיב בה לא דמי לחמיד דשלחן דהאי תמיד מלילה

> ללילה הוי כמו עולת תמיד האמור בתמיד ובחביתי כ"ג אבל ביום לא היה דולק דמערב ועד בקר כחיב תן לה מדתה מערב עד בקר הלכך כל היום יכול לסלקה אבל תמיד האמור בשלחן כל היום וכל הלילה דהלחם נסדר עליו משבת לשבת והקשה הר"ר אלחנן דהא במסכת תמיד (דף ל:) משמע דנר מערבי דולק כל היום שממנה היה מדליק ובה היה מסיים ומסתמא מתמיד נפקא ועוד קשה להר"ר אלחנן עלה דההיא דהא כתיב מערב עד בהר ושיערו חכמים מדתה לחלי לוגלי וי"ל (4) דמ"מ לא היה בה טפי מבשאר נרות ומ"מ ממילא מחמת הנס דולק כל היום ובשעה שלא היה הנס היו דולקין אותה בבקר כדי להדליק ממנה האחרות:

כלי עץ העשוי לנחת. הקשה הר"ר אלחנן כל שנים שהיו ישראל במדבר היו מטלטלים אותה ואם כן חין עשוי לנחת ואם כן אמאי לריך ראייה מקרא השלחן הטהור מכלל דאיכא טמא וחירך דלא אינטריך קרא רק לנוב וגבעון ושילה ובית עולמים שלא היתה מטולטלת ושמעינן מקרא שהיו מגביהין אותה ולא נראה כיון שהיתה מטולטלת כבר אף משבאו לבית עולמים נמי לא נפקא מידי קבלת טומאה ראשונה אלא י"ל דלא מהני טלטולה כיון דלא היתה מטולטלת לבדה כי אם

בהדי שאר כלים: סילוקו בסידורו. לענין שהיה רך ומה שאמר הפסוק

חום ביום הלקחו לאו דוקא אלא דחם לא היה דאיכא מ"ד במנחות (דף נה:) שהיא נאפת מערב שבת ואי אפשר שישמור החום עד השבת אם לא שנאמר לדבריו נשאר בתנור לשמור

חומו על השבת בבקר: בבלי אבשלנים. יתכן לפרש שהיה שם עיר וחשובים כלים הבאים משם וקשה דהכא משמע של עץ היו והתם בובחים פרק דם חטחת (דף נד.) משמע שהיו של עור

כדפי׳ רש״י גבי העור טעון כבוס במקו׳ קדוש: נוע' מוס' מנחום לו. ד"ה כלין:

באפוי עוסר. ושל מקדש לא היה עומד דשלש שולחנות היו במקדש כמין שלשה ארונית שעשה בללאל והלפרי נוח להסירו ר"מ בלפרי עומד לפוי דשיש כגון שלחן ודולבקי דשייש עב וחזק וגם בלא עץ נמי עומד מאליו לכך לא חשיב העץ אבל שלחן של משה הוהב היה דק וקלוש ובלא עץ לא מלי קאי לפיכך העץ עיקר והלפוי בטל לגביה:

שאני שאחן ררחמנא קרייה עץ. יש להקשות מובח נמי איקרי עץ דכתיב המובח עץ שלש אמות ותגן ליה במתגיי דפליגי ביה משום דלא בטיל הלפוי אגב העץ אלא העץ בעל ועוד אמר בסמוך ואיבעים אימא רבנן לר"א קאמרי מאי דעתך משום דמלופין מיבטל בטל לפרי לגבייהו אלמא טעמא משום דהלפרי בטל לגבי העץ ואילו גבי שלחן ודולבקי היכא דלא שייר כלום בטל העץ אגב הלפוי ומיהו הך קרא דמובח של עך מחרגם יהונחן פחורא דסמוך לחובח דדהבא אבל מובח לא מיקרי של עץ וגם שלחן לא מלינו דאיקרי עץ כי אם השלחן דסמוך למובח מדאפקיי בלשון מובח אבל שמא שלחן ודולבקי עץ לא איקרי לפיכך לא בטיל הלפרי לגבייהו אי לא שייר כלום והר"ר אלחנן חיי דלא קשה מידי כדתנן במחני׳ כל הכלים שהיו במקדש טעונים טבילה חוץ ממזבח הזהב והנחשת מזבח הנחשת דכתיב מובח אבנים חעשה לי מובח הוהב דכתיב המנורה והמובחות ואיחקוש להדדי לפיכך נבטל לפוי גבי

הנחשת הלכך לא מקבלי טומאה אך לריך עיון האי קרא דמובח שלש אמות במאי מיתוקם אי מזבח הוהב אמחים ותו לא:

סעונין טבילה. מפני טומאת הרגל: חוץ ממוכח הוהב ומוכח הנחשת מפני שהן כקרקע. שהכתוב קראו מזבח אדמה. ושלחן הא אמרן דלא נגעו בו: מפני שכן מלופין. בגמרא מפרש: גם' מנורה לא כחיב בה חמיד. כלומר תמידין האמורין במנורה ח לא תמיד יומס ולילה קאמר אלא תמיד מלילה

ללילה כתמיד האמור בעולת תמידי) ובחביתי כ"גח אבל ביום לא היה דולק דמערב עד בוקר כתיב (שמות ס) תן לה מדת השמן שיש בה כדי לידלה מערב עד בוחרש לפיכך כל היום אתה יכול לפלקה ולהטבילה אבל ממיד האמור בשלחןי ממיד יום ולילה הוא דמשבת לשבת הוא ערוך עליו: נוכח השלחן. כל זמן שהשלחן שם תהא מנורה נוכחו: ותיפוק לי. דאי נמי נגעו בשלחן לא מיטמאו ליה דהא כלי עץ העשרי לנחת במהום אחד הוא: דומית דשק בעינן. לענין טומחה הוקשו כלי עץ לשק דכתיב כל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא מכל כלי עך או בגד או עור או שק (ויקרא יא): מה שק מיטלטל מלא וריקס. יצא העשרי לנחת דאינו מיטלטל מלא וריקן יצא כלי עץ המחזיק מ' סאה בלח שהן כוריים ביבש אע"ם שמיטלטל ריקן אינו מיטלטל מלא?) שאם יטלטלנו מלא ישבר: השלחן הטסור. שאמרתי שיהא טהור מכלל שהוא ראר לטומאה והלא כלי עץ העשוי לנחת הוא: סילוקו כסידורו. שסילוקו לשבת הבחה חם כיום מידורו: חם

ביום הלקחו. שיהא חם ביום הלקחו

מעל השלחן: וחיפוק לי. דמקבל

טומאה ואפילו הוא עשוי לנחת: משום

ליפויו. שהוא מתכת דכלי מתכת

לא איתקש לשק: דהתנן. דבתר ליפוי

אוליק: סדולפקי. כסא המחקפל ומכוסה

עור: שחיפהו כשייש. דשוב הוי

ככלי אבנים שאין מקבלין טומאה:

ושייר כהן. מן הפחיתה או מן החיפוי

כדי הנחת כוסות: עמא. שעדיין

ראוי למלאכתו ראשונה: רבי יהודה

אומר. לריך אף הנחת חתיכות

להקל וכל שכן להחמיר: לא שנו.

הך דקתני ליפויו מבטלו אלא בעלי

אכסלגים שאינו חשוב כ"כ: ליפוי

שאינו עומד. שאינו מחוזק במסמרים

יפה ותחמר דההוח דמקדש לחו עומד

הוא: לכוכוין. שפה לשלחן סביב:

הוא אלמא ניפויו מבטלו

לחם ובשר

ואי לא לאו שלחן

אפילו

הגהות הב"ח (6) תום' ד"ה מנורה וכו יש לומר דנד מערבי לא היה נה שמן ניפי:

מוסף רש"י

מה שק מיטלטל מלא וריקם. דיש לו נית היכול אותו. ומכחין חותו לחוץ ויומא כאם הלכך מיטלטל מלח וריקן הוח :מנחות כמו. ותיפוק לי. דחפילו אין מגביהין אותו מקבל טומחה, משום ציפוי. דהר מחכת וכלי מחכח לא איתקב לשק אפילו עשר לנחת מקבל טימאה יחוחות והדולפקי. פלדשטו"ר של עור ואוכלין עליו ושם:. בשייש. דהוה

ליה ציפוי של אבנים וכלי אבנים לא מקבל טימאה שם). עצי שטים. דפלחן, דחשיבי ולא בטלי. ולח מקבלי טומאה אגב ניפר אי לאו דמגניהין אותו יחוחות צום. לא שנו. דגני חיפן בשייש דאולינן בחר ליפרי אלא בכלי אכסלגים. דלא חשיב כמסמס (שם). כאן בציפוי עומד. הא דאולינן כחר ליפוי בליפוי עומד, קבוע במסמרות, ושלחן של מקדש לאו עומד הול :שם צוֹנו. הא בעי מניה ר״ל מר׳ יוחנן וכר. הא דשלתן ודולנקי דאולינו בתר ניפיי, בניפר עומד או אפילו בליפוי שאינו עומד שחו. לבזבזיו. שפה סביב לשלחן והיא מסגרת נמ א מיי פיים מהלי מטמאי משכב ומושב הלכה יא:

עין משפם

נר מצוה

ם ב מיי פ"ז מהלכות כלי המקדש הלי יט: םא גד מיי פי״ל מהלי מטמחי משכב ומושב

הלכה יא: סב ה מיי' פייג מהלי כלים הלכה א [ופ"ו מהלכות מוחלת חת הלכה :[3

בגוז חתיים ספייו הלכה מו:

רבינו חננאל

היו מעביריו על טהרת העזרה מטבילין הכלים ואומר להן הזהרו שמא תגעו בשלחו מכלל שאם יגעו בשלחן מטמא ימקשינן וכי שולחן בר קיבולי טומאה הוא והא . כלי עץ העשוי לנחת הוא כל כלי עץ העשוי לנחת לא מקבל טומאה דבעינן כלי עץ דומיא דשק דמיטלטל מלא וריקם אף כלי עץ מיטלטל מלא וריקם ופרקיגן שלחו זה שבמקדש נמי מיטלטל ואפי מלא דהא מגביהין היו הכהנים . אותו בעודנו הלחם סדור צליו ומראין אותו לעולי רגלים. ומקשינן ולולי שמיטלטל מלא וריקם שלחן של מקדש לא הוה מטמא. תיפוק לי משום ציפוי דכיון דהוא מצופה זהב הוה ליה ככלי מתכות ומקבל טומאה רהא נפק ליה מתורת כלי עץ דתגן בכלים פרק כ"ב השלחן והדולפקי שנפחתו או שחיפן כשייש בר. ואסיקנא טעמא דשייר מקום הנחת כוסות שלא חיפהו בשייש אכל לא שייר בו מקום שאינו מחופה טהור שבא מקבל טומאה כדקי"ל כלי גללין כלי אבנים כלי אדמה אין מקבלין טומאה יביטל העץ ויבא צפוי הזהב ויבטל העץ ויקבל טומאה ככלי מתכות רהא אפי׳ פשוטיז מקבליז. וכי תימא שאני עצי שטים דכיון דחשיבי לא כטלי בציפויין. הניתא לד"ל ראמר לא שנו שלחן שחיפהו בטיל עצו אלא בכלי אכסלגוס דזילי. אבל בכלי [מסמים] פי׳ עצי (אבנים) [מסמים] לו ריקירי לא בטיל אלא לר^י יוחנן דאמר כל כלי עץ בטל בציפויין ל"ש אכסלגס ול״ש כלי מסמים ל"ש ציפוי עומד ל"ש ציפוי שאינו עומד ל"ש חופה את לכזבזין ול"ש אינו חופה הכל בטל בצפויו. האי שלחז . כיון דמצופה הוא אע"ג ראינו מיטלטל מלא וריקם הרי הוא ככלי מתכות ומקבל טומאה. ופרקיי שאני שלחן של מקרש דהא אע"ג דמצופה זהב

א) וכ"ה נערוך ערך אכסלגס

רחמנה

א) ברכות נה. מנחות לו. ע"ש, כ) עירובין יע., ג) [סנהדרין לו. ברכוח נו.

מגילה ו.], ד) נל"ל דלא

מנשהר ליהן, כ) וועיין עדיות פ"ב מ"ין.

תורה אור השלם

ו. המזבח עץ שלוש

אמות גבה וארכו שתים

וארכו וקירתיו עץ וידבר

לפני יי יחזקאל מא ככ

2. מזבח אדמה תעשה

עלתיך ואת שלמיך את

צאנר ואת בקרר בכל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַוְבִּיר אֶת

וברכתיה: שמות כ כ

3. ומשמרתם האָרן

והשלחן והמנרה והמובהת וכלי הקרש

4. הַלוֹא כֹה דַבְּרִי כָאֵשׁ

נאם יי וכפטיש יפצץ

5. כָּחוט הַשְׁנִי שִׁפְּתֹתִיךְ

ומדבריך נאוה כפלח הרמון רקתר מבעד

והמסך וכל עבדתו:

ווָבַחַתְּ עָלְיוֹ אָת

אָבוא אליך

אמות ומקצעותיו

מטמלי משכב ומושב הלכה יא נועי מה שכתב כלים הלי דן:

נר מצוה

רבינו חננאל

הוא איקרי עץ שנאמו המזכח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתים אמות ומקצועותיו לו וארכו וסירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה׳ אלמא דמקרי עץ ומשום הכי בעינו להיותו מטלטל מלא וריקם זו ההלכה כולה עניו השלחו שצפויו אינו מבטל העץ שלו היא במסכת מנחות בפרק שתי הלחם ומפורשת שם כאשר פירשנו והרבה טעו הטהור מכלל דזימנין הוא טמא והשלחו פשוטי כלי **היתה. ותניא** (בתוספתא שלחן שנטמא (2190 בשבת. משום רמטלטל וריקם. ומעשה שהטבילו המנורה בלילי יום כריל). חרץ ממזכח הזהב ומזכח הנחושת שהן כקרקע. דכתיב מזבח אדמה וכתיב המנורה מזבחות] להרדי דלהוו כולהו כאדמה דלא מקבלי טומאה. וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין. אי בעי תימא לר' אלעזר קאמרי יה דקאמר טעמא מפני שהן כקרקע דלא מטמו. הא לאו הכי הוו מטמא. ופשוטיו גינהו ולא מטמו. וכי תימא משום דמצופין. בתימה האי דאמרת משום צפויו דמטמו מיבטיל בטיל ציפויהו ותוו להו כלי עץ. אלא בין משום שהן מצופין כין משום שהן כקרקע אפי הכי טעתין ג) טבילה לפי׳

מוקמי לה בובחים פרק קדשי קדשים (דף נת. ושם) גבי מובח אדרכה משום דמופין נינהו נעמאו. דאי לאו מצופה יש להם לטהרם אבנים להאי קרא דמובח אדמה אמר הר"ר אלחנן דקאי לחרוייהו

מזבח אבנים במהום מזבח דנחושת: בר'. וקשה למה לי השלחן הטהור מכלל שהיה טמח

ליפוי לריך קרא לרבויי דמקבל טומאה ואי לאו הרבוי הליפוי בטל א"כ ממילא גבי מזכח דליכא רבוי

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

הצפוי בטל ללישנא בתרא: םלמנדרא. החלד והעכנר תרגמם יהונתן כרכושתא וסלמנדרא. ערוך: פושעי ישראל אין אור של גיהגם כו'. נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן דהא אמרינן בראש השנה (דף ח.) פושעי ישראל בגופן גיהנס כלה והם אינם כלים אלא בפושטי קלח קאחר ומשום דחסיק להו אברהם לכולהו חוץ מבועלי הכוחית (4) ד) (דמבשקר ליה) ערלתיה כדאמר בריש עושין פסין (עירופן דף יע.) וכי אמריטן בסוף הוהב (כ"מ דף נח:) הכל יורדין ועולין חוץ משלשה לאו בגיהנם מיירי אלא במקום אחד לידון הן

יורדין ואף הנידון לאחר שנים עשר חדש עולין ואין נידונין יותר משנה תמימהה: שאין בו אלא עובי דינר. בתנחומה יש שהיה משה חמיה על זה אי הפשר שלה ישרף העץ ואמר לו המקום כך דרכי באש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה נדכמיב והסנה איננו אוכל (שמוח ג):

הדרן עלך חומר בקורש וסליקא לה מסכת חגיגה

שנינו כל הכלים טעונין טבילה ואפי׳ המזבח. א״ר אלעור תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטות בהן ק״ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שהוא תולדת אש הסך מדמו אין אור שולט בו. ת״ח (שמשחמשין) שכל גופן אש בדבתיב הלא כה דברי כאש עאכיז. אמר ד"ל אפי׳ פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבת הזהב ומה מזבת הזהב שאין צפויו אלא כעובי דינר הוה כמה שנים ואין אור שולט בו פושעי ישראל שהן מליאין מצוח כרמון. שנאמר כפלח הרמון רקתך. אפיי ריקנין שבך מלאין מצות כדמון עאכייו: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא ליה מסכת הגיגה. האל יסיר מסנו אף ורוגז וחימה ותוגה.

א) נראה שלייל בלילי וייש ופתוספתא הגרי שהעבילי המנורה כווייש ואפפר שלפני רבינו היה הגרי בלילי יייש ופירושלתי איתא סחם העבילו את החנורה וגרי החוספתא שהביא רביע נראה עיד המנורה משמע החכמים גמי ס"ל דלא כפי טבילה ולא פליגי רה בטעמא ודברי רבינו ל"ע.

רחמנא קרייה עץ. אף כשהוא מלופה: שולחנו מכפר עליו. בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מוכת הנחשת דכסיב מוכת אדמה הכחוב קראו אדמה. למובח שמעלין עליו העולות והשלמים והיינו מובח הנחשת:

משום כלי עץ העשוי לנחת: מאי

הדרן עלך חומר בקודש וםליקא לה מסכת חגיגה

דעתיך. דילפת טעתא מדקרינהו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעשרין לנחת: מפני שהן מלופין. ובעי למימר שהליפוי מבטלן והוי להו ככלי מתכות: מיבטל בטיל ליפויין לגבייהו. דרחמנא קרא עץ לכולהו ובלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה: **סלמנדרה.** ° חיה הנברחת מן החור כשבוערין אש במקום אחד שבע שנים תמיד בלי הפסק: כעובי דינר והב. דבר מועט. לא חסר זהבה דנעשה בו נס:

שיר השירים דג

במדבר ג לא

ירמיהו כג כט

הגהות הב"ח (א) תום' ד"ה פושעי וכו'

חון מבועל דמשכה ליה:

גליון הש"ם ר"ה פלפנדרא תיה

הנבראת וכו'. עיין חילין ד' קכו ע"ל ברש"י ד"ה וסלמנדרה:

מוסף רש"י

ומקצעותיו לו שחיה (מנחות צד). שלחנו של אדם מכפר עליד. דנותן פרוסה לאורחים (שם. ובשממיק: לעני).

הררן עלך מסכת חגינה

חלק (סנהדרין דף קו.): מזבח אדמה תעשה די. וכי

ולמורי נראה לפי שהיה מזכח של משה במקום מזבח של אבנים של בית עולמים וכי האי גוונא דריש החם (דף נט.) כי מובח הנחשת חשר לפני ה' קטן מהכיל ודריש ליה ואיבעית אימא רבנן לר"א

תיפוק ליה משום ליפוי דאף במובחות נמי הוה מטמא [ר"א] משום ליפוי אי לאו טעמא דכקרקע נינהו ללישנא בתרא אע"פ דרחמנא קרינהו עץ אם כן השלחן נמי טמא אע"ג דאיקרי ען משום ליפוי וללישנא קמא דמוקי לה כרבנן דמטמא ולא בטל הליפוי לגבי עץ ותירץ הר"ר אלחנן דאילטריך שפיר קרא דהשלחן דאף במזבחות נמי לא ידעינן ליה שיהיה בטל לגבי הליפוי אלא משום דיליף משלחן דאף על גב דמיקרי עץ התורה טמחתו משום ליפוי ורבנן דאמרי מבטיל בטיל ליפוי לגבייהו אמרי מדאילטריך לרבחי שלחן דהא מסברא טמא משום ליפוי אלא ודאי לאשמועינן דאע"ג שיש לו

שלחנו של ארם מכפר. דגדול כח הלגימה כדהיתה בהגדת

דרחמנא קרייה עץ ידכתיב יהמזבח עץ

שלש אמות גבוה וארכו שתים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן רבי יוחגן וריש לקיש דאמרי תרוייהו בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו: כל הכלים שבמקדש יש להם שניים כו': מזבח הנחושת דכתיב 'מזבח אדמה תעשה לי מזכח הזהב דכתיב זה מזבחות איתקוש מזבחות זה לזה: וחכמים אומרים מפני שהן מצופין: אדרבה כיון דמצופין נינהו מיטמאו אימא וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין ואכ"א

רבנן לר"א קאמרי מאי דעתיך משום דמצופין "מיבטל כטיל צפויין גבייהו א"ר אבהו אמר ר"א ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולמת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב יהלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה יאמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולמת בפושעי ישראל קל וחומר ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולמת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב יכפלח הרמון רקתך יאל תקרי רקתך אלא רקנין שבך על אחת כמה וכמה: